Institutul Național al Magistraturii

Adriana ȚEPELEA
Ana-Maria RAMPELT
Ioana ŞERBĂNESCU
Petre BIELTZ
Gheorghe CLITAN
Marius DOBRE
Corina FORĂSCU
Mircea DUMITRU
Camil GOLUB
Daniela NIȚĂ

Ghid

pentru rezolvarea testelor de verificare a raționamentului logic

Manual realizat în cadrul Proiectului "Asistență tehnică în vederea elaborării testelor de gândire critică", etapa a 3-a , finanțat de Programul Băncii Mondiale privind reforma sistemului judiciar
- Consultant Law School Admission Council (LSAC) -

București
2010

Titlul: Ghid pentru rezolvarea testelor de verificare a raţionamentului logic

ISBN 978-973-0-08257-9

Copyright © Institutul Naţional al Magistraturii (INM)

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi copiată fără acordul scris al INM

Finanţat de: Banca Mondială

Autori: Adriana Ţepelea, Ana-Maria RAMPELT, Ioana ŞERBĂNESCU
Petre BIELTZ, Gheorghe CLITAN, Marius DOBRE, Corina FORĂSCU
Mircea DUMITRU, Camil GOLUB, Daniela NIŢĂ

Coordonatorii proiectului: Law School Admission Council, SUA
James VASELECK, Lily KNEZEVICH, Lori DAVIS, James LORIÉ
Institutul Naţional al Magistraturii
Simona ŢIŢEICA

CUPRINS *Ghid pentru rezolvarea testelor de verificare a raţionamentului logic*

Introducere 3

Ghid pentru înţelegerea întrebărilor de gândire analitică 6
Cum să abordaţi întrebările de gândire analitică 6
Cum să vă reprezentaţi datele problemei (nişte sfaturi pentru a câştiga timp) 7
Întrebări de orientare 9
Întrebări care conţin expresia „dintre care oricare” 10
Întrebări care vă cer să identificaţi ce trebuie să fie adevărat 11
Enunţurile condiţionale 16
Formulări folosite în întrebările de gândire analitică 18
Alte chestiuni de reţinut 19

Ghid pentru înţelegerea unui text scris 21
Cum să abordaţi articolele din secţiunea Înţelegerea unui text scris 21
Cum să abordaţi întrebările din secţiunea Înţelegerea unui text scris 23
Întrebări despre text în ansamblu (Ideea principală, Scopul principal, Organizarea textului) 24
Întrebări despre ce spune sau sugerează textul 25
Întrebări care necesită utilizarea contextului pentru clarificarea sensului (Sens în context) 30
Întrebări despre cum funcţionează în context ceea ce spune autorul 32
Întrebări care presupun recunoaşterea de tipare sau trăsături analoage în contexte factuale diferite 34
Întrebări despre atitudinea autorului 36
Întrebări despre semnificaţia informaţiilor adiţionale 38

Ghid pentru înţelegerea întrebărilor de gândire logică 40
Argumente 40
Ce se poate deduce din informaţia furnizată 49
Condiţii necesare şi condiţii suficiente 55
Înţelegerea impactului informaţiei adiţionale 58
Asumpţii 62
Principii 67
Erori de argumentare 71
Explicaţii 78

Testul 1 81
Prezentare 81
Secţiunea 1 – Gândire analitică 82
Secţiunea a 2-a – Înţelegerea unui text scris 89
Secţiunea a 3-a - Gândire logică, set 1 101
Secţiunea a 4-a - Gândire logică, set 2 113
Răspunsuri corecte 125

Testul 1 – Explicaţii 126
Precizare privind nivelul de dificultate 126
Secţiunea 1 – Gândire analitică 127
Secţiunea a 2-a – Înţelegerea unui text scris 158
Secţiunea a 3-a – Gândire logică, set 1 183
Secţiunea a 4-a – Gândire logică, set 2 209

Testul 2 237
Prezentare 237
Secţiunea 1 – Gândire analitică 238
Secţiunea a 2-a – Înţelegerea unui text scris 243
Secţiunea a 3-a – Gândire logică, set 1 255
Secţiunea a 4-a – Gândire logică, set 2 267
Răspunsuri corecte 279

Testul 2 – Explicaţii 280
Precizare privind nivelul de dificultate 280
Secţiunea 1 – Gândire analitică 281
Secţiunea a 2-a – Înţelegerea unui text scris 310
Secţiunea a 3-a – Gândire logică, set 1 341
Secţiunea a 4-a – Gândire logică, set 2 365

INTRODUCERE

Institutul Naţional al Magistraturii (INM) desfăşoară, începând din anul 2005, pe parcursul a trei etape, programul intitulat *„Asistenţa tehnică pentru dezvoltarea unor teste de gândire critică”*, asumat pentru îndeplinirea condiţionalităţii referitoare la introducerea procedurilor modificate de selecţie şi numire a magistraţilor şi cuprins în cadrul Planului de Acţiune PAL II al Băncii Mondiale.

Programul a fost aprobat de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) şi se derulează cu finanţare din partea Băncii Mondiale, consultanţa fiind asigurată de Law School Admission Council (LSAC), organism ce reuneşte reprezentanţii a peste 200 de facultăţi de drept din SUA, Canada şi Australia, în scopul coordonării, facilitării şi consolidării procesului de admitere la facultăţile de drept, inclusiv a procedurilor de administrare a LSAT (Law School Admission Test).

Introducerea unui test de verificare a raţionamentului logic la concursul de admitere la INM a reprezentat un obiectiv prioritar în cadrul procesului de realizare şi implementare a unui sistem de selecţie riguros, bazat pe merite, a magistraţilor. În acest sens, INM şi-a stabilit ca obiectiv crearea unui test propriu de gândire critică, după modelul celor utilizate în SUA (apreciate a oferi cele mai bune practici în materie, pe plan internaţional) la admiterea în învăţământul superior juridic (LSAT).

Testul de verificare a raţionamentului logic constituie una din probele concursului de admitere la INM începând cu anul 2005. Conform modificărilor aduse în 2009 Regulamentului privind concursul de admitere şi examenul de absolvire a INM, aprobat prin Hotărârea Plenului CSM nr. 439/2006, „testul de verificare a raţionamentului logic din cadrul celei de a doua etape a concursului cuprinde 100 de întrebări la care se punctează răspunsurile şi 20 de întrebări supuse pretestării în condiţii de concurs. Întrebările suplimentare sunt prestabilite, nu sunt evidenţiate ca fiind supuse pretestării, iar răspunsurile la aceste întrebări nu se punctează. Baremul publicat nu include răspunsurile la întrebările suplimentare.” Pentru întrebările al căror răspuns se punctează, fiecare răspuns corect valorează 0,1 puncte. Pentru a fi declarat admis la concurs, candidatul trebuie să răspundă corect la minimum 30 de întrebări dintre cele 100 de întrebări ale căror răspunsuri se punctează.

Până în prezent, INM a venit în sprijinul candidaţilor la concurs prin publicarea pe propriul site (www.inm-lex.ro) atât a unor modele de test cât şi a testelor administrate în cadrul concursurilor de admitere la INM din perioada 2005-2009. De asemenea, începând din 2007, INM a organizat anual pretestări destinate studenţilor din anii de studiu III şi IV, precum şi absolvenţilor facultăţilor de drept din ţară. Participarea la pretestare este gratuită şi nu reprezintă o condiţie pentru înscrierea la concursul de admitere la INM.

Dând curs recomandării LSAC de la finalul celei de a doua etape a proiectului susmenţionat, INM a demarat, în cadrul celei de a treia etape, elaborarea unui ghid detaliat pentru pregătirea viitorilor candidaţi la admiterea INM în vederea rezolvării testelor de gândire critică.

Prezentul ghid a fost elaborat, sub coordonarea specialiştilor LSAC, de către echipa INM de specialişti în domeniu şi are la bază, în parte, materiale ce fac parte din *The Official LSAT SuperPrep* (publicaţie LSAC). Manualul cuprinde trei secţiuni destinate înţelegerii celor trei tipuri de întrebări ce alcătuiesc un test de verificare a raţionamentului logic, precum şi două teste, împreună cu răspunsurile corecte şi explicaţii privind întrebările şi variantele de răspuns.

Primul test este un test LSAT, cel de al doilea este testul de verificare a raţionamentului logic administrat în cadrul concursului de admitere la INM din 2009.

Întrebările cu variante multiple de răspuns care compun testul de verificare a raţionamentului logic sunt construite pe baza unor texte dintr-un spectru larg de cunoştinţe. Secţiunile testului conţin trei tipuri diferite de întrebări. Mai jos vă prezentăm o descriere generală a naturii fiecărui tip de întrebări şi nişte strategii pe care le puteţi folosi pentru a răspunde la aceste întrebări.

- **Întrebări de gândire logică**

Întrebările de gândire logică evaluează capacitatea candidatului de a înţelege, de a analiza critic şi de a completa argumente. Argumentele sunt înglobate în scurte texte din surse variate, cum ar fi scrisori către ziare, discursuri, reclame, articole de ziar şi editoriale, conversaţii informale, precum şi articole din domeniul ştiinţelor umaniste, al ştiinţelor sociale şi al ştiinţelor naturii.

Fiecare întrebare de gândire logică îi cere candidatului să citească şi să înţeleagă argumentul din fiecare text şi să răspundă la una sau două întrebări despre el. Tipurile de întrebări şi strategiile care pot fi folosite la găsirea răspunsului corect sunt discutate pe larg în secţiunea „Ghid pentru înţelegerea întrebărilor de gândire logică".

- **Întrebări de înţelegere a unui text scris**

Scopul întrebărilor de înţelegere a unui text scris este să măsoare capacitatea de a citi, înţelege şi pătrunde exemple de materiale lungi şi complexe asemănătoare celor cu care se lucrează adesea în studiul dreptului. Secţiunea de înţelegere a unui text scris cuprinde patru texte, fiecare în jur de 500 de cuvinte, urmat de cinci până la opt întrebări care testează capacitatea de citire şi raţionare. Textele pentru întrebările de înţelegere a unui text scris discută probleme din domeniul ştiinţelor umaniste, al ştiinţelor sociale, al ştiinţelor naturii şi teme juridice.

Întrebările de înţelegere a unui text scris le cer candidaţilor să citească atent şi corect, să stabilească relaţii între diferitele părţi ale textului şi să facă inferenţe logice din materialul prezentat. Mai multe detalii despre tipurile de întrebări de înţelegere a unui text scris şi strategiile care pot fi folosite la găsirea răspunsului corect sunt discutate în secţiunea „Ghid pentru întrebările de înţelegere a unui text scris".

- **Întrebări de gândire analitică**

Întrebările de gândire analitică sunt elaborate cu scopul de a testa capacitatea de înţelegere a unor structuri de relaţii şi de a trage concluzii despre acele structuri. Candidatului i se cere să facă deducţii pe baza unui set de afirmaţii, reguli şi condiţii care descriu relaţii între anumite entităţi cum ar fi persoane, locuri, lucruri sau evenimente. Aceste întrebări simulează genul de analize detaliate a relaţiilor pe care un absolvent de drept trebuie să le poată stabili atunci când rezolvă probleme juridice. De exemplu, un text ar putea descrie patru diplomaţi care stau la masă, urmând un protocol referitor la aşezarea acestora la masă. Candidatul trebuie să răspundă la întrebări despre ceea ce se poate deduce din informaţia prezentată, de exemplu, cine stă între diplomaţii X şi Y.

Textul folosit pentru fiecare grup de întrebări descrie relaţii obişnuite, de tipul:

- Desemnare: Doi părinţi, P şi O, şi copiii lor, R şi S, trebuie să meargă la dentist în timpul a patru zile consecutive, numite 1,2,3 şi 4.
- Ordonare: X a ajuns înaintea lui Y, dar după Z.
- Grupare: Un director încearcă să formeze o echipă de proiect din şapte angajaţi – R, S, U, V, W şi X. Fiecare angajat are o anumită calitate – scris, planificare, facilitare.
- Orientare în spaţiu: O ţară are şase oraşe şi fiecare oraş este legat de cel puţin un alt oraş printr-un sistem de drumuri, unele dintre acestea fiind cu sens unic.

Mai multe detalii despre întrebările de gândire analitică, tipurile de întrebări şi strategiile de găsire a răspunsului corect puteţi găsi în secţiunea „Ghid pentru înţelegerea întrebărilor de gândire analitică”.

GHID PENTRU ÎNŢELEGEREA ÎNTREBĂRILOR DE GÂNDIRE ANALITICĂ

Cum să abordaţi întrebările de gândire analitică

Când lucraţi la secţiunea de gândire analitică, ar trebui să aveţi în vedere două lucruri: să obţineţi răspunsul corect şi să vă folosiţi timpul eficient. În această secţiune veţi primi sfaturi care să vă ajute să faceţi ambele lucruri.

Întrebările de gândire analitică vă testează capacitatea de a judeca corect ţinând cont de anumite condiţii prestabilite. Aceste condiţii sunt descrise în cerinţă. Cerinţa constă în specificarea unor mulţimi de elemente (oameni, locuri, obiecte, acţiuni, culori, zile ale săptămânii ş.a.m.d.), împreună cu o listă de condiţii menite să impună o anumită structură sau organizare acestor elemente (de exemplu, punând elementele în ordine de la primul la ultimul sau selectând subgrupuri ale unui grup mai mare sau potrivind elementele dintr-o mulţime cu elemente dintr-o altă mulţime). Diferitele structuri permise de cerinţă sunt „rezultatele".

Analizaţi următoarea cerinţă:

Fiecare dintre următorii cinci studenţi – Horia, Laura, Paul, Rodica şi Şerban – va vizita exact unul dintre următoarele trei oraşe – Medgidia, Tulcea sau Vaslui – în luna martie, respectând următoarele condiţii:

Şerban vizitează un alt oraş decât Paul.
Horia vizitează acelaşi oraş ca Rodica.
Laura vizitează Medgidia sau Tulcea.
Dacă Paul vizitează Vasluiul, Horia vizitează Vasluiul împreună cu el.
Fiecare student vizitează unul dintre oraşe împreună cu cel puţin unul dintre ceilalţi patru studenţi.

Această cerinţă conţine două mulţimi de elemente: un grup de studenţi şi o mulţime de oraşe. Există cinci condiţii care stabilesc cum se asociază elementele acestor două mulţimi. Structura care este impusă acestor elemente este următoarea: fiecare student trebuie să fie asociat cu exact unul dintre oraşe în concordanţă cu condiţiile date.

NOTĂ: Cerinţele întrebărilor de gândire analitică au toate o proprietate în comun: întotdeauna există mai mult de un rezultat posibil. De exemplu, în exemplul cu studenţii şi oraşele pe care le vizitează, condiţiile nu se combină în aşa fel încât să restricţioneze vizita fiecărui student la un anumit oraş şi numai unul. Există mai mult de o structură posibilă care respectă toate condiţiile din cerinţă.

Întrebările de gândire analitică vă testează capacitatea de a stabili ceea ce este necesar, ce este posibil şi ce este imposibil ţinând cont de condiţiile din cerinţă.

Mai jos aveţi o listă de posibile întrebări care pot apărea în cazul cerinţelor de genul celei de mai sus:

Care dintre următoarele afirmaţii privitoare la luna martie trebuie să fie adevărată?
Care dintre următoarele afirmaţii privitoare la luna martie poate fi falsă?
Dacă Şerban vizitează Vasluiul, care dintre următoarele afirmaţii privitoare la luna martie trebuie să fie adevărată?
Dacă Horia şi Şerban vizitează un oraş împreună, care dintre următoarele afirmaţii privitoare la luna martie ar putea fi adevărată?

Cu alte cuvinte, va trebui să stabiliţi ce poate sau trebuie să se întâmple: fie în general, fie în anumite condiţii specifice (cum ar fi: dacă Şerban vizitează Vasluiul sau dacă Horia şi Şerban vizitează un oraş împreună). Acum vom vedea cum trebuie să lucraţi.

- **Înţelegerea cerinţei**

Primul lucru care trebuie să vă fie foarte clar este ce anume trebuie să se întâmple cu elementele din cerinţă. Deci, întâi, trebuie să recunoaşteţi care parte din cerinţă este doar informaţie de fundal.

În exemplul de mai sus, cei cinci studenţi şi cele trei oraşe sunt elementele pe care trebuie să le combinaţi între ele. Ceea ce se întâmplă cu aceste elemente face diferenţa dintre un rezultat şi altul. Dar luna martie, care este menţionată atât în cerinţă cât şi în întrebări, este doar o informaţie de context, ca şi faptul că cei care vizitează oraşele sunt studenţi. Cerinţa în ansamblu permite un număr de combinaţii diferite pentru vizitarea oraşelor. Dar niciuna dintre diferenţe nu vine din faptul că vizitele au loc în martie, aşa cum nu contează nici faptul că cei care vizitează oraşele sunt studenţi. Luna putea foarte bine să fie şi aprilie, iar vizitatorii puteau fi şi profesori sau turişti. Schimbarea acestor elemente nu ar schimba funcţionarea cerinţei sau a întrebărilor.

Acum să vedem ce se întâmplă cu elementele din cerinţă.

Dacă ne uităm întâi la studenţi, vom vedea că fiecare dintre ei trebuie să viziteze un singur oraş. Dacă ne uităm la oraşe, aţi putea presupune la început că fiecare oraş va fi vizitat de cel puţin unul dintre studenţi. Observaţi însă că nimic din condiţii nu ne spune că fiecare oraş trebuie să fie vizitat de cel puţin un student. Să analizăm implicaţiile ultimei condiţii. Condiţia spune că niciun student nu poate vizita un oraş de unul singur. Aceasta înseamnă că, pentru ca toate oraşele să poată fi vizitate, ar fi trebuit să existe măcar şase studenţi. În realitate însă, aceştia sunt numai cinci. Deci ştim că nu putem avea vizitatori pentru fiecare dintre cele trei oraşe. Iar prima condiţie ne spune că studenţii nu pot vizita toţi acelaşi oraş, de vreme ce Şerban şi Paul nu pot vizita acelaşi oraş.

Deci acum ştim, în linii mari, cum arată un rezultat acceptabil: unul dintre cele trei oraşe va fi vizitat de trei dintre studenţi, un alt oraş de doi dintre aceştia, iar un al treilea oraş nu va fi vizitat de niciunul dintre studenţi. Acesta este un gen de concluzie foarte utilă de remarcat atunci când citiţi condiţiile, chiar înainte să vă apucaţi să răspundeţi la întrebări. Este foarte important să citiţi cerinţa atent pentru a trage astfel de concluzii şi a înţelege cum funcţionează problema.

Cum să vă reprezentaţi datele problemei (nişte sfaturi pentru a câştiga timp)

Pentru că am reuşit să tragem nişte concluzii pe baza cerinţei, acum avem o idee despre forma de bază pe care ar putea-o avea nişte rezultate acceptabile. În acest punct, este posibil să puteţi deduce răspunsurile la întrebări reprezentându-le mental. În general, însă, acest lucru impune o putere de concentrare enormă şi poate duce la greşeli. Pentru majoritatea oamenilor, încercarea de a rezolva aceste probleme în minte nu este o idee foarte bună. Vă sfătuim pe toţi să folosiţi creionul şi hârtia atunci când rezolvaţi întrebările de gândire analitică.

Timpul alocat întrebărilor de gândire analitică vă dă în medie două minute pentru fiecare întrebare. De aceea, este foarte important să vă gestionaţi bine timpul. Deoarece este nevoie de timp pentru a pune soluţiile pe hârtie, trebuie să faceţi totul pentru a vă folosi timpul cât mai economic posibil. Mai jos aveţi o listă de sfaturi pe care multă lume le găseşte utile:

- Prescurtaţi elementele folosind numai iniţialele acestora. Elementele din listele de nume, locuri sau obiecte au, de obicei, litere diferite. Când elemente precum zilele săptămânii nu au iniţiale diferite, fiţi pregătiţi să faceţi prescurtări care să vă permită să le distingeţi. (de exemplu, într-un set de întrebări care fac referire la zilele săptămânii, aţi putea folosi „Ma” pentru marţi şi „Mi” pentru miercuri.)

- Aşa cum folosiţi iniţiale pentru a reprezenta elementele cerinţei, ar trebui să folosiţi şi variante prescurtate ale condiţiilor. Familiarizaţi-vă cu cele mai întâlnite tipuri de condiţii şi creaţi-vă propria prescurtare pentru ele. De exemplu, o condiţie frecventă stipulează că ceva ce se întâmplă unuia dintre membrii unei perechi de elemente i se întâmplă şi celuilalt membru. În exemplul de mai sus, condiţia care impune ca Horia să viziteze acelaşi oraş ca Rodica este o condiţie de acest tip. Puteţi stabili ca prescurtarea pentru aceasta să fie „H=R”. Iar pentru condiţia „dacă Paul vizitează Vasluiul, Horia vizitează Vasluiul împreună cu el”, puteţi să folosiţi prescurtarea „dacă Pv atunci Hv” sau „P(V) → H(V).”

Variantele prescurtate ale condiţiilor sunt cele cu care veţi lucra, aşa că asiguraţi-vă că ele reprezintă corect ceea ce se spune în condiţii. Timpul pe care îl veţi petrece scriind condiţiile astfel este un timp câştigat pentru că vă va permite să lucraţi eficient cu condiţiile într-o formă care poate fi înţeleasă repede, dintr-o singură privire.

NOTĂ: Nu contează dacă aceste prescurtări pot fi înţelese sau nu şi de altcineva. Tot ce contează este să ajungeţi să folosiţi aceste prescurtări în mod fluent, pentru a putea câştiga timp atunci când treceţi datele problemei pe hârtie. Exersaţi rezolvarea întrebărilor de gândire analitică folosindu-vă de propriile prescurtări. Alegeţi prescurtări care vă sunt clare şi care sunt suficient de distincte pentru a nu le confunda între ele, mai ales sub presiunea timpului de la examen.

- O verificare rapidă a reprezentării prescurtate a condiţiilor va arăta, câteodată, că nu se menţionează în niciuna dintre condiţii unul sau mai multe dintre elementele cerinţei. Nu luaţi acest lucru ca fiind o greşeală, ci luaţi-l ca atare: elementele respective nu sunt constrânse în mod specific de condiţii. Puteţi să creaţi o notaţie aparte pentru astfel de situaţii. De exemplu, puteţi să le încercuiţi pe cele iniţiale şi să le includeţi la sfârşitul listei de condiţii. Sau puteţi să faceţi o listă prescurtată a tuturor elementelor, indiferent dacă acestea sunt menţionate în condiţii sau nu.

- În sistemul de prescurtări, încercaţi să găsiţi o metodă cât mai vizibilă de a reprezenta ce **nu se poate** întâmpla. De exemplu, dacă găsiţi o condiţie ca „Grigore **nu poate** să facă prima prezentare", aceasta se poate pur şi simplu prescurta „G nu 1" sau chiar „*G(1)", în care asteriscul este simbolul folosit pentru a reprezenta „nu".

- S-ar putea să vi se pară util să vă reprezentaţi anumite condiţii în mai multe feluri. De exemplu, s-ar putea să hotărâţi ca, de fiecare dată când întâlniţi o condiţie ca „Dacă Paul este ales, şi Raul este ales", să notaţi automat şi prescurtarea „P → R" şi „nu R → nu P", deoarece (aşa cum veţi vedea în cele ce urmează) cele două sunt echivalente din punct de vedere logic şi s-ar putea să vi se pară util să vă reamintiţi acest lucru când răspundeţi la întrebări.

- Cel mai probabil, veţi putea folosi anumite tehnici elementare de diagramare, precum utilizarea elementelor dintr-un set ca titluri sau intrări principale, iar a celor dintr-un alt set ca intrări sub acele titluri. Încercaţi să vă gândiţi puţin care tehnici de construire a diagramaelor sunt eficiente pentru dumneavoastră. De exemplu, în cazul cerinţei despre studenţi şi oraşe, aţi putea să realizaţi o diagramă a rezultatelor de tipul următor:

M	T	V
H, R, S	L, P	

Sau le-aţi putea reprezenta astfel:

M: H, R, S
T: L, P
V:

Dar probabil nu veţi dori să aveţi o astfel de diagramă:

H	L	P	R	S
M	T	T	M	M

Deşi această ultimă diagramă prezintă aceleaşi informaţii ca celelalte două, s-ar putea să nu vi se pară la fel de utilă. De exemplu, această ultimă diagramă nu vă indică grafic, la fel ca celelalte două, faptul că unul dintre oraşe nu va fi vizitat de niciunul dintre studenţi.

Dezvoltaţi-vă din timp strategii care să vă ajute să lucraţi uşor şi bine. Nu există un singur mod de a face acest lucru, aşa cum nu există un singur mod de a prescurta condiţiile. Singurul mod de a afla ce este practic pentru dumneavoastră este să exersaţi realizarea unor diagrame, pentru o serie de cerinţe, înainte de examen.

- Pentru unele dintre întrebări, s-ar putea să găsiţi că este util să scrieţi repede prescurtările pentru elementele active ale setului – H R P L Ş, de exemplu – înainte de a începe să căutaţi soluţia. Apoi puteţi tăia fiecare element pe măsură ce i-aţi găsit locul în soluţie. Această metodă este de ajutor mai ales dacă lista elementelor este prea lungă pentru a o putea memora sau dacă v-aţi marcat deja lista originală de elemente.

Întrebări de orientare

Majoritatea grupurilor de întrebări de gândire analitică încep cu o întrebare pentru care fiecare dintre variantele de răspuns este un posibil rezultat complet al aplicării condiţiilor, sau câteodată doar o parte dintr-un astfel de rezultat. Întrebarea vă cere să selectaţi varianta de răspuns care prezintă un rezultat acceptabil (care nu încalcă nicio condiţie din cerinţă). Puteţi să consideraţi aceste întrebări ca fiind „întrebări de orientare" deoarece sunt foarte utile pentru a vă orienta în legătură cu condiţiile din cerinţă.

Pentru astfel de întrebări, probabil cea mai eficientă abordare este să luaţi fiecare condiţie în parte şi să verificaţi dacă vreuna din variantele de răspuns o încalcă. Imediat ce aţi găsit o variantă de răspuns care încalcă o condiţie, trebuie să eliminaţi acea variantă – eventual barând-o pe ciorna de examen. Când aţi trecut prin toate condiţiile în acest mod, unul dintre răspunsuri va rămâne nebarat: acela este răspunsul corect.

Mai jos este o întrebare de orientare legată de cerinţa din exemplul nostru:

Care dintre următoarele afirmaţii privitoare la luna martie ar putea fi adevărată?

(A) Horia, Laura şi Paul vizitează Tulcea şi Rodica şi Şerban vizitează Vasluiul.
(B) Horia, Laura, Paul şi Rodica vizitează Medgidia şi Şerban vizitează Vasluiul.
(C) Horia, Paul şi Rodica vizitează Tulcea şi Laura şi Şerban vizitează Medgidia.
(D) Horia, Rodica şi Şerban vizitează Medgidia şi Laura şi Paul vizitează Vasluiul.
(E) Laura, Paul şi Şerban vizitează Medgidia şi Horia şi Rodica vizitează Tulcea.

Să luăm condiţiile din cerinţă, în parte, de la prima la ultima. În primul rând, verificaţi prima condiţie pentru toate variantele de răspuns:

Condiţia 1: *Şerban vizitează un alt oraş decât Paul.*

Condiţia 1 este respectată în toate variantele de la (A) la (D), dar este încălcată în (E) pentru că în (E) Şerban vizitează acelaşi oraş ca Paul. Deci baraţi varianta (E) de răspuns şi nu mai verificaţi altceva la ea. Acum să trecem la condiţia a doua:

Condiţia 2: *Horia vizitează acelaşi oraş ca Rodica.*

Condiţia 2 este încălcată în (A), pentru că în (A) Horia vizitează un alt oraş decât Rodica. Baraţi (A) şi mergeţi mai departe. Condiţia 2 nu este încălcată în (B), (C) sau (D). (Reţineţi că nu mai trebuie să verificaţi varianta (E) deoarece aceasta a fost deja eliminată.) Continuaţi în acelaşi mod cu celelalte condiţii:

Condiţia 3: *Laura vizitează Medgidia sau Tulcea.*

Condiţia 4: *Dacă Paul vizitează Vasluiul, Horia vizitează Vasluiul împreună cu el.*

Condiţia 5: *Fiecare student vizitează unul dintre oraşe împreună cu cel puţin unul dintre ceilalţi patru studenţi.*

Condiţia 3 este încălcată în (D), deoarece în (D) Laura vizitează Vasluiul. Baraţi varianta (D). Condiţia 4 este nu este încălcată nici în (B), nici în (C), singurele variante de răspuns care mai trebuie verificate. (Faptul că (D) încalcă condiţia 4 nu este relevant în acest moment: (D) a fost deja eliminat.) Ne rămâne să verificăm condiţia 5 pentru a alege între variantele (B) şi (C). Condiţia 5 este încălcată în (B), deoarece Şerban vizitează Vasluiul singur. Aşa că barăm varianta (B). Singurul răspuns rămas este (C), care este, în consecinţă, răspunsul corect. Nu mai este nevoie de alte verificări pentru (C). (C) a fost deja verificat pentru fiecare dintre condiţiile din cerinţă. Aţi terminat. La acest fel de întrebări nu aveţi nevoie de diagrame; nu aveţi nevoie decât să vă uitaţi la lista condiţiilor, în forma prescurtată.

Un alt mod de abordare a întrebărilor de orientare este să analizaţi fiecare variantă de răspuns în parte pentru a vedea dacă încalcă vreuna dintre condiţii. Acest mod vă va conduce la varianta de răspuns destul de rapid dacă răspunsul corect este (A) şi mai puţin rapid cu cât răspunsul corect este mai jos în listă. În concluzie, acesta este probabil un mod mai puţin eficient de a găsi răspunsul la întrebările de orientare. Eficienţa contează, pentru că cu cât economisiţi mai mult timp în rezolvarea întrebărilor relativ simple ca aceasta, cu atât mai mult timp veţi avea la dispoziţie pentru rezolvarea întrebărilor mai dificile.

ATENŢIE: Metoda care presupune verificarea fiecărei condiţii pentru variantele de răspuns este cea pe care este bine să o folosiţi pentru întrebările de orientare. Cu toate acestea, după cum vom vedea în continuare, aceasta **nu** este abordarea pe care să vreţi să o folosiţi în general pentru alte tipuri de întrebări. Reţineţi că obiectivul pentru a răspunde la întrebări este să găsiţi răspunsul corect şi să treceţi mai departe la următoarea întrebare, nu să dovediţi că variantele incorecte de răspuns sunt greşite. (De asemenea, reţineţi că nu fiecare grup de întrebări conţine o întrebare de orientare. Când există întrebare de orientare, aceasta va fi întotdeauna prima după cerinţă.)

Întrebări care conţin expresia „dintre care oricare”

Un alt tip de întrebare are în vedere liste complete şi corecte de elemente „dintre care oricare” are o caracteristică specifică. O întrebare de acest tip poate fi formulată astfel:

Care dintre următoarele este o listă completă şi corectă a studenţilor dintre care oricare poate vizita Vasluiul în martie?

Variantele de răspuns ar putea fi:

(A) Horia, Laura, Rodica
(B) Horia, Rodica, Şerban
(C) Paul, Rodica, Şerban
(D) Horia, Paul, Rodica, Şerban
(E) Horia, Laura, Paul, Rodica, Şerban

Ceea ce vă cere această întrebare este să luaţi fiecare student din cerinţă în parte şi să vă întrebaţi: „ar putea acesta/aceasta să viziteze Vasluiul în martie?”. Nu contează dacă vreun alt student din listă ar putea vizita Vasluiul în acelaşi timp. Trebuie să vă întrebaţi dacă există vreun rezultat posibil în care studentul pe care îl analizaţi să poată vizita Vasluiul. Dacă răspunsul este da, atunci acel student trebuie să fie pe listă. Dacă răspunsul este nu, acel student nu trebuie să fie pe listă. Dacă faceţi acest lucru în mod sistematic şi corect, lista la care veţi ajunge va fi o listă completă: niciunul dintre studenţii care trebuie să fie pe listă nu va lipsi. Şi va fi corectă: lista nu va cuprinde niciun student care nu ar trebui să fie acolo. Răspunsul corect este lista tuturor studenţilor pentru care răspunsul la întrebare este „da”.

Câteodată s-ar putea să vi se pară dificil să verificaţi individual dacă fiecare element din cerinţă aparţine listei, dar acest lucru se poate simplifica. De exemplu, dacă vă uitaţi la condiţiile din cerinţă,

veţi observa că cea de-a treia condiţie nu îi permite Laurei să viziteze Vasluiul. Deci cele două variante de răspuns care o includ de Laura – (A) şi (E) – pot fi eliminate imediat.

În mod asemănător, cea de-a doua condiţie elimină răspunsul (C) de la bun început. Condiţia 2 impune ca Horia să viziteze acelaşi oraş ca Rodica, deci dacă ştim că unul dintre ei poate vizita Vasluiul, trebuie să fie posibil ca şi celălalt să viziteze Vasluiul. Este ceea ce impune condiţia aceasta. Deci (C), care o conţine pe Rodica dar nu pe Horia, este fie incompletă, fie incorectă.

Ne rămân variantele (B) şi (D). Amândouă îi conţin pe Horia, Rodica şi Şerban. **Nu vă pierdeţi timpul verificându-i pe aceştia.** De vreme ce aţi stabilit deja că trebuie să fie parte din răspunsul corect, niciunul dintre ei nu vă va ajuta să stabiliţi care dintre cele două variante de răspuns rămase este cea corectă.

NOTĂ: În general, când aveţi de-a face cu întrebări care conţin expresia „dintre care oricare", nu are niciun rost să verificaţi un element care apare în toate variantele de răspuns pe care le mai aveţi de analizat. Nu vă ajută să deosebiţi răspunsul corect de cele incorecte.

De vreme ce singurul element care face diferenţa între (B) şi (D) este Paul, singurul lucru pe care trebuie să îl verificaţi este dacă Paul poate vizita Vasluiul. Deoarece poate, (B) oferă o listă incompletă, deci este o variantă greşită de răspuns. Răspunsul corect este (D). În acest caz, când au rămas numai (B) şi (D), s-a dovedit că este suficient să verificăm un singur element pentru a putea determina răspunsul corect. Dacă s-ar fi dovedit că Paul nu poate vizita Vasluiul, atunci răspunsul corect ar fi fost (B). După cum arată acest exemplu, este în general foarte folositor să aplicaţi strategii de economisire a timpului.

NOTĂ: În cazul întrebărilor care conţin expresia „dintre care oricare", dacă un element apare în numai una dintre variantele de răspuns pe care le mai aveţi de analizat, verificaţi întâi acest element. Astfel, dacă acest element chiar aparţine listei, aţi terminat. Deoarece orice listă, pentru a fi completă, trebuie să includă acest element, varianta de răspuns care îl conţine este răspunsul corect. Pe de altă parte, dacă se dovedeşte că un element nu aparţine listei, toate variantele de răspuns care îl conţin trebuie eliminate.

Întrebări care vă cer să identificaţi ce trebuie să fie adevărat

Multe dintre întrebările de gândire analitică vă cer să identificaţi ce trebuie să fie adevărat. Ceva ce trebuie să fie adevărat este ceva ce este adevărat despre fiecare dintre rezultatele acceptabile. Cu alte cuvinte, **nu poate** să existe un rezultat acceptabil pentru care acest lucru să fie fals. Aceasta nu înseamnă că - şi acesta este un punct important – pentru a afla răspunsul corect trebuie să stabiliţi toate rezultatele posibile şi apoi să le analizaţi pentru a identifica varianta de răspuns pe care toate aceste rezultate o au în comun. Nu încercaţi să faceţi acest lucru.

Motivul pentru care ar trebui să evitaţi să stabiliţi toate rezultatele posibile nu este acela că veţi ajunge la un răspuns greşit. Dacă folosiţi metoda cu atenţie şi fără să greşiţi, veţi obţine un răspuns corect. Problema este că se pierde foarte mult timp.

Deci, ce trebuie să faceţi în schimb? Acest lucru depinde de forma întrebării. Vi se cere să aflaţi ce trebuie să fie adevărat în anumite circumstanţe specifice sau vi se cere să identificaţi ce trebuie să fie adevărat numai pe baza cerinţei, indiferent de circumstanţe? Să luăm fiecare dintre aceste posibilităţi separat.

- **Ce trebuie să fie adevărat în anumite circumstanţe specifice**

Luaţi în considerare următorul exemplu:

Dacă Şerban vizitează Vasluiul, care dintre următoarele afirmaţii privitoare la luna martie trebuie să fie adevărată?

Variantele de răspuns sunt:

(A) Horia vizitează Medgidia.
(B) Laura vizitează Medgidia.
(C) Paul vizitează Medgidia.
(D) Laura vizitează acelaşi oraş ca Paul.
(E) Laura vizitează acelaşi oraş ca Rodica.

În această întrebare, plecăm de la premisa că Şerban vizitează Vasluiul şi, după aceea, ne întrebăm dacă decurge ceva din această situaţie. De fapt, chiar decurge ceva. Analizaţi prima condiţie, care ne spune că Şerban vizitează un alt oraş decât Paul. Din aceste două informaţii putem ajunge la concluzia că Paul va vizita fie Medgidia, fie Tulcea, dar nu Vasluiul (deoarece Şerban vizitează Vasluiul, iar Paul nu poate vizita acelaşi oraş ca el). Acesta este primul lucru pe care îl aflăm şi, verificându-l în variantele de răspuns, ne dăm seama că nu putem răspunde la întrebare încă. În speţă, nu ştim dacă (C) trebuie să fie adevărată. Am stabilit doar că **poate** fi adevărată.

În continuare, remarcaţi că Paul nu este singurul care vizitează Medgidia sau Tulcea, dar nu Vasluiul. Cea de-a treia condiţie ne spune că acest lucru este valabil şi pentru Laura. Iar din discuţia din secţiunea *Înţelegerea cerinţei* ştim că numai două dintre oraşe vor fi vizitate de studenţi. Vasluiul este unul dintre aceste oraşe, atâta timp cât presupunem că Şerban vizitează Vasluiul. Nu ştim dacă celălalt oraş este Medgidia sau Tulcea. Dar ştim că, oricare ar fi, trebuie să fie oraşul pe care îl vizitează atât Laura, cât şi Paul, deoarece niciunul dintre ei nu vizitează Vasluiul.

Verificând acest rezultat între variantele de răspuns, vom descoperi că am ajuns la capăt. Cel de-al doilea rezultat stabileşte adevărul variantei (D) de răspuns (Laura vizitează acelaşi oraş ca Paul). Există un lanţ continuu de inferenţe care ne duc de la premisa specifică a întrebării la varianta (D). Nu mai este nevoie să verificaţi celelalte variante. Şi nici nu a fost nevoie să stabiliţi vreunul dintre rezultatele posibile complete. Morala este: folosiţi-vă timpul în mod inteligent.

NOTĂ: O verificare a variantelor incorecte de răspuns, dacă s-ar fi făcut, ar fi arătat că aceasta este o situaţie tipică în cazul întrebărilor care vă cer să identificaţi ce trebuie să fie adevărat. Unele dintre variantele de răspuns – (B) şi (C) – sunt lucruri care pot fi adevărate, dar nu trebuie să fie adevărate, iar unele dintre ele – (A) şi (E) – sunt lucruri care nu pot fi adevărate. Printre răspunsurile incorecte puteţi întâlni orice combinaţie de lucruri care nu pot fi adevărate şi lucruri care pot fi adevărate dar nu trebuie să fie adevărate.

Ce strategii general aplicabile putem extrage din modul în care am răspuns la întrebarea de mai sus?

Când abordăm o întrebare despre ceea ce trebuie să fie adevărat în anumite circumstanţe specifice, primul lucru care trebuie făcut este să vedem ce inferenţe pot fi făcute (dacă pot fi făcute). vreunele) pe baza condiţiilor din cerinţă şi cum interacţionează acestea cu circumstanţele specifice. După ce stabiliţi aceste inferenţe disponibile, confruntaţi-le cu variantele de răspuns. Dacă pe baza acestor inferenţe, una dintre variantele de răspuns trebuie să fie adevărată, aţi terminat. Reţineţi că obiectivul este să selectaţi răspunsul corect şi să treceţi mai departe la următoarea întrebare, nu să dovediţi că variantele incorecte de răspuns sunt greşite.

Dacă niciuna dintre inferenţele imediat disponibile nu se potriveşte cu variantele de răspuns, încercaţi să vedeţi ce se poate deduce mai departe pornind de la inferenţele deja făcute (şi în conjuncţie cu condiţiile din cerinţă). Confruntaţi şi această a doua rundă de inferenţe cu variantele de răspuns. Dacă vreuna dintre aceste inferenţe se potriveşte cu vreuna din variantele de răspuns, aţi terminat. Acesta a fost modul de raţionare din exemplul de mai sus. Continuaţi să faceţi acest lucru până terminaţi.

Pe măsură ce vă ocupaţi de celelalte întrebări, încercaţi să faceţi şi alte inferenţe. Există o strategie complementară pe care să o urmaţi în timp ce lucraţi: căutaţi orice variantă de răspuns pe care o puteţi elimina pe baza uneia dintre inferenţele pe care le-aţi stabilit lucrând la întrebările anterioare. Baraţi orice variantă incorectă de răspuns pe care aţi descoperit-o în acest mod.

Când analizaţi „ce trebuie să fie adevărat”, câteodată este posibil să eliminaţi o variantă incorectă construind un rezultat acceptabil pentru care acea variantă de răspuns nu este adevărată.

Pentru a vedea cum se poate face acest lucru, luaţi în considerare exemplul de mai sus, care vă cere să stabiliţi ce trebuie să fie adevărat dacă Şerban vizitează Vasluiul. Presupuneţi că încercaţi să eliminaţi varianta (B) (Laura vizitează Medgidia) construind un rezultat acceptabil în care (B) să fie falsă. Aţi începe cu diagrama parţială de mai jos:

M	T	V
	L	S

Punctul de pornire pentru întrebare este faptul că Şerban vizitează Vasluiul, deci reprezentăm acest lucru în diagramă. Acum, pentru a avea un rezultat în care (B) să fie fals, Laura trebuie să viziteze fie Tulcea, fie Vasluiul. Dar varianta ca Laura să viziteze Vasluiul este eliminată de cea de-a treia condiţie, deci, dacă Laura nu vizitează Medgidia, ea trebuie să viziteze Tulcea. Dacă îi avem pe Laura care vizitează Tulcea şi pe Şerban care vizitează Vasluiul, oraşul care nu este vizitat de niciunul dintre studenţi este Medgidia. Aşa am realizat diagrama de mai sus.

Continuaţi făcând alte inferenţe din condiţiile date. Din prima condiţie putem deduce că Paul trebuie să viziteze Tulcea. Îl adăugăm pe Paul în diagramă după cum urmează:

M	T	V
	L, P	S

Din cea de-a doua condiţie, ştim că Horia şi Rodica trebuie să viziteze acelaşi oraş. Dar acest oraş nu poate fi Tulcea, deoarece aceasta ar însemna ca o singură persoană să viziteze Vasluiul, ceea ce încalcă cea de-a 5a condiţie. Deci Horia şi Regina trebuie să viziteze Vasluiul, împreună cu Şerban. Aceasta ne dă următorul rezultat:

M	T	V
	L, P	H, R, S

Acesta este un rezultat în care (B) este fals, dar care respectă toate condiţiile din cerinţă şi circumstanţa specifică introdusă în întrebare. Deci (B) nu trebuie să fie adevărată şi poate, astfel, să fie eliminată.

- **Ce trebuie să fie adevărat numai pe baza condiţiilor din cerinţă**

Nu toate întrebările care vă cer să stabiliţi ce trebuie să fie adevărat vă cer să stabiliţi ce trebuie să fie adevărat în anumite circumstanţe specifice. Unele întrebări vă cer să aflaţi ce trebuie să fie adevărat doar pe baza cerinţei.

Un exemplu de întrebare care vă cere să aflaţi ce trebuie să fie adevărat numai pe baza condiţiilor din cerinţă este următorul:

Care dintre următoarele afirmaţii privitoare la luna martie trebuie să fie adevărată?

Un răspuns corect ar fi:

Horia vizitează un alt oraş decât Laura.

Acest lucru se poate deduce direct din condiţiile din cerinţă. Horia nu poate vizita acelaşi oraş ca Laura, pentru că, dacă ar face acest lucru, acel oraş ar primi vizita a patru studenţi: Horia şi Rodica (care, conform celei de-a doua condiţii, vizitează acelaşi oraş ca Horia), Laura şi fie Paul, fie Şerban (deoarece numai două oraşe sunt vizitate, iar Paul şi Şerban nu pot vizita acelaşi oraş, conform primei condiţii). Dar aceasta ar însemna ca numai un student – fie Paul, fie Şerban – să viziteze unul dintre oraşe şi s-ar încălca cea de-a cincea condiţie. Deci ştim că Horia trebuie să viziteze un alt oraş decât Laura.

Întrebările care vă cer să aflaţi ce trebuie să fie adevărat numai pe baza condiţiilor din cerinţă au o trăsătură interesantă: puteţi să adăugaţi răspunsul corect la ceea ce aţi dedus deja din cerinţă. Ceva ce trebuie să fie adevărat numai pe baza cerinţei nu este altceva decât o consecinţă logică a modului în care interacţionează condiţiile din cerinţă. Bineînţeles, înainte să folosiţi acest rezultat pentru a vă ajuta să răspundeţi la alte întrebări, ar fi bine să vă asiguraţi că răspunsul pe care l-aţi ales este, într-adevăr, cel corect.

Remarcaţi că, în schimb, - şi acest lucru este foarte important – supoziţiile care sunt introduse în întrebări, cum ar fi supoziţia „dacă Şerban vizitează Vasluiul" în întrebarea discutată mai sus, nu sunt **niciodată** valabile şi pentru alte întrebări. Răspunsul corect la această întrebare depindea de acea supoziţie, dar, trecând de la o întrebare la alta, supoziţiile nu se transmit. De aceea, este posibil ca supoziţiile din diferite întrebări să fie incompatibile între ele.

NOTĂ: Pe lângă întrebările despre ce trebuie să fie adevărat, puteţi să întâlniţi întrebări ca următoarele:

Care dintre următoarele afirmaţii trebuie să fie falsă?
Care dintre următoarele afirmaţii NU POATE fi adevărată?
Toate variantele de mai jos pot fi adevărate CU EXCEPŢIA uneia. Care este aceasta?

În toate aceste cazuri, răspunsul corect este ceva ce nu este adevărat nici măcar într-unul din rezultatele posibile. Deci, printre variantele incorecte de răspuns veţi găsi lucruri care trebuie să fie adevărate, precum şi lucruri care doar pot fi adevărate.

- **<u>Întrebări despre ce poate fi adevărat</u>**

Multe dintre întrebările de gândire analitică vă cer să spuneţi ce poate fi adevărat, nu ce trebuie să fie adevărat. Ceva ce poate fi adevărat este ceva ce este adevărat în cel puţin unul dintre rezultatele acceptabile, chiar dacă există alte rezultate acceptabile în care este fals. Înseamnă că variantele incorecte de răspuns sunt toate lucruri care **nu pot** fi adevărate în niciunul din rezultatele posibile.

Ca şi în cazul întrebărilor despre ceea ce trebuie să fie adevărat, unele dintre întrebări vă cer să spuneţi ce poate fi adevărat în funcţie de anumite circumstanţe specifice, iar altele ce poate fi adevărat numai pe baza condiţiilor din cerinţă.

- **<u>Ce poate fi adevărat în funcţie de anumite circumstanţe specifice</u>**

Luaţi în considerare următoarea întrebare:

Dacă Rodica vizitează Tulcea, care dintre următoarele afirmaţii privitoare la luna martie poate fi adevărată?

Cele cinci variante de răspuns sunt:
(A) Laura vizitează Tulcea.
(B) Laura vizitează Vasluiul.
(C) Paul vizitează Tulcea.
(D) Paul vizitează Vasluiul.
(E) Şerban vizitează Vasluiul.

Cum abordaţi o astfel de întrebare? Un prim pas este să verificaţi rapid dacă vreuna dintre variantele de răspuns poate fi eliminată imediat ca fiind o încălcare directă a condiţiilor din cerinţă. În acest caz, puteţi elimina varianta (B) deoarece încalcă cea de-a treia condiţie, care cere ca Laura să viziteze fie Medgidia, fie Tulcea. (Nu este nevoie să treceţi în mod sistematic prin toate condiţiile pentru a vedea dacă vreuna dintre variante încalcă o condiţie. Aceasta este o strategie bună pentru întrebările de orientare, dar în general nu şi pentru celelalte tipuri de întrebări. Pentru întrebările care nu sunt de

orientare, care vă cer să aflaţi ce ar putea fi adevărat, doar uitaţi-vă rapid pentru a vedea dacă vreuna dintre variante încalcă ceva din cerinţă.)

Apoi, luaţi în considerare circumstanţa specifică din întrebare – în acest caz, că Rodica vizitează Tulcea - şi încercaţi să faceţi inferenţe pornind de acolo. Dacă Rodica vizitează Tulcea, atunci Horia vizitează şi el Tulcea, potrivit condiţiei a doua. Deoarece, aşa cum ne impune prima condiţie, Şerban vizitează un alt oraş decât Paul, fie Şerban, fie Paul vor vizita de asemenea Tulcea pentru că numai două oraşe sunt vizitate de către studenţi. Tulcea va fi deci vizitată de trei dintre studenţi.

Deci care oraş va fi vizitat de numai doi dintre studenţi, Medgidia sau Vasluiul? De vreme ce unul dintre aceşti doi studenţi trebuie să fie Laura, oraşul în cauză trebuie să fie Medgidia; nu poate fi Vasluiul din cauza celei de-a treia condiţii. Înseamnă că niciunul dintre studenţi nu vizitează Vasluiul. Deci variantele de răspuns care menţionează Vasluiul (adică (B), (D) şi (E)) nu pot fi adevărate. Ne rămân variantele (A) şi (C). Dar, deoarece ştim şi că Laura vizitează Medgidia, ştim că (A) nu poate fi adevărată. Deci ştim că (C) trebuie să fie răspunsul corect.

Abordarea de mai sus presupune să începeţi cu condiţiile din cerinţă şi apoi să vă concentraţi asupra circumstanţei specifice din întrebare pentru a vedea ce se poate deduce din aceasta în conjuncţie cu condiţiile din cerinţă. Accentul nu se pune pe ceea se poate demonstra că e adevărat, ci pe ceea ce **nu poate** fi adevărat, deoarece scopul este să eliminaţi variantele incorecte de răspuns şi să o găsiţi, astfel, pe aceea care poate fi adevărată. Toate variantele incorecte de răspuns trebuie să fie false.

De asemenea, este posibil să se ajungă la răspunsul corect printr-o metodă diferită. Presupuneţi că variantele de răspuns, pe rând, sunt adevărate. În patru din cele cinci cazuri, această presupunere vă va duce spre o contradicţie, arătând astfel că varianta respectivă de răspuns nu poate fi adevărată.

Folosind această metodă pentru a răspunde la întrebarea de mai sus, veţi începe prin a presupune că (A) este adevărată, adică Laura vizitează Tulcea. Deci Tulcea ar fi vizitată şi de Laura şi de Rodica. Conform celei de-a doua condiţii, dacă Rodica vizitează Tulcea, şi Horia vizitează Tulcea. Înseamnă că celălalt oraş vizitat ar fi vizitat de Paul şi Şerban. Dar prima condiţie elimină această posibilitate. Deci, în circumstanţa specifică din întrebare – Rodica vizitează Tulcea, Laura nu poate vizita Tulcea.

Apoi presupuneţi că (B) este adevărată – anume, că Laura vizitează Tulcea. Dar această posibilitate este exclusă direct de condiţia a treia.

Apoi, presupuneţi că (C) este adevărată – că Paul vizitează Tulcea. Deci Tulcea ar fi vizitată de Paul, Rodica (aşa cum se specifică în întrebare) şi Horia (aşa cum cere cea de-a doua condiţie). Ne rămân Laura şi Şerban care să viziteze Medgidia. Acest rezultat satisface toate condiţiile din cerinţă şi este, astfel, posibil. Ca atare, ştim că (C) poate fi adevărată şi aţi terminat cu această întrebare.

- **<u>Ce poate fi adevărat numai pe baza condiţiilor din cerinţă</u>**

Un exemplu de întrebare care vă cere să spuneţi ce poate fi adevărat numai pe baza condiţiilor din cerinţă este următorul:

Care dintre următoarele afirmaţii privitoare la luna martie poate fi adevărată?

Variantele de răspuns sunt:

(A) Horia şi Laura vizitează amândoi Tulcea.
(B) Paul şi Şerban vizitează amândoi Vasluiul.
(C) Rodica şi Şerban vizitează amândoi Medgidia.
(D) Horia vizitează Tulcea şi Paul vizitează Vasluiul.
(E) Rodica vizitează Medgidia şi Şerban vizitează Vasluiul.

Primul pas, ca de obicei, este să verificaţi dacă vreuna dintre variantele de răspuns poate fi eliminată de la început ca fiind o încălcare a uneia dintre condiţiile din cerinţă. În acest caz, (B) poate fi eliminată în acest mod, pentru că încalcă în mod direct prima condiţie. Apoi, (D) poate fi eliminată ca fiind o încălcare a celei de-a patra condiţii.

Ne rămân variantele (A), (C) şi (E). Va trebui să analizaţi aceste trei variante de răspuns, una câte una, pentru a vedea care dintre ele nu poate fi eliminată.

Mai întâi, presupuneţi că (A) este adevărată. Dacă Horia şi Laura vizitează amândoi Tulcea, atunci, conform celei de-a doua condiţii, şi Rodica trebuie să viziteze Tulcea. Rămân Paul şi Şerban care să viziteze un oraş împreună, ceea ce este eliminat de prima condiţie. Deci (A) nu poate fi adevărată.

Presupuneţi, apoi, că (C) este adevărată. Dacă Rodica şi Şerban vizitează împreună Medgidia, atunci, conform celei de-a doua condiţii, şi Horia trebuie să viziteze Medgidia. Rămân Paul şi Laura care să viziteze un oraş împreună şi nimic nu îi împiedică să viziteze Tulcea. Acest rezultat satisface toate condiţiile din cerinţă şi, astfel, este posibil. Acum ştiţi că (C) poate fi adevărată şi aţi terminat cu această întrebare. Nu mai este nevoie să analizaţi varianta (E).

NOTĂ: Pe lângă întrebările despre ce poate fi adevărat, puteţi să întâlniţi şi întrebări ca următoarele:

Care dintre următoarele poate fi falsă?
Fiecare dintre următoarele afirmaţii trebuie să fie adevărată CU EXCEPŢIA uneia. Care este aceasta?

În ambele cazuri, răspunsul corect este ceva ce nu este adevărat în cel puţin unul dintre rezultatele posibile. Astfel, toate variantele incorecte de răspuns vor fi lucruri care trebuie să fie adevărate.

Puteţi, de asemenea, să întâlniţi întrebări ca:

Care dintre următoarele afirmaţii poate fi adevărată, dar nu trebuie să fie adevărată?

În aceste cazuri, răspunsul corect este ceva ce este adevărat în cel puţin unul dintre rezultatele posibile, dar care este fals în cel puţin unul dintre rezultatele posibile. Variantele incorecte de răspuns pentru acest tip de întrebare vor fi atât lucruri care trebuie să fie adevărate, cât şi lucruri care **nu pot** fi adevărate.

Enunţurile condiţionale

Adesea, una sau mai multe dintre condiţiile din cerinţă sunt enunţuri condiţionale. Enunţurile condiţionale spun că, dacă ceva este adevărat, atunci şi altceva este adevărat. De exemplu, „Dacă Teo face parte din comitet, atunci şi Vera face parte din comitet.” Pentru a lucra eficient cu întrebările de gândire analitică este important să înţelegeţi clar cum să folosiţi corect enunţurile condiţionale şi ce greşeli să evitaţi.

ALTE REFERINŢE: Subiectul enunţurilor condiţionale este discutat, dintr-o perspectivă uşor diferită, şi în secţiunea despre „Condiţiile necesare şi condiţiile suficiente” din Ghidul pentru înţelegerea întrebărilor de gândire logică.

Relaţiile condiţionale („condiţionalele”) pot fi exprimate în mai multe feluri. Mai jos aveţi o serie de variante echivalente care exprimă aceeaşi relaţie condiţională:

(1) Dacă Teo face parte din comitet, atunci şi Vera face parte din comitet.
(2) Dacă Vera nu face parte din comitet, atunci nici Teo nu face parte din comitet.
(3) Teo nu face parte din comitet dacă Vera nu face parte din comitet.
(4) Teo nu face parte din comitet decât dacă face şi Vera parte din comitet.
(5) Teo face parte din comitet numai dacă Vera face parte din comitet.

Toate acestea, în ciuda diferenţelor de formulare, exprimă exact aceeaşi relaţie condiţională între participarea lui Teo în comitet şi participarea Verei în comitet. Ceea ce vă spun toate aceste

enunţuri este că dacă Teo face parte din comitet, acest fapt garantează că Vera face parte din comitet. Dar niciuna dintre aceste variante nu vă spune că dacă Vera face parte din comitet şi Teo face parte din comitet.

NOTĂ: Faptul că toate formulările de mai sus sunt echivalente din punct de vedere logic nu este evident în mod intuitiv. Pentru majoritatea oamenilor, există o diferenţă de focalizare între unele dintre acestea. De exemplu, (1) pare să vă sugereze să adunaţi informaţii despre Teo mai întâi şi, dacă reiese că Teo face parte din comitet, acest lucru vă indică ceva şi despre Vera. În schimb, (4) pare să vă sugereze să aflaţi dacă Vera face parte din comitet şi, dacă descoperiţi că nu face parte, acest lucru vă va spune că nici Teo nu face parte din comitet. Analizând astfel lucrurile, este uşor să vă scape echivalenţa care reiese. Dar este foarte important să vă obişnuiţi cu această echivalenţă şi să vă bazaţi pe ea, pentru a lucra eficient cu întrebările de gândire analitică. Deci nu este timp pierdut dacă petreceţi ceva vreme familiarizându-vă cu aceste echivalenţe. În ziua examenului, veţi putea să lucraţi cu uşurinţă cu condiţionalele, indiferent cum sunt ele formulate.

Cum funcţionează un enunţ condiţional – indiferent de cum este el formulat – atunci când faceţi inferenţe? Care sunt informaţiile suplimentare care, luate împreună cu un condiţional, duc la inferenţe corecte? Să ne uităm la un exemplu. Să luăm condiţionalul „dacă Teo face parte din comitet, atunci şi Vera face parte din comitet". Există patru cazuri care pot fi luate în considerare: 1 – Teo face parte din comitet; 2 – Teo nu face parte din comitet; 3 – Vera face parte din comitet; 4 – Vera nu face parte din comitet. Fiecare dintre aceste cazuri va fi discutat pe rând mai jos:

1. **Teo face parte din comitet.** Dacă este adevărat, atunci, dat fiind condiţionalul (în oricare dintre formulări), este sigur faptul că şi Vera face parte din comitet. Condiţionalul spune tocmai acest lucru. Acesta este un caz simplu.

2. **Teo nu face parte din comitet.** Dacă este adevărat, nu puteţi folosi condiţionalul (indiferent de modul în care este formulat) pentru a face inferenţe corecte despre Vera. În speţă, **nu puteţi** deduce că Vera nu face parte din comitet. Din perspectiva a ceea ne spune condiţionalul, faptul că Teo nu face parte din comitet este compatibil atât cu posibilitatea ca Vera să facă parte din comitet, cât şi cu cea ca ea să nu facă parte din comitet. Condiţionalul, pur şi simplu, nu vă spune nimic despre participarea Verei în comitet, în situaţia dată.

3. **Vera face parte din comitet.** Dacă este adevărat, nu puteţi folosi condiţionalul (indiferent de modul în care este formulat) pentru a face inferenţe corecte despre Teo. În speţă, **nu puteţi** deduce că Teo face şi el parte din comitet. De fapt, am explicat deja acest lucru în punctul 2 de mai sus. După cum am mai spus, faptul că Teo nu face parte din comitet este compatibil cu prezenţa Verei în comitet. În acelaşi mod, faptul că Vera face parte din comitet este compatibil cu absenţa lui Teo din comitet.

4. **Vera nu face parte din comitet.** Dacă este adevărat, puteţi să folosiţi condiţionalul (indiferent de modul în care este formulat) pentru a face o inferenţă corectă despre Teo. Puteţi deduce faptul că nici Teo nu face parte din comitet, deoarece, dacă Teo ar face parte din comitet fără ca Vera să facă şi ea parte din comitet, atunci condiţionalul „dacă Teo face parte din comitet, şi Vera trebuie să facă parte din comitet" ar fi încălcat. În concluzie, dacă Vera nu face parte din comitet, singurul mod de a respecta condiţionalul este ca nici Teo să nu facă parte din comitet.

NOTĂ: Întrebările de gândire analitică vă cer, câteodată, să faceţi inferenţe care implică mai multe condiţionale. Să presupunem că aveţi două condiţionale precum următoarele:

Dacă Teo face parte din comitet, Vera face parte din comitet.

Dacă Vera face parte din comitet, Radu face parte din comitet.

Din acestea două putem deduce în mod corect că:

Dacă Teo face parte din comitet, Radu face parte din comitet.

şi

Dacă Radu nu face parte din comitet, Teo nu face parte din comitet.

Remarcaţi că aceste inferenţe pot fi făcute indiferent de modul în care sunt formulate condiţionalele pe care se bazează. Deci, de exemplu, din aceste versiuni:

Dacă Vera nu face parte din comitet, atunci Teo nu face parte din comitet.

Dacă Radu nu face parte din comitet, nici Vera nu face parte din comitet.

puteţi face aceleaşi inferenţe ca mai sus:

Dacă Teo face parte din comitet, Radu face parte din comitet.

Dacă Radu nu face parte din comitet, Teo nu face parte din comitet.

Formulări folosite în întrebările de gândire analitică

În întrebările de gândire analitică, limbajul folosit în formularea cerinţei şi a întrebărilor trebuie să fie precis şi fără ambiguităţi. În consecinţă, multe lucruri sunt explicate mai pe larg şi cu mai multe detalii decât în alte tipuri de text. De exemplu, într-o cerinţă despre un grup de oameni care fac prezentări la o întâlnire, se va spune probabil în mod explicit că fiecare persoană face o singură prezentare şi că oamenii fac prezentările una după alta. Mai jos sunt şi alte exemple:

- **cândva înainte/imediat înainte**

Aceste expresii apar în general în loc de un simplu „înainte". Dacă s-ar spune doar „Prezentarea lui Sorin are loc înainte de prezentarea lui Jeni", poate să nu reiasă în mod clar dacă mai poate exista o prezentare între acestea două. Şi astfel ar putea să nu fie clar dacă un anumit rezultat este acceptabil sau nu. Folosirea unei expresii ca „imediat înainte" are ca scop evitarea unor astfel de ambiguităţi.

Dacă vi se spune „Prezentarea lui Sorin are loc imediat înainte de prezentarea lui Jeni", veţi şti că nicio prezentare nu poate avea loc între acestea două. Pe de altă parte, dacă vi se spune „Prezentarea lui Sorin are loc cândva înainte de prezentarea lui Jeni", veţi şti că o altă prezentare poate să aibă loc între prezentarea lui Sorin şi cea a lui Jeni, dar nu e obligatoriu să fie aşa. Dacă trebuie să aibă loc o prezentare între cea a lui Sorin şi cea a lui Jeni, acest lucru va fi menţionat explicit.

În mod asemănător, vi se poate spune că biroul lui Sorin se află la un etaj superior faţă de cel al lui Jeni (ceea ce permite atât ca cele două birouri să se afle pe etaje imediat alăturate, cât şi posibilitatea ca cele două să nu fie alăturate), ori vi se poate spune că biroul lui Sorin se află la etajul „imediat superior" biroului lui Jeni (ceea ce face clar faptul că nu pot exista alte etaje între etajul la care se află biroul lui Sorin şi cel la care se află biroul lui Jeni).

Sau vi se poate spune că într-un şir de birouri, biroul lui Sorin este „singurul birou" între cel al lui Jeni şi cel al lui Robert. Acest lucru este diferit de formularea „biroul lui Sorin este **un birou** între cel al lui Jeni şi cel al lui Robert". În primul caz, folosirea cuvântului „singurul" arată că este numai un birou între cel al lui Robert şi cel al lui Jeni, adică cel al lui Sorin. În al doilea caz, este posibil şi să fie mai multe birouri între cel al lui Robert şi cel al lui Jeni, la fel cum este posibil ca biroul lui Sorin să fie singurul astfel situat.

- **cel puţin/cel mult/exact**

Câteodată, dacă vi se spune că trebuie să fie trei persoane într-un comitet, s-ar putea să nu vă fie clar dacă pot fi mai mult de trei persoane în comitet sau exact trei persoane. Astfel de ambiguităţi

sunt evitate prin folosirea unui limbaj precis atunci când sunt menţionate numere. Dacă trei este numărul minim de membri în comitet, în general vi se va spune că trebuie să fie **cel puţin** trei persoane. Dacă trei este numărul maxim de persoane din comitet, în general vi se va spune că sunt **cel mult** trei persoane. Altfel, vi se va spune că sunt **exact** trei persoane în comitet.

- **respectiv/nu neapărat în această ordine**

Dacă vi se cere să analizaţi dacă o propoziţie „Dacă Y este cântat primul, al doilea, al treilea şi al patrulea dintre cântecele prezentate ar putea fi T, X şi O", v-aţi putea întreba ce înseamnă acest lucru. Poate însemna că: 1 – T, X şi O, într-o ordine oarecare; 2 – T al doilea, X al treilea şi O al patrulea. În întrebările de gândire analitică această ambiguitate este evitată spunând „dacă Y este cântat primul, al doilea, al treilea şi al patrulea dintre cântecele prezentate ar putea fi T, X şi O, nu neapărat în această ordine", dacă se intenţionează să se înţeleagă ceea ce exprimă 1. Iar dacă se spune „dacă Y este cântat primul, atunci al doilea, al treilea şi al patrulea cântec prezentat sunt, respectiv, T, X şi O", înţelesul este cel din 2.

Alte chestiuni de reţinut

Aici aveţi mai multe chestiuni de care e bine să ţineţi cont. Unele dintre acestea au fost menţionate anterior, în vreme ce altele sunt observaţii şi sfaturi suplimentare.

- Ţineţi cont întotdeauna de faptul că obiectivul este să selectaţi răspunsul corect, nu să daţi explicaţii cuprinzătoare ale tuturor posibilităţilor logice în circumstanţele specificate în întrebare. Găsirea răspunsului corect aproape niciodată nu implică descoperirea tuturor rezultatelor posibile.

- Pe măsură ce faceţi nişte inferenţe pe baza modului în care circumstanţele specifice întrebării interacţionează cu condiţiile din cerinţă, confruntaţi-le în mod constant cu variantele de răspuns. În orice moment, s-ar putea ca răspunsul corect să fie deja la îndemână. Sau s-ar putea ca unele dintre variante să poată fi identificate ca incorecte şi eliminate. Dacă aţi reuşit să identificaţi răspunsul corect, aţi terminat cu întrebarea respectivă, chiar dacă mai există variante de răspuns pe care nu le-aţi eliminat încă. Nu este nevoie să dovediţi că acele variante de răspuns nu sunt corecte. În acelaşi mod, dacă aţi reuşit să eliminaţi toate variantele cu excepţia uneia, aţi terminat cu acea întrebare, chiar dacă nu aţi arătat în mod specific că varianta de răspuns rămasă este cea corectă.

- Reţineţi că, atunci când rezolvaţi întrebări de gândire analitică, poate fi adevărat orice lucru care nu este interzis de condiţiile din cerinţă sau de ceea ce se poate deduce din acestea în conjuncţie cu circumstanţele specifice menţionate în întrebare. Nu faceţi nicio presupunere care nu are o justificare, oricât de naturală vi s-ar părea. De exemplu, dacă vi se spune că un comitet trebuie să aibă un expert în finanţe şi unul în marketing, să nu presupuneţi automat că expertul în finanţe este o altă persoană decât expertul în marketing.

- Este foarte important să citiţi atent şi cât mai literal întrebările de gândire analitică. Deşi este important să economisiţi timp, este şi mai important să nu citiţi la repezeală. Pentru a vă da un exemplu specific de ce poate să se întâmple, luaţi în considerare următoarele două afirmaţii: „F şi G nu pot pleca amândoi în vacanţă în iulie" şi „Nici F, nici G nu pot pleca în vacanţă în iulie". Există unele asemănări superficiale între aceste două afirmaţii. Cu toate acestea, cele două nu sunt echivalente, iar dacă faceţi confuzie între ele, cu siguranţă că veţi face greşeli. Dacă F pleacă în vacanţă în iulie şi G nu pleacă, prima condiţie nu este încălcată, dar cea de-a doua este.

- Reţineţi discuţia anterioară despre elementele active din cerinţă care nu sunt menţionate în niciuna dintre condiţii. Nu este necesar ca *toate* elementele să fie constrânse în mod explicit de

condiţiile din cerinţă. Dacă un anumit element nu este menţionat explicit în condiţii, înseamnă că acesta este constrâns numai de ceea ce se întâmplă cu celelalte elemente. Nu înseamnă că setul de condiţii este incomplet sau greşit în vreun fel.

- Să zicem că trebuie să răspundeţi la o întrebare de genul următor: „Care dintre următoarele produse trebuie să fie promovat în săptămâna 2?", pe baza unei cerinţe despre şapte produse care trebuie promovate pe o perioadă de patru săptămâni. Să mai presupunem că aţi stabilit că produsul H trebuie să fie promovat în săptămâna 2, dar H nu apare printre variantele de răspuns. Oare înseamnă acest lucru că întrebarea este greşită? Nu. De exemplu, s-ar putea ca şi G să fie unul dintre produsele care trebuie promovate în săptămâna 2, iar G să fie una dintre variantele de răspuns. Atenţie, deci: nu poate exista decât un răspuns corect printre variantele de răspuns, dar în sine pot exista mai multe răspunsuri corecte la o întrebare.

- Câteodată apar întrebări despre rezultate acceptabile, dar variantele de răspuns prezintă numai rezultate incomplete. De exemplu, s-ar putea să aveţi o cerinţă despre împărţirea unui grup de oameni în două subgrupuri, 1 şi 2. Întrebarea poate să vă ceară să aflaţi care dintre variantele de răspuns poate constitui subgrupul 1. Într-un astfel de caz, dacă vă uitaţi după încălcări ale condiţiilor din cerinţă numai în cadrul grupului care apare în variantele de răspuns, s-ar putea să găsiţi mai multe variante aparent posibile. Dar reţineţi că ceea ce trebuie să fie posibil este tot rezultatul – componenţa atât a subgrupului 1, cât şi a subgrupului 2. Deci, chiar dacă subgrupul 2 nu apare deloc între variantele de răspuns, tot trebuie să verificaţi acest grup pentru încălcări ale condiţiilor din cerinţă. Înseamnă că va trebui să stabiliţi şi componenţa subgrupului 2 pentru acele variante de răspuns pe care nu le puteţi elimina ca fiind incorecte în alt mod.

  Reţineţi discuţia de mai devreme despre ceea ce trebuie să fie adevărat numai pe baza condiţiilor din cerinţă. Este foarte important să ţineţi cont de ceea ce vi s-a explicat acolo – că circumstanţele specifice unei întrebări sunt valabile numai pentru acea întrebare. Foarte rar se va întâmpla ca o întrebare să vă ceară să presupuneţi că una dintre condiţiile iniţiale din cerinţă a fost înlocuită cu o altă condiţie. Astfel de schimbări ale condiţiilor din cerinţă sunt şi ele valabile **numai** pentru întrebarea în care sunt prezentate, dar nu rămân valabile şi pentru întrebările următoare.

GHID PENTRU ÎNŢELEGEREA ÎNTREBĂRILOR DE ÎNŢELEGERE A UNUI TEXT SCRIS

Cum să abordaţi articolele din secţiunea *Înţelegerea unui text scris*

Scopul acestei secţiuni a testului este să vă evalueze abilitatea de a citi şi a înţelege în profunzime texte de o complexitatea asemănătoare celor pe care le veţi întâlni în studiul şi practica ulterioară. Textele sunt selectate în aşa fel încât să poată fi corect înţelese doar pe baza informaţiei pe care o prezintă; nu aveţi nevoie de cunoştinţe anterioare specializate pentru a le înţelege. Orice termeni tehnici care apar sunt explicaţi în text şi trebuie să puteţi răspunde tuturor întrebărilor doar pe baza informaţiilor din articolul respectiv.

De obicei, un text are o singură ideea principală. Uneori se prezintă un punct de vedere controversat, care fie este combătut, fie este susţinut. Alteori se analizează şi se critică poziţia altcuiva. Uneori se explică un fenomen curios. Alteori se prezintă un anumit eveniment important din punct de vedere istoric. Toate textele din această secţiune vor prezenta un număr de considerente care sunt relevante pentru ideea principală a articolului; rolul pe care acestea îl joacă este în mare măsură determinat de natura ideii principale.

Deci, cum ar trebui să abordaţi un text din această secţiune? Cel mai important lucru este să vă fie foarte clar care este esenţa textului: care este mesajul pe care textul îl oferă cititorului? Uneori, textul va conţine o propoziţie care enunţă explicit ideea principală. Cu toate acestea, chiar şi când există o astfel de propoziţie, ea nu va fi neapărat plasată la începutul articolului, ci poate apărea oriunde pe parcursul lui. De cele mai multe ori, un text va prezenta pur şi simplu perspectiva, critica, explicaţia sau descrierea respectivă şi va conta pe cititor să-i înţeleagă miezul. Deci, ce trebuie să faceţi este să citiţi cu atenţie, dar, în acelaşi timp, să ştiţi că nu trebuie să asimilaţi şi să reţineţi toate detaliile descriptive pe care autorul le prezintă pe parcurs. Încercaţi să rămâneţi focalizaţi pe ideea principală a textului, pentru că întreg articolul este organizat în jurul ei. Dacă nu vă este foarte clar care este acea idee, riscaţi să faceţi greşeli în ceea ce priveşte relevanţa relativă a ideilor subsidiare pe care autorul le foloseşte pentru a o susţine pe cea principală.

- **Aveţi în vedere paragrafele şi cuvintele de legătură**

În articolele din *Înţelegerea unui text scris* vor apărea adesea schimbări de perspectivă şi de focalizare. Un text poate trece de la o idee la alta, de la particular la general, de la o perspectivă pozitivă asupra unui lucru la una negativă, de la o persoană la alta. Pentru a înţelege cum funcţionează textul, trebuie să identificaţi diferitele idei dintr-un articol şi, mai important, modul în care se leagă unele de altele.

O caracteristică a acestor texte, care vă poate fi de mare ajutor să descoperiţi cum funcţionează, este împărţirea lor în paragrafe. Paragrafele sunt construite în jurul unei idei clare şi, de cele mai multe ori, joacă roluri bine definite în textul în ansamblu. De exemplu, când autorul trece de la un citat care pledează pentru un punct de vedere, la susţinerea efectivă a acelui punct de vedere împotriva unei critici care i se aduce, această trecere va fi marcată de obicei printr-un nou paragraf. Ca atare, dacă vă întrebaţi care este rolul fiecărui paragraf, puteţi ajunge la imaginea de ansamblu a structurii textului.

Cu toate acestea, nu toate schimbările de perspectivă şi de focalizare coincid cu trecerea de la un paragraf la altul; se poate ca una sau chiar două schimbări să se petreacă chiar în interiorul aceluiaşi paragraf, sau ca două paragrafe să aibă aceeaşi idee principală. Un alt indicator al acestor treceri semnificative sunt cuvintele de legătură, precum „cu toate acestea", „totuşi", „pe de altă parte", „dar" etc. Dacă sunteţi atenţi la acest tip de semnale, ele vă vor ajuta să vă orientaţi şi să identificaţi părţile semnificative ale textului şi vă vor semnala trecerile importante de la o idee la alta. Pe lângă marcarea schimbărilor, autorii semnalează şi continuitatea, cu cuvinte precum „de exemplu", „în mod asemănător", „mai mult decât atât", „pe deasupra" etc.

O ultimă observaţie privind înţelegerea punctului de vedere al autorului: de multe ori, autorii textelor compară mai multe perspective sau teorii şi, în cele din urmă, o susţin pe una în detrimentul celorlalte. În cazul acestor texte, o tehnică frecventă este să prezinte iniţial într-o lumină foarte bună ideile pe care, în final, le vor demonta. Un avantaj al acestui tip de abordare este că e mult mai eficient să critici o idee care a fost prezentată drept solidă; un alt avantaj este că un autor care face efortul de a fi imparţial şi corect cu oponenţii săi este mai credibil. Însă din punctul dvs. de vedere, asta înseamnă că acest gen de texte pot deveni dificil de urmărit dacă nu urmăriţi cu atenţie teza autorului. Pentru cititori neexperimentaţi, faptul că autorul prezintă într-un mod pozitiv o idee a unui oponent poate însemna că acel autor susţine acea idee, pe care de fapt, în final, o combate. Toate tehnicile menţionate până acum vă pot ajuta să vă orientaţi, în acest gen de texte, cu privire la poziţia autorului.

- **E bine să citiţi mai întâi întrebările?**

Mulţi se întreabă poate dacă e util să adopte un sfat destul de frecvent vehiculat, şi anume dacă ajută să citiţi întâi întrebările, iar apoi textul. Desigur, sunteţi liberi să aplicaţi această strategie, dacă vi se pare eficientă. Părerea noastră este însă, că, pentru majoritatea candidaţilor, această strategie nu funcţionează. Iată câteva motive pentru care această strategie nu funcţionează.

În primul rând, toate întrebările din acest test se încadrează în tipuri standard de întrebări: despre ideea principală sau scopul principal al textului, cele care întreabă dacă autorul ar fi sau nu de acord cu o idee, cele care întreabă ce se poate deduce din informaţia din text şi aşa mai departe. Vom explica pe larg în ce constă fiecare tip de întrebare în paginile următoare, ceea ce contează acum este că, deşi textele diferă, tipurile de întrebări vor fi asemănătoare de la un set la altul al secţiunii *Înţelegerea unui text scris*. Prin studiu şi exerciţiu, vă veţi familiariza cu aceste tipuri şi veţi putea anticipa cum vor arăta multe dintre întrebări, fără a vă mai pierde timp preţios să le citiţi înainte să citiţi textul.

Desigur, unele dintre întrebările pe un anumit text nu vor fi exact la fel ca altele de acelaşi tip; unele chiar pot părea să aibă o formulare specială. Dar, chiar şi în aceste cazuri, e puţin probabil să câştigaţi ceva citind întâi întrebările: presupune efort să încercaţi să vă amintiţi întrebările în timp ce citiţi textul, aşa că probabil e mai eficient să vă folosiţi energia mentală încercând să înţelegeţi articolul în sine. După cum am discutat deja, textele pot fi destul de dificile, cu idei sofisticate şi relaţii complexe între ele. Ca să răspundeţi corect la întrebări trebuie să aveţi o înţelegere în profunzime a textului. Dacă citiţi articolul căutând detalii pentru a răspunde anumitor întrebări, puteţi pierde din vedere esenţa textului şi, de asemenea, riscaţi să nu înţelegeţi cu ce ar putea sau nu fi de acord autorul. Aşa că, deşi puteţi răspunde bine la întrebările care au în vedere acele detalii, vă puteţi mări şansele să răspundeţi greşit la alte întrebări din set.

În cele din urmă, este important să vă amintiţi că, la concursul propriu-zis, aveţi un timp limitat în care trebuie să citiţi patru sau cinci texte şi să răspundeţi la aproximativ 28 de întrebări. Timpul este esenţial. Puteţi citi întrebările înainte să citiţi textul, însă va mai trebui să le mai citiţi odată pentru a răspunde, pentru că nu vă veţi mai aminti exact ce vă cere fiecare. Să presupunem, de dragul argumentării, că e nevoie de 5 secunde pentru a citi fiecare întrebare fără variantele de răspuns. Asta adaugă cel puţin 2 minute să citiţi toate întrebările din secţiune, iar dacă le citiţi de două ori, vă va lua mai mult de patru minute.

Cum să abordaţi întrebările din secţiunea *Înţelegerea unui text scris*?

După ce citiţi o dată textul, trebuie să vă ocupaţi de întrebări. Până în acest punct, probabil că înţelegeţi destul de clar ce anume vrea să spună articolul în ansamblu, cum este organizat şi unde apar în text idei şi informaţii specifice. Dar chiar dacă nu vă simţiţi încrezători că aţi înţeles textul, trebuie să treceţi la întrebări, mai degrabă decât să mai citiţi textul încă o dată. În cele mai multe cazuri, prima întrebare din set este despre ideea principală sau despre scopul principal al textului. Dacă simţiţi că textul nu vă este la îndemână, se poate să recunoaşteţi ideea sau scopul principal al articolului atunci când le vedeţi, aşa că, răspunzând primei întrebări vă va fi mai uşor să vă descurcaţi cu textul în ansamblu şi cu restul de întrebări.

În orice caz, să nu credeţi că trebuie să vă amintiţi textul în detaliu pentru a începe să răspundeţi la întrebări. De exemplu, un articol poate prezenta două teorii privind încarcerarea, cea punitivă şi cea din perspectiva reabilitării, şi le poate descrie pe ambele în detaliu. Când citiţi acest text, trebuie să vă clarificaţi diferenţa dintre cele două şi să ştiţi, în mare, unde este discutată fiecare. Dar n-ar avea niciun sens să memoraţi toate detaliile. În primul rând, nu va exista câte o întrebare despre orice – nici măcar despre toate lucrurile importante. În al doilea rând, dacă dacă aveţi o idee generală despre cum este structurat textul şi unde sunt localizate elementele sale cheie, e uşor să verificaţi detaliile recitind doar porţiuni de text. De fapt, şi când sunteţi convinşi că vă amintiţi tot ce aveţi nevoie pentru a răspunde unei întrebări, e o idee bună să verificaţi secţiunea respectivă din text. Doar dacă sunteţi absolut convinşi de corectitudinea răspunsului este recomandabil să alegeţi varianta respectivă fără a mai consulta o dată textul.

Când citiţi întrebările, priviţi cu atenţie cum este formulată fiecare dintre ele. Multe dintre întrebări conţin detalii menite să vă trimită direct la informaţiile relevante din text. De exemplu, să ne imaginăm că un articol dintr-un test discută conflictul dintre filosofii care preferă perspectiva tradiţională, subiectivă a studierii minţii şi filosofii care adoptă o abordare nouă, „obiectivistă”. Conform articolului, „subiectiviştii” cred că mintea trebuie explorată prin investigarea experienţelor individuale subiective, precum conştiinţa, durerea, emoţiile etc, pe când „obiectiviştii” consideră demodată această abordare şi cred că studiul minţii trebuie restrâns la date materiale, precum transmisia impulsurilor nervoase în creier. O întrebare din set ar putea fi astfel formulată:

Conform articolului, care dintre tezele de mai jos este avansată de subiectivişti pentru a susţine că teza obiectiviştilor este defectuoasă?

Primul lucru pe care vi-l spune întrebarea este că răspunsul corect va fi o idee care în text este atribuită subiectiviştilor. Alte idei din text sunt atribuite obiectiviştilor, iar autorul avansează propriile idei; evident, niciunele dintre acestea nu se vor regăsi în răspunsul corect. Mai mult, întrebarea vă spune că răspunsul corect trebuie să fie o teză avansată de subiectivişti, ca parte a argumentului lor că

abordarea obiectiviştilor e defectuoasă. Majoritatea candidaţilor vor observa că poziţia subiectiviştilor în ceea ce priveşte problemele obiectivismului este prezentată – să zicem - în prima jumătate a textului, mai precis în al doilea paragraf. O privire rapidă la porţiunea de text respectivă vă va ajuta să identificaţi răspunsul corect.

În acest caz, întrebarea se referă la păreri care nu sunt ale autorului, însă multe întrebări se focalizează pe ce spune sau crede autorul, sau pe lucrurile cu care acesta poate sau nu fi de acord. În acelaşi timp, după cum am discutat mai sus, autorii textelor utilizate în Testul de Verificare a Raţionamentului Logic se referă de multe ori la ce cred alţii, la informaţiile sau convingerile susţinute de aceştia, la poziţiile pe care şi le asumă în privinţa lucrurilor menţionate în întrebare. Din nou, este important să stabiliţi dacă întrebarea se referă la părerile autorului sau la cele ale celorlalte persoane menţionate de acesta.

Mai există un sfat suplimentar referitor la întrebările din *Înţelegerea unui text scris*: în general, chiar dacă sunteţi destul de siguri că aţi găsit răspunsul corect, ar trebui să aruncaţi o privire asupra variantelor de răspuns pe care nu le-aţi eliminat deja. Variantele incorecte pot fi deseori parţial corecte şi, ca atare, pot părea că sunt răspunsul corect la o primă citire. Se poate, de aceea, ca după ce vă gândiţi la întreg setul de variante, să descoperiţi că un răspuns pe care l-aţi considerat la început corect să fie unul greşit.

Întrebări despre text în ansamblu (Ideea principală, Scopul principal, Organizarea textului)

După cum am spus mai sus, prima întrebare din majoritatea seturilor din *Înţelegerea textului scris* vă cere să identificaţi enunţul care exprimă cel mai corect ideea centrală sau mesajul pe care textul în ansamblu este menit să îl transmită. Acest tip de întrebări apare în trei subvarietăţi.

Unele vor fi de forma: „Care dintre următoarele **rezumă** cel mai corect conţinutul textului?" După cum vă cere întrebarea, trebuie să identificaţi răspunsul care este cel mai corect rezumat. Ce trebuie să reţineţi despre acest subtip de întrebare este că răspunsul corect va fi cel care acoperă cel mai complet punctele importante ale textului. Asta nu înseamnă că răspunsul este în mod necesar şi cel mai lung, ci, pentru acest tip de întrebare, cel mai corect **rezumat** va fi cel mai complex şi include cei mai importanţi paşi ai discuţiei din text. Şi totuşi, această variantă a întrebărilor despre ideea principală este destul de rară. Le folosim rar şi se poate să nu întâlniţi niciuna când daţi testul.

A doua şi, de departe, cea mai frecventă variantă vă cere să identificaţi **ideea principală** sau **centrală** a textului. În loc să vă ceară să identificaţi răspunsul care rezumă cel mai bine textul, aceste întrebări vă cer să identificaţi mesajul sau ideea care stă la baza textului. Ce este important să ştiţi despre aceste întrebări este că sunt mai focalizate decât cele de rezumare. Pentru a le răspunde corect, trebuie să puteţi recunoaşte cea mai importantă idee pe care textul încearcă să o stabilească, ideea căreia îi sunt subordonate toate celelalte din text.

A treia variantă oferă cinci potenţiale titluri pentru articolul respectiv şi vă cere să identificaţi răspunsul care ar fi cel mai **bun titlu**. Această variantă presupune că cel mai bun titlu se bazează pe ideea centrală sau pe mesajul textului. Şi aceste variante sunt destul de rare. Dacă întâlniţi vreuna, concentraţi-vă să găsiţi acel titlu care conţine termeni pe care v-aţi aştepta să îi găsiţi într-o formulare standard a ideii principale.

Un lucru important de ştiut despre întrebările referitoare la ideea principală este că o variantă de răspuns care surprinde ceva care este adevărat despre text poate în continuare să nu fie răspunsul corect. În primul rând, acea variantă poate conţine şi informaţii care nu se aplică textului respectiv, în care caz, nu se poate considera că exprimă ideea principală. Pe de altă parte, o variantă de răspuns poate fi în întregime corectă în privinţa lucrurilor menţionate în text, însă priveşte doar o chestiune secundară din text, mai degrabă decât mesajul acestuia în ansamblu.

E important şi de observat că există mai multe modalităţi de a formula ideea principală a unui text şi, de aceea, nu e neapărat necesar să găsiţi o variantă de răspuns care să exprime mesajul textului în acelaşi fel în care l-aţi formula dvs. înşivă. Dacă, însă, înţelegeţi în profunzime textul, răspunsul corect ar trebui să fie, dintre variantele date, formularea cea mai apropiată de propria dumneavoastră formulare. Asta presupune însă, aşa cum am discutat mai sus, că trebuie să verificaţi toate variantele de răspuns înainte de a trece la următoarea întrebare, lucru foarte important pentru întrebările despre ideea principală. Când citiţi variantele de răspuns, amintiţi-vă că răspunsurile incorecte fie vor spune ceva fals despre text, fie vor descrie ceva care aparţine textului şi care poate chiar contribui la construcţia mesajului, însă nu reprezintă ideea principală în sine. Şi, din nou, răspunsul corect va exprima în întregime corect atât ceva care se află în text, cât şi faptul că enunţul respectiv reprezintă cea mai importantă idee a textului.

Pe lângă întrebările despre ideea principală, care privesc mesajul pe care îl transmite textul, mai există un tip de întrebări care priveşte funcţia textului în ansamblu. Acest tip de întrebări vă cere să identificaţi modul în care autorul dezvoltă ideea principală, mai precis este despre structura textului. Ele întreabă cum este construit sau organizat textul, ce este textul menit să transmită sau care este principalul scop al textului. De exemplu, un text poate prezenta un fenomen straniu şi poate oferi o explicaţie pentru acesta. Sau poate compara două puncte de vedere opuse şi poate demonstra de ce îl preferă pe unul celuilalt. Sau poate rezuma istoria unei dispute ştiinţifice. Variantele de răspuns pentru întrebările de acest tip nu vor surprinde fiecare schimbare de direcţie şi fiecare trecere din construcţia de către autor a ideii principale, ci vor fi caracterizări generale a modului în care este dezvoltată ideea principală. Deci nu fiţi îngrijoraţi dacă răspunsul corect conţine foarte puţine detalii. Răspunsurile incorecte vor fi tot la fel de generale, însă nu vor reuşi să surprindă modul de organizare a textului în ansamblu. Un răspuns incorect poate descrie ceva care este adevărat doar pentru o parte a textului sau care nu se aplică deloc întregului articol. În orice caz, nu va prezenta modelul structural al întregului text.

Unele întrebări vă cer să identificaţi structura unui singur paragraf. Pentru a răspunde corect, e o idee bună să recitiţi paragraful la care se referă întrebarea.

Întrebări despre ce spune sau sugerează textul

Pentru fiecare text din această secţiune, vi se vor pune întrebări despre diverse idei transmise de articol. Acestea pot varia de la întrebări directe elementare („ce spune textul la modul propriu?") la întrebări mai sofisticate („ce sugerează autorul, fără a spune direct?"), la întrebări complexe şi avansate („ce se poate deduce pe baza informaţiei din text, indiferent dacă autorul a intenţionat sau nu să sugereze acel lucru?"). Vom discuta toate aceste tipuri de întrebări, începând cu cele elementare.

Componenta primară a *Înţelegerii unui text scris* este aceea de a recunoaşte ce spune textul la nivel literal, iar unele întrebări sunt concepute să se asigure că aţi procesat corect textul la acest nivel

fundamental. Întrebările care evaluează această abilitate sunt de tipul: „Care dintre următoarele este afirmată în text?", „Autorul afirmă care dintre următoarele despre X?", „Care dintre următoarele este menţionată în text despre X?", „Conform textului, care dintre următoarele enunţuri despre X este adevărat?" sau orice altceva asemănător. Chiar dacă sunt întrebări destul de directe, răspunsul corect nu va fi repetiţia cuvânt cu cuvânt a unor lucruri din text, însă va fi o parafrază destul de apropiată. Ideea este că trebuie să recunoaşteţi nu formularea exactă a unor lucruri din text, ci mai degrabă sensul lor.

De exemplu, una dintre întrebările pe baza unui articol despre arta murală mexicană spune:

Care dintre următoarele este identificată de către autorul textului drept o caracteristică a artei murale mexicane?

(A) Temele de interes erau cu precădere evenimente actuale.
(B) Putea fi văzută doar afară.
(C) Folosea aceleaşi tehnici ca pictura de şevalet.
(D) Se remarca printr-o uniformitate stilistică remarcabilă.
(E) Era menită să fie privită din mai multe unghiuri.

În text autorul afirmă că operele muraliştilor „erau concepute să poată fi văzute din diverse puncte". Astfel, răspunsul corect este (E). Observaţi că răspunsul este o parafrază destul de apropiată a afirmaţiei din text făcută de autor.

Un exemplu similar se găseşte într-un text care la un moment dat spune că „zonele joase ale mantalei Pământului au aproape aceeaşi compoziţie ca meteoriţii".

Conform textului, zonele joase ale mantalei Pământului sunt caracterizate de:

(A) o compoziţie similară cu cea a meteoriţilor.
(B) absenţa elementelor descoperite în pietrele de pe scoarţă.
(C) o mai mare stabilitate decât a zonelor superioare.
(D) prezenta unor cantităţi mari de dioxid de carbon.
(E) o densitate uniform mai mică decât zonele superioare.

Răspunsul corect este (A), iar expresia „similară cu" este un echivalent direct al „aproape ca". Această întrebare necesită abilitatea de a recunoaşte ce spune autorul, nu este nevoie de interpretări semnificative. Întrebări ca aceasta pot părea neaşteptat de uşoare, mai ales candidaţilor pentru care secţiunea de *Înţelegere a textului scris* este un punct forte. Nu fiţi descurajaţi de cât de uşoare par aceste întrebări şi, mai ales, nu presupuneţi că trebuie să pândească o capcană deghizată într-o întrebare uşoară. Amintiţi-vă că unele întrebări din testul de verificare a raţionamentului logic sunt concepute să evalueze abilităţi elementare şi, ca atare, sunt în mod necesar mai uşoare.

Desigur, procesul lecturii depinde în mod obişnuit şi de abilităţi mai complexe decât această deprindere elementară de a înţelege conţinutul literal al unui text şi există alte tipuri de întrebări de înţelegere a textului pe care acestea sunt menite să o testeze. Orice text complex transmite mult mai mult unui cititor atent decât afirmă explicit. Autorii se bazează pe acest lucru iar cititorii procesează de obicei textele atât la nivelul lucrurilor pe care le sugerează implicit, cât şi la cel al lucrurilor pe care le enunţă explicit. În unele cazuri, multe din lucrurile pe care un autor le lasă nespuse, bazându-se pe cititor să le furnizeze, constau într-o cunoaştere a subiectului pe care autorul presupune că cititorii săi o au. Acest lucru este adevărat mai ales când este vorba despre autori şi cititori care sunt familiarizaţi cu

acelaşi subiect specializat: articolele din revistele de specialitatea sunt un exemplu bun de texte care se bazează pe această cunoaştere comună. Cu toate acestea, este important de reţinut că **Testul de Verificare a Raţionamentului Logic nu presupune cunoaşterea anterioară a niciunui subiect specializat**, deci niciuna dintre întrebările din acest test nu evaluează un asemenea tip specializat de lectură.

Există, însă, multe alte tipuri de informaţii pe care un autor le lasă nespuse şi pentru care se bazează pe cititor: lucruri a căror includere în sfera de înţelegere a cititorului este susţinută de lucrurile pe care textul le menţionează explicit. Să presupunem, de exemplu, că un autor afirmă: „Închiderea fabricii a produs un rău suplimentar unei economii regionale care se confrunta deja cu o rată mare a şomajului." Când spune acest lucru, autorul nu spune şi că închiderea fabricii a avut loc înaintea producerii unui rău suplimentar, însă un cititor care nu reuşeşte să înţeleagă că închiderea a precedat producerea răului, nu va reuşi să înţeleagă nimic din propoziţia respectivă. De fapt, putem spune că un cititor care nu are abilitatea de a produce acest tip de inferenţe are probleme în a înţelege ce citeşte în general.

Există o varietate de întrebări care testează această abilitate. De exemplu, vi se poate cere să spuneţi ce se poate deduce pe baza unui text sau a unei porţiuni dintr-un text, ce anume sugerează sau indică textul despre un subiect sau fapt discutat explicit în articol sau ce anume este, conform textului, adevărat despre un subiect sau altul.

Alte întrebări vă pot cere să deduceţi ce anume sugerează sau transmite textul despre părerile oamenilor – de exemplu, „Cu care dintre ideile de mai jos este cel mai rezonabil de dedus că autorul ar fi de acord?" sau „Pornind de la articol, se poate deduce că autorul împărtăşeşte care dintre punctele de vedere de mai jos?" sau „Pe baza articolului, ce se poate deduce că ar crede Eliade privind relaţia publicului cu opera de artă?" sau „Pe baza textului, cu care dintre ideile de mai jos este cel mai PUŢIN probabil să fie de acord autorul?". Când abordaţi asemenea întrebări, trebuie să fiţi foarte atenţi la ale cui idei sau păreri se referă întrebarea. De multe ori, răspunsurile greşite vor fi păreri alte altor persoane decât cele menţionate în întrebare.

Toate răspunsurile corecte la acest gen de întrebări – fie că se referă la păreri, fie la informaţii – au în comun faptul că sunt justificate de lucruri explicite din text. Câteodată este suficientă o singură propoziţie, alteori trebuie să puneţi cap la cap informaţii din diverse secţiuni ale textului pentru a identifica răspunsul corect. Uneori puteţi găsi imediat partea de text care susţine o inferenţă, alteori informaţiile relevante nu sunt acolo unde v-aţi aştepta să fie. Iar în alte cazuri, nu există o singură secţiune bine definită de text unde să găsiţi toate informaţiile de care aveţi nevoie.

Întrebările variază şi în funcţie de cât de aproape este răspunsul corect de partea sau părţile de text care îl justifică. Uneori, răspunsul corect nu este foarte departe de o refrazare a conţinutului explicit al textului. De exemplu, un text discută studiul critic al lui Richard A. Posner asupra unei mişcări literare care promovează utilizarea „tehnicilor de analiză literară în interpretarea legilor şi folosirea, prin reciprocitate, a analizei juridice în interpretarea textelor literare". Una dintre întrebări spune:

Textul sugerează că Posner consideră că juriştii abordează interpretarea legilor într-un mod care:

(A) împiedică descoperirea înţelesurile multiple.
(B) utilizează tehnici precum deconstrucţia.
(C) interpretează legi în funcţie de standarde variabile ale comunităţii.

(D) se bazează pe punctele de vedere ale criticilor literari.
(E) pune în umbră relevanţa socială a tradiţiei juridice.

Răspunsul corect este (A). Textul spune explicit că Posner susţine că „interpretările de tip juridic sunt menite să identifice un singur înţeles". Raţionamentul pe care se bazează selectarea răspunsului corect este unul destul de direct: textul nu spune deschis că Posner crede că juriştii împiedică descoperirea înţelesurilor multiple, însă, pe de altă parte, nu este foarte greu de văzut că împiedicarea descoperirii sensurilor multiple este un efect secundar al faptului că „intenţionează descoperirea unui singur înţeles". Dacă vă amintiţi partea relevantă a textului sau o puteţi găsi repede, întrebări de acest gen vi se vor părea destul de uşoare.

Alte întrebări presupun să identificaţi ideile subînţelese ale unei afirmaţii din text. Într-un asemenea caz, relaţia dintre ce spune textul şi răspunsul corect este de obicei mai puţin directă decât în exemplul de mai sus, deşi poate fi uşor de înţeles. De pildă, iată o întrebare pe un text despre o bacterie dăunătoare care atacă culturi:

Pe baza textului, se poate deduce că rotaţia culturilor poate spori producţia pentru că:

(A) mutarea plantelor le face mai robuste şi mai rezistente la boli.
(B) numărul de bacterii Pseudomonas fluorescens din sol de obicei creşte când culturile sunt rotite.
(C) rădăcinile multor plante produc compuşi care omoară fitopatogenii dăunători altor plante.
(D) prezenţa bacteriilor fitopatogene este responsabilă pentru majoritatea bolilor plantelor.
(E) de obicei, fitopatogenii atacă unele specii de plante, însă altele nu sunt gazdele potrivite pentru ei.

Răspunsul corect este (E), care este susţinut de informaţia din primul paragraf, unde autorul spune:

Cultivarea unei singure culturi pe o singură bucată dată de pământ conduce în cele din urmă la o producţie scăzută. Un motiv este că numărul bacteriilor fitopatogene dăunătoare, care sunt organisme parazite care se stabilesc pe planta-gazdă, creşte în solul care înconjoară rădăcinile plantelor. Această problemă poate fi rezolvată prin rotaţia culturilor, care presupune că, pentru o perioadă de timp, fitopatogenii nu mai găsesc o gazdă potrivită.

Observaţi că textul spune că rotaţia culturilor face ca fitopatogenii să nu mai găsească o gazdă potrivită, însă nu oferă o explicaţie de ce această strategie ar funcţiona. Rămâne la latitudinea cititorului să umple acest gol, deducând explicaţia corectă - şi anume că rotaţia culturilor presupune plantarea diferitor culturi în succesiune, iar patogenii care atacă unele plante, de obicei nu găsesc în celelalte plante o gazdă potrivită. Această idee nu este explicit formulată în text, ci este o asumpţie implicită. Cu alte cuvinte, cititorul trebuie să furnizeze el însuşi informaţiile absente pentru a înţelege ce spune autorul.

Poate că unii cititori sunt obişnuiţi să utilizeze asemenea informaţii inexistente în text atât de repede şi de automat, încât nici nu li se pare că fac o inferenţă şi, ca atare, li se poate părea ciudat că întrebarea le cere să identifice o inferenţă pe baza textului. Însă, ce poate părea automat şi fără efort pentru unii candidaţi, poate cere efort conştient din partea altora. În al doilea rând, întrebări ca aceasta evaluează abilităţi superioare de lectură, iar parte din ce defineşte aceste abilităţi este capacitatea de a furniza presupuneri relevante atunci când autorul se bazează pe cititor să facă acest

lucru. Pe scurt, chiar dacă, în experienţa dvs. subiectivă, inferenţa a fost atât de automată încât pare că nu a fost nevoie de un raţionament anume, din punct de vedere logic tot a trebuit să faceţi o inferenţă. Iar aceasta este o competenţă autentică pe care acest tip de întrebări de înţelegere de text sunt menite să o testeze.

Desigur, există şi întrebări în care relaţia dintre răspunsul corect şi partea relevantă de text nu este atât de directă. Următoarea întrebare cere o inferenţă destul de complexă pe baza aceluiaşi text despre Posner şi mişcarea „drept şi literatură".

Pornind de la articol, Posner susţine că analiza de tip juridic nu este în general utilă în interpretarea literaturii pentru că:

(A) folosirea dreptului în literatură are în general o natură diferită faţă folosirea dreptului în practica juridică.
(B) dreptul este rareori folosit pentru a transmite idei importante în literatură.
(C) juriştii nu au suficientă pregătire literară pentru a analiza competent opere literare.
(D) interpretările juridice ale literaturii tind să se preocupe doar de chestiuni de drept, în dauna altor elemente importante.
(E) interpretările juridice sunt relevante doar pentru literatura contemporană.

Răspunsul corect este (A), iar aceasta este partea de text care îl susţine:

Când critică presupunerea susţinătorilor mişcării că juriştii pot arunca o lumină nouă asupra operelor literare care aduc în discuţie şi chestiuni de drept, Posner subliniază faptul că autorii de literatură folosesc dreptul în sensul lui cel mai larg, pentru a transmite o anumită idee sau ca metaforă pentru modul în care funcţionează societatea pe care şi-o imaginează în scrierea lor. Chestiunile juridice în sine, despre care ar putea un jurist să lămurească cititorii, nu sunt decât foarte rar de interes în literatură.

Aşadar, conform lui Posner, ne putem aştepta ca juriştii să fie utili în descifrarea problemelor tehnice de natură juridică, însă o asemenea analiză tehnică detaliată este rareori necesară atunci când dreptul este folosit, aşa cum se întâmplă în literatură, doar ca metaforă sau pentru a ilustra o idee. Deci, pentru Posner, dreptul înseamnă lucruri diferite în practica judiciară şi în literatură. Răspunsul corect este, ca atare, justificat de text, însă nu este în niciun caz o simpla reformulare a unei afirmaţii existente. Pentru a ajunge la acest răspuns este nevoie de interpretare.

Asemănător, următorul exemplu este un caz mai tipic de întrebări care cer ce se poate deduce sau se sugerează din text:

În care dintre următoarele moduri se poate deduce din text că diferă părerea autorului despre Watteau şi părerile admiratorilor lui Watteau din secolul al XIX-lea?

Răspunsul corect este:

Spre deosebire de majoritatea admiratorilor lui Watteau din secolul al XIX-lea, autorul crede că opera lui Watteau nu reflecta atât de precis realitatea.

În text nu există nicio afirmaţie directă despre acest lucru. În acest răspuns există două idei diferite şi ele trebuie tratate separat. Prima este că majoritatea admiratorilor lui Watteau din secolul al

XIX-lea credeau că opera acestuia reflecta precis realitatea. Cea mai clară afirmare a acestei poziţii se găseşte în primul paragraf, în care ni se spune că scriitorii din secolul al XIX-lea acceptau ca autentică imaginea societăţii lui Watteau, aşa cum o descrisese acesta (mai precis, începutul secolului al XVIII-lea). Pentru a sublinia această idee, paragraful se încheie cu afirmaţia că, în 1884, la bicentenarul naşterii lui Watteau, biografii obişnuiau deja să îl numească „personificarea unui amiabil şi spiritual secol XVIII".

A doua idee din răspuns este că autorul nu vede opera lui Watteau în acelaşi fel. Scrierile lui Watteau sunt caracterizate drept lirice şi încântătoare, iar secolul al XVIII-lea drept amiabil şi spiritual. Însă autorul ne spune în al doilea paragraf că primele decade ale secolului al XVIII-lea, perioada activităţii artistice ale lui Watteau, au fost „de-a dreptul o calamitate". Autorul continuă spunând că anul în care Watteau a cunoscut primele succese la Paris a fost marcat de o înfrângere militară şi de o foamete dezastruoasă.

Aşadar, pentru a găsi răspunsul la această întrebare, trebuie mai întâi să găsiţi în text informaţiile relevante care îl justifică şi care sunt răspândite printre alte informaţii care nu au legătură cu el şi apoi să le puneţi împreună.

Un comentariu de final privind această categorie de întrebări. Am făcut o distincţie între recunoaşterea unei parafraze şi producerea unei inferenţe sau interpretări. Însă poate este deja vizibil că, uneori, linia de demarcaţie dintre cele două este destul de fină, mai ales dacă parafraza sună destul de diferit de original sau dacă inferenţa pare destul de evidentă. Luaţi ca exemplu întrebarea pe care am discutat-o mai sus, despre rotaţia culturilor. Ea întreabă ce se poate deduce din text, iar răspunsul corect este într-adevăr o inferenţă, pentru că nu este afirmat explicit în text, ci este lăsat să se subînţeleagă în partea relevantă de text. Însă, pe de altă parte, ceea ce se sugerează nu este foarte departe de nivelul explicit al textului şi, de aceea, pentru unii poate părea foarte uşor de găsit.

După cum arată acest exemplu, poate fi riscant să judecaţi variantele de răspuns ca fiind mai uşoare (sau mai grele) decât vă aşteptaţi să fie răspunsul corect. Ceea ce este important să vă amintiţi este că, indiferent de legătura dintre text şi răspunsul corect, acesta din urmă este întotdeauna singura variantă de răspuns cu adevărat susţinută de text. Răspunsurile incorecte pot părea corecte la prima vedere, însă, la o analiză mai atentă, întotdeauna conţin ceva greşit. Poate că nu sunt susţinute în totalitate de text sau poate chiar contrazic textul. La fel ca în cazul tuturor celorlalte întrebări din secţiunea *Înţelegerea unui text scris*, trebuie să judecaţi variantele de răspuns de la întrebările despre ce spune sau sugerează textul doar în funcţie de faptul dacă sunt sau nu susţinute de text.

Întrebări care necesită utilizarea contextului pentru clarificarea sensului (Sens în context)

O altă competenţă a unui bun cititor este abilitatea de a interpreta cuvinte şi expresii diferit decât o face un dicţionar, în sensul specific care poate fi identificat din modul în care autorul le utilizează în textul respectiv. Într-un text dat, cuvintele şi expresiile nu sunt izolate, ci ancorate în contextul lor narativ, argumentativ, explicativ etc. Ceea ce face acest context, printre altele, este să clarifice expresii ambigue, să îngusteze sensul expresiilor vagi sau să ofere o definiţie pentru utilizare idiosincratică a unei expresii.

Ca atare, secţiunea *Înţelegerea unui text scris* conţine şi întrebări care testează această abilitate de a stabili care este înţelesul contextual corect al cuvintelor şi expresiilor. În unele cazuri, această

sarcină nu este foarte complicată. De exemplu, într-un text despre producerea de ulei, paragraful al doilea se termină astfel:

Cercetătorii au descoperit că, datorită faptului că rotirea elicei separă gazul de uleiul care în mod normal îl însoţeşte, pot apărea reduceri de tensiune atunci când operează pompa centrifugală.

Una dintre întrebările din set este:

Care dintre următoarele expresii, dacă ar fi substituită cuvântului „tensiune", ar schimba CEL MAI PUŢIN sensul propoziţiei?

(A) fluxul de ulei din pompă
(B) volumul uleiului din pompă
(C) volumul gazului din pompă
(D) viteza elicei care împinge uleiul
(E) presiunea din pompă

Cuvântul „tensiune" este folosit aici cu sensul său specializat, puţin accesibil cititorului obişnuit. Însă un cititor atent ar fi remarcat că paragraful anterior se termină cu această propoziţie:

„Această modificare a conţinutului gazului duce la pierderi de „tensiune" or presiune din pompă, cu rezultatul că pompa nu mai produce suficientă energie pentru a împinge amestecul de ulei prin conductă."

Cu alte cuvinte, înţelesul cu care „tensiune" este folosit în text în legătură cu procesul de funcţionare a pompei, a fost clarificat explicit în text. Ca atare, răspunsul corect este (E).

Sunt, însă, cazuri în care clarificarea contextuală nu este atât de clară. Iată ca exemplu fraza de deschidere a textului despre pictorul francez Watteau:

Cărţile din secolul al XIX-lea despre artistul francez Watteau (1684-1721) trădează un punct nevralgic curios: mai mult decât oricare alt artist de dinainte sau de după el, Watteau a oferit epocii sale o influentă imagine despre sine, iar scriitorii din secolul al XIX-lea au acceptat această imagine ca autentică.

Una dintre întrebări spune:

La care dintre următoarele se poate interpreta că se referă expresia „punct nevralgic curios"?

(A) incapacitatea persistentă a unor biografi de a aprecia ceea ce autorul consideră a fi o calitate demnă de admiraţie.
(B) surprinzătoarea neputinţă a anumitor scriitori de a-şi dea seama de ceea ce autorul consideră o discrepanţă evidentă.
(C) refuzul voit al unor scriitori de a evalua just ceea ce autorul consideră o sursă valoroasă de informaţii despre trecut.
(D) o tendinţă inexplicabilă din partea anumitor scriitori de a subevalua un artist pe care autorul îl consideră extrem de influent.
(E) o prejudecată vizibilă în favoarea unui anumit pictor şi, concomitent, împotriva unor contemporani ai săi, pe care autorul îi consideră la fel de talentaţi.

Răspunsul corect se dovedeşte a fi (B). Se poate observa că propoziţia în care apare expresia „punct nevralgic curios" nu oferă suficiente informaţii pentru a stabili corectitudinea acestui răspuns. În acea propoziţie nu se menţionează nicio discrepanţă evidentă şi nici nu se sugerează că cineva nu şi-ar da seama de această discrepanţă. Tot ce se poate deduce din fraza introductivă este că punctul nevralgic are de-a face cu scriitori de secol XIX care acceptau ca adevărată imaginea pe care Watteau o oferise despre epoca sa. Ne dăm seama abia la finalul primului paragraf, din descrierea lui Watteau drept „personificarea spiritualului şi amiabilului secol al XVIII-lea", că această imagine zugrăvită de Watteau este una covârşitor pozitivă. În al doilea paragraf, ni se spune că „primele decade ale secolului al XVIII-lea, perioada creativităţii lui artistice, au fost o adevărată calamitate". Abia aici putem remarca „discrepanţa evidentă". Dată fiind evidenţa sa, faptul că scriitorii din secolul al XIX-lea nu-şi dădeau seama de ea poate fi privit ca surprinzător sau „curios". Observaţi cum sensul unei expresii care apare în fraza introductivă a textului nu poate fi explicat până către finalul paragrafului al doilea.

Întrebări despre cum funcţionează în context ceea ce spune autorul

Un cititor avizat trebuie să fie capabil să se descurce cu faptul că scriitorii, chiar şi cei buni, nu explică de ce spun anumite lucruri în anumite locuri. Cititorul trebuie să poată extrage funcţia pe care o au, în contextul unui text întreg, anumite expresii, propoziţii sau chiar paragrafe. Uneori, autorul foloseşte indicii convenţionale pentru a ghida cititorul cum să înţeleagă ceea ce se spune. Deşi convenţionale, astfel de indicii pot fi destul de subtile. Un cititor bun percepe aceste indicii şi le foloseşte pentru a interpreta bucata de text pentru care sunt relevante.

Un exemplu de astfel de legături textuale care nu sunt explicite se întâlneşte în următorul paragraf dintr-un text despre femeile-doctor din Evul Mediu. Mai întâi, pentru a plasa citatul în context: începe cu expresia „această practică frecventă", care se referă la ceva discutat mai sus, în acelaşi paragraf. Potrivit autorului, există o practică răspândită printre istoricii Evului Mediu de a citi termenul de „femeie-doctor", ori de câte ori apare în documente medievale, drept „moaşă".

Această practică frecventă pune în umbră faptul că, deşi femeile nu aveau reprezentare legală în toate domeniile medicale, erau reprezentate într-o varietate de specialităţi ale comunităţii medicale largi. Un studiu solid al lui Wickersheimer şi Jacquart demonstrează că, din 7.647 de doctori în Franţa secolului al XV-lea, 121 erau femei. Dintre acestea, doar 44 erau identificate ca moaşe, restul fiind medici, chirurgi, spiţeri şi alte feluri de tămăduitori.

În text nu există nicio explicaţie de ce autorul alege să citeze studiul lui Wickersheimer şi Jacquart. Propoziţia despre acest studiu pur şi simplu o urmează pe precedenta. Cititorului nu i se spune explicit cum să conecteze informaţiile din acea propoziţie cu informaţiile fie de dinainte, fie de după. Cu toate acestea, pentru cititorul antrenat, legătura este evidentă: studiul prezintă dovezi academice, documentate, pentru teza enunţată în propoziţia anterioară, şi anume că femeile erau reprezentate într-o varietate de specialităţi medicale.

De aceea, pentru întrebarea:

Autorul se referă la studiul lui Wickersheimer şi Jacquart cu scopul de a:

(A) demonstra că, în Europa de vest medievală, erau recunoscute numeroase specialităţi medicale.
(B) demonstra că femeile erau adesea slab reprezentate în studiile doctorilor medievali.

(C) arăta că moaşele erau recunoscute oficial ca membri ai comunităţii medicale medievale.
(D) arăta că, în Evul Mediu, moaşele reprezentau doar o parte a comunităţii mai mari de femei-doctor.
(E) arăta că existenţa moaşelor poate fi documentată în Vestul Europei încă începând din secolul al XII-lea.

răspunsul corect este (D).

Acest lucru este adevărat chiar dacă autorul nu a spus ceva de genul: „Ca dovadă a acestui fapt, poate fi citat studiul lui Wickersheimer şi Jacquart." Este probabil ca cititorul care nu a făcut această legătură de unul singur să nu fi înţeles deloc această parte a textului. Pentru un astfel de cititor, referinţa autorului la studiul respectiv pare să fi venit de nicăieri.

Iată un exemplu care vă cere să înţelegeţi modul în care autorul foloseşte indicii subtile pentru a sugera funcţia unei părţi a textului. Articolul pe care se pune întrebarea, spune, printre altele:

Criticii au fost de mult timp nedumeriţi de contradicţiile interioare ale personajelor din tragediile lui John Webster. Filosoful antic grec Aristotel sugera că acest gen de contradicţii sunt esenţiale personalităţii tragice şi, cu toate acestea, criticii revin mereu la acest element de inconsecvenţă, ca şi cum ar fi o trăsătură excentrică proprie viziunii tragice a lui Webster.

Întrebarea vă cere:

Care dintre următoarele enunţuri redă funcţia vizată de autorul texului prin aluzia sa la Aristotel?

(A) Prezintă un punct de vedere consensual asupra tragediilor lui Webster, pe care autorul intenţionează să-l susţină.
(B) Susţine sugestia autorului că modul în care Webster concepe tragedia nu este unul idiosincratic.
(C) Oferă un exemplu de abordare a tragediilor lui Webster pe care autorul îl critică.
(D) Stabileşte similaritatea dintre abordările clasice şi cele moderne asupra tragediei.
(E) Susţine afirmaţia autorului că tragedia elisabetană nu poate fi înţeleasă fără studiile academice recente.

Răspunsul corect este (B). Referirea la perspectiva lui Aristotel asupra tragediei introduce ideea că o viziune tragică asemănătoare lui Webster poate fi datată încă din Grecia antică. Deci viziunea lui Webster nu poate fi privită drept idiosincratică, mai puţin în cazul în care criticii sunt gata să susţină că părerea lui Aristotel este neimportantă. Însă ceea ce face autorul este să conserve autoritatea lui Aristotel, folosind-o ca să-i înfăţişeze pe criticii menţionaţi ca înşelându-se. Ceea ce spune autorul este că acei critici consideră elementul de „inconsecvenţă" din personajele lui Webster „ca şi cum ar fi" unul excentric. Folosind expresia „ca şi cum ar fi", autorul sugerează că greşesc. Mai departe, autorul spune că acei critici „revin mereu" la acest element, semnalând astfel un soi de lipsă de răbdare faţă de încăpăţânarea cu care criticii îşi susţin punctul de vedere eronat. Autorul foloseşte şi expresia „şi cu toate acestea", sugerând că fac acest lucru în pofida dovezilor contrare evidente furnizate de Aristotel.

Pentru a înţelege cum funcţionează acest tip de întrebare, observaţi cum oferă autorul o varietate de indicii pentru a-i sugera cititorului că referinţa la Aristotel este prezentată ca să susţină poziţia, împărtăşită de autor, că modul în care Webster concepe tragedia nu este unul idiosincratic. Indiciile se pot recunoaşte, dar sunt subtile. Nu există o afirmare explicită a poziţiei autorului sau a modului în care este susţinută de referirea la Aristotel.

Când abordaţi întrebări despre scopul cu care autorul foloseşte un anumit cuvânt, expresie sau propoziţie, gândiţi-vă că, în afară de situaţia în care acel cuvânt, expresie sau propoziţie vă sunt neclare, cel mai probabil aţi înţeles deja care îi este rolul, atâta vreme cât aţi trecut cu succes prin tot textul. Acest tip de proces este esenţial şi de obicei subtil, însă cititorii abili îşi exersează această deprindere de cele mai multe ori în mod automat şi inconştient. O concluzie care decurge din acest fapt este că nu trebuie să căutaţi interpretări exagerate ale scopului cu care autorul foloseşte ceva în text. Cel mai probabil, l-aţi recunoscut corect în procesul lecturii. Dacă nu puteţi stabili pe loc care este rolul unui anumit cuvânt sau propoziţie din text, recitiţi contextul imediat. Într-un text bine scris, autorul vă furnizează de obicei toate indiciile de care aveţi nevoie ca să înţelegeţi rolul oricărei bucăţi de text şi nu este deloc probabil să ascundă aceste indicii la două sau chiar trei paragrafe distanţă. De obicei, dacă recitiţi textul din imediata apropiere a cuvântului sau expresiei respective, vă va dezvălui scopul acestora.

Întrebări care presupun recunoaşterea de tipare sau trăsături analoage în contexte factuale diferite

O modalitate ca un cititor să demonstreze că a înţeles un tipar de informaţii prezentat într-un text (sau a felului în care cineva susţine un caz sau un punct de vedere) este să recunoască un alt tipar (sau argument) ca fiind similar ca structură. De obicei, secţiunea de *Înţelegerea unui text scris* include şi astfel de întrebări. Acest tip de întrebări vă vor îndruma spre o parte anume din text şi vă vor cere să identificaţi printre variantele de răspuns ceva similar. Partea relevantă din text poate fi descrisă în termeni generali, iar această descriere trebuie să corespundă răspunsului greşit. De regulă, aceşti termeni generali pot fi de tipul:

- Un lucru este cauza altui lucru.
- Un lucru este o subcategorie a altui lucru.
- Un lucru este confundat cu un altul.
- Un anume tip de comportament este iresponsabil.
- Un lucru nu se ridică la un standard anume.
- O acţiune are consecinţe opuse intenţiilor sale iniţiale.

Aceste exemple sunt date doar ca să ilustreze în mare felul de similaritate pe care va trebui să-l identificaţi. Ele nu sunt menite să sugereze că trebuie mai întâi să reformulaţi conţinutul textului în aceşti termeni. Este crucial doar să înţelegeţi în profunzime partea relevantă de text. Nu aveţi nevoie de o formulare explicită, ba mai mult, veţi irosi timp dacă încercaţi să o găsiţi.

Pentru a vedea despre ce este vorba, să luăm mai întâi un exemplu simplu:

Care dintre următoarele este analoagă greşelii pe care autorul consideră că o fac istoricii atunci când folosesc termenul de „moaşă" pentru a se referi la toate „femeile-doctor"?

(A) Folosesc „măr" pentru „pară".
(B) Folosesc „biologie" pentru „ştiinţă".
(C) Folosesc „subordonat" pentru „superior".
(D) Folosesc „membru" pentru „nonmembru".
(E) Folosesc „instructor" pentru „participant".

Aşa cum am văzut mai devreme, când am discutat o altă întrebare din acest set, autorul afirmă că, de câte ori găsesc termenul „femei-doctor" în documente medievale, istoricii înţeleg că înseamnă „moaşe". Însă formularea întrebării ne subliniază faptul că istoricii care pun pe picior de egalitate aceşti doi termeni comit o eroare. Autorul prezintă această eroare cu următoarele cuvinte: „Această practică frecventă pune în umbră faptul că, deşi femeile nu aveau reprezentare legală în toate domeniile medicale, erau reprezentate într-o varietate de specialităţi ale comunităţii medicale largi." Autorul dezvoltă această idee spunând că, într-un studiu despre doctorii medievali, din 121 de femei-doctor, doar 44 erau moaşe, restul fiind chirurgi, spiţeri şi alte feluri de tămăduitori. Aşadar, în termeni generali, această greşeală constă în confundarea unei categorii cu una dintre subcategoriile sale. Trebuie să identificaţi în variantele de răspuns pe cea care descrie aceeaşi eroare.

Răspunsul corect este (B). Cineva care confundă biologia cu ştiinţa ignoră faptul că în categoria numită „ştiinţă" sunt incluse multe alte subcategorii pe lângă biologie. Această persoană comite o eroare analoagă celei pe care consideră autorul că o fac istoricii.

Observaţi că nu totul este analog între răspunsul (B) şi faptul că istoricii folosesc termenul „moaşe" pentru a se referi la toate femeile-doctor. De exemplu, termenii descrişi în (B) se referă la discipline academice, nu la oameni. Pe de altă parte, termenii din (C) şi (E) se referă la oameni, le fel ca cei folosiţi de istorici. De ce, aşadar, nu contează această similaritate? Pentru că faptul că se referă la oameni nu face parte din eroarea pe care o comit istoricii.

Încercând să găsiţi erori similare, veţi descoperi că niciuna dintre (A), (C), (D) sau (E) nu comit greşeala respectivă. Toate conţin o eroare şi, în acest caz, se întâmplă să fie acelaşi tip de eroare. Toate confundă doi termeni, însă niciunul dintre aceştia nu îl conţine pe celălalt, pe când istoricii folosesc doi termeni, dintre care unul îl include pe al doilea. Greşeala istoricilor este că nu înţeleg că nu toate femeile-doctor sunt moaşe, deşi toate moaşele sunt doctori. Spre deosebire de aceasta, greşeala din (A), de exemplu, atunci când pune pe picior de egalitate merele cu perele, este că suprapune două categorii, dintre care niciuna nu o include pe cealaltă, nici măcar parţial.

Acum să luăm un exemplu mai complex. Într-un text care discută interacţiunile dintre Biroul pe probleme native ale Statelor Unite şi tribul Oneida din Wisconsin, ni se spune că tribului i s-a oferită o sumă forfetară unică de 60.000$ pentru fiecare membru în schimbul unei sume anuale pe viaţă de 0,52$, prevăzută de tratatul Canandaigua. În continuare ni se spune că:

Delegaţii tribului Oneida au refuzat în unanimitate suma propusă, pe motiv că schimbarea unor prevederi ale tratatului ar putea pune în pericol multele cereri de înapoiere a pământurilor formulate în baza aceluiaşi tratat.

Acest refuz face obiectul următoarei întrebări:

Care dintre situaţiile de mai jos este cel mai îndeaproape similară cu refuzul delegaţilor Oneida de a accepta suma de 60.000$?

(A) O universitate îi oferă unui student o bursă pe patru ani, cu condiţia ca acesta să nu accepte o slujbă în afara universităţii. Studentul refuză oferta şi merge la o şcoală diferită, pentru că suma oferită nu i-ar fi acoperit cheltuielile de subzistenţă.

(B) O companie care încearcă să îşi reducă obligaţiile salariale îi oferă unui angajat un bonus consistent dacă acesta acceptă să se pensioneze înainte de vreme. Angajatul refuză pentru că nu vrea să compromită un proces pe rol în cadrul căruia muncitorii solicită compensaţii financiare.

(C) Părinţii unei adolescente îi propun să o plătească la sfârşitul fiecărei luni pentru treburile casnice săptămânale pe care le face, în loc să o plătească săptămânal. Adolescenta refuză pentru că are obligaţii financiare pe care trebuie să le plătească la începutul lunii.
(D) Un dealer de maşini îi oferă unei cliente o sumă de 500$ dacă cumpără o maşină. Clienta refuză pentru că nu vrea să plătească taxe pentru această sumă şi îi propune în schimb să îi scadă procentele proporţional aferente din fiecare rată lunară.
(E) Un proprietar îi propune unei chiriaşe să nu plătească chiria câteva luni, dacă acceptă să nu ceară, după cum este stipulat în contract, să i se zugrăvească apartamentul la fiecare doi ani. Chiriaşa refuză pentru că asta ar presupune să zugrăvească apartamentul pe timpul ei.

Care este exact situaţia delegaţilor Oneida care refuză suma unică? Este o acţiune (de a refuza o ofertă) care este motivată de un motiv anume, mai precis că a nu face acel lucru ar avea consecinţe legale nedorite. Aceasta este o descriere generală a situaţiei delegaţilor Oneida, însă se dovedeşte a fi o descriere care se aplică la fel de bine răspunsului corect, şi **numai** răspunsului corect. Acesta este (B), similar fiind motivul pentru care o ofertă altfel generoasă este refuzată.

Observaţi că există şi diferenţe clare între situaţia delegaţilor şi cea a angajatului. De exemplu, într-un caz refuzul aparţine unor delegaţi care vorbesc în numele unui grup mai mare care ar putea fi afectat de această decizie, iar în celălalt caz refuză în nume propriu. Însă această diferenţă nu joacă niciun rol în alegerea răspunsul corect, chiar dacă poate părea una semnificativă. În primul rând, faptul că această decizie importantă care afectează întreg tribul Oneida este responsabilitatea unor delegaţi nu este subliniat nicăieri în text. Când discută refuzul lor de a accepta suma unică, textul se concentrează pe motivul invocat de aceşti delegaţi pentru a refuza. Ca atare, pe măsură ce textul prezintă situaţia, motivele refuzului devin aspectul esenţial al situaţiei, iar ca o altă situaţie să fie similară, trebuie să se asemene în privinţa acestui aspect. Doar răspunsul corect întruneşte această condiţie. Mai mult, observaţi că celelalte variante de răspuns se aseamănă cu răspunsul corect pentru că se referă la un singur individ, ceea ce înseamnă că nu se pune problema ca vreuna dintre ele să fie mai aproape de situaţia din text nici măcar în această privinţă.

De fapt, orice scenariu care este analog sau similar cu un altul **trebuie să fie diferit** în anumite privinţe. Altfel, ar fi identic cu primul, nu doar analog. Deci este important să reţineţi că răspunsul corect la acest tip de întrebare va fi cel care este **cel mai asemănător** sau **analog** cu ceva discutat în text, chiar dacă va diferi în multe privinţe.

Întrebări despre atitudinea autorului

Autorii scriu texte dintr-o mulţime de motive. Pot scrie ca să informeze, prezentând doar ceea ce consideră a fi fapte, fără să sugereze ce cred sau simt despre acestea. Sau pot consemna ceea ce altcineva a considerat a fi fapte, fără să precizeze ce crede acea persoană despre ele sau care este propria părere a autorului. Însă, adesea, autorii scriu şi cu alte scopuri în minte. De exemplu, pot scrie pentru a convinge cititorul de meritele unui anumit punct de vedere, caz în care vor scrie în aşa fel încât cititorul să-şi poată da seama că sentimentele lor sunt pozitive faţă de acel punct de vedere. La fel, ei pot scrie pentru a avertiza cititorul că o anume perspectivă nu are niciun merit, în care caz vor face adesea comentarii care îi permit cititorului să înţeleagă care este atitudinea lor faţă de chestiunea respectivă. Ca atare, una dintre trăsăturile unui text de care cititorii abili vor ţine cont este dacă autorul sugerează, fie printr-un anumit ton, fie prin alegerea anumitor cuvinte, că are o anumită atitudine faţă de materialul prezentat. Contează, de asemenea, dacă vreunul dintre cei menţionaţi de către autor în

text sunt prezentaţi ca având o anume atitudine faţă de vreun lucru din text. Toate acestea sunt importante în evaluarea textului. De exemplu, dacă atitudinea unui autor este de entuziasm nestăvilit, cititorul abil va citi cu prudenţă, fără a lua de bun tot ce spune autorul.

În secţiunea de *Înţelegere a textului scris*, veţi întâlni întrebări care vă cer direct să identificaţi atitudinea autorului sau atitudinea celor discutaţi de autor. Un alt tip de întrebare vă poate cere să vă gândiţi la anumite cuvinte sau expresii din text şi să le identificaţi pe acelea care indică atitudinea autorului sau a persoanelor menţionate de acesta faţă de un lucru discutat în text.

Când aveţi de-a face cu o întrebare directă despre atitudine, trebuie să vedeţi dacă textul conţine indicatori de ton sau termeni de evaluare. De exemplu, uneori se întâmplă ca un ton iniţial pozitiv să fie temperat mai apoi printr-o expresie care indică o anumită rezervă. La fel, un ton care iniţial sugera că autorul nu este de acord cu ceva, poate fi moderat ulterior prin admiterea unei părţi valoroase a acelui lucru. Aceste lucruri vor fi reflectate de descrierea în ansamblu a atitudinii autorului şi va trebui să alegeţi răspunsul corect din variantele date. Iată o întrebare care ilustrează această idee:

Atitudinea autorului faţă de studiul lui Breen şi Innes poate fi cel mai bine descrisă drept:

(A) respingere condescendentă.
(B) acceptare totală.
(C) îndoială agresivă.
(D) aprobare reţinută.
(E) confuzie sinceră.

Răspunsul corect este (D). Prima referire la Breen şi Innes apare la începutul textului, în fraza:

În „Myne Owne Ground", T.H. Breen şi Stephen Innes contribuie semnificativ la o recentă şi binevenită schimbare de la o analiză centrată pe albi la una centrată pe negri a rolului jucat de americanii de origine africană în era colonială a Americii.

Cuvântul „binevenită" indică o aprobare şi, din moment ce se spune că Breen şi Innes au contribuit semnificativ la ceva care este binevenit, atitudinea de aprobare se extinde şi la ei şi la studiul lor. Însă acesta nu este singurul indiciu al atitudinii autorului. Mai târziu, în text, autorul spune că Breen şi Innes *„nu pun suficient accent pe multele dovezi care indică faptul că legile cutumiare, care au fost incorporate doar treptat în legile statutare, au îngrădit libertatea americanilor de culoare cu mult înainte de 1670*..." Expresia „nu pun suficient accent" exprimă o critică adusă lui Breen şi Innes şi, ca atare, atitudinea de aprobare indicată de „binevenită" devine una reţinută.

Alteori vi se poate cere să identificaţi într-un text cuvintele sau expresiile care indică atitudinea autorului. O întrebare de acest tip vă poate cere:

Care dintre următoarele perechi de cuvine dezvăluie atitudinea autorului faţă de „teza" menţionată în rândul 56?

(A) „prejudecăţi" (rândul 5) şi „retoric" (rândul 6)
(B) „a mânui" (rândul 7) şi „falsificare" (rândul 17)
(C) „închipuiri" (rândul 16) şi „a avea de-a face" (rândul 19)
(D) „extremism" (rândul 20) şi „neplauzibil" (rândul 24)
(E) „naiv" (rândul 35) şi „erori" (rândul 42)

Răspunsul corect este (D). Aşa cum este folosit în rândul respectiv, cuvântul „extremism" se aplică autorilor tezei menţionate în rândul 56 şi, indirect deci, şi tezei în sine. În rândul 24, autorul foloseşte termenul „neplauzibil" pentru a caracteriza un aspect al tezei, şi anume respingerea unei perspective tradiţionale. Luate împreună, aceste două cuvinte relevă o atitudine marcat negativă a autorului faţă de teza în chestiune. Spre deosebire de răspunsul corect, în variantele de răspuns incorecte, cel puţin unul dintre termeni nu se referă la teza din rândul 56, deşi pot ilustra o anumită atitudine a autorului. De exemplu, unul dintre răspunsurile greşite este „naiv" şi „erori".

Ambele cuvinte sunt buni indicatori de atitudine şi ambii sunt folosiţi de autori pentru a exprima o atitudine. Cu toate acestea, dacă ne uităm la rândul 35, descoperim că autorul foloseşte „naiv" pentru a caracteriza o poziţie opusă tezei în chestiune şi, de aceea, nu răspunde întrebării aşa cum a fost ea formulată. Descoperind acest lucru, puteţi exclude această variantă de răspuns, indiferent la ce se aplică „erori".

Întrebări despre semnificaţia informaţiilor adiţionale

Cititorii abili citesc cu un ochi critic. Adică, pe măsură ce citesc demonstraţia autorului în favoarea unei anumite poziţii, nu primesc pasiv ce se găseşte în text. Mai degrabă, ei evaluează plauzibilitatea, coerenţa şi puterea argumentelor avansate de autor. Se pot chiar gândi la obiecţii pe care le-ar avea împotriva celor susţinute de autor. Sau se pot gândi la lucruri pe care autorul nu le-a menţionat, dar care i-ar susţine punctul de vedere. Sau s-ar putea gândi la întrebări al căror răspuns nu îl ştiu, dar care ar fi relevant de pus.

Acest test nu vă cere să veniţi cu propriile argumente care să întărească sau să slăbească demonstraţia autorului, ci include întrebări care vă cer să recunoaşteţi asemenea argumente. Vi se va cere să stabiliţi dacă noile informaţii întăresc sau slăbesc un anumit argument adus în text. De obicei, întrebările vor folosi ca atare cuvintele „întăresc" sau „slăbesc", însă pot folosi şi cuvinte sau expresii sinonime, precum **susţin, ajută** sau **confirmă** o anumită poziţie sau argument; sau **subminează, pun sub semnul întrebării** sau **pun la îndoială** o anumită poziţie sau argument.

Următorul exemplu este o întrebare care vă cere să recunoaşteţi o slăbiciune a unei explicaţii propuse în text.

Care dintre următoarele, dacă ar fi adevărată, ar submina cel mai serios explicaţia propusă de autor în paragraful al treilea?

(A) O serie de specii de păsări cântătoare înrudite cu canarul trăiesc mai puţin decât acesta şi nu cunosc neurogeneza.
(B) S-a demonstrat că dimensiunea creierului mai multor tipuri de păsări zburătoare cu durată de viaţă asemănătoare celei a canarului variază în funcţie de un ciclu de neurogeneză de doi ani.
(C) Se ştie că unele specii de păsări zburătoare similare ca dimensiune canarului au creierul mult mai greu decât canarul.
(D) Canarii care au repertoriul de cântece mai complex decât media tind să aibă muşchi pentru zbor mai bine dezvoltaţi.
(E) *Canarii cu creier mai mic şi mai uşor decât media tind să reţină un repertoriu scăzut de* cântece.

Observaţi că formularea „dacă ar fi adevărată” înseamnă că trebuie să trataţi fiecare variantă de răspuns ca fiind adevărată, cel puţin pentru a răspunde acestei întrebări. Nu trebuie să vă preocupe dacă este sau nu adevărată în realitate, nu acest lucru contează în selectarea răspunsului corect. Explicaţia din paragraful al treilea la care se referă întrebarea este explicaţia unui fenomen numit neurogeneză (apariţia de noi neuroni) care a fost observat la canari:

O posibilă explicaţie pentru această înlocuire continuă de celule nervoase ar putea fi pusă pe seama duratei de viaţă relativ lungi a canarului şi a cerinţelor pentru zbor. Creierul canarului ar fi mult mai mare şi mai greu decât ar fi fezabil ca să zboare dacă ar trebui să care toate celulele de care are nevoie pentru a procesa şi a reţine toate informaţiile adunate pe parcursul întregii vieţi.

Cu alte cuvinte, neurogeneza s-ar datora, conform explicaţiei, nevoii de a menţine creierul canarului mic şi uşor pentru ca acesta să poată zbura. Această explicaţie n-ar mai sta în picioare sau, cel puţin, ar trebui serios modificată, dacă răspunsul corect, (C), ar fi adevărat: „Se ştie că unele specii de păsări zburătoare similare ca dimensiune canarului au creierul mult mai greu decât canarul.” Presupunând că această variantă este adevărată, nu mai este probabil să existe dificultăţi de a zbura pentru canari, chiar dacă ar avea creierul mai greu decât îl au. În acel caz, nu cerinţele impuse de zbor ar dicta dimensiunea redusă a creierului canarului şi, de aceea, nu pot fi invocate ca explicaţie pentru neurogeneză, mecanismul prin care creierul canarului este menţinut la dimensiuni reduse.

În acest exemplu, explicaţia depinde de adevărul unei supoziţii. Informaţiile suplimentare sugerează că această supoziţie ar putea fi la fel de bine neadevărată. În alte întrebări care vă cere să identificaţi ce ar întări sau slăbi o idee din text, informaţiile adiţionale se pot referi la text în alte moduri. De exemplu, ar putea sugera că ceva care poate fi anticipat pe baza textului este adevărat şi, de aceea, ar sprijini argumentul respectiv din text. Sau v-ar putea spune că ceva ce poate fi anticipat pe baza textului nu se poate sau nu este probabil să se întâmple, caz în care, argumentul din text ar fi subminat. Sau pot sugera că o generalizare pe care se bazează textul nu se susţine în cazul particular în chestiune. Sau pot sugera că este improbabil ca un argument avansat în text să fie adevărat.

Ce trebuie să reţineţi este că trebuie să căutaţi acele informaţii care au un impact asupra plauzibilităţii poziţiei, explicaţiei, argumentului, dovezilor ş.a.m.d. precizate de întrebare. Nu este suficient că o anumită informaţie se referă la ceva menţionat în text sau chiar la chestiunea anume din întrebare. Răspunsul corect trebuie să aibă un efect real asupra forţei poziţiei respective.

Pe de altă parte, răspunsul corect nu trebuie să stabilească sau să demonteze definitiv poziţia menţionată în întrebare. Având în vedere că aceste întrebări se referă la ce ar întări sau slăbi un lucru spus în text, este suficient ca răspunsul corect să crească (pentru întrebări de tipul „**a întări**”) sau să descrească (pentru întrebări de tipul **„a slăbi**”) şansele ca argumentul sau poziţia să fie adevărate.

GHID PENTRU ÎNŢELEGEREA ÎNTREBĂRILOR DE GÂNDIRE LOGICĂ

Argumente

- **Ce este un argument?**

Cele mai multe întrebări de gândire logică sunt concentrate pe argumente, care sunt seturi de enunţuri ce prezintă dovezi pe baza cărora se trage o concluzie. Aceste argumente sunt de regulă scurte şi independente.

Să luăm acest exemplu elementar:

Sanda are o înaltă calificare şi comitetul de angajare îi cunoaşte bine activitatea. Prin urmare,ea va primi probabil o ofertă pentru un loc de muncă.

Acesta este un argument simplu. Sunt prezentate două dovezi. Acestea sunt **premisele** argumentului. Aceste premise sunt oferite în sprijinul punctului de vedere că Sandei i se va oferi probabil un loc de muncă. Aceasta este **concluzia** argumentului.

Să analizăm al doilea caz:

Computer Expert *este o revistă foarte respectată, cu numeroşi cititori, aşa că acceptul pe care îl dă unor produse are o mare greutate pe piaţa de calculatoare electronice. Monitorul X2000 a fost de curând susţinut de* Computer Expert. *Prin urmare, e de aşteptat că vânzările monitorului X2000 vor creşte substanţial.*

În acest argument informaţia despre reputaţia revistei şi numeroşii ei cititori serveşte ca bază pentru formularea unei **concluzii intermediare sau subsidiare**: că acceptul său are mare influenţă pe piaţă. Această concluzie intermediară în conjuncţie cu premisa că X2000 a fost susţinut de revistă furnizează motive pentru previziunea unei creşteri a vânzărilor. Această previziune este **concluzia principală sau generală** a argumentului.

- **Identificarea elementelor unui argument**

Un argument poate fi analizat prin identificarea diferitelor elemente componente şi rolul pe care fiecare element îl joacă în cadrul său. Elementele de bază ale unui argument sunt premisele şi concluziile. Aşa cum am văzut deja, un argument poate avea una sau mai multe concluzii intermediare în plus faţă de concluzia generală.

Premisele apar în diferite forme. Unele sunt fapte precise, altele sunt definiţii, iar altele sunt principii ample sau generalizări. Toate premisele au în comun faptul că sunt prezentate ca adevărate fără nicio altă susţinere. Adică nu se încearcă, în cadrul argumentului, probarea sau justificarea lor. Prin contrast, o concluzie **nu** este pur şi simplu asertată. O concluzie este prezentată ca justificându-se prin anumite premise. Astfel, concluzia unui argument poate fi atacată dacă nu este susţinută în mod

adecvat de premise. (Premisele, de asemenea, pot fi atacate pe baza acurateţei factuale, dar un demers de acest fel nu ţine de logică.)

Un fapt care trebuie reţinut despre premise şi concluzii este că ele pot apărea în orice ordine. Premisele sunt prezentate pentru a susţine o concluzie, dar acest lucru nu înseamnă că premisele vor preceda întotdeauna concluzia. Concluzia poate să apară la începutul, mijlocul sau sfârşitul unui argument. Să analizăm următoarele exemple:

Doina este cu mult mai abilă decât Victor în a asigura sprijinul financiar de care are nevoie programul „Voluntarii pentru alfabetizare", dar Doina nu are înclinaţia lui Victor de a îndepărta pe cei mai dedicaţi voluntari din acest program. Prin urmare,ar fi în avantajul programului „Voluntarii pentru alfabetizare" dacă Doina ar lua locul lui Victor ca director.

Doina este cu mult mai abilă decât Victor în a asigura sprijinul financiar de care are nevoie programul „Voluntarii pentru alfabetizare". Prin urmare, ar fi în avantajul programului „Voluntarii pentru alfabetizare" dacă Doina ar lua locul lui Victor ca director, mai ales pentru că Doina nu are înclinaţia lui Victor de a îndepărta pe cei mai dedicaţi voluntari din acest program.

Ar fi în avantajul programului „Voluntarii pentru alfabetizare" dacă Doina ar lua locul lui Victor ca director, deoarece Doina este cu mult mai abilă în a asigura sprijinul financiar de care are nevoie programul, iar Doina nu are înclinaţia lui Victor de a îndepărta pe cei mai dedicaţi voluntari din acest program.

Toate aceste trei exemple prezintă acelaşi argument. În fiecare exemplu, concluzia este că Programul „Voluntarii pentru alfabetizare" ar avea de câştigat dacă Doina ar lua locul lui Victor ca director, iar această concluzie este susţinută de aceleaşi două premise. Dar, în fiecare exemplu, argumentul este exprimat în mod diferit, cu aşezarea concluziei la sfârşit, la mijloc sau respectiv, la început. Este deci important să ne concentrăm pe rolul pe care îl joacă fiecare enunţ în cadrul întregului argument. Poziţia în cadrul argumentului pur şi simplu nu contează.

Un alt fapt de reţinut este şi prezenţa cuvintelor indicatoare care marchează rolul pe care îl au enunţurile în cadrul argumentului. De exemplu, „prin urmare" precede adesea concluzia; acesta este un indicator obişnuit de concluzie. La fel sunt şi „astfel", „din acest motiv", „deci", „în consecinţă", „de aici decurge că", „se poate conchide că" şi numeroase altele. La fel, şi premisele sunt adesea precedate de cuvinte indicatoare dintre care cele mai tipice sunt „deoarece", „pentru că". Totuşi, nu vă bazaţi în mod necritic pe aceste cuvinte indicatoare. Pot fi înşelătoare, mai ales în cazul argumentelor complexe care s-ar putea să conţină unul sau mai multe subargumente. Nu există vreun mod absolut mecanic de identificare a rolurilor diferitelor enunţuri din cadrul unui argument.

Este demn de menţionat că, în formularea unui argument, oamenii nu se limitează la prezentarea concluziei şi a enunţurilor care o susţin. De asemenea, argumentele scurte din întrebările de gândire logică conţin adesea enunţuri care nu sunt nici premise, nici concluzii. Este vorba de enunţuri care indică motivaţia pentru construirea argumentului, enunţuri care transmit informaţii de fundal şi enunţuri care identifică poziţia împotriva căreia se plasează argumentul. Aşa că să nu asumăm că tot ceea ce nu e parte a concluziei argumentului funcţionează ca suport al acelei concluzii.

- **Cum se desfăşoară argumentul**

De îndată ce aţi identificat premisele şi concluzia, următorul pas este să vă clarificaţi exact asupra modului în care se desfăşoară argumentul; adică cum realmente se presupune că întemeierile oferite concluziei ar trebui să o susţină. Înţelegerea modului de desfăşurare a argumentului este un pas crucial pentru a răspunde la multe dintre întrebările de tipul testului de verificare a raţionamentului logic. Printre acestea se numără întrebările care vă cer să identificaţi o tehnică de raţionare folosită în argument, întrebări care vă cer să găsiţi modul, schema sau structura de raţionare utilizat(ă) în două argumente distincte şi o varietate de alte tipuri de întrebări.

A determina cum decurge un argument înseamnă a discerne corect modul în care premisele sunt menite să susţină concluzia generală. Să analizăm, de exemplu, argumentul prezentat mai sus despre Voluntarii în programul pentru alfabetizare, în care se conchide că programul ar avea de câştigat dacă Doina ar lua locul lui Victor ca director. În sprijinul acestei concluzii sunt oferite două consideraţii: una afirmând superioritatea Doinei în asigurarea sprijinului financiar şi alta acuzându-l pe Victor că are mai degrabă înclinaţia de a îndepărta pe voluntarii cei mai devotaţi. Aceste două consideraţii sunt împreună relevante pentru concluzie deoarece, toate celelalte lucruri contând la fel, programul are avantajul unui director care se pricepe mai bine la colectarea de fonduri şi este probabil mai puţin înclinat să îndepărteze voluntarii. Fiecare dintre aceste consideraţii sprijină concluzia, iar întemeierea oferită de una este complet independentă de întemeierea oferită de cealaltă.

În alte argumente, modul în care premisele întemeiază concluzia este mult mai complex. Să analizăm exemplul următor:

Anii 1917, 1937, 1956, 1968, 1979 şi 1990 sunt toţi notabili pentru modul în care s-au desfăşurat atât mişcările populare ale vremii, cât şi activitatea apropiată de maximum a petelor solare. Când sunt multe pete în soare, în aerul respirat de oameni are loc o creştere bruscă de ioni cu încărcare electrică pozitivă şi se ştie că ionii cu încărcare pozitivă îi fac pe oameni anxioşi şi iritabili. Prin urmare, e probabil ca petele solare să fi fost realmente un factor de declanşare a mişcărilor populare.

Concluzia acestui argument, marcată de indicatorul „Prin urmare", este că e probabil ca activitatea petelor solare să fi fost realmente un factor de declanşare a mişcărilor populare. Există trei premise. Prima ne vorbeşte despre anii specifici în care au avut loc atât o puternică activitate a petelor solare, cât şi mişcări populare. Celelalte două sunt generalizări: că se produce o creştere bruscă de ioni pozitivi în aer în timpul activităţii petelor solare şi că ionii cu încărcătură pozitivă îi fac pe oameni *anxioşi* şi iritabili.

Aşadar, cum se derulează acest argument? Prima premisă oferă un sprijin direct concluziei, dar acest sprijin este foarte slab, constând în dovezi circumstanţiale A doua şi a treia premisă nu sprijină fiecare direct concluzia, ci doar împreună. Dacă aceste două premise sunt adevărate, ele contribuie deopotrivă în a stabili că petele din soare sunt un factor cauzal de creştere a iritabilităţii. Remarcaţi că încă nu există nicio legătură între petele din soare şi mişcările populare. Totuşi, este oarecum plauzibil că o creştere a iritabilităţii face mai probabilă izbucnirea mişcărilor populare, iar argumentul asumă, în mod tacit, acest lucru.

Deci, dacă asumăm acest lucru, putem observa legătura dintre petele solare şi mişcările populare. Acest fapt întăreşte dovezile furnizate de prima premisă.

Date suplimentare: Puteţi afla mai multe despre rolul asumpţiilor în argumentare în discuţia de la paginile 63-67.

- **Întrebări vizând modul cum se desfăşoară argumentul**

Testul poate să cuprindă întrebări care vă cer să vă referiţi la modul în care un argument se desfăşoară în general, la rolul logic pe care îl joacă o anumită parte a argumentului sau la paşii logici pe care îi face un participant la dialog atunci când răspunde altuia. Înţelegerea modului în care se derulează un argument relevant vă pune în situaţia de a răspunde la aceste tipuri de întrebări. Mai jos se discută pe scurt trei exemple.

Exemplul 1

Se ştie că veveriţele brune fac găuri în coaja arţarilor de zahăr şi consumă seva copacilor. Deoarece seva arţarilor de zahăr este compusă esenţialmente din apă cu o concentraţie mică de zahăr, veveriţele caută fie apă, fie zahăr. În locurile unde cresc arţarii de zahăr apa se găseşte şi în alte surse, aşa că veveriţele nu şi-ar da osteneala să roadă coaja pentru a face găuri doar pentru apă. Prin urmare, ceea ce caută probabil veveriţele e zahărul.

Cerinţa construită pe baza acestui argument este pur şi simplu:

Argumentul procedează prin

Concluzia acestui argument e uşor de identificat: veveriţele brune fac găuri în scoarţa arţarilor probabil ca să ia zahărul conţinut în seva lor. Argumentul ajunge la această concluzie mai întâi remarcând că, deoarece seva conţine esenţialmente apă şi zahăr, veveriţele caută una dintre cele două componente. Argumentul continuă prin a respinge ideea că veveriţele ar căuta apa pe motiv că apa se poate obţine cu efort mult mai mic în zona în care cresc arţarii de zahăr.

Odată ce v-aţi dat seama cum se desfăşoară argumentul, veţi fi pregătiţi să analizaţi opţiunile de răspuns pentru a găsi cea mai bună caracterizare a modului de raţionare din argument. În acest caz particular, cea mai bună caracterizare este:

respingerea unei explicaţii alternative posibilă pentru un fenomen observat

Aceasta nu este singura cale de a descrie modul cum se derulează argumentul şi s-ar putea să nu fie descrierea pe care aţi fi dat-o. Dar este o caracterizare exactă şi deci este un răspuns corect. Aşa că, la analizarea opţiunilor de răspuns, reţineţi că răspunsul corect poate să fie doar unul din modurile acceptabile de a discuta lucrurile.

Exemplul 2

Pentru a stabili primele de asigurare auto a unui şofer, companiile de asigurare calculează diferiţi factori de risc; cu cât factorii de risc cresc, cu atât creşte şi prima. Anumiţi factori, precum vârsta şoferului şi istoria accidentelor lui, joacă un rol important în aceste calcule. Totuşi, aceste prime ar trebui să crească şi odată cu frecvenţa cu care o persoană şofează. În definitiv, şansele ca o persoană să fie implicată într-un accident cresc proporţional cu numărul dăţilor când persoana şofează.

Întrebarea formulată pe baza acestui argument este:

Ce rol joacă în argument susţinerea că primele de asigurare ar trebui să crească odată cu frecvenţa cu care şofează cineva?

Primul pas în determinarea modului de desfăşurare a unui argument este identificarea concluziei. Pentru a face acest lucru, găsiţi poziţia care este cel mai bine susţinută de argument.

Expresia, „în definitiv" de la începutul celui de-al patrulea enunţ indică faptul că enunţul care-i urmează funcţionează ca premisă. Această premisă spune, în esenţă, că frecvenţa cu care o persoană şofează este un factor de risc de a fi implicat într-un accident în trafic. Ştim din primul enunţ că factorii de risc contează în stabilirea primei de asigurare pentru un şofer: cu cât cresc factorii de risc, cu atât creşte prima de asigurare. Dacă punem toate acestea cap la cap, observăm că argumentul este construit să susţină poziţia exprimată în enunţul al treilea: „aceste prime ar trebui să crească şi odată cu frecvenţa cu care o persoană şofează".

Deci susţinerea că primele de asigurare ar trebui să crească odată cu frecvenţa cu care şofează cineva este concluzia argumentului. Opţiunea de răspuns care exprimă acest lucru, într-un fel sau altul, este răspunsul corect.

Exemplul 3

Zaharia: Termenul „frescă"se referă la vopseaua care a fost aplicată pe tencuiala umedă. Odată uscată, o frescă păstrează neştearsă vopseaua pe care a aplicat-o pictorul în această manieră. Din păcate, adăugirile făcute ulterior de alţi pictori au ascuns lucrarea de frescă originală făcută de Michelangelo în Capela Sixtină. Prin urmare, pentru a restaura pictura lui Michelangelo în Capela Sixtină la aspectul pe care l-a intenţionat Michelangelo, trebuie răzuit totul în afară de lucrarea originală.

Ştefan: Dar era un lucru foarte obişnuit ca pictorii din perioada lui Michelangelo să adauge detalii pictate la propria lor frescă după ce aceasta s-a uscat.

Cerinţa corespunzătoare este:

Ştefan îi răspunde lui Zaharia prin

Zaharia ne spune că fresca lui Michelangelo din Capela Sixtină a suferit adăugiri făcute ulterior de alţi pictori. De aici, el susţine că totul, în afară de fresca originală a lui Michelangelo, trebuie răzuit dacă pictura e să arate aşa cum a intenţionat Michelangelo să arate.

Răspunsul lui Ştefan clarifică faptul că pentru pictorii din epoca lui Michelangelo o frescă, aşa cum era executată iniţial, nu avea neapărat aspectul pe care îl intenţionase autorul. Aşa că răspunsul lui Ştefan indică şi pune la îndoială o presupunere din argumentul lui Zaharia. Această presupunere este că Michelangelo nu a făcut adăugiri la propria sa lucrare pentru a-i da picturii aspectul pe care dorea el să îl aibă.

Dacă vă uitaţi la opţiunile de răspuns veţi găsi această propoziţie printre ele:

punerea la îndoială a presupunerii pe care se bazează concluzia lui Zaharia

Această formulare caracterizează în mod corect modul în care Ştefan procedează pentru a-i răspunde lui Zaharia.

Un aspect de luat în considerare

- Argumentele variază considerabil în putere, adică în măsura în care concluziile lor sunt justificate de premise. În caz extrem – cazul unui argument „deductiv valid" (adică concludent) – adevărul concluziei este complet garantat de adevărul premiselor. Cu alte cuvinte, oricine acceptă acele premise este astfel obligat să accepte şi concluzia. În cele mai multe cazuri, totuşi, relaţia dintre premise şi concluzie nu este aşa de strictă: premisele furnizează nişte motive pentru acceptarea concluziei, dar aceste motive nu sunt irefutabile. Cu alte cuvinte, cineva ar putea accepta toate premisele unui asemenea argument fără să-i accepte din punct de vedere logic concluzia.

▪ Identificarea concluziei principale a unui argument

Unele exerciţii vă prezintă un argument şi vă cer să identificaţi concluzia lui principală. În exerciţiile de acest tip, concluzia este realmente schiţată în argument, dar adesea este afirmată cumva indirect, iar uneori nu este semnalată sub forma standard a unei concluzii - prin cuvinte indicatoare cum ar fi „prin urmare" sau „deci". Pentru a identifica concluzia, aşadar, e nevoie să vă uitaţi cu atenţie la ceea ce semnifică enunţurile din argument şi la cum se leagă ele unul de altul. Descoperiţi care este punctul de vedere pe care argumentul încearcă să îl stabilească şi excludeţi orice enunţ care, direct sau indirect, furnizează temeiuri pentru acel punct de vedere. Trebuie să eliminaţi şi enunţurile care doar stabilesc un context sau furnizează informaţii de fundal.

Un exemplu

Un ziarist: Evident că, deşi unele animale sunt pur carnivore, niciunele n-ar putea supravieţui fără plante. Dar dependenţa este reciprocă. Multe specii de plante nu ar exista dacă n-ar fi animale care să le polenizeze, să le fertilizeze şi să le răspândească seminţele. De asemenea, activitatea de fotosinteză a plantelor ar consuma bioxidul de carbon din atmosfera Pământului dacă nu ar fi constant completată de expirarea animalelor, de gazele de la motoare, şi de fumul de la focuri, multe aprinse de fiinţe umane.

Întrebarea vă cere să aflaţi:

Care dintre următoarele variante de răspuns exprimă cel mai bine concluzia principală a argumentului ziaristului?

Deci, cum se abordează o astfel de întrebare? Mai întâi citiţi întregul argument, de la cap la coadă, cu atenţie. S-ar putea ca tipul de argument să vă fie familiar. Argumentul este orientat către un punct de vedere sau o poziţie care are două părţi: una foarte directă, care este pur şi simplu enunţată, şi una mai puţin evidentă, pe care argumentul se străduieşte din greu să o stabilească. Prima frază a argumentului prezintă direct partea din punctul de vedere sau poziţia în favoarea căreia se argumentează. A doua expresie enunţă complet punctul de vedere sau poziţia în cauză. A treia şi a patra frază dezvăluie partea mai puţin evidentă a punctului de vedere sau poziţiei.

Să presupunem că după citirea argumentului nu vă daţi seama exact de modul în care se desfăşoară argumentul. Ce veţi face atunci? S-a putea să vă fie de ajutor parcurgerea argumentului enunţ cu enunţ şi să vă întrebaţi despre fiecare enunţ pe rând: „Este acest enunţ susţinut de vreun alt enunţ?" Dacă da, enunţul este fie o concluzie intermediară trasă pentru a susţine concluzia principală, fie chiar concluzia principală. Dacă enunţul nu este susţinut de nimic altceva în argument, întrebaţi-vă dacă nu cumva el însăşi furnizează sprijin pentru vreun alt enunţ. Dacă da, el este o premisă a argumentului, iar enunţul căruia îi furnizează susţinere este fie concluzia principală, fie o concluzie intermediară.

În argumentul ziaristului, primul enunţ nu este susţinut de nimic altceva spus în argument. Dar el oferă susţinere celui de-al doilea enunţ prin stabilirea unei părţi din dependenţa la care se referă cel de-al doilea enunţ. Aşa că al doilea enunţ poate fi candidat pentru concluzia principală a argumentului. Dacă, în continuare, analizaţi enunţurile trei şi patru, veţi constata că niciunul nu este susţinut de nicio altă parte din argument şi că fiecare susţine separat enunţul doi stabilind cealaltă parte a dependenţei reciproce. Deoarece totul în argument este orientat către susţinerea celui de-al doilea enunţ, e clar că al doilea enunţ exprimă concluzia principală a argumentului.

Al doilea enunţ afirmă concluzia principală într-o manieră oarecum abreviată, prin faptul că nu exprimă clar ce se înţelege prin „dependenţă". Dar, după ce am analizat argumentul, recunoaştem imediat că cele ce urmează constituie o formulare clară a concluziei:

La fel cum supravieţuirea animalelor depinde de existenţa plantelor, şi supravieţuirea plantelor depinde de existenţa animalelor.

Răspunsurile incorecte sunt adesea reformulări ale unei premise. De exemplu, următorul răspuns incorect este o reformulare parţială a enunţului patru din argumentul ziaristului.

Activitatea omului este parte din ceea ce împiedică plantele să consume oxigenul din atmosfera Pământului de care atât plantele cât şi animalele depind.

Alte răspunsuri incorecte pot să afirme ceva ce poate fi dedus din enunţurile din argument, dar care nu este concluzia principală a argumentului. Iată un astfel de exemplu pe baza argumentului ziaristului:

Compoziţia chimică a Pământului şi atmosfera sa depind, cel puţin într-o oarecare măsură, de existenţa şi activitatea animalelor care populează Pământul.

Câteva aspecte de luat în considerare

- Dacă în argument există un „astfel" sau „prin urmare" nu presupuneţi că aceste cuvinte introduc concluzia principală a argumentului. Adesea, ele indică mai degrabă o concluzie intermediară decât pe cea principală.
- La întrebări care vă cer să identificaţi concluzia principală este în general posibil să vă formaţi o idee destul de exactă despre cum va suna răspunsul chiar înainte de a analiza variantele de răspuns oferite. Acest mod de a proceda face posibilă selectarea răspunsului corect cu mare eficienţă. Ar trebui, de asemenea, să încercaţi să vă faceţi o idee precisă despre concluzia principală, pentru că unele dintre răspunsurile incorecte s-ar putea să fie doar puţin inexacte. De exemplu, dacă concluzia adevărată este ceva ce e probabil adevărat, un răspuns incorect poate exprima ceva ce este în mod clar adevărat. Această alegere este incorectă pentru că merge dincolo de concluzia reală.

▪ Identificarea modurilor, schemelor sau structurilor de raţionare în argumente

Există un alt tip de întrebare care vă testează abilitatea de a determina modul cum se desfăşoară un argument. El începe cu un argument şi apoi vă cere să alegeţi dintre variantele de răspuns argumentul care este cel mai asemănător în modul de raţionare cu argumentul iniţial (sau de referinţă). Întrebările sunt ele însele formulate într-o varietate de moduri, incluzând:

Care dintre modurile de raţionare din următoarele argumente este cel mai asemănător cu cel din argumentul de mai sus?

Care dintre următoarele argumente este cel mai asemănător ca mod de raţionare cu argumentul de mai sus?

Pentru a răspunde la acest gen de întrebare nu trebuie să faceţi o descriere verbală a tiparului de raţionament. Aveţi nevoie doar de o înţelegere intuitivă solidă a structurii logice a argumentului de referinţă: care este concluzia şi cum premisele susţin împreună concluzia.

Aceste întrebări ne cer să identificăm ceva în structura logică, care este chiar modul în care premisele se potrivesc pentru a susţine concluzia. Aşa că nu acordaţi nicio atenţie asemănărilor sau deosebirilor dintre informaţiile de conţinut şi cele de fundal care nu se regăsesc în premise sau în concluzie. De asemenea, nu trebuie să vă preocupe modul specific în care este construit argumentul, cum ar fi ordinea în care premisele şi concluzia sunt prezentate.

Un exemplu

Toate minele de tanzanit cunoscute se află în Tanzania. Prin urmare, pentru că Anastasia colecţionează numai pietre de tanzanit este improbabil să fi colecţionat vreo piatră care nu este originară din Tanzania.

Se pune întrebarea:

Care dintre cele de mai jos este cel mai asemănător ca mod de raţionare cu argumentul de mai sus?

Care este structura raţionamentului în argumentul de referinţă? Sunt două premise, cea despre minereuri de tanzanit şi cea despre obişnuinţele de colecţionar al Anastasiei. Există şi o concluzie: este improbabil ca Anastasia să fi colecţionat vreo piatră care să nu fi provenit din Tanzania. Remarcaţi că în concluzie se spune că ceva e improbabil să se întâmple, nu că în mod sigur nu se va întâmpla. Concluzia este probabil formulată în acest fel pentru că premisa vorbeşte despre minereuri cunoscute ale acelui mineral, lăsând deschisă posibilitatea ca să existe minereuri nedescoperite încă în afara Tanzaniei.

Dar remarcaţi şi faptul că argumentul este destul de puternic. Premisele dau o bază rezonabilă de acceptare a concluziei: dacă premisele sunt adevărate, singura cale ca Anastasia să fi colecţionat o piatră care să nu fie din Tanzania este doar dacă s-a descoperit tanzanit cândva în afara Tanzaniei sau dacă ea va începe să colecţioneze şi alte tipuri de pietre în viitor.

Pasul următor este analizarea variantelor de răspuns şi găsirea celui cu acelaşi tipar de raţionare.

Să încercăm cu această variantă de răspuns:

Broaştele sunt singurele animale despre care se ştie că trăiesc în laguna din Insula Sugrumată. Bufniţele de pe Insula Sugrumată nu mănâncă nimic în afară de broaştele de pe insulă. Prin urmare, este improbabil ca bufniţele să mănânce vreun animal care trăieşte în afara lagunei.

Este acest mod de raţionare asemănător cu cel despre tanzanit? Concluzia are aceeaşi formă: spune că ceva este improbabil să se întâmple, la fel ca şi concluzia din argumentul de referinţă. În plus, acest argument, la fel ca şi argumentul de referinţă, are o premisă care se limitează să vorbească despre ceea ce se ştie ca fiind adevărat, prin urmare lasă deschisă posibilitatea unor cazuri diferite de cele cunoscute până acum. În plus, a doua premisă este de natură exclusivă: acolo unde argumentul de referinţă spune „numai”, acest argument spune „nimic în afară de”. Aşa că există câteva asemănări între părţile importante ale celor două argumente.

Totuşi, în timp ce argumentul de referinţă este destul de puternic, acest argument are defecte serioase. Remarcaţi că cele două premise nu exclud posibilitatea existenţei unor broaşte pe Insula Sugrumată care să nu trăiască în lagună. Aşa că apare o probabilitate destul de mare ca bufniţele de pe Insula Sugrumată să se hrănească cu broaşte care nu trăiesc în lagună. Concluzia acestui argument este foarte puţin, dacă nu chiar deloc, susţinută de premise. Dacă modul de raţionare ar fi în acest argument foarte apropiat de cel din argumentul de referinţă, premisele sale ar susţine la fel de puternic concluzia. Aşa că acest nu poate fi răspunsul corect.

Să încercăm altă variantă de răspuns:

Singurele broaşte descoperite până acum pe Insula Sugrumată trăiesc în lagună. Hrana bufniţelor de pe Insula Sugrumată este alcătuită pe de-a-ntregul din broaştele de pe insulă, astfel că bufniţele probabil nu o să mănânce niciodată vreun animal care trăieşte în afara lagunei.

Şi aici, concluzia are forma potrivită: ne spune că ceva este improbabil să se întâmple. În plus, acest argument are o premisă care se limitează să vorbească despre ceea ce se cunoaşte. Mai mult, a doua premisă are o natură exclusivă.

În acest caz, premisele susţin concluzia în acelaşi fel ca şi în argumentul de referinţă. Acest argument poate fi parafrazat într-o manieră paralelă cu argumentul de referinţă. Toate broaştele cunoscute pe Insula Sugrumată trăiesc în lagună. Bufniţele de pe Insula Sugrumată se hrănesc doar cu broaşte. Este, prin urmare, improbabil ca o bufniţă de pe Insula Sugrumată să mănânce vreodată un animal care nu trăieşte în lagună. Astfel, modul de raţionare din cele două argumente este în esenţă la fel.

CE SE POATE DERIVA LOGIC DIN INFORMAŢIA FURNIZATĂ

Multe exerciţii de gândire logică testează abilitatea de a determina ce este susţinut de un set de date puse la dispoziţie. Aceste exerciţii vă cer să alegeţi un enunţ care poate într-un fel sau altul să fie inferat din datele puse la dispoziţie. Aşa că, de fapt, vi se cere să distingeţi între poziţii care sunt susţinute de informaţia care v-a fost dată şi poziţii care nu sunt susţinute de acea informaţie. Aceste exerciţii apar în forme variate.

▪ Identificarea unei poziţii care este stabilită în mod concludent de informaţia furnizată.

Unele întrebări testează abilitatea de a identifica ce poate fi derivat logic din anumite dovezi sau informaţii. Pentru acest gen de întrebări, vi se va oferi informaţia care furnizează un sprijin **concludent** pentru una dintre variantele de răspuns. O formulare tipică pentru acest tip de întrebări include:

Dacă enunţurile de mai sus sunt adevărate, care dintre cele de mai jos trebuie să fie adevărat?

Care dintre enunţurile de mai jos se poate deduce logic din enunţurile de mai sus?

Pentru aceste întrebări, căutaţi ceva ce este **garantat** adevărat de informaţia care vi s-a dat. Ceea ce înseamnă că răspunsul corect va fi un enunţ care **trebuie** să fie adevărat dacă informaţia dată este adevărată. Răspunsurile incorecte pot să fie parţial susţinute de informaţie, dar această susţinere

este neconcludentă. Cu alte cuvinte, un răspuns incorect ar putea fi fals chiar dacă informaţia furnizată ar fi adevărată.

Un exemplu

Orice obiect de la reduceri cumpărat poate fi returnat magazinului contra unui credit la magazin, dar nu pentru restituirea sumei echivalente preţului de cumpărare. Toate aparatele casnice şi echipamentul de grădină sunt la reduceri împreună cu unele unelte de construcţie.

Se pune întrebarea:

Dacă enunţurile de mai sus sunt adevărate, care dintre cele de mai jos trebuie să fie adevărat de asemenea?

Remarcaţi că enunţurile au un element comun: vorbesc despre obiecte aflate la reduceri. Acest element comun vă permite să combinaţi fragmente de informaţie pentru a trage o concluzie. De exemplu, deoarece toate aparatele casnice sunt obiecte aflate la reduceri, puteţi trage concluzia că orice aparat casnic cumpărat poate fi returnat pentru un credit la magazin. Pentru că, pe baza acestor enunţuri, se pot trage mai multe concluzii ca aceasta, nu puteţi stabili răspunsul corect fără să citiţi toate variantele de răspuns. Aşa că trebuie să treceţi prin variantele de răspuns pentru a găsi una care trebuie să fie adevărată dacă enunţurile sunt adevărate.

O variantă sună aşa:

Niciun fel de echipament de grădină nu se poate returna odată cu restituirea sumei echivalente preţului.

Ni se spune că orice piesă de echipament de grădină este la reduceri şi că obiectele aflate la reduceri **nu** pot fi returnate cu restituirea sumei echivalente preţului de cumpărare. Aşa că trebuie să fie adevărat că orice piesă de echipament de grădină nu poate fi returnată cu restituirea contravalorii preţului de cumpărare. Acesta este răspunsul corect.

Pentru a face o comparaţie, să analizăm o altă variantă de răspuns:

Unele unelte de construcţie nu pot fi returnate în schimbul unui credit la magazin.

Pentru a elimina acest răspuns, trebuie să observaţi că nu e nevoie ca el să fie adevărat dacă enunţurile din argument sunt adevărate. În mod evident, nu este nevoie să fie adevărat în ceea ce priveşte uneltele de construcţie care sunt la reduceri - enunţurile ne garantează că acele unelte de construcţie se pot returna contra unui credit la magazin. În ceea ce priveşte restul uneltelor de construcţie, cele care nu sunt la reduceri, nu există nicio indicaţie cum că nu ar putea fi returnate

contra unui credit la magazin. Pe baza celor asertate de enunţuri, este posibil, şi chiar probabil, ca acele unelte să poată fi returnate contra unui credit la magazin. Acest răspuns, este deci incorect.

În acest exemplu, vi s-a dat un set de enunţuri care nu par să conducă la o anumită concluzie. Este la latitudinea dumneavoastră să determinaţi implicaţiile acelor enunţuri. Totuşi, în alte cazuri, informaţia pare să fie concepută pentru a conduce cititorul către o anumită concluzie nespecificată. În astfel de cazuri, răspunsul corect ar putea fi chiar acea concluzie nespecificată, dacă decurge logic din informaţia furnizată, sau ar putea fi alt enunţ care decurge logic din acea informaţie.

Câteva aspecte de luat în considerare

- Pentru ca o susţinere să decurgă logic dintr-o anumită informaţie, acea informaţie trebuie să garanteze că susţinerea este adevărată. Nu este suficient ca informaţia să susţină puternic enunţul; trebuie să confirme enunţul.
- Răspunsurile incorecte la întrebarea despre ce decurge logic pot fi enunţuri care sunt susţinute oarecum de informaţia dată, dar, cu toate acestea, **ar putea** fi false chiar dacă informaţia este corectă.
- Adesea, răspunsurile sunt incorecte pentru că duc lucrurile un pas mai departe decât o susţin datele. Ar putea fi enunţuri care sunt prea generale; de exemplu, ar putea spune „toate," în timp ce datele susţin doar „cea mai mare parte" din enunţ. Sau, acolo unde o propoziţie susţine „ceva probabil" , un răspuns incorect spune că „există". Sau unde o propoziţie susţine „toate cazurile cunoscute" , un răspuns incorect va spune „toate cazurile".
- Reţineţi că un enunţ simplu sau limitat poate fi un răspuns corect chiar dacă informaţia susţine şi o afirmaţie mai puternică. Dacă pe baza informaţiei se poate trage concluzia că se va ţine un festival în fiecare lună, atunci acea informaţie susţine concluzia că se va ţine un festival în luna iunie.

- **Identificarea unei poziţii susţinute de informaţia furnizată**

Unele întrebări vă vor cere să identificaţi o poziţie susţinută de un ansamblu de date, dar susţinerea nu va fi concludentă. Aceste întrebări ar putea să fie formulate după cum urmează:

Care dintre următoarele enunţuri este cel mai puternic susţinut de informaţia de mai sus?

Care dintre următoarele enunţuri poate fi cel mai rezonabil inferat pe baza informaţiei de mai sus?

Dacă enunţurile de mai sus sunt adevărate, pe care dintre următoarele îl susţin cel mai puternic?

Pentru astfel de întrebări, în general, nu vi se va oferi un argument, ci pur şi simplu doar informaţia. Sarcina dumneavoastră este să evaluaţi acea informaţie şi să şi să faceţi distincţia între varianta de răspuns care este puternic susţinută de acea informaţie (răspunsul corect) şi variantele de răspuns care nu sunt semnificativ susţinute de informaţie (răspunsurile incorecte).

Un exemplu

Analizaţi următoarele informaţii:

Pentru scăderea acidităţii, oamenii ar trebui să evite să ia carbonat de calciu în doze mai mari de jumătate de gram, deoarece, în ciuda capacităţii sale de a neutraliza acizii din stomac, carbonatul de calciu poate creşte nivelul de calciu din sânge şi astfel să afecteze funcţionarea rinichilor. Mai mult decât atât, doar jumătate de gram poate stimula producţia de gastrin, un hormon din stomac care declanşează secreţia de acid.

Vi se pune întrebarea:

Care dintre următoarele enunţuri este cel mai puternic susţinut de informaţia de mai sus?

La astfel de întrebări, nu ar trebui să vă aşteptaţi ca răspunsul corect să derive în sens strict logic din informaţia dată, dar ar trebui să vă aşteptaţi ca informaţia să aducă o justificare puternică a răspunsului corect. Când abordaţi o întrebare de acest gen, ar trebui să remarcaţi orice legătură evidentă între faptele prezentate, dar nu are sens să formulaţi o presupunere despre cum anume va suna răspunsul corect. O abordare logică ar fi să citiţi textul cu atenţie şi să reţineţi implicaţiile pe care le-aţi remarcat. Apoi treceţi la analizarea fiecărei variante de răspuns pe rând şi stabiliţi dacă acea variantă de răspuns este susţinută în vreun fel de informaţia care vi s-a dat.

Să urmăm această abordare cu întrebarea de mai sus. Din lectura textului aflaţi că un anumit antiacid are efectul evident menit să neutralizeze acidul din stomac, dar are şi efecte adverse dacă dozajul e prea mare. Unul din aceste efecte adverse conduce la afectarea funcţionării rinichilor şi altul conduce la secreţia acizilor în stomac.

În text se sugerează că dozele trebuie să fie mai mari de jumătate de gram pentru ca să se declanşeze primul efect într-o măsură considerabilă. Textul sugerează şi că doze de jumătate de gram sau mai mult vor declanşa cel de-al doilea efect. Din acest text nu ies în evidenţă alte implicaţii. Acum este poate momentul să analizaţi fiecare variantă de răspuns pe rând.

Una dintre variantele de răspuns sună aşa:

Doze de carbonat de calciu mai mici de jumătate de gram pot reduce aciditatea din stomac mai eficient decât dozele mai mari.

Este acest răspuns susţinut de informaţie? Textul dă motive pentru care această variantă ar putea fi adevărată. Ne spune că doze de jumătate de gram pot stimula producerea unui hormon care declanşează secreţia de acid. Acest hormon ar putea contracara orice neutralizare a acidităţii provenită din carbonatul de calciu în plus faţă de doza de jumătate de gram; dar poate că nu. Poate că surplusul de carbonat de calciu neutralizează mai mult acid decât declanşează. Din acest motiv, această variantă nu este puternic susţinută de informaţie.

Altă variantă de răspuns:

Jumătate de gram de carbonat de calciu poate cauza atât secreţia cât şi neutralizarea acidităţii din stomac.

Informaţia furnizată susţine sau nu această variantă de răspuns? Am reţinut că la o jumătate de gram se declanşează secreţia de acid în stomac. Textul menţionează că substanţa are „capacitatea de a neutraliza acizii din stomac", sugerând în mod evident că un efect de neutralizare a acidităţii se produce cu orice doză. Aşa că textul oferă susţinere puternică pentru ambele părţi ale variantei de răspuns.

Câteva aspecte de luat în considerare

- Pentru a răspunde la întrebări care tratează susţinerea concluziilor, ca să stabiliţi dacă o variantă de răspuns este sau nu susţinută, bazaţi-vă judecata strict pe informaţia prezentată explicit de text. Dacă textul tratează o temă care vă este familiară, ignoraţi orice informaţie pe care s-ar putea s-o deţineţi referitoare la subiect în afara celor ce vi se spun.
- Reţineţi că susţinerea pentru răspunsul corect nu trebuie neapărat să implice toată informaţia furnizată. De pildă, în exemplul cu carbonatul de calciu, se menţionează un efect advers asupra rinichilor, dar această informaţie nu joacă niciun rol în susţinerea răspunsului corect.

▪ Identificarea aspectelor asupra cărora interlocutorii au puncte de vedere opuse

Veţi întâlni şi exerciţii care implică doi interlocutori din care primul avansează un punct de vedere, iar cel de-al doilea dă o replică la acel punct de vedere. Apoi veţi fi întrebaţi cam în felul următor:

Principala chestiune aflată în dezbatere între Sanda şi Paul este dacă...

Care dintre următoarele enunţuri exprimă cel mai corect ideea principală disputată de Ion şi Mihai?

Pe baza celor spuse de ei, Udrea şi Tănase se pronunţă în dezacord asupra problemei dacă...

Un exemplu

Maria: Calculatoarele vor pune la dispoziţia oamenilor obişnuiţi mai multă informaţie decât a fost pusă vreodată, uşurând astfel obţinerea cunoştinţelor fără consultarea experţilor.

Jana: Pe măsură ce tot mai multe cunoştinţe au devenit disponibile în secolele anterioare a crescut nevoia de specialişti care să sintetizeze şi să le explice nespecialiştilor. Deci, calculatoarele vor crea probabil o mai mare dependenţă de experţi.

Întrebarea sună aşa:

Dialogul susţine cel mai puternic enunţul că Maria şi Jana sunt în dezacord referitor la faptul că

Pentru a răspunde la întrebări de acest tip, probabil veţi găsi util să citiţi dialogul destul de atent pentru a vă forma o imagine mentală asupra poziţiei fiecărei persoane şi apoi treceţi la analiza variantelor de răspuns.

Acum să considerăm acest răspuns:

calculatoarele vor pune la dispoziţia oamenilor obişnuiţi mai multă informaţie

Oare acesta este lucrul asupra căruia Maria şi Jana nu sunt de acord? Maria spune de-a dreptul că mai multă informaţie va fi pusă la dispoziţia oamenilor obişnuiţi datorită calculatoarelor. Dar în ceea ce o priveşte pe Jana? Ea prevede că, pe baza tendinţei istorice de creştere a dependenţei de experţi, ori de câte ori va fi pusă mai multă informaţie la dispoziţia oamenilor obişnuiţi, calculatoarele vor crea o mai mare dependenţă de experţi. Deci, ea pare să presupună că mai multă informaţie va fi pusă la dispoziţia oamenilor obişnuiţi prin calculatoare. Aşa că, probabil este de acord cu Maria asupra acestui aspect.

Acum să considerăm o a doua variantă de răspuns:

dependenţa de calculator va creşte odată cu creşterea volumului de cunoştinţe

Nimic din ceea ce spun Maria şi Jana nu le leagă de această perspectivă asupra chestiunii. Acest lucru se întâmplă pentru că niciuna dintre ele nu discută în mod special dependenţa oamenilor de calculatoare. Şi nu există în mod cert niciun fel de indiciu că ele ar avea puncte de vedere opuse asupra faptului că dependenţa de calculatoare va creşte odată cu creşterea volumului de cunoştinţe.

În fine, să considerăm o a treia variantă de răspuns:

calculatoarele vor creşte nevoia oamenilor obişnuiţi de a se adresa experţilor atunci când caută cunoştinţe

Pe baza celor afirmate, Maria nu este de acord cu această afirmaţie în mod explicit. Calculatoarele, spune ea, vor uşura însuşirea de cunoştinţe de către oamenii obişnuiţi fără ca ei să consulte experţi. Jana, pe de altă parte, trage concluzia că datorită calculatoarelor se va crea o mai mare dependenţă de experţi. Precedentul din secolele trecute pe care ea îl citează în sprijinul concluziei face evident faptul că nespecialiştii, adică oamenii obişnuiţi, vor fi din ce în ce mai dependenţi de experţi pe măsură ce creşte volumul de cunoştinţe. Aşa că Maria şi Jana sunt în dezacord asupra nevoii oamenilor obişnuiţi de a se adresa experţilor datorită calculatoarelor.

Câteva aspecte de luat în considerare

- Dovada faptului că două persoane nu sunt de acord asupra unei anumite chestiuni reiese din ceea ce ele afirmă în mod explicit. Uneori există o opoziţie evidentă între ceea ce spune un vorbitor şi ceea ce spune alt vorbitor. Formularea întrebării sugerează că ar trebui să căutaţi o opoziţie directă când spune direct ceva de tipul „Marcel şi Nina nu sunt de acord că". Alteori, faptul asupra căruia nu sunt de acord trebuie inferat din poziţiile explicite ale vorbitorilor. Formularea întrebării va sugera că trebuie să se facă această inferenţă. De exemplu, o întrebare de tipul „Dialogul susţine cel mai puternic enunţul că Nicu şi Elena sunt în dezacord asupra faptului că" nu sugerează că ei nu sunt în mod explicit de acord, doar că există ceva dovezi că ar fi în dezacord.
- Nu încercaţi să inferaţi poziţia probabilă a unui vorbitor asupra unui subiect pe baza unui stereotip psihologic. Poate fi adevărat că un vorbitor care adoptă un anumit punct de vedere ar fi genul de persoană care ar susţine şi alte puncte de vedere, dar nu trebuie să vă bazaţi pe acest gen de asociaţii. Bazaţi-vă pe ceea ce vorbitorul spune în mod explicit şi pe ceea ce poate fi corect inferat din acest lucru.
- Variantele incorecte de răspuns nu sunt în mod necesar poziţii asupra cărora vorbitorii ar putea fi de acord. În multe cazuri, punctele de vedere ale cel puţin unuia dintre vorbitori asupra chestiunii în discuţie nu pot fi determinate din ceea ce este spus.

Condiţii necesare şi condiţii suficiente

Să presupunem că citiţi următoarele enunţuri:

Nu meriţi laude pentru ceva decât dacă ai făcut acel lucru în mod deliberat.

Toma a lăsat în mod deliberat uşa descuiată.

Decurge din aceste enunţuri că Toma merită laude pentru că a lăsat uşa descuiată? Probabil, vă daţi seama că nu se leagă. Primul enunţ spune că trebuie să faci ceva în mod deliberat pentru a merita laude pentru că ai făcut acel lucru. Nu spune că ori de câte ori faci ceva în mod deliberat meriţi drept urmare laude pentru că ai făcut acel lucru. Aşa că simplul fapt că Toma a făcut ceva în mod deliberat nu este destul ca să ne conducă la concluzia că Toma merită laude pentru că a făcut-o.

Ca să reformulăm într-un mod mai tehnic, primul enunţ exprimă **condiţia necesară.** Să faci un lucru în mod deliberat este o condiţie necesară pentru a merita laude că ai făcut-o. În exerciţiile de Gândire logică poate fi deosebit de important să recunoşti dacă ceva exprimă o condiţie necesară sau exprimă ceea ce se numeşte o **condiţie suficientă**. Dacă prima propoziţie ar fi spus: „Dacă faci ceva în mod deliberat, atunci meriţi laude pentru că ai făcut acel lucru", ar însemna că a face ceva în mod deliberat este o condiţie suficientă pentru a merita laude că ai făcut-o.

Date suplimentare: Raţionarea care implică condiţii necesare şi suficiente este discutată dintr-o perspectivă uşor diferită şi în analiza „Enunţurilor condiţionale" de la Gândire analitică, pag.16-18

În exemplul de mai sus, este destul de uşor de observat că primul enunţ exprimă o condiţie necesară, nu una suficientă. Se întâmplă aşa pentru că ar fi cam ciudat să afirmi că a face ceva în mod deliberat este o condiţie suficientă ca să meriţi laude. Asta ar însemna că ai merita laude pentru orice lucru săvârşit în mod deliberat, chiar dacă ar fi un act imoral sau o infracţiune. Dar conţinutul unei

propoziţii nu vă ajută întotdeauna să determinaţi dacă ea exprimă o condiţie necesară sau una suficientă. De aceea, este de folos să acordaţi mare atenţie formulării precise a oricărui enunţ care exprimă o condiţie. Şi de asemenea, este de mare folos să aveţi clar în minte cum funcţionează în cadrul unui argument enunţurile care exprimă o condiţie necesară şi cum operează cele care exprimă o condiţie suficientă.

O condiţie necesară poate fi exprimată în multe feluri. Condiţia necesară de mai sus ar fi putut fi exprimată la fel de corect în multe alte feluri printre care:

Meriţi laude pentru ceva numai dacă ai făcut acel lucru în mod deliberat.

Nu meriţi laude pentru ceva dacă nu ai făcut acel lucru în mod deliberat.

Ca să meriţi laude pentru ceva trebuie să fi făcut acel lucru în mod deliberat.

Dacă vă gândiţi cu atenţie la aceste enunţuri ar trebui să vedeţi că toate semnifică acelaşi lucru. Veţi observa că niciunul dintre ele nu spune că a face ceva în mod deliberat este o condiţie suficientă pentru a merita laude.

Şi condiţiile suficiente pot fi exprimate în diferite moduri:

Dacă plouă, trotuarele se udă.

Nu-i nevoie decât de ploaie ca să se ude trotuarele.

Trotuarele se udă ori ce câte ori plouă.

Fiecare dintre aceste enunţuri ne spune că ploaia este condiţia suficientă pentru a se uda trotuarele. Dar remarcaţi că aceste enunţuri nu ne spun că ploaia este singurul lucru care udă trotuarele. Ele nu elimină posibilitatea ca trotuarele să se ude de la topirea zăpezii sau prin stropirea cu un furtun de grădină. Aşa că aceste enunţuri nu exprimă condiţii necesare pentru udarea trotuarelor, ci doar condiţii suficiente.

- **Cum operează condiţiile necesare în inferenţe**

Am remarcat deja un lucru în legătură cu fundamentarea unei inferenţe pe enunţuri care exprimă condiţii necesare, cum ar fi

N: Meriţi laude pentru ceva numai dacă ai făcut acel lucru în mod deliberat.

Dacă ni se dă şi un caz care satisface condiţia necesară, precum

Toma a lăsat în mod deliberat uşa descuiată

nu suntem îndreptăţiţi să facem o inferenţă. Şi anume, nu decurge concluzia că Toma merită laude pentru că a lăsat uşa descuiată.

Enunţurile care exprimă condiţii necesare pot desigur să joace un rol în inferenţe întemeiate, dar numai în combinaţie cu informaţia potrivită. Să presupunem că, în plus, prin enunţul N ni se spune şi că

Toma merită laude pentru că a lăsat uşa neîncuiată.

Acest lucru ne permite să tragem concluzia că Toma a lăsat uşa descuiată în mod deliberat. Deoarece enunţul N ne spune că trebuie să faci ceva în mod deliberat pentru a merita laude că ai făcut acel lucru, Toma trebuie să fi lăsat uşa descuiată în mod deliberat dacă merită laude pentru că a făcut acest lucru.

Sau să presupunem că în plus faţă de propoziţia N ni se spune

Toma nu a lăsat uşa neîncuiată în mod deliberat.

Acest lucru ne permite să conchidem că Toma nu merită laude pentru că a lăsat uşa neîncuiată. Acest lucru decurge pentru că enunţul N insistă că numai acţiunile deliberate merite laude, şi ni se spune clar că acţiunea lui Toma nu a fost una deliberată.

Aşa că, în general, când aveţi un enunţ care exprimă o condiţie necesară, aceasta vă permite să inferaţi ceva doar în două situaţii: (1) puteţi infera din faptul că ştiţi că **nu** este îndeplinită condiţia necesară că lucrul pentru care există condiţia necesară nu se **întâmplă**; (2) puteţi infera că este îndeplinită condiţia necesară din faptul că ştiţi că lucrul pentru care există condiţia necesară se întâmplă.

- **Cum operează condiţiile suficiente în inferenţe**

Şi enunţurile care exprimă condiţii suficiente pot servi ca bază pentru inferenţe. Să ne întoarcem la unul dintre enunţurile de mai sus care exprimă o condiţie suficientă:

S: Dacă plouă, trotuarele se udă.

Dacă ni se spune că o condiţie suficientă este îndeplinită (de exemplu ni se spune că plouă), atunci suntem îndreptăţiţi să inferăm că trotuarele se udă. Acest lucru ar trebui să fie destul de evident.

Putem să tragem şi altă concluzie dintr-un enunţ cu o condiţie suficientă, dacă însă se adaugă şi informaţia potrivită. Să presupunem că în plus faţă de enunţul S ni se spune şi că trotuarele nu s-au

udat. Deoarece trotuarele se udă ori de câte ori plouă, în acest caz putem să conchidem cu încredere că nu a plouat.

Aşa că, în general, când aveţi un enunţ care exprimă o condiţie suficientă, aceasta vă permite să inferaţi ceva doar în două situaţii: (1) dacă ştiţi că a fost îndeplinită condiţia suficientă, atunci puteţi deduce că se întâmplă faptul pentru care este condiţie suficientă; (2) puteţi infera că **nu** este îndeplinită condiţia suficientă din faptul că ştiţi că **nu se întâmplă** lucrul pentru care este condiţie suficientă.

Deşi pare uneori că există şi alte căi de a face o inferenţă pe baza unei condiţii suficiente, ei bine, nu sunt altele. Să presupunem că în plus faţă de enunţul S ni se spune că trotuarele sunt ude. Suntem îndreptăţiţi să spunem că a plouat? Nu, pentru că enunţul S nu exclude posibilitatea ca trotuarele să fie ude din alte cauze decât ploaia, de exemplu zăpada topită. Sau să presupunem că în plus faţă de enunţul S ni se spune că nu a plouat. Suntem oare îndreptăţiţi să conchidem că trotuarele nu sunt ude? Din nou nu, şi pentru acelaşi motiv: enunţul S nu exclude posibilitatea ca trotuarele să se ude din alte cauze decât ploaia.

Înţelegerea impactului informaţiei adiţionale

În mod tipic, testul include câteva exerciţii care testează capacitatea dumneavoastră de a observa influenţa unor fapte adiţionale asupra unui argument. Aceste fapte se pot focaliza în fapte care întăresc un argument, se pot focaliza în fapte care slăbesc argumentul, sau pot doar să întrebe ce informaţie adiţională, dacă ar fi disponibilă, ar fi utilă pentru evaluarea forţei argumentului. Formularea tipică a unor astfel de întrebări ar fi:

Care dintre cele de mai jos, dacă ar fi adevărată, sprijină cel mai puternic argumentul?

Care dintre cele de mai jos, dacă ar fi adevărată, slăbeşte cel mai puternic argumentul?

Pentru a evalua argumentul, care dintre cele mai jos ar fi cel mai util de determinat?

Sfat: Când apare „dacă este adevărat" în astfel de întrebări, acest lucru vă spune să nu vă preocupaţi de adevărul real al variantelor de răspuns. Pe de altă parte, însă, ar trebui să analizaţi fiecare variantă ca şi cum ar fi adevărată. De asemenea, analizaţi fiecare variantă de răspuns în mod independent deoarece nu este neapărat cazul ca variantele de răspuns să fie adevărate toate împreună.

Exerciţiile de acest tip se bazează pe argumente care – ca mai toate argumentele din viaţa reală – au premise ce furnizează motive de acceptare a concluziei, dar care nu prea sunt argumente decisive în favoarea concluziei. La un argument de acest tip este posibil ca dovezile adăugate să întărească sau să slăbească argumentul. De exemplu, să considerăm următorul argument:

O cercetare care priveşte muncitorii care lucrează în rafinării de petrol care utilizează MBTE, un ingredient care se foloseşte acum la benzine cu fum redus, a constatat o incidenţă alarmantă a celor care se plâng de dureri de cap,stare de oboseală, dificultăţi de respiraţie. Deoarece benzina cu conţinut de MBTE va fi în curând utilizată pe scară largă, ne aşteptăm la o creştere a frecvenţei durerilor de cap, stării de oboseală şi dificultate de respiraţie.

Incidenţa plângerilor de dureri de cap, stare de oboseală şi dificultăţi de respiraţie la angajaţii din rafinăriile de petrol care lucrează cu MBTE este, în aparenţă o dovadă în sprijinul concluziei că utilizarea pe scară largă a benzinei cu conţinut de MBTE va face ca durerile de cap, stările de oboseală şi dificultăţile de respiraţie să fie şi mai larg răspândite. Totuşi, informaţia adiţională ar putea să întărească sau să slăbească argumentul, în funcţie de ce conţine acea informaţie.

De exemplu, să presupunem că este adevărat că şi la cei mai mulţi muncitori de la rafinării care nu lucrează cu MBTE există o incidenţă mare a simptomelor de dureri de cap, stare de oboseală şi dificultăţi de respiraţie. Acest lucru ar aduce dovezi că nu MBTE, ci un alt factor este principalul vinovat pentru aceste simptome. Dar dacă avem dovezi că altceva decât MBTE este cauza acestor simptome, atunci susţinerea pe care o aduce argumentul pentru concluzia sa este foarte slabă. Adică, premisele iniţiale ale argumentului combinate cu informaţia adiţională alcătuiesc un caz mult mai slab pentru concluzia argumentului decât au făcut-o doar premisele separat. Cu alte cuvinte, noua informaţie a slăbit argumentul.

Desigur, o altă informaţie adiţională ar putea face argumentul mai puternic. De exemplu, să presupunem că benzina cu conţinut de MBTE a fost deja introdusă în câteva zone metropolitane şi că de când a fost introdusă, în acele zone s-au raportat mai multe plângeri de dureri de cap, stare de oboseală, dificultăţi de respiraţie. Acest fapt ar aduce dovezi că ori de câte ori se utilizează MBTE ca aditiv în benzină, creşte numărul simptomelor de dureri de cap, stare de oboseală şi dificultăţi de respiraţie nu numai la lucrătorii din rafinărie, dar şi la populaţie în general. Aşa că acum avem dovezi care sunt mult mai relevante în mod direct pentru concluzia argumentului. Astfel, acum avem un caz mult mai puternic pentru concluzia argumentului; cu alte cuvinte, noile dovezi au făcut argumentul mai puternic.

Am văzut că atunci când o informaţie nouă face un argument mai puternic, acea informaţie, împreună cu premisele iniţiale ale argumentului, susţine concluzia argumentului mai puternic decât au făcut-o premisele iniţiale singure. Există mai multe căi prin care acest lucru se întâmplă. Informaţia adiţională ar putea să elimine un punct slab evident al argumentului. Se mai poate să nu fie niciun punct slab al argumentului; argumentul pur şi simplu devine mai puternic cu informaţia adiţională a noilor dovezi. În alte cazuri, informaţia adiţională este ceva care ajută la stabilirea concluziei argumentului, dar numai în combinaţie cu premisele existente ale argumentului. În alte cazuri, informaţia nouă conduce raţionamentul într-o altă direcţie în plus faţă de cea furnizată de premisele iniţiale. Informaţia care întăreşte argumentul despre MBTE este un exemplu de ceva care furnizează o nouă direcţie de raţionare pentru concluzie. Şi în alte cazuri, informaţia adiţională întăreşte argumentul eliminând ceva care ar fi slăbit argumentul. Dar, desigur, informaţia adiţională poate slăbi argumentul în modalităţi asemănătoare.

Un exemplu

Să luăm în considerare următorul argument:

Un studiu recent arată că publicitatea de la televiziune nu influenţează în mod semnificativ preferinţele copiilor pentru cerealele de la micul dejun. Studiul a comparat două grupuri de copii. Un grup nu se uitase deloc la televizor, iar celălalt grup, s-a uitat la televizor un timp mediu incluzând şi reclamele corespunzătoare. Ambele grupuri au preferat cerealele cu zahăr la care se făcea reclamă la televiziune.

Concluzia argumentului este că publicitatea televizată nu influenţează semnificativ preferinţele copiilor pentru cerealele de la micul dejun. Ca element în sprijinul acestei concluzii, argumentul prezintă rezultatele unui studiu care compară două grupuri de copii: studiul a constatat că membrii ambelor grupuri – aceia care nu s-au uitat la televizor şi aceia care au avut un timp de vizionare mediu incluzând şi partea de publicitate – au preferat cerealele cu zahăr la care s-a făcut reclamă intensă la televizor. În aparenţă, rezultatele studiului într-adevăr par să susţină într-o oarecare măsură concluzia argumentului, deşi nu în mod concludent: dacă publicitatea televizată a influenţat semnificativ preferinţele copiilor, atunci ne-am fi aşteptat ca preferinţele copiilor care au privit la televizor să fie diferite de ale acelor copii care nu s-au uitat la televizor.

Iată care este întrebarea:

Care dintre enunţurile de mai jos, dacă este adevărat, slăbeşte cel mai mult argumentul?

Să considerăm o variantă de răspuns:

Cei mai mulţi dintre copiii care s-au uitat la televizor cunoşteau deja reclamele pentru aceste cereale.

Informaţia aceasta slăbeşte argumentul? Ea sugerează că chiar dacă publicitatea televizată a influenţat preferinţele copiilor care s-au uitat la televizor, această influenţă s-a produs cu ceva timp în urmă. Dar asta nu sugerează de fapt nimic cu privire la problema dacă publicitatea a influenţat preferinţele copiilor sau nu. Aşa că această informaţie nici nu slăbeşte, nici nu întăreşte argumentul.

Să considerăm o altă variantă de răspuns:

Ambele grupuri au refuzat cerealele cu conţinut scăzut de zahăr chiar dacă li s-a făcut publicitate intensă la televiziune.

Această informaţie poate fi relevantă pentru concluzia argumentului, deoarece sugerează că, dacă cerealele nu sunt apetisante pentru copii, atunci nici măcar o publicitate intensă nu va schimba preferinţele copiilor. Dar acest lucru ar fi o dovadă în plus **în favoarea** concluziei argumentului că publicitatea televizată nu influenţează semnificativ preferinţele copiilor pentru anumite cereale. Aşa că această variantă de răspuns mai degrabă întăreşte argumentul, nu îl slăbeşte.

Sfat: Adesea la exerciţiile în care sunteţi întrebaţi ce anume slăbeşte un argument, una sau mai multe variante de răspuns vor furniza dovezi care întăresc argumentul (sau vice versa în cazul chestiunilor care vă întreabă ce anume întăreşte argumentul). Până când citiţi toate variantele de răspuns cu uşurinţă puteţi să uitaţi ce vă cere întrebarea şi puteţi alege o variantă de răspuns pentru că este în mod evident relevantă – chiar dacă este opusul a ceea ce întrebarea vă cere. Este important să aveţi întrebarea clară în minte pentru a vă proteja de acest gen de greşeală.

Să considerăm o a treia variantă de răspuns:

Preferinţele copiilor care nu urmăresc publicitatea televizată sunt influenţate de preferinţele copiilor care vizionează astfel de publicitate.

În ce manieră este argumentul afectat de această informaţie? Ei bine, motivul oferit iniţial pentru concluzie este că preferinţele celor două grupuri de copii nu sunt diferite. Dar dacă preferinţele copiilor care nu vizionează publicitatea televizată sunt influenţate de preferinţele acelora care o fac, atunci faptul că cele două grupuri nu au preferinţe diferite nu prea oferă motiv să credem că preferinţele niciunui grup nu sunt influenţate de publicitatea televizată. La urma urmelor, s-ar putea ca preferinţele copiilor care privesc la televizor să fi fost puternic influenţate de publicitatea televizată şi aceşti copii, la rândul lor să fi influenţat puternic preferinţele copiilor care nu s-au uitat la televizor, rezultând faptul că cele două grupuri aveau aceleaşi preferinţe. Aşa că prin informaţia suplimentară, premisele iniţiale ale argumentului se constituie într-un caz mult mai slab pentru concluzie decât au făcut-o, fiecare, în mod independent. Astfel, acesta este răspunsul corect.

Încă alte câteva aspecte de luat în considerare

- Elementele de informaţie suplimentară care slăbesc argumentul nu contrazic, de obicei, veridicitatea premiselor explicite ale argumentului. Sunt elemente de informaţie care pun la îndoială faptul că acele premise susţin puternic concluzia.
- Reţineţi că informaţia suplimentară poate întări (sau slăbi) un argument doar într-o măsură mică sau o poate face într-o mare măsură. Când vi se cere să găsiţi un element de întărire, răspunsul va fi corect chiar dacă întăreşte argumentul doar într-o mică măsură, cu condiţia ca nicio altă variantă de răspuns să nu întărească argumentul în mod semnificativ. Pe de altă parte, dacă o variantă de răspuns întăreşte un argument în mod foarte puternic, atunci variantele de răspuns care întăresc argumentul doar puţin sunt incorecte. În cazul celor mai multe întrebări care vă cer un element de slăbire a argumentului, răspunsul corect va slăbi argumentul într-o oarecare măsură, dar premisele continuă să susţină concluzia. Totuşi, la unele dintre aceste întrebări, răspunsul corect va elimina toată, sau aproape toată puterea iniţială a argumentului.
- Atenţie la variantele de răspuns care sunt relevante pentru tema argumentului în general, dar nu sunt relevante pentru modul în care argumentul susţine concluzia. Un element de slăbire sau de întărire trebuie să afecteze susţinerea concluziei. De exemplu, să analizăm argumentul despre benzina care conţine MBTE. Să presupunem că adăugarea de MBTE la benzină duce la o creştere dramatică a preţului benzinei. Această informaţie ar fi relevantă în cazul în care concluzia argumentului ar fi mai largă, dacă de exemplu, ar conchide că benzina cu conţinut de MBTE ar trebui folosită pe scară largă. Deoarece argumentul se limitează să se concentreze totuşi pe faptul că utilizarea largă a benzinei cu conţinut de MBTE va duce la creşterea incidenţei simptomelor de dureri de cap, extenuare şi dificultăţi de respiraţie, creşterea costului rezultată doar din adăugarea de MBTE în benzină este nerelevantă şi astfel nici nu întăreşte, nici nu slăbeşte argumentul.
- În mod asemănător, pentru ca o nouă informaţie să slăbească un argument, ea trebuie să reducă susţinerea pe care premisele o aduc concluziei. Un anumit fapt poate avea conotaţii negative în contextul unui argument, dar nu va face nimic care să slăbească argumentul. De exemplu, să analizăm argumentul despre publicitatea televizată şi preferinţele copiilor pentru anumite cereale. Să presupunem că acei copii care se uită la

televizor o perioadă medie de timp, spre deosebire de cei care nu se uită deloc la televizor, nu fac destulă mişcare. Acest lucru ar fi în mod clar un aspect negativ al privitului la televizor. Dar nu slăbeşte susţinerea pe care o dă argumentul pentru concluzia că publicitatea televizată nu influenţează semnificativ preferinţele copiilor pentru cerealele de la micul dejun.

ASUMPŢII

În mod tipic, secţiunea de Gândire logică include câteva întrebări care testează capacitatea dumneavoastră de a identifica asumpţiile argumentelor. Asumpţia unui argument joacă un rol în stabilirea concluziei. Cu toate acestea, spre deosebire de o premisă, o asumpţie nu este ceva asertat în mod explicit ca adevărat de persoana care argumentează; în schimb, o asumpţie este tratată doar ca fiind adevărată pentru scopurile argumentului.

Deşi asumpţiile pot fi enunţate explicit într-un argument, întrebările din secţiunea de Gândire logică despre asumpţii se referă doar la asumpţii neexprimate. Asumpţiile neexprimate (sau tacite) pot apărea doar în argumente care nu sunt pe de-a-ntregul complete, adică, în argumente în care unele dintre lucrurile necesare pentru stabilirea concluziei nu sunt enunţate. Într-un astfel de argument, există cel puţin o breşă semnificativă.

Asumpţiile se leagă de acea breşă a argumentului în două modalităţi diferite. O asumpţie este una **suficientă** dacă, adăugată premiselor argumentului, ar face un argument concludent, adică un argument fără breşe în susţinerea concluziei. O asumpţie este una **necesară** dacă exprimă ceva care trebuie să fie adevărat pentru ca argumentul să fie valid. Este posibil ca o asumpţie să fie atât necesară, cât şi suficientă, caz în care ea se mai numeşte şi „presupoziţie" (nota experţilor români).

▪ Asumpţii suficiente

Iată câteva formulări tipice ale întrebărilor care vă solicită să identificaţi asumpţii suficiente:

Care dintre următoarele variante de răspuns, odată asumată, permite deducerea logică a concluziei argumentului?

Concluzia decurge logic din premise dacă unul dintre următoarele enunţuri este asumat.

Un exemplu

Legi formulate vag stabilesc limite vagi pentru libertatea oamenilor, ceea ce face imposibil ca ei să poată şti dacă acţiunile lor sunt legale. Astfel, oamenii nu se pot simţi în siguranţă cu legi formulate vag.

La acest argument vi se pune întrebarea:

Care dintre următoarele enunţuri este asumat pentru a deriva logic concluzia?

Pentru a aborda această întrebare trebuie mai întâi să identificaţi concluzia argumentului şi premisele oferite în sprijinul ei. În acest caz, concluzia este semnalată de „astfel" şi sună după cum urmează: *„...oamenii nu se pot simţi în siguranţă cu legi formulate vag."* Pentru susţinerea acestei concluzii se oferă două consideraţii în mod explicit. Mai întâi, că legi formulate vag stabilesc limite vagi pentru libertatea oamenilor, şi, în al doilea rând, faptul că existenţa unor limite vagi ale libertăţii face imposibil pentru oameni să ştie cu certitudine dacă acţiunile lor sunt legale. Remarcaţi că, deşi premisele ne spun anumite lucruri despre legile formulate vag, ele nu se referă în mod explicit la faptul că oamenii nu se simt în siguranţă, iar în concluzie este vorba tocmai despre sentimentul de nesiguranţă. Pentru ca această concluzie să derive logic din premise este nevoie de o punte.

În acest moment sunteţi pregătiţi să analizaţi variantele de răspuns. Iată două dintre ele:

(A) Oamenii se pot simţi în siguranţă numai dacă ştiu cu certitudine că acţiunile lor sunt legale.
(B) Dacă oamenii ştiu cu certitudine că acţiunile lor sunt legale, se pot simţi în siguranţă.

Sarcina dumneavoastră este să identificaţi varianta de răspuns care, împreună cu premisele care vi s-au oferit, va oferi o susţinere concludentă pentru concluzia exprimată.

Este (A) varianta de răspuns corectă? Premisele explicite ale argumentului vă spun că, având legi formulate vag, oamenii nu pot şti sigur dacă acţiunile lor sunt legale. (A) vă spune că dacă oamenii nu ştiu cu certitudine dacă acţiunile lor sunt legale, atunci nu se pot simţi în siguranţă. Aşa că, punând împreună premisele explicite cu (A), puteţi deduce că oamenii nu se pot simţi în siguranţă cu legi formulate vag. Şi, de fapt, aceasta este concluzia argumentului. Deci concluzia derivă logic dacă varianta (A) este asumată.

Acum să analizăm de ce asumarea variantei (B) nu este suficientă pentru a asigura derivarea logică a concluziei argumentului. (B) ne spune despre o împrejurare în care oamenii **se pot** simţi în siguranţă. Totuşi, concluzia argumentului nu va deriva logic fără informaţia adecvată despre împrejurările în care oamenii **nu se pot** simţi în siguranţă. (B) nu ne oferă direct niciun fel de informaţie. Mai mult decât atât, nu putem să deducem vreo astfel de informaţie din ceea ce ne spune (B). La urma urmelor, este perfect compatibil cu (B) ca oamenii să se poată simţi în siguranţă şi în alte împrejurări decât cele descrise în (B). De exemplu, probabil că oamenii se pot simţi în siguranţă dacă sunt siguri că nu li se va intenta proces pentru acţiunile lor. Astfel, deoarece (B) nu ne spune nimic despre împrejurările în care oamenii nu se pot simţi în siguranţă, nu are nimic care să contribuie la derivarea concluziei că oamenii nu se pot simţi în siguranţă cu legi formulate vag.

Câteva aspecte de luat în considerare

- Pentru a răspunde la întrebări despre asumpţii suficiente, trebuie să găsiţi o legătură între premisele enunţate şi concluzie. Încercaţi să determinaţi din elementele explicite ale argumentului ce anume logic trebuie să facă acea legătură. Apoi, căutaţi printre variantele de răspuns pe cea care face acel lucru logic şi care, împreună cu premisele explicite, permite derivarea adecvată a concluziei.
- Încercând să vă imaginaţi ce anume logic trebuie să facă acea legătură, nu vă gândiţi la ceva foarte specific. De exemplu, ce se poate spune despre acel lucru logic cerut de legătura din argumentul despre legile formulate vag analizat mai sus? Trebuie să lege ceva ce a fost explicit conectat de legile vagi cu incapacitatea de a se simţi în siguranţă. Dar există două asemenea lucruri: limite vagi ale libertăţii oamenilor şi imposibilitatea de a şti cu certitudine dacă acţiunile sunt sau nu legale. Ceea ce vrea să spună că varianta de răspuns (A) nu este singura asumpţie suficientă aici. O asumpţie suficientă la fel de acceptabilă ar fi fost:

„Oamenii nu se pot simţi în siguranţă dacă au limite vagi ale libertăţii lor". Aşa că nu abordaţi variantele de răspuns privindu-le dintr-o perspectivă foarte specifică.

- Când încercaţi să identificaţi o asumpţie suficientă, reţineţi că răspunsul corect, adăugat la premisele explicite ale argumentului, trebuie să conducă la un argument concludent; adică un argument a cărui concluzie este complet fundamentată (cu condiţia ca atât premisele explicite, cât şi asumpţia adăugată să fie adevărate)

▪ Asumpţii necesare

Printre formulările tipice ale întrebărilor care vă solicită să identificaţi asumpţii necesare sunt şi următoarele:

Argumentul se bazează pe asumarea căreia dintre enunţurile următoare?

Argumentul depinde de asumpţia că

Care dintre următoarele variante de răspuns este o asumpţie cerută de argument?

Întrebările despre asumpţii necesare se referă la argumente care, deşi nu sunt complet formulate, totuşi prezintă un caz destul de cuprinzător pentru acceptarea concluziei pe baza puterii dovezilor explicit prezentate. Dar dacă analizaţi atent motivele oferite pentru concluzie şi concluzia în sine, veţi descoperi că dovezilor prezentate explicit le lipseşte ceva pentru fundamentarea concluziei. Adică, există cel puţin o breşă semnificativă în argument.

Exemplul 1

Deoarece Primarul Mâzgă îşi plăteşte întotdeauna datoriile politice cât de repede posibil, este aproape sigur că-l va numi pe Lascăr ca nou şef al comisiei de artă şi cultură. Lascăr îşi doreşte această funcţie de multă vreme, iar Mâzgă îi datorează mult lui Lascăr pentru sprijinul acordat la ultimele alegeri.

Cât priveşte premisele explicite, acest argument lasă nerezolvate aspecte importante. Pentru ca argumentul să arate că Lascăr este cel mai probabil persoana ce va fi numită, nu trebuie să mai existe nimeni altcineva faţă de care Mâzgă să aibă o datorie politică la fel de mare şi de veche şi pentru care această numire să fie o răsplată adecvată. Această idee că nu s-ar găsi nimeni înaintea lui Lascăr este genul de legătură neexprimată dar indispensabilă pentru concluzia pe care o avem în vedere când vorbim despre asumpţia necesară a unui argument.

Se poate arăta imediat că asumpţia schiţată mai sus este, de fapt, indispensabilă pentru argument. Să presupunem că situaţia ar fi fost alta şi că ar exista o persoană faţă de care Primarul Mâzgă are o datorie politică mai mare şi de mai multă vreme decât faţă de cea a lui Lascăr, şi să mai presupunem că numirea ar fi considerată ca o ştergere a acelei datorii. Într-o astfel de situaţie ipotetică, faptul că Primarul Mâzgă îşi plăteşte datoriile politice cât de repede poate nu l-ar mai indica pe Lascăr drept cea mai probabilă alegere pentru acea numire. De fapt, argumentul de mai sus nu s-ar mai susţine. Pentru ca argumentul să se susţină nu trebuie să existe niciun alt candidat mai bine plasat pentru numire. Dar argumentul depinde de asumpţia că nu există niciun alt candidat mai bine plasat.

Un test pentru asumpţiile necesare

Întrebările referitoare la asumpţiile necesare vă cer, deci, să identificaţi asumpţiile tacite. Metoda de testare pentru asumpţiile necesare prezentată mai sus prin analiza situaţiei Primarului Mâzgă este aproape general aplicabilă, şi pe bună dreptate. O asumpţie necesară este o legătură indispensabilă pentru susţinerea concluziei argumentului. Prin urmare, un argument va fi ineficient dacă o asumpţie necesară este considerată a fi falsă. Acest lucru indică un test foarte util: pentru a vedea dacă o variantă de răspuns este o asumpţie necesară, presupuneţi că ceea ce se afirmă în acea variantă este **fals**. Dacă în aceste condiţii premisele argumentului nu susţin concluzia, varianta de răspuns în discuţie este o asumpţie necesară.

Exemplul 2

Testul pentru asumpţiile necesare poate fi utilizat în cazul următorului argument:

Reclamă: Atenţie proprietari de lacuri! 98% din larvele de ţânţari din lacuri mor la câteva minute după ce lacul a fost tratat cu BTI. Cu toate acestea, BTI nu este toxic pentru peşti, păsări, animale, plante sau insecte folositoare. Aşa că folosind regulat BTI pentru distrugerea larvelor lor, veţi reduce mult populaţia blestemaţilor de ţânţari care îşi depun ouăle în lacul dumneavoastră, şi puteţi face asta fără să reduceţi populaţia de peşte, broaşte sau insecte folositoare din lac şi din jurul acestuia.

Întrebarea vă cere:

Care dintre enunţurile următoare este o asumpţie de care depinde argumentul?

Înainte de a căuta o asumpţie necesară, trebuie să vă fie clară structura argumentului. Concluzia este că aplicarea cu regularitate a BTI în lac poate reduce mult numărul ţânţarilor care ies din lac, fără să reducă şi numărul celorlalte vieţuitoare. Dovada este că BTI ucide aproape toate larvele de ţânţari, dar nu ucide (nici nu afectează) vieţuitoarele din lac.

Cazul pe care argumentul îl construieşte pentru susţinerea concluziei este unul simplu. Utilizarea substanţei BTI împiedică înnoirea populaţiei adulte de ţânţari prin omorârea larvelor, dar nu are un efect direct asupra altor vieţuitoare. Aşa că argumentul conchide că dintre populaţiile din jurul lacului, numai populaţia de ţânţari va scădea.

Prima variantă de răspuns sună aşa:

Cea mai eficientă cale de a ţine sub control numărul ţânţarilor dintr-o anumită zonă este distrugerea larvelor de ţânţari din acea zonă.

Acum vom aplica testul pentru asumpţia necesară întrebându-ne dacă argumentul nu s-ar susţine dacă această variantă de răspuns ar fi falsă. Adică, nu ar mai fi argumentul concludent dacă distrugerea larvelor de ţânţari nu ar fi cea mai eficientă cale de a ţine sub control numărul de ţânţari?

În mod clar nu. Mai întâi, argumentul nu se referă numai la ţinerea sub control a ţânţarilor, ci vorbeşte despre un scop dublu, acela de a controla populaţia de ţânţari păstrând totuşi celelalte vieţuitoare neafectate. Aşa că existenţa potenţială a vreunui regim de control al populaţiei de ţânţari, oricât de eficient, dar care nu cruţă celelalte vieţuitoare ar ieşi din discuţie. Apoi, argumentul conchide doar că utilizarea substanţei BTI este eficientă, nu că ar fi mai eficientă decât alte metode. Aşa că negarea acestei variante de răspuns nu împiedică susţinerea concluziei de către datele prezentate. Dar dacă această variantă de răspuns ar fi o asumpţie necesară, negarea ei ar impieta asupra acelei susţineri.

Acum să analizăm o a doua variantă de răspuns:

Peştii, broaştele şi insectele folositoare din jurul şi dinăuntrul unui lac aflat în proprietate privată nu depind de larvele de ţânţari ca sursă importantă de hrană.

Aplicând testul, ne întrebăm dacă argumentul nu s-ar susţine dacă această variantă de răspuns ar fi falsă (adică dacă aceste vieţuitoare chiar ar depinde de larvele de ţânţari ca sursă de hrană). Ei bine, nu s-ar susţine; la urma urmelor, utilizarea substanţei BTI ar însemna că peştii, broaştele şi insectele folositoare ar fi lipsite de un tip hrană care este importantă pentru ei (larve de ţânţari), deci nu ar exista motive să tragem concluzia că aceste vieţuitoare ar supravieţui în număr la fel de mare. Aşa că negarea acestei variante ar face ca argumentul să nu se susţină; am găsit asumpţia necesară.

Câteva aspecte de luat în considerare

- După cum vedeţi din caracterizarea asumpţiilor necesare făcută mai sus, ele sunt elemente constitutive (neexprimate) ale argumentului. Dacă autorul argumentului a avut sau nu în minte o anumită asumpţie nu este relevant pentru problemă. Este important de reţinut că identificarea asumpţiilor necesare este o chestiune de analiză logică a structurii unui argument, nu de ghicire a ceea ce crede autorul argumentului.
- Pentru scopul de a *identifica* o asumpţie necesară, nu este necesar şi nici util să evaluaţi dacă asumpţia este adevărată sau cât de probabil este ca ea să fie adevărată. Identificarea unei asumpţii este o chestiune de sondare a structurii unui argument şi de recunoaştere a părţilor tacite ale acelei structuri.
- Un argument poate avea mai mult de o asumpţie necesară. De exemplu, argumentul din exemplul 2 nu ia în considerare faptul că o mică parte din larvele de ţânţari din lac nu sunt distruse de BTI. Dar dacă există o bază genetică pentru care nu sunt omorâţi, ne-am putea imagina că aplicarea cu regularitate a substanţei BTI într-un anumit lac ar face destul de probabil ca ţânţarii rămaşi să se împerecheze vor fi cei rezistenţi la BTI şi vor produce descendenţi rezistenţi la BTI. Această populaţie rezistentă la BTI ar putea apoi să devină mai numeroasă, fără să poată fi ţinută sub control prin aplicarea în continuare a substanţei BTI, contrar direcţiei date de argument. Aşa că argumentul mai depinde şi de presupunerea că 2% larve neomorâte prin aplicarea iniţială de BTI nu vor constitui o bază pentru o populaţie de ţânţari rezistentă la BTI.

Astfel, un argument poate avea mai mult decât o asumpţie necesară. Desigur că doar una dintre ele va apărea printre variantele de răspuns. Dar cea care apare poate să nu fie cea la care v-aţi gândit dumneavoastră când aţi analizat argumentul. Aşa că este o idee bună să nu definiţi dinainte un răspuns corect. În schimb, fiţi deschişi şi examinaţi pe rând fiecare variantă de răspuns.

Aşa cum s-a indicat mai sus, un argument poate avea mai mult decât o breşă. Oricare dintre asumpţiile necesare se va referi numai la o astfel de breşă. Mai mult, o asumpţie necesară se referă adesea doar la unele aspecte ale breşei. În exemplul 2, breşa la care se referă asumpţia necesară - *Peştii, broaştele şi insectele folositoare din jurul şi dinăuntrul unui lac aflat în proprietate privată nu depind de larvele de ţânţari ca sursă importantă de hrană.* - este, în termeni generali, că BTI nu omoară indirect şi peştii, broaştele şi insectele folositoare. De exemplu, pe măsură ce larvele de ţânţari omorâte prin aplicarea substanţei BTI se împuţinează, aceasta ar putea să dăuneze peştilor, broaştelor şi insectelor folositoare.

Aşa că nu respingeţi o variantă de răspuns ca asumpţie necesară doar pe motiv că argumentul acela, chiar dacă acceptaţi acea asumpţie necesară, nu este un argument puternic.

PRINCIPII

Unele întrebări de Gândire logică testează abilitatea dumneavoastră de a aplica reguli generale şi principii şi de a înţelege utilizarea lor. Aceste întrebări se pot referi la utilizarea principiilor în argumente sau la aplicarea principiilor la acţiuni sau stări de lucruri.

Principiile sunt linii directoare în sens larg, referitoare la stabilirea celor mai adecvate acţiuni, judecăţi, politici etc. Cele mai multe principii enunţă tipul de situaţii la care se aplică. În cadrul acelui tip de situaţii, principiile servesc adesea la justificarea trecerii de la susţineri despre ce este cazul la concluzii privind ceea ce trebuie făcut.

Sunt mai multe tipuri de întrebări referitoare la principii. Se poate să vi se dea un principiu şi să vi se ceară să spuneţi care tip de acţiuni ar fi conforme cu acel principiu, sau care judecată îl justifică, sau care argument se bazează pe el. O altă alternativă ar fi prezentarea unei judecăţi, decizii sau unui argument şi să vi se ceară la care principiu se face apel în acea judecată, decizie sau în acel argument. Întrebările de Gândire logică pot să se refere la principii în variate alte forme. De exemplu, o întrebare vă poate cere să spuneţi care acţiune încalcă un principiu. Puteţi să întâlniţi întrebări de Gândire logică care vă cer să recunoaşteţi două situaţii care au la bază acelaşi principiu, dar în care caz principiul nu este enunţat.

- **Aplicarea unui principiu dat**

Un exemplu

Cei care primesc un sfat nesolicitat de la cineva care ar fi avantajat în cazul în care este urmat sfatul ar trebui să privească acel sfat cu scepticism, dacă nu cumva ar exista bune temeiuri de a crede că interesele lor coincid în mod substanţial cu ale celor care dau sfatul în împrejurările date.

Întrebarea următoare se referă la acest principiu:

Care anume dintre următoarele judecăţi ar fi justificată de acest principiu, dacă el este acceptat?

Răspunsul corect este dat de judecata prezentată mai jos.

Când îşi cumpăra un frigider, Radu a fost abordat de un vânzător care, pe baza experienţei personale, l-a avertizat în privinţa modelului cel mai ieftin de frigider. Totuşi, având în vedere că pentru vânzător comisionul creşte în raport cu preţul frigiderului vândut, urmează că Radu nu ar trebui să refuze modelul de frigider cel mai ieftin doar pe baza sfatului vânzătorului.

Aici sarcina dumneavoastră este de a verifica cât de bine se potrivesc detaliile situaţiei cu principiul. Sunt împrejurările specifice ale situaţiei acoperite de termenii generali în care este formulat principiul?

Deci, în primul rând ar trebui să vă întrebaţi: ”Primeşte cineva în această situaţie un sfat nesolicitat de la cineva care ar avea de câştigat dacă sfatul ar fi urmat?” Dacă răspunsul este „da”, atunci cazul în discuţie se înscrie în seria de situaţii la care se aplică principiul. Dacă răspunsul este „nu”, atunci principiul nu oferă niciun fel de orientare. În această situaţie cineva – Radu – primeşte un sfat. Dacă Radu urmează sfatul, acest lucru ar putea să fie în avantajul celui care dă sfatul (vânzătorul), pentru că aşa vânzătorul ar primi un comision mai mare decât altfel. Este sfatul nesolicitat? Da, pentru că vânzătorul l-a abordat pe Radu fără ca acesta să-i ceară ajutorul.

Următoarea întrebare pe care ar trebui să v-o puneţi este „Această situaţie culminează cu raţionamentul că acest sfat ar trebui privit cu scepticism?” Răspunsul este şi de această dată „da”. Judecata potrivit căreia Radu nu ar trebui să respingă modelul cel mai ieftin doar pe baza sfatului vânzătorului este o judecată care tratează sfatul dat – de a evita cumpărarea modelului cel mai ieftin – cu scepticism.

Dar în această fază nu aţi terminat încă. Principiul se limitează la situaţii în care persoana care dă sfatul şi persoana care primeşte sfatul nu au interese care coincid. Aşa că trebuie să vă mai puneţi o întrebare: „Există vreun motiv să credem că interesele lui Radu şi ale vânzătorului coincid substanţial în această privinţă?” Deoarece Radu probabil nu vrea să cheltuiască mai mult decât are nevoie şi deoarece vânzătorul vrea ca Radu să cheltuiască cât mai mult, avem motive să credem că în această privinţă interesele lor **nu** coincid. Aşa că principiul se aplică situaţiei şi justifică raţionamentul.

▪ Identificarea principiului orientativ

În exemplul de mai sus, textul conţinea un principiu şi vi se cerea să arătaţi care judecată îl justifică. Există şi întrebări care prezintă o judecată sau un argument şi vi se cere să arătaţi care principiu le justifică.

Un exemplu

Mariana este o jucătoare de şah profesionist care fredonează cu voce scăzută în timpul meciurilor, prin asta distrăgând atenţia adversarului. Când i s-a ordonat de către oficiali să înceteze fredonatul sau altfel va fi descalificată din şahul profesionist, Mariana a protestat. Ea a replicat că deoarece nu este

conştientă că fredonează, fredonatul este involuntar şi că prin urmare nu poate fi trasă la răspundere pentru asta.

Întrebarea construită pe baza acestui text este:

Care dintre principiile de mai jos, dacă este valabil, ajută cel mai mult la susţinerea argumentului Marianei împotriva ordinului primit?

Pentru a răspunde la această întrebare trebuie să comparaţi împrejurările specifice prezentate în text cu principiul prezentat în fiecare variantă de răspuns. Mai întâi să analizăm următoarea variantă de răspuns:

Dintre acţiunile unui jucător, numai acele acţiuni care sunt voluntare trebuie să fie folosite ca justificare pentru descalificarea jucătorului din şahul profesionist.

Se aplică acest principiu situaţiei Marianei? Ei bine, este clar că principiul se referă la acele acţiuni ale unui jucător de şah care constituie o justificare îndreptăţită pentru descalificarea acelui jucător din şahul profesionist. Deoarece argumentul din text se referă la problema dacă una din acţiunile Marianei – fredonatul în timpul jocului – ar trebui s-o descalifice din şahul profesionist, el se înscrie în mod clar în seria de situaţii la care se aplică principiul.

Principiul va ajuta la susţinerea argumentului Marianei dacă conduce spre judecata că fredonatul Marianei în timpul jocului nu ar trebui să fie o justificare pentru a o descalifica din joc. Potrivit unei concluzii intermediare a argumentului Marianei, fredonatul ei este involuntar (susţinut prin afirmaţia că nu este conştientă de asta). Principiul afirmă că doar acţiunile voluntare ar trebui folosite ca justificare pentru descalificarea unui jucător din şahul profesionist, aşa că acest principiu, împreună cu concluzia secundară a argumentului Marianei conduce spre ideea că fredonatul Marianei nu ar trebui folosit ca justificare pentru descalificarea ei. Astfel, principiul chiar ajută la susţinerea argumentului Marianei.

De dragul comparaţiei, să analizăm una dintre celelalte variante de răspuns:

Jucătorii de şah ar trebui descalificaţi din şahul profesionist dacă în mod regulat încearcă să distragă atenţia adversarului.

Se aplică acest principiu situaţiei Marianei? Aparent da, se aplică deoarece se referă şi el la condiţiile în care un jucător de şah ar trebui descalificat din meciuri de şah profesionist. Aşa că acum trebuie să vă întrebaţi dacă principiul stabileşte sau ajută la stabilirea concluziei că Mariana nu ar trebui descalificată pentru că fredonează în timpul partidelor. Răspunsul este „nu”. Acest principiu indică doar o condiţie în care un jucător de şah ar trebui descalificat – când acel jucător încearcă în mod regulat să distragă atenţia adversarului. Deoarece fredonatul Marianei este, aşa cum susţine ea, involuntar, putem să tragem concluzia că ea nu încearcă să distragă atenţia adversarului. Aşa că principiul nu conduce spre judecata că Mariana ar trebui descalificată pentru fredonat. Dar asta nu înseamnă că

Date suplimentare: Comiterea unei erori obişnuită de raţionare, cunoscută sub denumirea de

principiul conduce la ideea că Mariana nu ar trebui descalificată. La urma urmelor, este compatibil cu acest principiu faptul că există alte condiţii în care un jucător poate fi descalificat, iar aceste condiţii includ şi fredonatul în timpul jocului. Aşa că principiul nu conduce la concluzia că Mariana nu ar trebui descalificată din şahul profesionist şi astfel nu furnizează un sprijin pentru argumentul Marianei.

Reţineţi că procesul de găsire a răspunsului corect la întrebările care vă cer să identificaţi un principiu orientativ este esenţialmente identic cu cel pentru întrebările care vă cer să aplicaţi un anumit principiu dat. Sarcina este de a vă asigura că un principiu, formulat în termeni generali, se potriveşte cu detaliile specifice unei situaţii. Singura diferenţă este că într-un caz trebuie să verificaţi cinci situaţii diferite faţă de un principiu, iar în celălalt trebuie să analizaţi o singură situaţie faţă de cinci principii diferite. Dar modul în care determinaţi cea mai bună potrivire este acelaşi. Verificaţi aplicabilitatea principiului şi căutaţi să vedeţi dacă judecata, decizia, recomandarea sau acţiunea se află în concordanţă cu direcţia sugerată de principiu.

Câteva aspecte de luat în considerare

- Deşi principiile trec dincolo de un caz particular, se poate totuşi ca ele să varieze enorm în ceea ce priveşte gradul de generalitate sau abstractizare. De pildă, principiul din exemplul cu Radu cumpărând un frigider este foarte general, cu aplicabilitate la oricine primeşte un sfat nesolicitat. În schimb, principiul din exemplul cu Mariana jucătoarea de şah este mai specific şi se aplică doar la jucătorii profesionişti de şah. Iar alte întrebări au principii care pot fi şi mai specifice de atât. Aşa că asiguraţi-vă că nu respingeţi ca răspuns corect un principiu doar pentru că pare prea specific.
- Înainte de a răspunde la întrebări despre principii este bine să analizaţi toate variantele de răspuns. Nu există o cale sigură de a determina dacă o anumită variantă de răspuns furnizează cea mai adecvată potrivire decât analizând toate variantele de răspuns.
- Nu respingeţi un principiu care oferă justificare unui argument numai pentru că pare a nu face nimic altceva decât să exprime ceea ce argumentul acceptă ca atare. De exemplu, cineva ar putea spune: „George vede foarte prost fără ochelari. Prin urmare, George trebuie întotdeauna să poarte ochelari când conduce.” Un principiu justificator pentru acest argument ar putea fi: „Oricine are nevoie de ochelari pentru a vedea bine trebuie întotdeauna să poarte ochelari când şofează.”
- Nu trebuie să vă preocupe legitimitatea principiilor care vă sunt prezentate. Nu respingeţi o variantă de răspuns pentru că principiul la care se referă este unul pe care dumneavoastră personal nu îl acceptaţi.

ERORI DE ARGUMENTARE

▪ Identificarea erorilor într-un argument

Secţiunea de Gândire logică include un număr de întrebări care vă cer să identificaţi greşeala de raţionare care s-a făcut într-un argument. Întrebări de acest tip sunt formulate în diferite feluri. Iată câteva exemple:

Modul de raţionare din argument este eronat pentru că argumentul

Care dintre următoarele erori de raţionare se face în argument?

Modul de raţionare al argumentului este defectuos întrucât argumentul nu reuşeşte să elimine posibilitatea ca

Modul de raţionare de mai jos este criticabil deoarece

Aceste întrebări despre raţionări defectuoase vă cer să recunoaşteţi în ce fel un argument este eronat în modul de raţionare. Nu vă vor cere să decideţi dacă un argument este sau nu defectuos. Acea judecată a fost deja făcută şi este exprimată prin formularea întrebării. Sarcina dumneavoastră este să recunoaşteţi care dintre variantele de răspuns este cea care descrie o eroare de raţionare pe care o face argumentul. Când un argument este defectuos, acel argument exemplifică un mod de raţionare deficitar. Acesta este un mod de raţionare în care premisele par a susţine concluzia, dar de fapt o susţin în mică măsură sau deloc. Un raţionament deficitar de acest tip poate fi detectat prin examinarea argumentului în sine, fără să luaţi în considerare aspecte faptice care nu sunt menţionate de argument.

Sfat: Întrebările de Gândire logică verifică abilitatea dumneavoastră de raţionare şi analiză, nu ceea ce ştiţi despre un subiect particular de logică. E nerelevant dacă o premisă este faptic corectă. Aşa că nu trebuie să fiţi atenţi la acurateţea faptică a premiselor argumentului. În schimb, concentraţi-vă asupra legăturilor logice între premisele stabilite de argument şi concluzia pe care o trage.

Deoarece erorile pe care le căutaţi nu sunt specifice subiectului, dar sunt legate de structura logică a argumentului, caracterizarea acelor erori este destul de generală. Adică, modul de raţionare defectuos dintr-un argument poate fi descris în termeni care se aplică şi la alte argumente care comit aceeaşi eroare de raţionare . Aşa că, de îndată ce aţi detectat unde este eroarea de raţionare a argumentului, va trebui să descoperiţi care dintre cele câteva descrieri generale acoperă cazul.

Exemplul 1

Să luăm în considerare următorul schimb de replici:

Fizicianul: Afirmaţia că fuziunea nucleară la temperatură joasă poate fi realizată în totalitate prin mijloace chimice se bazează pe experienţe chimice ale căror măsurători şi calcule nu sunt exacte.

Chimistul: Este inutil din partea ta să conteşti aceste chestiuni, deoarece eşti pur şi simplu invidios la gândul că poate chimiştii au rezolvat o problemă pe care fizicienii nu au fost în stare s-o rezolve.

Iată întrebarea care porneşte de la acest schimb de replici:

Care dintre următoarele enunţuri redă cea mai puternică critică a răspunsului chimistului la contestarea fizicianului?

Înainte de a citi variantele de răspuns, să analizăm pe scurt ce pare să fie greşit în răspunsul chimistului. Reţineţi că chimistul susţine că remarca fizicianului este inutilă, dar de fapt nu se referă la substanţa contestării exprimate de fizician. În schimb, chimistul acuză fizicianul de gelozie profesională şi respinge remarca fizicianului doar pe această bază. Dar nu există niciun motiv să credem că o acuză, chiar stârnită de gelozie, nu ar putea nimeri la ţintă. Aşa că răspunsul chimistului poate fi pe bună dreptate criticat ca „atac la persoană".

Acum să considerăm două dintre variantele de răspuns. Prima sună aşa:

Nu reuşeşte să stabilească faptul că exactitatea perfectă a măsurătorilor şi calculelor este posibilă.

Această enunţ este cu certitudine corect despre răspunsul chimistului. Chimistul nu dovedeşte că o exactitate perfectă este posibilă. Dar acest lucru nu este o critică potrivită a răspunsului chimistului pentru că este complet în afara problemei. Stabilirea faptului că o exactitate perfectă este posibilă nu ar fi făcut altceva decât să zdruncine poziţia chimistului. Aşa că răspunsul chimistului nu poate fi pe drept criticat pentru că nu reuşeşte să stabilească acest lucru.

O altă variantă de răspuns sună aşa:

Este direcţionată împotriva celui care emite enunţul mai degrabă decât împotriva enunţului în sine.

Această critică atinge esenţa erorii din răspunsul chimistului. Chimistul respinge contestarea fizicianului din cauza presupuselor sale motive de a o face şi nu discută de fapt deloc valoarea contestării în sine. Este direcţionat împotriva persoanei mai degrabă decât împotriva poziţiei susţinute.

În acest exemplu, răspunsul chimistului este evident nerelevant pentru esenţa enunţului fizicianului. Argumentul prezentat de chimist pare mai degrabă o manevră retorică decât un argument serios. Multe argumente sunt totuşi defectuoase într-o manieră mai puţin dramatică. Ele pot conţine doar o eroare logică mică care subminează integritatea argumentului, ca în cele două exemple de mai jos.

Exemplul 2

Liceul Moise Nicoară a introdus o nouă politică menită să îmbunătăţească condiţiile de muncă pentru profesorii noi. Ca urmare a acestei politici, numai un sfert din profesorii cu normă parţială părăsesc şcoala după primul lor an în învăţământ. Totuşi, o treime din profesorii cu normă întreagă părăsesc şcoala la sfârşitul primului an. Astfel, mai mulţi dintre profesorii cu normă întreagă de la Liceul Moise Nicoară părăsesc şcoala în primul lor an decât dintre cei cu normă parţială.

Remarcaţi că argumentul utilizează proporţii pentru a indica măsura în care profesorii în primul an de învăţământ părăsesc şcoala. Ne spune că părăsesc şcoala în primul an **un sfert** din profesorii cu normă parţială şi **o treime** dintre cei cu normă întreagă. Concluzia argumentului nu este exprimată tot în proporţii, ci printr-o comparaţie între cantităţi: **mai mulţi** dintre cei cu normă întreagă părăsesc şcoala la sfârşitul primului an.

Sarcina dumneavoastră este să completaţi următorul enunţ:

Modul de raţionare din argumentul de mai sus este îndoielnică pentru că argumentul nu reuşeşte să elimine posibilitatea ca...

Reţineţi că acum căutăm posibilitatea care trebuie eliminată pentru o bună susţinere a concluziei. Haideţi să analizăm una dintre variantele de răspuns:

înainte de instituirea noii politici, părăseau şcoala în primul an de învăţământ mai mulţi dintre profesorii cu normă parţială decât dintre cei cu normă întreagă de la Liceul Moise Nicoară.

Cum ar fi argumentul afectat de această informaţie? Ni se spune ceva despre starea de lucruri înainte de introducerea noii politici, dar nu prea sunt clarificate efectele noii politici. Şi nu avem cum să inferăm ceva despre cât de mulţi profesori cu normă parţială sau întreagă părăsesc şcoala, acum după instituirea noii politici. Aşa că această informaţie nu are niciun efect asupra susţinerii concluziei, şi nu ar fi niciun motiv ca argumentul să o elimine. Nereuşind să o elimine, modul de raţionare nu va face îndoielnic.

Să analizăm o altă variantă de răspuns:

Liceul Moise Nicoară angajează mai mulţi profesori noi cu normă parţială decât cu normă întreagă.

Deci cum ar fi argumentul afectat dacă ar exista mai mulţi profesori noi cu normă parţială decât cu normă întreagă? Dacă ar exista mai mulţi cu normă parţială decât cu normă întreagă, atunci un sfert dintre cei noi cu normă parţială ar putea fi mai numeroşi decât o treime dintre cei cu normă întreagă. Aşa că ar putea fi adevărat că părăseau şcoala mai mulţi profesori noi cu normă parţială. Deoarece argumentul conchide că mai mulţi profesori cu normă întreagă decât cu normă parţială părăsesc şcoala

în primul an, această posibilitate trebuie eliminată pentru o bună susţinere a concluziei. Astfel, această variantă este răspunsul corect.

Exemplul 3

Dacă Uzina Negreşti trebuie să schimbe furnizorii în mijlocul producerii unei comenzi mari, compania nu va indica profit în acel an. Prin urmare, dacă la sfârşitul anului reiese că Uzina Negreşti nu a înregistrat profit, reiese şi că firma a trebuit să schimbe furnizorii în mijlocul producerii unei mari comenzi.

Întrebarea vă cere:

Pentru care dintre motivele de mai jos raţionarea este vulnerabilă?

Această întrebare vă spune că trebuie să căutaţi o problemă în argument. Când analizaţi argumentul, puteţi identifica problema dacă recunoaşteţi că pot foarte bine să existe şi alte motive pentru care compania indică profit în afara schimbării furnizorilor în mijlocul producerii unei comenzi mari. Acest lucru indică o scăpare majoră a argumentului. În acest moment sunteţi pregătiţi pentru a trece în revistă variantele de răspuns.

O variantă de răspuns sună aşa:

Argumentul este unul circular format dintr-un enunţ urmat de o concluzie care pur şi simplu parafrazează enunţul.

Această variantă face o prezentare generală a unui defect în argument, dar o analiză mai atentă a argumentului din exemplul cu Uzina Negreşti ne arată că acest argument nu are acest defect. Ce se spune în concluzia argumentului este ceva destul de diferit de ceea ce s-a spus în premise. Concluzia spune: „dacă la sfârşitul anului reiese că Uzina Negreşti nu a înregistrat profit reiese şi că firma a trebuit să schimbe furnizorii în mijlocul producerii unei mari comenzi.”. Premisa este doar aparent asemănătoare, dar spune: „dacă trebuie să schimbe furnizorii în mijlocul producerii unei comenzi mari, compania nu va indica profit în acel an.” Aşa că această variantă de răspuns nu reprezintă o critică îndreptăţită.

O altă variantă de răspuns sună aşa:

Argumentul nu reuşeşte să stabilească că o condiţie în care se spune că se produce un fenomen este singura condiţie în care se produce acel fenomen.

Acesta este răspunsul corect. Argumentul este reuşit dacă arată că schimbarea furnizorilor în mijlocul producerii unei comenzi mari este singura condiţie în care compania nu va realiza profit în acel an. Remarcaţi că această variantă de răspuns indică ce anume este defectuos în acest argument utilizând termeni generali care s-ar putea referi la multe alte argumente.

Date suplimentare: Acesta este un exemplu obişnuit de eroare de raţionare: confuzia între „ condiţii suficiente" şi condiţii „necesare". O discuţie mai amănunţită despre condiţii necesare şi condiţii suficiente, cât şi despre moduri corecte şi incorecte de raţionament cu condiţii poate fi găsită la paginile 55-58

Câteva aspecte de luat în considerare

- Când abordaţi o întrebare despre o eroare de raţionare, ar trebui mai întâi să aveţi cât se poate de clar în ce fel este argumentul defectuos. Dacă aveţi o idee destul de clară despre ce anume este eronat în raţionare, puteţi apoi să căutaţi varianta de răspuns care descrie genul de eroare pe care aţi identificat-o. Reţineţi că descrierile oferite pot fi foarte generale – unele care se pot aplica şi unor argumente foarte diferite ca temă de cel pe care îl analizaţi.
- Reţineţi că nu este suficient ca varianta de răspuns să descrie corect un aspect al argumentului pentru ca acea variantă să fie cea corectă. Răspunsul corect trebuie să descrie o eroare de raţionare a acelui argument pe care îl analizaţi.
- Când aveţi de-a face cu un argument defectuos care conţine informaţie cantitativă sau statistică, verificaţi întotdeauna dacă grupurile de referinţă menţionate în argument sunt cele potrivite şi consecvent aceleaşi. Este posibil, de exemplu, ca un argument să prezinte o informaţie despre procentul de profesori de şcoală primară care au titluri universitare în educaţie şi poate continua cu o concluzie despre procentul persoanelor care au titluri universitare în educaţie şi merg să lucreze în învăţământul primar. Cheia identificării erorii de raţionare constă în detectarea acestei schimbări a grupului de referinţă în argument. Nu este neobişnuit ca un argument defectuos să includă astfel de schimbări subtile.
- Unele argumente defectuoase implică erori de raţionare despre relaţii între proporţii şi cantităţi. Exemplul 2 este un astfel de caz. Acel argument implică o schimbare de la discuţia despre proporţii în premise la o afirmaţie despre cantităţi relative în concluzie. În alt argument ar putea fi o schimbare ilicită de la cantităţi în premise la proporţii în concluzie. Fiţi foarte atenţi la schimbări de acest gen.

- **Structuri asemănătoare în cazul unor argumente defectuoase**

În test veţi întâlni uneori întrebări de gândire logică care sună precum următoarea:

Care dintre următoarele argumentele este cel mai asemănător ca eroare de raţionare cu argumentul de mai sus?

Cel mai bine este să abordaţi aceste întrebări într-o manieră directă. Mai întâi încercaţi să determinaţi în ce fel este greşită raţionarea din argumentul de referinţă. Apoi treceţi peste argumentele din variantele de răspuns până găsiţi unul al cărui mod de raţionare este eronat exact în acelaşi fel.

Formularea întrebării vă spune că de fapt argumentul de referinţă comite o eroare de raţionare şi că cel puţin un alt argument este şi el eronat. Nu este nevoie să vă bateţi capul cu formularea exactă

a tipului de eroare: întrebarea nu este legată de asta. Dar trebuie să aveţi o idee suficient de clară despre tipul de eroare comisă, pentru că veţi judeca dacă una dintre variantele de răspuns se potriveşte cu acea eroare.

La acest tip de întrebare, variantele de răspuns incorect pot fi de două feluri. Unele prezintă argumente care sunt perfect corecte, deci nu conţin nicio eroare, nici vorbă de una care să fie la fel ca cea din argumentul de referinţă. Altele sunt argumente defectuoase, dar erorile de raţionament din acele argumente sunt în mod clar diferite de cea din argumentul de referinţă.

Un exemplu

Să analizăm următorul argument:

Dacă majoritatea locatarilor din complexul de apartamente se plâng că apartamentele lor sunt infestate cu furnici, atunci administraţia complexului va trebui să angajeze un serviciu de dezinsecţie. Dar majoritatea locuitorilor acelui complex declară că apartamentele lor sunt aproape total lipsite de furnici. Prin urmare, administraţia complexului nu va fi nevoită să angajeze un serviciu de dezinsecţie.

Întrebarea care vi se pune în legătură cu acest argument este:

Care dintre argumentele următoare conţine un mod eronat de raţionare asemănător cu cel conţinut în argumentul de mai sus?

Întrebarea ne îndreaptă să căutăm un **tipar** de raţionare în argumentul de referinţă şi apoi să căutăm o variantă de răspuns care conţine un mod de eroare asemănător. Asta înseamnă că trebuie să căutăm un argument care, în stabilirea concluziei, se foloseşte de acelaşi mod eronat de abordare ca şi argumentul de referinţă, deşi cele două argumente s-ar putea să nu împărtăşească aceleaşi caracteristici, de pildă aceeaşi temă.

Deci, în mod exact, care este eroarea din argumentul de referinţă? Una dintre premisele argumentului spune că într-o anumită împrejurare serviciul de dezinsecţie va veni şi a doua premisă spune că această condiţie nu a fost îndeplinită. Argumentul conchide că nu va fi nevoie să se angajeze serviciul de dezinsecţie. Dar nu este greu de observat că ceva nu este în regulă cu privire la modul de argumentare: problema e că s-ar putea să existe alte condiţii care să solicite angajarea firmei de dezinsecţie. Ca să folosim un exemplu concret, s-ar putea, de asemenea, să fie adevărat că, dacă se găsesc gândaci în complexul de apartamente, administraţia va trebui să cheme serviciul de dezinsecţie. Deci faptul că nu este îndeplinită condiţia referitoare la furnici nu este un motiv bun pentru a trage concluzia că nu va trebui angajat serviciul de dezinsecţie. Fără să ofere motive pentru că procedează aşa, argumentul tratează o singură împrejurare care ar produce un anumit rezultat ca şi cum ar fi singura împrejurare în care se produce acel rezultat.

Următorul pas este verificarea variantelor de răspuns şi găsirea celei care prezintă acelaşi tipar eronat de raţionare. Haideţi să analizăm următoarea variantă:

Numărul zborurilor operate de liniile aeriene nu poate fi redus decât dacă companiile pot percepe taxe mai mari pentru bilete. Dar oamenii nu o să plătească mai mult pentru un bilet, aşa că nu este cazul să se reducă numărul zborurilor.

Este aceasta o instanţiere a aceluiaşi tip eronat de raţionare? Acest argument se aseamănă cu argumentul de referinţă prin aceea că una dintre premise afirmă că, dacă este îndeplinită o anumită condiţie (companiile aeriene nu pot ridica costul biletelor de călătorie), ceva nu se va întâmpla (numărul zborurilor nu va fi micşorat). Dar acest argument este diferit de argumentul de referinţă prin aceea că, de fapt, prin a doua premisă de fapt îndeplineşte condiţia stabilită de prima premisă. Ni se spune că „oamenii nu o să plătească mai mult", aşa că este logic că companiile nu vor putea să încaseze mai mult. Şi astfel concluzia – că numărul zborurilor nu va fi redus – decurge din aceste premise. Aşa că acest argument nu prezintă acelaşi tip de eroare de raţionare ca în argumentul de referinţă. De fapt, nu conţine nicio eroare de raţionare.

Să încercăm o altă variantă de răspuns:

Cei mai mulţi angajaţi vor participa la picnicul organizat de firmă dacă comitetul de organizare reuşeşte să aranjeze ca o anumită formaţie să vină să cânte la picnic. Dar acea formaţie nu se va afla în ţară la data picnicului, aşa că nu este adevărat că cei mai mulţi angajaţi vor participa.

Este aceasta o instanţiere a tiparului care se potriveşte? Din nou, avem de-a face cu un enunţ condiţional: dacă o anumită formaţie va cânta la picnic, cei mai mulţi angajaţi vor participa. Deci din nou, cu o anumită condiţie se va întâmpla ceva. În acest argument, a doua premisă arată că acea condiţie nu va fi îndeplinită. Formaţia, nefiind în ţară, cu certitudine nu va cânta la picnic. Argumentul continuă cu concluzia că cei mai mulţi angajaţi nu vor participa la picnic. Prin urmare, ca şi în argumentul de referinţă, această concluzie spune că acel lucru care s-ar întâmpla în condiţia iniţială nu se va întâmpla.

Acesta este exact un tipar de raţionament ca cel din argumentul de referinţă, prin urmare se potriveşte perfect cu eroarea de raţionare. Ca şi în argumentul de referinţă, eroarea poate fi ilustrată concret. Să presupunem, de pildă, că, dacă comitetul de organizare angajează un anumit actor cunoscut pentru a juca la picnic, cei mai mulţi angajaţi vor participa. Acest lucru arată că concluzia ar putea fi adevărată chiar dacă ceea ce ne spune argumentul despre formaţie ar fi adevărat.

Câteva aspecte de luat în considerare

- Pentru acest tip de întrebări, nu este nevoie să decideţi dacă argumentul de referinţă este defectuos. Vi se spune că argumentul se bazează pe un tipar de raţionare eronat. Este totuşi util uneori să determinaţi dacă un argument dintre cele din variantele de răspuns este defectuos sau nu. Dacă un astfel de argument **nu** este defectuos, atunci nu poate fi răspunsul corect, pentru că nu va fi o pereche relevantă pentru argumentul de referinţă.
- Reţineţi că, deşi e nevoie să aveţi o idee destul de clară despre tipul de eroare de raţionare comisă în argumentul de referinţă, nu este nevoie să formulaţi exact acea eroare. Deoarece nu vi se cere să formulaţi în cuvinte înţelegerea erorii de raţionare, tot ce trebuie să faceţi este să intuiţi destul de sigur unde este greşit raţionamentul.
- Pentru acest tip de întrebare, căutaţi argumentul care seamănă cel mai mult cu argumentul de referinţă în privinţa structurii defectuoase de raţionare. Aşa că orice altă asemănare cu argumentul de referinţă, cum ar fi modul de formulare sau subiectul despre care tratează, sunt nerelevante. Două argumente pot fi exprimate în moduri foarte diferite, sau pot fi despre subiecte foarte diferite, chiar dacă prezintă acelaşi tipar eronat de raţionare.

Date suplimentare: Pentru o discuţie mai amănunţită despre acest aspect vezi „Identificarea elementelor unui argument" de la paginile 40-41

EXPLICAŢII

Unele întrebări din secţiunea de *Gândire logică* vă cer să identificaţi o posibilă explicaţie pentru o stare de lucruri care vă este descrisă. În general, aceste întrebări sunt de două tipuri: unul în care trebuie să găsiţi o explicaţie pentru o anumită situaţie şi un altul în care trebuie să explicaţi cum două elemente într-o situaţie aparent în opoziţie pot fi amândouă adevărate.

În primul caz, fenomenul care trebuie explicat ar fi ceva la care nu te aştepţi în mod obişnuit, genul de lucruri care îi fac pe oameni să spună: „Trebuie să fie o explicaţie la mijloc." Imaginaţi-vă, de exemplu, că s-a descoperit că pisicile domestice cu blană gri sunt, în medie, semnificativ mai grele decât cele cu blană multicoloră. Un fapt ca acesta reclamă o explicaţie. Formularea unei întrebări corespunzătoare ar suna cam aşa:

Care dintre următoarele variante de răspuns, dacă ar fi adevărată, ajută cel mai mult la explicarea diferenţei de greutate medie?

În cel de-al doilea caz, fenomenul ce trebuie explicat este mai complex. Nu vi se prezintă doar un fapt ce pare să aibă nevoie de o explicaţie. Mai degrabă, vi se prezintă nişte enunţuri ce par a fi opuse şi sarcina dumneavoastră este să identificaţi varianta de răspuns care ajută cel mai mult la rezolvarea acestei aparente discrepanţe. Adică trebuie să selectaţi o variantă de răspuns care ajută cel mai mult nu pe unul sau pe celălalt dintre elementele aparent opuse, ci explică cum pot fi amândouă adevărate. La acest tip de întrebări textul ar putea să spună, de exemplu, că oamenii petrec mult mai puţin timp citind decât acum 50 de ani şi totuşi se vând anual mult mai multe cărţi decât se vindeau acum 50 de ani. O formulare tipică pentru această întrebare ar fi:

Care dintre următoarele variante de răspuns, dacă este adevărată, ajută cel mai mult la rezolvarea aparentei discrepanţe din enunţurile de mai sus?

Exemplul 1

Situaţia de mai jos pare să ceară o explicaţie. În acest caz, decizia unei companii producătoare de software de a se abţine să dea în judecată oamenii care copiază ilegal programul său ridică o întrebare privind motivele companiei.

Compania care produce XYZ, un program de contabilitate pe calculator, estimează că sunt în folosinţă milioane de copii ilegale ale programului XYZ. Dacă ar fi fost cumpărate legal, acestea ar fi generat pentru companie milioane de dolari din vânzări, totuşi, în ciuda efortului mare al companiei de a creşte vânzările, compania nu a luat măsurile legale de a da în judecată pe cei care au copiat programul ilegal.

Întrebarea care are la bază această situaţie sună aşa:

Care dintre următoarele enunţuri, dacă este adevărat, ajută cel mai mult la explicarea motivului pentru care compania nu a luat măsurile legale existente?

Variantele incorecte de răspuns precum cea care urmează - *XYZ este foarte greu de copiat ilegal pentru că mai întâi trebuie dezactivat un mecanism anticopiere foarte sofisticat.* - nu ne ajută cu nimic la înţelegerea deciziei companiei. S-ar putea totuşi să fie relevante într-o oarecare măsură pentru situaţia dată. De exemplu, varianta de răspuns de mai sus sugerează că cei care copiază ilegal sunt buni cunoscători de software pentru calculatoare, dar nu lămureşte în niciun fel hotărârea companiei de a nu-i da în judecată.

Pe de altă parte, răspunsul corect – *Mulţi oameni care cumpără programe ca XYZ sunt dispuşi să le cumpere numai după ce l-au utilizat deja.* – sugerează un motiv pentru care compania tolerează utilizarea ilegală a copiilor programului său, acele copii ajută eficient marketingul în multe cazuri şi conduc la vânzări legale a programului. Poate compania se gândeşte că are mai mult de pierdut decât de câştigat din intentarea unui proces pentru oprirea copierii ilegale. Cel puţin, răspunsul corect ne spune că este un dezavantaj pentru companie dacă opreşte copierea ilegală, iar acest lucru ajută la explicarea faptului că nu se întreprind măsuri legale.

Exemplul 2

Dintre cei cinci agenţi de colectare ai Agenţiei Apex Colector, Dl. Ignat are cea mai mare rată de insucces la colectare. Totuşi, Dl. Ignat este cel mai bun colector din personalul Agenţiei.

Această situaţie are un aer de paradox. Pare clar că ceea ce face un colector mai bun ca altul este o abilitate superioară de a finaliza cu succes un efort de colectare. Poate oare Dl. Ignat, care are cea mică rată de colectare, să fie cel mai bun colector? Iată pe ce se focalizează întrebarea care porneşte de la această situaţie:

Care dintre următoarele variante de răspuns, dacă este adevărată, ajută cel mai mult la soluţionarea aparentului paradox?

Să considerăm următoarea variantă de răspuns:

În ultimii ani, rata de colectare anuală a Dlui. Ignat a rămas destul de constantă.

Asta ne dă o informaţie pertinentă despre performanţa Dlui. Ignat în calitate de colector. Dar nu ne oferă niciun motiv să credem că Dl. Ignat este cel mai bun colector al agenţiei în ciuda faptului că are cea mai mică rată de colectare. Ne dă doar un motiv să credem că Dl. Ignat este cel mai slab colector pentru că ne permite să deducem că rata sa de colectare a fost inferioară în ultimii ani.

Acum analizaţi următoarea variantă de răspuns:

Dlui. Ignat i se desemnează majoritatea celor mai dificile cazuri ale agenţiei.

Asta ne dă motive să avem o părere mai bună despre abilitatea Dlui. Ignat de a colecta, pentru că este rezonabil să desemnezi cele mai grele cazuri Dlui Ignat dacă el este cel mai bun colector. Şi dacă rata de succes înregistrată de el este relativ mică, acest fapt nu este surprinzător, pentru că i se desemnează cele mai grele cazuri. Aşa că acest răspuns clarifică cum două fapte care păreau greu de împăcat unul cu altul, pot să fie amândouă adevărate. Asta soluţionează aparentul paradox într-un mod satisfăcător.

Câteva aspecte de luat în considerare

- Răspunsurile corecte la acest gen de întrebări nu oferă o explicaţie detaliată şi completă. Mai degrabă, se oferă o informaţie crucială care joacă un rol important în cadrul unei explicaţii adecvate.
- Fiţi foarte atenţi la ceea ce vi se cere să explicaţi. În cazul unei explicaţii simple de natură factuală, formularea întrebării vă va direcţiona concret către faptul care trebuie explicat. Totuşi, în cazul explicaţiilor care soluţionează un aparent conflict, ţine în general de dumneavoastră să construiţi o imagine clară a acelui conflict.
- În cele mai multe situaţii există mai multe moduri de explicare a faptelor sau de soluţionare a unui aparent conflict. În general, nu este o idee bună să elaboraţi în minte mai multe formulări explicative înainte de a examina variantele de răspuns. În schimb, citiţi variantele de răspuns şi stabiliţi pentru fiecare dacă ajută la explicare sau la soluţionarea situaţiei.
- Reţineţi că aceste întrebări se caracterizează prin prezenţa expresiilor „dacă este adevărat” sau „dacă sunt adevărate”. Asta indică faptul că nu trebuie să vă preocupe adevărul din enunţurile sau variantele de răspuns. Pur şi simplu consideraţi fiecare enunţ sau variantă de răspuns ca şi când ar fi adevărat(ă).

Testul 1

Prezentare

Testul 1 este un test LSAT autentic, inclus în *The Official LSAT SuperPrep (*publicaţie a Law School Admission Council, producător al testelor LSAT) şi format din 4 secţiuni cuprinzând doar întrebările punctate, fără includerea întrebărilor supuse pretestării în condiţii de concurs. Timpul recomandat în *SuperPrep* pentru rezolvarea fiecărei secţiuni este de 35 minute.

Structura testului:

Secţiunea 1	**-**	**Gândire analitică**
Secţiunea a 2-a	**-**	**Înţelegerea unui text scris**
Secţiunea a 3-a	**-**	**Gândire logică, setul 1**
Secţiunea a 4-a	**-**	**Gândire logică, setul 2**

Secţiunea 1 – Gândire analitică – 24 de întrebări

Instrucţiuni: Fiecare grup de întrebări din această secţiune este construit pornind de la nişte condiţii. Când răspundeţi la unele dintre întrebări, s-ar putea să vă fie de folos să vă faceţi o schemă. Alegeţi răspunsul care corespunde cel mai corect şi cel mai complet fiecărei întrebări.

Întrebările 1 – 5

Un dezvoltator îşi programează construcţia a 7 platforme – F, G, H, J, K, L şi M – într-o perioadă de 7 săptămâni: de la săptămâna 1 la săptămâna 7. Conform cerinţelor clienţilor, exact o platformă trebuie construită în fiecare săptămână, respectând condiţiile de mai jos:

G trebuie construită cândva înainte ca platforma K să fie construită.

L trebuie construită fie imediat înainte, fie imediat după ce se construieşte M.

F trebuie construită în săptămâna 5.

J trebuie construită în săptămâna 2 sau în săptămâna 6.

1. Care dintre următoarele enumerări reprezintă un program de construcţie a platformelor acceptabil, în ordine de la platforma construită în săptămâna 1 la platforma construită în săptămâna 7?

(A) G, K, H, M, F, J, L
(B) H, G, L, M, F, K, J
(C) H, J, G, F, M, L, K
(D) H, L, L, G, F, J, K
(E) K, J, H, G, F, M, L

2. Dacă platforma G este construită cândva după F, care dintre următoarele condiţii trebuie să fie adevărată?

(A) G este construită în săptămâna 7.
(B) H este construită în săptămâna 1.
(C) J este construită în săptămâna 6.
(D) L este construită în săptămâna 3.
(E) M este construită în săptămâna 1.

3. Care dintre următoarele este o listă completă şi corectă a săptămânilor dintre care oricare poate fi săptămâna în care este construită K?

(A) 2, 3, 6
(B) 2, 3, 7
(C) 2, 5, 6, 7
(D) 1, 2, 3, 6, 7
(E) 2, 3, 4, 6, 7

4. Care dintre următoarele este o listă completă şi corectă a platformelor dintre care oricare poate fi platforma construită în săptămâna 3?

(A) K, L, M
(B) F, G, H, K
(C) F, H, K, M
(D) G, H, K, L, M
(E) H, J, K, L, M

5. Dacă platforma G este construită în săptămâna 4, atunci exact câte ordonări acceptabile pot exista pentru construcţia platformelor?

(A) Una.
(B) Două.
(C) Trei.
(D) Patru.
(E) Cinci.

Întrebările 6 – 10

Fiecare dintre următorii agenţi de vânzări – F, G, H, I şi J – vor prezenta câte un produs diferit – L, M, N, O, P – al unei companii, la o convenţie care are loc de luni până miercuri. Exact două produse vor fi prezentate luni, exact un produs marţi şi exact două produse miercuri. Programarea prezentărilor trebuie să respecte următoarele condiţii:

F nu poate prezenta un produs în aceeaşi zi ca H.

Fie I, fie J trebuie să prezinte produsul N marţi.

G trebuie să prezinte un produs în aceeaşi zi în care este prezentat şi produsul O, indiferent dacă G este sau nu agentul care prezintă produsul O.

6. Care dintre următoarele afirmaţii trebuie să fie adevărată?

(A) Dacă F prezintă un produs luni, atunci G prezintă produsul O.
(B) Dacă I prezintă un produs marţi, atunci J prezintă un produs luni.
(C) Dacă J prezintă un produs marţi, atunci G prezintă un produs luni.
(D) Dacă şi F şi J prezintă produse luni, atunci H prezintă produsul O.
(E) Dacă şi H şi I prezintă produse miercuri, atunci produsul O este prezentat luni.

7. Dacă agenţii H şi I prezintă produse luni, care dintre următoarele condiţii trebuie să fie adevărată?

(A) F prezintă produsul M.
(B) G prezintă produsul L.
(C) I prezintă produsul N.
(D) Produsul O este prezentat miercuri.
(E) Produsul P este prezentat miercuri.

8. Dacă G prezintă produsul P miercuri, atunci oricare dintre următoarele afirmaţii poate fi adevărată CU EXCEPŢIA uneia. Care este aceasta?

(A) H prezintă produsul O.
(B) I prezintă produsul N.
(C) I prezintă produsul O.
(D) F face prezentarea luni.
(E) F face prezentarea miercuri.

9. Dacă produsele M şi P sunt prezentate luni, care dintre următoarele afirmaţii poate fi adevărată?

(A) G prezintă produsul P.
(B) I prezintă produsul O.
(C) J prezintă produsul L.
(D) F prezintă un produs luni.
(E) G prezintă un produs luni.

10. Dacă produsul O este prezentat în aceeaşi zi ca produsul P, care dintre următoarele afirmaţii trebuie să fie adevărată?

(A) F prezintă produsul O sau, dacă nu, produsul P.
(B) F nu prezintă nici produsul O nici produsul P.
(C) H prezintă produsul O sau, dacă nu, produsul P.
(D) I prezintă produsul O sau, dacă nu, produsul P.
(E) J nu prezintă nici produsul O nici produsul P.

Întrebările 11 – 17

Celor şapte membri ai unei catedre universitare trebuie să li se aloce câte un birou. Membrii catedrei sunt profesorii universitari F şi G, lectorii Q, R şi S şi asistenţii V şi W. Cele şapte birouri disponibile sunt distribuite consecutiv pe aceeaşi parte a unui coridor drept şi sunt numerotate de la 101 la 107. Distribuirea birourilor trebuie să respecte următoarele condiţii:

Niciunui asistent nu i se alocă un birou lângă biroul unui profesor universitar.

Niciunui profesor universitar nu i se alocă biroul 101 şi nici biroul 107.

Lui G nu i se alocă birou lângă cel al lui R.

Lui W nu i se alocă birou lângă cel al lui V decât dacă şi lui R i se alocă birou lângă cel al lui V.

11. Dacă lui F şi lui G li se alocă birouri care au exact un singur birou între ele, care dintre următoarele este lista membrilor catedrei dintre care oricare poate fi cel căruia i se alocă respectivul birou din mijloc?

(A) Q, R
(B) Q, S
(C) Q, V
(D) R, W
(E) S, V

12. Care dintre următoarele este o posibilă alocare a birourilor pentru R, V şi W?

(A) 101:V, 102:W, 103:R
(B) 101:V, 102:W, 103:R
(C) 101:V, 102:W, 103:R
(D) 101:W, 102:V, 103:R
(E) 101:R, 102:W, 103:V

13. Dacă lui R i se alocă biroul 104, căruia dintre următorii membri trebuie să i se aloce fie biroul 103, fie 105?

(A) F
(B) G
(C) Q
(D) V
(E) W

14. Care este numărul maxim de birouri care pot despărţi birourile alocate lui F şi G?

(A) Unul.
(B) Două.
(C) Trei.
(D) Patru.
(E) Cinci.

15. Cărui membru NU i se poate aloca biroul 104?

(A) F
(B) G
(C) Q
(D) S
(E) V

16. Dacă nu se alocă birouri alăturate niciunei perechi de membri ai catedrei care au grade egale, care dintre următoarele afirmaţii trebuie să fie adevărată?

(A) Lui F i se alocă fie camera 103 fie 104.
(B) Lui Q i se alocă fie camera 102 fie 106.
(C) Lui R i se alocă fie camera 102 fie 105.
(D) Lui S i se alocă fie camera 104 fie 105.
(E) Lui V i se alocă fie camera 101 fie 107.

17. Dacă lui F şi G nu li se alocă birouri alăturate, căruia dintre membri NU i se poate aloca biroul 107?

(A) W
(B) V
(C) S
(D) R
(E) Q

Întrebările 18 – 24

Organizatorul unei expoziţii va selecta minim patru şi maxim şase covoare din opt, acestea opt fiind două covoare ovale de lână, trei covoare dreptunghiulare de lână, un covor oval de mătase şi două covoare dreptunghiulare de mătase, respectând următoarele condiţii:

Trebuie selectate cel puţin două covoare de mătase.

Numărul covoarelor de lână selectate nu poate fi nici mai mic de două nici mai mare de trei.

Dacă este selectat covorul oval de mătase, trebuie selectat cel puţin unul dintre covoarele dreptunghiulare de mătase.

18. Care dintre următoarele este o selecţie acceptabilă de covoare pentru expoziţie?

(A) Un covor oval de mătase, un covor oval de lână şi două covoare dreptunghiulare de lână.
(B) Un covor oval de mătase, un covor dreptunghiular de lână şi două covoare dreptunghiulare de mătase.
(C) Două covoare de lână ovale, un covor dreptunghiular de mătase şi două covoare dreptunghiulare de lână.
(D) Două covoare ovale de lână, un covor dreptunghiular de mătase şi un covor dreptunghiular de lână.
(E) Două covoare dreptunghiulare de mătase şi trei covoare dreptunghiulare de lână.

19. Dacă sunt selectate trei covoare de lână, atunci oricare dintre următoarele variante poate fi o listă completă şi corectă a celorlalte covoare selectate CU EXCEPŢIA uneia. Care este aceasta?

(A) Un covor oval de mătase.
(B) Un covor dreptunghiular de mătase.
(C) Două covoare dreptunghiulare de mătase.
(D) Un covor oval de mătase şi un covor dreptunghiular de mătase.
(E) Un covor oval de mătase şi două covoare dreptunghiulare de mătase.

20. Covoarele selectate pentru expoziţie pot include oricare dintre următoarele CU EXCEPŢIA:

(A) unui covor oval de mătase.
(B) a două covoare ovale de lână.
(C) a trei covoare ovale.
(D) a două covoare dreptunghiulare de lână.
(E) a trei covoare dreptunghiulare.

21. Dacă este selectat un singur covor de mătase, atunci celelalte covoare selectate trebuie să fie un grup format din:

(A) un covor oval şi două covoare dreptunghiulare.
(B) două covoare ovale şi un covor dreptunghiular.
(C) două covoare ovale şi două covoare dreptunghiulare.
(D) două covoare ovale şi trei covoare dreptunghiulare.
(E) trei covoare dreptunghiulare.

22. Dacă sunt selectate exact patru covoare, atunci covoarele selectate ar putea fi:

(A) un covor oval şi trei covoare dreptunghiulare de lână.
(B) două covoare ovale şi două covoare dreptunghiulare de lână.
(C) trei covoare ovale şi un covor dreptunghiular de mătase.
(D) trei covoare ovale şi un covor dreptunghiular de lână.
(E) două covoare dreptunghiulare de mătase şi două covoare dreptunghiulare de lână.

23. Dacă sunt selectate toate cele trei covoare de mătase, atunci fiecare dintre următoarele variante poate fi o listă completă şi corectă a celorlalte covoare selectate CU EXCEPŢIA uneia. Care este aceasta?

(A) Un covor oval de lână.
(B) Două covoare ovale de lână.
(C) Un covor oval de lână şi un covor dreptunghiular de lână.
(D) Un covor oval de lână şi două covoare dreptunghiulare de lână.
(E) Două covoare ovale de lână şi un covor dreptunghiular de lână.

24. Dacă sunt selectate exact şase covoare, acestea trebuie să includă:

(A) exact unul dintre covoarele oval.
(B) cele două covoare ovale de lână.
(C) cele două covoare dreptunghiulare de mătase.
(D) exact trei dintre covoarele dreptunghiulare.
(E) toate cele trei covoare dreptunghiulare de lână.

Secţiunea a 2-a – Înţelegerea unui text scris – 27 de întrebări

Instrucţiuni: Fiecare pasaj din această secţiune este urmat de un grup de întrebări la care se va răspunde pe baza a ceea ce se expune sau se subînţelege din pasaj. În cazul unora din întrebări mai multe dintre variantele de răspuns pot constitui un posibil răspuns. Cu toate acestea, alegeţi cel mai bun răspuns, cel care corespunde cel mai corect şi cel mai complet fiecărei întrebări.

Istoricii specializaţi în obiceiurile medievale legate la căsătorie acordă o însemnătate specială sintezei realizate de Papa Alexandru al III-lea în secolul al XII-lea a opiniilor legale şi ecleziastice existente referitoare la căsătorie. Alexandru a elaborat o doctrină care privea căsătoria drept o uniune consensuală mai degrabă decât un aranjament realizat de părinţi pentru foloase materiale: conform acestei doctrine, un cuplu se putea căsători de comun acord şi fără consimţământul părinţilor. Aceste contracte erau de două tipuri. Pe de o parte, se putea încheia un mariaj care intra imediat în vigoare şi venea cu obligaţiile aferente printr-un schimb de cuvinte de consimţământ prezent (*per verba de praesenti*). La validitatea şi durata acestui tip de contract nu contribuiau nici anunţarea anterioară a intenţiei de căsătorie, nici oficierea vreunui ritual religios. Pe de altă parte, promisiunea de căsătorie era exprimată în termeni de consimţământ viitor (*per verba de futuro*); acest tip de contract putea înceta prin acordul părţilor sau printr-un contract ulterior *de praesenti*.

Deşi doctrina alexandrină accepta validitatea seculară legală a acestor contracte care nu ţineau cont de anunţarea publică şi oficierea rituală, încerca însă să descurajeze aceste uniuni clandestine şi să pună în ordine procedura de căsătorie. Conform doctrinei, căsătoria trebuie precedată de publicarea unor anunţuri de căsătorie timp de trei duminici succesive, pentru a permite membrilor comunităţii să ridice orice obiecţii legale ar avea împotriva mariajului respectiv. Cuplurile care ignorau această cerinţă urmau a fi excomunicate, iar orice preot care oficia o căsătorie care nu fusese anunţată public putea fi suspendat pe o perioadă de până la trei ani. Cu toate acestea, validitatea seculară şi legală a căsătoriei nu era afectată în niciun fel.

Existenţa sau absenţa anunţurilor a devenit criteriul usturător în funcţie de care un contract era considerat clandestin sau nu. În consecinţă, însuşi termenul „clandestin" a început să desemneze o multitudine de păcate. Se putea referi atât la căsătoria oficiată public care încălca regulile bisericii privitoare la momentul şi locul în care trebuiau publicate anunţurile, cât şi la contractul informal *de praesenti*.

Istoricul Charles Donahue a subliniat natura controversată a poziţiei lui Alexandru, potrivit căreia consimţământul celor doi era suficient pentru încheierea unei căsătorii legal valabile; atâta vreme cât procedau conform regulilor în vigoare privitoare la anunţurile de căsătorie, un cuplu se putea căsători fără acordul părinţilor şi bucurându-se totuşi de binecuvântarea bisericii. Mai mult, Donahue sugerează că doctrina alexandrină poate fi văzută ca încurajând căsătoria mai degrabă ca uniune spirituală, decât ca un aranjament pur pragmatic: căsătoriile din dragoste trebuiau susţinute în dauna celor din interes material, iar în această privinţă Biserica devenea protectorul libertăţii individuale. Această interpretare este una radicală, dată fiind percepţia tradiţională asupra Bisericii medievale drept cea mai influentă autoritate într-o societate strict ierarhică.

Întrebările 1 – 8

1. Care dintre următoarele enunţuri exprimă cel mai corect ideea principală a textului?

(A) Doctrina Papei Alexandru al III-lea privind căsătoria a reprezentat o sinteză a opiniilor ecleziastice şi legale tradiţionale şi, conform cel puţin unui expert, încuraja căsătoriile clandestine.
(B) Doctrina Papei Alexandru al III-lea privind căsătoria publicată se baza pe consimţământul reciproc al celor implicaţi şi, conform cel puţin unui expert, încuraja căsătoriile din dragoste.
(C) Deşi aparent intenţiona să susţină căsătoriile din dragoste decât pe cele din interes, doctrina Papei Alexandru al III-lea reprezenta de fapt o întărire a autorităţii Bisericii.
(D) Contractele verbale de căsătorie legitimate de Papa Alexandru al III-lea erau de două tipuri: termeni de consimţământ prezent şi termeni de consimţământ viitor.
(E) Conform cel puţin unei interpretări, doctrina Papei Alexandru al III-lea privind căsătoria afirma că acele cupluri care se căsătoreau fără oficiere rituală trebuiau excomunicate de către Biserică.

2. Care dintre următoarele situaţii se poate deduce despre rolul părinţilor în obiceiurile medievale de căsătorie?

(A) Era mai probabil ca părinţii să se supună dictatelor Bisericii mai mult decât copiii lor.
(B) Era mai probabil ca părinţii să prefere contractele *de praesenti* decât cele de *futuro*.
(C) Părinţii erau mai preocupaţi de încuviinţarea căsătoriei de către Biserică, decât de valabilitatea ei legală.
(D) Părinţii nu aveau puterea, conform doctrinei alexandrine, să interzică o căsătorie bazată pe consimţământul reciproc al cuplului şi nu realizată pentru foloase materiale.
(E) Sinteza alexandrină a fost elaborată şi datorită îngrijorării părinţilor privind răspândirea căsătoriilor clandestine.

3. Conform textului, care dintre următoarele situaţii supuneau cuplurile riscului de a fi excomunicate, potrivit doctrinei alexandrine?

(A) încălcarea legilor care cereau oficierea rituală a jurămintelor de căsătorie.
(B) încălcarea regulilor în vigoare privitoare la anunţurile de căsătorie.
(C) căsătoria fără acordul părinţilor.
(D) căsătoria fără binecuvântarea unui preot.
(E) înlocuirea unui contract *de futuro* cu un contract *de praesenti*.

4. Care dintre următoarele descrieri defineşte cel mai bine cuvântul „clandestin” din paragraful 2?

(A) legal, dar nerecunoscut de Biserică.
(B) legal, dar nerecunoscut de părinţii cuplului.
(C) recunoscut de biserică, dar nevalabil din punct de vedere legal.
(D) recunoscut de biserică, dar realizată pentru foloase materiale.
(E) încheiată printr-un contract *de futuro*, încetat ulterior.

5. Scopul principal al articolului este de a:

(A) pune sub semnul întrebării legitimitatea unui studiu ştiinţific prin examinarea datelor pe care se bazează acesta.
(B) urmări influenţa unei doctrine legale importante de-a lungul mai multor perioade istorice.
(C) sublinia nevoia reînnoirii cercetărilor într-un domeniu neglijat.
(D) rezuma istoria unei era şi a susţine o nouă abordare ştiinţifică a acesteia.
(E) explica o doctrină importantă din punct de vedere istoric şi a descrie o interpretare controversată a acesteia.

6. Care dintre următoarele afirmaţii se poate deduce despre diferenţele dintre interpretarea lui Charles Donahue privind obiceiurile medievale de căsătorie şi alte interpretări?

(A) Majoritatea celorlalte studii au diminuat importanţa Papei Alexandru al III-lea.
(B) Majoritatea celorlalte studii au văzut în doctrina alexandrin începuturile legilor seculare moderne referitoare la căsătorie.
(C) Majoritatea celorlalte studii nu au pus accentul pe faptul că Biserica medievală susţinea alegerile individuale în ceea ce privea căsătoria.
(D) Majoritatea celorlalte studii au interpretat greşit complicatele ritualuri legale şi ecleziastice care însoţeau anunţarea publică şi oficierea religioasă a căsătoriei.
(E) Majoritatea celorlalte studii s-au concentrat mai degrabă pe aspectele ecleziastice decât pe cele seculare ale doctrinei alexandrine.

7. Conform textului care dintre următoarele aspecte deosebeau contractele *de futuro* de cele *de praesenti*?

(A) Unul era recunoscut de doctrina alexandrină, pe când celălalt era considerat un contract secular.
(B) Unul cerea permisiunea părinţilor, pe când celălalt ţinea cont doar de cuplul în chestiune.
(C) Unul solicita anunţarea publică a căsătoriei, pe când celălalt putea fi încheiat doar printr-un contract verbal.
(D) Unul exprima intenţii viitoare, pe când celălalt încheia o uniune valabilă care intra în vigoare imediat.
(E) Unul permitea oficierea ritualului bisericesc, pe când celălalt ducea la excomunicare.

8. Care dintre următoarele enunţuri descrie cel mai corect rolul paragrafului 2?

(A) Prezintă interpretarea unui fapt care diferă de interpretarea din primul paragraf.
(B) Identifică o excepţie la o regulă explicată în primul paragraf.
(C) Dezvoltă informaţia din primul paragraf prezentând date suplimentare.
(D) Rezumă interpretările tradiţionale ale unui subiect şi apoi introduce o nouă interpretare.
(E) Prezintă obiecţiile autorului articolului la argumentul prezentat în primul paragraf.

Regizori neconvenţionali de film femei de culoare au o relaţie problematică cu regizorii de film care se înscriu în tiparele obişnuite: practica cinematografică realistă, trăsătură pe care acestea o au în comun cu comunitatea mai extinsă a regizorilor de film radicali. Regizorii realişti manipulează modul de folosire a camerei de filmat şi tehnicile de editare şi iluminat astfel încât să creeze iluzia că cinematograful se aseamănă vieţii, că ar putea într-adevăr să fie identic cu viaţa. Spre deosebire de aceştia, regizorii avangardişti şi mulţi dintre cei feminişti sau care aparţin unor minorităţi şi care încearcă să creeze poveşti noi, rezistă convenţiilor realismului cinematic tocmai deoarece aceste practici ascund artificialitatea procesului de realizare a unui film, lăsând să se înţeleagă că structurile narative, şi astfel relaţiile sociale, sunt inevitabile şi că circumstanţele sunt aşa cum trebuie să fie. De exemplu, tocmai pentru că ne-am putea aştepta ca o scenă care redă o cină în familie să arate o imagine continuă a unor oameni care stau împreună la masă şi discută, un regizor avangardist ar putea alterna imaginile cu familia care stă la masă cu imagini aparent arbitrare: oameni care stau la coadă pentru pâine în perioada marii crize din anii 1930, de exemplu. Conform multor teoreticieni ai filmului, rezultatul este acela că impresia de realitate este afectată: imaginile nu au sens imediat şi suntem astfel obligaţi să ne punem sub semnul întrebării convingerile noastre asupra „realităţii” cu care suntem crescuţi. Tehnicile care creează iluzia de continuitate vizuală, susţin unii teoreticieni, atenuează contradicţiile şi incoerenţele care ar putea reflecta realitatea pe care Hollywood-ul, şi cultura majoritară care formează publicul acestuia, nu vrea să o recunoască sau să o cunoască.

În ciuda conţinutului ideologic al acestor tehnici cinematografice conservatoare, unii dintre regizorii neconvenţionali de film care sunt femei de culoare au totuşi tendinţa să exploreze posibilităţile formale ale realismului în documentare, în loc să experimenteze modalităţi mai îndrăzneţe. Acestea pot alege să lucreze în forma realistă deoarece este mai accesibilă unui public mai larg sau din cauza constrângerilor financiare. Cu toate acestea, este important să subliniem că ideea larg răspândită conform căreia regizorii nu pot fi consideraţi experimentali deoarece numai experimentele asupra tehnicii sunt „experimentale” pune un accent mult prea mare pe formă în detrimentul conţinutului. O operă realistă care tratează un subiect neconvenţional poate fi în mod justificat considerată experimentală în felul ei.

De exemplu, *Filmul lui Fannie* (1981) al lui Froza Woods oferă posibilitatea unei femei să îşi spună propria poveste. Acest film aparţine unui grup de filme care, prezentând poveştile unor femei „obişnuite” ale căror experienţe au fost în general banalizate sau ignorate de cinematografia tradiţională, evidenţiază presupoziţiile tematice şi convenţiile stilistice ale producţiilor realiste. Aceste femei regizor au fost atrase şi de documentare deoarece acestea permit revizuirea listei de personalităţi recunoscute adăugând alte poveşti ale personalităţilor de culoare. Filme precum *Dar ea este Betty Carter* (1980) obligă publicul să îşi pună sub semnul întrebării propriile aşteptări cu privire la persoanele care ar trebui să fie personalităţi publice şi motivul pentru aceasta, analizând şi păstrând viaţa şi opera artiştilor vizuali şi a actorilor care fac subiectul acestor filme.

Întrebările 9 – 13

9. Care dintre afirmaţiile de mai jos redă cel mai corect ideea principală a textului?

(A) Regizorii neconvenţionali de film femei de culoare şi comunitatea mai largă a regizorilor de film radicali au în comun relaţia problematică cu tehnicile conservatoare de editare şi iluminat.
(B) Unii dintre regizorii neconvenţionali femei de culoare reuşesc să folosească tehnici care sunt considerate tradiţionale pentru a realiza filme experimentale.
(C) Regizorii experimentali folosesc tehnici de editare şi iluminat pentru a elimina iluzia că cinematograful se aseamănă vieţii.
(D) Regizorii convenţionali şi cei experimentali nu recunosc influenţa femeilor de culoare regizor asupra practicilor cinematografice.
(E) Regizorii convenţionali preferă să evite abordarea de teme controversate în filmele pe care le realizează.

10. Pornind de la text, care se poate deduce că este părerea autorului textului cu privire la „ideea larg răspândită" (rândul 24) despre ceea ce este un film experimental?

(A) Ideea se bazează în mod greşit pe o definiţie îngustă a experimentării cu tehnica îmbrăţişată de regizorii convenţionali.
(B) Ideea nu recunoaşte potenţialul unic al tehnicilor cinematografice tradiţionale de a exprima idei radicale.
(C) Ideea nu acordă destulă atenţie modului în care regizorii neconvenţionali femei de culoare exploatează tehnicile cinematografice experimentale.
(D) Ideea ignoră faptul că, pentru caracterul experimental, conţinutul unei opere cinematografice poate fi la fel de important ca şi forma acesteia.
(E) Ideea ignoră faptul că forma unei opere cinematografice poate să nu fie la fel de importantă pentru caracterul tradiţional al acesteia pe cât este conţinutul ei.

11. Fiecare dintre aspectele de mai jos este adevărat pentru unul din filmele documentare descrise de autor, CU EXCEPŢIA:

(A) punerii sub semnul întrebării a tehnicii realiste de realizare a filmelor.
(B) examinării vieţii personalităţilor de culoare care nu au primit suficientă recunoaştere publică.
(C) examinării vieţii femeilor neglijate de mass media convenţională.
(D) influenţării modului în care sunt prezentate femeile în mass media convenţională.
(E) convingerii publicului să îşi reanalizeze presupunerile cu privire la motivele pentru care unele persoane nu primesc recunoaştere publică.

12. Cu care dintre următoarele afirmaţii despre regizorii convenţionali se poate deduce din text că teoreticienii la care se face referire în rândul 16 ar fi, cel mai probabil, de acord?

(A) Majoritatea acestora răspund unui public care nu este suficient de pregătit pentru a putea aprecia filmele care folosesc tehnici experimentale.
(B) Unii dintre aceştia încearcă să lupte cu ignoranţa culturii majoritare cu privire la culturile minoritare.
(C) Mulţi dintre aceştia fac filme ale căror tehnici ascund de public ceea ce acesta preferă să nu ştie.
(D) Aceştia nu realizează documentare deoarece ele se bazează mai puţin pe tehnici care creează iluzia continuităţii vizuale.
(E) Aceştia nu realizează multe filme experimentale deoarece nu stăpânesc îndeajuns tehnicile de realizare a unui film experimental.

13. Scopul principal al textului este de:

(A) a prezenta prin contrast şi evalua unele dintre operele neconvenţionale ale regizorilor femei de culoare.

(B) a critica temele şi tehnicile folosite în realizarea de filme realiste.

(C) a stabili care dintre regizorii de culoare femei pot fi considerate experimentale.

(D) a analiza relaţia dintre regizorii de culoare femei şi practicile cinematografice realiste.

(E) a contextualiza şi clasifica operele regizorilor avangardişti şi feminişti.

La fel ca Charles Darwin, Alfred Wegener a revoluţionat o întreagă ştiinţă. Spre deosebire de ideile lui Darwin, care încă stârnesc controverse aprinse, teoria lui Wegener referitoare la mişcarea de translaţie a continentelor este acceptată aproape fără tăgadă, dar nu s-a impus fără luptă.

În 1912 Wegener a sugerat că Africa şi America de Sud sunt părţi depărtate ale unui singur străvechi supercontinent, Pangaea, care s-a desprins în două, cu Oceanul Atlantic între ele. Totuşi, chiar şi Wegener credea că uzura în timp ar fi deteriorat detaliile fine ale coastelor, distrugând astfel cea mai bună dovadă a translaţiei. Nu a testat niciodată cu exactitate potrivirea între coastele africane şi sud-americane, şi un timp ceea ce a spus el a fost aproape ignorat. În 1924, Harold Jeffreys, care avea să devină unul dintre cei mai înverşunaţi critici ai teoriei, a demontat-o în cartea sa de căpătâi, *Pământul*. Se pare că, după ce a cercetat superficial liniile de coastă pe un glob pământesc, Jeffreys a conchis că Africa şi America de Sud aveau un contur cu un grad foarte mic de asemănare.

Deranjat de observaţia evident necugetată al lui Jeffreys, S.W.Carey a utilizat tehnici minuţioase de proiecţie geometrică pentru a corecta, mai bine decât o fac cele mai multe hărţi, faptul că marginile continentelor se află pe o sferă, nu pe o suprafaţă plană. A descoperit o potrivire remarcabil de apropiată. Cam în aceeaşi vreme, Keith Runcorn a descoperit alte dovezi ale translaţiei. Când lava vulcanică se răceşte şi se întăreşte pe o rocă bazaltică, se magnetizează de câmpul magnetic al Pământului. Polii magnetici ai rocii se aliniază după câmpul magnetic al Pământului. Deşi polii planetei s-au deplasat în ultimele sute de milioane de ani, câmpul magnetic al fiecărui fragment bazaltic este în continuare aliniat aşa cum erau polii Pământului la timpul când s-a format roca. Deşi era de aşteptat ca alinierea câmpului magnetic al rocilor de aceeaşi vârstă de pe orice continent să fie la fel cum era câmpul magnetic al Pământului în acel timp, câmpurile magnetice ale rocilor bazaltice din America de Nord sunt acum aliniate destul de diferit de rocile formate în aceeaşi perioadă în Europa. Astfel, rocile au furnizat dovezi clare ale deplasării continentelor unele faţă de altele. În mod tipic, Jeffreys a respins cu bruscheţe studiile lui Rancorn. Dispreţul său nonşalant faţă de acest tip de date ale unei cercetări, i-a făcut pe unii geologi de teren să sugereze ca lucrarea sa, deja devenită clasică, să fie redenumită *Un Pământ.*

În 1966 dovezi copleşitoare, conform cărora fundul mării se lărgeşte de la crestele din mijlocul oceanului, au confirmat ipoteza că roca topită ţâşneşte din aceste creste din adâncul pământului şi repavează fundul mării pe măsură ce plăcile tectonice se deplasează. Astfel, întinderea fundului mării nu numai că furnizează o explicaţie pentru nedumerirea existentă de multă vreme de ce bazinele oceanice sunt mult mai tinere decât continentele, dar aduce şi dovezi că plăcile, ca şi continentele de pe ele, se mişcă. Peste noapte, teoria plăcilor tectonice, cu translaţia continentală, a devenit un punct de vedere consensual.

Întrebările 14 – 20

14. Care dintre următoarele exprimă cel mai bine ideea principală a textului?
    (A) Confirmarea teoriei translaţiei continentelor a lui Wegener a venit din surse neaşteptate.
    (B) Criticii teoriei translaţiei continentale a lui Wgener au furnizat informaţii care, în final, au condus la acceptarea ei.
    (C) Istoria teoriei translaţiei continentale este asemănătoare în multe privinţe cu cea mai importantă teorie a lui Darwin.
    (D) Deşi teoria translaţiei continentale a lui Wegener este acum general acceptată, Wegener însuşi nu a putut să furnizeze dovezi ale exactităţii sale.
    (E) Deşi teoria translaţiei continentale a lui Wegener a avut implicaţii semnificative, a fost nevoie de mulţi ani şi de mult efort pentru câştigarea acceptării sale.

15. Modul în care Jeffreys a abordat teoria lui Wegener este cel mai probabil asemănător cu cel al:

    (A) unui botanist care conchide că două specii nu sunt înrudite pe baza unei examinări superficiale a modului în care arată ele;
    (B) unui şofer care încearcă să găsească o stradă într-un oraş necunoscut fără să aibă o hartă;
    (C) unui zoolog care studiază mai degrabă comportamentul unui animal decât anatomia sa;
    (D) unui politician care ia hotărârea să candideze pentru un post pe baza unui sondaj al opiniei publice;
    (E) unui psihiatru care stabileşte tratamentul pe baza antecedentelor pacientului.

16. Potrivit textului, care dintre următoarele a fost explicată cu ajutorul dovezilor referitoare la extinderea fundului mării?

    (A) motivul existenţei plăcilor tectonice uriaşe pe care se găsesc continentele;
    (B) motivul pentru care rocile bazaltice îşi menţin alinierea câmpului magnetic:
    (C) motivul pentru care polii pământului s-au deplasat;
    (D) compoziţia plăcilor tectonice pe care se găsesc continentele;
    (E) diferenţa între vechimea continentelor şi a bazinelor oceanice.

17. Care sintagmă dintre cele de mai jos, aşa cum sunt folosite în text, dezvăluie cel mai clar opinia autorului despre Jeffreys?

    (A) „aproape ignorat” (rândul 10)
    (B) „grad foarte mic” (rândul 14)
    (C) „evident necugetată” (rândul 15)
    (D) „tehnici minuţioase” (rândul 16)
    (E) „punct de vedere consensual” (rândul 40)

18. Menţionarea de către autor a faptului că nişte geologi de teren au sugerat ca lucrarea lui Jeffreys să fie reintitulată *Un Pământ* serveşte la:

    (A) punerea în contrast a două dintre ideile lui Jeffreys.
    (B) justificarea criticilor asupra lucrării lui Jeffreys.
    (C) sublinierea unei păreri despre lucrarea lui Jeffreys.
    (D) explicarea motivelor conflictului dintre Jeffreys şi Wegener.
    (E) sprijinirea unei afirmaţii despre criticii lui Jeffreys.

19. Se poate deduce că S.W. Carey credea despre aprecierea făcută de Jeffreys în 1924 că este:

(A) a unei autorităţi şi sprijinită de dovezi indirecte.
(B) evidentă, dar are nevoie de interpretare
(C) exactă, dar are nevoie de validare.
(D) neîndoios bazată pe o cercetare insuficientă.
(E) atât de defectuoasă încât este nedemnă de investigat.

20. Aşa cum sugerează informaţia din text, care dintre următoarele descoperiri poate cel mai probabil submina dovezile în sprijinul teoriei translaţiei continentale?

(A) S-a descoperit că bazinele oceanice sunt de fapt mai vechi decât continentele.
(B) S-au descoperit noi tehnici de proiecţie geometrică care permit o mai exactă cartografiere.
(C) S-a determinat că roci bazaltice magnetizate în Europa şi America de Nord în perioada secolului al XX-lea au câmpurile magnetice cu acelaşi aliniament magnetic .
(D) S-a descoperit că unele roci bazaltice contemporane din Africa şi America de Sud au câmpurile magnetice cu aliniament magnetic diferit.
(E) S-a stabilit că Jeffreys făcuse cercetări atente ale fenomenelor geologice.

Pentru unii cercetători, barocul european nu este doar un stil estetic caracterizat de forme extravagante şi ornamentare elaborată, ci şi o mentalitate politică, socială şi culturală predominantă în Europa aproximativ între 1600 şi 1680. Această viziune mai generală a fost susţinut de regretatul istoric spaniol Jose Antonio Maravall, ale cărui lucrări identifică aspecte ale lumii moderne - în special principiul libertăţii individuale în opoziţie cu puterea statului – în perioada barocă, aşa cum s-a desfăşurat ea în Spania.

Maravall susţine că perioada barocă a fost caracterizată de „absolutism monarhic": monarhii, după ce au înăbuşit cele mai mari excese ale nesupunerii aristocratice, puteau acum să se alieze cu nobilimea pentru a apăra ordinea şi valorile tradiţionale în societăţile zdruncinate de forţele renascentiste eliberatoare ale criticii şi opoziţiei. Aceste forţe erau percepute ca o ameninţare pentru că deteriorarea condiţiilor economice accentua conflictele dintre anumite elemente ale societăţii. În viziunea lui Maravall, cultura barocă a fost răspunsul clasei conducătoare (incluzând coroana, biserica şi nobilimea) la criza economică şi socială din Europa, deşi acea criză a fost mai acută, iar structura socială mai rigidă în imperiul spaniol decât oriunde în altă parte. Maravall consideră barocul ca o cultură a controlului şi a constrângerii, sau, dintr-o perspectivă şi mai dinamică, drept o cultură directivă menită să reintegreze şi să unească o societate care trăia sub ameninţarea dezordinii sociale şi intelectuale.

Maravall sugerează că, deşi întreg controlul politic era centralizat în sistemul monarhic, acest sistem de autoritate nu era pur şi simplu represiv. Era şi ademenitor, promova plăcerea publică prin stratageme grandioase cu mijloace care variau între focuri de artificii, teatru şi festivaluri religioase. Funcţionând pe baza unei culturi urbane care deja avea trăsăturile unei culturi de masă moderne, aceste elemente de atracţie deviau dorinţa de noutate în zone de viaţă unde nu reprezenta o provocare la adresa regimului politic. Maravall conchide că fiecare aspect al barocului a apărut din necesitatea, pe măsură ce opinia publică devenea tot mai importantă, de a manipula opinii şi emoţii la scară publică.

Poate că totuşi interpretarea lui Maravall este direct influenţată de căutarea sa în baroc a trăsăturilor care să anticipeze „modernitatea" şi de experienţa sa de viaţă sub dictatura lui Franco. El tinde să exagereze capacitatea celor la putere de a manipula o societate pentru propriile scopuri ideologice. O privire aruncată la curţile regale din secolul al XVII-lea a lui Charles I în Anglia şi Filip IV în Spania sugerează că uneori eforturile de manipulare erau pe de-a-ntregul contraproductive. În Anglia şi în Spania în anii 1630, conducătorii înşişi, nu supuşii, au căzut pradă iluziilor întreţinute cu grijă de ceremonie, teatru, simbol. Rezultatul a fost că membrii clasei conducătoare s-au izolat periculos de mult de lumea exterioară şi, pe măsură ce ruptura între iluzie şi realitate se făcea tot mai mare, monarhia şi aristocraţia au căzut cu capul înainte într-o prăpastie de credibilitate care era propria lor creaţie.

Întrebările 21 – 27

21. Care dintre următoarele exprimă cel mai corect ideea principală a articolului?
(A) Până de curând, barocul a fost considerat doar un stil estetic; totuşi, Maravall a arătat că a fost mentalitate culturală menită să consolideze absolutismul monarhic.
(B) Maravall a considerat cultura barocă o strategie de a dispersa opoziţia şi de a manipula opinia publică; totuşi, el supraestimează succesul acestei strategii.
(C) Maravall interpretează cultura barocă europeană ca expansiune a dezvoltării sociale şi culturale renascentiste; totuşi, viziunea sa asupra secolului al XVII-lea este influenţată de focalizarea sa asupra Spaniei.
(D) Teoria lui Maravall despre intenţia clasei conducătoare de a controla societatea prin cultura barocă este contrazisă de exemplele de monarhii specifice perioadei baroce.
(E) În concepţia istoricului Maravall, cultura barocă a fost o structură creată esenţialmente pentru a controla societatea şi a reprima nemulţumirile.

22. Care dintre expresiile de mai jos, aşa cum este folosită în context, indică cel mai exact atitudinea autorului faţă de concepţia lui Maravall asupra culturii baroce?
(A) „Această viziune mai generală" (rândul 4)
(B) „stratageme grandioase" (rândul 23)
(C) „tinde să exagereze" (rândul 32)
(D) „ propriile scopuri ideologice" (rândul 33)
(E) „pe de-a-ntregul contraproductive" (rândurile 35-36)

23. Care cuvânt dintre cele de mai jos exprimă cel mai bine sensul lui „directivă" aşa cum este cuvântul folosit în rândul 19 al textului?
(A) dreaptă.
(B) evolutivă.
(C) codificată.
(D) călăuzitoare.
(E) constrângătoare.

24. Se poate deduce din text că Maravall a considerat că monarhii din perioada barocă erau:
(A) din ce în ce mai indiferenţi la opiniile publice defavorabile.
(B) preocupaţi de ameninţarea politică pe care o prezenta aristocraţia.
(C) captivaţi de mijloacele culturale concepute pentru a-şi controla supuşii.
(D) oarecum victorioşi în confruntarea cu moştenirea de nesupunere a Renaşterii.
(E) preocupaţi de scopul atingerii supremaţiei culturale de către ţările lor.

25. În viziunea lui Maravall, teatrul baroc era menit să:
(A) dea imbold dezvoltării economice.
(B) fie ecou al consensului opiniei publice
(C) amuze şi să distragă atenţia populaţiei urbane.
(D) exprime principiul emergent al libertăţii individuale.
(E) înspăimânte cetăţenii cu ameninţarea represiunii monarhice.

26. Scopul principal al textului este de a:
(A) pune în contrast două teorii concurente şi de a face o evaluare.
(B) contrazice un punct de vedere larg acceptat printr-un contraexemplu.
(C) explica o interpretare şi a introduce un amendament.
(D) prezenta argumente contradictorii şi de a propune o reconciliere.
(E) explica consecinţele fără precedent ale unui construct politic.

27. Care dintre dovezile de mai jos, dacă ar exista, ar slăbi cel mai mult interpretarea făcută de Maravall culturii baroce?

(A) confirmarea că Maravall însuşi a participat în opoziţia regimului autoritar al lui Franco.
(B) descoperirea că nobilimea din perioada barocă a comandat mult mai multe opere de artă decât monarhii.
(C) o analiză a artei baroce care scoate în evidenţă prezentarea idealizată de către aceasta a monarhiei şi aristocraţiei
(D) documente care să indice că multe opere de artă au exprimat opoziţia faţă de monarhie
(E) documente care indică o încercare conştientă din partea lui Franco de a controla societatea spaniolă prin mijloace culturale.

Secţiunea a 3-a - Gândire logică, set 1 – 25 de întrebări

Instrucţiuni: Întrebările din această secţiune se bazează pe raţionamente cuprinse în enunţuri sau pasaje scurte. În cazul unora din întrebări mai multe dintre variantele de răspuns pot constitui un posibil răspuns. Cu toate acestea, alegeţi cel mai bun răspuns, cel care corespunde cel mai corect şi cel mai complet fiecărei întrebări. Nu faceţi asumpţii care, conform standardelor bunului simţ, sunt neplauzibile, superflue sau incompatibile cu pasajul.

1. În mod frecvent, cei care ţin cură de slăbire se găsesc prinşi în capcana unui cerc vicios. Cât timp ţin cura, nu numai că pierd din greutate, dar corpul lor se obişnuieşte cu mai puţine calorii şi se adaptează la această funcţionare cu un aport caloric scăzut. Rezultatul e că atunci când nu mai ţin cura de slăbire şi ajung să mănânce tot atât cât le era necesar pentru menţinerea greutăţii înainte de cură, ei iau mult mai multe calorii decât au nevoie. Excesul de calorii produce exces de greutate.

   Care dintre concluziile de mai jos referitoare la persoanele care ţin cură de slăbire este cel mai bine sprijinită de paragraful de mai sus?

   (A) E foarte probabil ca ei să sfârşească cu o greutate mai mare decât au avut înainte de începerea curei.

   (B) Nu ar trebui să ţină cură de slăbire dacă doresc să-şi menţină o greutate redusă.

   (C) Nu trebuie să revină la obiceiul de a mânca la fel de mult ca înainte de a începe cura de slăbire dacă vor să-şi menţină greutatea la nivelul redus obţinut după cură.

   (D) Vor trebui să mănânce chiar mai puţin decât cantitatea permisă de cură dacă doresc să evite luarea în greutate după încetarea curei.

   (E) Nu vor putea niciodată să revină la aportul caloric de dinainte de cură fără pericolul de a recăpăta greutatea pierdută prin cură.

2. *Gu, hu* şi *jue* sunt tipuri de cupe de bronz ritualice produse în China în timpul dinastiei Shang, cu aproape 4000 de ani în urmă. O examinare atentă a vaselor *gu, hu* şi *jue* dezvăluie că toate sunt inscripţionate cu motive simbolizându-l pe *taotie*, un animal mitologic semnificând lăcomia. Trebuie, deci, să fie adevărat că orice vas de bronz ritualic care nu are inscripţionate motivele simbolizând *taotie* nu este un vas autentic produs în China în timpul dinastiei Shang.

   Argumentul de mai sus conţine una dintre următoarele erori de raţionare:

   (A) o generalizare bazată pe susţineri care se contrazic reciproc.

   (B) o generalizare bazată pe exemple admise ca fiind atipice chiar de către argumentul însuşi.

   (C) o tratare a faptului că unii membri ai unei categorii date au o anumită trăsătură ca dovadă suficientă că alte obiecte care au aceeaşi trăsătură sunt şi ele membre ale acelei categorii.

   (D) o tratare a faptului că unii membri ai unei categorii date au o anumită trăsătură ca dovadă suficientă că existenţa acelei trăsături este necesară pentru apartenenţa la acea categorie.

   (E) o tratare a faptului că anumite obiecte specifice aparţin unei anumite categorii şi a faptului că altele aparţinând acelei categorii au o anumită trăsătură ca dovadă suficientă că primele obiecte au şi ele acea trăsătură.

3. Într-o societate democratică, când un grup politic de interese depăşeşte un anumit număr de membri, interesele economice diverse şi uneori conflictuale care pot fi regăsite în aproape orice grup mare de persoane tind să iasă la suprafaţă. Odată ieşite la suprafaţă, aceste interese conflictuale fac imposibilă reunificarea grupului în spatele unui program comun. Totuşi, pentru a avea impactul politic necesar influenţării legislaţiei, un grup trebuie să fie unit.

   Dacă enunţurile precedente sunt adevărate, care punct de vedere din cele de mai jos e cel mai puternic sprijinit de ele?

   (A) Grupurile politice de interese au în general o influenţă mai mică când cresc numeric decât atunci când sunt numeric stabile.

   (B) Pentru ca o societate democratică să funcţioneze eficient este necesar ca grupurile politice din cadrul societăţii să facă compromisuri între ele.

   (C) Politicienii pot ignora, fără să fie incriminaţi, interesele economice ale grupurilor foarte largi de persoane.

   (D) Un grup politic de interese poate să devină ineficient dacă se lărgeşte pentru a include cât mai mulţi membri posibil.

   (E) În general, grupurile politice de interese pornesc cu eficienţă, dar o pierd în timp.

4. **Un inspector**: În ultima vreme a crescut periculos de mult numărul de mostre de laborator de virus de rabie trimise prin serviciul de livrare al universităţii. Trebuie să limităm utilizarea acestui serviciu.
   Biologul: Nu e nevoie să o limităm. Serviciul de livrări al universităţii se ocupă de livrarea mostrelor de rabie de 20 de ani fără niciun accident.

   Ca o respingere a susţinerii inspectorului, raţionamentul biologului este eronat prin aceea că:

   (A) nu explică de ce a crescut numărul de mostre trimise prin serviciul de livrare al universităţii.

   (B) nu se concentrează numai asupra problemei mostrelor de virus de rabie.

   (C) pierde din vedere faptul că s-a produs o schimbare a gradului de periculozitate a mostrelor de rabie.

   (D) nu justifică în niciun fel nevoia universităţii de livrare continuă a mostrelor de virus de rabie.

   (E) nu se referă la pericolul potenţial implicat de creşterea numărului de mostre trimise de acel serviciu.

5. **Managerul**: Un motiv pentru care productivitatea serviciului nostru nu este atât de ridicată pe cât ar putea fi este acela că personalul petrece prea mult timp în pauze neautorizate. Deoarece se va reduce curând numărul lucrătorilor în subordinea unui manager, în viitor managerii vor putea supraveghea lucrătorii mai atent pentru a se asigura că nu îşi iau pauze neautorizate. Prin urmare, va creşte productivitatea serviciului nostru.

   Care dintre următoarele asumpţii este cea de care depinde argumentul managerului?

   (A) Cea mai bună cale de a creşte productivitatea este reducerea numărului angajaţilor şi atribuirea unei cantităţi de lucru mai mare celor care rămân în serviciu.

   (B) Acum personalul angajat petrece mai mult timp luându-şi pauze neautorizate decât înainte.

   (C) Acordarea unor stimulente financiare lucrătorilor din departamente care şi-au crescut productivitatea nu ar avea un efect semnificativ asupra productivităţii serviciului în general.

   (D) Supravegherea îndeaproape a angajaţilor pentru a reduce pauzele neautorizate este modul cel mai eficient de a creşte productivitatea serviciului în general.

   (E) Câştigul de productivitate realizat prin reducerea pauzelor neautorizate va depăşi orice pierdere de productivitate cauzată de o supraveghere mai atentă.

6-7

Toma: În această ţară, membrii Executivului câştigă cam de 85 de ori mai mult decât câştigă în medie un muncitor. Este o diferenţă extraordinar de mare şi, prin urmare, nemulţumirea publicului referitor la mărimea salariilor membrilor Executivului este justificată.

Marta: Nu se justifică o astfel de nemulţumire deoarece bogăţia se creează prin asumarea unor riscuri şi luarea unor decizii, ceea ce cei mai mulţi oameni evită să facă. Recompensarea generoasă a celor care nu evită astfel de acţiuni este nu numai dreaptă, dar şi necesară.

Toma: Cred că m-ai înţeles greşit. Nu spun că oamenii au o nemulţumire referitoare la diferenţa mare între salariile membrilor Executivului şi cele ale muncitorilor, ci că ceea ce îi nemulţumeşte este diferenţa exagerat de mare: în alte ţări, membrii Executivului câştigă doar de 20 sau 30 de ori salariul mediu al unui muncitor.

6. Asupra căreia dintre problemele de mai jos nu cad de acord Toma şi Marta?

   (A) dacă membrii Executivului din această ţară câştigă de 85 de ori salariul mediu al unui muncitor.

   (B) dacă nemulţumirea publică faţă de mărimea salariilor membrilor Executivului este justificată.

   (C) dacă o diferenţă salarială între membrii Executivului şi muncitori este necesară pentru a încuraja crearea bogăţiei.

   (D) dacă membrilor Executivului li se cuvin salarii mai mari decât li se cuvin muncitorilor.

   (E) dacă membrii Executivului din această ţară creează le fel de multă bogăţie ca şi membrii Executivelor din alte ţări.

7. În care dintre următoarele maniere răspunde Toma la obiecţiunea formulată de Marta?

   (A) Îşi întăreşte poziţia acceptând tacit să renunţe la premisa iniţială şi introduce o nouă linie de argumentare, apărându-şi concluzia.

   (B) Introduce dovezi ce arată că generalizarea Martei referitoare la crearea bogăţiei nu este justificată întrucât nu se bazează pe nicio dovadă.

   (C) Subminează poziţia Martei scoţând în evidenţă că Marta a făcut două afirmaţii contradictorii pentru a-şi fundamenta susţinerea.

   (D) Subminează relevanţa obiecţiei Martei, prezentând explicit motivele pentru care ea consideră că diferenţa în discuţie este nejustificat de mare.

   (E) Aduce în discuţie aspecte care pun la îndoială motivele pe care se bazează concluzia Martei.

8. Au fost analizate chimic oase fosilizate de humanoizi *Australopithecus robustus* şi *Homo erectus*. Oasele de la *robustus* aveau o proporţie mai mică de stronţiu în raport cu cea de calciu decât aveau oasele de la *erectus.* Cu cât era mai mică proporţia de stronţiu faţă de cea de calciu în oasele fosilizate de humanoizi, cu atât mai multă carne era în alimentaţia humanoizilor. Se ştie că *Homo erectus* a mâncat carne.

   Care dintre enunţurile de mai jos, dacă este adevărat, e cel mai puternic sprijinit de afirmaţiile precedente?

   (A) Alimentaţia lui *Australopithecus robustus* includea şi puţină carne.

   (B) Carnea din alimentaţia lui *Homo erectus* avea un conţinut mai mare de stronţiu decât avea carnea din alimentaţia altor humanoizi.

   (C) Alimentaţia lui *Homo erectus* era mai bogată în calciu decât alimentaţia lui *Australopithecus robustus*.

   (D) Atât alimentaţia lui *Australopithecus robustus*, cât şi cea a lui *Homo erectus* conţinea mai puţin stronţiu decât calciu.

   (E) Procesul de fosilizare a modificat proporţia de stronţiu în raport cu cea de calciu atât în oasele de *Australopithecus robustus*, cât şi în oasele de *Homo erectus*.

9-10

Scrisoare către redactor: Am aflat cu uimire că judecătorul Moşanu a fost acuzat de infracţiune de violenţă, dar nu sunt de acord cu concetăţenii mei care cred că ar trebui să fie obligat să demisioneze. Am jucat cărţi cu judecătorul Moşanu mulţi ani şi a fost întotdeauna corect cu mine şi cu ceilalţi jucători. Pur şi simplu, sistemul nostru judiciar nu îşi poate permite să piardă judecători drepţi şi corecţi.

9. Care dintre enunţurile de mai jos, dacă este adevărat, exprimă cel mai bine concluzia principală din argumentarea autorului scrisorii?

   (A) Judecătorul Moşanu este un judecător corect.

   (B) Judecătorul Moşanu nu trebuie obligat să demisioneze.

   (C) Corectitudinea este calitatea cea mai importantă la un judecător.

   (D) O condamnare pentru infracţiunea de violenţă nu este niciodată un motiv suficient pentru distrugerea carierei profesionale a cuiva.

   (E) Persoanele care l-au cunoscut pe judecător în afara tribunalului sunt cei mai obiectivi evaluatori ai corectitudinii judecătorului.

10. Raţionamentul din scrisoare este cel mai vulnerabil la critică mai ales deoarece:

   (A) confundă îndatoririle specifice juriştilor cu responsabilităţile unui cetăţean oarecare.

   (B) insistă asupra distincţiei între „corect" şi „drept" care nu poate fi susţinută în mod plauzibil.

   (C) întemeiază o susţinere generală despre competenţa profesională a cuiva pe baza unei mostre nereprezentative a comportamentului persoanei respective.

   (D) tratează infracţiunea de violenţă ca şi cum consecinţele nu ar fi mai grave decât pierderea sau câştigul la jocul de cărţi.

   (E) stabileşte o concluzie bazată mai degrabă pe o opinie populară decât pe o argumentare.

11. Construirea unei staţii spaţiale, în care astronauţii să locuiască o perioadă considerabilă de timp, este esenţială chiar dacă proiectul unei staţii spaţiale nu va aduce cunoştinţe noi despre spaţiul cosmic sau despre Pământ care nu ar putea fi obţinute în alt mod. Pentru misiunile viitoare de explorare a planetei Marte, vom avea nevoie de cunoştinţe medicale pe care proiectul unei staţii spaţiale ni le va da despre limitele capacităţilor umane de a trăi într-o navă spaţială un timp mai îndelungat.

   Argumentarea porneşte de la asumpţia că:

   (A) explorarea planetei Marte va fi înfăptuită de oameni care călătoresc în nave spaţiale, nu doar de roboţi.

   (B) capacităţile astronauţilor sunt de acelaşi tip cu cele ale fiinţelor umane obişnuite.

   (C) în prima misiune spre Marte nu vor apărea probleme medicale neprevăzute.

   (D) misiunea spre Marte va fi prima dintr-o serie de misiuni care vor explora sistemul solar.

   (E) locuirea într-o navă spaţială un timp îndelungat pune probleme medicale insurmontabile.

12. Inima unui pacient căruia i se administrează vitamina E înainte de o operaţie chirurgicală pe cord e mai puţin predispusă unor complicaţii postoperatorii decât cea a unui pacient căruia nu i se administrează vitamina E preoperator. La şase ore după operaţie, totuşi, supravieţuitorii ambelor grupe au, în medie, acelaşi nivel de funcţionalitate a inimii şi se vindecă la fel de bine. În ciuda faptului că nu are efect pe termen lung, doctorii recomandă adesea vitamina E pacienţilor înainte de o operaţie pe cord.

Care dintre următoarele enunţuri, dacă este adevărat, oferă cea mai bună explicaţie pentru recomandarea doctorilor?

(A) Complicaţiile postoperatorii prezintă cel mai mare risc în primele şase ore după operaţia pe cord.

(B) Complicaţiile postoperatorii apar la şase ore sau mai mult după operaţie la pacienţii cărora nu li s-a administrat vitamina E.

(C) Uneori durează mai puţin de şase ore ca inima unui pacient să îşi reia funcţionarea normală după operaţia pe cord.

(D) Probabil că anumite categorii de pacienţi sunt mai puţin predispuse să dezvolte complicaţii postoperatorii decât altele.

(E) Mulţi pacienţi, cărora li se spune că li se administrează vitamina E, primesc de fapt o substanţă inertă.

13. **Arhitectul**: Evident, o clădire murdară din piatră e mai puţin atractivă decât una curată. Dar procesul de curăţire cu apă a unei clădiri de piatră face să pătrundă apa în piatră şi în cele din urmă produce stricăciuni ireparabile. Şi murdăria distruge clădirea de piatră, dar mai puţin decât apa. Aşa că, mă tem că dacă dorim ca o clădire de piatră să reziste mai mult, ea trebuie să rămână murdară.
Inginerul: Nu te grăbi. Progresul tehnologic a făcut posibilă curăţirea fără apă a unor clădiri de piatră, doar folosind substanţe chimice inofensive care nu pătrund în piatră.

Care dintre enunţurile de mai jos exprimă modalitatea de răspuns a inginerului către arhitect?

(A) Pune la îndoială corectitudinea dovezilor citate de arhitect în sprijinul concluziei sale.

(B) Arată că argumentul arhitectului este esenţialmente contradictoriu.

(C) Descrie consecinţele nedorite care derivă din acceptarea concluziei arhitectului.

(D) Aduce nişte fapte selectate ca dovezi pentru a arăta falsitatea concluziei arhitectului.

(E) Utilizează dovezile citate de arhitect pentru a trage o concluzie alternativă.

14. **Antropologul**: În cultura din care provin inscripţiile de la situl arheologic, probabil că se folosea focul pentru a confecţiona unelte de fier. Dintre Xa, Ye şi Zi, cele trei culturi despre care se ştie că au existat în zona din jurul sitului, Xa putea să obţină fier, dar nu putea utiliza focul pentru confecţionarea uneltelor, iar Ye nu avea acces la fier. Prin urmare Zi este singura cultură cunoscută în zonă care ar fi putut face inscripţiile.

    Care dintre modurile de raţionare din argumentele de mai jos se aseamănă cel mai mult cu maniera de raţionare din argumentul antropologului?

    (A) Cel care a comis furtul a purtat pantofi măsura 44. Dintre cei trei suspecţi reţinuţi, Jerescu, Carp şi Lăudatu, nici Jerescu, nici Lăudatu nu puteau să poarte pantofi măsura 44. Prin urmare, dintre cei trei suspecţi reţinuţi, numai Carp putea fi hoţul.

    (B) Oricine doreşte să depună o cerere trebuie, mai întâi, să expedieze un cec şi apoi să meargă la oficiu. Dintre Petre, Radu şi Stan, Radu şi Stan au trimis fiecare câte un cec şi au mers la oficiu, aşa că Radu şi Stan pot fiecare să-şi depună cererea.

    (C) Persoana care a proiectat Ultra 180 trebuie să fi fost foarte răbdătoare. Dintre trei din cei mai cunoscuţi proiectanţi care au lucrat la fabrica Ultra când Ultra 180 a fost proiectat (Moşanu, Nistor şi Oltescu), Moşanu şi Oltescu erau amândoi lipsiţi de răbdare. Prin urmare, Nistor este singura persoană care ar fi putut proiecta Ultra 180.

    (D) Oricine aspiră la o funcţie publică trebuie să gândească repede şi să zâmbească uşor. Dintre prietenii mei, Gabi, Horia şi Ida, numai Horia şi Ida aspiră la o funcţie publică, aşa că numai Horia şi Ida gândesc repede şi zâmbesc uşor.

    (E) Cine mi-a scris scrisoarea asta a semnat-o „Toni". Deoarece nu cunosc pe nimeni care semnează scrisori cu acest nume, autorul scrisorii trebuie să fie cineva pe care nu-l cunosc.

15. **Un activist împotriva vânării balenelor**: Nu toate speciile de balene sunt pe cale de dispariţie. Cu toate acestea, având în vedere tehnologia deosebit de mecanizată utilizată în vânarea balenelor, nu se poate impune o restricţionare a vânării speciilor de balene pe cale de dispariţie fără să se interzică vânarea balenelor oricărei specii. Deci, întrucât vânarea speciilor de balene pe cale de dispariţie trebuie interzisă, ar trebui interzisă orice vânare de balene.

    Care dintre următoarele principii, odată stabilit, ar fi cel mai bun în justificarea concluziei trasă de activistul împotriva vânării balenelor?

    (A) Industria pescuitului are dreptul de a vâna membrii speciilor care nu sunt pe cale de dispariţie.

    (B) Dacă o anumită activitate ar trebui interzisă, orice altă activitate care interferează cu impunerea acelei interdicţii trebuie să fie şi ea interzisă.

    (C) Nicio industrie nu trebuie să adopte tehnologii noi dacă adoptarea acelor tehnologii ar crea noi probleme etice.

    (D) Toate acţiunile necesare realizării unor scopuri permise sunt ele însele permise.

    (E) Dacă o formă comercială a unei anumite activităţi ar trebui interzisă, atunci ar trebui interzise şi toate formele necomerciale ale respectivei activităţi.

16-17

Giordano Bruno, filosoful renascentist, a fost probabil spion pentru Anglia în perioada când a lucrat ca funcţionar la Ambasada Franţei de acolo. Documente de stat engleze arată că un spion care a dejucat cel puţin două comploturi de asasinare împotriva reginei Elisabeta a Angliei era în funcţie la ambasada Franţei din Londra acelei vremi. Având în vedere că spionul a fost identificat în documente de stat confidenţiale engleze ca fiind „singura faţă bisericească care lucrează la ambasada Franţei" din acel timp, spionul trebuie să fi fost Bruno: Bruno fusese hirotonisit cu mult înainte de a lucra la ambasada Franţei.

16. Care dintre următoarele enunţuri, dacă este adevărat, slăbeşte cel mai mult forţa dovezilor avansate în argumentul de mai sus?

(A) Cu mult înainte de a fi angajat la ambasadă, Bruno fusese excomunicat de biserică şi de atunci nici nu mai purta veşminte bisericeşti, nici nu avea funcţii ecleziastice.

(B) În timpul activităţii sale de funcţionar la ambasada Franţei, relaţiile între Franţa şi Anglia erau tensionate într-un grad înalt şi predomina o atmosferă de suspiciune reciprocă.

(C) Documentele engleze arată că, uneori, spionii transmiteau informaţii guvernului englez în franceză, care nu era limba pe care Bruno o cunoştea cel mai bine.

(D) Ambasadorul francez la vremea aceea era o persoană care avea încredere tacită în Bruno, adesea luându-i apărarea când îl criticau ceilalţi membri ai personalului ambasadei.

(E) În perioada Renaşterii, membri educaţi ai bisericii îndeplineau adesea roluri neecleziastice ca profesori particulari, secretari sau asistenţi personali ai unor oameni din aristocraţie.

17. Care dintre enunţurile de mai jos, dacă este adevărat, sprijină cel mai tare argumentul?

(A) În perioada Renaşterii, personalul fiecărei ambasade a Franţei avea întotdeauna cel puţin un membru al bisericii pentru a oficia ca preot pentru ambasador şi personalul său.

(B) Mai mulţi ani după terminarea serviciului său la ambasadă, Bruno a fost condamnat pentru ideile sale filosofice de papă, care în acea perioadă era în general ostil Angliei şi simpatiza cu Franţa.

(C) La fel ca restul personalului diplomatic din ambasada Franţei, Bruno a fost prezentat mai multor aristocraţi englezi de către ambasadorul francez.

(D) Bruno era cunoscut printre contemporanii săi ca profesor şi în acest mod şi-a câştigat prima slujbă pe lângă regele Franţei, care apoi l-a recomandat ambasadorului francez din Anglia.

(E) Perioada activităţii de funcţionar a lui Bruno la ambasada franceză corespunde exact perioadei în care, potrivit documentelor engleze, spionul transmitea informaţii.

18. Teoriile din anumite domenii se pot afla acum într-o continuă schimbare, dar această stare de instabilitate trebuie atribuită progresului ştiinţific, nu lipsei de rigoare teoretică. Mai mulţi zeci de ani de cercetare ştiinţifică au culminat recent cu o abundenţă de noi descoperiri în aceste domenii şi, ori de câte ori noi fapte ies la iveală într-un domeniu, inevitabil este nevoie de noi schimbări a modului de organizare a informaţiei din acel domeniu.

    Argumentarea este construită prin:

    (A) prezentarea situaţiei de explicat ca parte a unui tipar general.

    (B) referire la consecinţe inacceptabile adoptării unei anumite explicaţii.

    (C) demonstrarea că două explicaţii alternative pentru o situaţie sunt ambele probabile în egală măsură.

    (D) citarea unei legi naturale pentru a explica un anumit tip de schimbare.

    (E) explicarea apariţiei unei situaţii prin referire la efectul scontat al cursului unei acţiuni.

19. Orice critică de artă este politică pentru că întreaga artă are implicaţii politice. Evident, criticul care se hotărăşte să se refere deschis la implicaţiile politice ale operei de artă se angajează într-un discurs politic. Dar acei critici care încearcă doar o evaluare pur estetică a unei opere şi, prin urmare, ignoră implicaţiile politice ale operei, sfârşesc - în mod necesar, deşi fără intenţie - prin a aproba politica artistului.

    Dacă enunţurile de mai sus sunt toate adevărate, care dintre cele mai jos trebuie să fie de asemenea adevărat?

    (A) Criticii care abordează deschis implicaţiile politice ale unei opere de artă rareori sunt de acord cu arta pentru artă.

    (B) Criticii care nu au experienţă politică încearcă întotdeauna să realizeze critici de artă apolitice.

    (C) Arta cu mesaj explicit social sau politic este tipul de artă de care în mod caracteristic se preocupă criticii.

    (D) O critică politică a unei opere de artă are valoare mai mare decât oricare alt tip de critică a acelei opere.

    (E) Critica de artă care intenţionează să evalueze opera de artă doar din punct de vedere pur estetic niciodată nu ajunge să respingă politica artistului a cărui operă este recenzată.

20. În prezent, în ţara Boldavia numai 1% dintre persoanele în vârstă de 80 de ani sunt stângaci, în timp ce 10% dintre persoanele de 50 de ani şi 15% din persoanele de 20 de ani sunt stângaci. Şi totuşi, în ultimii 80 de ani nu a crescut proporţia cetăţenilor din Boldavia născuţi stângaci, iar atitudinea faţă de stângaci nu a suferit nicio schimbare importantă.

    Care dintre următoarele enunţuri, dacă este adevărat, ne ajută cel mai mult să explicăm variaţia incidenţei stângacilor în rândul cetăţenilor Boldaviei?

    (A) În Boldavia, unde speranţa de viaţă a bărbaţilor este mai mică decât a femeilor, sunt mai puţine femei stângace decât bărbaţi.

    (B) În Boldavia, probabilitatea de implicare în accidente a stângacilor nu e mai mare decât a dreptacilor.

    (C) Dexteritatea ambelor mâini este foarte apreciată în Boldavia.

    (D) Rata natalităţii din Boldavia a scăzut încet, dar constant, în ultimii 80 de ani.

    (E) Stângacii nu au constituit niciodată mai mult de 18% din populaţia Boldaviei.

21. **Eugenia**: Teste demne de încredere arată că frigiderele din marca Răcoros sunt mai bine făcute decât oricare din cele ale mărcilor importante pentru că rezistă cel mai mult şi, în general, necesită mai puţine reparaţii decât orice frigider al unei mărci vestite.
    Nelu: Imposibil! Am avut frigidere de diferite mărci bune, inclusiv Răcoros, iar Răcoros a avut nevoie de mai multe reparaţii decât oricare dintre celelalte mărci.

    Raţionamentul din răspunsul lui Nelu este greşit pentru că:

    (A) utilizează o noţiune de calitate a produsului diferită de cea utilizată de Eugenia.

    (B) contrazice susţinerea Eugeniei pe baza unei judecăţi pripite şi fără să încerce să ofere o fundamentare cu argumente.

    (C) respinge o generalizare pe baza unui singur exemplu negativ, în timp ce acea generalizare este susţinută în mod rezonabil fără să fie universală.

    (D) foloseşte o pretinsă autoritate într-un domeniu tehnic ca singur suport al propriei susţineri.

    (E) trage concluzia că ceea ce este adevărat pentru fiecare membru al unui grup tratat individual trebuie să fie adevărat şi pentru acel grup tratat ca un colectiv.

22. O reclamă: Alegeţi RapiMed ca tratament contra răcelii! Cei care îşi tratează răceala cu RapiMed au simptome pe jumătate mai puţin severe decât ale celor care lasă răceala netratată.

Care dintre următoarele moduri greşite de raţionare este cel mai asemănător ca structură cu cel din textul reclamei de mai sus?

(A) La gătirea spaghetelor, adăugaţi sare în apă atunci când apa clocoteşte, deoarece altfel spaghetele capătă un gust amar.

(B) Finanţele Naţionale este banca dumneavoastră de zi cu zi deoarece are mai mulţi clienţi cu conturi decât oricare altă bancă.

(C) Alegeţi cauciucurile Drum-Dur pentru că testele făcute de o revistă de specialitate au arătat că sunt cele mai rezistente şi mai sigure.

(D) Lubrifiantul de ales pentru încuietori este grafitul, deoarece încuietorile nelubrifiate merg mai greu decât cele lubrifiate cu grafit şi uneori înţepenesc complet.

(E) Dacă la prăjit nu utilizaţi unt, ar trebui să folosiţi ulei de măsline pentru că bucătarii europeni folosesc ulei de măsline.

23. **Asociaţia de Sănătate**: Potrivit unor studii, cei mai mulţi voluntari care obişnuiau să mănânce carne au exclus definitiv carnea din regimul lor alimentar şi acum mănâncă numai legume şi fructe. Aceşti voluntari nu au suferit efecte negative şi mulţi chiar preferă noul regim alimentar. Aşa că persoanele care consumă carne îşi pot schimba dieta într-una fără carne fără să aibă de suferit.
Criticul: Participanţii la aceste studii erau toţi înclinaţi către această schimbare de dietă înainte să o efectueze, dar chiar şi aşa, mulţi nu au reuşit să facă o trecere completă la o dietă vegetariană.

Pe care dintre următoarele concluzii ar pune-o la îndoială răspunsul criticului, dacă acea concluzie ar fi trasă pe baza dovezilor aduse de Asociaţia de Sănătate?

(A) Regimul alimentar al celor mai mulţi oameni care consumă carne s-ar îmbunătăţi dacă acele persoane ar mânca în loc de carne numai legume şi fructe.

(B) Dintre persoanele care încearcă să excludă carnea din regimul lor alimentar, cu cât e mai tare dispus cineva să treacă la un regim fără carne, cu atât mai mult va avea succes încercarea acelei persoane.

(C) În ultimii ani a crescut numărul persoanelor care adoptă un regim alimentar strict vegetarian.

(D) Participanţii la studiu care nu au reuşit să treacă definitiv la un regim alimentar vegetarian nu regretă încercarea.

(E) Cei mai mulţi oameni, dacă le este recomandat de medic să excludă carnea din regimul alimentar şi să mănânce doar legume şi fructe, vor reuşi să facă asta.

24. Fabrica de pantofi din Târgu Frumos este firma cea mai mare a oraşului şi angajează mai mulţi muncitori necalificaţi cu normă întreagă decât toate celelalte firme din oraş la un loc. Prin urmare, dacă fabrica de pantofi se închide şi îşi încetează complet funcţionarea, mai mult de jumătate din locuitorii din Târgu Frumos care sunt muncitori necalificaţi cu normă întreagă în Târgu Frumos îşi vor pierde slujbele.
Din care dintre premisele de mai jos, dacă este asumată, derivă logic concluzia de mai sus?

(A) Dintre oamenii care locuiesc acum în Târgu Frumos, mai mulţi sunt angajaţi decât şomeri.

(B) Târgu Frumos are mai mulţi muncitori necalificaţi decât calificaţi.

(C) Fabrica de pantofi din Târgu Frumos angajează mai mulţi muncitori necalificaţi decât muncitori calificaţi.

(D) Fabrica de pantofi din Târgu Frumos nu angajează pe nimeni care nu este locuitor al oraşului.

(E) Nu există în Târgu Frumos alte fabrici decât cea de pantofi.

25. În cazul licitaţiilor cu ofertă unică secretă, fiecare potenţial cumpărător prezintă strict confidenţial o singură propunere, iar vânzarea se face celui care a licitat cel mai mult. Vânzătorul poate stabili un prag inferior de preţ– un preţ minim mai jos de care nu are loc vânzarea – ca protecţie împotriva unei licitări de formă, care este o licitare nerezonabil de mică făcută de un cumpărător ce mizează pe faptul că nu o să mai existe niciun alt cumpărător. În mod paradoxal, o astfel de protecţie este necesară cel mai mult când se licitează pentru un articol foarte căutat.

Care dintre următoarele enunţuri, dacă e adevărat despre licitaţii într-o singură rundă secretă, ne ajută cel mai mult să explicăm de ce generalizarea prezentată mai sus ca paradoxală este valabilă?

(A) Licitatorul care a câştigat licitaţia pentru un articol nu poate, fiind informat despre acest fapt, să decline acceptarea acelui articol în favoarea următorului licitator

(B) Nu se dezvăluie identitatea licitatorilor necâştigători dacă licitatorii înşişi nu aleg să o dezvăluie.

(C) Pragul inferior al preţului stabilit pentru un articol foarte căutat este suficient de mare ca vânzătorul să poate realiza un profit chiar dacă licitatorul câştigător dă un preţ destul de apropiat.

(D) Potenţialii cumpărători ai unui articol deosebit de căutat ghicesc, adesea, destul de exact care sunt măcar unii dintre alţi potenţiali cumpărători.

(E) Potenţialii cumpărători tind să creadă că, pentru a avea succes, o licitaţie pentru un articol extrem de căutat ar putea fi atât de mare încât, din punct de vedere economic, să nu mai aibă sens.

Secţiunea a 4-a – Gândire logică, set 2 – 25 de întrebări

1. Preşcolarii care se duc la grădiniţă se îmbolnăvesc mai des decât cei care nu se duc. Ei contractează mai multe boli contagioase de la ceilalţi copii care vin la grădiniţă. Cu toate acestea, când ajung la vârsta de şcoală, tind să se îmbolnăvească mai rar decât colegii lor care nu au fost la grădiniţă la vârsta preşcolară.

   Care dintre următoarele enunţuri, dacă este adevărat, explică cel mai bine discrepanţa dintre informaţiile de mai sus?

   (A) Există multe boli contagioase care circulă rapid într-un grup de copii şcolari, odată ce unul dintre copii este infectat.

   (B) Copiii care au fraţi mai mari sunt predispuşi să contracteze o boală contagioasă de la fraţii bolnavi.

   (C) Până ajung la vârsta de şcoală, copiii care au fost la grădiniţă au dezvoltat imunitate la bolile contagioase, pe când cei care nu au fost la grădiniţă nu sunt încă imuni.

   (D) Numărul bolilor contagioase pe care le fac copiii la grădiniţă sau la şcoală este aproape proporţional cu numărul copiilor din instituţia respectivă, iar grădiniţele sunt mai mici decât şcolile.

   (E) Deşi în general bolile pe care le contractează copiii de la alţi copii din grădiniţă nu sunt foarte grave, unele dintre acestea pot produce complicaţii dacă nu sunt tratate corespunzător.

2. Testul de vedere pentru obţinerea permisului de conducere n-ar trebui limitat la măsurarea acurateţei vederii pe timp de zi, cum se face de obicei. Mulţi dintre cei care văd bine pe lumină, au o vedere pe timp de noapte inadecvată pentru a conduce în siguranţă. Majoritatea accidentelor au loc noaptea, iar vederea inadecvată joacă un rol în 80% din aceste cazuri.

   Ideea principală a argumentului de mai sus este că:

   (A) testul de vedere pentru obţinerea permisului de conducere ar trebui să măsoare acurateţea vederii pe timp de noapte.

   (B) vederea inadecvată nu joacă un rol în accidentele care au loc în timpul zilei.

   (C) majoritatea şoferilor care văd corespunzător pe timp de zi văd la fel de bine şi pe timp de noapte.

   (D) vederea inadecvată este factorul principal în majoritatea accidentelor care se petrec noaptea.

   (E) testul de vedere actual pentru obţinerea permisului de conducere ne asigură că majoritatea şoferilor care obţin permisul au vedere bună pe timp de noapte.

3. Viperele cu gropiţe se numesc astfel datorită micilor adâncituri de pe lateralele capului care funcţionează ca nişte senzori cu infraroşu, oferind viperei o imagine termică a obiectelor din apropierea sa. Pentru că toate speciile de viperă sunt prădătoare, oamenii de ştiinţă au crezut mult timp că aceşti senzori sunt folosiţi pentru detectarea prăzii. Cu toate acestea, un cercetător a emis ipoteza că principalul rol al senzorilor cu infraroşu este să ajute vipera să aprecieze distanţa de la care s-ar putea apropia alţi prădători şi mărimea acestora.

   Care dintre următoarele enunţuri, dacă este adevărat, ar susţine cel mai puternic ipoteza cercetătorului?

   (A) Atât masculii, cât şi femelele de viperă cu gropiţe au senzori cu infraroşu şi ambele sexe dau dovadă de comportament agresiv şi defensiv.

   (B) În ceea ce priveşte comportamentul de prădător, viperele cu gropiţe nu diferă foarte mult de rudele lor apropiate fără gropiţe, dar diferă substanţial de aceste alte specii de vipere în privinţa strategiilor de apărare împotriva prădătorilor.

   (C) Viperele cu gropiţe se diferenţiază de alte specii de vipere nu doar prin prezenţa gropiţelor, ci şi prin compoziţia chimică a veninului.

   (D) Viperele cu gropiţe au un simţ olfactiv bine dezvoltat, pe care îl folosesc ca să suplimenteze imaginile termice pe care le primesc de la senzorii cu infraroşu.

   (E) Clopoţeii crotalului-diamant, unul dintre cele mai comune tipuri de viperă cu gropiţe, funcţionează ca un mecanism de apărare menit să intimideze prădătorii.

Întrebările 4-5

Mulţi istorici cred că autorităţile medievale nu priveau cu ochi buni persecuţiile oficiale împotriva anumitor grupuri minoritare şi le aplicau doar pentru a calma turbulenţele populare cauzate de ostilitatea maselor faţă de aceste grupuri. Acest punct de vedere este profund îndoielnic. În primul rând, există puţine dovezi de ostilitate profundă faţă de grupurile persecutate în cazurile de persecuţie extrem de violentă şi de susţinută. În al doilea rând, cele mai grave şi mai răspândite persecuţii întreprinse de autorităţile medievale par să fi avut drept ţintă exact acele grupuri care contestau cel mai vehement dreptul autorităţilor de a guverna.

4. Argumentul este construit în următorul fel:

   (A) face referire la un număr însemnat de susţinători ai unui anumit punct de vedere pentru a sprijini susţinerea că acest punct de vedere este corect.

   (B) oferă motive de îndoială asupra oricăror concluzii bazate pe dovezi referitoare la trecutul îndepărtat.

   (C) încearcă să facă o anume comparaţie să pară absurdă, aducând dovezi care indică faptul că evenimentele comparate au în comun numai trăsături care sunt irelevante pentru teza pe care această comparaţie vrea să o susţină.

   (D) aduce în discuţie atât lipsa de dovezi care să susţină o anumită explicaţie, cât şi existenţa unor alte dovezi care indică o explicaţie alternativă.

   (E) stabileşte un principiu general şi foloseşte acel principiu pentru a justifica o concluzie despre o anumită categorie de cazuri.

5. Care dintre următoarele enunţuri, dacă este adevărat, întăreşte cel mai puternic argumentul că teoria istoricilor este îndoielnică?

   (A) Persecuţiile oficiale din Evul Mediu erau de obicei precedate de campanii oficiale de propagandă care înfierau grupurile ce urmau a fi persecutate.

   (B) Comunităţile minoritare din Evul Mediu trăiau adesea sub protecţia directă a instituţiilor oficiale.

   (C) Anumite grupuri, cum ar fi cele acuzate de vrăjitorie, erau victime ale violenţei spontane a maselor, precum şi ale persecuţiilor oficiale ocazionale.

   (D) Mulţi conducători din Evul Mediu refuzau să autorizeze diseminarea de informaţii care reprezentau în mod eronat obiceiurile religioase ale minorităţilor protejate de autorităţi.

   (E) Cei găsiţi vinovaţi erau excluşi prin lege de la participarea în societatea medievală, însă această practică era văzută ca o formă de pedeapsă, nu de persecuţie.

6. Trupul îngheţat, dar bine conservat, al unui bărbat a fost recent descoperit într-un gheţar, când acesta s-a dezgheţat. Obiectele de pe corpul bărbatului indică faptul că acesta a trăit acum cel puţin 4000 de ani. Natura gheţarului arată că bărbatul a murit în aproximativ acelaşi loc în care a fost descoperit corpul său. Dacă trupul nu ar fi fost izolat în gheţar la puţin timp după ce bărbatul a murit sau dacă s-ar fi dezgheţat în mileniile care au trecut de-atunci, nu s-ar fi păstrat până astăzi.

   Care dintre enunţurile următoare este cel mai bine susţinut de informaţiile de mai sus, dacă acestea sunt adevărate?

   (A) Niciunul dintre obiectele găsite pe corpul bărbatului nu este mai vechi de 4000 de ani.

   (B) Bărbatul al cărui corp a fost descoperit în gheţar nu a murit îngheţat.

   (C) Gheţarul care, atunci când s-a dezgheţat, a dezvăluit trupul bărbatului are cel puţin 4000 de ani.

   (D) Obiectele găsite pe corpul îngheţat nu s-ar fi păstrat dacă nu ar fi îngheţat la rândul lor.

   (E) Clima planetei este, în medie, mai caldă acum decât era acum 4000 de ani.

7. Într-o dimineaţă, o sută de oameni au ascultat o singură compoziţie muzicală, intitulată „Studiu I”. Mai târziu, în aceeaşi zi, aceştia au ascultat din nou „Studiu I”, iar apoi o altă compoziţie, „Studiu II”, şi au fost întrebaţi pe care o preferă. O majoritate consistentă au preferat „Studiu I”. Acest rezultat susţine ipoteza că oamenii preferă muzica pe care au mai auzit-o înainte, muzicii pe care o aud pentru prima dată.

   Care dintre enunţurile de mai jos, dacă este adevărat, întăreşte cel mai mult argumentul?

(A) Jumătate dintre membrii unui grup mare de oameni care au ascultat numai „Studiu II” dimineaţa, iar mai târziu au ascultat atât „Studiu I”, cât şi „Studiu II”, au preferat „Studiu I”.

(B) 90% dintre membrii unui grup mare de oameni care au ascultat „Studiu I” şi „Studiu II”, fără să le mai fi auzit în prealabil, au preferat „Studiu I”.

(C) Grupul de 100 de oameni care au ascultat „Studiu I” dimineaţa, iar mai târziu atât „Studiu I”, cât şi „Studiu II”, a inclus şi critici de muzică profesionişti.

(D) Din 80 de oameni care au ascultat doar „Studiu II” dimineaţă, iar mai târziu atât „Studiu II”, cât şi „Studiu I”, 70 au preferat „Studiu II”.

(E) Mulţi dintre cei 100 de oameni care dimineaţă au ascultat numai „Studiu I”, s-au plâns ulterior că n-au putut să audă bine de unde fuseseră aşezaţi.

Întrebările 8-9

După ce o zonă a fost lovită de un dezastru natural, se întâmplă des să existe o cerere mare pentru placaj, cu care să se repare casele afectate. Comercianţii din zonă ridică preţurile la noile transporturi de placaj cu mult peste cele pe care le practicau înaintea calamităţii, iar unii oamenii îi denunţă, acuzându-i că profită de dezastru pentru a-şi mări câştigul pentru fiecare foaie de placaj. De fapt, însă, aceşti comercianţi nu câştigă pentru fiecare foaie de placaj mai mulţi bani decât înaintea dezastrului, pentru că este dificil şi costisitor să transporţi placaj într-o zonă afectată de o calamitate şi, ca atare, costurile comercianţilor pentru placaj sunt mai mari decât erau înainte de producerea acesteia.

8. Care dintre următoarele este o asumpţie pe care se bazează argumentul de mai sus?

(A) Adesea, locuitorii din zonele afectate de dezastre naturale nu pot plăti preţul pe care comercianţii din acele zone îl cer pentru lucrurile absolut necesare şi greu de procurat.

(B) Comercianţii trebuie să plătească întreaga diferenţă de creştere a cheltuielilor de transport.

(C) Niciun comerciant nu face suficient profit pe o foaie de placaj pentru a amortiza pe timp îndelungat creşterea cheltuielilor de transport fără să ridice preţurile.

(D) Producătorii de placaj nu transportă la fel de mult placaj într-o zonă lovită de un dezastru natural precum transportau înainte să fie afectată.

(E) Creşterea preţurilor cerute de comercianţi pentru placaj după un dezastru natural nu depăşeşte creşterea costurilor pe care trebuie să le plătească aceştia.

9. Clauza „costurile comercianţilor pentru placaj sunt mai mari decât erau înainte de producerea dezastrului” serveşte în argument drept:

   (A) un contraexemplu la o susţinere.

   (B) concluzie principală înspre care este direcţionat întreg argumentul.

   (C) o concluzie intermediară utilizată pentru a susţine concluzia principală a argumentului.

   (D) un exemplu folosit pentru a ilustra lipsa de plauzibilitate a unui punct de vedere contracarat.

   (E) informaţie de ansamblu folosită pentru a oferi un context pentru argumentare.

10. Cercetătorii în domeniul industriei au emis ipoteza că mare parte din oxidul de azot care contribuie la poluarea aerului provine din arderea materiei organice în incendiile din păduri. Rezultatele unui studiu complex în care mostre de fum din incendiile de pădure au fost colectate în sticle şi apoi analizate într-un laborator de cercetare susţin această ipoteză, din moment ce analiza a arătat că toate mostrele conţineau concentraţii mari de oxid de azot.

    Care dintre următoarele enunţuri, dacă este adevărat, slăbeşte cel mai mult argumentul?

    (A) Realizarea produselor sintetice cum ar fi nailonul este răspunzătoare pentru până la 10% din oxidul de azot prezent în atmosferă.

    (B) Mulţi dintre poluanţii prezenţi în atmosferă sunt produşi de arderea combustibililor minerali, cum ar fi petrolul, care sunt produse derivate din materie organică.

    (C) Unii specialişti cred că bacteriile de sol care se hrănesc cu compuşii de amoniu prezenţi în cenuşa organică excretă cantităţi mici de oxid de azot, care apoi pătrunde în atmosferă.

    (D) Când se află într-un recipient închis, gazele prezente în fumul din incendiile de pădure reacţionează între ele, producând concentraţii ridicate de oxid de azot.

    (E) Prin folosirea instrumentelor de analiză a gazului montate pe elicoptere, cercetătorii pot efectua analizele de fum la faţa locului, în loc să trimită mostre de fum în laboratoare pentru analiză.

11. Prin examinarea frunzelor fosilizate ale oricărei plante preistorice este posibil să determinăm clima în care a crescut specimenul respectiv, pentru că dimensiunea şi forma unei frunze sunt unice într-un anumit climat. Din moment ce clima dintr-un anumit loc depinde de altitudinea acelui loc, rezultă că dimensiunea şi forma unei frunze indică, de asemenea, şi altitudinea la care a crescut planta.

    Modul de raţionare din argumentul de mai sus este vulnerabil pentru că:

    (A) nu reuşeşte să demonstreze că nicio plantă nu poate supravieţui mult în urma unei schimbări violente în mediul său.

    (B) scapă din vedere posibilitatea că diverse locuri la altitudini diferite pot avea aceeaşi climă.

    (C) tratează dimensiunea şi forma frunzei drept singurele caracteristici fizice care depind de climă.

    (D) se bazează pe o slabă analogie între o frunză şi o fosilă a unei frunze ca dovadă pentru teza susţinută.

    (E) ignoră posibilitatea ca locul în care a fost găsită frunza fosilizată să nu fie locul în care a crescut planta.

12. Încasările la casele de bilete ale cinematografelor au crescut anul trecut cu 40% faţă de anul anterior. Aşadar, este evident că industria de film în ansamblu prosperă. Cu toate acestea, de două ori mai multe cinematografe au dat faliment anul trecut decât în anteriorii doi ani la un loc.

Care dintre următoarele enunţuri, dacă este adevărat, ajută cel mai mult la rezolvarea aparentei discrepanţe dintre informaţiile de mai sus?

(A) În medie, producţia unui film costă de două ori mai mult astăzi decât costa acum zece ani.

(B) Anul trecut, preţurile biletelor au scăzut la unele cinematografe.

(C) Dintre filmele de anul trecut, cele care au avut succes au fost filme foarte profitabile, difuzate prin contract exclusiv doar la unele dintre cele mai mari cinematografe.

(D) Sumele de bani cheltuite pe promovarea filmelor au crescut substanţial anul trecut faţă de anul anterior, iar majoritatea acestor cheltuieli au fost absorbite de producătorii şi distribuitorii de film, nu de către patronii de cinematograf.

(E) În general, o creştere a încasărilor la casele de bilete în orice an este dublată de o creştere a profiturilor cinematografului în chestiune din vânzarea în acel an de floricele şi băuturi răcoritoare.

13. Pentru că suferea de blocaj renal şi a intrat în comă, domnul Popescu avea nevoie urgentă de un transplant de rinichi. Când vărul său s-a oferit să-i doneze un rinichi, fiica domnului Popescu a trebuit să decidă dacă să semneze sau nu formularul de consimţământ referitor la transplant. Ştia că tatăl său avea obiecţii puternice la transplantarea organelor de la donatori în viaţă, pe motiv că aceste operaţii cauzează un handicap sever donatorului. Deşi ştia că obiecţiile tatălui său se bazau pe convingerea greşită că operaţia ar reprezenta un pericol pentru donatorii de rinichi, ea a hotărât să nu-şi dea consimţământul pentru operaţie.

Cu care dintre următoarele principii este în conformitate decizia fiicei domnului Popescu?

(A) Un fiu sau o fiică trebuie să facă tot ce poate pentru a proteja viaţa şi sănătatea părintelui său, cu excepţia situaţiei în care părintele i-a interzis să facă acest lucru.

(B) Oricine este pus în situaţia de a lua o decizie medicală privind o altă persoană trebuie să pună interesele acelei persoane mai presus de orice şi să decidă în funcţie de ce anume este mai bine pentru sănătatea acelei persoane, indiferent de vârsta, sănătatea mintală sau dizabilităţile fizice ale persoanei respective.

(C) O persoană nu are obligaţia să-şi dea acordul asupra unei intervenţii chirurgicale recomandabile pentru o rudă aflată în stare de inconştienţă, dacă acea intervenţie nu are probabilitatea de a-i prelungi viaţa.

(D) Refuzarea unui tratament recomandat de medic pentru un bolnav în stare de inconştienţă se justifică dacă aplicarea acelui tratament ar conduce la consecinţe medicale grave pentru o altă persoană.

(E) Drepturile unui pacient la autodeterminare îi obligă pe ceilalţi să se conformeze preferinţelor pacientului în privinţa tratamentului, chiar dacă acele preferinţe pot fi numai deduse din cunoaşterea în ansamblu a credinţelor, dorinţelor şi loialităţilor pacientului respectiv.

Întrebările 14-15

Scrisoare către redacţie: Potrivit editorialului de joi, o persoană care comite un jaf nu se supune riscului de a fi prins. Acest lucru este în mod vădit fals. Rapoartele poliţiei arată că cel puţin 70% dintre cei care comit infracţiuni sunt prinşi. Orice spărgător este infractor şi, deşi este indubitabil că unii dintre spărgători scapă, o mare parte dintre ei vor fi, în cele din urmă, prinşi.

14. Care dintre următoarele argumente conţine o eroare de raţionament asemănătoare cu cea din argumentul că o mare parte dintre cei care comit jafuri vor fi prinşi?

(A) O mare parte dintre oamenii care lucrează o fac pe cont propriu. Ca atare, din moment de asistentele medicale lucrează, o mare parte dintre ele o fac pe cont propriu.

(B) Psihiatrii au pregătire medicală, iar o mare parte dintre ei au şi pregătire în domeniul asistenţei sociale. De aceea, unii dintre asistenţii sociali au şi pregătire medicală.

(C) Din moment ce un procent mare dintre oamenii care lucrează şi-au schimbat domeniul de activitate şi, din moment ce schimbarea carierei necesită o nouă pregătire, toţi cei care şi-au schimbat domeniul de activitatea au avut nevoie de o nouă pregătire.

(D) O mare parte a medicilor sunt specialişti. Din moment ce orice specialist trebuie să aibă o pregătire suplimentară studiilor medicale obişnuite, rezultă că mulţi doctori au o pregătire suplimentară studiilor medicale obişnuite.

(E) Mulţi ingineri sunt angajaţi pe poziţii de management şi, din moment ce oricine lucrează într-o poziţie de management trebuie să fi urmat cursuri de management, mulţi ingineri trebuie să urmeze cursuri de management.

15. Ce rol joacă în argumentarea autorului scrisorii susţinerea că „este indubitabil că unii spărgători scapă”?

(A) Este o dovadă adusă în sprijinul concluziei autorului scrisorii.

(B) Este concluzia unui argument secundar.

(C) Oferă un exemplu pentru cazul în discuţie.

(D) Reiterează punctul de vedere contracarat de argumentul în ansamblu al autorului scrisorii.

(E) Admite o idee care nu subminează concluzia autorului scrisorii.

16. Cercetătorii au descoperit recent că, în doze suficient de mari pentru a provoca moartea celulelor, aproape orice substanţă chimică este cancerigenă, pentru că moartea celulelor generează diviziunea rapidă a celulelor care supravieţuiesc, favorizând apariţia mutaţiilor care duc la cancer. Câteva substanţe chimice sunt cancerigene fără a provoca moartea celulelor. Până în prezent, studiile privind acţiunea cancerigenă a aditivilor alimentari au arătat întotdeauna că animalelor de laborator li s-au administrat doze de aditivi mai mari decât cele mai ridicate niveluri de expunere umană la aceşti aditivi şi suficient de mari pentru a provoca moartea unui număr însemnat de celule ale animalelor, iar apoi au observat incidenţa cancerului la aceste animale.

Dacă enunţurile de mai sus sunt adevărate, care dintre următoarele concluzii este cel mai puternic susţinută de acestea?

(A) Pentru dozele utilizate până în prezent în studiile de acţiune cancerigenă a aditivilor alimentari, foarte des nu s-a înregistrat moartea celulelor la animalele de laborator.

(B) Până acum, rezultatele studiilor de acţiune cancerigenă au dus la supraestimarea gradului în care anumiţi aditivi alimentari sunt cancerigeni.

(C) Substanţele chimice cu adevărat cancerigene cauzează de obicei moartea instantanee a celulelor, chiar şi în doze mici.

(D) Substanţele chimice cancerigene sunt de obicei absorbite, în doze mici, în mediul natural.

(E) Majoritatea aditivilor alimentari care sunt acum interzişi din cauza acţiunii cancerigene pot fi folosiţi în siguranţă în mâncărurile consumate de oameni.

17. Şoferii din Ravonia cer să se renunţe la taxele de autostradă. Costurile de întreţinere a autostrăzilor sunt plătite în întregime din veniturile înregistrate din taxele de autostradă. Ravonia trebuie să-şi întreţină autostrăzile. Ca atare, rezultă că, dacă taxele de autostradă sunt eliminate, atunci costul total al cheltuielilor de întreţinere a autostrăzilor va trebui compensat printr-o creştere a celorlalte taxe.

Care dintre următoarele enunţuri exprimă o presupunere făcută de argument?

(A) Lucrul la întreţinerea autostrăzii poate fi autorizat doar dacă banii necesari acestuia au fost deja strânşi.

(B) Suma de bani economisită prin eliminarea costurilor asociate colectării taxelor de autostradă nu va fi disponibilă pentru plata unei părţi din costurile totale aferente cheltuielilor de întreţinere.

(C) Dacă taxele de autostradă sunt eliminate şi celelalte taxe sunt mărite pentru a plăti cheltuielile de întreţinere, se va pune mai puţin accent pe întreţinerea preventivă.

(D) Costul total aferent cheltuielilor de întreţinere a autostrăzilor va fi mai mic dacă întreţinerea este plătită din taxe de autostradă mai degrabă decât din celelalte taxe.

(E) Dacă taxele de autostradă nu vor fi eliminate, nu va fi nevoie să crească celelalte taxe.

Întrebările 18-19

Emil: Presa sfătuieşte continuu oamenii să evite diversele riscuri pentru sănătate. Cu toate astea, încercând să evite aceste riscuri, oamenii devin inevitabil anxioşi, iar anxietatea devine la rândul său o ameninţare la adresa sănătăţii. De aceea, oricât de paradoxal ar părea, a ignora sfaturile jurnaliştilor cu privire la reducerea riscurilor este un risc mai mic pentru sănătate decât să încerci să urmezi aceste sfaturi.

Felicia: Dar istoria ne arată că greşeşti. Articolele din presă au fost cele care au ajutat oamenii să conştientizeze riscurile asociate fumatului. Mulţi oameni au renunţat la fumat ca reacţie la aceste articole şi au dus o viaţă mai fericită şi mai sănătoasă decât dacă nu le-ar fi citit.

18. Care dintre următoarele variante de răspuns exprimă cel mai bine dezacordul dintre Emil şi Felicia?

(A) Dacă produsele şi obiceiurile descrise de jurnalişti ca reprezentând un risc pentru sănătate constituie cu adevărat un risc.

(B) Dacă este mai probabil ca oamenii cei mai susceptibili de a deveni anxioşi în situaţii stresante să fie cei care încearcă să evite riscurile pentru sănătate.

(C) Dacă există oameni care ignoră sfaturile jurnaliştilor de a evita riscurile pentru sănătate.

(D) Dacă oamenii pot reduce riscurile pentru sănătate luând în considerare sfaturile din articolele de presă.

(E) Dacă tipul de anxietate generată de eforturile de a reduce riscurile pentru sănătate poate fi învinsă.

19. Care dintre următoarele este o asumpţie pe care se bazează argumentul lui Emil?

(A) O parte semnificativă dintre oamenii care, urmând sfatul jurnaliştilor, încearcă să evite anumite riscuri pentru sănătate, nu le pot evita în întregime.

(B) Jurnaliştii care sfătuiesc oamenii să evite diverse riscuri pentru sănătate îşi formulează sfaturile într-un limbaj inutil de alarmant.

(C) Presa nu este unanimă în recomandările făcute oamenilor care vor să evite diverse riscuri pentru sănătate.

(D) Anxietatea, dacă este generată de nerespectarea sfaturilor jurnaliştilor de a reduce riscurile pentru sănătate, este mai mică decât cea generată de încercarea de a urma aceste sfaturi.

(E) Majoritatea strategiilor de a lupta cu sursele de anxietate personală induc, la rândul lor, anxietate.

20. Toate speciile de orhidee care sunt polenizate exclusiv de insecte prezintă caracteristici care atrag insectele. Floarea unei specii de orhidee recent descoperite conţine cârcei comestibili care atrag invariabil insectele înăuntrul florii. De aici rezultă că această specie de orhidee este una polenizată exclusiv de insecte.

Argumentul este defectuos pentru că:

(A) face asumpţia nefondată că o însuşire împărtăşită de două clase de lucruri este singura lor trăsătură comună.

(B) asumă fără justificare că o însuşire care diferenţiază o clasă de lucruri de o alta este singura trăsătură care deosebeşte acea clasă de cealaltă.

(C) confundă o însuşire specifică unei singure clase de lucruri cu o însuşire specifică unei alte clase de lucruri, fără legătură cu prima.

(D) tratează o însuşire despre care se ştie că este adevărată pentru o clasă de lucruri drept o însuşire specifică exclusiv acelei clase.

(E) face generalizări despre toţi membrii unei clase specifice de lucruri pe baza informaţiilor despre un membru al unei clase de lucruri fără legătură cu prima.

21. În 1578 trupele marocane au învins armata portugheză pe pământ marocan. Relatările scrise de portughezii din acea perioadă menţionează înfrângerea, însă omit să spună că regele Sebastian al Portugaliei a fost ucis în acea luptă. Aceste omisiuni nu se pot datora faptului că nu aflaseră de moartea lui Sebastian. Uciderea lui Sebastian nu este menţionată nici măcar în relatările despre bătălie scrise de doi ofiţeri portughezi luaţi prizonieri, în timp ce aşteptau să fie răscumpăraţi din închisoarea marocană. Aceşti doi ofiţeri stăteau în aceeaşi celulă cu soldaţii portughezi care identificaseră trupul regelui în faţa autorităţilor marocane. Ca atare, omisiunea trebuie să fi avut cauze de natură psihologică: în mod evident, portughezii găseau moartea regelui atât de umilitoare, încât nu puteau scrie despre ea.

Ce rol joacă în cadrul argumentului discuţia despre cei doi ofiţeri portughezi?

(A) Furnizează motive pentru eliminarea unei explicaţii alternative.

(B) Aduce dovezi indirecte că o moarte controversată a avut loc cu adevărat.

(C) Rezolvă o contradicţie aparentă între două dintre premisele principale ale argumentului.

(D) Oferă informaţii care susţin un principiu psihologic generic, pe care se bazează în mod explicit concluzia argumentului.

(E) Oferă motive de îndoială asupra credibilităţii relatărilor istorice care sunt în contradicţie cu concluzia principală a argumentului.

22. Un tripsi minuscul de copac este prima specie identificată care se poate reproduce atât prin depunere de ouă, cât şi prin pui vii, deşi pentru un singur episod reproductiv, femela va folosi numai una dintre metode. O descoperire interesantă a biologilor este că toţi puii proveniţi din ouă sunt femele, iar puii născuţi vii sunt masculi. S-a mai observat, de asemenea, că o generaţie născută din pui vii are mai puţini membri decât o generaţie provenită din ouă. Cu toate acestea, până la maturitate supravieţuiesc un procent mai mare de masculi decât de femele, iar printre tripsi care ajung la maturitate proporţia între masculi şi femele este aproape egală.

Care dintre următoarele enunţuri poate fi corect inferat despre specia de tripsi descrisă în paragraf?

(A) Este singura specie capabilă să utilizeze două metode diferite de reproducţie.

(B) Orice femelă a speciei care se poate reproduce prin ouă se poate reproduce şi născând pui vii, însă nu şi viceversa.

(C) În medie, în toată specia, mai mulţi pui provin din ouă decât sunt născuţi vii.

(D) Pentru întreaga specie, există, în timp, aproximativ la fel de multe generaţii provenite din ouă sau prin naştere de pui vii.

(E) Există femele care, pe tot parcursul vieţii, folosesc numai una dintre cele două metode de reproducţie.

23. De vreme ce la grădina zoologică sunt mai multe animale decât cuşti, iar fiecare animal trăieşte în cuşcă, trebuie să fie adevărat că cel puţin una dintre cuşti adăposteşte mai mult de un animal.

Care dintre următoarele argumente are o structură cât mai asemănătoare de raţionare cu cea din argumentul de mai sus?

(A) Fiecare om are doi părinţi biologici, deci unii oameni care nu au fraţi sau surori au mai mulţi părinţi decât câţi copii au părinţii lor.

(B) De vreme ce în fiecare an sunt mai multe căsătorii decât divorţuri, trebuie să existe căsătorii care nu sfârşesc printr-un divorţ.

(C) Din moment ce băieţii sub zece ani sunt mai puţin numeroşi decât fetele sub zece ani, rezultă că cel puţin o fată sub zece ani are mai mult de un frate sub zece ani.

(D) Cel puţin una dintre familiile din Cluj are mai mult de un copil, de vreme ce în Cluj există mai puţine familii decât copii, iar fiecare copil este membru al unei familii.

(E) Trebuie să fie mai puţine familii care au adolescenţi decât sunt adolescenţii care aparţin acestor familii, din moment ce există cel puţin o familie care are mai mult de un adolescent.

24. În clădirea de birouri din estul oraşului, majoritatea, dar nu toate birourile de la etajul 3 sunt mai mari decât oricare birou de la etajul 2. Birourile de la etajul 4 sunt toate mai mari decât cele de la etajul 2. Cu toate acestea, toate birourile de la etajul 2 sunt mai mari decât oricare dintre cele de la etajul 1.

Dacă enunţurile de mai sus sunt adevărate, care dintre cele de mai jos trebuie să fie de asemenea adevărat?

(A) Unele birouri de la etajul 1 sunt la fel de mari ca cele mai mici birouri de la etajul 4.

(B) Unele birouri de la etajul 1 sunt la fel de mari ca cele mai mici birouri de la etajul 3.

(C) Unele birouri de la etajul 3 nu sunt la fel de mari ca cele mai mari birouri de la etajul 1.

(D) Unele birouri de la etajul 3 nu sunt la fel de mari ca cele mai mici birouri de la etajul 4.

(E) Unele birouri de la etajul 4 nu sunt la fel de mari ca cele mai mari birouri de la etajul 3.

25. **Lucian:** În ansamblu, oamenii nu pot avea mai multe intenţii rele decât intenţii bune. Dacă am crede contrariul, am înceta în mod inevitabil să avem încredere unii în alţii şi nicio societate nu poate supravieţui fără încrederea reciprocă a membrilor ei.

    La care dintre următoarele critici este cel mai vulnerabil argumentul de mai sus?

    (A) Nu exclude posibilitatea ca o credinţă adevărată să aibă consecinţe dăunătoare.

    (B) Presupune în mod eronat că, dacă două teze nu pot fi adevărate în acelaşi timp, atunci ele nu pot fi false în acelaşi timp.

    (C) Pune la îndoială adevărul unei teze punând sub semnul întrebării motivele celor care declară că o consideră adevărată.

    (D) Presupune în mod nefondat că, în orice situaţie cu două deznodăminte posibile, se va ajunge în mod inevitabil la cel negativ.

    (E) Nu ne oferă niciun motiv să credem că o teză care este adevărată pentru un grup dat de indivizi este de asemenea adevărată pentru oricare alt grup de indivizi.

SECŢIUNEA 1

1	D	8	C	15	E	22	C
2	B	9	D	16	E	23	A
3	E	10	E	17	D	24	C
4	D	11	B	18	D		
5	D	12	C	19	A		
6	E	13	A	20	E		
7	D	14	A	21	B		

SECŢIUNEA a 2-a

1	B	8	C	15	A	22	C
2	D	9	B	16	E	23	D
3	B	10	D	17	C	24	D
4	A	11	D	18	C	25	C
5	E	12	C	19	D	26	C
6	C	13	D	20	A	27	D
7	D	14	E	21	B		

SECŢIUNEA a 3-a

1	C	8	A	15	B	22	D
2	D	9	B	16	A	23	E
3	D	10	C	17	E	24	D
4	E	11	A	18	A	25	E
5	E	12	A	19	E		
6	B	13	D	20	A		
7	D	14	A	21	C		

SECŢIUNEA a 4-a

1	C	8	E	15	E	22	C
2	A	9	C	16	B	23	D
3	B	10	D	17	B	24	D
4	D	11	B	18	D	25	A
5	A	12	C	19	D		
6	C	13	E	20	D		
7	D	14	A	21	A		

Precizare privind nivelul de dificultate:

Categoriile de dificultate se bazează pe un instrument de măsurare destinat să indice cât de dificil este să rezolvi subiectele fără a ghici răspunsurile. Pentru fiecare dintre cele trei tipuri de întrebări (Gândire analitică, Înţelegerea unui text scris şi Gândire logică), întrebările au fost împărţite în cinci grupe, în funcţie de nivelul lor de dificultate în cadrul tipului respectiv, de la 1 (cele mai uşoare) la 5 (cele mai dificile).

Gândire analitică - EXPLICAŢII

Întrebările 1 – 5

Ce spune cerinţa: Acest grup de întrebări se referă la ordonarea a şapte elemente. Elementele sunt lucrări de construcţie a unor platforme: în fiecare dintre cele şapte săptămâni consecutive trebuie construită câte o singură platformă. Pentru fiecare dintre lucrările de construcţie există diferite grade de flexibilitate cu privire la programarea construcţiei. Pentru platforma F nu există alternative; potrivit celei de-a treia condiţii, această platformă trebuie construită în săptămâna 5. Pentru platforma J, există un anumit grad de flexibilitate. Potrivit celei de-a patra condiţii, există două posibilităţi de programare a construcţiei platformei J: săptămâna 2 sau săptămâna 6. Niciuna dintre construcţiile celorlalte platforme nu este corelată în mod direct cu o anumită săptămână sau anumite săptămâni. Cu toate acestea, primele două condiţii impun anumite restricţii asupra construcţiei unor perechi de platforme în relaţie una faţă de cealaltă. Prima condiţie impune ca platforma K să nu fie construită decât după construcţia platformei G. (Astfel, prima condiţie spune că platforma K nu poate fi construită în săptămâna 1 şi că G nu poate fi construită în săptămâna 7.) Şi cea de-a doua condiţie impune ca platformele L şi M să fie construite consecutiv, fără să conteze care dintre acestea este construită prima. Niciuna dintre condiţii nu menţionează în mod explicit platforma H, deci H poate fi construită în orice săptămână care nu este alocată în mod necesar construcţiei unei alte platforme.

Întrebarea 1

Descriere: Această întrebare vă cere să selectaţi un program de construcţie care să satisfacă toate condiţiile date în cerinţă. Observaţi că întrebarea în sine nu adaugă nicio condiţie suplimentară. După cum se menţionează în „Instrucţiuni pentru rezolvarea întrebărilor de gândire analitică", pentru întrebări de orientare ca aceasta, probabil cea mai eficientă abordare este să luaţi fiecare condiţie în parte şi să verificaţi dacă vreuna dintre variantele de răspuns o încalcă. O altă opţiune, deşi este mai puţin eficientă, este să analizaţi fiecare dintre variantele de răspuns şi să vedeţi dacă încalcă vreuna dintre condiţii. În ambele cazuri, imediat ce descoperiţi că o variantă încalcă condiţiile, eliminaţi-o – puteţi să o tăiaţi pe foaia cu întrebări. Puteţi identifica răspunsul corect găsind pur şi simplu programul de construcţie care nu încalcă niciuna dintre condiţii.

Răspunsurile incorecte

A A doua condiţie impune ca platformele L şi M să fie construite în două săptămâni consecutive. Dar, dacă L este programată în săptămâna 7 şi M în săptămâna 4, această condiţie este încălcată.

B În această variantă de răspuns, platforma J este programată pentru săptămâna 7. Dar cea de-a patra condiţie impune ca J să fie construită fie în săptămâna 2 fie în săptămâna 6. Deci (B) nu este o variantă acceptabilă de program de construcţie.

C Cea de-a treia condiţie impune ca platforma F să fie construită în săptămâna 5. Varianta (C) propune construcţia platformei F în săptămâna 4, deci încalcă condiţia.

E În această variantă, platforma K este programată să fie construită în săptămâna 1 şi platforma G în săptămâna 4. Prima condiţie impune ca platforma G să fie construită înainte de K, deci (E) încalcă această condiţie.

Răspunsul corect

D Programul specificat în (D) este singurul care nu încalcă nicio condiţie. El programează platforma K în săptămâna 7, după construcţia platformei G din săptămâna 4, respectând prima condiţie. Platformele L şi M sunt programate în săptămânile 2 şi 3, respectând a doua condiţie. Platforma F este programată în săptămâna 5, aşa cum impune condiţia a treia. Platforma J este programată în săptămâna 6, respectând astfel condiţia a patra. Deci varianta (D) este un program de construcţie acceptabil.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 2

Descriere: Platforma F trebuie construită în săptămâna 5. Pentru ca platforma G să fie construită după F, G ar trebui construită fie în săptămâna 6 fie în săptămâna 7. Dar, pentru respectarea primei condiţii, K nu poate fi construită decât după G, deci G trebuie programată pentru săptămâna 6 şi K pentru săptămâna 7. Înseamnă că, pentru a respecta a patra condiţie, platforma J trebuie să fie programată în săptămâna 2. Rămân săptămânile 1, 3 şi 4. De vreme ce (conform celei de-a doua condiţii) avem nevoie de două săptămâni consecutive pentru construcţia platformelor L şi M, acestea trebuie programate în săptămânile 3 şi 4. Ne rămâne săptămâna 1 pentru construcţia platformei H. Deci, pentru ca platforma G să fie construită cândva după platforma F, programul de construcţie trebuie să fie următorul:

Săpt.1	Săpt.2	Săpt.3	Săpt.4	Săpt.5	Săpt.6	Săpt.7
H	J	L sau M	M sau L	F	G	K

Răspunsul corect

B După cum vedeţi în prezentarea programului de construcţie de mai sus, platforma H trebuie programată în săptămâna 1. Deci (B) trebuie să fie adevărată.

Răspunsurile incorecte

A, C, E Din programul de construcţie prezentat mai sus, puteţi vedea că variantele de răspuns (A), (C) şi (E) sunt false.

D După cum arată programul de construcţie de mai sus, platforma L poate fi construită fie în săptămâna 3, fie în săptămâna 4. Deci, chiar dacă (D) ar putea fi adevărată, (D) nu **trebuie** să fie adevărată.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 3

De ce trebuie să ţineţi cont la această întrebare: Gândiţi-vă la „o listă completă şi corectă a săptămânilor dintre care oricare poate fi săptămâna în care este construită platforma K" ca fiind o listă care a fost construită în felul următor. Mai întâi întrebaţi-vă: Există un program de construcţie acceptabil în care K este construită în săptămâna 1? Dacă există, atunci săptămâna 1 trebuie pusă pe listă; dacă nu există, atunci săptămâna 1 nu poate apărea pe listă. Apoi întrebaţi-vă: Există un program de construcţie acceptabil în care K este construită în săptămâna 2? Dacă există, atunci săptămâna 2 trebuie să apară pe listă. Dacă nu există, atunci săptămâna 2 nu poate fi pe listă. Şi în acelaşi fel verificaţi toate cele 7 zile. Aceasta înseamnă că există două cazuri care pot face ca o listă să nu fie completă şi corectă (putând astfel să fie eliminată): fie ea include o săptămână în care K nu poate fi programată, fie omite o săptămână în care K poate fi construită.

(Pentru o discuţie mai generală cu privire la întrebări de felul acesta, vezi secţiunea intitulată „Întrebări care conţin expresia «dintre care oricare»" din „Instrucţiuni pentru rezolvarea întrebărilor de gândire analitică".)

Descriere: Adesea, există modalităţi de abordare a unei astfel de întrebări care vă ajută să câştigaţi timp.

Mai întâi, încercaţi să eliminaţi toate variantele de răspuns care încalcă în mod evident prima condiţie. De exemplu, rezultă din prima condiţie că platforma K nu poate fi construită în săptămâna 1. Astfel, răspunsul (D) poate fi eliminat. Tot astfel, rezultă din cea de-a treia condiţie că platforma K nu poate fi construită în săptămâna 5, deci şi varianta (C) poate fi eliminată.

Nu încercaţi să verificaţi vreo săptămână care este comună tuturor variantelor, pentru că aceste săptămâni nu vă vor ajuta să distingeţi între variantele rămase. În această întrebare, variantele de răspuns rămase, (A), (B) şi (E), conţin săptămânile 2 şi 3. Nu vă pierdeţi timpul analizând aceste săptămâni; de vreme ce este clar că acestea vor face parte din răspunsul corect, singurul lucru pe care îl puteţi afla în privinţa lor este că sunt într-adevăr posibilităţi acceptabile.

În al treilea rând, verificaţi dacă unul dintre elementele pe care nu le-aţi verificat deja apare în numai una dintre variantele rămase. [Traducerea iniţială schimba sensul indicaţiei] Dacă există un astfel de

element, verificaţi-l pe acesta întâi. În acest fel, dacă acest element este acceptabil, aţi terminat, de vreme ce orice listă, pentru a fi completă, ar avea nevoie de acest element şi numai una dintre listele aflate încă sub lupă îl include.

Ţinând cont de toate acestea, încercaţi să programaţi construcţia platformei K pentru săptămâna 4, deoarece numai lista din varianta (E) include săptămâna 4.

Săpt.1	Săpt.2	Săpt.3	Săpt.4	Săpt.5	Săpt.6	Săpt.7
H	J	G	K	F	L	M

Programul de mai sus este o variantă acceptabilă. Există şi alte posibilităţi de programare a construcţiei platformei K în săptămâna 4, dar nu aveţi nevoie să le verificaţi şi pe acestea. Aţi stabilit deja că programarea în săptămâna 4 a platformei K este o variantă acceptabilă.

Răspunsul corect

E Varianta (E) enumeră toate săptămânile în care este posibil să se construiască K şi numai acele săptămâni.

Răspunsurile incorecte

A, B Variantele (A) şi (B) conţin săptămâni în care ar putea fi construită platforma K, dar sunt incorecte pentru că sunt incomplete (nu sunt enumerate toate săptămânile în care se poate construi K).

C Varianta (C) este incorectă deoarece platforma F trebuie construită în săptămâna 5, deci K nu poate fi construită tot atunci.

D Varianta (D) este incorectă din două motive. O dată, prima condiţie impune ca K să nu fie construită în săptămâna 1, deoarece G trebuie construită mai devreme decât K. În al doilea rând, lista săptămânilor nu conţine săptămâna 4, dar K ar putea fi construită în săptămâna 4.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 4

Descriere: După cum am explicat în legătură cu întrebarea anterioară, există adesea metode de a rezolva o astfel de întrebare care vă ajută să faceţi economie de timp.

Întâi încercaţi să eliminaţi toate variantele de răspuns care includ un element ce încalcă în mod direct o condiţie din cerinţă. De exemplu, rezultă din condiţia a treia că F nu poate fi construită în săptămâna 3. În consecinţă, variantele de răspuns (B) şi (C) pot fi eliminate. În plus, rezultă din condiţia a patra că J nu poate fi construită în săptămâna 3, deci se poate elimina şi varianta de răspuns (E).

În al doilea rând, de vreme ce variantele de răspuns rămase – (A) şi (D) – au în comun elementele K, L şi M, nu vă bateţi capul cu verificarea acestor elemente. Niciunul dintre acestea nu vă poate da informaţii utile pentru determinarea variantei corecte de răspuns.

În al treilea rând, de vreme ce niciunul dintre elementele rămase de verificat – platformele G şi H – nu este inclus în lista de la varianta (A), tot ce trebuie să faceţi este să verificaţi unul dintre ele. Dacă fie platforma G fie platforma H pot fi construite în săptămâna 3, atunci puteţi deduce că (A) poate fi eliminată deoarece exclude o posibilitate acceptabilă. Pe de altă parte, dacă nici G nici H nu sunt posibilităţi acceptabile, însemnă că D ar conţine un element care nu este o posibilitate acceptabilă.

Deci (deoarece platformei G i se aplică mai multe restricţii decât platformei H) verificaţi dacă platforma G poate fi construită în săptămâna 3:

Săpt.1	Săpt.2	Săpt.3	Săpt.4	Săpt.5	Săpt.6	Săpt.7
		G		F		

Reiese că deja ştiţi răspunsul la această întrebare. Aţi stabilit deja un program adecvat pentru G în săptămâna 3, atunci când aţi răspuns la întrebarea 3. (Ţineţi cont însă că este o pură coincidenţă că aţi stabilit deja acest lucru. Nu trebuie să contaţi pe astfel de coincidenţe norocoase, dar trebuie desigur să profitaţi de ele. Fără ajutorul acestei scurtături, ar fi trebuit să apelaţi la condiţiile din cerinţă pentru a completa programarea de mai sus.)

Aţi terminat întrebarea 4. Răspunsul corect este (D), nu pentru că (A) ar conţine vreun element greşit, ci pentru că (A) nu conţine toate elementele care fac parte din lista completă de posibilităţi acceptabile. În ceea ce priveşte varianta (D), reţineţi că puteţi salva timp şi energie dacă vă limitaţi la selectarea răspunsului corect. Nu e nevoie să demonstraţi până la capăt corectitudinea acestui răspuns.

Răspunsul corect

D Varianta (D) este răspunsul corect. Oricare dintre platformele enumerate poate fi construită în săptămâna 3 şi nu lipseşte niciuna dintre platformele care pot fi construite în săptămâna 3.

Răspunsurile incorecte

A Varianta (A) nu include nici G nici H, dar fiecare dintre aceste platforme poate fi construită în săptămâna 3, după cum reiese mai jos:

Săpt.1	Săpt.2	Săpt.3	Săpt.4	Săpt.5	Săpt.6	Săpt.7
H G	J J	G H	K K	F F	L L	M M

B, C Fiecare dintre aceste variante de răspuns este incorectă deoarece include platforma F, care trebuie construită în săptămâna 5. (Fiecare dintre aceste variante de răspuns omite, de asemenea, unele dintre platformele care ar putea fi construite în săptămâna 3.)

E Această variantă de răspuns include platforma J, care poate fi construită numai în săptămâna 2 sau în săptămâna 6. De asemenea, omite platforma G, care ar putea fi construită în săptămâna 3.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 5

Descriere: Trebuie să determinaţi câte programe de construcţie acceptabile există care să plaseze platforma G în săptămâna 4. Condiţia a treia impune ca platforma F să fie construită în săptămâna 5. Deci, pentru a satisface prima condiţie, oricare program care plasează construcţia platformei G în săptămâna 4 trebuie să plaseze K fie în săptămâna 6 fie în 7. Or, dacă K este construită în săptămâna 6, J ar trebui să fie construită în săptămâna 2 (pentru a respecta condiţia a patra). Programul care rezultă ar arăta astfel:

Săpt.1	Săpt.2	Săpt.3	Săpt.4	Săpt.5	Săpt.6	Săpt.7
--	J	--	G	F	K	--

Dar, în acest caz, L şi M nu ar putea fi construite în săptămâni consecutive, aşa cum impune condiţia a doua. Prin urmare, dacă G este construită în săptămâna 4, atunci K trebuie construită în săptămâna 7 şi J în săptămâna 6. Rămân săptămânile 1, 2 şi 3 pentru platformele H, L şi M. De vreme ce este nevoie de două săptămâni consecutive pentru construcţia platformelor L şi M, H va trebui construit fie în săptămâna 1, fie în săptămâna 3. Fiecare dintre aceste două posibilităţi permite stabilirea a două variante diferite de program complet, deoarece L şi M pot fi construite în orice ordine. Astfel, programele de construcţie acceptabile în care G este construită în săptămâna 4 sunt:

Săpt.1	Săpt.2	Săpt.3	Săpt.4	Săpt.5	Săpt.6	Săpt.7
H	L	M	G	F	J	K
H	M	L	G	F	J	K
L	M	H	G	F	J	K
M	L	H	G	F	J	K

În concluzie, răspunsul corect este (D).

Răspunsul corect

D După cum am arătat mai sus, dacă G este construită în săptămâna 4, atunci J trebuie construită în săptămâna 6 (pentru ca L şi M să poată fi construite în săptămâni consecutive), şi înseamnă că platforma K trebuie construită în săptămâna 7. Există deci 4 posibilităţi de program: două în care H este construită în prima săptămână şi două în care H este construită în săptămâna 3.

Răspunsurile incorecte

A, B, C Aceste variante de răspuns sunt incorecte deoarece indică mai puţine programe de construcţie decât cele posibile.

E Varianta E este incorectă deoarece prezintă un număr mai mare de programe de construcţie decât este posibil.

Nivel de dificultate: 3

Întrebările 6 – 10

Ce spune cerinţa: Acest grup de întrebări presupune ordonarea a cinci produse care să fie prezentate într-un interval de trei zile. Fiecare dintre cele cinci produse trebuie prezentat de către un agent de vânzări diferit, două dintre prezentări având loc luni, una marţi şi două miercuri. Puteţi face schema acestei repartizări astfel:

Luni	Marţi	Miercuri
A1: P1 A2: P2	A3: P3	A4:P4 A5:P5

Întrebările individuale vor fi despre care dintre agenţii de vânzări este A1, care dintre produse va fi P1 şi aşa mai departe.

Modul în care veţi completa această diagramă este restricţionat de trei condiţii. Prima condiţie cere ca agenţii F şi H să nu prezinte amândoi luni şi nici miercuri. Şi, de vreme ce a doua condiţie impune ca singurii agenţi care pot prezenta marţi să fie I şi J, ştiţi deja că unul dintre F şi H va prezenta luni, iar celălalt miercuri. A doua condiţie vă mai spune că N trebuie să fie prezentat marţi (deci ştiţi că cea de-a treia prezentare (P3) va fi cea a produsului N). A treia condiţie leagă ziua în care prezintă G de ziua în care se prezintă produsul O (şi, datorită celei de-a doua condiţii, ştim că acea zi va fi fie luni, fie miercuri).

Este de remarcat că numai două dintre produse (N şi O) sunt restricţionate în vreun fel de condiţiile din cerinţă. De aceea, produsele L, M şi P sunt indiscernabile din perspectiva cerinţei propriu-zise. De asemenea, trebuie remarcat că, tot din perspectiva cerinţei, nu putem deosebi nici între agenţii F şi H şi nici între agenţii I şi J. În plus, tot ce este adevărat despre ziua de luni poate la fel de bine să fie adevărat despre miercuri (şi viceversa).

Întrebarea 6

Descriere: Această întrebare vă cere să stabiliţi ce **trebuie** să fie adevărat ţinând cont numai de cerinţă.

Cu toate acestea, toate variantele de răspuns au o formă condiţională. Acest lucru presupune că fiecare variantă de răspuns, de fapt, pune o altă întrebare şi că fiecare va trebui analizată separat. (A): Faptul că F prezintă luni ar face necesar ca G să prezinte produsul O? (B): Faptul că I prezintă marţi ar face necesar ca J să prezinte luni? Şi aşa mai departe. Dacă răspunsul este „da”, atunci aţi găsit răspunsul corect. Dacă răspunsul este „nu”, atunci acea variantă de răspuns e incorectă.

Răspunsurile incorecte

A Faptul că F prezintă luni impune ca H să prezinte miercuri, dar nu stabileşte în ce zi prezintă G. Deci G ar putea prezenta luni, caz în care tot luni trebuie prezentat produsul O. Dar O ar putea fi prezentat în acea zi de F, în timp ce G prezintă oricare dintre produsele L, M sau P. Deci, faptul că F prezintă luni **nu face necesar** ca G să prezinte produsul O, aşa cum reiese din următoarea diagramă a unui program acceptabil.

Luni	Marţi	Miercuri
F: O G: L	I: N	H:M J:P

B Faptul că I prezintă un produs marţi impune ca J să prezinte fie luni fie miercuri, dar nu stabileşte în care dintre aceste zile prezintă J. Deci prezentarea unui produs de către I marţi **nu face necesar** ca J să prezinte un produs luni, aşa cum reiese şi din diagrama de mai sus.

C Faptul că J prezintă un produs marţi impune ca I să prezinte fie luni fie miercuri, dar nu stabileşte în care dintre aceste zile prezintă I. Deci prezentarea lui I ar putea fi luni. Din cerinţă reiese că fie F fie H trebuie să prezinte luni. Deci dacă I prezintă luni, înseamnă că G prezintă miercuri. De aceea, faptul că J prezintă marţi **nu face necesar** ca G să prezinte un produs luni, aşa cum reiese din diagrama de mai jos:

Luni	Marţi	Miercuri
F: L I: M	J: N	H:P G:O

D Dacă şi F şi J prezintă produse luni, atunci H şi G trebuie să prezinte produse miercuri. Şi unul din produsele prezentate miercuri trebuie să fie O. Dar G ar putea prezenta O şi H ar putea prezenta oricare dintre produsele L, M sau P. Deci faptul că F şi J prezintă produse luni **nu face necesar** ca H să prezinte produsul O, aşa cum reiese din diagrama de mai jos:

Luni	Marţi	Miercuri
F: O J: M	I: N	H:P G:O

Răspunsul corect

E Dacă şi H şi I prezintă produse miercuri, atunci J trebuie să fie cel care prezintă produsul N marţi. Rămân F şi G şi amândoi vor trebui să prezinte produse luni. Deci, de vreme ce produsul O **trebuie** să fie prezentat în aceeaşi zi în care prezintă G, O trebuie prezentat (fie de F fie de G) luni. De aceea, faptul că şi H şi I prezintă produse miercuri **face necesar** ca produsul O să fie prezentat luni.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 7

Descriere: Există două modalităţi de rezolvare rapidă a acestei întrebări.

Prima modalitate vă oferă posibilitatea să profitaţi de ceva cu care aveţi foarte rar ocazia să vă întâlniţi: dacă aţi găsit răspunsul corect la întrebarea anterioară, aveţi deja şi răspunsul la această întrebare. Tot ceea ce trebuie să faceţi este să observaţi că, potrivit condiţiilor din cerinţă, orice se întâmplă miercuri s-ar fi putut întâmpla la fel de bine şi luni. O scurtă privire aruncată asupra variantelor de răspuns vă va permite să alegeţi răspunsul (D) fără a mai fi nevoiţi să faceţi alte raţionamente.

A doua modalitate presupune o strategie adesea utilă. Întrebarea 7 adaugă restricţii asupra agenţilor de vânzări, nu însă şi asupra produselor, şi întreabă ce **trebuie** să fie adevărat ţinând cont de aceste restricţii. Deci, dacă aţi observat că, pe baza condiţiilor din cerinţă, orice este valabil pentru unul dintre produsele L, M şi P ar fi putut la fel de bine să fie valabil pentru oricare dintre celelalte două, puteţi imediat elimina variantele de răspuns (A), (B) şi (E).

Bineînţeles că puteţi analiza şi fiecare variantă în parte pentru a vedea dacă programarea prezentărilor lui I şi H pentru ziua de luni impune ca varianta respectivă de răspuns să fie adevărată.

Răspunsurile incorecte

A, B, E Dacă H şi I îşi fac prezentările luni, atunci cea de-a doua condiţie ne obligă să plasăm prezentarea lui J marţi, urmând ca F şi G să prezinte miercuri. Cea de-a treia condiţie ne obligă ca produsul O să fie prezentat miercuri dar nu specifică dacă F sau G trebuie să îl prezinte. Acela dintre cei doi care nu prezintă produsul O poate prezenta oricare dintre produsele L, M sau P. Deci, chiar dacă F **poate** prezenta M (iar C prezintă O), F **nu trebuie** să prezinte M. Şi, deşi G **poate** prezenta L (dacă F prezintă O), G **nu trebuie** să prezinte L. Deci nici (A) şi nici (B) nu trebuie să fie adevărate. Şi, de vreme ce M şi O (sau L şi O) pot fi produsele prezentate de către F şi G miercuri, nici varianta (E) nu trebuie să fie adevărată.

C Cea de-a doua condiţie impune ca produsul N să fie prezentat marţi. Deci, dacă prezentarea lui I este luni, I nu poate prezenta N. Deci varianta (C) nu poate fi adevărată.

Răspunsul corect

D Dacă H şi I prezintă produse luni, atunci J trebuie să prezinte produsul N marţi. Acest lucru impune ca F şi G să îşi facă prezentările miercuri. Deci, conform celei de-a treia condiţii, O trebuie să fie unul dintre produsele prezentate miercuri. Astfel, (D) trebuie să fie adevărată.

Nivel de dificultate:1

Întrebarea 8

De ce trebuie să ţineţi cont la această întrebare: Trebuie să observaţi că această întrebare vă cere să găsiţi ceva care să poată fi **invalidat** de condiţiile date în cerinţă atunci când G prezintă produsul P miercuri.

Descriere: Produsul O trebuie să fie prezentat în aceeaşi zi în care îşi face prezentarea G. Deci ştim că, dacă G prezintă produsul P miercuri, atunci celălalt agent care mai prezintă miercuri va trebui să prezinte produsul O. Şi acel agent trebuie să fie ori F ori H, din motive ce au fost explicate mai sus, în paragraful despre „ceea ce spune cerinţa".

Răspunsul corect

C Din explicaţia de mai sus rezultă că agentul I nu poate prezenta produsul O, indiferent de momentul în care îşi face prezentarea G sau de produsul pe care îl prezintă G. Deci (C) nu poate fi o variantă adevărată.

Răspunsurile incorecte

A Explicaţia din „Descriere" arată că H **poate** fi agentul care prezintă produsul O. Deci (A) nu poate fi invalidată.

B Dacă G prezintă produsul P miercuri, nu apar restricţii speciale cu privire la persoana care poate prezenta produsul N. De vreme ce acea persoană poate fi ori I ori J, (B) nu poate fi invalidată.

D, E Aşa cum s-a arătat mai sus, fie F fie G pot fi persoanele care prezintă produsul O miercuri. Aceea dintre ele care nu prezintă produsul O miercuri trebuie să prezinte un alt produs – fie L fie M – luni. De aceea, F poate prezenta un produs fie luni fie miercuri. Deci nici (D) nici (E) nu pot fi invalidate.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 9

Descriere: Dacă produsele M şi P sunt prezentate luni, produsele prezentate miercuri trebuie să fie L şi O. De vreme ce O este prezentat miercuri, prezentarea agentului G trebuie să aibă loc miercuri. Cealaltă prezentare de miercuri trebuie susţinută fie de F fie de H.

Răspunsul corect

D Dacă produsele M şi F sunt prezentate luni, O trebuie prezentat miercuri. Deci G trebuie să facă una dintre prezentările de miercuri iar cealaltă trebuie făcută fie de F fie de H. Deci G şi H ar putea fi agenţii care prezintă miercuri. În acest caz, F ar trebui să facă o prezentare luni deoarece acela dintre F şi H care nu face prezentarea miercuri trebuie să prezinte un produs luni. Deci, (D) ar putea fi adevărată, după cum arată diagrama de mai jos.

Luni	Marţi	Miercuri
F:M J:P	I:N	G:L H:O

Răspunsurile incorecte

A, E Ştim din „Descrierea" de mai sus că G trebuie să prezinte un produs miercuri şi că produsele prezentate miercuri sunt L şi O. Deci G nu poate prezenta produsul P şi nu poate prezenta un produs luni. Astfel, şi varianta (A) şi varianta (E) pot fi eliminate.

B, C Tot din „Descriere" se poate vedea că produsele prezentate miercuri trebuie să fie L şi O, că G trebuie să prezinte unul dintre aceste produse şi că celălalt produs trebuie prezentat fie de F fie de H. Deci I nu poate prezenta produsul O şi nici J nu poate prezenta produsul L.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 10

Descriere: Dacă produsul O este prezentat în aceeaşi zi ca produsul P, atunci unul dintre aceste două produse (nu neapărat O) trebuie prezentat de G şi celălalt produs prezentat în acea zi trebuie să fie prezentat fie de F fie de H.

Răspunsul corect

E Din explicaţia de mai sus reiese că J **nu poate** face niciuna din prezentări în zilele în care sunt prezentate O şi P. De aceea (E) **trebuie** să fie adevărată.

Răspunsurile incorecte

A, B, C Dacă produsul O este prezentat în aceeaşi zi ca produsul P, atunci prezentările din acea zi vor fi făcute fie de F şi G fie de H şi G. Dacă F şi G sunt cei care fac prezentările, atunci (A) va fi

adevărată, iar (B) şi (C) vor fi ambele false. Dar prezentările pot să fie făcute şi de H şi G şi în acest caz (A) va fi falsă şi (B) şi (C) adevărate. Deci, deşi (A) **poate** fi adevărată şi (B) şi (C) **pot** fi adevărate, niciuna dintre cele trei variante nu **trebuie** să fie adevărată.

D Dacă produsul O este prezentat în aceeaşi zi ca produsul P, atunci unul dintre acestea trebuie prezentat de G şi celălalt fie de F fie de H. În consecinţă, I nu poate prezenta nici produsul O nici P. Deci (D) trebuie să fie falsă.

Nivel de dificultate: 3

Întrebările 11 – 17

Ce spune cerinţa: Acest set de întrebări presupune alocarea a şapte birouri pentru şapte persoane, câte o persoană în fiecare birou. Birourile sunt unul lângă altul în şir:

Biroul 101	Biroul 102	Biroul 103	Biroul 104	Biroul 105	Biroul 106	Biroul 107

Persoanele – toate membre ale unei catedre universitare – sunt împărţite în trei categorii: profesori, lectori şi asistenţi. (Aceste titluri universitare sugerează că există o ierarhie, profesorii fiind în partea superioară şi asistenţii în partea inferioară a acesteia, dar din punct de vedere al cerinţei, tot ceea ce contează este că aceste persoane sunt împărţite în trei categorii.)

Cele patru condiţii iniţiale nu stabilesc alocarea vreunei camere anume vreunei persoane şi nici nu rezervă vreun birou anume pentru un reprezentant al unui anumit titlu universitar. Când se combină însă, prima şi a doua condiţie restricţionează destul de sever repartiţia profesorilor şi a asistenţilor.

Primele trei condiţii sunt destul de clare. Cea de-a patra condiţie este puţin mai complicată. Aceasta spune că, atâta timp cât biroul lui V **nu** este lângă cel al lui W, nu există nicio restricţie (din perspectiva acestei condiţii a patra) privind biroul alocat lui R. Însă, dacă lui W i se alocă birou lângă cel al lui V, atunci trebuie să existe un şir de birouri alocate conform uneia dintre schemele de mai jos:

W	V	R	sau	R	V	W

Întrebarea 11

Descriere: Explicaţiile întrebărilor 3 şi 4 oferă nişte strategii pentru întrebările de acest tip. Există anumite lucruri de care trebuie să ţineţi cont pentru aceste întrebări în mod special.

Această întrebare poate fi prezentată sub forma diagramei de mai jos:

F	?	G

Întrebarea cere să se enumere toate persoanele cărora le-ar putea fi alocat biroul dintre F şi G. F şi G sunt amândoi profesori şi V şi W sunt amândoi asistenţi. Deci prima condiţie vă obligă să nu alocaţi niciunuia dintre aceştia biroul dintre F şi G. Deci, deoarece nici V nici W nu pot fi pe listă, puteţi să eliminaţi imediat variantele (C), (D) şi (E).

Vă mai rămâne să verificaţi Q, R şi S. Toţi trei sunt lectori deci satisfac prima condiţie. Deoarece cele două variante rămase îl includ pe Q, puteţi să fiţi sigur că Q este pe listă.

Mai rămân de verificat R şi S. Niciuna dintre condiţii nu îl menţionează pe S (nici pe Q), dar cea de-a treia condiţie spune că biroul lui R nu poate fi lângă cel al lui G. Deci ştiţi că R nu poate fi pe listă. Puteţi astfel elimina şi răspunsul (A).

De vreme ce (B) este singura variantă de răspuns rămasă, veţi şti că (B) trebuie să fie răspunsul corect.

Puteţi aborda această întrebare în direcţie inversă. Analizând condiţiile iniţiale, veţi observa că Q şi S sunt doi membri care au cele mai puţine restricţii la alocarea birourilor (mai ales în legătură cu F şi G). Potrivit condiţiilor iniţiale, nu se poate face diferenţa între Q şi S. Deci, dacă numai două persoane pot primi biroul dintre F şi G, este foarte probabil ca acele persoane să fie Q şi S – deci este foarte probabil ca răspunsul corect să fie (B). Astfel, primul pas ar putea fi verificarea variantei (B), încercând să produceţi o diagramă completă după modelul celor de mai sus.

Răspunsul corect

B Dacă F şi G sunt separaţi de exact o cameră, acea cameră îi poate fi alocată fie lui Q fie lui S. Cele două diagrame de mai jos arată că o astfel de repartiţie este posibilă, deci (B) este varianta corectă.

101	102	103	104	105	106	107
V/W	R	F	Q/S	G	S/Q	W/V

101	102	103	104	105	106	107
V/W	S/Q	G	Q/S	F	R	W/V

Răspunsurile incorecte

A Lui R nu-i poate fi alocat un birou lângă cel al lui G, deci varianta (A) este incorectă.

C, D, E F şi G sunt amândoi profesori universitari şi niciunui asistent nu i se poate aloca birou între cele ale profesorilor. V şi W sunt asistenţi, deci orice variantă de răspuns care include V sau W este greşită.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 12

De ce trebuie să ţineţi cont la această întrebare: Dacă biroul lui V **nu** este lângă cel al lui W, atunci (din perspectiva celei de-a patra condiţii) nu contează unde este biroul lui R. Numai dacă V şi W primesc birouri alăturate este important unde se află biroul lui R.

Descriere: Această întrebare nu adaugă restricţii suplimentare condiţiilor iniţiale. Deoarece şi întrebarea şi toate variantele de răspuns îi menţionează numai pe R şi pe V, primul pas ar trebui să fie folosirea celei de-a patra condiţii pentru a elimina variantele incorecte de răspuns.

Răspunsurile incorecte

A, B, E Cea de-a patra condiţie cere ca V şi W să nu primească birouri alăturate decât dacă există o înşiruire de birouri în acest fel:

W	V	R

sau

R	V	W

Este imediat evident că W şi V nu pot avea birouri alăturate dacă V este într-un birou de la capătul şirului. Dacă V şi W sunt unul lângă altul, atunci lui V **nu** i se poate aloca nici biroul 101 nici 107, pentru că, în acest caz, lui R nu i se mai poate aloca un birou lângă cel al lui V. Variantele de răspuns (A), (B) şi (E) îl plasează pe V la capătul şirului, deci toate aceste trei variante pot fi eliminate.

D În varianta (D), W este în biroul 103, lângă cel al lui V de la 104. Deci, pentru a satisface cea de-a patra condiţie, R ar trebui să fie în biroul 105, cel de lângă V din partea cealaltă. Dar R este în biroul 106, nu în 105. Deci şi varianta (D) poate fi eliminată.

Răspunsul corect

C În varianta (C), lui R şi W li se alocă birouri în încăperi imediat alăturate, dar biroul alocat lui V nu este lângă cel al lui W. Deci repartiţia birourilor din varianta (C) nu încalcă cea de-a patra condiţie. După ce aţi eliminat toate celelalte variante de răspuns, vă puteţi opri aici. Aţi făcut tot ce trebuia pentru a demonstra că (C) este răspunsul corect. Cu toate acestea, să ne uităm mai atent pentru a verifica dacă repartiţia din varianta (C) a birourilor lui R, V şi W

satisface toate condiţiile iniţiale. Diagrama de mai jos arată că este posibilă o repartiţie completă a membrilor catedrei pe camere, în care R şi W au birouri alăturate dar biroul lui V nu este lângă cel al lui W.

101	102	103	104	105	106	107
V	Q	W	R	F	G	S

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 13

Descriere: Puteţi aborda această întrebare în două feluri. Puteţi încerca să eliminaţi fiecare membru al catedrei pe rând încercând să produceţi o repartiţie completă cu R în biroul 104 şi respectivul membru al catedrei într-un alt birou decât 103 sau 105. Sau aţi putea să deduceţi consecinţele alocării biroului 104 lui R înainte să verificaţi variantele de răspuns.

De vreme ce întrebarea este „cine **trebuie** să fie repartizat fie în biroul 103 fie în 105 dacă lui R i se alocă biroul 104", puteţi să fiţi sigur că plasarea lui R la 104 impune condiţii destul de stricte repartiţiei celorlalţi membri. Şi pentru că biroul 104 este la mijlocul şirului, ştiţi că 103 şi 105 sunt aşezate în oglindă una faţă de cealaltă; la fel şi în cazul birourilor 101 şi 107 şi 102 şi 106. Prin urmare, acesta este un caz când merită să încercaţi să deduceţi măcar unele dintre consecinţe.

Dacă lui R i se alocă biroul 104, cea de-a treia condiţie îl împiedică pe G să fie în biroul 103 sau 105. Acest fapt elimină imediat varianta (B) de răspuns. Deoarece G este profesor universitar, cea de-a doua condiţie nu îi permite lui G să fie repartizat la capetele şirului. Deci, dacă lui R i se alocă biroul 104, G trebuie să fie repartizat fie la 102 fie la 106.

Să analizăm primul caz, în care lui G i se alocă biroul 102. Potrivit primei condiţii, lui V şi W nu li se pot aloca nici biroul 101 nici 103. Dar, conform celei de-a doua condiţii, nici lui F nu i se poate aloca biroul 101. Deci 101 li se poate da fie lui Q fie lui S.

101	102	103	104	105	106	107
Q/S	G	Nici V nici W	R			

Acest lucru înseamnă că ne rămân F sau oricare dintre Q sau S, cărora nu li s-a alocat biroul 101, să li se aloce camera 103. Dar dacă lui F nu i se alocă biroul 103, ar trebui să i se aloce fie 105 fie 106 şi astfel ar ajunge fie lângă V fie lângă W, ceea ce ar încălca prima condiţie. Deci lui F trebuie să i se aloce biroul 103.

101	102	103	104	105	106	107
Q/S	G	F	R			

Ne mai rămân V şi W şi fie S fie Q pentru birourile 105, 106 şi 107. Aşadar, în cazul în care lui G i se alocă biroul 102, F trebuie să meargă la 103.

A doua posibilitate, cu G repartizat la 106, este imaginea în oglindă a primei posibilităţi. Prin analogie, dacă lui G i se alocă biroul 106, atunci lui F i se alocă 105.

101	102	103	104	105	106	107
			R	F	G	Q/S

Răspunsul corect

A Există numai două variante. Într-una lui F trebuie să i se aloce biroul 103 şi în cealaltă lui F trebuie să i se aloce 105.

Răspunsurile incorecte

B, C După cum arată diagramele de mai sus, dacă lui R i se alocă biroul 104, G trebuie să fie repartizat fie la 102 fie la 106 şi Q poate fi repartizat fie la 101 fie la 107. Deci, nici lui G nici lui Q nu **trebuie** să li se repartizeze biroul 103 sau 105.

D, E Pentru a înţelege că nici lui V nici lui W nu **trebuie** să li se aloce birourile 103 sau 105, luaţi în considerare următoarele repartiţii pentru cazul în care G este la 102.

101	102	103	104	105	106	107
Q/S	G	F	R	W	S/Q	V
101	102	103	104	105	106	107
Q/S	G	F	R	V	W	S/Q

Luate împreună, ambele diagrame arată că, dacă G se află la 102, **fie V fie W** trebuie să fie la 105. Cu toate acestea, prima repartiţie arată că lui V i se **poate** aloca biroul 107 (deci nu trebuie să i se aloce nici 103 nici 105). Şi cea de-a doua diagramă arată că W **poate** fi repartizat la 106 (deci **nu trebuie** să fie repartizat nici la 103 nici la 105).

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 14

Descriere: La această întrebare F şi G trebuie repartizaţi în birouri care să fie cât mai departe posibil. După aceea trebuie să număraţi câte birouri (alocate altor persoane) sunt între F şi G.

Răspunsurile incorecte

D, E Între birourile de la capetele şirului, 101 şi 107, sunt cinci încăperi. Totuşi, condiţia a doua vă spune că nici F nici G nu pot fi repartizaţi la 101 sau la 107. Deci (luând în considerare numai condiţia a doua) cea mai mare distanţă între F şi G este atunci când unul este la 102 şi celălalt la 106. Între 102 şi 106 sunt numai trei birouri.

C Dar le putem aloca lui F şi lui G birourile 102 şi 106 şi să avem trei încăperi distanţă între ei?

101	102	103	104	105	106	107
	F				G	

Dacă s-ar putea acest lucru, nu s-ar putea aloca niciunul dintre birourile 101, 103, 105 şi 107 asistenţilor. Deci toate aceste birouri ar trebui alocate lectorilor. Dar nu există decât trei lectori, deci nu pot fi trei birouri distanţă între birourile lui F şi al lui G.

B Ar putea fi la două birouri distanţă?

101	102	103	104	105	106	107
		F			G	

Una dintre consecinţele excluderii lui F şi a lui G din încăperile de la capetele şirului este că orice birou care îi este alocat fie lui F fie lui G va fi lângă alte două birouri. Înseamnă că, chiar dacă F şi G sunt despărţiţi de numai două birouri, este nevoie tot de patru lectori pentru a satisface prima condiţie. Dar nu sunt decât trei lectori.

Răspunsul corect

A Deci, nu mai mult de un birou poate separa încăperile alocate lui F şi G. Varianta (A) trebuie să fie răspunsul corect.

Şi într-adevăr acesta este. Pentru a vedea că poate fi o singură încăpere între birourile lui F şi al lui G, urmăriţi diagrama de mai jos:

101	102	103	104	105	106	107
W	R	F	S	G	Q	V

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 15

De ce trebuie să ţineţi cont la această întrebare: Observaţi că această întrebare vă cere să găsiţi pe cineva căruia **nu i se poate** aloca biroul 104.

Descriere: Această întrebare vă cere să identificaţi persoana căreia nu i se poate aloca biroul 104 numai pe baza condiţiilor iniţiale. Deci oricine poate primi acest birou în cadrul unei repartiţii complete a birourilor poate fi eliminat. Înseamnă că, înainte să analizaţi variantele de răspuns, ar putea să vă fie util să studiaţi posibilele repartiţii complete pe care le-aţi construit deja răspunzând la întrebările anterioare, pentru a vedea dacă puteţi deja să eliminaţi anumite variante de răspuns. (De aceea, ar putea să vă ajute, ca strategie generală pentru rezolvarea acestui tip de întrebări, să marcaţi repartiţiile complete care respectă condiţiile iniţiale şi să le baraţi pe cele care încalcă condiţiile. Acest lucru vă va permite să vă folosiţi cât mai eficient de ceea ce aţi făcut înainte, uitându-vă doar la informaţiile de care aveţi nevoie.)

Răspunsurile incorecte

A, B Următoarea repartiţie arată că fie F fie G poate primi biroul 104:

101	102	103	104	105	106	107
V	R	Q	F/G	G/F	S	W

Următoarea repartiţie arată că fie Q fie S poate primi biroul 104:

C, D

101	102	103	104	105	106	107
W	S/Q	G	Q/S	F	R	V

Răspunsul corect

E Deoarece am eliminat variantele (A), (B), (C) şi (D), răspunsul corect trebuie să fie (E).

Pentru a arăta că lui V nu i se poate aloca biroul 104, luaţi în considerare următoarele: nici lui F nici lui G nu li se pot aloca birourile de la capetele şirului (potrivit celei de-a doua condiţii). Deci, dacă lui V, asistent, i se alocă 104, F şi G trebuie să fie la 102 şi 106, pentru a evita încălcarea primei condiţii.

101	102	103	104	105	106	107
	F/G		V		G/F	

Toate birourile care nu sunt încă alocate sunt fie lângă cel al lui F fie lângă cel al lui G şi unul dintre aceste birouri trebuie să îi revină lui W. Dar, dacă W primeşte birou lângă F sau G, se încalcă prima condiţie. Deci lui V nu i se poate aloca biroul 104 şi (E) este confirmat ca răspuns corect.

Aţi consuma foarte mult timp dacă aţi răspunde la această întrebare analizând fiecare variantă în parte, deşi şi această metodă vă duce la rezultatul dorit. Timpul folosit pentru a răspunde la o întrebare poate fi redus simţitor analizând care răspuns este cel mai probabil să fie corect.

Uitându-ne la condiţiile iniţiale, observăm că Q şi S pot fi schimbaţi între ele. Acest lucru face puţin probabil ca vreunul dintre ei să poată fi repartizat la 104 în timp ce celălalt să nu poată fi. Deoarece amândoi se numără printre variantele de răspuns, nu merită să începem verificarea cu niciunul dintre ei. F şi G, de asemenea, sunt printre variantele de răspuns. Şi deşi F nu este, strict vorbind, interşanjabil cu G, sunt suficient de asemănători pentru a sugera că V este probabil cel ce poate fi repartizat la 104. Un astfel de raţionament v-ar duce direct la răspunsul (E).

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 16

Descriere: Să presupunem că nu există nicio pereche de membri ai catedrei cu titluri egale care să primească birouri alăturate. [Traducerea iniţială spunea exact invers] Să luăm în considerare mai întâi profesorii universitari. Potrivit primei condiţii, nici F nici G nu pot primi birouri alăturate celor ocupate de asistenţi. Şi, potrivit celei de-a doua condiţii, F şi G nu pot fi repartizaţi în birourile de la capetele şirului. Deci, dacă F şi G nu sunt în încăperi alăturate, trebuie să primească birouri care să fie flancate din ambele părţi de birouri ocupate de lectori. Dar nu există decât trei lectori. (Şi ştim deja, din explicaţia întrebării 14, că F şi G nu pot fi separaţi de mai mult de un birou.) Deci, o secţiune a şirului de birouri trebuie să corespundă următoarei diagrame:

Lector	Profesor (F/G)	Lector	Profesor (F/G)	Lector

Conform condiţiei a treia, G nu poate fi lângă R, deci R nu poate fi lectorul căruia i s-a alocat biroul din mijloc. Pentru a evita ca cei doi asistenţi să fie repartizaţi în birouri alăturate, vor trebui să li se aloce birourile 101 şi 107. Astfel, singurele posibile modalităţi de repartiţie sunt cele din diagramele de mai jos:

101	102	103	104	105	106	107
V/W	R	F	Q/S	G	S/Q	W/V

şi

101	102	103	104	105	106	107
V/W	Q/S	G	S/Q	F	R	W/V

Tot ce mai trebuie să faceţi este să comparaţi fiecare variantă de răspuns cu cele două diagrame.

Răspunsurile incorecte

A Cea de-a doua diagramă arată că F poate primi biroul 105. Deci F **nu trebuie** repartizat nici la 103 nici la 104.

B Ambele diagrame arată că Q poate primi biroul 104. Deci lui Q **nu trebuie** să i se aloce nici 102 nici 106.

C Cea de-a doua diagramă arată că R poate primi biroul 106. Deci R **nu trebuie** să primească nici 102, nici 106.

D Prima diagramă arată că S poate primi biroul 106 şi cea de-a doua arată că poate primi biroul 102. Deci S **nu trebuie** să primească nici biroul 104 nici 105.

Răspunsul corect

E V (ca şi W) pot fi repartizaţi fie în biroul 101 fie în 107 şi nicăieri în altă parte. Deci V **trebuie** să fie repartizat fie la 101 fie la 107.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 17

De ce trebuie să ţineţi cont la această întrebare: Observaţi că această întrebare se referă la repartiţiile în care F şi G **nu** primesc birouri alăturate. Şi vi se cere să găsiţi pe cineva căruia nu i se poate aloca biroul 107 într-o astfel de repartiţie.

Descriere: Potrivit condiţiei a doua, nici F nici G nu pot fi repartizaţi în birourile de la capetele şirului. Astfel, aplicând prima condiţie, dacă nu li se alocă încăperi alăturate, birourile lor trebuie să fie flancate

din ambele părţi de birouri ocupate de lectori, ceea ce înseamnă că unul dinte lectori va primi un birou care este lângă cel al lui F pe o parte şi cel al lui G pe partea cealaltă.

Lector	F/G	lector	G/F	Lector

Potrivit celei de-a treia condiţii, acest lector nu poate fi R. Deci, cinci dintre birourile consecutive pot fi alocate într-unul din modurile de mai jos:

R	F	Q/S	G	S/Q

sau

Q/S	G	S/Q	F	R

Conform celei de-a doua condiţii, dacă lui V şi W li se alocă birouri alăturate, biroul lui V trebuie să fie între cel la lui R şi cel al lui W. Deci repartiţiile trebuie făcute conform uneia dintre următoarele diagrame:

101	102	103	104	105	106	107
V/W	R	F	Q/S	G	S/Q	W/V

101	102	103	104	105	106	107
W	V	R	F	Q/S	G	S/Q

101	102	103	104	105	106	107
W/V	Q/S	G	S/Q	F	R	W/V

101	102	103	104	105	106	107
Q/S	G	S/Q	F	R	V	W

Răspunsurile incorecte

A, B, C, E Analizând cele patru diagrame posibile pentru cazurile în care F şi G nu primesc birouri alăturate, puteţi vedea că V, W, S şi Q sunt singurii membri ai catedrei care pot primi biroul 107.

Răspunsul corect

D Niciuna dintre cele patru diagrame nu îl repartizează pe R în biroul 107. Şi, deoarece nu mai există alte variante posibile în care F şi G să nu fie în birouri alăturate, ştim că lui R **nu** i se poate aloca biroul 107.

O altă modalitate de abordare a acestei întrebări ar fi să vă gândiţi mai întâi care variantă de răspuns este cel mai probabil să fie corectă şi verificând-o pe aceea întâi. Aici, ca şi la întrebarea 15, căutăm un singur membru al catedrei căruia nu i se poate aloca un anumit birou. Q şi S sunt menţionaţi amândoi şi ştim că nu putem deosebi între ei, deci niciunul dintre ei nu poate fi varianta corectă. V şi W sunt amândoi enumeraţi şi până în acest moment ştim că, deşi se poate face o distincţie între ei, de cele mai multe ori sunt greu de separat. Deci nici V nici W nu sunt o variantă plauzibilă. (În plus, s-ar putea să vă amintiţi de la elaborarea diagramelor pentru întrebarea 16 că şi V şi W **pot** primi biroul 107 când F şi G nu primesc birouri alăturate.) Astfel rămâne varianta R ca fiind cea mai probabilă şi răspunsul (D) ca fiind primul de luat în calcul.

Nivel de dificultate: 5

Întrebările 18 – 24

Ce spune cerinţa: Acest grup de întrebări este despre o selecţie de covoare pentru o expoziţie. Sunt opt covoare şi din acestea opt se pot selecta patru, cinci sau şase covoare (niciun alt număr de covoare nu pot fi selectate). Tot ce ştim despre covoare este forma – fie ovală fie dreptunghiulară – şi materialul din care sunt făcute – fie lână fie mătase.

Pe lângă restricţia legată de numărul de covoare care trebuie selectate (între patru şi şase), mai sunt doar trei condiţii care trebuie respectate pentru ca selecţia să fie acceptabilă.

Prima condiţie este clară: cel puţin două covoare ovale trebuie selectate (indiferent de materialul din care sunt făcute). Deoarece nu există decât un singur covor oval de mătase propus pentru selecţie, orice selecţie acceptabilă va trebui să conţină măcar unul dintre covoarele ovale de lână.

A doua condiţie vă spune că, într-o selecţie acceptabilă, numărul total de covoare de lână (indiferent de formă) poate fi de două sau trei, şi niciun alt număr de covoare de lână nu pot fi selectate. Deci ştim că, pentru a avea destule covoare, o selecţie acceptabilă trebuie să conţină şi covoare de mătase şi de lână.

Cea de-a treia condiţie vă cere să selectaţi şi alt covor de mătase pe lângă cel oval de mătase. Deci ştim că, dacă trebuie să alegem numai un covor de mătase, acela va fi dreptunghiular.

Întrebarea 18

Descriere: Fiecare dintre selecţiile propuse conţine fie patru fie cinci covoare, deci toate pot fi selecţii acceptabile ca număr. Înseamnă că fiecare răspuns incorect va trebui să încalce măcar una dintre condiţiile iniţiale. Deci, comparând fiecare variantă cu condiţiile, puteţi elimina răspunsurile incorecte. Când găsiţi varianta care nu poate fi eliminată, acea variantă va satisface toate cele trei condiţii şi este varianta corectă de răspuns.

Răspunsurile incorecte

A Această selecţie cuprinde covorul oval de mătase dar nu cuprinde niciunul dintre covoarele dreptunghiulare de mătase. De aceea încalcă cea de-a treia condiţie.

B Această selecţie cuprinde numai un covor oval şi numai un covor de lână. De aceea încalcă prima condiţie, care invalidează orice selecţie cu mai puţin de două covoare de lână. Şi încalcă şi cea de-a doua condiţie, care invalidează orice selecţie cu mai puţin de două covoare de lână.

C Această selecţie cuprinde un număr de patru covoare de lână. Deci încalcă condiţia a doua, având mai mult decât numărul maxim de covoare de lână acceptate – trei.

E În această selecţie toate covoarele sunt dreptunghiulare. Selecţia încalcă prima condiţie.

Răspunsul corect

D După ce aţi eliminat toate celelalte variante de răspuns, ştiţi că (D) este răspunsul corect. Iată şi o demonstraţie a faptului că (D) este răspunsul corect: selecţia din (D) cuprinde două covoare ovale, deci satisface prima condiţie. Cuprinde un total de trei covoare dreptunghiulare de lână, deci satisface cea de-a doua condiţie. Şi, deşi conţine numai un covor de mătase, acest covor este dreptunghiular, nu oval, deci şi a treia condiţie este respectată.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 19

De ce trebuie să ţineţi cont la această întrebare: Remarcaţi că această întrebare vă cere să găsiţi covorul sau covoarele care **nu se pot** combina cu alte trei covoare de lână pentru a forma o selecţie acceptabilă, **indiferent care trei dintre cele cinci covoare de lână sunt selectate**. Deci, dacă covorul sau covoarele enumerate într-una din variantele de răspuns şi încă trei covoare de lână sunt selectate, şi această selecţie respectă toate cele trei condiţii iniţiale, atunci acea variantă de răspuns este incorectă. Remarcaţi, de asemenea, că pentru fiecare variantă de răspuns, ceea ce trebuie să

analizaţi este dacă o selecţie ar putea fi acceptabilă care să conţină o combinaţie de trei covoare de lână plus toate covoarele din acea listă **şi niciun alt covor.**

Descriere: Au fost selectate trei covoare de lână (a căror formă nu este specificată). Înseamnă că trebuie să selectăm între unul şi trei covoare pentru a forma o selecţie. Mai înseamnă şi că niciunul dintre covoarele pe care le adăugăm nu poate fi covor de lână (pentru a nu încălca condiţia a doua). Totuşi, dacă observăm variantele de răspuns, vom vedea ca niciuna dintre ele nu cuprinde mai multe de trei covoare şi niciuna nu cuprinde vreun covor de lână. Deci toate variantele conţin un număr acceptabil de covoare pentru a respecta a doua condiţie. Deoarece cele trei covoare deja selectate ar putea cuprinde cele două covoare de lână ovale, nu e nevoie să adăugăm alte covoare pentru a respecta prima condiţie. Deci niciuna dintre variantele de răspuns nu va încălca nici prima condiţie. Astfel, vă rămâne să lucraţi cu cea de-a treia condiţie, care se referă numai la covoarele de mătase. Ca să găsiţi răspunsul corect, trebuie să găsiţi lista de covoare care încalcă cea de-a treia condiţie. Şi această condiţie impune ca pe listă să nu fie numai covorul oval de mătase.

Răspunsul corect

A Lista covoarelor din varianta (A) ar produce o selecţie care conţine trei covoare de lână şi un covor de mătase oval. Acel covor de mătase oval ar fi singurul covor de mătase din selecţie, deci aceasta ar încălca cea de-a treia condiţie. De aceea, o selecţie acceptabilă de covoare nu ar putea fi formată adăugând numai covorul de la (A) celor trei covoare de lână.

Răspunsurile incorecte

B, C Cea de-a treia condiţie este respectată atâta timp cât covorul oval de mătase nu este singurul covor de mătase selectat. Deci, deoarece covorul de mătase oval nu este deloc cuprins nici în (B), nici în (C), ambele respectă condiţia a treia. Astfel, ambele variante ar putea fi selecţii acceptabile, cu condiţia ca cele trei covoare de lână deja selectate să conţină cele două covoare ovale de lână.

D, E Orice selecţie care conţine atât un covor oval de mătase cât şi cel puţin un covor dreptunghiular de mătase respectă cea de-a treia condiţie. Astfel, atât (D) cât şi (E) ar fi completări acceptabile ale selecţiei de covoare, cu condiţia ca cele trei covoare de lână selectate să conţină măcar unul dintre cele două covoare ovale de lână.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 20

De ce trebuie să ţineţi cont la această întrebare: Căutaţi un covor sau un grup de covoare care să nu poată face parte din nicio selecţie acceptabilă, adică, căutaţi un covor sau un grup de covoare care, odată selectate, să fie **imposibil** de completat selecţia fără a încălca una sau mai multe dintre condiţiile iniţiale, **indiferent de celelalte covoare incluse în selecţie**.

Descriere: Deoarece întrebarea în sine nu adaugă restricţii în plus faţă de condiţiile iniţiale, probabil că cea mai eficientă strategie de rezolvare este pur şi simplu să analizaţi fiecare variantă de răspuns în parte şi să încercaţi să adăugaţi covoare acelei liste pentru a crea o selecţie acceptabilă. Orice variantă de răspuns care **poate** completa selecţia trebuie respinsă ca fiind o variantă incorectă.

Variantele incorecte de răspuns

A Adăugaţi un covor dreptunghiular de mătase la cel oval de mătase pentru a respecta condiţia a treia. Mai adăugaţi şi cele două covoare de lână ovale, ceea ce va satisface şi prima condiţie şi pe cea de-a doua şi duce numărul de covoare selectate la patru. Rezultatul este o selecţie acceptabilă, deci varianta (A) poate fi eliminată.

B Selecţia acceptabilă la care aţi ajuns la varianta (A) conţine două covoare ovale de lână, deci putem folosi aceeaşi selecţie acceptabilă pentru a arăta că şi (B) este o variantă incorectă de răspuns.

C Selecţia acceptabilă la care aţi ajuns în cazul lui (A) cuprindea toate cele trei covoare ovale, deci putem folosi aceeaşi selecţie pentru a respinge şi pe (C) ca variantă incorectă de răspuns.

D Celor două covoare dreptunghiulare de lână adăugaţi-le un covor oval de lână (ajungând astfel la numărul maxim de covoare de lână permis – trei) şi un covor oval de mătase (pentru a satisface prima condiţie). Deoarece covorul oval de mătase nu poate fi singurul covor de mătase ales, adăugaţi un covor dreptunghiular de mătase (respectând astfel cea de-a treia condiţie). Vom avea astfel cinci covoare selectate şi această selecţie este una acceptabilă, deci puteţi respinge şi varianta (D) ca fiind incorectă.

Răspunsul corect

E Deoarece porniţi de la trei covoare dreptunghiulare de **lână**, cea de-a doua condiţie nu vă mai permite să adăugaţi alte covoare de lână. Numai covoare de mătase pot fi adăugate. Dar prima condiţie vă impune să cuprindeţi în selecţie cel puţin două covoare ovale şi nu există decât un singur covor oval de mătase disponibil. Deci, este imposibil să ajungeţi la o selecţie acceptabilă care să conţină toate cele trei covoare dreptunghiulare de lână.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 21

Descriere: De fapt, această întrebare vă cere să aflaţi care covoare de lână trebuie incluse în orice selecţie acceptabilă care cuprinde un singur covor de mătase. După cum veţi observa probabil imediat, dacă selecţia trebuie să conţină un singur covor de mătase, apar foarte multe restricţii pentru toată selecţia în ansamblul ei. De aceea, această întrebare are nevoie de un timp de gândire înainte de a analiza variantele de răspuns.

Veţi remarca imediat că, dacă se selectează un singur covor de mătase, acesta trebuie să fie unul din cele dreptunghiulare pentru a nu încălca condiţia a treia. Înseamnă că selecţia trebuie să conţină ambele covoare ovale de lână pentru a respecta şi prima condiţie. Selecţia mai trebuie să conţină şi cel puţin un covor dreptunghiular de lână, pentru a ajunge la un total de minim patru covoare, dar nu poate conţine nici mai mult de un covor dreptunghiular de lână fără să încalce cea de-a doua condiţie. Astfel, pe lângă un covor de mătase, selecţia mai trebuie să cuprindă două covoare ovale şi un covor dreptunghiular. (B) este, deci, răspunsul corect.

Răspunsul corect

B Dacă nu se selectează decât un covor de mătase, acesta trebuie să fie cel dreptunghiular (pentru a nu încălca cea de-a treia condiţie). Toate celelalte covoare trebuie alese dintre cele două covoare ovale de lână şi cele trei covoare dreptunghiulare de lână. Ambele covoare ovale de lână trebuie selectate (pentru a respecta prima condiţie, care cere ca selecţia să conţină cel puţin două covoare ovale). Pentru a ajunge la patru covoare şi pentru a respecta cea de-a doua condiţie (care limitează numărul de covoare dreptunghiulare de lână la trei), numai unul dintre covoarele de lână dreptunghiulare trebuie selectat. Deci, dacă exact un covor de mătase este selectat, celelalte covoare din selecţie trebuie să fie două covoare ovale de lână şi un covor dreptunghiular de lână.

Răspunsurile incorecte

A, E Deoarece covorul de mătase menţionat nu poate fi cel oval, (A) încalcă prima condiţie, care cere ca cel puţin două covoare ovale să fie selectate. Şi varianta (E) încalcă prima condiţie.

C, D Atât (C), cât şi (D) încalcă parţial cea de-a doua condiţie care spune că nu pot fi mai mult de trei covoare de lână în selecţie. (C) ar presupune să fie patru covoare de lână şi (D) ar presupune să se selecteze cinci covoare de lână.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 22

De ce trebuie să ţineţi cont la această întrebare: În fiecare din variantele de răspuns, vi se spune atât câte covoare dreptunghiulare au fost selectate cât şi dacă acele covoare sunt de lână sau de mătase. Totuşi, tot ceea ce vi se spune despre covoarele ovale este numărul care a fost selectat, nu şi din ce sunt făcute acestea. De aceea, cel puţin pentru unele din variantele de răspuns, s-ar putea să existe mai mult de o selecţie de patru covoare care să corespundă descrierii date. Dacă **una** dintre aceste selecţii satisface toate cele trei condiţii iniţiale, atunci acea selecţie este o selecţie acceptabilă de covoare (deci este şi răspunsul corect), chiar dacă **o altă selecţie** care corespunde descrierii încalcă una sau mai multe dintre condiţii.

Veţi remarca probabil imediat că, dacă se limitează numărul total de covoare la patru, acest lucru nu vă ajută neapărat să găsiţi răspunsul corect. Şi, deoarece sunt numai trei condiţii, este probabil mai eficient să treceţi direct la analizarea fiecărei variante de răspuns în parte, pentru a elimina variantele care nu respectă toate cele trei condiţiile.

NOTĂ: După cum se menţionează în capitolul „Instrucţiuni pentru rezolvarea întrebărilor de gândire analitică", trebuie să fiţi mereu conştienţi de faptul că s-ar putea să fi descoperit deja anumite lucruri răspunzând la întrebările anterioare, deoarece toate întrebările pleacă de la acelaşi set de condiţii. Această întrebare poate fi un exemplu bun pentru acest sfat. Probabil vă amintiţi că am folosit nişte liste acceptabile de covoare pentru a elimina variantele incorecte de răspuns la întrebarea 20. Ca răsplată pentru că aţi reuşit să rezolvaţi întrebarea 20 corect, puteţi să identificaţi varianta (C) de răspuns la această întrebare ca fiind cea corectă, fără să mai parcurgeţi întreg raţionamentul de la început. În general nu este recomandabil să analizaţi răspunsurile la celelalte întrebări pentru a găsi răspunsul corect la o întrebare, dar dacă vi se întâmplă să reţineţi informaţia pe care să o puteţi folosi, profitaţi din plin de acest lucru.

Răspunsurile incorecte

A, E Orice selecţie care nu conţine cel puţin două covoare ovale încalcă prima condiţie. De aceea, nici (A), nici (E) nu sunt selecţii valide.

B Două selecţii de patru covoare corespund descrierii din (B):

1. o selecţie care conţine două covoare ovale de lână şi două covoare dreptunghiulare de lână.

sau

2. o selecţie care conţine un covor oval de mătase, un covor oval de lână şi două covoare dreptunghiulare de lână.

Prima selecţie are patru covoare de lână, deci încalcă a doua condiţie. Cea de-a doua selecţie

are un covor oval de mătase şi acesta este singurul covor de mătase, deci încalcă cea de-a treia condiţie. De aceea, niciuna din selecţiile propuse în (B) nu este acceptabilă.

D Avem numai trei covoare ovale: două de lână şi unul de mătase. De aceea ştim că orice selecţie cu trei covoare ovale trebuie să conţină un covor oval de mătase. Deci, pentru a respecta cea de-a treia condiţie, ar trebui să cuprindă şi un covor de mătase dreptunghiular. Dar, deoarece singurul covor dreptunghiular din selecţia descrisă în varianta D este unul de lână, (D) nu este o selecţie acceptabilă.

Răspunsul corect

C Această selecţie cuprinde toate covoarele ovale şi satisface prima condiţie. Deoarece sunt numai trei covoare ovale disponibile, ştim exact care sunt acestea: două covoare ovale de lână (ceea ce respectă a doua condiţie) şi un covor oval de mătase. Şi deoarece această selecţie mai conţine şi un covor dreptunghiular de mătase, respectă şi cea de-a treia condiţie. Deci (C) este varianta corectă de răspuns.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 23

De ce trebuie să ţineţi cont la această întrebare: Notaţi că această întrebare vă cere să găsiţi covorul sau covoarele care nu se pot adăuga celor trei covoare de mătase pentru a forma o selecţie acceptabilă. Deci, dacă covorul sau covoarele enumerate într-o variantă de răspuns plus cele trei covoare de mătase formează o selecţie acceptabilă de covoare, atunci acel răspuns este **incorect**. Reţineţi, de asemenea, că, pentru fiecare variantă de răspuns, trebuie să verificaţi valabilitatea selecţiei în condiţiile în care aceasta conţine cele trei covoare de mătase plus covoarele din listă **şi niciun alt covor**.

Descriere: Puteţi să vă daţi seama imediat că selectarea celor trei covoare de mătase înseamnă că, indiferent de ce alte covoare mai alegeţi, condiţia a treia este respectată. Deoarece toate variantele de răspuns adaugă între unu şi trei covoare, toate ar putea crea selecţii acceptabile ca mărime. Deoarece unul dintre covoarele de mătase este oval, adăugarea unui singur alt covor oval va respecta prima condiţie. Şi cea ce-a doua condiţie va fi respectată daca două sau mai multe covoare de lână sunt adăugate. Ceea ce căutaţi este o variantă de răspuns care să adauge numai covoare dreptunghiulare [traducerea iniţială spunea cu totul altceva] (pentru a încălca prima condiţie) sau una care să adauge numai un covor de lână (încălcând astfel condiţia a doua).

Răspunsul corect

A De vreme ce varianta (A) adaugă un singur covor de lână celor trei de mătase, descrierea de mai sus vă arată că nu se poate adăuga lista din varianta (A) la cele trei covoare de mătase pentru a forma o selecţie acceptabilă.

Răspunsurile incorecte

B, C, D, E Fiecare dintre aceste variante de răspuns adaugă fie două fie trei covoare de lână, respectând astfel condiţia a doua. Deoarece, în fiecare caz, cel puţin unul dintre covoarele adăugate este oval, toate aceste variante respectă prima condiţie. De aceea, oricare dintre variantele (B), (C), (D) şi (E) ar putea duce la formarea de selecţii acceptabile.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 24

Descriere: Deoarece există numai trei covoare de mătase disponibile, orice selecţie de şase covoare va trebui să cuprindă cel puţin trei covoare de lână. Cea de-a doua condiţie, totuşi, nu permite să avem mai mult de trei covoare de lână. Deci, pentru a obţine o selecţie acceptabilă de şase covoare, toate cele trei covoare de mătase vor trebui incluse (respectând astfel condiţia a treia) şi trei covoare de lână. Deoarece nu există decât un covor oval de mătase, cel puţin unul dintre cele trei covoare de lână trebuie să fie oval pentru a respecta prima condiţie (şi cel puţin unul va fi dreptunghiular pentru că există numai două covoare de lână ovale). Deci, există două posibilităţi pentru o selecţie acceptabilă de covoare:

1. un covor oval de mătase, două covoare dreptunghiulare de mătase, un covor oval de lână şi două covoare dreptunghiulare de lână

sau

2. un covor oval de mătase, două covoare dreptunghiulare de mătase, două covoare ovale de lână şi un covor dreptunghiular de lână

Răspunsul corect

C După cum aţi văzut în explicaţia de mai sus, putem ajunge uşor la varianta corectă de răspuns (C). Ambele selecţii acceptabile de şase covoare includ cele două covoare dreptunghiulare de mătase, deci aceste două covoare **trebuie** incluse în selecţie.

Răspunsurile incorecte

A, E Aceste variante de răspuns pot fi eliminate deoarece amândouă încalcă prima condiţie. În ambele cazuri, nu ar fi selectat decât un covor oval, nu minimul de două.

B, D Variantele (B) şi (D) nu încalcă condiţiile iniţiale, deci, spre deosebire de (A) şi (E), nu pot fi eliminate în acest fel. Într-adevăr, dacă vă veţi uita la cele două selecţii acceptabile de şase covoare de mai sus, veţi vedea că lista 2 conţine şi covoarele ovale de lână din (B) şi cele trei covoare dreptunghiulare din (D). Dar lista 1 este, de asemenea, o listă de şase covoare acceptabilă şi nici (B), nici (D) nu sunt cuprinse în lista 1. Deci (B) şi (D) pot fi eliminate deoarece, deşi **pot** fi incluse într-o selecţie acceptabilă de şase covoare, nu **trebuie** să fie incluse într-o astfel de selecţie.

Nivel de dificultate: 3

Înţelegerea unui text scris - EXPLICAŢII

Întrebările 1 - 8

Sinopsis: Acest articol discută doctrina de secol XII a Papei Alexandru al III-lea privind căsătoria. Autorul începe prin a descrie doctrina drept o sinteză a opiniilor ecleziastice şi secular legale existente. Primul paragraf prezintă aspectele legale ale acestei sinteze. Explică faptul că, după doctrina alexandrină, o căsătorie legal valabilă se încheie în termeni de consimţământ reciproc al cuplului şi că nu necesită nici acordul părinţilor, nici cel al Bisericii.

Al doilea paragraf discută aspectele ecleziastice ale sintezei. Subliniază faptul că, deşi după doctrina alexandrină Biserica nu are nicio autoritate asupra valabilităţii secular legale a căsătoriei, cuplurile care ignoră condiţiile impuse de Biserică trebuie să se aştepte la consecinţe drastice. Al treilea paragraf dezvoltă una dintre chestiunile menţionate în paragraful al doilea – şi anume standardele Bisericii privind aspectele care califică o căsătorie drept „clandestină".

Până în acest moment, autorul pur şi simplu prezintă conţinutul doctrinei lui Alexandru. În paragraful final, însă, autorul introduce interpretarea doctrinei alexandrine propusă de istoricul Charles Donahue. Această interpretare, pe care autorul articolului o descrie ca „radicală", se preocupă de un aspect particular al doctrinei alexandrine, şi anume faptul că o căsătorie încheiată fără acordul părinţilor poate fi oficiată pe de-a-ntregul de către Biserică. Donahue conchide că, datorită doctrinei alexandrine, biserica a devenit protectorul libertăţilor individuale în privinţa căsătoriei.

Întrebarea 1

Descriere: Această întrebare vă cere să identificaţi enunţul care exprimă cel mai corect ideea pe care o transmite pasajul în ansamblu. Trebuie să ţineţi minte că un răspuns care spune ceva adevărat despre articol nu este neapărat şi răspunsul corect. În primul rând, răspunsul poate conţine şi ceva incorect despre articol, în care caz nu poate, luat în întregime, exprima corect ideea principală a acestuia. De asemenea, un răspuns care descrie în întregime corect o anumită parte a articolului poate fi totuşi greşit pentru că ceea ce descrie nu reprezintă ideea principală.

Răspunsul corect:

B Primul paragraf stabileşte că doctrina alexandrină privea căsătoria ca uniune consensuală a indivizilor implicaţi, iar paragraful 2 ne spune că singurul lucru necesar pentru valabilitatea secular legală a căsătoriei era consimţământul reciproc al cuplului. Ultimul paragraf afirmă că, potrivit istoricului Charles Donahue, doctrina alexandrină susţinea mai degrabă căsătoriile din dragoste, decât pe cele din interes.
Ca atare, dintre cele cinci răspunsuri, (B) exprimă cel mai bine ideea principală a articolului.

Răspunsurile incorecte:

A Prima propoziţie a articolului prezintă doctrina alexandrină privind căsătoria drept „o sinteză a opiniilor ecleziastice şi legale existente". De aceea, prima parte a răspunsului (A) redă corect o idee importantă a articolului. Însă a doua parte a răspunsului (A) este inexactă, pentru că

singurul expert citat de autor, Charles Donahue, nu susţine, conform textului, că doctrina alexandrină încuraja căsătoriile clandestine. Mai mult, autorul spune explicit că doctrina alexandrină era menită să descurajeze căsătoriile clandestine. (rândurile 12-13)

C Contrar răspunsului (C), articolul nu susţine că doctrina alexandrină a reprezentat o întărire a autorităţii Bisericii. Potrivit doctrinei, Biserica nu avea niciun fel de autoritate asupra „valabilităţii seculare şi legale" a căsătoriei (rândurile 18-19). În ceea ce priveşte regulile bisericeşti, Biserica avea, desigur, o autoritate însemnată; de exemplu, putea excomunica cuplurile şi suspenda preoţii care încălcaseră regulile privitoare la căsătorie (rândurile 16-17). Cu toate acestea, nimic din articol nu sugerează că autoritatea Bisericii a fost consolidată datorită doctrinei, nici măcar în aceste privinţe. Din contră, articolul poate fi chiar privit ca sugerând că biserica a cedat din autoritatea de până atunci când a recunoscut valabilitatea legală a căsătoriilor pe care nu le oficia.

D Articolul discută într-adevăr în primul paragraf două tipuri de contracte de căsătorie, ca atare răspunsul (D) redă corect un detaliu din text. Însă acest detaliu nu este dezvoltat în niciun fel în restul articolului. De aceea, (D) nu expune corect ideea principală.

E Articolul spune că acele cupluri care se căsătoreau fără a respecta cerinţele bisericii referitor la anunţurile de căsătorie puteau fi, conform doctrinei alexandrine, excomunicate (rândurile 16-17). Însă testul prezintă chestiunea excomunicării ca pe un fapt istoric şi nu, după cum sugerează răspunsul (E), ca pe o problemă supusă diferitelor interpretări. Mai important decât atât, textul se focalizează pe doctrina alexandrină în general, şi nu pe reguli specifice care privesc tipurile de căsătorii care puteau duce la excomunicare.

Nivel de dificultate:3

Întrebarea 2

Răspunsul corect

D Potrivit textului (rândul 5) „conform doctrinei alexandrine, un cuplu se putea căsători de comun acord şi fără consimţământul părinţilor". Această propoziţie susţine în mod clar deducţia că doctrina alexandrină nu le acordă părinţilor puterea de a interzice o căsătorie bazată pe consimţământul reciproc al cuplului.

Răspunsurile incorecte

A,B Articolul menţionează părinţii numai în legătură cu modul în care doctrina alexandrină le-a limitat puterea de a controla cu cine se căsătoresc copiii lor. Articolul nu oferă nicio informaţie despre cum pot fi comparate atitudinile părinţilor cu cele ale copiilor faţă de biserică, aşa că nu există nimic în text care să sugereze că (A) ar fi corect. De asemenea, nu există nicio informaţie în text care să sugereze că părinţii preferau un tip de contract verbal celuilalt, şi, ca atare, nici (B) nu poate fi dedus din text.

C Articolul nu conţine nicio informaţie despre părerile părinţilor privind importanţa binecuvântării bisericii. Totuşi, textul sugerează că părinţii erau preocupaţi de aspectele economice ale căsătoriei şi, de aceea, pare probabil ca validitatea legală să îi intereseze foarte mult. Din aceste motive, se poate spune că **opusul** lui (C) ar putea fi adevărat. În orice caz, (C) nu se poate deduce din text.

E Articolul nu oferă niciun motiv să credem că mariajele clandestine erau o practică frecventă înainte de apariţia doctrinei alexandrine. Pe de altă parte, textul spune clar că doctrina făcea posibile căsătoriile clandestine. Astfel, ne există motive să deducem că această problemă îi îngrijora pe părinţi înainte de apariţia sintezei Papei Alexandru, şi cu atât mai puţin că această îngrijorare a contribuit la apariţia ei.

Nivel de dificultate:1

Întrebarea 3

Descriere: Ca să răspundeţi acestei întrebări, trebuie să căutaţi în text informaţiile referitoare la excomunicarea cuplurilor. Articolul menţionează asta o singură dată: în rândurile 16-17 se spune „Cuplurile care ignorau această cerinţă urmau a fi excomunicate." Ca să înţelegeţi la care cerinţă se referă şi ca să puteţi răspunde corect trebuie însă să luaţi în considerare şi propoziţia precedentă. În rândurile 14-16 ni se spune: „căsătoria trebuie precedată de publicarea unor anunţuri de căsătorie timp de trei duminici succesive, pentru a permite membrilor comunităţii să ridice orice obiecţii legale ar avea împotriva mariajului respectiv."

Răspunsul corect:

B După cum ne arată clar citatele de mai sus, conform doctrinei alexandrine, motivul excomunicării cuplurilor era încălcarea regulilor privind anunţurile de căsătorie.

Răspunsurile incorecte

A Este important să menţionăm că articolul face diferenţa între anunţarea intenţiei de căsătorie, anterior acesteia, pe de o parte şi oficierea căsătoriei printr-un ritual bisericesc (rândurile 8-9) realizat de un preot (rândul 17), pe de cealaltă parte. Încălcarea cerinţelor privind oficierea căsătoriei (A) – ceea ce înseamnă, de fapt, căsătoria fără binecuvântarea formală a unui preot (D) – nu este menţionat în text ca ducând la excomunicare. Singurul lucru specificat în text că îi supune pe cei doi soţi riscului de a fi excomunicaţi este nerespectarea cerinţei de a-şi anunţa în avans intenţia de a se căsători.

C Rândurile 26-28 spun că, „atâta vreme cât procedau conform regulilor în vigoare privitoare la anunţurile de căsătorie, un cuplu se putea căsătorii fără acordul părinţilor şi bucurându-se totuşi de binecuvântarea bisericii". Astfel, conform textului, cuplurile nu riscau să fie excomunicate dacă se căsătoreau fără acordul părinţilor.

E Atât contractele de futuro, cât şi cele de praesenti privesc validitatea seculară a căsătoriei, şi nu regulile sau ritualurile Bisericii. Iar excomunicarea nu are nimic de-a face cu aspectul secular al căsătoriei, ea fiind prezentată ca o pedeapsă a Bisericii pentru nerespectarea cerinţei de a-şi anunţa în avans intenţia de căsătorie. Ca atare, conform articolului, situaţia descrisă în (E) nu expune cuplurile riscului de a fi excomunicate.

Nivel de dificultate:1

Întrebarea 4

Descriere: Cuvântul „clandestin" apare în propoziţia care începe în rândul 12: „Deşi doctrina alexandrină accepta validitatea seculară legală a acestor contracte care nu ţineau cont de anunţarea publică şi oficierea rituală, încerca însă să descurajeze aceste uniuni clandestine şi să pună în ordine procedura de căsătorie." În aceste context, cuvântul „uniuni" se referă la căsătoriile încheiate prin „contractele" menţionate în rândul 12. În esenţă, întrebarea vă cere să alegeţi răspunsul care descrie cel mai bine tipul de căsătorie la care se referă sintagma „uniuni clandestine".

Răspunsul corect:

A Ştim că mariajele în chestiune sunt legale pentru că sunt descrise ca fiind încheiate prin contracte cu „validitate seculară legală" (rândul 12). Textul mai spune, de asemenea, că „uniunile clandestine" nu sunt recunoscute de biserică pentru că nu sunt anunţate public şi nu sunt oficiate religios. Ca atare, „uniunile clandestine" menţionate în paragraful al doilea reprezintă tipul de căsătorie descris în (A)

Răspunsurile incorecte

B Rândurile 12-13 caracterizează uniunile clandestine în chestiune din două puncte de vedere: statutul lor legal şi poziţia lor în ochii Bisericii. În acest context, nu există nicio referire la atitudinile sau reacţiile părinţilor, care oricum, conform doctrinei alexandrine, nu ar avea niciun efect asupra statutului legal al acestor căsătorii sau asupra recunoaşterii lor de către Biserică. Astfel, faptul că părinţii nu recunosc căsătoria nu o face clandestină.

C,D După cum am observat în discutarea răspunsului corect, uniunile clandestine sunt căsătorii nerecunoscute de Biserică. De aceea, atât (C), cât şi (D) sunt incorecte, pentru că descrie uniunile clandestine ca fiind recunoscute de Biserică.

E După cum sunt caracterizate în paragraful 2, uniunile clandestine sunt căsătorii reale; de fapt, ele au validitate seculară şi legală. Ceea ce descrie (E) nu reprezintă o căsătorie, ci, mai degrabă, o promisiune de căsătorie care nu este îndeplinită.

Nivel de dificultate:2

Întrebarea 5

Răspunsul corect:

E Primele trei paragrafe ale textului oferă explicaţii destul de detaliate despre doctrina de secol XII a Papei Alexandru al III-lea. Potrivit autorului, este o doctrină pe care istoricii o consideră semnificativă (rândurile 1-3). Ultimul paragraf expune o interpretare a acestei doctrine pe care autorul textului o caracterizează ca fiind „radicală". Ca atare, (E) înfăţişează corect scopul articolului.

Răspunsurile incorecte

A Singurul studiu menţionat în articol este cel al istoricului Charles Donahue. Autorul textului spune că interpretarea lui Donahue este „una radicală" (rândul 32), dar nu îi pune legitimitatea sub semnul întrebării. Mai mult, autorul nu identifică, şi cu atât mai puţin să examineze, faptele pe care se bazează aceasta.

B Autorul descrie ce poate fi corect considerat o doctrină legală importată. Dar, deşi autorul spune că istoricii îi acordă importanţă (rândurile 1-3), articolul nu menţionează nimic despre influenţa acesteia în perioadele istorice ulterioare. Astfel, (B) interpretează greşit ce spune articolul.

C Articolul nu ne dă niciun motiv să credem că domeniul căsătoriilor medievale este unul neglijat. În fapt, prima propoziţie, care se referă la „istoricii specializaţi în obiceiurile medievale legate la căsătorie", sugerează că se acordă o atenţie semnificativă acestui domeniu. În orice caz, autorul nu dă niciun semn că ar fi îngrijorat de o posibilă lipsă de interes, la fel cum articolul nu face apel la reînnoirea niciunor cercetări.

D Articolul se concentrează pe o singură doctrină legală şi ecleziastică şi nu încearcă în niciun fel să rezume întreaga istorie a erei în chestiune. Ca atare, deşi modul în care autorul descrie studiul lui Charles Donahue poate fi într-un fel considerat o susţinere a unei noi abordări ştiinţifice, (D) nu poate fi răspunsul corect pentru că prima parte a enunţului este foarte departe de text.

Nivel de dificultate:1

Întrebarea 6

Răspunsul corect

C Conform ultimului paragraf, Donahue prezintă Biserica din Evul Mediu ca pe un protector al libertăţii individuale în privinţa căsătoriei. Autorul pune faţă în faţă opinia „radicală" a lui Donahue şi „percepţia tradiţională asupra Bisericii medievale drept cea mai influentă autoritate într-o societate strict ierarhică" (rândurile 32-33). Astfel, articolul sugerează că, departe de a pune accentul pe susţinerea alegerilor individuale de către Biserică, precum face Donahue, interpretările tradiţionale înfăţişează biserica limitând libertăţile individuale.

Răspunsurile incorecte

A Potrivit primei propoziţii a articolului, istoricii specializaţi în obiceiurile medievale de căsătorie acordă o importanţă specială doctrinei Papei Alexandru al III-lea privind căsătoria. Astfel, articolul nu sugerează că aceşti alţi istorici îl consideră pe Papa Alexandru al III-lea mai puţin important decât o face Donahue.

B Articolul nu menţionează nici legile seculare moderne privind căsătoria, nici legătura lor cu doctrina lui Alexandru. În orice caz, din moment ce, atât doctrina alexandrină, cât şi legile seculare moderne privesc căsătoria drept o uniune consensuală, atât Donahue, cât şi istoricii

tradiţionali specializaţi în obiceiurile medievale de căsătorie ar putea fi de acord că doctrina alexandrină poate fi considerată un predecesor al legilor moderne privind căsătoria.

D Articolul nu indică modul în care Donahue sau alţi istorici cred că trebuie interpretate „complicatele ritualuri legale şi ecleziastice care însoţeau anunţarea publică şi oficierea religioasă a căsătoriei". Ca atare, textul nu ne dă niciun motiv să credem că diferenţa dintre Donahue şi ceilalţi istorici este că el interpretează acele ritualuri corect, pe când ceilalţi nu.

E Articolul nu ne dă suficiente detalii despre opiniile lui Donahue sau despre cele alte altor istorici pentru a sugera dacă unii dintre ei s-au concentrat mai mult pe un anumit aspect decât ceilalţi. Astfel că nu există motive să credem că (E) surprinde o diferenţă între interpretarea lui Donahue şi cele ale altor istorici

Nivel de dificultate:3

Întrebarea 7

Descriere: Articolul descrie două tipuri de contract verbal recunoscute de doctrina alexandrină. Un tip, contractul *de futuro,* reprezenta promisiunea de căsătorie în viitor (rândurile 9-11), pe când celălalt tip, contractul *de praesenti,* încheia o căsătorie care intra imediat în vigoare, cu toate obligaţiile aferente, printr-un schimb de termeni de consimţământ (rândurile 6-8).

Răspunsul corect

D După cum s-a explicat mai sus, ceea ce deosebea un contract *de futuro* de unul *de praesenti* era faptul că *de futuro* exprima o intenţie de căsătorie în viitor, pe când *de praesenti* stabilea o uniune imediată, ce aducea cu sine responsabilităţi.

Răspunsuri incorecte

A Potrivit articolului, doctrina alexandrină recunoştea ambele tipuri de contract. (rândurile 3-6). Mai mult, ambele tipuri de contract erau seculare. Ca atare, (A) nu descrie o diferenţă între cele două tipuri.

B Articolul afirmă că viitorii soţi puteau încheia contracte de căsătorie în „termeni de consimţământ reciproc şi fără acordul părinţilor" (rândul 5). În text se adaugă: „aceste contracte erau de două tipuri" şi continuă descriind contractele *de futuro* şi *de praesenti*.(rândurile 6-11). De aceea, (B) nu redă corect diferenţa dintre cele două tipuri de contract.

C În rândurile 8-9, ni se spune că anunţarea intenţiei de căsătorie anterior acesteia nu contribuia la validitatea şi durata contractelor *de praesenti*. Articolul nu menţionează anunţarea publică a intenţiei de căsătorie în relaţie cu contractele *de futuro*. Dar, dat fiind faptul că ambele tipuri de contract erau seculare şi că anunţurile de căsătorie au legătură mai degrabă cu oficierea

religioasă a acesteia, decât cu validitatea lor seculară şi legală, acelaşi lucru poate fi dedus şi despre contractele *de futuro*. De aceea, (C) nu descrie o diferenţă între cele două tipuri de contract, aşa cum sunt ele prezentate în articol.

E Singura referire la excomunicare din articol spune că „urmau a fi excomunicate" acele cupluri care se căsătoreau fără să anunţe public acest lucru anterior căsătoriei (rândurile 16-17). Din moment ce contractul *de futuro* dădea caracter formal intenţiei de căsătorie fără a o încheia în fapt, articolul ne spune că numai încheierea unui contract *de praesenti* putea duce la excomunicare. În ceea ce priveşte oficiere ritualului de către Biserică, situaţia este aceeaşi: articolul vorbeşte numai despre căsătorii încheiate. Din moment ce ambele părţi ale răspunsului (E) se referă doar la contractele *de praesenti*, (E) nu descrie o diferenţă între cele două tipuri de contract.

Nivel de dificultate:1

Întrebarea 8

Descriere: Primul paragraf începe prin a descrie doctrina alexandrină ca „o sinteză a opiniilor legale şi ecleziastice existente referitoare la căsătorie" (rândurile 2-3). Restul paragrafului prezintă destul de detaliat aspectele pur seculare şi legale ale acestei sinteze. Al doilea paragraf explică modul în care doctrina alexandrină integra aspectele ecleziastice ale problemei.

Răspunsul corect

C După cum am văzut mai sus, doctrina alexandrină este prezentată ca o sinteză. Dar cea mai mare parte a primului paragraf se preocupă doar de aspectele legale şi seculare, insistând asupra faptului că Biserica nu avea nicio autoritate asupra validităţii legale şi seculare a căsătoriilor încheiate prin consimţământ prezent (rândurile 8-9). Al doilea paragraf discută celălalt aspect al sintezei. Ne arată că, după doctrina alexandrină, Biserica avea totuşi un cuvânt de spus în ceea ce priveşte căsătoria. Ca atare, al doilea paragraf prezintă informaţii suplimentare, care dezvoltă informaţia prezentată în primul.

Răspunsuri incorecte

A În măsura în care al doilea paragraf discută aceleaşi informaţii ca primul – validitatea legală şi seculară a anumitor contracte verbale de căsătorie încheiate fără binecuvântarea bisericii – în esenţă, repetă acele informaţii. Celelalte informaţii din paragraful 2 reprezintă date noi, pe care articolul le prezintă ca suplimentând, mai degrabă decât diferind de cele din primul paragraf.

B Primul paragraf explică faptul că, după doctrina alexandrină, un cuplu putea încheia o căsătorie legal valabilă fără acordul părinţilor şi fără oficierea religioasă. De asemenea, descrie modalităţile prin care viitorii soţi puteau încheia contracte *de praesenti* şi *de futuro*. Oricare dintre acestea pot fi privite drept reguli, însă, în măsura în care ar fi reguli, validitatea lor este confirmată de paragraful 2. Paragraful al doilea nu identifică nicio

excepţie a vreunei reguli prezentate în articol.

D Chestiunile discutate în al doilea paragraf sunt prezentate ca date istorice concrete. Paragraful 2 nu prezintă interpretări de niciun fel, tradiţionale sau noi, pe tema respectivă.

E Primul paragraf se concentrează în principal pe realizarea unei descrieri a unui aspect specific al doctrinei pe care autorul o prezintă drept „sinteză". Al doilea paragraf se concentrează în esenţă pe descrierea celuilalt aspect decisiv al acelei sinteze. Ca atare, al doilea paragraf prezintă informaţii adiţionale şi nu obiecţii la primul.

Nivel de dificultate:5

Întrebările 9 - 13

Sinopsis: Acest fragment analizează producţiile regizorilor neconvenţionali de film femei de culoare care ies din tiparele cinematografului de masă, folosind in acelaşi timp tehnicile cinematografice realiste al regizorilor tradiţionali. Autorul susţine în principal faptul că producţiile acestora sunt experimentale chiar şi atunci când folosesc tehnici tradiţionale.

Primul paragraf descrie relaţia dintre filmele experimentale şi cele tradiţionale. După părerea autorului, poveştile regizorilor convenţionali prezintă o lume în care niciun element nu este neacceptat de cultura de masă. Filmele tradiţionale creează iluzia că ceea ce vedem la cinematograf este la fel ca viaţa reală. Regizorii radicali care vor să scoată în evidenţă această iluzie încearcă să îşi forţeze publicul să vadă că felul în care sunt prezentate lucrurile la cinematograf nu are nimic de a face cu viaţa reală. Regizorii pot realiza acest lucru – în viziunea teoreticienilor de film citaţi de autor – respingând tehnicile realiste care „creează iluzia de continuitate vizuală" în favoarea tehnicilor experimentale care produc imagini ce par să nu aibă sens la prima vedere.

Din acest punct, fragmentul pare să sugereze că regizorii neconvenţionali de film femei de culoare care vor să scoată în evidenţă reprezentările greşite ale filmelor tradiţionale ar trebui să respingă tehnicile cinematografice realiste. Dar în paragraful al doilea autorul ne spune că, de fapt, unele dintre aceste femei regizor aleg forma realistă şi nu folosesc tehnici cinematografice experimentale. Atunci ne putem întreba ce îi face neconvenţionali pe aceşti regizori. Autorul răspunde acestei dileme punând sub semnul întrebării viziunea larg răspândită conform căreia regizorii nu pot fi şi realişti şi experimentali. Autorul susţine că este suficient ca filmele să trateze subiecte ignorate de filmul de masă pentru a fi experimentale.

Ultimul paragraf sprijină această perspectivă discutând două filme realizate de regizori neconvenţionali femei de culoare ca exemple de filme „experimentale" în care subiectele neconvenţionale sunt tratate în mod realist. Concluzia pe care o trage autorul este că şi aceste filme scot în evidenţă reprezentarea greşită a realităţii promovată de filmele tradiţionale, dar că fac acest lucru prin selecţia conţinutului mai degrabă decât prin folosirea tehnicilor antirealiste.

Întrebarea 9

Răspunsul corect

B Paragraful al doilea ne spune că unii dintre regizorii neconvenţionali de film femei de culoare folosesc tehnici cinematografice tradiţionale. Aşa cum am explicat mai sus, autorul susţine că filmele realizate de aceste femei regizor sunt corect descrise ca experimentale chiar dacă folosesc tehnici tradiţionale deoarece subiectul pe care îl tratează este neconvenţional. Astfel (B) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A Potrivit celui de-al doilea paragraf, mulţi dintre regizorii radicali refuză să folosească tehnici cinematografice conservatoare (adică tradiţionale). Cu toate acestea, textul analizează producţiile femeilor de culoare regizori neconvenţionali de film care fac filme experimentale folosind chiar aceste tehnici. Deci (A) nu redă ideea principală a fragmentului.

C Conform primului paragraf, (C) este adevărat pentru mulţi dintre regizorii experimentali. Dar autorul analizează regizorii experimentali care îşi ating obiectivele făcând filme cu subiecte neconvenţionale, nu cei care experimentează cu tehnica cinematografică.

D Fragmentul nu analizează impactul pe care îl au regizorii femei de culoare asupra practicilor cinematografice. Nici nu pune deloc în discuţie problema recunoaşterii sau ignorării de către regizorii experimentali sau convenţionali a femeilor de culoare regizor. Astfel, (D) nu poate fi răspunsul corect.

E Fragmentul sugerează că (E) ar putea fi adevărat, mai ales dacă „teme controversate" înseamnă acele teme care pot deranja publicul de filme de masă. Dar tema principală a fragmentului sunt regizorii neconvenţionali femei de culoare nu preferinţele regizorilor convenţionali.

Nivel de dificultate:5

Întrebarea 10

Descriere: În rândul 24 autorul face referire la „ideea larg răspândită" conform căreia regizorii care folosesc tehnici cinematografice tradiţionale nu se pot numi experimentali. Această întrebare vă cere să numiţi ce este cel mai probabil ca autorul să creadă despre această idee. Pentru a rezolva această întrebare este nevoie să analizaţi variantele de răspuns oferite şi să căutaţi elemente de coerenţă între ceea ce spune textul propriu-zis şi varianta de răspuns. Cu alte cuvinte este necesar să găsiţi în textul articolului elemente de susţinere pentru varianta de răspuns.

Răspunsul corect

D Autorul spune că ideea larg răspândită „pune un accent mult prea mare pe formă în detrimentul conţinutului" (rândurile 25 – 26). De asemenea, autorul susţine că un film poate fi considerat experimental pe baza conţinutului, chiar dacă foloseşte tehnici convenţionale. Aceste două idei puse împreună ne permit să tragem concluzia că autorul susţine faptul că pentru natura sa experimentală conţinutul unei opere cinematografice poate fi la fel de important ca şi forma acesteia.

Răspunsurile incorecte

A Autorul crede că ideea larg răspândită cu privire la ceea ce face ca un film să fie experimental este prea restrictivă deoarece pune accentul exclusiv pe experimentarea cu tehnica cinematografică. Autorul nu sugerează că definiţia experimentării cu tehnica în sine prea restrictivă. Astfel, (A) nu este o variantă de răspuns corectă.

B Tensiunea din text este generată de faptul că regizorii care vor să exprime idei radicale fac de obicei acest lucru prin intermediul unor tehnici cinematografice radicale. Deci, deşi autorul crede că tehnicile convenţionale de realizare a unui film pot exprima idei radicale (aşa cum este exemplul filmelor realizate de femeile de culoare regizor din ultimul paragraf), nu putem deduce că autorul susţine că tehnicile convenţionale au un potenţial **unic** pentru a exprima idei radicale - operele cinematografice ale celor mai mulţi dintre regizorii radicali – şi arată că aceste tehnici neconvenţionale au şi ele acest potenţial.

C Autorul critică această idee larg răspândită nu pentru că nu acordă destulă atenţie tehnicilor cinematografice folosite de femeile de culoare regizori neconvenţionali, ci pentru că nu acordă destulă atenţie naturii experimentale a **conţinutului** filmelor acestora. Astfel, (C) nu poate fi dedus din text.

E Conform ideii larg răspândite, filmele realizate cu ajutorul tehnicilor convenţionale nu pot fi considerate **experimentale**. Autorul explică că acestea ar putea fi totuşi considerate experimentale, în funcţie de conţinutul abordat. Dar nici ideea larg răspândită, nici argumentaţia autorului nu discută în vreun fel ce anume - forma sau conţinutul - este mai important pentru caracterul **convenţional** al filmului.

Nivel de dificultate:5

Întrebarea 11

Descriere: La această întrebare căutaţi răspunsul care descrie ceva ce **nu** a fost realizat de niciunul dintre documentarele descrise de autor. Singurul loc în care autorul descrie filme documentare specifice este în paragraful al treilea, deci ar trebui să vă concentraţi asupra acestui paragraf atunci când răspundeţi la întrebare. Deoarece s-ar putea să fie mai uşor să identificaţi ce **spune** textul (cu alte cuvinte, răspunsurile incorecte) decât ceea ce **nu spune**, este o idee bună să abordaţi aceste întrebări prin eliminarea, mai întâi, a răspunsurilor incorecte.

Răspunsul corect

D Când discută filmele documentare, autorul nu spune, nici măcar nu sugerează, că acestea au vreun efect asupra mass-mediei tradiţionale. Astfel, (D) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A În rândul 31, se spune despre *Filmul lui Fannie* că „evidenţiază presupoziţiile tematice şi convenţiile stilistice ale producţiilor realiste”. Deci, conform textului, cel puţin unul dintre documentarele prezentate poate fi considerat a pune sub semnul întrebării aceste presupoziţii.

B În rândurile 32 – 33 se spune că documentarele „permit revizuirea listei de personalităţi recunoscute adăugând alte poveşti ale personalităţilor de culoare". Deci, în viziunea autorului, se poate considera că unele dintre documentare examinează viaţa personalităţilor de culoare care nu au fost suficient de apreciate.

C Rândurile 30 – 31 fac referire la un grup de filme care prezintă poveştile unor femei „ale căror experienţe au fost în general banalizate sau ignorate de cinematografia tradiţională". Deci, după părerea autorului, unele dintre documentare examinează viaţa unor astfel de femei.

E Autorul descrie filmul lui Michelle Parkerson *Dar ea este Betty Carter* ca fiind unul dintre filmele care „obligă publicul să îşi pună sub semnul întrebării propriile aşteptări cu privire la persoanele care ar trebui să fie personalităţi publice şi motivul pentru aceasta". Deci, după părerea autorului, unul dintre documentare face acest lucru. De aceea, (E) este un răspuns incorect.

Nivel de dificultate:5

Întrebarea 12

Răspunsul corect

C Autorul descrie trăsăturile „practicilor cinematografice convenţionale realiste" la începutul primului paragraf, explicând că regizorii realişti „manipulează modul de folosire a camerei de filmat şi tehnicile de editare şi iluminat astfel încât să creeze iluzia că cinematograful se aseamănă vieţii" (rândurile 3-5). Pe de altă parte, în rândurile 16-18 se spune că „Tehnicile care creează iluzia de continuitate vizuală, susţin **unii teoreticieni**, atenuează contradicţiile şi incoerenţele care ar putea reflecta realitatea pe care Hollywood-ul, şi cultura majoritară care formează publicul acestuia, nu vrea să o recunoască sau să o cunoască". Expresia „Tehnicile care creează iluzia de continuitate vizuală" face referire la descrierea anterioară a practicii cinematografice convenţionale de la începutul paragrafului. Deci, dacă analizăm împreună aceste afirmaţii, putem deduce că este intr-adevăr probabil ca teoreticienii să fie de acord că regizorii convenţionali folosesc tehnici care ascund ceea ce publicul preferă să nu ştie.

Răspunsurile incorecte

A Textul sugerează că, cel puţin în ochii teoreticienilor, s-ar putea ca publicul convenţional să nu fie suficient de deschis pentru a aprecia filmele experimentale. Dar nimic din ceea ce se spune în text nu sugerează că teoreticienii nu atribuie acest dezinteres pentru filmele experimentale unei lipse de cunoaştere din partea publicului convenţional. Deci nimic din ceea ce spune autorul despre teoreticieni nu ar susţine inferenţa conform căreia aceştia ar fi de acord cu (A). De aceea (A) nu este un răspuns corect.

B Autorul nu spune nicăieri în text că teoreticienii cred că regizorii convenţionali au ca scop educarea publicului cu privire la culturile minorităţilor. De fapt, poate chiar se sugerează oarecum că teoreticienii ar crede contrariul.

D Textul nu zice şi nu sugerează nimic în legătură cu modul în care teoreticienii ar putea privi folosirea documentarului de către regizorii convenţionali. Deci textul nu oferă nicio justificare pentru a putea deduce că teoreticienii ar putea considera că forma documentară nu este

construită pentru a crea iluzia continuităţii vizuale Aşa că (D) nu este un răspuns corect.

E Folosirea tehnicilor convenţionale realiste de către regizorii convenţionali este prezentată în text ca rezultat al unei strategii atent alese, nu ca rezultat al necunoaşterii unor tehnici alternative. Şi textul nu ne oferă niciun indiciu care să ne facă să credem că teoreticienii ar gândi altfel. Deci textul nu oferă niciun motiv pentru care să deducem că teoreticienii ar fi de acord cu (E).

Nivel de dificultate:3

Întrebarea 13

Răspunsul corect

D Aşa cum se explică în „Sinopsis”, scopul principal la textului este să examineze cum pot unele dintre femeile de culoare regizori neconvenţionali să folosească tehnici din domeniul cinematografiei realiste şi, în acelaşi timp, să producă filme experimentale. Astfel (D) descrie cel mai corect scopul textului.

Răspunsurile incorecte

A Ultimul paragraf descrie două filme neconvenţionale ale unor regizori femei de culoare care abordează subiecte netradiţionale într-o manieră realistă. Dar autorul nu scoate în evidenţă diferenţele dintre aceste filme, ci analizează ceea ce au în comun – adică, o abordare convenţională şi realistă a unor subiecte netradiţionale – pentru a susţine că acesta este lucrul care le face experimentale. Deci (A) nu descrie scopul principal al textului.

B Într-o anumită măsură, primul paragraf aruncă o privire critică asupra subiectelor şi tehnicilor de realizare a filmelor. Cu toate acestea, această analiză nu este scopul principal al textului: caracterul experimental al filmelor realizate de unele femei de culoare regizori neconvenţionali de film. Deci (B) nu descrie scopul principal al textului.

C Autorul nu este interesat de femeile de culoare regizori în general şi cum să ne dăm seama care dintre ele sunt regizori experimentali şi care nu. În consecinţă, (C) nu redă scopul principal al textului.

E Autorul menţionează regizorii avangardişti şi feminişti în primul paragraf, dar face acest lucru numai în trecere, ca exemple de regizori care se opun convenţiilor realismului cinematografic. Scopul principal al textului este, totuşi, opera unor anumite femei de culoare regizori care folosesc aceste convenţii. Deci (E) este incorect.

Nivel de dificultate:2

Întrebările 14-20

Sinopsis: Acest text prezintă în rezumat istoria teoriei translaţiei continentale a lui Alfred Wegener, de la formularea iniţială în 1912 până la acceptarea sa aproape unanimă vreo 50 de ani mai târziu. Textul începe cu un scurt paragraf introductiv care îl compară pe Wegener cu Darwin (observaţi, totuşi, că această comparaţie nu mai joacă niciun rol mai departe în text). Paragraful al doilea descrie pe scurt teoria translaţiei continentale formulată de Wegener în 1912, potrivit căreia Africa şi America de Sud au fost odată părţi ale unui singur supercontinent, care treptat s-au depărtat una de alta. Autorul remarcă faptul că Wegener nu a verificat niciodată cu atenţie potrivirea între liniile de coastă ale Africii şi Americii de Sud, pentru că a presupus că uzura geologică ar fi distrus dovezile în favoarea teoriei sale. Autorul face, de asemenea, observaţia că teoria lui Wegener a fost ignorată în mare măsură până în 1924, când Harold Jeffreys a respins-o într-o carte de referinţă numită *Pământul.*

Până la acest punct (rândul 14), autorul nu a făcut altceva decât să prezinte faptele şi textul a păstrat un ton neutru. Dar propoziţia de încheiere a paragrafului al doilea şi prima propoziţie a paragrafului al treilea marchează o schimbare. Aici, autorul a ales pentru descrierea cărţii lui Jeffreys cuvinte care nu sunt nici pe departe neutre. Utilizând astfel de întorsături de frază ca „Se pare că după ce a cercetat superficial...” dezvăluie faptul că autorul nu prea are îngăduinţă pentru Jeffreys.

Paragraful al treilea prezintă descoperiri ulterioare care susţin teoria lui Wegener. Mai întâi este o scurtă relatare a cercetării lui S.W. Carey, care utilizând „tehnici minuţioase de proiecţie geometrică” (remarcaţi contrastul accentuat cu „răspunsul evident necugetat al lui Jeffreys”) a arătat „o potrivire remarcabil de apropiată” între conturul coastelor Africii şi ale Americii de Sud. Restul paragrafului se ocupă de discutarea descoperirilor făcute de Keith Runcorn. Runcorn a examinat orientarea polilor magnetici într-un tip de rocă magnetică numită bazalt. Compararea orientării acestor poli în roci bazaltice din aproximativ aceeaşi eră din ceea ce azi sunt America de Nord şi Europa, a descoperit dovezi clare de depărtare a continentelor unul faţă de altul. Ultimele două propoziţii ale paragrafului sunt un comentariu critic al respingerii neglijente de către Jeffreys a acestor noi dovezi.

Paragraful final al textului vorbeşte despre o descoperire din 1966 care a dezvăluit mecanismul care stă la baza translaţiei continentelor – faptul că ele sunt stau pe nişte plăci masive care se deplasează în timp. Această descoperire a dus imediat la acceptarea teoriei lui Wegener.

Întrebarea 14

Răspunsul corect

E Autorul începe articolul spunând că teoria lui Wegener este comparabilă cu teoria evoluţionistă a lui Darwin prin aceea că a revoluţionat o întreagă ştiinţă. Astfel teoria a avut în mod evident implicaţii importante. Restul articolului prezintă obiecţii la această teorie, împreună cu o serie de descoperiri care au furnizat dovezi copleşitoare în favoarea teoriei, culminând cu acceptarea ei la mai mult de 50 de ani după enunţarea ei. Astfel, (E) exprimă ideea principală a textului.

Răspunsurile incorecte

A Autorul descrie dovezile care au susţinut teoria lui Wegener, dar nu există niciun indiciu care să arate că autorul era interesat să evalueze dacă a existat ceva neaşteptat referitor la locul unde au fost găsite sau la cine le-a găsit. Aşa că (A) nu este susţinut de text.

B Textul menţionează doar un singur critic al teoriei lui Wegener, Harold Jeffreys, care este prezentat ca fiind consecvent ostil teoriei şi deosebit de neglijent în abordarea dovezilor ştiinţifice. Cu alte cuvinte, articolul îl prezintă pe Jeffreys în mod consecvent ca ignorând dovezi relevante mai degrabă decât furnizând dovezi care să susţină teoria.

C Teoria lui Darwin este menţionată doar în scurtul paragraf introductiv, în care serveşte doar ca element de comparaţie, indicând cât de importantă este teoria lui Wegener din punct de vedere ştiinţific. Mai departe, istoriile celor două teorii par să fie destul de diferite, deoarece a lui Darwin este prezentată ca fiind încă controversată, în timp ce a lui Wegener se spune că este acceptată aproape fără tăgadă. În orice caz, autorul nu este interesat de explorarea altor asemănări care ar putea exista, deoarece teoria lui Darwin nu mai apare menţionată după a doua propoziţie a textului.

D Deşi autorul sugerează (rândurile 9-10) că Wegener nu a testat potrivirea între liniile de coastă africane şi sud-americane, acesta este un aspect minor în cadrul structurii întregului text. Autorul este mai preocupat de evoluţia ulterioară a reacţiilor oamenilor de ştiinţă din acelaşi domeniu la teoria lui Wegener. Aşa că, deşi ceea ce spune (D) este sugerat de text, nu exprimă ideea principală a textului.

Nivel de dificultate:2

Întrebarea 15

Descriere: Fiecare dintre variantele de răspuns ale acestei întrebări descrie o persoană care acţionează într-o anumită manieră într-un anumit context. Vi se cere să o alegeţi pe cea care acţionează într-o manieră care este cel mai asemănătoare modului în care se descrie că Jeffrey a acţionat faţă de teoria lui Wegener. Aşa cum reiese din rândurile 12-14, Jeffreys a respins teoria după „ce a cercetat superficial liniile de coastă pe un glob pământesc", mod de lucru care este mai apoi caracterizat ca fiind „evident necugetat" în rândul 15.

Răspunsul corect

A Botanistul de la (A) exprimă o judecată ştiinţifică pe baza unei examinări care este descrisă ca fiind superficială. Jeffreys a respins teoria lui Wegener pe baza unor observaţii descrise ca fiind superficiale. Astfel, atât Jeffreys, cât şi botanistul îşi bazează o judecată de esenţă pe aparenţe superficiale.

Răspunsurile incorecte

B La (B) se prezintă un şofer căruia îi lipseşte o sursă de informare potenţial utilă – o hartă. Jeffreys, pe de altă parte, evident avea o sursă de informare – un glob pământesc. Astfel, spre deosebire de şofer, lui Jeffreys nu îi lipsea sursa de informaţie; pur şi simplu a refuzat să se folosească de el altfel decât în mod necugetat.

C Pentru zoologul de la (C), alegerea de a studia comportamentul unui animal mai degrabă decât anatomia sa este o alegere legată de specializarea profesională. Nu există niciun indiciu că alegerea s-a făcut întâmplător. Aşa că nu corespunde cu nimic din caracterizarea negativă a reacţiei lui Jeffreys faţă de teoria lui Wegener, aşa cum reiese din text.

D Politicianul de la (D) care se hotărăşte să candideze pe baza rezultatelor unui sondaj al opiniei publice nu este prezentat ca ignorând o informaţie relevantă, sau ca fiind neatent sau arogant în evaluarea informaţiei.

Nivel de dificultate:1

Întrebarea 16

Descriere: Această întrebare vă cere să identificaţi ce a fost explicat cu ajutorul dovezii extinderii fundului mării, aşa cum reiese din text. Deoarece textul abordează extinderea fundului mării doar în ultimul paragraf, pentru a răspunde la întrebare trebuie să vă concentraţi asupra acelui paragraf.

Răspunsul corect

E În rândurile 36-38 textul ne spune că extinderea fundului marii a explicat de ce „bazinele oceanice sunt mult mai tinere decât continentele”. (E) parafrazează această parte a textului.

Răspunsurile incorecte

A,D În rândurile 33-35, autorul ne spune că dovada că fundul mării se extinde de la crestele din mijlocul oceanului confirmă ipoteza că roca topită repavează fundul oceanului pe măsură ce plăcile tectonice se depărtează. Nu se face altă menţiune a uriaşelor plăci tectonice. Aşa că nu se găseşte nimic în text care să sugereze că extinderea fundului mării explică fie motivul existenţei acestor plăci, fie compoziţia lor.

B Potrivit textului (rândurile 22-24), polii magnetici ai unui anumit fragment de bazalt sunt fixaţi din momentul în care acel fragment de rocă s-a format. Dovezile legate de extinderea fundului mării descris în ultimul paragraf nu explică de ce se menţine această orientare.

C Deşi textul menţionează (rândurile 22-24) că polii Pământului s-au deplasat, nicăieri în text nu se explică şi nu se discută de ce s-a produs acest fenomen.

Nivel de dificultate:3

Întrebarea 17

Răspunsul corect

C Autorul foloseşte expresia „evident necugetată” în rândul 15 pentru a sugera că Jeffreys a făcut evaluarea teoriei lui Wegener în mod pripit şi neglijent. Autorul subliniază acest aspect prezentând în opoziţie „răspunsul evident necugetat” al lui Jeffreys cu „tehnicile minuţioase” utilizate de Carey pentru a-şi obţine dovezile. Prin urmare, aşa cum este folosită în text, expresia „evident necugetată” dezvăluie în mare măsură opinia autorului despre Jeffreys.

Răspunsurile incorecte

A Expresia „aproape ignorat” din rândul 10 este folosită pentru a caracteriza în **general** reacţia la ideile lui Wegener la vremea la care le-a prezentat, în jur de 1912. Apoi, Jeffreys este menţionat pentru prima oară în legătură cu discutarea cărţii sale din 1924 în care nu doar a ignorat ci, a respins în mod explicit teoria lui Wegener. Astfel, „aproape ignorat”, aşa cum reiese din context, nu se referă la Jeffreys, deci nu dezvăluie opinia autorului despre Jeffreys.

B Expresia „grad foarte mic” exprimă o judecată atribuită lui Jeffreys, mai degrabă decât aprecierea autorului **despre** Jeffreys. Ea descrie cum a considerat Jeffreys potrivirea între liniile de coastă africane şi cele sud-americane. Aşa după cum sugerează, descrierea făcută de autor a „tehnicilor minuţioase” utilizate de S.W. Careys (rândul 16), potrivirea liniilor de coastă, cum apar pe un glob pământesc, ar fi părut mică pentru orice observator. Astfel, în timp ce expresia „grad foarte mic” este o parafrazare a judecăţii eronate a lui Jeffreys, nu reflectă totuşi părerea autorului despre Jeffreys.

D În rândul 16, expresia „tehnici minuţioase” caracterizează modul cum S.W. Carey, un critic al lui Jeffreys, a abordat problema determinării potrivirii între liniile de coastă ale Africii cu America de Sud. Această descriere este o comparaţie implicită cu abordarea lui Jeffreys, dar expresia nu se referă direct la Jeffreys. În măsura în care ea sugerează ceva despre opinia autorului despre Jeffreys, o face doar prin contrast cu expresii ca „evident necugetat”, care dezvăluie direct opinia autorului despre Jeffreys. Aşa că (D) nu poate fi răspunsul care dezvăluie cel mai clar opinia autorului despre Jeffreys.

E Autorul foloseşte expresia „punct de vedere consensual” în rândul 39 pentru a descrie acceptarea în cele din urmă a teoriei lui Wegener. Textul nu-l menţionează deloc pe Jeffreys în legătură cu apariţia acestui punct de vedere consensual.

Nivel de dificultate:2

Întrebarea 18

Descriere: Această întrebare vă cere să identificaţi ce scop retoric are aluzia autorului la un comentariu făcut de geologii de teren. Potrivit autorului, „dispreţul său (al lui Jeffreys) nonşalant faţă de datele unei cercetări a făcut ca unii geologi de teren să sugereze ca lucrarea sa clasică să fie redenumită *Un Pământ."* (rândurile 30-32). Această remarcă este făcută în ultima propoziţie a paragrafului care descrie puternice dovezi empirice ale translaţiei continentale, pe care autorul o prezintă ca fiind, în mod caracteristic, respinsă cu bruscheţe de Jeffreys.

Răspunsul corect

C Articolul hotărât în titlul cărţii lui Jeffreys *Pământul* sugerează că lucrarea este despre pământul concret, cunoscut şi studiat de geologii de teren. Dar Jeffreys este prezentat ca fiind foarte puţin interesat de tipul de dovezi empirice apreciate de oamenii de ştiinţă. În mod asemănător, articolul nehotărât din titlul *Un Pământ* sugerează că lucrarea nu este despre **Pământ,** ci mai degrabă despre alt cvasi-imaginar pământ. Cu alte cuvinte, prin menţionarea remarcii ironice a geologilor de teren, autorul îşi exprimă dezaprobarea faţă de respingerea arogantă a lui Jeffreys a dovezilor empirice.

Răspunsurile incorecte

A Textul discută despre Jeffreys doar pentru că s-a opus teoriei lui Wegener; nu este prezentat ca având alte convingeri. Astfel, deşi remarca făcută de geologi contrastează implicit abordarea lui Jeffreys cu una mult mai ştiinţifică, nu se poate spune că pune în contrast două idei ale lui Jeffreys.

B Nu se poate fi considera că un comentariu umoristic ca acela al geologilor de teren justifică poziţia cuiva. Glumele pot să ia în derâdere sau să ridiculizeze, dar nu pot fi luate ca dovezi sau argumente. Astfel, autorul se referă la remarca făcută de geologi pentru a-şi construi mai viu propria critică a abordării pe care o are Jeffreys faţă de dovezile empirice**,** nu ca o justificare în plus a criticii făcută de autor sau de oricine altcineva.

D Referirea la remarca făcută de geologi subliniază abordarea neglijentă a lui Jeffreys în privinţa datelor empirice. Această tendinţă din partea lui Jeffreys este cu certitudine un factor major al conflictului său cu Wegener, dar nu se poate spune că remarca geologilor **explică** motivele conflictului. Remarca este o caracterizare ironică a abordării lui Jeffreys, nu este o explicaţie pentru nimic.

E Carey şi geologii de teren care au făcut remarca de care este vorba sunt toţi critici ai lui Jeffreys. Autorul nu face nicio altă afirmaţie despre geologii de teren, decât aceea că au făcut o remarcă ironică. Şi, deşi autorul face mai multe afirmaţii despre Carey în rândurile 15-18, niciuna dintre ele nu este susţinută de menţionarea remarcii făcute de geologi.

Nivel de dificultate:3

Întrebarea 19

Răspunsul corect

D La începutul celui de al treilea paragraf, autorul afirmă că S.W. Carey a fost deranjat de „observaţia evident necugetată" pe care se pare că Jeffreys şi-a bazat respingerea teoriei lui Wegener. În replică, Carey a făcut propria sa cercetare, care a rezultat în producerea dovezilor ce au contrazis concluzia lui Jeffreys şi au sprijinit puternic teoria lui Wegener. Astfel, se poate deduce că S.W. Carey a crezut că aprecierea făcută de Jeffreys în 1924 a fost indubitabil bazată pe o cercetare insuficientă.

Răspunsurile incorecte

A,C Pentru motivele explicate în discutarea răspunsului corect, în mod evident, Carey nu a considerat că aprecierea făcută de Jeffreys nu a fost nici exactă, nici investită cu autoritate. Deci se poate deduce că S.W.Carey nu a crezut nici (A), nici (C).

B Textul indică cu claritate că S.W. Carey a considerat că aprecierea lui Jeffreys era greşită, nu că necesita vreo interpretare.

E Textul indică faptul că S.W. Carey într-adevăr credea că aprecierea lui Jeffreys era defectuoasă. Totuşi, deoarece a întreprins propria sa cercetare menită să submineze poziţia lui Jeffreys, trebuie să deducem că S.W. Carey nu a considerat aprecierea lui Jeffreys ca fiind nedemnă de o investigare mai atentă.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 20

Descriere: Potrivit textului, teoria translaţiei continentale susţine că ceea ce acum sunt două continente, Africa şi America de Sud, au fost iniţial un singur supercontinent care s-a despărţit, lăsând Oceanul Atlantic între ele. Una dintre dovezile-cheie în sprijinul acestei teorii este descrisă în ultimul paragraf: „În 1966 dovezi copleşitoare, că fundul mării se lărgeşte de la crestele din mijlocul oceanului, au confirmat ipoteza că roca topită ţâşneşte din aceste creste din adâncul pământului şi repavează fundul mării pe măsură ce plăcile tectonice se deplasează" (rândurile 33-36). Autorul adaugă că această dovadă a rezolvat şi nedumerirea existentă de multă vreme de ce bazinele oceanice sunt mult mai tinere decât continentele. Întrebarea aceasta vă cere să alegeţi dintre variantele de răspuns pe cea care este cel mai evident nepotrivită cu dovezile în favoarea translaţiei continentale, iar răspunsul corect se focalizează pe această dovadă.

Răspunsul corect

A Potrivit teoriei, Oceanul Atlantic şi-a început existenţa atunci când ceea ce fusese o singură masă de uscat s-a deplasat în două continente separate. În consecinţă, era de aşteptat ca bazinul Oceanului Atlantic să fie mai tânăr decât continentele, şi acest lucru este confirmat de dovada descrisă în ultimul paragraf. Dacă (A) ar fi adevărat, totuşi, bazinul oceanului ar fi mai vechi decât continentele, şi astfel valabilitatea lui (A) ar submina dovezile în favoarea teoriei translaţiei continentale.

Răspunsurile incorecte

B Aşa cum este (B) formulat, nu putem să spunem dacă o cartografiere mai atentă ar duce la o potrivire mai mare între Africa şi America de Sud sau la una nu atât de exactă pe cât au făcut-o cartografierile anterioare. Aşa că (B) poate fi eliminat pe motiv că nu putem determina dacă ar întări sau slăbi dovezile în favoarea teoriei.

C Potrivit textului, o sursă importantă de dovezi în sprijinul teoriei translaţiei continentale este orientarea câmpurilor magnetice în roca de bazalt de pe diferite continente. Aceste dovezi se bazează pe faptul că era de aşteptat ca „alinierea câmpului magnetic al rocilor de aceeaşi vârstă de pe orice continent să fie la fel cum era câmpul magnetic al Pământului în acel timp” (rândurile 24-26). (C) arată că această aşteptare se dovedeşte adevărată în privinţa rocilor bazaltice magnetizate în secolul al XX-lea. Prin urmare, (C) este în concordanţă cu dovezile-cheie în favoarea translaţiei continentale.

D Rândurile 18-29 descriu importanţa pentru teoria translaţiei continentale a dovezilor provenind din orientarea câmpurilor magnetice din rocile de bazalt. Dovezile semnificative provin de la rocile bazaltice formate înainte de deplasarea continentelor. (D) se referă la rocile bazaltice găsite în Africa şi America de Sud care s-au format cam în acelaşi timp, dar nu spune dacă acest lucru s-a întâmplat înainte sau după ce continentele au început să se deplaseze. Aşa că nu poate fi determinat impactul lui (D) asupra dovezilor în sprijinul teoriei translaţiei continentale.

E Studiile de cercetare la care se referă (E) s-ar fi putut să privească dovezi geologice nerelevante pentru teoria translaţiei continentale. Deoarece (E) nu ne spune ce fenomene a cercetat Jeffreys cu atenţie, nu putem trage concluzia că (E) subminează dovezile în sprijinul teoriei translaţiei continentale.

Nivel de dificultate:4

Întrebările 21-27

Sinopsis: Textul este o descriere şi o critică a interpretării culturii baroce făcută de istoricul Jose Antonio Maravall. Primul paragraf îl include pe Maravall printre cercetătorii care consideră barocul european (1600-1680) o întreagă mentalitate politică, socială şi culturală, nu numai un curent estetic. Al doilea paragraf prezintă concepţia lui Maravall potrivit căreia cultura barocă a fost creată de clasele dominante europene ca strategie de înfrânare a forţelor eliberatoare şi destabilizatoare dezlănţuite de Renaştere. Paragraful al treilea descrie această strategie ca bazându-se pe ademenire, conducătorii încercând să redirecţioneze prin spectacole grandioase dorinţa publicului pentru noutate pe canale fără pericol politic, încercare considerată în mod evident de Maravall în mare măsură încununată de succes. În paragraful al patrulea, autorul, care până aici doar a descris convingerile lui Maravall, devine mai critic, susţinând că Maravall a exagerat abilitatea clasei conducătoare de a manipula societatea pentru scopurile ei şi folosind exemplele Angliei şi Spaniei în jurul lui1630 pentru a arăta că, de fapt, aceşti conducători au căzut uneori victime ale iluziilor pe care le orchestraseră ei înşişi.

Întrebarea 21

Răspunsul corect

B Focalizarea textului este pe concepţia lui Maravall, potrivit căreia cultura barocă era o încercare de a distrage atenţia poporului de la provocările regimului politic (rândul 29) şi susţine (ultimul paragraf) că Maravall a supraestimat succesul acestei strategii. Astfel, (B) exprimă ideea principală a textului.

Răspunsurile incorecte

A În primul paragraf introductiv, autorul îl plasează pe Maravall printre cercetătorii barocului european, utilizând un limbaj asemănător cu cel din (A), dar aceste remarci introductive nu exprimă ideea principală a textului. Mai mult decât atât, (A) merge dincolo de text atribuindu-i lui Maravall atât ideea de noutate („Până de curând....totuşi Maravall..), cât şi de succes („a arătat").

C Maravall prezintă cultura barocă europeană ca o reacţie la „forţele renascentiste eliberatoare ale criticii şi opoziţiei."(rândurile 11-12), nu ca o expansiune a dezvoltării sociale şi intelectuale renascentiste. Aşa că (C) prezintă în mod eronat ceea ce spune textul despre relaţia între cultura barocă şi Renaştere. Şi, în orice caz, aceasta nu este principala preocupare a textului. De asemenea, textul nu se preocupă în mod special de faptul că Maravall se concentrează asupra Spaniei, deşi acest lucru este menţionat.

D Exemplele autorului de monarhii specifice perioadei baroce – Anglia şi Spania – sunt folosite pentru a contrazice teoria lui Maravall că, în controlarea societăţii prin cultura barocă, clasele conducătoare au avut **succes.** Dar aceste exemple nu pun la îndoială **intenţia** claselor conducătoare de a realiza acest control. Într-adevăr, prezentând aceste exemple, autorul

presupune că a existat o astfel de intenţie. Astfel, (D) este faptic eronat faţă de text şi deci nu poate exprima ideea principală a sa.

E Parte a preocupării principale a textului este şi prezentarea punctului de vedere al lui Maravall, potrivit căruia cultura barocă nu a fost doar represivă, ci şi atrăgătoare (rândurile 22-23) , bazându-se pe faptul că oamenii mergeau de bună voie în direcţia în care erau conduşi. Astfel, (E) dă o imagine dezechilibrată a ceea ce textul spune despre vederile lui Maravall şi, deci, nu poate exprima ideea principală a textului. Şi, spre deosebire de răspunsul corect (B), ignoră poziţia critică adoptată de text.

Nivel de dificultate:5

Întrebarea 22

Răspunsul corect

C Expresia „tinde să exagereze" apare în rândul 32 ca parte din propoziţia „El [Maravall] tinde să exagereze capacitatea celor la putere de a manipula o societate pentru scopurile lor ideologice." Acest lucru reprezintă în mod evident o critică a teoriei lui Maravall despre cultura barocă, pe care autorul o susţine cu exemple. Astfel această expresie indică o atitudine a autorului faţă de punctul de vedere al lui Maravall, adică dezacord.

Răspunsurile incorecte

A În prima propoziţie a textului, autorul pune în opoziţie concepţia că barocul european ar fi doar un curent estetic cu aceea că este atât un curent estetic, cât şi „o mentalitate politică, socială şi culturală" în rândurile 2-3. Numind-o „mai generală", autorul susţine faptic că ea cuprindea o gamă mai largă de fenomene, nu face o judecată de valoare. Aşa că, deşi expresia se referă la vederile lui Maravall, nu indică o atitudine a autorului faţă de ele.

B Expresia „stratageme grandioase" din rândul 23 se referă la lucruri cum ar fi focuri de artificii, teatru, festivaluri religioase care puteau fi montate ca spectacole pentru a delecta publicul. Astfel, se referă la lucruri pe care Maravall le discută, nu la vederile sale. Şi, în orice caz, aşa cum este folosit în rândul 23 nu exprimă o atitudine, numai o judecată factuală despre mărimea spectacolelor.

D Expresia „propriile scopuri ideologice" apare în cadrul părţii de frază „capacitatea celor la putere de a manipula o societate pentru propriile scopuri ideologice" în (rândurile 32-33) Expresia se află într-un paragraf în care se prezintă vederile autorului, dar este utilizată în mod descriptiv cu referire la un fenomen de care se preocupă atât Maravall, cât şi autorul. În măsura în care ea transmite o atitudine, este vorba despre o atitudine faţă „cei la putere" şi nu faţă de Maravall.

E Expresia „pe de-a-ntregul contraproductivă" din rândul 35 este utilizată pentru a exprima opinia autorului despre eficienţa eforturilor lui Charles I şi Filip IV în manipularea societăţilor

lor. Astfel, deşi exprimă o atitudine, este o atitudine faţă de aceste eforturi, nu faţă de concepţia lui Maravall despre cultura barocă.

Nivel de dificultate:3

Întrebarea 23

Descriere: Întrebarea vă cere să alegeţi cel mai potrivit cuvânt care ar putea fi folosit pentru a înlocui „directivă" din rândul 19, dar cu acelaşi sens ca în propoziţia în care apare. Pentru a face acest lucru trebuie să interpretaţi propoziţia în contextul mai larg al relatării poziţiei lui Maravall făcută de autor. Sintagma „cultură directivă" nu este nici de la sine înţeleasă, nici explicată în propoziţia în care se află.

Răspunsul corect

D Cuvântul „directivă" apare în rândul 19 ca parte a propoziţiei „Maravall consideră barocul ca o cultură a controlului şi constrângerii, sau, dintr-o perspectivă şi mai dinamică, ca o cultură directivă menită să reintegreze şi să unească o societate care trăia sub ameninţarea dezordinii sociale şi intelectuale." Contextul mai larg al textului ne spune că, în concepţia lui Maravall, această cultură a operat prin atracţie şi manipulare a opiniilor şi emoţiilor. Cu alte cuvinte, genul de control exercitat nu este pur şi simplu represiv sau coercitiv, ci se bazează pe acceptul benevol al oamenilor de a merge în direcţia în care sunt conduşi. Dintre opţiunile disponibile , cea care captează cel mai bine această idee este „călăuzitoare".

Răspunsurile incorecte

A „Dreaptă" nu este un răspuns posibil pentru „directivă"(deşi este un sens posibil pentru „direct"). Mai mult, nu am descrie în mod normal o cultură, ca să nu mai vorbim de una care se bazează pe atracţie şi manipulare ca fiind „dreaptă".

B Ideea de a numi o cultură „directivă" este pentru a sugera cum cei la putere încearcă să exercite controlul, fie că o cultură se schimbă sau nu, sau evoluează sau nu. Aşa că „evolutivă" nu exprimă sensul lui „directivă" în acest context.

C „Directivă" şi „codificată" sunt foarte depărtate ca sens. A codifica ceva înseamnă a-l reduce la un set de reguli. Nu este clar că o cultură este genul de lucru care poate fi codificat, dar chiar dacă ar fi aşa, nu este acesta sensul pe care autorul îl dă numind cultura barocă „directivă".

E Sensul cuvântului „constrângătoare" este acela de obligaţie sau coerciţie, care este opusul lui „directiv" în sensul în care este folosit aici, acela de a atrage oamenii astfel încât ei să meargă de bunăvoie încotro vrei ca ei să meargă. Întrucât „a constrânge" presupune a forţa pe cineva să facă un lucru pe care nu l-ar face de bunăvoie, nu poate fi sensul pe care autorul îl atribuie culturii baroce numind-o „directivă".

Nivel de dificultate:5

Întrebarea 24

Descriere: Această întrebare are în vedere o deducţie referitoare la părerile lui Maravall. Textul prezintă atât vederile lui Maravall, cât şi opinia autorului despre ele. Aşa că este important de ştiut al cui punct de vedere este exprimat în fiecare parte a textului.

Răspunsul corect

D Maravall susţine că monarhii din perioada culturii baroce au făcut încercarea de „a apăra ordinea şi valorile tradiţionale în societăţi zdruncinate de forţele renascentiste eliberatoare ale criticii şi opoziţiei." (rândurile 10-12). În rândurile 25-27, unde autorul continuă să prezinte vederile lui Maravall, ni se spune că atracţiile folosite de monarhi „deviau dorinţa de noutate în zone de viaţă unde nu reprezenta o provocare la adresa ordinii politice". Aşa că putem deduce că Maravall credea că monarhii perioadei baroce au contracarat cu oarecare succes moştenirea tulburătoare a Renaşterii.

Răspunsurile incorecte

A Aşa cum reiese din rândurile 27-29, Maravall conchide că „fiecare aspect al barocului a apărut din necesitatea, pe măsură ce opinia publică devenea tot mai importantă, de a manipula opinii şi emoţii la scară publică." De aici putem deduce că Maravall considera că monarhii din perioada barocă erau din ce în ce mai sensibili la opinia publică nefavorabilă, nu din ce în ce mai insensibili.

B Aşa cum reiese din rândurile 9-11, Maravall susţine că perioada barocă a fost caracterizată de monarhi care „după ce au înăbuşit cele mai mari excese ale nesupunerii aristocratice, puteau acum să se alieze cu nobilimea pentru a apăra ordinea şi valorile tradiţionale". De aici putem deduce că Maravall considera că monarhii perioadei baroce nu se confruntau cu vreo ameninţare din partea aristocraţiei.

C În ultimul paragraf al textului, monarhii perioadei baroce sunt caracterizaţi ca fiind captivaţi de procedee culturale concepute pentru a-şi controla supuşii (vezi în special rândurile 34-37). Cu toate acestea, această caracterizare este făcută de autorul textului ca o critică a concepţiei lui Maravall, ca ceva ce Maravall nu a reuşit să identifice.

E Aşa cum se prezintă în text, Maravall era preocupat doar de relaţia între clasa conducătoare dintr-o ţară şi poporul acelei ţări. Deci nu se poate deduce din text dacă Marvall credea că monarhii erau preocupaţi sau nu de atingerea supremaţiei culturale în ţările lor.

Nivel de dificultate:5

Întrebarea 25

Răspunsul corect

C Singurul loc din text în care se menţionează teatrul este rândul 24, unde apare într-o listă alături de spectacolele de artificii şi festivalurile religioase. Maravall spune că toate acestea erau mijloace folosite de sistemul autorităţii pentru a promova „plăcerea publică prin stratageme grandioase". Tot potrivit lui Maravall, scopul sistemului în utilizarea acestor mijloace era de a devia „dorinţa de noutate în zone de viaţă unde nu reprezenta o provocare la adresa ordinii politice" (rândurile 26-27). Deci Maravall credea că teatrul baroc era menit să distreze şi să distragă atenţia populaţiei urbane.

Răspunsurile incorecte

A Textul sugerează că Maravall a văzut cultura barocă ca un răspuns la condiţiile economice care se deteriorau şi care amplificau conflictul între diferitele elemente ale societăţii (rândurile 12-14). Dar aşa cum pare să vadă Maravall, răspunsul culturii baroce nu era abordarea cauzelor care stăteau la baza crizei economice, ci de a distrage atenţia publică de la acea criză. Teatrul baroc, aşa cum susţine Maravall, era unul dintre mijloacele utilizate pentru devierea atenţiei publicului, nu un stimulent economic.

B Maravall credea că teatrul baroc era menit, alături de alte mijloace, să manipuleze opinia publică, nu să o reflecte. Era una dintre uneltele pe care se bazau monarhii perioadei baroce pentru „de a manipula opinii şi emoţii la scară publică."(rândul 29).

D Potrivit lui Maravall, perioada barocă se caracteriza prin prezenţa unor monarhi hotărâţi să apere regimul şi valorile tradiţionale împotriva forţelor eliberatoare ale Renaşterii. Teatrul baroc era una dintre aceste unelte pentru punerea în operă a apărării. Astfel, nu este cazul că, potrivit viziunii lui Maravall, teatrul baroc să fi fost menit a exprima principiul emergent al libertăţii individuale.

E Aşa cum s-a observat la (C), Maravall credea că scopul teatrului era de a atrage şi amuza, nu de a înspăimânta.

Nivel de dificultate:4

Întrebarea 26

Răspunsul corect:

C Aşa cum se arată în sinopsis, scopul principal al textului este de a prezenta interpretarea culturii baroce făcută de Maravall, şi, deşi nu combate în întregime, să susţină că trebuie modificată cel puţin într-un aspect important.

Răspunsurile incorecte

A,D Textul discută un singur punct de vedere, anume cel al lui Maravall şi ridică o singură obiecţie. Nu se prezintă vreo poziţie în concurenţă cu cea a lui Maravall. Aşa că nici (A), nici(D) nu descriu corect scopul principal al textului.

B (B) nu este descriere corectă a textului din două motive: mai întâi autorul nu spune nimic care să sugereze că interpretarea lui Maravall este general acceptată; în al doilea rând autorul nu contrazice trăsăturile principale ale interpretării lui Maravall, ci numai un anumit aspect al ei.

E Cu toate că se poate spune că în perioada barocă cultura era un construct politic, (E) omite faptul că textul nu tratează doar cultura barocă, ci interpretarea pe care i-o dă Maravall, un aspect pe care autorul îl şi critică. Mai mult decât atât, textul nu critică nicio consecinţă a culturii baroce ca fiind „fără precedent".

Nivel de dificultate:5

Întrebarea 27

Răspunsul corect

D Aşa cum reiese din text, Maravall credea că, în perioada barocă, arta era unul dintre mijloacele prin care clasele conducătoare „deviau dorinţa de noutate în zone de viaţă unde nu reprezenta o provocare la adresa regimului politic" (rândurile 26-27).Dacă ar ieşi la iveală că multe opere de artă din perioada barocă exprimau opoziţia faţă de monarhie, arta ar fi fost un domeniu al vieţii care reprezenta o provocare la adresa regimului politic. Dovezi de tipul celor descrise la (D) ar slăbi serios interpretarea făcută de Maravall culturii baroce.

Răspunsurile incorecte

A,E Autorul încearcă să sugereze (rândurile 31-33) că interpretarea dată de Maravall culturii baroce a fost influenţată de experienţa lui de viaţă în timpul dictatorului spaniol Franco. Această întrebare se referă totuşi la validitatea interpretării, nu la ceea ce l-a determinat pe Maravall s-o susţină. Răspunsul la întrebare necesită dovezi referitoare la cultura barocă, nu la Franco. (Acest lucru rămâne adevărat chiar dacă experienţa de a trăi în timpul regimului Franco i-a influenţat judecata lui Maravall, pentru că o judecată influenţată de ceva poate totuşi să fie corectă).

B În concepţia lui Maravall, clasa conducătoare în perioada barocă era formată din nobilime şi monarhi. Analiza lui Maravall se referă la modul în care clasa conducătoare în general utiliza arta ca răspuns la criza economică şi socială existentă. Deci, dacă nobilimea a comandat mai multe opere de artă decât monarhia este nerelevant, deoarece ambele erau de aceeaşi parte.

C Textul relatează cum interpreta Maravall modul în care arta era folosită de către clasa conducătoare pentru a apăra regimul şi valorile tradiţionale. Nimic din această relatare nu sugerează că arta care prezenta idealizat monarhia şi aristocraţia ar fi fost nepotrivită acestui scop. Aşa că, o analiză a artei baroce ca cea descrisă la (C) nu ar pune nicio problemă interpretării lui Maravall.

Nivel de dificultate:4

Gândire logică, set 1 - EXPLICAŢII

Întrebările 1-25

Întrebarea 1

Descriere: Paragraful face o prezentare a cercului vicios cu care se confruntă cei care ţin cură de slăbire. Observaţi că acest cerc vicios apare doar când persoanele respective încheie cura de slăbire şi „ajung să mănânce tot atât cât le era necesar pentru menţinerea greutăţii înainte de cură". Ceea ce cercul vicios scoate în evidenţă şi perpetuează în susţinerea concluzivă a paragrafului este exact obiceiul de a ajunge să mănânci la fel de mult ca înainte.

Răspunsul corect:

C Persoanele care au pierdut în greutate nu au nevoie de tot atâtea calorii pentru a-şi menţine noua greutate de câte aveau nevoie pentru menţinerea greutăţii dinainte de cură. Aşa cum explică paragraful, dacă revin la aportul caloric de dinainte de cură vor consuma un exces de calorii, ceea ce îi va face să câştige în greutate. Astfel, dacă aceste persoane intenţionează să îşi menţină greutatea redusă la care au ajuns prin cura de slăbire, ele nu trebuie să revină la obiceiul de a mânca la fel de mult ca înainte de cură.

Răspunsurile incorecte:

A Paragraful nu sprijină (A) nici pentru persoanele care după cură ajung să mănânce la fel de mult ca înainte. Evident, aceste persoane vor câştiga în greutate. Dar paragraful nu aduce detalii suficiente pentru a ne permite să calculăm cât de mult vor câştiga în greutate, aşa că nu putem trage concluzia că vor sfârşi cu o greutate mai mare decât înainte de cură. De asemenea, sintagma „În mod frecvent" de la începutul paragrafului sugerează că nu toţi cei care ţin cură de slăbire sunt prinşi în capcana acestui cerc vicios.

B Paragraful spune că după o cură de slăbire încununată de succes, oamenii consumă mai puţine calorii. Aşa că dacă doresc să îşi menţină greutatea redusă, trebuie să menţină un aport caloric redus. Adică, odată ce au atins greutatea dorită, trebuie să se stabilizeze la o dietă de întreţinere pentru a menţine greutatea la nivelul nou. Deci, contrar variantei (B), paragraful nu susţine concluzia că oamenii nu ar trebui să ţină cură dacă doresc să-şi menţină greutatea redusă.

D Aşa cum arată discuţia asupra variantei corecte, putem conchide pe baza paragrafului că persoanele care au slăbit vor trebui să mănânce mai puţin decât înainte de cură dacă vor să evite îngrăşarea după încetarea curei. Însă, nu se dau amănunte cât de mult pot mânca fără să câştige în greutate. Este în concordanţă cu ceea ce spune paragraful că o dietă de întreţinere după pierderea în greutate poate permite o cantitate de hrană mai mare decât cura de slăbire în sine. Astfel, paragraful nu susţine varianta (D).

E Paragraful susţine punctul de vedere că persoanele care au pierdut din greutate prin cură de slăbire şi care apoi revin la aportul caloric dinainte de cură vor lua în greutate. Totuşi, paragraful nu ne dă nicio informaţie despre cât de mult vor lua iar în greutate. Este în perfectă concordanţă cu paragraful faptul că vor lua ceva în greutate, dar nu tot ce au pierdut. Aşa că varianta (E) nu este puternic susţinută de paragraf.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 2

Descriere: Concluzia argumentului este redată de ultima frază: vasele de bronz ritualice care nu au inscripţionate motivele *taotie* nu sunt vase autentice produse în China în timpul dinastiei Shang. Această concluzie este trasă din susţinerea că toate vasele *gu, hu* şi *jue* sunt din perioada dinastiei Shang şi, totodată, din susţinerea că toate vasele *gu, hu* şi *jue* au motivul *taotie* inscripţionat pe ele.

Dar remarcaţi că deşi paragraful afirmă că *gu, hu* şi *jue* sunt tipuri autentice de vase ritualice de bronz din epoca Shang, nu zice însă că acestea sunt **unicele** tipuri de vase autentice din perioada Shang. Din câte ni s-a spus, ar putea exista zeci de alte tipuri de vase autentice din perioada Shang. Şi s-ar putea foarte bine ca unele, dacă nu chiar toate celelalte tipuri de vase din perioada Shang, să nu aibă motivul *taotie* inscripţionat. Aşa că nu putem, în mod rezonabil, să tragem concluzia că, doar pe baza faptului că toate vasele *gu, hu* şi *jue* sunt inscripţionate cu motivul taotie, toate vasele care nu sunt inscripţionate astfel nu sunt vase ritualice de bronz autentice din perioada Shang.

Răspunsul corect:

D Argumentul se referă la o categorie – vase de bronz autentice din perioada Shang – şi susţine că unii membri ai acelei categorii – vasele *gu, hu* şi *jue* – posedă o anumită trăsătură caracteristică: au motivul *taotie* inscripţionat pe ele. De aici, argumentul conchide că, pentru ca un vas ritualic de bronz să fie un vas autentic din perioada Shang, el trebuie să fie inscripţionat cu acel motiv. Dar este greşit să tragi o astfel de concluzie. Este greşit pentru că e posibil, judecând doar după informaţia dată, să existe vase ritualice de bronz autentice din perioada Shang – cele ce nu sunt nici *gu*, nici *hu,* nici *jue* – care nu au motivul *taotie* inscripţionat pe ele*.* Varianta de răspuns (D) este o descriere, în termeni generali, a erorii de raţionare pe care o face argumentul.

Răspunsurile incorecte:

A Argumentul nu prezintă nicio susţinere care să contrazică pe oricare alta, aşa că nu fundamentează nicio generalizare pe asemenea susţineri contradictorii. Astfel, (A) nu poate fi o descriere corectă a erorii de raţionare pe care o face argumentul.

B Concluzia argumentului este o generalizare care susţine că toate vasele ritualice de bronz din perioada Shang sunt inscripţionate cu motivul *taotie.* Şi această generalizare se bazează pe exemple - vasele *gu, hu* şi *jue* – ceea ce, din câte ştim, poate fi atipic. Dar argumentul însuşi

nu ne spune nimic cum că aceste vase ar fi atipice. Astfel, nu există nicio indicaţie cum că argumentul îşi bazează generalizarea pe exemple care sunt recunoscute ca fiind atipice.

C Dacă argumentul ar fi fost construit potrivit descrierii din (C), ar fi fost după cum urmează: faptul că unele vase din perioada Shang – *gu, hu* şi *jue* – au ca trăsătură caracteristică inscripţionarea cu motivul *taotie* este o dovadă suficientă că alte vase din perioada Shang, inscripţionate cu acelaşi motiv, sunt autentice şi ele. Deci, dacă argumentarea s-ar fi desfăşurat astfel, concluzia ar fi fost că şi alte vase din perioada Shang inscripţionate cu motivul *taotie* sunt autentice. Dar concluzia argumentului nu este aceasta. Deci (C) nu poate fi o descriere corectă a erorii de raţionare pe care o face argumentul.

E (E) spune că argumentul conchide că anumite obiecte specifice aparţinând unei categorii date au o trăsătură specifică pe motiv că alte obiecte aparţinând acelei categorii au acea trăsătură. Dar argumentul nu trage o concluzie referitoare la obiecte specifice; concluzia se referă la **orice** vas ritual de bronz care nu are inscripţionat motivul *taotie*, chiar şi la cele care nu au fost încă descoperite. Aşadar, (E) nu poate fi o descriere corectă a erorii de raţionare pe care o face argumentul.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 3

Descriere: Paragraful ne spune că grupurile politice de interese nu vor putea fi capabile să influenţeze legislaţia dacă nu sunt unite în spatele unui program. Ne spune, de asemenea, că realizarea unei unităţi de acest tip poate deveni imposibilă când ies la suprafaţă interese conflictuale în cadrul grupului politic de interese. Ne spune în continuare că dacă grupurile sunt prea numeroase, interesele conflictuale tind să iasă la suprafaţă.

Răspunsul corect:

D Paragraful indică faptul că interesele conflictuale tind să iasă la suprafaţă într-un grup politic de interese când grupul devine prea mare. Aşa că, dacă un grup politic de interese se extinde pentru a primi cât de mulţi membri posibil, grupul ar putea deveni atât de mare încât pot apărea interese conflictuale. Aceste interese conflictuale, potrivit paragrafului, pot face grupul ineficient. Prin urmare, lărgirea unui grup politic de interese în vederea includerii unui număr cât mai mare posibil de membri poate face grupul ineficient. (D) este astfel cel mai bine sprijinit de paragraf.

Răspunsurile incorecte:

A Paragraful ne spune că, dacă este numeros, un grup politic de interese nu poate influenţa legislaţia. Totuşi, în paragraf se menţionează doar mărimea grupului, mai degrabă decât modul în care mărimea se schimbă. Paragraful indică faptul că un mare grup politic de interese, ca

rezultat al mărimii sale, poate să fie lipsit de influenţă. Dar paragraful nu indică dacă un grup mic care se lărgeşte va fi lipsit de influenţă ca rezultat al creşterii numărului de membri. (A) nu este deci sprijinit de paragraf.

B Paragraful nu ia în considerare ce anume face ca o societate democratică să funcţioneze eficient şi nici nu discută cum trebuie să interacţioneze grupurile politice de interese în acest scop. Ceea ce ne spune paragraful despre pierderea eficienţei se aplică la grupurile politice de interese, nu la societate în general. Aşa că paragraful nu susţine punctul de vedere exprimat în (B).

C Paragraful se referă doar la oamenii care s-au organizat în grupuri politice de interese, şi nu spune dacă un grup politic de interese care e prea mare pentru a fi influent este neapărat un grup foarte mare de oameni. Mai mult, chiar dacă paragraful se referă la cazuri în care unele din marile grupuri politice de interese nu reuşesc să influenţeze politicienii, nu ne spune că politicienii pot ignora interesele oamenilor din acele grupuri fără să fie incriminaţi.

E Paragraful discută o manieră în care grupurile politice de interese îşi pot pierde eficienţa. Dar nu leagă această pierdere a eficienţei de trecerea timpului, aşa că (E) nu este sprijinit.

Nivel de dificultate:2

Întrebarea 4

Descriere: Inspectorul face o argumentare a cărei concluzie e că utilizarea serviciului de livrare al universităţii pentru expedierea mostrelor de virus de rabie trebuie limitată. Motivaţia dată pentru această concluzie este faptul că numărul de livrări a atins în ultima vreme un nivel periculos de înalt. Biologul contracarează concluzia inspectorului cu argumentul că de 20 de ani sistemul de livrare al universităţii nu a înregistrat accidente la livrarea mostrelor acestui virus.

Răspunsul corect:

E Inspectorul nu spune că este în general foarte periculos să trimiţi mostre de virus prin serviciul de livrări al universităţii. În schimb, inspectorul spune că practica a devenit periculoasă din cauza unei schimbări majore, anume că numărul mostrelor a atins un nivel periculos de mare. Răspunsul biologului – că se expediază astfel de mostre de 20 de ani fără accidente – nu se referă la această schimbare. Deci, dovezile biologului nu sunt bune pentru ca nivelul fără precedent de utilizare a serviciului de livrare să fie în continuare sigur. (E) indică această greşeală în răspunsul biologului.

Răspunsurile incorecte:

A Dacă inspectorul are dreptate să considere numărul de mostre care se expediază acum prin serviciul de livrări ca inacceptabil de mare, numărul este prea mare indiferent cum a ajuns aşa

de mare. Deci, dacă biologul ar fi explicat de ce se expediază aşa de multe mostre prin serviciul de livrări, acest fapt nu ar fi atins problema dacă numărul expediat acum este inacceptabil de mare sau nu. Deci (A) nu descrie greşeala din raţionamentul biologului.

B În răspunsul dat inspectorului, biologul se referă numai la siguranţa expedierii mostrelor de virus de rabie prin serviciul de livrări al universităţii. Astfel, (B) ca descriere a răspunsului biologului, este fals. Aşa că nu poate fi o descriere a greşelii biologului.

C Inspectorul este preocupat de faptul că numărul mostrelor de virus de rabie expediate de serviciul de livrări al universităţii este acum periculos de mare. Dar inspectorul nu afirmă că a crescut şi periculozitatea acestor mostre. Într-adevăr, nimic din ceea ce spune inspectorul nu sugerează în niciun fel că s-ar fi modificat gradul de periculozitate a mostrelor. Astfel, pentru a contracara opinia inspectorului, nu este nevoie ca biologul să se refere la posibilitatea ca gradul de periculozitate să se fi modificat. Prin urmare, (C) nu descrie eroarea din raţionamentul biologului.

D Discutând limitarea mai degrabă decât eliminarea utilizării serviciului de livrări al universităţii, inspectorul admite necesitatea legitimă de continuare a expedierii mostrelor de virus de rabie. Deoarece inspectorul nu contestă nevoia continuă a universităţii în acest domeniu, nu ar fi avut niciun sens ca biologul să ofere o justificare a acestei nevoi. Dar a nu face ceea ce nu ar fi avut niciun sens nu este un indiciu de raţionament eronat.

Nivel de dificultate:1

Întrebarea 5

Descriere: Concluzia argumentului se bazează pe două considerente. Mai întâi, productivitatea serviciului este mai scăzută decât ar putea fi dintr-o anumită cauză. Şi apoi, se vor face schimbări care vor elimina cauza. Argumentul conchide că de îndată ce se fac aceste schimbări, productivitatea va creşte imediat. Întrebarea vă cere să identificaţi o asumpţie de care depinde creşterea productivităţii prognozată de manager.

Răspunsul corect:

E E posibil ca supravegherea mai atentă a lucrătorilor să aibă nişte consecinţe neintenţionate care tind să reducă productivitatea. De exemplu, lucrătorilor ar putea să nu le convină să fie supravegheaţi prea atent şi ei ar putea să găsească căi de a se opune unui control supravegheat, poate lucrând mai încet. O astfel de încetinire ar reduce productivitatea. Pentru ca planul să aibă succes, orice scădere a productivităţii rezultată din supravegherea mai atentă trebuie să fie mai mică decât creşterea productivităţii rezultată din eliminarea pauzelor neautorizate. Iar acest lucru este echivalent cu ceea ce spune (E).

Răspunsurile incorecte:

A,C,D Argumentarea se bazează pe un plan de creştere a productivităţii şi conchide că el va funcţiona. Succesul planului de creştere a productivităţii nu depinde de problema dacă managerul a atins sau nu calea cea mai bună de realizare a creşterii. Nu depinde nici de faptul că vreo altă cale de creştere a productivităţii nu funcţionează foarte bine. Nu depinde nici de problema dacă managerul a atins sau nu cea mai eficientă cale de realizare a unei creşteri. Aşa că nici (A), nici (C), nici (D) nu este asumat.

B În mod evident, planul managerului nu poate avea succes decât dacă lucrătorii nu pierd timpul în pauze neautorizate. Dar pentru ca planul să reuşească nu trebuie să fie adevărat că lucrătorii petrec acum mai mult timp în pauze neautorizate decât înainte. Aşa că (B) nu este o asumpţie.

Nivel de dificultate:4

Întrebările 6-7

Descriere: Toma oferă un argument concluzionând că nemulţumirea publică faţă de mărimea salariilor membrilor Executivului este îndreptăţită, iar Marta contracarează argumentând că nu este. Toma îşi apără apoi concluzia susţinând că, şi arătând cum Marta a înţeles greşit argumentul său.

Toma îşi bazează argumentul pe observaţia că diferenţa între salariile câştigate de membrii Executivului şi cele ale muncitorului obişnuit este extraordinar de mare. Marta explică de ce crede că este acceptabil ca această diferenţă să fie mare. Dar acest lucru nu acoperă în totalitate punctul de vedere al lui Toma. Toma contracarează răspunsul Martei evidenţiind că factorul cheie pentru el este diferenţa excesiv de mare din ţara lor.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 6

Răspunsul corect:

B Concluzia lui Toma este direct contrazisă de concluzia Martei, aşa că în mod evident ideea principală a disputei celor doi este aici. Toma conchide că nemulţumirea publică referitor la mărimea salariilor membrilor Executivului este justificată, iar Marta spune că nu. Aşa că ideea principală pusă în discuţie de ei este enunţată în (B).

Răspunsurile incorecte:

A Toma susţine că membrii Executivului din ţara lor au un salariu de 85 de ori mai mare decât salariul unui muncitor obişnuit. Dar deoarece Marta nu contrazice această susţinere, ideea principală a disputei dintre ei nu poate fi aceasta.

C,D În esenţă, Marta spune că e necesar şi drept să recompensezi în mod generos pe cei care iau deciziile ce produc bogăţie. Toma pare să susţină punctul de vedere al Martei. Nemulţumirea lui Toma e că în ţara lor aceste recompense sunt exagerat de generoase. Aşa că nici (C), nici (D) nu exprimă ideea principală a disputei dintre Toma şi Marta.

E Nici Toma, nici Marta nu compară bogăţia creată de membrii Executivului din ţara lor cu bogăţia creată de membrii Executivelor din alte ţări. Deoarece niciunul dintre ei nu abordează acest aspect, (E) nu se referă la problema asupra căreia cei doi nu cad de acord.

Nivel de dificultate:1

Întrebarea 7

Răspunsul corect:

D Obiecţia Martei este esenţialmente un argument în favoarea discrepanţei de salarizare. Pentru Toma, totuşi, problema nu este discrepanţa de salarizare, ci ceea ce el consideră mărimea excesivă a diferenţei din ţara lor. Răspunzând Martei, Toma compară discrepanţa de salarizare din ţara lor cu cea din alte ţări, prin asta oferind explicit motivul pentru care crede că discrepanţa este excesiv de mare. Deoarece Marta a motivat doar că o oarecare discrepanţă este justificată, răspunsul lui Toma subminează relevanţa obiecţiei ei. Aşa că (D) este o descriere corectă a modului în care Toma răspunde obiecţiei Martei.

Răspunsurile incorecte:

A Toma argumentează iniţial pe baza a două premise: faptul că Executivul are de 85 de ori salariul mediu al unui muncitor şi aprecierea că această discrepanţă este extraordinar de mare. Nu renunţă la niciuna dintre premise în răspunsul dat Martei. Mai mult, citează fapte în sprijinul aprecierii sale că mărimea discrepanţei în ţara lor este neobişnuit de mare. Prin urmare, (A) nu descrie cum răspunde Toma obiecţiei Martei.

B Toma se îndoieşte de relevanţa generalizării făcute de Marta referitor la ideea principală, dar nu îşi pune problema dacă aceste generalizări sunt justificate. Prin urmare, (B) descrie în mod eronat răspunsul lui Toma la obiecţia Martei.

C Deşi concluzia Martei o contrazice pe cea a lui Toma, concluzia ei nu se bazează pe afirmaţii contradictorii şi nici Toma nu susţine că ea a făcut afirmaţii contradictorii. Aşa că (C) nu descrie modul în care Toma a răspuns obiecţiei Martei.

E Deşi Toma face apel la consideraţii care pun la îndoială concluzia Martei, el nu spune nimic care să combată oricare dintre motivele pe care le oferă ea în sprijinul concluziei sale. Ceea ce face Toma este o prezentare mai completă a motivelor pe care îşi bazează propria concluzie. Deci, (E) descrie în mod eronat răspunsul lui Toma la obiecţiunea Martei.

Nivel de dificultate:3

Întrebarea 8

Descriere: Paragraful furnizează informaţii relevante pentru o comparaţie între două tipuri de humanoizi: *Australopithecus robustus* şi *Homo erectus.* Întrebarea vă cere să determinaţi care concluzie este cel mai puternic sprijinită de informaţia furnizată în paragraf.

Răspunsul corect:

A Paragraful ne spune că *H.erectus* a mâncat carne. Deoarece oasele fosilizate de *A.robustus* aveau o proporţie mai mică de stronţiu în raport cu cea de calciu şi deoarece o proporţie mai mică de stronţiu faţă de cea de calciu indică un consum mai mare de carne, se poate deduce că *A.robustus* a avut o cantitate mai mare de carne în dieta sa decât *H.erectus.* Aşa că paragraful sprijină puternic concluzia că alimentaţia lui *A.robustus* includea carne.

Răspunsurile incorecte

B,C,D Fiecare dintre aceste răspunsuri prezintă o concluzie care se referă la cantitatea de stronţiu sau calciu din **alimentaţia** lui *H.erectus* sau a lui *A.robustus.* Însă paragraful ne prezintă doar informaţii despre proporţia de stronţiu în raport cu cea de calciu în **oasele fosilizate** şi nu spune nimic care să facă legătura între cantităţile de stronţiu sau calciu din oasele fosilizate şi cantităţile de stronţiu sau calciu din alimentaţie. Prin urmare, (B), (C) şi (D) nu sunt sprijinite de paragraf.

E Paragraful ne dă informaţii despre care era proporţia de stronţiu în raport cu cea de calciu la momentul în care au fost analizate oasele. Nu ne spune nimic şi nici nu ne sugerează măcar cum ar fi putut afecta procesul de fosilizare acea proporţie. Deci (E) nu este sprijinit de paragraf.

Nivel de dificultate:3

Întrebările 9-10

Descriere: Autorul scrisorii trage concluzia că judecătorul Moşanu nu trebuie obligat să demisioneze şi oferă două considerente care, luate împreună, ar trebui să sprijine acea concluzie. Mai întâi, în cercul de persoane cu care joacă cărţi, judecătorul Moşanu a părut întotdeauna corect. În al doilea rând, sistemul judiciar nu îşi poate permite să se lipsească de niciun judecător drept şi corect.

Întrebarea 9

Răspunsul corect:

B Autorul scrisorii îşi exprimă dezacordul faţă de convingerea că judecătorul Moşanu ar trebui obligat să demisioneze. Celelalte afirmaţii din scrisoare sunt oferite pentru a sprijini această poziţie. Astfel, scrisoarea ca un tot este orientată spre stabilirea concluziei că judecătorul Moşanu nu trebuie obligat să demisioneze.

Răspunsurile incorecte:

A Autorul scrisorii pare să conchidă în mod implicit că judecătorul Moşanu este un judecător corect. Dar aceasta nu este concluzia principală a argumentului. Mai degrabă, ea este parte din fundamentarea pe care autorul scrisorii o face în favoarea concluziei principale – că judecătorul Moşanu nu trebuie obligat să demisioneze.

C Autorul scrisorii consideră, în mod evident, corectitudinea ca fiind o calitate importantă la un judecător dar nu dă niciun indiciu că ar considera aceasta ca singura calitate importantă. În orice caz, argumentarea autorului scrisorii nu este focalizată pe cât de importantă este corectitudinea la un judecător. Este îndreptată spre rezolvarea problemei dacă judecătorul Moşanu trebuie să fie obligat să demisioneze.

D Argumentarea autorului scrisorii are în vedere impactul acuzaţiei de infracţiune de violenţă într-o anumită carieră, nu aspectul mai larg al impactului asupra carierelor profesionale pe care l-ar avea o astfel de acuzaţie, în general.

E Autorul scrisorii se referă la interacţiuni cu judecătorul Moşanu în afara tribunalului şi evaluează corectitudinea judecătorului pe baza acestor interacţiuni. Totuşi, argumentarea nu este direcţionată înspre problema dacă evaluarea autorului scrisorii este obiectivă şi, cu atât mai puţin, înspre problema tipului de indivizi care, în general, ar putea evalua cel mai obiectiv corectitudinea unui judecător.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 10

Răspunsul corect:

C Concluzia principală a autorului scrisorii se bazează în parte pe premisa că sistemul judiciar nu îşi poate permite să piardă niciun judecător drept şi corect. Aşa cum s-a menţionat în „Descriere", pentru ca această premisă să susţină concluzia principală, autorul scrisorii trebuie să deducă din cealaltă premisă – că în cercul de persoane cu care joacă cărţi, judecătorul Moşanu a apărut ca fiind corect – că Moşanu este un judecător drept şi corect. Deci autorul a dedus o concluzie despre competenţa profesională a judecătorului Moşanu pe baza comportamentului său în cercul de persoane cu care joacă cărţi. Dar comportamentul unei persoane în mijlocul jucătorilor de cărţi este o mostră foarte îngustă şi nereprezentativă de

comportament al unei persoane. În plus, nu este un indicator serios al modului în care o persoană se achită de îndatoririle profesionale. (C) descrie acest aspect vulnerabil.

Răspunsurile incorecte:

A Raţionamentul din scrisoare leagă ceea ce s-ar numi responsabilitatea unui cetăţean oarecare – să fie corect când joacă cărţi - de o îndatorire specifică unei anumite profesiuni din sistemul juridic – ca un judecător să fie drept şi corect când judecă un caz. Dar chiar dacă raţionamentul se bazează pe o inferenţă îndoielnică a celei de a doua responsabilităţi din prima, nu există niciun indiciu că le confundă.

B Raţionamentul din scrisoare tratează „drept" şi „corect" ca atribute separate ale judecătorilor, dar nu insistă să creioneze o distincţie specifică între ele. Prin urmare, în privinţa raţionamentului autorului scrisorii, nu apare problema dacă o distincţie particulară între „drept" şi „corect" poate fi în mod plauzibil susţinută.

D Concluzia autorului scrisorii nu se bazează pe încercarea de a minimaliza infracţiunea de violenţă prin compararea ei cu câştigarea sau pierderea unei partide de cărţi. În schimb, concluzia se bazează pe susţinerea că judecătorul Moşanu este un judecător drept şi corect, aşa cum s-a dezvăluit comportamentul său ca jucător de cărţi. Adică problema jocului de cărţi este introdusă pentru a motiva că judecătorul Moşanu este drept şi corect, nu pentru a minimaliza gravitatea infracţiunii judecătorului Moşanu. Deoarece raţionamentul nu face comparaţia descrisă în (D), nu este vulnerabil la critică datorită acestui aspect.

E Potrivit modului în care este subînţeles în text ceva de genul „opinia publică", opinia concetăţenilor autorului scrisorii este că judecătorul Moşanu ar trebui obligat să demisioneze. Departe de a-şi baza concluzia pe acest lucru, argumentarea trage o concluzie opusă acestei păreri. Deci, raţionamentul din scrisoare nu este vulnerabil criticii din (E).

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 11

Descriere: Argumentarea ajunge la concluzia că dezvoltarea unei staţii spaţiale cu astronauţi la bord este necesară. Aceasta e necesară, potrivit argumentării, întrucât viitoarele misiuni către Marte vor avea nevoie de cunoştinţe medicale de bază despre abilitatea fiinţelor umane de a suporta o şedere mai îndelungată într-o navă spaţială, iar o staţie spaţială poate furniza astfel de cunoştinţe medicale.

Răspunsul corect:

A Argumentarea nu ar avea sens dacă misiunile viitoare spre Marte ar fi înfăptuite exclusiv de roboţi şi nu ar implica oameni care să călătorească în nave spaţiale. Cunoştinţele medicale referitoare la limitele capacităţilor umane de a trăi într-o navă spaţială nu ar fi necesare dacă nava spaţială ar transporta doar roboţi. Dar spunând că astfel de cunoştinţe trebuie dobândite,

argumentarea face asumpţia că viitoarele misiuni de explorare a planetei Marte vor implica oameni călătorind în nave spaţiale.

Răspunsurile incorecte:

B Oamenii care vor fi trimişi în misiuni de explorare a planetei Marte vor fi, fără îndoială, astronauţi. Ar fi nepotrivit ca aceste cunoştinţe medicale dobândite prin proiectul cu staţia spaţială să se refere la capacităţile astronauţilor, nu ale unor oameni obişnuiţi. Aşa că argumentarea ar fi neinfluenţată dacă, contrar lui (B), capacităţile astronauţilor ar depăşi cu mult pe cele ale oamenilor obişnuiţi în multe privinţe.

C Argumentarea susţine un proiect care se bazează prin natura lui pe luarea unor măsuri de precauţie. Într-un domeniu atât de complex cum este medicina, nu este de aşteptat ca măsurile de precauţie luate împotriva tuturor problemelor medicale anticipate să fie încununate de succes. Nimic din această argumentare nu indică faptul că se aşteaptă un astfel de nivel de succes în acest caz. Aşa că nu există motive de a presupune că argumentarea porneşte de la ceea ce este asumat în (C).

D Un lucru important în argumentare este ideea că va exista o misiune spaţială ce va implica astronauţi umani care să petreacă un timp îndelungat călătorind într-o navă spaţială. Dar argumentarea nu se bazează pe ideea că vor exista multe misiuni care să exploreze sistemul solar. Dacă s-ar avea în vedere doar o singură astfel de misiune, proiectul staţiei spaţiale nu ar fi mai puţin important.

E Argumentarea are nevoie de asumpţia că există ceva care se poate afla despre viaţa într-o navă spaţială. Dar nu e necesar să facă asumpţia că viaţa într-o navă spaţială un timp îndelungat prezintă probleme insurmontabile. Argumentarea poate avea sens dacă viaţa într-o navă spaţială pe un timp îndelungat prezintă probleme care pot fi depăşite prin luarea de măsuri adecvate. Aşa că răspunsul (E) nu este asumat în argumentare.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 12

Descriere: Sunt comparate două grupe de pacienţi bolnavi de inimă: cei cărora li se administrează vitamina E înainte de o operaţie pe cord şi cei cărora nu li se administrează vitamina E înainte de operaţia pe cord. Incidenţa anumitor complicaţii postoperatorii este mai mică la cei cărora li s-a administrat vitamina E. Totuşi, comparaţia pare să arate că, pe termen lung, supravieţuitorii ambelor grupe se comportă la fel de bine. Paragraful ridică apoi problema de ce doctorii mai recomandă vitamina E pacienţilor înainte de o operaţie pe cord.

Răspunsul corect:

A Dacă (A) este adevărat, atunci riscul ca un pacient să moară este probabil cel mai mare în primele şase ore după operaţie. Aşa că (A) sugerează că vitamina E ar putea să facă diferenţa între supravieţuirea sau nu a unui pacient în primele şase ore după operaţie. Astfel, (A) explică cum, în ciuda statisticilor potrivit cărora supravieţuitorii o duc la fel de bine pe termen lung, vitamina E poate să contribuie la îmbunătăţirea rezultatului pe termen lung. Aceasta din cauză că statisticile sunt valabile doar pentru pacienţii care au supravieţuit primelor şase ore după operaţie. Aşa că (A) ajută la explicarea faptului că doctorii recomandă vitamina E.

Răspunsurile incorecte:

B Complicaţiile postoperatorii care apar în primele şase sau mai multe ore după operaţie se află printre feluritele lucruri de luat în seamă atunci când se ajunge la aprecierea că la şase ore după operaţie pacienţii din ambele grupe se comportă la fel de bine. Această apreciere nu oferă doctorilor niciun motiv de a recomanda administrarea vitaminei E.

C,D Nici în (C), nici în (D) nu ni se spune nimic despre diferenţele între pacienţii care iau vitamina E şi cei care nu iau, aşa că niciunul dintre aceste enunţuri nu ne ajută în a explica de ce doctorii recomandă vitamina E.

E Dacă (E) este adevărat, atunci grupul de pacienţi cărora nu li s-a dat vitamina E include mulţi pacienţi care în mod eronat au crezut că au primit vitamina E. Dacă această credinţă, deşi eronată, a avut un efect asupra recuperării postoperatorii a pacienţilor, atunci (E) face ca statisticile menţionate în paragraf să fie mai greu de evaluat, dar nu explică de ce doctorii recomandă vitamina E. Dacă această credinţă nu are niciun efect, atunci (E) nu adaugă nimic relevant informaţiei oferite de paragraf şi, astfel, nu ajută la explicarea motivelor pentru care doctorii recomandă vitamina E.

Nivel de dificultate:2

Întrebarea 13

Descriere: Arhitectul construieşte un argument care conchide că o clădire de piatră trebuie să rămână murdară dacă e să reziste cât mai mult timp posibil. Această concluzie se bazează pe faptul că, deşi murdăria distruge piatra, curăţirea cu apă a clădirilor este mai dăunătoare pentru acele clădiri decât este lăsarea lor murdare. Inginerul aduce obiecţii la argumentul arhitectului arătând că o construcţie de piatră poate fi curăţată fără apă.

Răspunsul corect:

D Inginerul răspunde la argumentarea arhitectului aducând un fapt în plus, şi anume că este posibil să cureţi construcţiile din piatră fără apă şi fără pătrunderea dăunătoare a chimicalelor,

prin utilizarea unor substanţe chimice inofensive. Descrierea acestor substanţe chimice ca fiind inofensive sugerează că aceste substanţe chimice nu deteriorează piatra din punct de vedere chimic. Şi deoarece aceste substanţe chimice ar îndepărta murdăria, ar fi imposibil ca în continuare să mai aibă loc vreo distrugere cauzată de murdărie. Luate împreună, aceste fapte sugerează cu tărie că o curăţire cu substanţe chimice inofensive este cea mai bună cale de a asigura o existenţă cât mai îndelungată a clădirilor de piatră şi că, drept urmare, concluzia arhitectului este falsă.

Răspunsurile incorecte:

A Inginerul nu contrazice niciuna dintre dovezile aduse de arhitect ci, mai degrabă, introduce dovezi noi semnificative pe care arhitectul nu le-a menţionat. Făcând asta, inginerul nu contrazice corectitudinea dovezilor aduse de arhitect, ci mai degrabă completitudinea lor.

B Inginerul nu arată, nici nu încearcă să arate, că unele dintre dovezile folosite de arhitect sunt contrazise de alte dovezi pe care le aduce arhitectul. Mai degrabă, inginerul arată că există dovezi foarte relevante pe care arhitectul nu le utilizează deloc.

C Inginerul nu descrie nicio consecinţă, dezirabilă sau nu, care ar decurge din acceptarea concluziei arhitectului.

E Inginerul face aluzie la o concluzie alternativă: construcţiile de piatră nu trebuie să rămână murdare ca să reziste cât mai mult posibil. Dar această concluzie alternativă nu se bazează pe dovezile menţionate de arhitect. Această concluzie este mai degrabă sprijinită de dovezile introduse de inginer.

Nivel de dificultate: 5

Întrebarea 14

Descriere: Există dovezi că o anumită cultură într-o anumită regiune a utilizat focul pentru a confecţiona unelte de fier. Se cunosc exact trei culturi care provin din această zonă. Una dintre ele nu cunoştea focul suficient de bine pentru a-l folosi la confecţionarea uneltelor de fier, iar alta nu avea fier. Aşa că niciuna dintre aceste două culturi nu a putut fi cultura care a utilizat focul pentru a confecţiona unelte de fier. Prin urmare, dacă una dintre cele trei culturi care provin din acea zonă a fost cultura care a utilizat focul pentru a confecţiona unelte de fier, aceasta trebuie să fi fost a treia.

Trebuie să reţineţi că e necesar să vă concentraţi exclusiv asupra modului de desfăşurare a argumentării, nu asupra validităţii argumentului. Vi se cere doar să găsiţi un alt argument cu un mod de raţionare asemănător.

În termeni mai generali, tiparul raţionării din acest argument decurge după cum urmează: Vrem să aflăm cine e responsabil de o anumită activitate. Exact trei candidaţi sunt luaţi în considerare. Doi pot fi eliminaţi din calcul. Prin urmare, dintre cei trei, singurul care poate să o fi efectuat, este al treilea.

Răspunsul corect:

A Acest argument se desfăşoară în modul următor: Sunt reţinute exact trei persoane suspectate de a fi comis o spargere. Două dintre ele nu au purtat pantofi de măsura celor purtaţi de spărgător. Prin urmare, dintre cei trei suspecţi reţinuţi, singurul care ar fi putut comite spargerea este al treilea.

Se poate observa că modul de raţionare al antropologului şi cel din (A) sunt două ipostaze ale aceluiaşi tipar general de raţionare, prezentat mai sus.

Răspunsurile incorecte:

B Acest argument se desfăşoară după cum urmează: Oricine doreşte să întreprindă o acţiune trebuie mai întâi să facă două lucruri. Dintr-un grup de trei persoane, două au făcut ambele lucruri. Prin urmare, sunt libere să întreprindă acea acţiune.

Modul de raţionare din (B) nu este la fel cu cel al antropologului: (B) nu stabileşte trei candidaţi pentru o activitate, nu elimină doi şi nu conchide că singurul candidat rămas din grup este al treilea.

C Acest argument decurge astfel: Trei proiectanţi au lucrat la o întreprindere când un anumit produs a fost proiectat. Doi dintre ei nu erau suficient de răbdători pentru a fi proiectat acel produs. Prin urmare, singura persoană care ar fi putut proiecta acel produs este al treilea.

Modul de raţionare din (C) este aparent foarte apropiat de raţionamentul antropologului, dar ceea ce îl trădează este concluzia. Concluzia nu este formulată într-o manieră care ar face-o asemănătoare cu cea din argumentarea antropologului. Concluzia din (C) nu spune, cum ar fi trebuit, că **dintre cei trei proiectanţi luaţi în considerare**, singurul care ar fi putut proiecta produsul este al treilea. De asemenea, observaţi că (C) diferă de argumentul antropologului prin aceea că nu elimină posibilitatea ca producătorul să fi avut ca angajaţi şi alţi proiectanţi în afară de cei trei.

D Acest argument decurge în felul următor: Oricine doreşte să atingă un anumit scop trebuie să satisfacă două criterii. Dintr-un grup de trei persoane, numai două doresc să atingă acel scop. Prin urmare, acele două persoane sunt singurele care ar putea satisface ambele criterii.

Modul de raţionare din (D) nu este asemănător cu cel al antropologului: (D) nu stabileşte un grup de trei candidaţi pentru ceva, nu elimină doi şi nu conchide că singurul candidat rămas din grup este al treilea.

E Acest argument se desfăşoară după cum urmează: A fost scrisă o scrisoare semnată „Toni”. Toate persoanele dintr-o anumită categorie – cei cunoscuţi ca fiind destinatarii scrisorii – sunt imediat eliminaţi din discuţie. Prin urmare, cineva care nu aparţine acestei categorii trebuie să fie semnatarul scrisorii.

Argumentaţia din (E) nu ajunge la propria concluzie în acelaşi mod în care argumentaţia antropologului ajunge la concluzia sa. (E) nu-i elimină pe toţi candidaţii din discuţie, cu

excepţia unuia din lista de candidaţi, ca apoi să conchidă că cel care nu a fost eliminat este singurul candidat rămas.

Nivel de dificultate:5

Întrebarea 15

Descriere: Concluzia argumentului este că orice vânare de balene ar trebui interzisă. În sprijinul acestei concluzii sunt oferite două susţineri: (1) vânarea speciilor de balene pe cale de dispariţie trebuie interzisă; (2) interzicerea vânării speciilor de balene pe cale de dispariţie nu poate fi impusă fără interzicerea vânării tuturor speciilor de balene.

Puteţi analiza concluzia ca având două părţi: vânarea speciilor pe cale de dispariţie trebuie interzisă şi vânarea speciilor care nu sunt pe cale de dispariţie trebuie interzisă. Partea a doua a concluziei e cea care necesită o justificare în plus. Susţinerea (2) de mai sus vă spune doar că trebuie să se facă o alegere: fie ne mulţumim cu o interdicţie ineficientă asupra vânării speciilor pe cale de dispariţie, fie interzicem vânarea speciilor care nu sunt pe cale de dispariţie. Argumentul vine în favoarea interzicerii speciilor care nu sunt pe cale de dispariţie. Dar, strict vorbind, el nu furnizează nicio justificare în favoarea acestei alegeri faţă de alternativa ei. Aşa că vom căuta un principiu care să aducă această justificare.

Răspunsul corect:

B Principiul de la (B) furnizează justificarea interdicţiei de a vâna specii de balene care nu sunt pe cale de dispariţie. După cum puteţi vedea în „Descriere", susţinerea (1) spune că vânarea speciilor de balene pe cale de dispariţie este o activitate ce trebuie interzisă. Susţinerea (2) vă spune că vânarea speciilor de balene care nu sunt pe cale de dispariţie este o activitate care interferează cu impunerea acelei interdicţii. Aşa că, potrivit principiului enunţat la (B), activitatea care interferează ar trebui interzisă.

Răspunsurile incorecte:

A Principiul de la (A) ar funcţiona exact împotriva concluziei argumentului. Ar justifica alegerea de a ne mulţumi cu o interdicţie ineficientă de vânare a speciilor de balene pe cale de dispariţie, pentru că ar elimina interdicţia vânării speciilor de balene care nu sunt pe cale de dispariţie. Deci, nu se poate trage concluzia că orice vânare de balene ar trebui interzisă.

C Potrivit paragrafului, tehnologia foarte mecanizată a fost deja adoptată de industria vânătorii de balene. Argumentul nu menţionează că vreo tehnologie nouă ar putea fi adoptată şi că aceasta ar putea crea noi probleme etice. Aşa că nu se găseşte nimic în acest argument care să favorizeze aplicarea principiului de la (C). În orice caz, principiul de la (C) ar putea cel mult să ne spună dacă ar trebui adoptate noi tehnologii, nu cum să rezolvăm problemele create de

această adoptare. Propriu zis, nu ne-ar spune cum să alegem între cele două alternative pe care argumentul ni le prezintă.

D Argumentarea se îndreaptă asupra alegerii între a ne mulţumi cu o interdicţie ineficientă a vânării speciilor de balene pe cale de dispariţie şi cu interdicţia asupra vânării speciilor de balene care nu sunt pe cale de dispariţie. Dacă una dintre alternative nu este permisă, doar permiterea celeilalte nu justifică alegerea uneia în favoarea celeilalte. Principiul din (D) ar arăta cel mult că interzicerea vânării speciilor de balene care nu sunt pe cale de dispariţie este permisă. Dar nu face nimic pentru a arăta că e permis să ne mulţumim cu o interdicţie ineficientă asupra vânării speciilor de balene pe cale de dispariţie. Aşa că (D) nu justifică concluzia argumentării.

E Principiul din (E) ar justifica trecerea de la o interdicţie a vânării comerciale a balenelor la o interdicţie complet generală. Dar ceea ce trebuie să fie justificat este trecerea de la o interdicţie a vânării speciilor de balene pe cale de dispariţie spre o interdicţie a vânării în general. Deoarece în argumentare nu se face diferenţă între vânarea comercială şi cea necomercială, varianta (E) nu justifică cu nimic concluzia argumentării.

Nivel de dificultate: 1

Întrebările 16-17

Descriere: Argumentul conchide că Giordano Bruno a fost spion pentru Anglia în timp ce funcţiona la ambasada Franţei din Londra. Dovezile sunt două. Mai întâi, există dovezi documentare că un spion care a dejucat cel puţin două încercări de asasinare a reginei Elisabeta a fost singura faţă bisericească care funcţiona la ambasada Franţei din acea vreme. În al doilea rând, există dovezi că Giordano Bruno fusese hirotonisit cu mult înainte de a lucra la ambasada Franţei.

Întrebarea 16

Răspunsul corect:

A Această variantă de răspuns ne spune că la momentul relevant Giordano Bruno nu era de fapt faţă bisericească. Ne spune, în plus, că Bruno nu făcea acele lucruri care ar fi putut să dea impresia că era o faţă bisericească. Deci (A) face să pară că oricine a descris spionul ca fiind „singura faţă bisericească care lucrează la ambasada Franţei" se referea la altcineva, nu la Bruno. Astfel, dacă (A) este adevărat, cade cazul care duce spre concluzia că Bruno ar fi fost spion.

Răspunsurile incorecte:

B Această variantă de răspuns sugerează că în timpul serviciului lui Bruno la ambasada Franţei, cele două ţări probabil se spionau serios una pe alta. Totuşi, acest gen de observaţii asupra

stării generale de lucruri nici nu întăreşte, nici nu slăbeşte cazul specific al faptului că Bruno era spion pentru Anglia la ambasada Franţei.

C Ar putea să fi existat multe motive pentru care Bruno transmitea uneori informaţii englezilor în franceză, chiar dacă nu era limba pe care o cunoştea cel mai bine. De exemplu, putea fi singura limbă pe care o avea în comun cu englezii. Aşa că susţinerea că spionul comunica uneori în franceză nu oferă niciun motiv pentru a crede că nu Bruno a fost spionul.

D Această variantă de răspuns ne spune că Bruno, dacă a fost un spion în timpul serviciului la ambasada Franţei, a reuşit să nu stârnească suspiciunea ambasadorului Franţei. Argumentul sugerează că spionul, oricine ar fi fost, el sau ea, a avut un real succes, iar acel succes nu ar fi fost posibil dacă persoana ar fi stârnit suspiciunile ambasadorului. Deci (D) nu aruncă nicio îndoială asupra argumentului că Bruno a fost spion.

E Nu ştim dacă Bruno a fost unul dintre „membrii educaţi ai bisericii". În plus, chiar dacă a fost, nu este clar că Bruno a îndeplinit unul dintre rolurile neecleziastice când a lucrat la ambasada Franţei. Pe scurt, (E) nu slăbeşte cazul în care Bruno e considerat spion pentru că nu este nici măcar clar că (E) are ceva de a face cu perioada relevantă din viaţa şi cariera lui Bruno.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 17

Răspunsul corect:

E Pentru ca dovezile citate în argumentare să sprijine concluzia trasă, este important ca activitatea niciunuia dintre spionii cunoscuţi să nu se fi desfăşurat înainte sau după perioada serviciului lui Bruno la ambasada Franţei. (E) ne spune că aşa este. Astfel, (E) întăreşte argumentarea.

Răspunsurile incorecte:

A Argumentarea depinde de existenţa unui singur membru al bisericii la ambasada Franţei în acel timp. Pentru ca (A) să sprijine argumentul, ar fi trebuit să furnizeze dovezi că exista, într-adevăr, un singur membru al bisericii care lucra la ambasada Franţei în acea perioadă. Dar (A) ne spune că aici se afla cel puţin un membru al bisericii, posibil mai mulţi. Aşa că (A) nu furnizează sprijin argumentului.

B Această variantă de răspuns sugerează că simpatiile politice ale papei puteau fi opuse celor ale lui Bruno – dacă Bruno a fost într-adevăr spion. Totuşi, (B) nu ne spune nimic care să sugereze că papa l-a condamnat pe Bruno pe baza diferenţelor de opinii politice mai degrabă decât filosofice. Aşa că (B) nu aduce nimic în sprijinul argumentului.

C Pentru ca Bruno să fi fost spion pentru Anglia, ar fi trebuit să fi fost în contact cu englezii, iar (C) nu explică cum a stabilit acest contact. Dar, deoarece (C) ar explica cum oricine din

personalul diplomatic de la ambasada Franţei ar fi putut stabili contacte cu englezii, (C) nu oferă sprijin concluziei că Bruno, în mod special, ar fi spionat pentru Anglia.

D (D) explică parţial cum a ajuns Bruno să lucreze la ambasada Franţei, dar nu ne dă niciun motiv să credem că Bruno a fost spion. Astfel, (D) nu sprijină argumentul.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 18

Descriere: Argumentarea susţine că a apărut un anumit tipar: „ori de câte ori noi fapte ies la iveală într-un domeniu, inevitabil este nevoie de noi schimbări ale modului de organizare a informaţiei din acel domeniu." Mai departe susţine că în anumite domenii ştiinţifice, recent a apărut „o abundenţă de noi descoperiri " ; cu alte cuvinte, multe fapte noi au ieşit la iveală în acele domenii. Aceste două susţineri sunt folosite pentru a argumenta explicarea faptului că teoriile din aceste domenii ştiinţifice se află astăzi în continuă schimbare. Această explicaţie este utilizată ca bază pentru acceptarea unei descrieri a actualei stări de instabilitate şi pentru respingerea alteia.

Răspunsul corect:

A Argumentarea arată că situaţia care trebuie explicată – starea prezentă de continuă schimbare a teoriilor din unele domenii ştiinţifice – este doar ceea ce se întâmplă întotdeauna când multe fapte noi ies la iveală într-un domeniu. Aşadar, argumentarea prezintă situaţia curentă ca parte a unui tipar general.

Răspunsurile incorecte:

B Argumentarea nu ia în considerare consecinţele explicaţiei pe care o preferă („progresul ştiinţific"), nu ia în considerare nici consecinţele explicaţiei pe care o respinge („lipsa de rigoare ştiinţifică"). Aşa că nu face ceea ce spune (B) că face.

C Argumentarea ia în considerare două explicaţii alternative pentru o situaţie, dar, departe de a arăta că cele două sunt în aceeaşi măsură probabile, susţine că una dintre ele („progresul ştiinţific") e corectă şi cealaltă („lipsa de rigoare ştiinţifică") nu este.

D Argumentarea se bazează pe o observaţie generală: că descoperirea multor fapte ştiinţifice noi într-un domeniu face necesară reorganizarea cunoştinţelor în acel domeniu. Dar aceasta nu este o lege naturală. Mai degrabă este o observaţie despre care se spune că este valabilă într-un domeniu al străduinţei umane, şi anume dobândirea cunoaşterii ştiinţifice.

E Cercetarea ştiinţifică menţionată în argumentare a fost foarte probabil desfăşurată cu intenţia de a produce noi descoperiri. Dar, în prezentarea explicaţiei, argumentarea nu se referă la

efectul scontat al cercetării. Explicaţia ar fi la fel de valabilă şi dacă acele anumite descoperiri s-ar fi produs toate ca rezultat al unor accidente norocoase.

Nivel de dificultate:3

Întrebarea 19

Descriere: În cazul întrebărilor de acest tip, care vă cer să descoperiţi ce anume trebuie să fie adevărat dacă toate enunţurile din paragraf sunt adevărate, efortul de a analiza structura paragrafului nu este cea mai bună utilizare a timpului de examen. Pur şi simplu citiţi atent paragraful şi apoi concentraţi-vă asupra variantelor de răspuns pentru a vedea care dintre ele este pe de-a-ntregul susţinută de informaţia din paragraf. De obicei, veţi descoperi că puteţi elimina unele dintre variante imediat şi rămân două sau trei pentru o analiză în detaliu.

Răspunsul corect:

E Dacă o evaluare pur estetică a operei de artă sfârşeşte în mod necesar prin a aproba politica artistului, atunci nu sfârşeşte niciodată prin a o respinge. Aşa că varianta (E) trebuie să fie adevărată dacă al treilea enunţ din paragraf este adevărat.

Răspunsuri incorecte

A Singura susţinere din paragraf despre criticii care în mod deschis abordează implicaţiile politice ale operei de artă este că ei se angajează într-un discurs politic. Nimic nu este enunţat sau concluzionat referitor la problema dacă aceşti critici ar putea fi de acord cu arta pentru artă, şi nici la cât de împărtăşită este o astfel de aprobare.

B Paragraful nu face nicio referire explicită la critici care nu au experienţă politică. Se sugerează că acei criticii care încearcă o evaluare pur estetică a operei de artă ar putea fi lipsiţi de experienţă politică deoarece se spune că sfârşesc prin a aproba politica artistului, deşi poate în mod greşit. Dar nu există nicio indicaţie că acei critici lipsiţi de experienţă politică nu încearcă uneori să realizeze o critică politică a operei de artă.

C Paragraful ne spune că orice artă are implicaţii politice. Dacă acest enunţ este adevărat, atunci trebuie să fie adevărat şi faptul că operele de artă pe care le abordează criticii sunt opere cu implicaţii politice. Dar din aceasta nu derivă că sunt opere care au un mesaj **explicit** social sau politic.

D Paragraful nu compară valoarea unei critici politice a unei opere de artă cu niciun alt tip de critică. Aşa că (D) nu este sprijinit de paragraf.

Nivel de dificultate:3

Întrebarea 20

Descriere: Paragraful prezintă mai întâi un fapt oarecum uimitor: există diferenţe surprinzător de mari printre cetăţenii Boldaviei în ceea ce priveşte incidenţa stângacilor pe grupe de vârstă. Problema pusă în discuţie este explicarea acestui fapt. Paragraful însuşi elimină două posibile direcţii de explicare.

Răspunsul corect:

A Dacă în Boldavia bărbaţii au o speranţă de viaţă mai mică decât femeile, este foarte plauzibil ca, odată cu înaintarea în vârstă, trecând de la o grupă de vârstă la alta, o proporţie din ce în ce mai mică de oameni din fiecare grupă de vârstă succesivă să fie bărbaţi. Asta ar însemna că orice calitate – aceea de a fi stângaci, ori de a fi înalt – care este mai des întâlnită la bărbaţi decât la femei să fie mai puţin prevalentă la grupele de vârstă mai mari. (A) ne spune că bărbaţii din Boldavia trăiesc în medie mai puţin decât femeile şi că bărbaţii stângaci sunt mai mulţi decât femeile stângace. Prin urmare, (A) ne ajută să explicăm variaţia stângacilor observată, în funcţie de vârstă, printre cetăţenii din Boldavia.

Răspunsurile incorecte:

B Dacă ar fi adevărat că există o probabilitate mai mare ca stângacii din Boldavia să fie victime ale accidentelor fatale, atunci aceste accidente ar putea să aibă ca efect, în timp, creşterea proporţiei dreptacilor în rândul populaţiei. Dar (B) ne spune că nu există nicio diferenţă între numărul de persoane stângace şi de persoane dreptace în ceea ce priveşte implicarea lor în accidente. Aşa că (B) nu ne ajută cu nimic să explicăm variaţia în funcţie de vârstă a stângacilor printre cetăţenii Boldaviei.

C (C) ar putea da naştere tendinţei printre cetăţenii Boldaviei care nu sunt puternic stângaci sau dreptaci de a-şi declara dexteritatea ambelor mâini. Dar chiar dacă ar exista o astfel de tendinţă, ea nu ar explica variaţia incidenţei stângacilor prin grupe de vârstă.

D O rată a natalităţii în scădere afectează mărimea populaţiei şi, comparativ, întăreşte numeric grupele de vârstă. Dar dacă nu se mai spune nimic altceva, scăderea ratei natalităţii nu are nicio implicaţie în privinţa distribuţiei unor trăsături specifice, precum aceea de a fi stângaci în cadrul unei grupe de vârstă. Prin urmare, (D) nu ajută la explicarea variaţiei incidenţei stângacilor în funcţie de vârstă.

E Acest enunţ sugerează că proporţia de stângaci din întreaga populaţie a Boldaviei poate fluctua într-o anumită măsură. Aceasta poate indica ideea că diferenţele referitoare la stângaci în funcţie de grupe de vârstă nu sunt neapărat constante. Dar aceasta nu ne ajută să explicăm de ce există acele genuri de diferenţe, în primul rând.

Nivel de dificultate:4

Întrebarea 21

Descriere: Eugenia prezintă un studiu comparativ al frigiderelor potrivit căruia marca Răcoros este cel mai bine făcută dintre toate mărcile bune. Această concluzie este bazată pe două consideraţii. Mai întâi, frigiderele Răcoros rezistă mai mult şi, în al doilea rând, necesită mai puţine reparaţii - la modul general - decât oricare dintre cele ale altor mărci bune. Nelu neagă că s-ar putea să fie aşa. Îşi justifică negaţia pe baza propriei experienţe cu frigidere de diferite mărci. A constatat că, dintre toate frigiderele pe care le-a avut, cel care a necesitat cele mai multe reparaţii a fost Răcoros.

Răspunsul corect:

C Eugenia susţine că testele demne de încredere au arătat că, în general, frigiderele marca Răcoros necesită mai puţine reparaţii decât oricare dintre cele ale mărcilor bune. Adică, Eugenia a făcut o generalizare şi a oferit un suport rezonabil pentru această generalizare (testele demne de încredere). Mai mult decât atât, generalizarea nu este universală; Eugenia susţine doar că, **în general**, frigiderele Răcoros necesită mai puţine reparaţii. Nelu o contrazice spunând că, dintre toate mărcile bune de frigidere pe care le-a avut, Răcoros a necesitat cele mai multe reparaţii. Adică, Nelu s-a referit la un singur exemplu de neîncredere ca motiv pentru respingerea unei generalizări făcute de Eugenia. Deci (C) descrie corect eroarea din raţionamentul lui Nelu.

Răspunsurile incorecte:

A Nelu nu utilizează noţiunea de calitate a produsului în mod diferit de Eugenia. Ea utilizează frecvenţa scăzută a reparaţiilor ca indicator de bună calitate, iar el utilizează frecvenţa mare a reparaţiilor ca un indicator de proastă calitate. Cu alte cuvinte, amândoi se bazează pe o noţiune de tipul *un frigider bun are rar nevoie de reparaţii.* Deoarece (A) nu descrie corect ce a făcut Nelu, nu poate fi o descriere a modului în care raţionamentul lui este eronat.

B Nelu contrazice ceea ce susţine Eugenia, dar nu pe baza unei judecăţi pripite. Mai degrabă, el face un efort să aducă dovezi în sprijinul poziţiei sale referindu-se la experienţa proprie cu diferite mărci de frigider. Astfel, (B) descrie în mod eronat un aspect central al dezacordului lui Nelu cu Eugenia. Deci (B) nu poate descrie corect modul în care raţionamentul lui Nelu este greşit.

D Nelu nu pretinde că are o expertiză tehnică în domeniu. Îşi sprijină poziţia utilizând experienţa sa de zi cu zi. Deci (D) nu descrie o eroare în raţionamentul lui Nelu.

E Ceea ce descrie (E) nu este neapărat o eroare: dacă fiecare frigider marca Răcoros ar fi prost făcut, atunci ar fi potrivit să tragi concluzia că frigiderele Răcoros sunt prost făcute. În plus, (E) nu este o descriere a ceea ce face Nelu. Nelu trage propria concluzie pe baza a ceea ce este adevărat despre un singur membru al grupului, nu pe baza a ceea ce este adevărat despre fiecare membru al grupului.

Nivel de dificultate:4

Întrebarea 22

Descriere: Textul reclamei zice „Alegeţi RapiMed ca tratament contra răcelii!”; cu alte cuvinte, el zice că RapiMed este preferabil tuturor celorlalte tratamente de răceală. Această susţinere se bazează pe faptul că suferinzii de răceală care folosesc RapiMed au simptome pe jumătate mai puţin severe decât cei care nu se tratează deloc.

Dovada pe care o oferă argumentul din reclamă ar justifica concluzia că suferinzii de răceală se simt mai bine dacă se tratează cu RapiMed decât dacă nu se tratează deloc. Dovada nu face nimic pentru a arăta că RapiMed este mai eficient decât alte tratamente ale răcelii. Deci concluzia reclamei – că RapiMed este de preferat oricărui alt tratament de răceală – este complet nefondată.

În termeni mai generali, structura eronată a acestui raţionament este următoarea: dovezile arată că într-un anumit tip de situaţii, e mai bine să faci un anumit lucru decât să nu faci nimic. Argumentul conchide că în astfel de situaţii, să faci acel lucru e mai bine decât să faci orice altceva.

Răspunsul corect:

D Dovezile arată că e mai bine ca încuietorile să fie lubrifiate cu grafit decât să fie lăsate nelubrifiate deloc. De aici, argumentul concluzionează că grafitul este un lubrifiant mai bun decât oricare altul.

Puteţi observa că raţionamentul din reclamă şi cel din (D) sunt ambele instanţieri ale aceleiaşi structuri greşite de raţionare ca cea prezentată în **Descriere**.

Răspunsurile incorecte

A Argumentul susţine că spaghetele au gust amar dacă sunt gătite în apă cu sare adăugată înainte de fierbere. De aici conchide că la gătitul spaghetelor trebuie să adaugi sare când apa deja fierbe.

Dacă susţinerea argumentului este adevărată, ea furnizează un sprijin puternic concluziei. Deci modul de raţionare din acest argument nu este eronat şi nu poate fi o instanţiere a structurii eronate de raţionare din reclamă.

B Ne aduce o dovadă care ar putea să susţină concluzia că Finanţele Naţionale este banca cu cele mai bune conturi. De aici, argumentul trage concluzia că Finanţele Naţionale este cea mai bună bancă dintre toate.

Greşeala de raţionare în (B) este aceea de a concluziona că ceva este cel mai bun în toate privinţele pentru că este bun într-o anumită privinţă. Aşadar, în (B) raţionarea nu este o instanţiere a aceleiaşi structuri eronate ca cea a raţionării din reclamă.

C Argumentul din (C) îşi bazează concluzia că o marcă de cauciucuri este superioară tuturor celorlalte pe o comparare a cauciucurilor în funcţie de două criterii relevante. Dovezile oferite sunt bune, deşi poate nu complete. Deci (C), deşi nu este un argument concludent, nu implică o structură eronată de raţionare.

E Ne prezintă dovezi care ar putea susţine concluzia că uleiul de măsline este bun pentru prăjit. De fapt, ceea ce argumentul conchide este că, dacă nu foloseşti unt, ar trebui să foloseşti ulei de măsline.

În termeni generali, acest argument se prezintă aşa: se aduc dovezi că ceva este bun şi se trage concluzia că acel ceva este, drept urmare, o alternativă bună pentru altceva. Deci, deşi eronat, acest argument este defectuos într-un mod diferit decât cel din reclamă.

Nivel de dificultate:3

Întrebarea 23

Descriere: Există o tensiune între ceea ce Asociaţia de Sănătate spune şi cele spuse de Critic. Asociaţia de Sănătate se referă la studii care sugerează că oamenii nu întâmpină nicio dificultate în trecerea de la un regim care include carne la unul vegetarian. Dintre participanţii la aceste studii, cei mai mulţi au reuşit să facă această trecere, niciunul nu a suferit efecte negative la sfârşit, iar mulţi preferă noul regim celui vechi. Criticul subliniază că participanţii la studii erau toţi înclinaţi către această schimbare de dietă şi observă, în continuare, că în ciuda acestei predispoziţii favorabile, mulţi dintre ei nu au făcut de fapt o trecere completă la un regim vegetarian.

Răspunsul corect:

E Dacă Asociaţia de Sănătate ar trage concluzia de la varianta (E) pe baza dovezilor pe care le aduce, ar trata faptul că majoritatea grupului voluntarilor a fost capabilă să excludă carnea din dietă ca o dovadă adecvată a faptului că, în general, majoritatea oamenilor ar fi capabilă să excludă carnea din dietă dacă medicul le-ar recomanda. Totuşi, potrivit criticului, toţi participanţii voluntari la studii erau predispui la schimbarea dietei înainte de a începe studiul. Pare plauzibil că persoanele predispuse să elimine carnea din dieta lor ar considera mai uşoară această schimbare decât ar considera-o un om obişnuit. De aceea, răspunsul criticului furnizează dovezi că este mai puţin probabil ca oamenii obişnuiţi să reuşească eliminarea cărnii din dieta lor, aşa cum o fac participanţii voluntari la studii. Aşadar, răspunsul criticului pune la îndoială caracterul adecvat al dovezilor aduse de Asociaţia de Sănătate ca bază pentru deducerea variantei (E).

Răspunsurile incorecte:

A Dacă Asociaţia de Sănătate ar trage concluzia (A) din dovezile aduse, ar echivala absenţa efectelor negative ale regimului alimentar cu îmbunătăţirea lui. Aşadar, orice lucru care ar pune sub semnul îndoielii această echivalenţă ar atrage după sine concluzia în discuţie. Dar răspunsul criticului nu atinge această problemă. Niciuna din spusele criticului nu pune la îndoială, în mod direct, adevărul lui (A). Prin urmare, criticul nu spune nimic care să pună la îndoială varianta (A).

B În prezentarea dovezilor pe care le aduce, Asociaţia de Sănătate nici măcar nu ia în considerare problema atitudinii pe care voluntarii din studii o au faţă de un regim fără carne. Deci dovezile Asociaţiei de Sănătate nu furnizează niciun temei pentru a trage concluzia (B).

Dar să presupunem că Asociaţia de Sănătate a tras concluzia (B). Punctul de vedere specific lui (B) – faptul de a avea o dispoziţie favorabilă înspre eliminarea cărnii din dietă este strâns legat de reuşita în eliminarea cărnii – nu atinge problema amintită mai sus, deci nu este pus la îndoială de critic.

C Dacă Asociaţia de Sănătate ar trage concluzia că în ultimii ani a crescut numărul persoanelor care au un regim alimentar strict vegetarian, răspunsul criticului nu ar pune la îndoială acea concluzie. Criticul admite tacit că oamenii sunt capabili să treacă la un regim fără carne, deci răspunsul criticului este consistent cu faptul că a crescut numărul persoanelor care au un regim alimentar strict vegetarian.

D (D) nu este sprijinit de dovezile oferite de Asociaţia de Sănătate. Dar nici nu este pus la îndoială de ceva din spusele criticului. Criticul furnizează informaţii despre atitudinea participanţilor înainte de studiu, dar nu oferă informaţii despre cum s-a simţit vreunul dintre ei la sfârşitul studiului.

Nivel de dificultate:5

Întrebarea 24

Descriere: Întreaga propoziţie a doua, începând cu „Prin urmare”, este concluzia argumentului. Această concluzie se bazează pe informaţia despre proporţia muncitorilor necalificaţi angajaţi cu normă întreagă din Târgu Frumos care sunt angajaţi la fabrica de pantofi. Faptul că fabrica de pantofi este firma cea mai mare din oraş este doar o informaţie secundară şi nu aduce niciun sprijin suplimentar concluziei.

Aşa cum este, argumentul e departe de a fi concludent. Informaţia menită să sprijine concluzia se referă la muncitorii necalificaţi cu normă întreagă angajaţi de firmele din Târgu Frumos. Aşa cum reiese cel puţin din această informaţie, e posibil ca niciunul dintre muncitorii necalificaţi angajaţi cu normă întreagă în Târgu Frumos să nu fie de fapt locuitori ai Târgului Frumos. Concluzia este, totuşi, despre **locuitorii** din Târgu Frumos care sunt muncitori necalificaţi şi care sunt angajaţi cu normă întreagă în Târgu Frumos.

Întrebarea vă cere să identificaţi informaţia care, dacă este adăugată argumentului, îl face concludent.

Răspunsul corect:

D Prima frază a textului ne spune că fabrica de pantofi angajează cu normă întreagă mai mult de jumătate dintre muncitorii necalificaţi care au slujbe în Târgu Frumos. (D) ne spune că oricine e angajat la fabrica de pantofi este şi locuitor al oraşului Târgu Frumos. Acest lucru înseamnă că fabrica de pantofi angajează mai mult de jumătate dintre toţi locuitorii din Târgu Frumos care sunt muncitori necalificaţi având slujbă cu normă întreagă în Târgu Frumos. De aici decurge că cei mai mulţi dintre locuitorii din Târgu Frumos care sunt muncitori necalificaţi angajaţi cu normă întreagă în slujbe la Târgu Frumos şi-ar pierde serviciul dacă fabrica s-ar închide. Aşadar, concluzia paragrafului decurge logic dacă (D) este asumat.

Răspunsurile incorecte:

A Să presupunem că există în Târgu Frumos mai mulţi locuitori angajaţi decât şomeri, aşa cum spune (A). Ar putea în continuare să fie adevărat că o proporţie mare de muncitori necalificaţi cu normă întreagă angajaţi la fabrica de pantofi din Târgu Frumos să nu fie locuitori ai oraşului Târgu Frumos. Astfel, (A) lasă argumentul la fel de neconcludent ca înainte.

B Acest enunţ nu ne spune nimic despre locul în care sunt angajaţi locuitorii din Târgu Frumos care nu sunt calificaţi. Aşa că, chiar dacă Târgu Frumos are mai mulţi muncitori necalificaţi decât calificaţi între locuitorii săi, ar putea totuşi să fie adevărat că o proporţie mare de necalificaţi cu normă întreagă angajaţi la fabrica de pantofi din Târgu Frumos să nu fie locuitori ai oraşului Târgu Frumos. Astfel, (B) lasă argumentul la fel de neconcludent ca înainte.

C Chiar dacă fabrica de pantofi din Târgu Frumos angajează mai mulţi muncitori necalificaţi decât calificaţi, aşa cum spune (C), cei mai mulţi dintre acei muncitori necalificaţi s-ar putea să nu fie locuitori din Târgu Frumos. Deci, (C) lasă argumentul la fel de neconcludent ca înainte.

E Acest enunţ ne spune că orice muncitor necalificat angajat cu normă întreagă care lucrează într-o fabrică din Târgu Frumos lucrează la fabrica de pantofi. Dar nu ne spune nimic despre unde locuiesc muncitorii. Aşa că (E) lasă argumentul la fel de neconcludent ca înainte.

Nivel de dificultate:4

Întrebarea 25

Descriere: Paragraful descrie un anumit tip de licitaţie care nu permite licitatorilor să crească oferta dacă sunt eliminaţi din licitaţie. Dacă articolul scos la licitaţie este deosebit de căutat, ar fi rezonabil să te aştepţi că există un număr de licitatori care în mod serios doresc să obţină acel obiect şi care pentru a-şi creşte şansele de câştig ar licita cu suma cea mai mare pe care sunt pregătiţi să o plătească pentru el. Prin urmare, într-un astfel de caz ar fi de aşteptat să existe destul de multe licitări mari şi deci nu ar părea să fie necesară stabilirea unui prag inferior de preţ. Un prag inferior de preţ, la urma urmelor, nu ar trebui decât să împiedice vânzarea articolului la un preţ nerezonabil de mic. Paragraful afirmă, totuşi, că tocmai în astfel de cazuri este cel mai necesar de protejat pragul inferior al preţului.

Vi se cere să selectaţi un enunţ care ne ajută să explicăm de ce o generalizare aparent paradoxală este valabilă. Astfel, enunţul pe care îl veţi alege ar trebui să facă din generalizare una mai puţin paradoxală.

Răspunsul corect:

E Dacă (E) este adevărat, sugerează că în cazul articolelor extrem de căutate, mulţi s-ar abţine să facă o ofertă pentru că ei cred că oferta cea mai mare pe care sunt dispuşi să o facă nu ar avea nicio şansă de a fi suficient de mare pentru a câştiga. Acest fapt ar creşte probabilitatea ca singurele oferte primite să fie de la licitatori care mizează pe faptul că nu vor exista licitatori serioşi. Aşa că (E) ar ajuta la explicarea motivului pentru care, în cazul licitaţiilor cu ofertă

unică secretă, vânzătorii au cea mai mare nevoie să se protejeze prin stabilirea unui prag inferior de preţ când articolele scoase la licitaţie sunt extrem de căutate.

Răspunsurile incorecte:

A Faptul vizând licitaţiile cu ofertă unică secretă menţionat la (A) ar explica de ce potenţialii cumpărători ar trebui să cântărească foarte atent oferta pe care intenţionează să o facă. Nu explică însă de ce orice articol ar atrage numai oferte nerezonabil de mici şi cu atât mai puţin de ce articolele deosebit de căutate ar atrage probabil numai oferte nerezonabil de mici.

B E posibil ca unii să se abţină de la a face o ofertă pentru anumite articole dacă ştiu că ar fi dezvăluită identitatea licitatorilor necâştigători. (B) ne spune totuşi că licitatorii necâştigători pot să hotărască singuri dacă doresc sau nu ca identitatea să le fie dezvăluită. Aşa că (B) nu ne explică de ce oamenii se abţin de la a licita pentru articole pe care doresc mult să le aibă.

C Faptul menţionat la (C) stabileşte că vânzătorii care optează pentru protecţia prin stabilirea pragului inferior de preţ o fac pentru a asigura cel puţin un oarecare profit în eventualitatea vânzării, chiar dacă oferta cea mai mare se dovedeşte a fi dezamăgitor de mică şi foarte aproape de pragul inferior. În mod rezonabil, ar fi de aşteptat ca vânzătorii să-şi dorească un astfel de nivel de protecţie indiferent dacă articolul scos la licitaţie are căutare sau nu. Dar (C) nu ne explică de ce un vânzător ar avea mare nevoie de astfel de protecţie când scoate la licitaţie un articol căutat.

D Având o idee destul de clară despre cine anume ar fi ceilalţi licitatori, un licitator ar putea să facă posibile calcule despre cât să crească oferta sau chiar dacă să liciteze sau nu. Dar el nu explică de ce, în mod special pentru articolele cu căutare, nu s-ar face oferte serioase din partea unor potenţiali licitatori.

Nivel de dificultate:5

Gândire logică, set 2 - EXPLICAŢII

Întrebarea 1

Descriere: În paragraf sunt făcute două comparaţii: la vârsta preşcolară, copiii care merg la grădiniţă se îmbolnăvesc mai des decât cei care nu merg. Când ajung la vârsta de şcoală, situaţia se inversează: copiii care nu au fost la grădiniţă la vârsta preşcolară se îmbolnăvesc mai frecvent decât cei care au fost. Paragraful sugerează că diferenţa dintre copiii preşcolari poate fi explicată de faptul că cei care merg la grădiniţă sunt expuşi la multe boli. Însă aproape toţi copiii cu vârstă şcolară merg la şcoală, şi de aceea este la fel de probabil să fie expuşi cu toţii la boli. Ca atare, dacă frecvenţa expunerii la boli este factorul care explică de ce copiii care merg la grădiniţă se îmbolnăvesc mai des decât copiii de aceeaşi vârstă care nu merg, ne putem aştepta că, în mod rezonabil şi contrar informaţiei din text, copiii de şcoală vor avea tendinţa de a se îmbolnăvi în aceeaşi proporţie.

Vi se cere să alegeţi enunţul care ajută la explicarea aparentei discrepanţe de mai sus.

Răspunsul corect:

C Acest răspuns sugerează că acelaşi factor – expunerea la multe boli – care produce frecvenţa ridicată a îmbolnăvirilor în rândul preşcolarilor care merg la grădiniţă este responsabil şi pentru imunizarea acestor copii la multe dintre aceste boli. Preşcolarii care nu au mers la grădiniţă au fost mai puţin expuşi şi, ca atare, nu au dezvoltat imunitate faţă de la fel de multe boli. De aceea, când aceştia din urmă merg la şcoală, e mai probabil să fie mai puţin imuni la bolile la care sunt expuşi. În consecinţă, se îmbolnăvesc mai repede decât colegii lor care au fost la grădiniţă. De aceea, varianta (C) explică aparenta discrepanţă din text.

Răspunsurile incorecte:

A Acest răspuns explică de ce ne-am putea aştepta ca şcolarii să se îmbolnăvească destul de des. Însă nu explică de ce şcolarii care au fost la grădiniţă la vârsta preşcolară tind să fie mai rar bolnavi decât colegii lor.

B Dacă (B) este adevărat, oferă o explicaţie pentru faptul că unii copii tind să se îmbolnăvească mai des decât alţii. Însă această explicaţie nu are nicio legătură cu tendinţele menţionate în text, cum ar fi aceea că şcolarii care nu au fost la grădiniţă se îmbolnăvesc mai frecvent. De aceea, (B) nu explică aparenta discrepanţă din text.

D Dacă (D) este adevărat, oferă un motiv pentru faptul că îmbolnăvirile s-ar produce mai frecvent în rândul şcolarilor decât în rândul preşcolarilor. Însă nu oferă nicio justificare pentru faptul că şcolarii care nu au fost la grădiniţă se îmbolnăvesc mai repede decât colegii lor care au fost.

E Acest enunţ ne oferă informaţii despre natura bolilor pe care le contractează copiii la grădiniţă. Dar (E) nu oferă nicio informaţie despre frecvenţa îmbolnăvirilor în rândul copiilor cu vârstă şcolară şi, ca atare, nu poate explica discrepanţa din text.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 2

Descriere: Concluzia argumentului este „Testul de vedere pentru obţinerea permisului de conducere n-ar trebui limitat la măsurarea acurateţei vederii pe timp de zi". Această concluzie este susţinută de informaţia care sugerează că oamenii care văd bine pe lumină pot avea o vedere pe timp de noapte inadecvată pentru a conduce în siguranţă precum şi de informaţiile care subliniază că este important ca şoferii să aibă vedere de noapte bună.

Răspunsul corect:

A Argumentul conchide explicit că testul de vedere pentru obţinerea permisului de conducere n-ar trebui limitat la măsurarea acurateţei vederii pe timp de zi. Informaţia care susţine această concluzie sugerează clar că o vedere adecvată pe timp de noapte este foarte importantă pentru siguranţa condusului şi că modalităţile actuale de testare a vederii nu ne asigură că şoferii văd bine noaptea. Ca atare, este rezonabil să spunem că ideea principală a argumentului este că testul de vedere pentru obţinerea permisului de conducere trebuie să măsoare şi acurateţea vederii pe timp de noapte.

Răspunsurile incorecte:

B Argumentul pare să considere de la sine înţeles că actualul test de vedere pentru obţinerea permisului de conducere reduce din problemele şoferilor cu vedere inadecvată. Însă argumentul se concentrează pe consecinţele negative ale faptului că nu se testează vederea pe timp de noapte, şi nu pe beneficiile testării vederii pe timp de zi. De aceea, (B) nu este o idee principală pe care argumentul încearcă să o susţină.

C,E Argumentul spune explicit că mulţi oameni care văd bine pe timp de zi au probleme cu vederea pe timp de noapte care afectează siguranţa şofatului. Preocuparea lui majoră este că actualul test de vedere nu reuşeşte să identifice aceste cazuri. Atât (C), cât şi (E) sunt despre şoferi a căror vedere este corect evaluată de testul de vedere şi, de aceea, niciunul nu prezintă o idee în legătură cu argumentul.

D Argumentul nu spune decât că vederea inadecvată joacă un rol în majoritatea accidentelor care se petrec noaptea. Nu încearcă în niciun fel să stabilească faptul că problemele de vedere sunt factorul principal şi, ca atare, (D) nu exprimă ideea principală a argumentului.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 3

Descriere: Paragraful ne prezintă informaţii despre viperele cu gropiţe. Oferă atât perspectiva ştiinţifică standard, cât şi ipoteza alternativă a unui cercetător despre funcţia senzorilor cu infraroşu.

Întrebarea cere un suport pentru această ipoteză alternativă, acela că rolul principal al senzorilor cu infraroşu este de a ajuta viperele cu gropiţe să aprecieze distanţa de la care s-ar putea apropia alţi prădători şi mărimea acestora.

Răspunsul corect:

B Acest enunţ compară viperele cu gropiţe cu alte specii înrudite de vipere fără gropiţe şi, probabil, fără senzori cu infraroşu. (B) sugerează clar că prezenţa senzorilor cu infraroşu condiţionează modul în care viperele reacţionează în prezenţa prădătorilor, dar nu şi modul în care reacţionează în prezenţa prăzii. Ca atare, (B) susţine cel mai puternic ipoteza cercetătorului.

Răspunsurile incorecte:

A Acest răspuns enumeră câteva elemente pe care le au în comun femelele şi masculii de viperă cu gropiţe, însă această informaţie este neutră, nesusţinând nici teoriile standard, nici ipoteza cercetătorului.

C, D Ambele răspunsuri oferă informaţii suplimentare despre viperele cu gropiţe, dar aceste informaţii nu se referă la funcţia senzorilor cu infraroşu. Ca atare, nici (C), nici (D) nu susţin nici teoria standard, nici ipoteza cercetătorului.

E Acest răspuns spune că anumite vipere cu gropiţe îşi folosesc clopoţeii pentru a intimida prădătorii. Această informaţie, însă, nu are legătură cu modul în care îşi folosesc senzorii cu infraroşu pentru a se apăra. Ca atare (E) nu susţine nici teoria standard, nici ipoteza cercetătorului.

Nivel de dificultate: 2

Întrebările 4-5

Descriere: Concluzia argumentului este că o anumită explicaţie pentru persecutarea grupurilor minoritare de către autorităţile medievale este „profund îndoielnică”. Explicaţia pe care argumentul o pune sub semnul întrebării este că „autorităţile medievale nu priveau cu ochi buni persecuţiile oficiale împotriva anumitor grupuri minoritare şi le aplicau doar pentru a calma turbulenţele populare cauzate de ostilitatea maselor faţă de aceste grupuri”. Pentru a demonta această explicaţie sunt aduse două contraargumente.

Întrebarea 4

Pentru a răspunde acestei întrebări, trebuie să decideţi care dintre variantele de răspuns descrie cel mai bine construcţia argumentului.

Răspunsul corect:

D Primul contraargument împotriva teoriei istoricilor este că nu există suficiente dovezi în privinţa ostilităţii populare menţionate de această teorie. Al doilea contraargument sugerează o alternativă la această explicaţie, aducând dovezi în sprijinul unui motiv pentru care persecuţiile să fi avut loc din alte considerente. Ca atare, (D) este o descriere corectă a modului de organizare a argumentului.

Răspunsurile incorecte:

A Argumentul spune că mulţi istorici susţin un anumit punct de vedere. Totuşi, rolul argumentului nu este să demonstreze că acest punct de vedere este corect, ci să arate că este îndoielnic. De aceea, (A) nu descrie construcţia argumentului.

B Argumentul conchide că o anumită explicaţie a unor evenimente din trecutul îndepărtat – Evul Mediu – este „profund îndoielnică". Îşi susţine această concluzie prin dovezi care se referă la aceeaşi perioadă. Ca atare, contrar răspunsului (B), argumentul nu pune la îndoială toate concluziile susţinute de aceste dovezi.

C Argumentul nici nu menţionează, şi cu atât mai mult nu critică, nicio „comparaţie anume" între evenimente. Deci (C) nu este o descriere corectă a construcţiei argumentului.

E Argumentul pune la îndoială o anumită explicaţie istorică prezentând două dovezi împotriva acesteia Nu este stabilit niciun principiu şi nici nu este folosit acel principiu pentru justificarea vreunei concluzii. Ca atare, (E) nu descrie corect construcţia argumentului.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 5

Pentru a răspunde acestei întrebări, trebuie să stabiliţi care variantă de răspuns oferă informaţii care ar sprijini cel mai puternic contracararea teoriei că autorităţile medievale nu erau de acord cu persecuţiile împotriva grupurilor minoritare şi că le aplicau doar pentru a potoli nemulţumirile maselor generate de ostilitatea acestora faţă de grupurile în chestiune.

De aceea, trebuie să alegeţi răspunsul care, împreună cu cele două contraargumente deja enunţate în text, funcţionează cel mai eficient **împotriva** teoriei de mai sus.

Răspunsul corect:

A Acest răspuns sugerează clar că autorităţile medievale care persecutau minorităţile erau motivate de propria lor aversiune faţă de aceste minorităţi, ceea ce se potriveşte foarte bine cu al doilea contraargument din text, şi anume că autorităţile aveau drept ţintă a persecuţiilor exact acele grupuri care le contestau dreptul de a guverna. Mai important decât atât, (A) demontează direct ideea că autorităţile aplicau persecuţiile fără să le susţină, doar pentru a calma nemulţumirile maselor. Dacă autorităţile ar fi fost preocupate de alinarea nemulţumirilor maselor, nu ar fi lansat campanii de propagandă, care se presupun a fi menite să încurajeze ostilitatea populară. Din moment ce istoricii susţin că autorităţile medievale nu favorizau persecutarea minorităţilor, (A) sprijină demontarea acestei teorii.

Răspunsurile incorecte:

B Acest răspuns sugerează că minorităţile medievale ar fi avut nevoie să fie protejate de ostilitatea populară. Dar, în acest caz, e mai probabil ca ostilitatea populară faţă de minorităţi să fi fost o problemă care persista şi, ca atare, mai probabil ca autorităţile să nu favorizeze persecuţiile şi să le aplice doar ca să calmeze nemulţumirile oamenilor. De aceea, (B) nu întăreşte contraargumentele împotriva teoriei istoricilor, ci, în fapt, le slăbeşte.

C Acest răspuns sugerează că ostilitatea populară faţă de un anumit grup putea avea ca rezultat nemulţumiri serioase ale maselor. Acest lucru ar fi putut motiva autorităţile să acţioneze într-un mod care să atenueze aceste nemulţumiri. De aceea, (C) sprijină teoria istoricilor, mai degrabă decât contraargumentele împotriva ei.

D Acest răspuns susţine punctul de vedere că autorităţile medievale în sine nu erau ostile grupurilor minoritare. Ca atare, susţine şi punctul de vedere al istoricilor conform căruia autorităţile nu favorizau persecuţiile împotriva acestor grupuri.

E Argumentul încearcă să decidă dacă istoricii au explicat corect persecuţiile duse de autorităţile medievale împotriva anumitor grupuri minoritare. Informaţii de tipul celor că cei găsiţi vinovaţi nu erau consideraţi victime ale persecuţiei nu ne spun nimic despre modul în care anumite grupuri minoritare au devenit victime ale persecuţiilor oficiale. De aceea, (E) nu contribuie cu nimic la întărirea contraargumentelor împotriva teoriei istoricilor.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 6

Descriere: Paragraful ne oferă diverse informaţii despre descoperirea recentă într-un gheţar a unui trup bărbătesc bine conservat. Paragraful ne expune doar o serie de enunţuri, fără să tragă o concluzie pe baza acestora.

Pentru a răspunde întrebării ce-l însoţeşte, trebuie să decideţi care idee este cel mai bine susţinută de informaţia din text.

Răspunsul corect:

C Paragraful ne spune că trupul bărbatului era bine conservat. Ne spune, de asemenea, că nu s-ar fi păstrat la fel de bine, dacă nu ar fi fost prins în gheţar la puţin timp după ce bărbatul a murit sau dacă s-ar fi dezgheţat între timp. Deci putem deduce că trupul bărbatului a fost prins în gheţar la puţină vreme după moartea acestuia, care s-a petrecut cel puţin acum 4000 de ani. Ca atare, (C) este foarte puternic susţinut de informaţia din text.

Răspunsurile incorecte:

A Paragraful ne spune că obiectele găsite pe trupul bărbatului indică faptul că acesta a trăit cu cel puţin 4000 de ani înainte. Asta înseamnă că niciunul dintre aceste obiecte nu ar putea avea mai puţin de 4000 de ani, din moment ce trupul, cu tot cu obiecte, a fost izolat în gheţar, neatins de când murise bărbatul. Astfel, obiectele ar fi putut avea cu puţin peste 4000 de ani. Ca atare, (A) nu este susţinut de informaţia din text.

B Nu există nicio informaţie în text referitoare la modul în care a murit bărbatul. Tot ce ştim este că se afla deasupra sau foarte aproape de un gheţar în momentul în care a murit. Aşa că se poate să fi murit îngheţat sau din alte cauze. Ca atare, (B) nu este susţinut de informaţia din text.

D Paragraful ne spune că trupul nu s-ar fi conservat dacă nu ar fi îngheţat. Cu toate acestea, singurul lucru pe care îl ştim despre obiectele găsite împreună cu acesta este că au probabil 4000 de ani. Textul nu ne spune nimic care să ne indice din ce erau făcute obiectele. Unele obiecte, cum ar fi cele din piele de animale ar putea avea nevoie să fie îngheţate ca să se păstreze. Altele, cum ar fi cele din piatră sau metal, s-ar fi putut păstra şi dacă nu ar fi fost îngheţate. Ca atare, chiar dacă (D) ar fi adevărat, nu este susţinut de informaţia din text.

E Paragraful ne dă motive să credem că, în locul unde se află gheţarul, clima este mai caldă acum decât cu 4000 de ani în urmă. Însă nu există niciun motiv să considerăm că schimbările de temperatură dintr-un singur loc al planetei sunt un indicator bun pentru schimbările de climă de pe întreaga planetă. Ca atare, (E) nu este susţinut de informaţia din text.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 7

Descriere: În acest argument, rezultatele unui experiment sunt prezentate ca susţinând o ipoteză. Aşa cum este prezentat, acest rezultat nu oferă mult sprijin pentru ipoteza în chestiune. Este adevărat că, în acest experiment, compoziţia preferată de majoritatea oamenilor mai fusese ascultată de ei în aceeaşi zi. Totuşi, după câte ştim, se poate la fel de bine ca „Studiu I" să fi fost o compoziţie muzicală mai atractivă decât „Studiu II" şi să fi fost preferată de o majoritate substanţială, chiar dacă această majoritate ar fi ascultat şi „Studiu II" înainte. De aceea, rezultatele în sine ale experimentului oferă puţine dovezi că „Studiu I" a fost preferat pentru că mai fusese ascultat o dată.

Aşadar, pentru a întări argumentul, aveţi nevoie de dovezi care să facă mai probabil faptul că oamenii care au luat parte la experiment au preferat „Studiu I" în primul rând pentru că îl auziseră înainte, şi nu pentru că reprezintă un anume gen de muzică sau din oricare alt motiv.

Răspunsul corect:

D (D) descrie rezultatele unui experiment asemănător celui prezentat în text, doar că, în acest caz, compoziţia ascultată dimineaţa a fost „Studiu II". În experimentul descris în (D), o majoritate consistentă (70 din 80 de oameni) au preferat „Studiu II". Ca atare, răspunsul (D) face mai probabil faptul ca preferinţele subiecţilor experimentului să fie determinate de ascultarea în prealabil a uneia dintre compoziţii mai degrabă decât de meritele potenţiale ale compoziţiilor în sine.

Răspunsurile incorecte:

A Rezultatele experimentului prezentate în (A) arată că preferinţele oamenilor sunt puternic influenţate de alte lucruri, pe lângă ascultarea în prealabil a uneia dintre compoziţii. Mai mult, aceste rezultate nu aduc nicio dovadă că prezentarea prealabilă a unei compoziţii sau a alteia are vreo influenţă asupra acestor preferinţe.

B Răspunsul (B) arată că, dacă privim cele două compoziţii din punct de vedere al calităţii muzicale, „Studiu I" este mai atractiv decât „Studiu II". În fapt, un asemenea rezultat subminează ideea că preferinţa arătată pentru „Studiu I" de către oamenii din experimentul menţionat în text are ceva de-a face cu faptul că îl mai ascultaseră înainte.

C Din moment ce ipoteza pare să se refere la oameni fără pregătire muzicală, a include critici de muzică în experiment naşte întrebări despre studiul în sine. Acest aspect îndoielnic al experimentului nu poate decât să slăbească susţinerea ipotezei. În orice caz, (C) nu contribuie la sprijinirea argumentului.

E (E) sugerează că e posibil ca experimentul descris în argument să nu fi fost bine executat, deşi acest lucru nu e clar. Dar dacă plângerile participanţilor indică o problemă reală, (E) tot nu ne spune cum ar fi putut afecta această problemă preferinţele oamenilor. Deci (E) nu susţine ipoteza, ci ar putea chiar să o slăbească, punând sub semnul întrebării rezultatele studiului.

Nivel de dificultate: 2

Întrebările 8-9

Descriere: Concluzia principală a argumentului este că, în zone afectate de dezastre naturale, comercianţii care ridică preţurile la noile transporturi de placaj nu profită de dezastru pentru a face un câştig mai mare pentru fiecare bucată de placaj pe care o vând. Ni se dă o dovadă în sprijinul acestei concluzii: transportarea placajului în zonele afectate este dificilă şi costisitoare. Pe baza acestei

informaţii, în argument se inferează că placajul îi costă mai mult pe comercianţi decât înainte. Iar această inferenţă este baza pentru concluzia principală a argumentului.

Inferenţa pe care se construieşte concluzia principală pare suficient de sigură. Dacă cheltuielile de transport cresc, costul total pe care îl plătesc comercianţii pentru noile transporturi de placaj creşte la rândul său. Aşadar, pentru a nu câştiga mai puţin ca înainte pentru fiecare bucată de placaj, comercianţii trebuie să ridice preţurile suficient ca să acopere costurile de transport.

Întrebarea 8

Răspunsul corect:

E După cum arată discuţia din „Descriere", (E) este o asumpţie pe care se bazează argumentul. Dacă (E) n-ar fi adevărat – adică, dacă acea creştere a preţurilor de către comercianţi ar depăşi creşterea costurilor comercianţilor – atunci comercianţii ar câştiga mai mulţi bani pentru fiecare foaie de placaj vândută, iar argumentul nu ar sta în picioare.

Răspunsurile incorecte:

A Problema capacităţii locuitorilor de a plăti influenţează totalul vânzărilor şi, de asemenea, totalul profiturilor comercianţilor de placaj. Cu toate acestea, argumentul nu se referă la totalitatea profiturilor comercianţilor, ci la profitul pe fiecare foaie de placaj. Iar atât timp cât creşterea de preţ per foaie nu face decât să reflecte creşterea costurilor de transport per foaie, comercianţii nu vor câştiga mai mulţi bani pentru fiecare foaie decât făceau înainte de dezastru. Aşadar, (A) nu are legătură cu argumentul.

B Argumentul ne spune că, într-adevăr, comercianţii cresc preţul pe care îl cer pe o foaie de placaj. Dar concluzia argumentului este că acest lucru nu se concretizează într-o creştere a profitului per foaie, pentru că transportul placajului s-a scumpit şi el. De aceea, argumentul se bazează pe asumpţia că, cel puţin în parte, comercianţii plătesc această creştere a costurilor de transport. Dar, din perspectiva argumentului, şi producătorii de placaj pot plăti o parte din această creştere. Atâta vreme cât comercianţii nu ridică preţul per foaie cu mai mult decât creşterea costurilor de transport pe care le plătesc ei înşişi, nu vor face mai mulţi bani pentru fiecare foaie de placaj. Ca atare, argumentul nu presupune că ei trebuie să plătească întreaga sumă rezultată din creşterea cheltuielilor de transport.

C Dacă (C) este fals, unii comercianţi fac un asemenea profit pentru fiecare foaie de placaj că ar putea amortiza o creştere a cheltuielilor de transport fără să ridice preţurile pentru mult timp. Când asemenea comercianţi vând placaj după un dezastru natural, s-ar putea la fel de bine să aibă un profit **mai mic** per foaie decât înainte de calamitate, chiar dacă măresc preţurile. Astfel, concluzia argumentului – comercianţii care măresc preţurile placajului după un dezastru natural nu câştigă **mai mulţi** bani pentru fiecare foaie de placaj decât înainte de dezastru – se susţine, chiar dacă (C) e fals. Ca atare, argumentul nu depinde de (C).

D Dacă (D) ar fi adevărat, comercianţii ar avea mai puţin placaj de vânzare după dezastru decât înainte. Însă, din moment ce argumentul priveşte doar profitul comercianţilor per foaie de placaj, cantitatea totală de placaj este irelevantă.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 9

Răspunsul corect:

C Din discuţia din „Descriere", observăm că, pornind de la o anumită informaţie, clauza „costurile comercianţilor pentru placaj sunt mai mari decât erau înainte de producerea dezastrului" funcţionează ca o concluzie intermediară a argumentului. Iar această concluzie intermediară este folosită apoi pentru a susţine concluzia principală a argumentului. De aceea, (C) este o descriere corectă a rolului acestei clauze.

Răspunsurile incorecte:

A Argumentul în ansamblu este menit să contracareze acuzaţia că anumiţi comercianţi profită de un dezastru pentru a-şi mări câştigul pentru fiecare foaie de placaj vândută. Însă nu face acest lucru printr-un contraexemplu – un exemplu care ar demonta susţinerea acuzaţiei.

B Argumentul în ansamblu este direcţionat spre concluzia principală că, în zonele afectate de un dezastru natural, comercianţii care măresc preţul noilor transporturi de placaj nu se folosesc de acel dezastru pentru a câştiga mai mulţi bani pentru fiecare foaie de placaj pe care o vând. Clauza din întrebare doar susţine concluzia principală.

D Argumentul nu consideră poziţia pe care o contracarează ca nefiind plauzibilă. Mai degrabă, ia acea poziţie în serios şi încearcă să construiască un caz solid împotriva ei. Clauza din întrebare este parte a acestei încercări precaute de contracarare, şi nu un exemplu folosit pentru a ilustra neplauzibilitatea poziţiei demontate.

E După cum se explică în „Descriere", clauza potrivit căreia costurile pe care comercianţii le plătesc pentru placaj sunt mai mari decât înainte de dezastru joacă un rol central în construcţia argumentului. Ea nu se află acolo pentru a furniza informaţii contextuale.

Nivel de dificultate: 5

Întrebarea 10

Descriere: Concluzia argumentului este că rezultatele unui anumit studiu susţin ipoteza că „mare parte din oxidul de azot care contribuie la poluarea aerului provine din arderea materiei organice în incendiile din păduri". În studiul în chestiune, au fost colectate şi închise în sticle mostre de fum din multe incendii de pădure. Când aceste mostre de fum îmbuteliate au fost analizate ulterior într-un laborator, s-a descoperit că ele conţineau concentraţii mari de oxid de azot.

La prima vedere, argumentul pare să fie unul solid. Dovezile produse de studiu par a fi relevante. Iar, din moment ce ipoteza susţine un lucru relativ modest, pare să fie bine susţinută de studiu. Ca atare, pentru a slăbi argumentul, trebuie să găsiţi ceva care pune serios sub semnul întrebării însemnătatea studiului pentru ipoteza respectivă.

Răspunsul corect:

D Răspunsul (D) sugerează clar că acele concentraţii mari de oxid de azot descoperite în mostrele de fum au fost cel puţin în parte rezultatul faptului că fumul era ţinut în sticle înainte de a fi analizat. Asta înseamnă că identificarea concentraţiei ridicate de oxid de azot în mostrele îmbuteliate nu indică şi faptul că există o concentraţie mare de oxid de azot în fumul din incendiile de pădure, care se dispersează în atmosferă. De aceea, ca test pentru ipoteza respectivă, studiul a fost unul deficient. Pentru că argumentul se bazează în întregime pe rezultatele studiului, (D) slăbeşte complet argumentul.

Răspunsurile incorecte:

A Ipoteza nu spune că arderea materiei organice în incendiile de pădure este răspunzătoare pentru întreaga sau măcar cea mai mare parte din cantitatea de oxid de azot din atmosferă. Ipoteza spune doar că „o mare parte din oxidul de azot" provine din astfel de incendii. De aceea, faptul că 10% din oxidul de azot din atmosferă provine din altă sursă decât incendiile de pădure nu pune nicio problemă ipotezei. Ca atare, modul în care ipoteza este susţinută de rezultatele studiului nu este afectat de (A).

B Ipoteza cercetătorilor se concentrează strict pe oxidul de azot şi pe provenienţa acestuia ca poluant al atmosferei. (B) ne spune că oxidul de azot nu este singurul poluant prezent în atmosferă şi că incendiile de pădure nu sunt singurul mod prin care materiale organice ajung să contribuie la poluarea aerului. Dar niciunul dintre aceşti factori nu are vreo însemnătate în discuţia dacă incendiile generează cantităţi semnificative de oxid de azot în atmosferă sau dacă studiul demonstrează acest lucru.

C (C) ne spune că incendiile de pădure ar putea fi indirect răspunzătoare pentru producerea de mai mult oxid de azot decât cel eliberat prin fum. De aceea, (C) poate fi privit ca oferind sprijin independent ipotezei, însă nu slăbeşte întemeierea pe care studiul o oferă ipotezei.

E (E) sugerează un mod alternativ de efectuare a studiului. Dar faptul că studiul poate fi făcut diferit nu este în sine un motiv să credem că studiul în discuţie a fost deficient în vreun fel. Aşadar, (E) nu contribuie cu nimic la slăbirea argumentului.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 11

Descriere: Concluzia argumentului este că dimensiunea şi forma unei frunze fosilizate oferă suficiente informaţii pentru a determina altitudinea la care a crescut planta. Această concluzie se bazează pe două susţineri: (1) dimensiunea şi forma unei frunze fosilizate semnalează clima în care a crescut planta şi (2) clima dintr-un anumit loc depinde de altitudinea acestuia.

Cât de bun este un argument ca acesta? Dacă atât (1), cât şi (2) sunt adevărate, trebuie şi concluzia să fie adevărată? (1) spune că, dacă ştim dimensiunea şi forma unei frunze, putem determina clima. Astfel, dacă (2) ar spune că, dacă ştim clima, putem determina altitudinea, adevărul lui (1) şi (2) ar garanta şi adevărul concluziei.

Dar (2) nu spune acest lucru. Tot ce spune (2), de fapt, este că, într-un anumit loc, clima **depinde de** altitudine. Asta înseamnă că altitudinea este un factor în determinarea climei, dar nu spune că, dacă cunoşti clima, poţi determina altitudinea. (2) nu spune nimic pentru a exclude faptul că două locuri diferite pot avea aceeaşi climă, dar altitudini diferite. Din acest motiv, argumentul nu reuşeşte să dovedească faptul că dimensiunea şi forma unei frunze fosilizate sunt suficiente pentru a determina altitudinea la care a crescut planta.

Răspunsul corect:

B După cum se observă în discuţia din „Descriere”, argumentul nu anulează posibilitatea ca locurile aflate la altitudini diferite să aibă aceeaşi climă. Iar dacă locurile la altitudini diferite pot avea aceeaşi climă, atunci modul de raţionare din cadrul argumentului este defectuos. Ca atare, (B) semnalează o cale prin care modul de raţionare este vulnerabil la critică.

Răspunsurile incorecte:

A Nicio informaţie din argument nu depinde de capacitatea speciilor de plante de a supravieţui unor schimbări violente în mediul acestora. Problema este dacă, date fiind numai dimensiunea şi forma unei frunze fosilizate, este posibil să determinăm altitudinea la care a crescut planta care a produs acea frunză. Deci (A) nu este o bază relevantă de stabilire a vulnerabilităţii raţionamentului.

C Argumentul susţine că, dacă ştim dimensiunea şi forma unei frunze fosilizate, putem determina clima în care a crescut planta. Dar când face acest lucru, argumentul în sine nu ne încredinţează că dimensiunea şi forma sunt singurele caracteristici fizice ale unei frunze care depind de climă. Pot exista şi alte caracteristici, dar nu este nevoie să le luăm în considerare, întrucât nu sunt relevante pentru raţionamentul în cauză. Deci (C) nu oferă o bază pentru criticarea modului de raţionare.

D Argumentul consideră de la sine înţeles că dimensiunea şi forma unei frunze pot fi determinate după fosila acelei frunze. Dar asta nu înseamnă că raţionare se bazează pe existenţa unei similarităţi sau analogii între cele două. Din această cauză, (D) nu descrie corect cum decurge

modul raţionare în cadrul argumentului şi, de aceea, nu poate fi servi ca bază de stabilire a vulnerabilităţii sale.

E (E) ar fi un mod fezabil de a dovedi că modul de raţionare e vulnerabil la critică dacă argumentul ar susţine că dimensiunea şi forma constituie suficiente informaţii pentru a determina clima (şi în consecinţă, altitudinea) în locul în care a fost **găsită** frunza. Dar argumentul se concentrează să determine clima şi altitudinea în locul în care a **crescut** frunza. Deci (E) nu reprezintă o bază pentru criticarea modului de raţionare.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 12

Descriere: Acest paragraf oferă două informaţii: prima spune că, în ansamblu, încasările caselor de bilete ale cinematografelor au crescut anul trecut, iar a doua că numărul cinematografelor care au dat faliment anul trecut a crescut semnificativ. Prima informaţie, după cum subliniază textul, pare să indice că industria de film în ansamblu prosperă. A doua evidenţiază clar opusul. Deci există o contradicţie aparentă între ce se sugerează din cele două informaţii.

Pentru a răspunde întrebării, trebuie să găsiţi informaţia care să explice de ce creşterea încasărilor şi creşterea numărului de cinematografe falimentare au avut loc în aceeaşi perioadă.

Răspunsul corect:

C (C) ne spune că succesul de casă din anul trecut nu a fost egal distribuit între cinematografe, ci a aparţinut unui grup bine delimitat de cinematografe. Aşa că, deşi încasările în general au crescut cu 40% anul trecut, majoritatea cinematografelor nu au fost în poziţia de a beneficia de pe urma acestei creşteri. În acelaşi timp, (C) sugerează că un număr mare de cinematografe au avut un an prost anul trecut, pentru că filmele pe care le-au difuzat nu au avut succes. Aşadar, nu este surprinzător că multe cinematografe au dat faliment, deşi, în acelaşi timp, încasările de casă **în ansamblu** au crescut, iar industria de film **în general** a făcut profituri mari.

Răspunsurile incorecte:

A Pentru că este rezonabil să credem că cel puţin o parte din creşterea costurilor de producţie a unui film va fi suportată de cinematografe, (A) sugerează că, probabil, cinematografele trebuie acum să plătească mai mult pentru un film decât acum 10 ani. Acest lucru ar putea explica de ce, chiar şi cu încasări mari din bilete, cinematografele ar putea avea dificultăţi în a face profit faţă de acum 10 ani. Însă schimbarea descrisă în (A) a avut loc pe o perioadă de 10 ani. Nu explică de ce **anul trecut** – un an în care încasările de casă au crescut în ansamblu cu 40% **faţă de anul precedent** – de două ori mai multe cinematografe au dat faliment decât **în cei doi ani anteriori la un loc**.

B Dacă multe dintre cinematografele care au dat faliment anul trecut au fost cinematografe în care preţul biletelor a scăzut, atunci am putea avea măcar o explicaţie parţială de ce acele cinematografe au dat faliment. (B), însă, nu ne spune acest lucru. Mai mult, (B) lasă un mister total asupra motivelor pentru care nişte cinematografe la limita falimentului ar scădea preţul biletelor într-un an când oamenii au cheltuit pe bilete de film mult mai mulţi bani decât cheltuiseră cu un an în urmă. Aşadar, (B) nu ajută la rezolvarea aparentei discrepanţe din text.

D O promovare mai susţinută ar putea explica de ce încasările au crescut anul trecut. Dar, din moment ce, conform răspunsului (D), cea mai mare parte a costurilor de promovare au fost absorbite de producătorii şi distribuitorii de film şi nu de patronii cinematografelor, (D) face şi mai greu de înţeles de ce a crescut numărul cinematografelor care au dat faliment.

E (E) sugerează că cinematografele ar face un profit mai mare din vânzarea de floricele şi băuturi răcoritoare în anii cu încasări mari din bilete. De aceea, (E) face falimentele de anul trecut şi mai greu de explicat, adâncind mai degrabă decât rezolvând aparenta discrepanţă din text.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 13

Descriere: Acest paragraf începe prin a descrie circumstanţele care au dus la luarea unei decizii de acordare a consimţământului de către o persoană, pentru ca tatăl acelei persoane să beneficieze de un transplant de rinichi. Iar apoi ne spune că persoana în cauză a refuzat să-şi dea consimţământul.

Fiecare variantă de răspuns constă într-un principiu, o regulă în baza căreia oamenii vor acţiona într-o situaţie anume. Pentru a răspunde acestei întrebări, trebuie să hotărâţi care principiu susţine decizia luată de fiica domnului Popescu. Cu alte cuvinte, având în vedere circumstanţele menţionate în text, trebuie să identificaţi principiul care o determină pe fiica domnului Popescu să nu semneze formularul de consimţământ.

Răspunsul corect:

E Conform răspunsului (E), oamenii au obligaţia să respecte preferinţele unui pacient în privinţa unui tratament. Iar în cazuri ca cel descris în text, când pacienţii nu-şi pot exprima aceste preferinţe, (E) spune că ceilalţi au obligaţia să respecte ceea ce se poate infera că ar fi preferinţele pacientului respectiv, pe baza cunoaşterii lor în ansamblu a credinţelor, dorinţelor şi loialităţilor pacientului.

În cazul domnului Popescu, fiica sa ştia că tatăl său avea „obiecţii puternice” în privinţa transplantului de organe de la donatori vii. Ştia, de asemenea, că această obiecţie se baza pe convingerea tatălui că o astfel de operaţie rezultă într-un handicap major pentru donator. Fiica, însă, crede că această convingere este greşită în cazul donatorilor de rinichi, dar ştie că tatăl său trăia cu această convingere. Astfel, ea poate face inferenţa că, având în vedere credinţele

şi loialităţile tatălui său, el ar fi refuzat transplantul de rinichi. De aceea, ca să respecte ceea ce ea deduce a fi preferinţele tatălui său în privinţa tratamentului, nu va consimţi să fie operat. Ca atare, prin principiul pe care îl enunţă, (E) spune că fiica domnului Popescu a luat decizia corectă.

Răspunsurile incorecte:

A În situaţia dată, cel mai bun mod de a proteja viaţa şi sănătatea tatălui său ar fi ca fiica domnului Popescu să semneze formularul de consimţământ. Nu există niciun motiv să credem că domnul Popescu i-ar fi interzis explicit să facă acest lucru. Deci, dacă acceptăm principiul expus în (A), am conchide că fiica domnului Popescu ar fi trebuit să decidă să fie de acord cu transplantul. Ca atare, decizia ei încalcă principiul enunţat în (A), nu îl respectă.

B Acest principiu spune că, indiferent de circumstanţe, oricine ia o decizie medicală în privinţa altei persoane trebuie să decidă întotdeauna în funcţie de „ce anume este mai bine pentru sănătatea acelei persoane". Aplicat acestui caz, (B) spune că fiica domnului Popescu ar fi trebuit să fie de acord cu transplantul. Deci, decizia ei încalcă principiul enunţat în (B), nu îl respectă.

C Acest principiu spune că, dacă nu este probabil ca o operaţie să prelungească viaţa pacientului, atunci nu există nicio obligaţie să ne dăm acordul pentru acea operaţie. Deci (C) este un principiu care se aplică doar cazurilor în care nu este probabil ca operaţia să prelungească viaţa unui pacient. În cazul domnului Popescu, există toate motivele să credem că transplantul avea să-i prelungească viaţa. Ca atare, (C) nu spune nimic despre decizia pe care trebuia să o ia fiica domnului Popescu.

D Conform acestui principiu, refuzul fiicei domnului Popescu de a consimţi s-ar justifica dacă donarea rinichiului i-ar produce un handicap serios vărului acestuia. Ni s-a spus că domnul Popescu avea convingerea că oricine ar dona un rinichi, ar avea serios de suferit. Însă, conform textului, fiica ştie că tatăl său greşea crezând acest lucru şi că, de fapt, donarea rinichiului nu l-ar afecta serios pe vărul acestuia. De aceea, (D) nu se aplică în cazul fiicei domnului Popescu şi nu poate justifica decizia acesteia.

Nivel de dificultate: 1

Întrebările 14-15

Descriere: Autorul scrisorii vrea să arate că o susţinere făcută în editorialul de joia trecută este falsă. Pentru a demonstra acest lucru, autorul oferă un argument pentru concluzia că o mare parte a spărgătorilor vor fi prinşi. Această concluzie este susţinută de două premise: (1) cel puţin 70% dintre infractori sunt prinşi şi (2) spărgătorii sunt infractori. Numai că aceste două premise nu susţin concluzia.

(1) arată că, în general, infractorii sunt prinşi într-un mare procent, iar pe această bază, argumentul trage concluzia că şi spărgătorii sunt prinşi într-un mare procent. Însă nu există nimic în cele două

premise care să indice faptul că procentul de spărgători prinşi este asemănător procentului de infractori prinşi. Premisele nici măcar nu garantează faptul că spărgătorii se găsesc printre cei 70% de infractori care sunt prinşi. Ca atare, raţionamentul este defectuos pentru că presupune că, dacă un procent mare dintre membrii unui grup (infractori) au o anume însuşire (sunt prinşi), atunci un mare procent al oricărei părţi din acel grup (spărgători) vor avea şi ei aceeaşi însuşire.

Întrebarea 14

Pentru a răspunde acestei întrebări, trebuie să decideţi care dintre argumentele prezentate conţine aceeaşi eroare de raţionament ca şi scrisoarea.

Răspunsul corect:

A Concluzia argumentului din (A) este că o mare parte dintre asistentele medicale lucrează pe cont propriu. Această concluzie se bazează pe două premise: (1) că o mare parte dintre oamenii care lucrează, fac acest lucru pe cont propriu şi că (2) toate asistentele medicale sunt oameni care lucrează. Ca atare, presupune în mod eronat că, dacă un procent mare de membri ai unui grup (oameni care lucrează) au o anumită caracteristică (lucrează pe cont propriu), atunci un procent mare de membri ai oricărei părţi a acelui grup (asistente medicale) vor avea aceeaşi caracteristică. De aceea, (A) prezintă aceeaşi eroare de raţionament ca argumentul din scrisoare.

Răspunsurile incorecte:

B Concluzia argumentului din (B) este că unii oameni cu pregătire în domeniul asistenţei sociale au şi pregătire medicală. Concluzia se bazează pe două premise: (1) un procent ridicat de psihiatri au pregătire de asistent social şi (2) toţi psihiatrii au pregătire medicală. Dar, dacă atât (1), cât şi (2) ar fi adevărate, atunci şi concluzia trebuie să fie adevărată, iar raţionamentul din (B) nu este eronat în niciun fel.

C Concluzia argumentului din (C), adică „toţi cei care şi-au schimbat domeniul de activitatea au avut nevoie de o nouă pregătire" este o teză formulată la timpul trecut. Dar nu există niciun motiv să credem că premisa esenţială conform căreia „schimbările de carieră necesită o pregătire nouă" se aplică trecutului. De aceea, argumentul trage o concluzie despre trecut care este susţinută doar pentru prezent. Această este singura eroare logică din (C) şi nu reprezintă acelaşi tip de eroare din argumentul din scrisoare.

D Argumentul din (D) are, de asemenea, două premise: (1) că un procent ridicat de medici sunt specialişti şi (2) că toţi specialiştii au o pregătire suplimentară studiilor medicale obişnuite. Concluzia din (D), conform căreia mulţi medici au o pregătire suplimentară studiilor medicale obişnuite, decurge logic din aceste două premise. Deci raţionamentul din (D) nu este eronat.

E Concluzia argumentului din (E) este că mulţi ingineri au nevoie de pregătire în domeniul managementului. Această concluzie se bazează pe două premise: (1) că mulţi ingineri sunt

angajaţi pe poziţii de management şi că (2) oricine se află într-o poziţie de management trebuie să urmeze cursuri de management. Dar, dacă (1) şi (2) sunt ambele adevărate, concluzia trebuie să fie şi ea adevărată, deci raţionamentul din (E) nu este eronat.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 15

Răspunsul corect:

E După cum se observă din „Descriere", argumentul autorului scrisorii nu conchide că toţi spărgătorii vor fi prinşi, ci că numai o mare parte a acestora vor fi prinşi în cele din urmă. Deci, autorul scrisorii admite că unii spărgători nu vor fi prinşi fără a submina în niciun fel concluzia argumentului. Susţinerea că unii spărgători vor scăpa indubitabil face exact acest lucru. Ca atare, (E) descrie corect rolul pe care această susţinere îl joacă în argumentul autorului scrisorii.

Răspunsurile incorecte:

A Din discuţia din „Descriere", puteţi observa că susţinerea că unii spărgători vor scăpa nu este o dovadă care sprijină concluzia. Această susţinere spune doar că autorul scrisorii nu afirmă că toţi spărgătorii vor fi prinşi, ci numai o mare parte a acestora. De aceea, (A) nu descrie corect rolul pe care îl joacă această susţinere în argumentul autorului scrisorii.

B Autorul scrisorii nu aduce nicio dovadă pentru susţinerea că unii spărgători vor scăpa. Ca atare, această susţinere nu poate fi concluzia niciunui argument enunţat în text, fie el şi un argument secundar. De aceea, susţinerea nu are rolul descris în (B).

C Argumentul autorului scrisorii se focalizează pe frecvenţa cu care sunt prinşi sau nu sunt prinşi spărgătorii. Nu discută un caz sau un tip de caz particular. Deci, nimic din argumentul autorului scrisorii nu joacă rolul descris în (C).

D Argumentul autorului scrisorii contracarează punctul de vedere al editorialului, potrivit căruia spărgătorii nu se supun riscului de a fi prinşi. A spune că unii spărgători vor scăpa fără îndoială nu reiterează acest punct de vedere, ci este o idee asupra căreia autorul scrisorii şi autorul editorialului sunt de acord.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 16

Descriere: Acest paragraf constă într-un număr de enunţuri despre substanţele chimice cancerigene şi despre studiile asupra acţiunii cancerigene a aditivilor alimentari. Cerinţa este să decideţi care dintre cele cinci variante de răspuns este cel mai bine susţinută de enunţurile din paragraf.

Răspunsul corect:

B Paragraful ne spune că aproape orice substanţă chimică este cancerigenă dacă, luată în doze suficient de mari, ajunge să omoare celule. Ne spune, de asemenea, că, până în prezent, în studiile efectuate pentru a stabili dacă aditivii alimentari sunt cancerigeni, animalelor de laborator le-au fost administrate doze de aditivi care sunt „suficient de mari pentru a provoca moartea unui număr însemnat de celule ale animalelor". Deci, putem trage concluzia că, în majoritatea cazurilor, rezultatele studiilor au fost că aditivii testaţi au provocat cancer animalelor de laborator. Însă primele două propoziţii ale textului sugerează clar că multe substanţe chimice nu sunt cancerigene, dacă sunt administrate în doze mici. Ca atare, putem conchide că, în multe cazuri, aditivii testaţi nu ar fi produs cancer animalelor de laborator, dacă ar fi fost administraţi în doze mici.

Paragraful sugerează că dozele mari care au fost utilizate până acum în studii sunt mai mari decât oricare altele la care ar putea fi expuşi oamenii. De aceea, studiile care au folosit doze mai mici, ar reprezenta mai bine gradul de expunere a oamenilor la aditivii alimentari. Dar am văzut deja că asemenea studii ar ajunge mai rar la concluzia că aditivii alimentari sunt cancerigeni. Aşadar, paragraful susţine concluzia din (B).

Răspunsurile incorecte:

A Paragraful ne spune că, până în prezent, studiile asupra efectelor cancerigene ale aditivilor alimentari au arătat că animalelor de laborator li s-au administrat doze de aditivi care sunt „suficient de mari pentru a provoca moartea unui număr însemnat de celule ale animalelor". Deci textul nu susţine concluzia din (A).

C Paragraful nu vorbeşte despre efectele unor doze mici de substanţe chimice. Ne spune, însă, că, deşi aproape orice substanţă chimică este cancerigenă în doze suficient de mari pentru a ucide celulele, un număr mic de substanţe chimice sunt cancerigene şi fără a provoca moartea celulelor. În text nu se foloseşte termenul „cu adevărat cancerigen", dar dacă există substanţe chimice care merită să fie numite „cu adevărat cancerigene", acestea sunt probabil cele care sunt cancerigene şi fără a provoca moartea celulelor. Se poate ca aceste substanţe chimice să fie cancerigene în doze mici, însă ele cauzează cancerul fără a cauza şi moartea celulelor. Deci textul nu susţine concluzia din (C).

D Paragraful ne spune că studiile asupra efectelor cancerigene ale aditivilor alimentari au arătat până acum că „animalelor de laborator li s-au administrat doze de aditivi mai mari decât cele mai ridicate niveluri de expunere umană la aceşti aditivi". Însă nu ne spune nimic despre cantităţile de substanţe chimice cancerigene care se absorb de obicei în mediul natural. Din punctul de vedere al paragrafului, aceste cantităţi pot fi mici, mari sau undeva la mijloc. Deci textul nu susţine concluzia din (D).

E Paragraful susţine într-o anumită măsură punctul de vedere că, în multe cazuri, incidenţa cancerului observată în studiile asupra acţiunii cancerigene este mai ridicată decât ar fi dacă animalelor li s-ar administra o doză de aditivi mai apropiată de nivelul tipic de expunere umană la aceşti aditivi. Însă nu susţine teoria că unii dintre aditivii care sunt acum interzişi din cauza efectelor lor cancerigene ar putea fi utilizaţi în siguranţă în doze mai mici. În parte, acest lucru

se datorează faptului că paragraful ne oferă detalii despre motivele interzicerii lor. Deci textul nu susţine concluzia din (E).

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 17

Descriere: Concluzia argumentului este că „dacă taxele de autostradă sunt eliminate, atunci costul total al cheltuielilor de întreţinere a autostrăzilor va trebui compensat printr-o creştere a celorlalte taxe". Această concluzie este susţinută de două idei: mai întâi, că Ravonia nu are altă şansă decât să îşi întreţină autostrăzile şi a doua, că, în trecut, încasările din taxe de autostradă au fost singura sursă de bani pentru cheltuielile de întreţinere a autostrăzilor.

Observaţi cum concluzia argumentului merge mai departe decât o susţin informaţiile date în text. Mai precis, s-ar putea să nu fie necesară creşterea celorlalte taxe cu o sumă care să acopere întregul cost aferent cheltuielilor de întreţinere. O alternativă semnificativă pe care argumentul nu o ia în discuţie este că Ravonia poate reduce cheltuielile publice în alt domeniu şi poate folosi economiile rezultate astfel pentru a acoperi măcar parţial costurile de întreţinere a autostrăzilor.

Răspunsul corect:

B Dacă (B) ar fi fals, banii economisiţi prin eliminarea costurilor asociate colectării taxelor de autostradă ar fi disponibili pentru a acoperi măcar o parte din costul total al lucrărilor de întreţinere. În acest caz, faptul că, până acum, încasările din taxe de autostradă au acoperit în întregime cheltuielile de întreţinere nu mai susţine concluzia argumentului. Deci, dacă (B) ar fi fals, susţinerea acestei concluzii ar fi subminată. Ca atare, (B) este o asumpţie pe care se bazează argumentul.

Răspunsurile incorecte:

A Argumentul asumă, într-adevăr, că lucrările de întreţinere a autostrăzii vor fi plătite din colectarea unor taxe, cum ar fi cele de autostradă sau altele, însă nu specifică faptul că aceste încasări trebuie să fie colectate înainte ca lucrarea să poată fi autorizată. De aceea, este în concordanţă cu argumentul să facem asumpţia că lucrările de întreţinere ar fi autorizate înainte de strângerea fondurilor necesare acestora. Astfel, varianta de răspuns (A) nu este asumată.

C Dacă (C) ar fi fals, atunci întreţinerea preventivă ar fi la fel de importantă după eliminarea taxelor, cum era şi înainte de aceasta. Acest lucru ar avea un efect asupra sumelor de bani necesare pentru întreţinere autostrăzii, dar nu şi asupra problemei principale a argumentului: dacă singurul mod de a finanţa lucrările de întreţinere ar fi creşterea celorlalte taxe. Deci faptul că (C) ar fi fals nu ar afecta modul în care funcţionează argumentul.

D Concluzia argumentului este că trebuie să existe o creştere a celorlalte taxe, dacă taxele de autostradă sunt eliminate. Dar această concluzie nu este trasă această concluzie pentru că întreţinerea autostrăzii ar costa mai scump. Mai degrabă, celelalte taxe ar trebui mărite,

întrucât trebuie să acopere costuri pe care nu le-au acoperit anterior – costurile de întreţinere a autostrăzilor. Deci (D) nu este o asumpţie pe care se bazează argumentul.

E Concluzia argumentului este că eliminarea taxelor de autostradă ar necesita creşterea celorlalte taxe, care să acopere toate cheltuielile de întreţinere a autostrăzilor. Argumentul nu precizează că nu vor exista simultan şi alte nevoi guvernamentale care să trebuiască acoperite din creşterea celorlalte taxe. Aşadar, se poate ca celelalte taxe să trebuiască mărite chiar dacă taxele de autostradă nu ar fi eliminate. Ca atare, varianta de răspuns (E) nu este asumată.

Nivel de dificultate: 4

Întrebările 18-19

Descriere: Emil argumentează în favoarea concluziei că „a ignora sfaturile jurnaliştilor cu privire la reducerea riscurilor este un risc mai mic pentru sănătate decât să încerci să urmezi aceste sfaturi". El prezintă două idei pentru a susţine această concluzie. În primul rând, faptul că, încercând să evite riscurile, oamenii devin inevitabil anxioşi. În al doilea rând, că anxietatea este un risc major pentru sănătate.

Felicia răspunde oferind un contraexemplu la concluzia lui Emil: mulţi oameni au renunţat la fumat datorită sfaturilor jurnaliştilor şi, în consecinţă, au dus o viaţă mai sănătoasă şi mai fericită.

Întrebarea 18

Pentru a răspunde acestei întrebări, trebuie să decideţi care răspuns exprimă cel mai corect problema asupra căreia Felicia şi Emil nu cad de acord, conform spuselor lor.

Răspunsul corect:

D Poziţia lui Emil este că „a ignora sfaturile jurnaliştilor cu privire la reducerea riscurilor" este în mod necesar un risc mai mic decât ar fi încercarea de a urma aceste sfaturi. Deci, conform lui Emil, nimeni nu poate reduce toate riscurile pentru sănătatea sa urmând sfaturile din articolele de presă despre aceste chestiuni.

Contraexemplul Feliciei este prezentat pentru a arăta că există oameni – oameni care au renunţat la fumat ca reacţie la avertizările jurnaliştilor despre riscurile asociate fumatului – care au redus riscurile pentru sănătate urmând sfaturile articolelor de presă.

Deci (D) exprimă o chestiune asupra căreia cei doi nu cad de acord.

Răspunsurile incorecte:

A Răspunsul Feliciei arată că ea crede că, cel puţin în cazul fumatului, jurnaliştii au avut dreptate să descrie unele produse şi obiceiuri ca prezentând anumite riscuri pentru sănătate. Emil spune că este mai sănătos să ignorăm sfaturile jurnaliştilor despre evitarea anumitor produse şi obiceiuri care reprezintă un risc, decât să încercăm să le urmăm. Totuşi, Emil nu crede acest lucru pentru că el consideră **lipsite de risc** produsele şi obiceiurile pe care oamenii sunt sfătuiţi să le evite, ci pentru că le vede ca fiind un risc **mai mic** pentru sănătate decât anxietatea generată de încercarea de a urma acest sfat. Deci Emil şi Felicia nu se află în dezacord cu privire la (A).

B Potrivit lui Emil, există o legătură între probabilitatea ca o persoană să încerce să evite riscurile pentru sănătate şi probabilitatea ca acea persoană să sufere de anxietate. Dar asta nu înseamnă că Emil crede că oamenii cei mai susceptibili de a deveni anxioşi în condiţii de stres sunt oamenii care sunt cei mai susceptibili de a încerca să evite riscurile pentru sănătate. Emil nu pune această chestiune în discuţie şi nici Felicia, care pur şi simplu încearcă să prezinte un contraexemplu la concluzia lui Emil. Deci (B) nu reprezintă o chestiune asupra căreia cei doi nu cad de acord.

C Faptul că Emil îşi susţine punctul de vedere sugerează că el crede că prea mulţi oameni urmează sfaturile jurnaliştilor despre evitarea riscurilor. Iar comentariile Feliciei despre fumat sugerează că ea crede că prea mulţi oameni ignoră sfaturile jurnaliştilor despre evitarea riscurilor. Însă amândoi ar putea cădea de acord că unii oameni ignoră acele sfaturi.

E Argumentul lui Emil depinde atât de faptul că anxietatea rezultă din încercările de a respecta sfaturile cu privire la evitarea riscurilor pentru sănătate, cât şi de faptul că anxietatea reprezintă în sine un risc major. Deci, dacă anxietatea poate fi învinsă, argumentul lui ar fi serios afectat. Felicia nu contracarează niciunul dintre aceste fapte care sprijină argumentul lui Emil. Cu toate acestea, nimic din ce spune Felicia nu indică faptul că ea crede că un asemenea gen de anxietate există şi, cu atât mai puţin, nu formulează nicio părere despre cum şi dacă poate fi învinsă. Deci, deşi (E) reprezintă o problemă pentru Emil, nu este o chestiune asupra căreia Emil şi Felicia nu cad de acord.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 19

Răspunsul corect:

D În argumentul său, Emil susţine că, atunci când jurnaliştii avertizează publicul cu privire la riscurile pentru sănătate, anxietatea generată de aceste avertizări devine un risc mai mare pentru sănătate decât cele pe care jurnaliştii ne sfătuiesc să le evităm. Dar ce s-ar întâmpla dacă ignorarea sfaturilor jurnaliştilor generează la rândul ei anxietate? Şi cum ar fi dacă această anxietate este cel puţin la fel de gravă ca anxietatea generată de încercările de a evita riscurile? În acest caz, în ceea ce priveşte riscul reprezentat de anxietate, este acelaşi lucru dacă urmăm sau ignorăm sfaturile jurnaliştilor. Însă respectarea sfaturilor poate reduce

riscurile pentru sănătate reprezentate de alte lucruri decât anxietatea, cum ar fi dieta nesănătoasă sau fumatul. De aceea, respectarea sfaturilor poate reduce riscurile în ansamblu, pe cât ignorarea lor nu. Ca atare, dacă (D) este fals, demonstraţia pentru concluzia din argumentul lui Emil este, în cel mai bun caz, una slabă. Astfel, argumentul lui Emil se bazează pe asumpţia din (D).

Răspunsurile incorecte:

A În esenţă, argumentul lui Emil este că, încercând să eviţi un risc pentru sănătate, generezi inevitabil un altul (sub forma anxietăţii), care este mai mare decât cel pe care încercai să îl eviţi. (A) spune că e posibil să nu poţi elimina toate riscurile pe care încerci să le eviţi urmând sfatul jurnaliştilor. Deci, dacă (A) este adevărat, el întăreşte argumentul lui Emil. Cu toate acestea, argumentul susţine că orice reducere a riscurilor pentru sănătate prin respectarea sfaturilor jurnaliştilor este devansată de riscul reprezentat de anxietatea generată de respectarea acestor sfaturi. Deci argumentul lui Emil nu depinde de asumpţia din (A).

B Argumentul lui Emil nu depinde de asumpţia din (B). Să presupunem că jurnaliştii nu ar folosi un limbaj alarmant. Argumentul încă ar avea putere, pentru că, deşi jurnaliştii discută riscurile într-un limbaj neutru, încercarea de a evita acele riscuri ar putea încă genera anxietate în rândul oamenilor şi i-ar supune altui risc.

C Argumentul lui Emil consideră de la sine înţeles faptul că unii jurnalişti recomandă evitarea anumitor riscuri. Nimic nu depinde însă, de faptul dacă presa face aceleaşi recomandări sau nu. De aceea, argumentul lui Emil nu depinde de asumpţia din (C).

E Potrivit argumentului lui Emil, în încercarea de a evita anumite riscuri nu facem decât, în cel mai bun caz, să schimbăm un risc mai mic pe unul mai mare, care apare sub forma anxietăţii. Dacă ar exista strategii de eliminare a anxietăţii personale iar ele ar fi **eficiente**, acest fapt ar demonta argumentul. Dar nu ni se dă niciun motiv să credem că există aceste strategii eficiente de eliminare a anxietăţii. Deci, chiar dacă majoritatea strategiilor de gestionare a anxietăţii personale nu induc la rândul lor anxietate, argumentul lui Emil nu este subminat. Ca atare, argumentul nu depinde de asumpţia din (E).

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 20

Descriere: Argumentul susţine că din informaţiile prezentate în sprijinul său decurge concluzia – şi anume că o specie de orhidee recent descoperită „este una polenizată exclusiv de insecte”. O informaţie este că toate speciile de orhidee polenizate exclusiv de insecte au însuşiri care atrag insectele. Cealaltă informaţie demonstrează că specia de orhidee recent descoperită prezintă exact acest tip de însuşire care atrage insectele.

Întrebarea precizează că argumentul este defectuos, ca atare ştim că aceste informaţii nu duc la concluzie. Pentru a răspunde întrebării, trebuie să decideţi care dintre variantele de răspuns descrie cel mai exact eroarea de logică din argument.

Răspunsul corect:

D Prima informaţie ne spune ceva despre o clasă de specii de orhidee, cele polenizate exclusiv de către insecte. Ne spune că fiecare specie de orhidee din acea clasă prezintă caracteristici care atrag insectele. Deci ştim că, dacă se descoperă o specie de orhidee care nu prezintă însuşiri care să atragă insectele, acea specie nu face parte dintre cele polenizate exclusiv de insecte. Dar acest lucru înseamnă că, dacă o specie de orhidee posedă însuşiri care atrag insectele, ea aparţine neapărat acestei clase? Nu, deoarece, având în vedere informaţiile care ni s-au oferit, se poate foarte bine să existe şi alte clase de orhidee care să aibă la rândul lor însuşiri care atrag insectele – de exemplu, specii care sunt polenizate atât cu ajutorul insectelor, cât şi în alt mod.

Dacă argumentul ne-ar fi spus că speciile de orhidee polenizate de insecte sunt singura clasă de orhidee cu trăsături care atrag insectele, concluzia ar decurge logic din informaţiile date. Însă argumentul nu ne dă niciun motiv să credem acest lucru. Ca atare, argumentul funcţionează ca şi cum o anumită caracteristică (aceea de a avea caracteristici care să atragă insectele), despre care se ştie că este adevărată pentru o anumită clasă de lucruri (speciile de orhidee polenizate exclusiv de insecte) nu este adevărată şi pentru oricare altă clasă de lucruri. Aceasta este eroarea logică descrisă în (D).

Răspunsurile incorecte:

A Singurele două clase pentru care ne putem imagina că argumentul subliniază o însuşire comună sunt, pe de-o parte, speciile de orhidee polenizate exclusiv de insecte şi specia de orhidee recent descoperită, pe de alta. Argumentul menţionează, într-adevăr, că speciile împărtăşesc o anumită trăsătură (aceea de a avea însuşiri care atrag insectele), însă nu susţine că această trăsătură este singura pe care o au în comun. Deci argumentul nu face asumpţia nefondată descrisă în (A).

B Argumentul asumă, într-adevăr, că însuşirile care atrag insecte reprezintă o trăsătură care deosebeşte speciile de orhidee polenizate exclusiv de insecte de celelalte specii de orhidee, care nu sunt polenizate exclusiv de insecte. Însă, din perspectiva argumentului, pot exista o serie de alte trăsături care să deosebească aceste două clase de specii de orhidee. Deci argumentul nu este defectuos în modul descris în (B).

C Pentru a produce confuzia descrisă în (C), argumentul ar trebui să facă un salt de la premisa că însuşirile care atrag insecte sunt specifice unui tip anume de orhidee, la concluzia că însuşirile care atrag insecte sunt specifice unui alt tip de orhidee, care nu este înrudit cu primul. Este clar că argumentul nu încearcă să facă acest lucru, deci nu prezintă eroarea de logică descrisă de (C).

E Argumentul realizează o singură generalizare: „Toate speciile de orhidee care sunt polenizate exclusiv de insecte prezintă caracteristici care atrag insectele”. Însă nu face acest lucru pe baza niciunei alte informaţii din argument. Generalizarea este prezentată ca una dintre premisele argumentului. Deci (E) nu este o descriere corectă a argumentului.

Nivel de dificultate: 5

Întrebarea 21

Descriere: Acest paragraf prezintă un argument pentru acceptarea unei anumite explicaţii. Ceea ce trebuie explicat este de ce niciuna dintre relatările portugheze despre înfrângerea portughezilor de către marocani în 1578 nu menţionează că regele Sebastian al Portugaliei a murit pe câmpul de luptă. Paragraful conchide că omisiunile au probabil o cauză psihologică. Pentru a susţine această concluzie, textul furnizează informaţii pentru a arăta că o explicaţie alternativă – că niciunul dintre cei care au scris relatările nu ştiau de moartea regelui – poate fi exclusă.

Vi se cere să identificaţi rolul pe care îl joacă în argument discuţia din paragraf despre cei doi ofiţeri portughezi.

Răspunsul corect:

A Conform paragrafului, cei doi ofiţeri au scris relatări despre bătălia în care regele Sebastian a fost ucis şi au scris aceste relatări într-o închisoare marocană, unde „stăteau în aceeaşi celulă cu soldaţii portughezi care identificaseră trupul regelui în faţa autorităţilor marocane". Textul sugerează astfel că ofiţerii ar fi ştiut de moarte regelui. Deci discuţia despre cei doi ofiţeri oferă informaţia că cel puţin două dintre relatările bătăliei au fost scrise de oameni care ştiau că regele fusese ucis. Ca atare, rolul acestei discuţii este de a furniza motive pentru a elimina situaţia conform căreia autorii relatărilor n-ar fi ştiut de moartea regelui ca o explicaţie a omisiunii decesului acestuia. Deci (A) descrie corect modul în care discuţia serveşte argumentului.

Răspunsurile incorecte:

B Singura moarte care interesează argumentul este cea a regelui şi nu există nicio controversă dacă regele a murit sau nu. Din moment ce nu există nicio moarte controversată, (B) nu poate descrie corect argumentul.

C „Contradicţie aparentă" este o descriere prea puternică a relaţiei dintre premisele principale ale argumentului. Cea mai apropiată de o contradicţie aparentă este probabil tensiunea dintre anumite informaţii pe care le reuneşte argumentul – autorii relatărilor despre înfrângerea portughezilor nu au menţionat un fapt extrem de important, şi anume uciderea regelui Sebastian al Portugaliei, chiar dacă cel puţin câţiva dintre aceşti autori se găseau în situaţia de a afla despre moartea acestuia. Însă nici măcar această tensiune nu este rezolvată de discuţia despre cei doi ofiţeri, ci de ipoteza explicativă că portughezii considerau atât de umilitoare moartea regelui, încât nu puteau scrie despre ea. De aceea, (C) nu este o descriere corectă a rolului pe care îl joacă în paragraf discuţia despre cei doi ofiţeri.

D Dacă există un „principiu psihologic generic" pe care să se bazeze concluzia principală, acesta este că oamenii nu sunt capabili să scrie despre ceva care îi face să se simtă umiliţi. Însă un asemenea principiu nu este prezentat **explicit** ca bază a concluziei. Mai mult, discuţia despre cei doi ofiţeri nu sprijină un astfel de principiu. Nu ne spune nimic despre cât de umiliţi se simţeau de moartea regelui sau de ce nu au scris despre ea. Cazul celor doi ofiţeri nu este o

dovadă care să susţină principiul, ci este mai degrabă o piesă dintr-un puzzle pe care principiul este folosit pentru a-l explica.

E Nu există nimic în paragraf care să sugereze că există relatări istorice care să contrazică concluzia principală a argumentului. Discuţia despre cei doi ofiţeri este prezentată pentru a elimina posibilitatea ca niciunul dintre autorii relatărilor să nu fi ştiut de moartea regelui. Discuţia nu este prezentată pentru a contrazice faptul că se simţeau umiliţi de moartea regelui. De aceea, (E) nu descrie corect rolul pe care îl joacă discuţia.

Nivel de dificultate: 5

Întrebarea 22

Descriere: Acest paragraf constă într-un număr de informaţii despre reproducerea unei specii de tripsi. Vi se cere să alegeţi varianta de răspuns care, ţinând cont de informaţii, poate fi dedusă ca adevărată despre reproducerea speciei de tripsi.

Răspunsul corect:

C Paragraful spune că numărul de femele care ating maturitatea este la fel de mare ca cel al masculilor. Mai spune, de asemenea, că femelele pui supravieţuiesc până la maturitate într-o proporţie mult mai mică decât masculii pui. Pentru ca numărul de femele şi de masculi care ating maturitatea să fie aproximativ egal, în ciuda ratei ridicate a mortalităţii între naştere şi începerea maturităţii, trebuie să existe, în ansamblu, mai multe naşteri de femele. Din moment ce femelele se nasc din ouă, iar masculii ca pui vii, rezultă că, în toată specia, se nasc mai mulţi pui proveniţi din ouă decât născuţi vii. Deci, dacă informaţiile din text sunt adevărate, (C) trebuie să fie adevărat.

Răspunsurile incorecte:

A Paragraful spune, într-adevăr, că această specie de tripsi este prima identificată ca fiind capabilă să se reproducă prin cele două metode diferite menţionate. Cu toate acestea, textul nu susţine şi nu sugerează că aceasta ar fi singura specie care foloseşte aceste metode. Şi nu precizează dacă există sau nu alte combinaţii între două metode de reproducţie pe care să le utilizeze alte specii. În consecinţă, (A) nu poate fi dedus.

B Paragraful ne spune doar că, pentru un singur episod reproductiv, o femelă oarecare va folosi o singură metodă de reproducţie. Însă acest lucru se potriveşte cu o serie întreagă de posibilităţi. De exemplu, se poate ca unele femele să se reproducă numai depunând ouă, unele numai născând pui vii, iar altele alternând metodele. De aceea, (B) nu poate fi dedus.

D Paragraful nu furnizează suficiente informaţii pentru a susţine (D). Din ce ştim din text, se poate la fel de bine ca, în timp, să existe **mai multe** generaţii de pui născuţi vii decât proveniţi din ouă. Paragraful ne spune că în generaţiile născute din pui vii (adică toţi masculi) sunt mai

puţini membri decât în generaţiile provenite din ouă (toate femele). Acest fapt este într-o anumită măsură contracarat de rata de supravieţuire mai ridicată pentru masculi, însă nu ştim cu cât este aceasta mai mare. Dacă rata de supravieţuire mai ridicată pentru masculi nu compensează pe de-a-ntregul numărul mai mic de indivizi dintr-o generaţie, atunci proporţia egală de masculi şi femele de-a lungul timpului poate fi explicată doar dacă, în timp, există mai multe generaţii născute din ouă decât cele născute ca pui vii.

Mai mult, din ce ni se spune în paragraf, pot fi, în timp, **mai puţine** generaţii născute din pui vii decât provenite din ouă. Dacă rata de supravieţuire mai mare pentru masculi compensează integral faptul că în generaţiile născute din pui vii sunt mai puţini indivizi, atunci proporţia egală de masculi şi femele poate fi explicată doar dacă, în timp, sunt mai puţine generaţii născute ca pui vii.

E Paragraful nu ne furnizează suficiente informaţii pentru a deduce (E). Textul ne spune că „pentru un singur episod reproductiv, o femelă oarecare va folosi doar una dintre aceste două metode", însă nu ne spune nimic care să sugereze că unele femele utilizează doar una dintre metode de-a lungul vieţii lor.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 23

Descriere: Acest argument furnizează două informaţii – „grădina zoologică are mai multe animale decât cuşti" şi „fiecare animal trăieşte în cuşcă" – care susţin concluzia că „cel puţin o cuşcă adăposteşte mai mult de un animal".

Argumentul funcţionează stabilind că un tip de lucru (cuştile de la grădina zoologică) **conţine** toate lucrurile de alt tip (animalele de la grădina zoologică) şi că există mai multe lucruri de-al doilea tip decât de cel dintâi. De aici, trage concluzia că **cel puţin un** lucru de primul tip **trebuie să conţină** mai mult de unul de al doilea tip.

Răspunsul corect:

D Concluzia argumentului din (D) este că „cel puţin una dintre familiile din Cluj are mai mult de un copil". Această concluzie se bazează pe două informaţii: că sunt mai puţine familii în Cluj decât copii şi că fiecare copil este membru al unei familii. Acest argument funcţionează exact ca argumentul despre grădina zoologică, aşa cum a fost explicat în „Descriere". Stabileşte că un lucru de un anumit fel (familiile din Cluj) conţine toate lucrurile de un alt tip (copii din Cluj) şi că există **mai multe** lucruri de al doilea tip decât de cel dintâi. Pe baza acestora, conchide că **cel puţin un** lucru de primul tip **trebuie să conţină** mai mult de unul de al doilea tip.

Răspunsurile incorecte:

A Concluzia din (A) este că unii oameni care nu au nici fraţi, nici surori au mai mulţi părinţi decât câţi copii au părinţii lor. În (A), această concluzie decurge dintr-o singură premisă, şi anume că fiecare persoană are doi părinţi biologici. Faptul că fiecare persoană este depăşită numeric de părinţii săi biologici este un element crucial al argumentului, iar acest element nu este asemănător argumentului despre grădină zoologică. Acest fapt este suficient pentru a arăta că structura de raţionare din (A) nu este una similară. Mai mult, acest argument nu prezintă însuşirile esenţiale ale argumentului despre grădina zoologică, cum ar fi premisa care spune că un lucru de un anumit tip conţine toate lucrurile de un alt tip.

B Concluzia din (B) este că trebuie să existe căsătorii care nu vor sfârşi printr-un divorţ. (B) prezintă această concluzie ca decurgând din faptul că, în fiecare an, sunt mai multe căsătorii decât divorţuri. Să presupunem că privim acest fapt analog faptului că, la grădina zoologică, sunt mai multe animale decât cuşti. Dacă extindem această analogie, concluzia ar fi că ar trebuie să existe cel puţin un divorţ care să încheie mai mult de o căsătorie. Această concluzie absurdă este foarte diferită de concluzia din (B). Deci structura de raţionare din (B) nu este de acelaşi tip cu cea din argumentul despre grădina zoologică.

C Concluzia din (C) este că cel puţin o fată sub zece ani are mai mult de un frate sub zece ani. (C) prezintă această concluzie ca decurgând din două informaţii. Prima – că există mai mulţi băieţi sub zece ani decât fete sub zece ani – este singura care poate fi considerată asemănătoare informaţiei că există mai multe animale decât cuşti. În acest caz, a doua informaţie – că unele familii au mai mult de un copil sub zece ani – ar trebui să fie similară informaţiei că fiecare animal trăieşte în cuşcă. Dar acest lucru nu se poate. În primul rând, informaţia despre familii se referă la **unele** familii, pe când informaţia despre animale, la **fiecare** animal. În al doilea rând, în argumentul despre grădina zoologică nu există nimic care să corespundă categoriei de „copii sub zece ani”.

E Concluzia din (E) este că trebuie să existe mai puţine familii cu adolescenţi decât adolescenţii care aparţin acestor familii. În (E), această concluzie decurge din premisa că există cel puţin o familie care are mai mult de un adolescent. În argumentul despre grădina zoologică, niciuna dintre premisele argumentului nu corespunde premisei din (E). Puteţi observa că premisa din (E) seamănă cu concluzia argumentului despre grădina zoologică, însă această similitudine nu reprezintă o structură de raţionare de acelaşi tip.

Nivel de dificultate: 5

Întrebarea 24

Descriere: Acest text furnizează informaţii despre mărimea birourilor de la etajele 1, 3 şi 4 ale unei clădiri, în comparaţie cu mărimea birourilor de la etajul 2. Observaţi cum comparaţiile dintre etajele 2 şi 4, respectiv 1 şi 2 sunt destul de rigide: orice birou de la etajul 4 este mai mare decât oricare birou de la etajul 2, iar orice birou de la etajul 2 este mai mare decât oricare birou de la etajul 1.

Trebuie să alegeţi varianta care **trebuie** să fie adevărată dacă informaţiile oferite de text sunt adevărate. Probabil că cel mai bine este să abordaţi fiecare variantă de răspuns în parte. Dacă, ţinând cont de informaţiile din text, o variantă este falsă, trebuie să excludeţi acea variantă.

Răspunsul corect:

D Paragraful ne spune că orice birou de la etajul 4 este mai mare decât chiar şi cel mai mare birou de la etajul 2, şi ne mai spune şi că unele birouri de la etajul 3 nu sunt mai mari decât cele mai mari birouri de la etajul 2. Deci ştim că oricare birou de la etajul 4 este mai mare decât unele birouri de la etajul 3. Mai precis, unele birouri de la etajul 3 sunt mai mici decât oricare birou de la etajul 4. Deci, dacă informaţiile din text sunt adevărate, (D) trebuie să fie adevărat.

Răspunsurile incorecte:

A Paragraful ne spune că birourile de la etajul 4 sunt toate mai mari decât oricare birou de la etajul 2. Ne mai spune şi că oricare birou de la etajul 2 este mai mare decât chiar şi cel mare birou de la etajul 1. De aici putem trage concluzia că cel mai mic birou de la etajul 4 este mai mare decât biroul cel mai mare de la etajul 1. Acest lucru contrazice (A). De aceea, dacă informaţiile din text sunt adevărate, (A) nu numai că poate fi fals, ci trebuie să fie fals.

B, C (B) spune că cele mai mari birouri de la etajul 1 sunt la fel de mari ca cele mai mici birouri de la etajul 3. Iar (C) spune că cele mai mari birouri de la etajul 1 sunt mai mari decât birourile cele mai mici de la etajul 3. Deci atât (B), cât şi (C) pot fi false, dacă este posibil ca cele mai mici birouri de la etajul 3 să fie mai mari decât birourile cele mai mari de la etajul 1.

Prima propoziţie din paragraf ne spune că cel mai mic birou de la etajul 3 nu este mai mare decât biroul cel mai mare de la etajul 2. Însă, cel mai mic birou de la etajul 3 poate fi cu mult mai mare decât unele dintre birourile mai mici de la etajul 2. Paragraful ne spune, de asemenea, că oricare birou de la etajul 2 este mai mare decât chiar cel mai mare birou de la etajul 1. Asta înseamnă că, având în vedere informaţia din text, cel mai mic birou de la etajul 3 poate fi cu mult mai mare decât biroul cel mai mare de la etajul 1. Deci atât (B), cât şi (C) pot fi false.

E Conform lui (E), cele mai mari birouri de la etajul 3 sunt mai mari decât cele mai mici birouri de la etajul 4.

Nivel de dificultate: 5

Întrebarea 25

Descriere: Concluzia lui Lucian este că, în ansamblu, oamenii nu pot avea mai multe intenţii rele decât bune. El îşi fundamentează concluzia pe un argument care discută consecinţele convingerii că oamenii au mai multe intenţii rele decât bune. El susţine că, deoarece are exista consecinţe negative dacă această credinţă ar fi larg răspândită, ea nu poate fi adevărată.

Răspunsul corect:

A Lucian susţine că, dacă am crede că oamenii au mai multe intenţii rele decât bune, vor exista anumite consecinţe negative – societăţii i-ar lipsi încredere reciprocă între membrii săi, care îi asigură supravieţuirea. De aici, el trage concluzia că această credinţă e falsă. Şi totuşi, argumentul lui Lucian nu are sens, mai puţin în situaţia în care înţelegem că el face asumpţia că a crede în ceva care este adevărat nu va avea consecinţe negative. Însă Lucian nu îşi sprijină cu nimic asumpţia, iar această asumpţie are în mod evident nevoie să fie justificată. Deci argumentul lui Lucian este vulnerabil, pentru că nimic din ce spune nu demonstrează că a avea o credinţă adevărată nu poate avea consecinţe negative.

Răspunsurile incorecte:

B Argumentul lui Lucian se concentrează pe efectele pe care le generează o anumită credinţă. Nu face mişcarea logică de la imposibilitatea ca două teze să fie adevărate la imposibilitatea ca acestea să fie false. Deci (B) nu descrie ce se întâmplă în raţionamentul lui Lucian, ca atare nu este o critică la care argumentul să fie vulnerabil.

C Argumentul lui Lucian pune, într-adevăr, sub semnul întrebării adevărul unei potenţiale teze – că oamenii pot avea, în ansamblu, mai multe intenţii rele decât bune. Însă nu sugerează că cineva ar crede acest lucru. Deci nu se pune problema „motivelor celor care declară că o consideră adevărată". De aceea, argumentul lui Lucian nu este vulnerabil la critica expusă în (C).

D În anumite părţi ale raţionamentului, Lucian are de-a face implicit cu situaţii cu două deznodăminte posibile, de exemplu, ca societatea să supravieţuiască sau să nu supravieţuiască. Însă el nu face nicăieri asumpţia că se va ajunge inevitabil la deznodământul negativ. De fapt, argumentul său ia de bun deznodământul pozitiv (cum ar fi faptul că societatea supravieţuieşte). Deci argumentul nu este vulnerabil la critica exprimată în (D).

E Argumentul lui Lucian este unul foarte general: este despre oameni, despre credinţele lor şi despre efectele acestor credinţe asupra societăţii. Lucian nu discută despre grupuri specifice de indivizi. Mai precis, el nu face inferenţe pe baza a ceea ce este adevărat pentru un grup de indivizi despre ce este adevărat pentru alt grup de indivizi. Ca atare, raţionamentul său nu este vulnerabil la critica expusă în (E).

Nivel de dificultate: 5

Prezentare

Testul 2 inclus în acest ghid este testul de verificare a raţionamentului logic administrat în cadrul celei de a doua etape a concursului de admitere la Institutul Naţional al Magistraturii, sesiunea 2009.

Testul este format din 4 secţiuni care sunt administrate în concurs grupate în două părţi. Timpul de concurs alocat fiecărei părţi a fost de 2 ore. Între cele două părţi candidaţii au beneficiat de o pauză.

Structura testului:

Secţiunea 1 - Gândire analitică

Secţiunea a 2-a - Înţelegerea unui text scris

Secţiunea a 3-a - Gândire logică, setul 1

Secţiunea a 4-a - Gândire logică, setul 2

Conform modificărilor aduse în 2009 Regulamentului privind concursul de admitere şi examenul de absolvire a INM, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 439/2006, „testul de verificare a raţionamentului logic din cadrul celei de a doua etape a concursului cuprinde 100 de întrebări la care se punctează răspunsurile şi 20 de întrebări supuse pretestării în condiţii de concurs. Întrebările suplimentare sunt prestabilite, nu sunt evidenţiate ca fiind supuse pretestării iar răspunsurile la aceste întrebări nu se punctează. Baremul publicat nu include răspunsurile la întrebările suplimentare."

Testul 2 include numai cele 100 de întrebări punctate, renumerotate de la 1 la 100.

În cadrul concursului candidaţilor le-au fost distribuite următoarele instrucţiuni privind completarea grilei de răspuns:

- Pentru marcarea răspunsului corect se foloseşte pastă sau cerneală neagră;
- Întrebările au ca răspuns corect o singură variantă de răspuns; pentru întrebările al căror răspuns se punctează fiecare răspuns corect valorează 0,1 pct.
- Punctajul se acordă doar dacă se marchează varianta corectă la întrebarea respectivă;
- Cercurile aferente răspunsurilor corecte trebuie marcate complet; orice alt mod de completare duce la anularea răspunsului la subiectul respectiv;
- În caz de marcare greşită se poate solicita o altă foaie de răspuns (grilă), completarea acesteia făcându-se în timpul de concurs.
- Timpul corespunzător operaţiunii de marcare a răspunsurilor pe grilă este inclus în timpul de concurs.

Alte menţiuni:

- Nu se iau în considerare decât răspunsurile marcate pe foaia de răspuns;
- Punctajul se calculează exclusiv pe baza numărului de răspunsuri corecte, fără a se deduce puncte pentru răspunsurile incorecte.

Secţiunea 1 – Gândire analitică – 22 de întrebări

Întrebările 1-7

La o conferinţă de specialitate la care participanţii sunt rugaţi, fără a li se impune, să îşi limiteze prezentările la 20 de minute, şase participanţi - Frâncu, Gheorghiu, Hanganu, Jianu, Kelemen şi Lefter – susţin fiecare o prezentare de câte exact 18, 19, 20, 21 sau 22 de minute. Prezentările se desfăşoară în următoarele condiţii:
Prezentarea lui Kelemen este mai scurtă decât cea a lui Gheorghiu.
Prezentarea lui Frâncu este mai scurtă decât cea a lui Hanganu.
Prezentarea lui Hanganu nu este mai lungă decât timpul limită sugerat de 20 de minute.
Prezentările lui Frâncu şi Jianu au aceeaşi durată şi sunt singurele prezentări egale ca durată.

1. Care dintre următoarele ar putea fi o potrivire corectă a duratei prezentărilor cu numele participanţilor care le susţin?

(A) 18: Frâncu, Jianu; 19: Gheorghiu; 20: Hanganu; 21: Kelemen; 22: Lefter.
(B) 18: Frâncu, Jianu; 19: Kelemen; 20: Hanganu; 21: Gheorghiu, Lefter.
(C) 18: Kelemen; 19: Frâncu, Jianu; 20: Hanganu; 21: Lefter; 22: Gheorghiu.
(D) 18: Kelemen; 19: Frâncu, Jianu; 20: Lefter; 21: Hanganu; 22: Gheorghiu.
(E) 18: Hanganu; 19: Lefter; 20: Frâncu, Jianu; 21: Kelemen; 22: Gheorghiu.

2. Care dintre următorii participanţi ar putea să facă o prezentare de 22 de minute?

(A) Frâncu.
(B) Hanganu.
(C) Jianu.
(D) Kelemen.
(E) Lefter.

3. Care este numărul maxim al participanţilor care au prezentări mai scurte decât cea a lui Hanganu?

(A) Unul.
(B) Doi.
(C) Trei.
(D) Patru.
(E) Cinci.

4. Dacă prezentarea lui Kelemen este mai scurtă decât cea a lui Hanganu, atunci care dintre următoarele este durata cea mai mică pe care ar putea-o avea prezentarea lui Lefter?

(A) 18 minute.
(B) 19 minute.
(C) 20 de minute.
(D) 21 de minute.
(E) 22 de minute.

5. Care dintre următoarele trebuie să fie adevărată?

(A) Prezentarea lui Frâncu este mai scurtă decât cea a lui Gheorghiu.
(B) Prezentarea lui Hanganu este mai scurtă decât cea a lui Lefter.
(C) Prezentarea lui Jianu este mai scurtă decât cea a lui Kelemen.
(D) Prezentarea lui Jianu este mai scurtă decât cea a lui Lefter.
(E) Prezentarea lui Kelemen este mai scurtă decât cea a lui Hanganu.

6. Dacă prezentarea lui Jianu durează 19 minute, atunci fiecare dintre următoarele ar putea fi adevărată, CU EXCEPŢIA uneia. Care este aceasta?

(A) Prezentarea lui Gheorghiu durează 21 de minute.
(B) Prezentarea lui Gheorghiu durează 22 de minute.
(C) Prezentarea lui Kelemen durează 18 minute.
(D) Prezentarea lui Kelemen durează 21 de minute.
(E) Prezentarea lui Lefter durează 20 de minute.

7. Dacă prezentarea lui Lefter este mai scurtă decât durata limită sugerată, atunci care dintre următoarele trebuie să fie adevărată?

(A) Prezentarea lui Frâncu durează 19 minute.
(B) Prezentarea lui Gheorghiu durează 21 de minute.
(C) Prezentarea lui Hanganu durează 19 minute.
(D) Prezentarea lui Kelemen durează 21 de minute.
(E) Prezentarea lui Lefter durează 18 minute.

Întrebările 8-12

Cei cinci membri ai unei comisii universitare urmează să fie desemnaţi din rândul a nouă profesori: trei de la Psihologie – F, G, H; trei de la Litere – J, K, L; trei de la Sociologie – M, N, P.
Desemnarea celor cinci membri trebuie să respecte următoarele condiţii:
Cel puţin un profesor de la Psihologie va face parte din comisie.
Dacă G face parte din comisie, atunci H nu face parte din comisie.
Dacă J face parte din comisie, atunci L face parte din comisie.
Dacă L face parte din comisie, atunci M face parte din comisie.
M şi P nu pot face parte ambii din comisie.

8. Care dintre următoarele este o listă posibilă a membrilor comisiei?

(A) F, H, J, K, M.
(B) F, H, K, L, M.
(C) F, H, J, L, P.
(D) G, H, K, L, M.
(E) G, J, L, M, P.

9. Care dintre următoarele NU poate fi adevărată?

(A) F şi H fac amândoi parte din comisie.
(B) G şi J fac amândoi parte din comisie.
(C) L şi P fac amândoi parte din comisie.
(D) M şi N fac amândoi parte din comisie.
(E) N şi P fac amândoi parte din comisie.

10. Care dintre următoarele poate fi adevărată?

(A) Nici G şi nici H nu fac parte din comisie.
(B) Niciun profesor de la Litere nu face parte din comisie.
(C) Niciun profesor de la Sociologie nu face parte din comisie.
(D) J face parte din comisie, dar M nu face parte din comisie.
(E) J şi P fac amândoi parte din comisie.

11. Dacă G şi K fac amândoi parte din comisie, care dintre următoarele poate fi adevărată?

(A) F şi J fac şi ei parte din comisie.
(B) F şi L fac şi ei parte din comisie.
(C) J şi N fac şi ei parte din comisie.
(D) F nu face parte din comisie, dar P face parte din comisie.
(E) Nici M şi nici N nu fac parte din comisie.

12. Dacă M nu face parte din comisie, atunci care dintre următorii trebuie să facă parte din comisie?

(A) G.
(B) H.
(C) J.
(D) L.
(E) N.

Întrebările 13-17

Şase paznici ai unui supermarket – G, H, J, K, L şi M – trebuie să fie programaţi pe o perioadă de şase luni pentru a păzi depozitul, fiecare paznic în câte o lună.
Programarea trebuie să respecte următoarele condiţii:
G şi M trebuie programaţi în luni anterioare lunii în care este programat L.
H trebuie programat în luna imediat anterioară lunii în care este programat K.
Trebuie să fie exact o lună între programarea lui G şi programarea lui K, indiferent dacă G este programat înaintea lui K sau după K.

13. Care dintre următoarele este o programare posibilă, de la luna 1 la luna 6?

(A) G, H, K, M, J, L.
(B) G, H, K, L, J, M.
(C) G, J, H, K, M, L.
(D) G, M, K, H, J, L.
(E) L, G, H, K, M, J.

14. Dacă H este programat în prima lună, care dintre următoarele poate fi adevărată?

(A) G este programat în a treia lună.
(B) J este programat în a doua lună.
(C) K este programat în a treia lună.
(D) L este programat în a cincea lună.
(E) M este programat în a patra lună.

15. Care este luna cea mai târzie în care poate fi programat H?

(A) A doua lună.
(B) A treia lună.
(C) A patra lună.
(D) A cincea lună.
(E) A şasea lună.

16. Care dintre următoarele, dacă este adevărată, face să existe o singură programare posibilă?

(A) G este programat în a treia lună şi L este programat în a şasea lună.
(B) G este programat în a patra lună şi L este programat în a şasea lună.
(C) H este programat în prima lună şi J este programat în a treia lună.
(D) H este programat în prima lună şi G este programat în a patra lună.
(E) K este programat în a treia lună şi J este programat în a patra lună.

17. Dacă M este programat în prima lună, care dintre următoarele NU POATE fi adevărată?

(A) G este programat în luna a doua.
(B) J este programat în luna a cincea.
(C) J este programat în luna a şasea.
(D) K este programat în luna a patra.
(E) L este programat în luna a treia.

Întrebările 18-12

O companie de transport maritim are trei nave, F, G, H. Navele efectuează trei curse consecutive. La fiecare cursă, fiecare navă transportă unul dintre următoarele tipuri de fructe: portocale, struguri sau vişine. Programarea navelor şi a fructelor transportate la fiecare cursă trebuie să respecte următoarele condiţii:
Niciun tip de fructe nu este transportat de aceeaşi navă în două curse consecutive.
La fiecare cursă, exact o singură navă va transporta vişine.
F nu transportă portocale în nicio cursă.

18. Care dintre următoarele este o aranjare posibilă a navelor şi a fructelor în cele trei curse?

(A) Cursa 1: F transportă vişine, G transportă struguri, H transportă portocale.
Cursa 2: F transportă portocale, G transportă vişine, H transportă struguri.
Cursa 3: F transportă struguri, G transportă portocale, H transportă vişine.
(B) Cursa 1: F transportă vişine, G transportă portocale, H transportă portocale.
Cursa 2: F transportă struguri, G transportă portocale, H transportă vişine.
Cursa 3: F transportă vişine, G transportă struguri, H transportă struguri.
(C) Cursa 1: F transportă struguri, G transportă vişine, H transportă portocale.
Cursa 2: F transportă vişine, G transportă portocale, H transportă vişine.
Cursa 3: F transportă struguri, G transportă vişine, H transportă struguri.
(D) Cursa 1: F transportă struguri, G transportă struguri, H transportă vişine.
Cursa 2: F transportă vişine, G transportă portocale, H transportă struguri.
Cursa 3: F transportă struguri, G transportă struguri, H transportă vişine.
(E) Cursa 1: F transportă struguri, G transportă portocale, H transportă struguri.
Cursa 2: F transportă vişine, G transportă struguri, H transportă portocale.
Cursa 3: F transportă struguri, G transportă vişine, H transportă struguri.

19. Dacă F transportă struguri în cursa 3, care dintre următoarele poate fi adevărată?

(A) G transportă vişine în cursa 2.
(B) H transportă vişine în cursa 2.
(C) G transportă portocale în cursa 1 şi struguri în cursa 3.
(D) H transportă vişine în cursa 1 şi în cursa 3.
(E) G şi H transportă vişine în cursa 3.

20. În câte feluri poate nava F să transporte fructele în cele trei transporturi?

(A) Unul.
(B) Două.
(C) Trei.
(D) Patru.
(E) Cinci.

21. Dacă H transportă portocale în cursa 2 şi vişine în cursa 3, care dintre următoarele poate fi adevărată?

(A) F transportă vişine în cursa 1.
(B) F transportă struguri în cursa 2.
(C) F transportă vişine în cursa 3.
(D) G transportă vişine în cursa 2.
(E) H transportă vişine în cursa 1.

22. Dacă G transportă vişine în cursa 2, care dintre următoarele trebuie să fie adevărată?

(A) F transportă vişine în cursa 1.
(B) G transportă portocale în cursa 1.
(C) G transportă portocale în cursa 3.
(D) H transportă vişine în cursa 1.
(E) H transportă vişine în cursa 3.

Secţiunea a 2-a – Înţelegerea unui text scris – 28 de întrebări

Legenda regelui Artur este independentă de istorie; ea se compune din amintiri mitice ale trecutului celt şi se intersectează cu istoria doar din întâmplare. Dar ce importanţă are faptul că Artur este rezultatul imaginaţiei poeţilor atâta timp cât realitatea mitologică a personajului depăşeşte cu mult problema posibilei sale existenţe istorice?

De fapt, istoricii nu au foarte multe date despre regele Artur. În primele cronici, scrise în latină, acesta apare ca fiind un şef al războinicilor britanici care i-a învins pe saxoni în secolul al VI-lea. Poporul nu crede că acesta a murit şi îl aşteaptă să se întoarcă. Merlin, profetul britanicilor apare sub numele de Ambrosius.

Deşi regele Artur este un personaj neconturat din punct de vedere istoric, acesta a trăit prin tradiţia orală, devenind celebru în secolul al XII-lea. Povestitorii se inspirau din mitologia celtă adăugând şi alte surse, şi astfel mitul apare sub forma unor poveşti foarte variate. Artur devine salvatorul Britaniei, cel care rezistă invaziilor saxone.

Se consideră că la baza mitului literar al regelui Artur stă „Istoria regilor Britaniei" scrisă de Jeoffrey din Monmouth la jumătatea secolului al XII-lea. Tânărul Artur, fiul nelegitim al unui rege, este crescut de vrăjitorul Merlin. La moartea tatălui său, este singurul capabil să scoată o sabie înfiptă într-o stâncă, ceea ce îl face rege al britanicilor. Pentru a-şi reuni cavalerii, creează Masa Rotundă, evitând astfel certurile legate de rang. Astfel Artur apare ca un rege ideal, generos, care ştie să se înconjoare de cei mai buni.

Legenda regelui Artur este în primul rând o creaţie colectivă, un text în permanentă mişcare, deschis, care se îmbogăţeşte şi se modifică după cum doreşte povestitorul. Există tot atâtea versiuni ale morţii regelui Artur, câte manuscrise. Majoritatea acestora sunt texte anonime, o curiozitate pentru lumea modernă care este obişnuită numai cu texte terminate şi semnate. Nu există proprietate literară asupra poveştilor legate de regele Artur. Christine Ferlampin-Archer, profesor de literatură medievală la universitatea din Rennes susţine că „omul medieval se teme de cuvântul «eu». Adevărul este universal şi anonimatul este cel care garantează acest adevăr. În cazul regelui Artur, încă continuăm să confundăm literatura şi istoria".

De-a lungul istoriei, regii se grăbesc să-şi demonstreze legătura cu regele Artur: dinastia Plantagenet şi urmaşii acestora încearcă să stabilească o legătură de sânge cu regele Artur în urma descoperirii unui fals mormânt al acestuia. Îşi creează un strămoş prestigios şi susţin că sunt urmaşii legitimi ai acestuia. Mai aproape de zilele noastre, în timpul Primului Război Mondial, armata germană îşi apropriază idealul cavaleresc, transformându-şi aviatorii în „cavaleri ai văzduhului".

Interpretări politice, sociologice, marxiste, teologice, antropologice, folclorice, poetice, feministe, toate sunt posibile pornind de la povestea regelui Artur şi a cavalerilor Mesei Rotunde. Este un text adaptabil fiecăruia, cu ajutorul căruia putem să ne dezvoltăm, învăţând din experienţa celuilalt.

23. Care dintre afirmaţiile următoare redă cel mai corect ideea principală a textului?

(A) Regele Artur este un personaj puţin credibil deoarece istoria nu susţine multitudinea de poveşti legate de viaţa şi faptele sale.
(B) Deşi istoria nu îl prezintă pe Artur ca fiind un erou important, Artur este strămoşul familiilor regale care au guvernat Anglia.
(C) Legendele despre faptele regelui Artur nu sunt susţinute de surse credibile, deoarece majoritatea autorilor acestora sunt anonimi.
(D) Regele Artur este recunoscut în Marea Britanie ca fiind cel mai important rege şi personajul căruia i se atribuie cele mai multe legende.
(E) Deşi există puţine date istorice cu privire la regele Artur, legenda îl face să supravieţuiască în multiple variante.

24. Autorul foloseşte cuvântul „neconturat” în paragraful al treilea cu sensul de:

(A) neinteresant.
(B) inexistent.
(C) laş.
(D) vag.
(E) neimportant.

25. Aşa cum reiese din articol, legendele legate de regele Artur au rezistat în timp pentru că:

(A) regele Artur este un personaj istoric necunoscut.
(B) ele oferă perspective diverse la care oamenii se pot raporta.
(C) faptele regelui Artur de-a lungul vieţii sunt remarcabile.
(D) regele Artur a creat Masa Rotundă.
(E) nu se cunoaşte autorul acestora.

26. Ce se poate deduce din text despre aşteptările cititorilor moderni?

(A) Cititorul modern este obişnuit ca autorul să-şi asume responsabilitatea pentru opera pe care o scrie.
(B) Cititorul modern pare să prefere poveşti bazate pe evenimente istorice reale.
(C) Cititorul modern este expus unui anumit gen de literatură, care nu îi permite să înţeleagă multitudinea de variante ale legendelor despre regele Artur.
(D) Cititorul modern nu reuşeşte să înţeleagă detaliile legendelor ce ţin de lumea fantasticului.
(E) Cititorul modern îşi doreşte să poată afla adevărul istoric absolut din spatele legendelor pe care le citeşte.

27. Potrivit citatului din paragraful al cincilea, autorii medievali preferau să-şi păstreze anonimatul pentru că ei credeau că:

(A) anonimatul le permite autorilor să îşi folosească imaginaţia la adăpostul criticilor.
(B) anonimatul permite autorilor să folosească mai uşor date istorice care nu sunt neapărat adevărate.
(C) anonimatul asigură credibilitate poveştii în sine, lăsând deoparte credibilitatea autorului.
(D) anonimatul le permite autorilor să amestece date istorice şi ficţiune fără a fi pedepsiţi.
(E) anonimatul era mai nobil în acea perioadă decât recunoaşterea publică a unei realizări artistice.

28. Ce se poate deduce din ultima propoziţie a textului?

(A) Numai învăţând din multiplele variante ale legendelor despre regele Artur ne putem dezvolta o personalitate complexă.
(B) Legendele despre regele Artur ne oferă sfaturi practice despre cum să ne adaptăm la situaţii din viaţa modernă.
(C) Adaptabilitatea legendelor despre regele Artur face ca acestea să poată fi uşor interpretate greşit.
(D) Legendele despre regele Artur oferă o nouă perspectivă asupra faptelor de vitejie.
(E) Universalitatea legendelor despre regele Artur explică aprecierea largă din partea cititorilor.

29. Potrivit textului, care este avantajul Mesei Rotunde?

(A) Permite celor aşezaţi în jurul ei să vorbească liber.
(B) Îi face pe cei din jurul ei participanţi egali la discuţii.
(C) Elimină neînţelegerile dintre cei aşezaţi în jurul mesei.
(D) Încurajează conversaţia onestă.
(E) Demonstrează lipsa de autoritate a gazdei.

30. Autorul menţionează dinastia Plantageneţilor cu scopul de a:

(A) arăta că legendele despre regele Artur au fost folosite pentru legitimarea anumitor regimuri politice.
(B) sugera că cei mai mulţi suverani britanici sunt descendenţi ai regelui Artur.
(C) susţine că regele Artur a trăit în timpuri mai recente decât se credea.
(D) sugera că Masa Rotundă a fost într-adevăr folosită de către unii conducători.
(E) explica de ce autorii medievali au rămas anonimi.

Globalizarea culturală are o istorie îndelungată. Naşterea şi extinderea marilor religii sunt o elocventă dovadă a capacităţii ideilor şi credinţelor de a traversa distanţe mari, având un impact social decisiv. Nu mai puţin importante sunt marile imperii premoderne, cum ar fi Imperiul Roman, care, în absenţa unui control militar şi politic direct, a reuşit să-şi menţină teritoriile laolaltă datorită culturii comune şi extinse a clasei cu putere de decizie. Cu toate acestea, numai odată cu apariţia statelor-naţiuni şi a culturilor naţionale, a fost posibilă o identitate culturală care să fuzioneze între aceşti doi poli.

Odată cu naşterea statelor-naţiune şi a proiectelor naţionaliste, organizarea spaţială a culturii s-a modificat. Statul a preluat controlul asupra proceselor educaţionale, a politicii lingvistice, a sistemelor poştale etc. Cu toate acestea, începând cu secolul al XVIII-lea, când imperiile europene au început să se extindă, iar o serie de inovaţii tehnologice au avut efecte practice pe termen lung (dintre care cele mai notabile ar fi transportul mecanizat şi telegraful), s-au cristalizat noi forme de globalizare culturală. Cele mai importante idei şi dispute vestice generate de această epocă au fost: ştiinţa, liberalismul şi socialismul. Fiecare dintre aceste sisteme de opinie (şi practicile ce le-au însoţit) au transformat culturile dominante ale aproape oricărei societăţi de pe glob. Ele au avut cu siguranţă un impact mult mai considerabil asupra culturilor naţionale şi locale decât Nike, Coca Cola, McDonald's sau o mulţime de grupuri pop.

Totuşi, în perioada postbelică extinderea, intensitatea, viteza şi volumul în sine al comunicării culturale sunt neîntrecute la nivel global. Răspândirea globală a radioului, televiziunii, internetului, sateliţilor şi tehnologiilor digitale au făcut posibilă comunicarea instantanee, au făcut inutile graniţele şi controlul asupra informaţiei, făcând dovada unui număr enorm de consumatori ai diverselor produse şi valori culturale. Un exemplu sugestiv îl reprezintă numărul telespectatorilor care urmăresc serialul TV *Baywatch* : s-a estimat că peste două milioane de oameni vizionează fiecare episod!

În timp ce diferenţele lingvistice continuă să fie un obstacol în acest proces, dominanţa globală a limbii engleze generează o infrastructură lingvistică, paralelă cu infrastructurile tehnologice contemporane. Spre deosebire de perioadele anterioare, când statele şi teocraţiile erau elementele centrale ale globalizării culturale, epoca actuală este una în care marile corporaţii sunt principalii producători şi distribuitori de produse culturale. Corporaţiile au înlocuit statele şi teocraţiile, devenind elementul-cheie în producerea şi distribuirea produselor culturale. Instituţiile internaţionale private nu reprezintă nimic nou, impactul lor de masă, însă, da. În epocile anterioare, editurile şi agenţiile de presă au avut o influenţă mult mai limitată decât au astăzi bunurile de consum sau produsele culturale ale corporaţiilor globale.

Deşi marea majoritate a acestor produse provin din Statele Unite, asta nu reprezintă un simplu caz de "imperialism cultural". Una dintre caracteristicile surprinzătoare ale acestei epoci a globalizării este robusteţea dovedită a culturilor naţionale şi locale. Instituţiile naţionale rămân un element central în viaţa publică, în timp ce publicul naţional reinterpretează constant produsele importate în moduri inedite. Întrebarea fundamentală rămâne viitorul impact al comunicării şi schimburilor culturale asupra culturilor naţionale şi locale, precum şi asupra percepţiei noastre în ceea ce priveşte politica şi identitatea noastră personală şi naţională.

31.Scopul cu care autorul a scris articolul este cel mai probabil de a:

(A) trage un semnal de alarmă asupra pericolelor globalizării în contextul schimbărilor politice şi economice actuale.
(B) combate teoriile tradiţionale conform cărora cultura americană tinde să devină un model absolut.
(C) discuta problema efectelor globalizării asupra modului în care ne raportăm la propriile culturi naţionale şi locale.
(D) demonstra că mecanismele globalizării funcţionează în acelaşi mod de la apariţia acestora.
(E) explica în ce măsură globalizarea afectează politica şi economia culturilor naţionale.

32. Conform textului, diferenţa esenţială dintre vechile tipuri de globalizare şi cea actuală constă în:

(A) apariţia de noi produse culturale.
(B) existenţa instituţiilor culturale.
(C) implicarea statului în cultură.
(D) forţa impactului de masă.
(E) existenţa traducerilor instantanee pe internet.

33. Conform articolului, toate afirmaţiile de mai jos sunt adevărate, CU EXCEPŢIA:

(A) Pe termen lung, mărci precum Nike sau Coca-Cola vor înlocui producţia autohtonă şi vor prelua controlul asupra economiilor locale.
(B) În esenţă, globalizarea culturală este un fenomen care a avut loc din cele mai vechi timpuri.
(C) Expansiunea imperiilor europene în secolul al XVIII-lea a făcut posibilă circularea globală a ideilor şi valorilor acestora.
(D) Răspândirea sistemelor mass-media a limitat controlul asupra informaţiei şi a comunicării.
(E) Globalizarea actuală marchează transferul de producţie culturală de la stat la marile corporaţii.

34. Care dintre următoarele afirmaţii, dacă ar fi adevărată, ar slăbi cel mai mult ideea autorului, conform căreia globalizarea actuală nu este o formă de imperialism cultural?

(A) Într-o lume globalizată, instituţiile naţionale nu mai servesc scopului pentru care au fost create iniţial.
(B) Odată cu produsele culturale, publicul naţional importă şi valorile promovate de acestea, ceea ce, pe termen lung, alterează sistemele de referinţă ale culturilor locale.
(C) Noile tehnologii de comunicare au ca efect secundar dependenţa de confort şi de viteză şi, ca atare, răspund altor tipuri de nevoi.
(D) Schimburile culturale şi educaţionale impun un alt set de reguli şi de valori, care constrâng membrii culturii locale să renunţe la cele vechi.
(E) Întotdeauna în istorie a existat tendinţa unei culturi dominante de a-şi impune propriile sisteme de opinie.

35. Pe baza articolului, cu care dintre următoarele afirmaţii ar fi, cel mai probabil, de acord autorul?

(A) Limba engleză devine limba dominantă în lume, datorită progreselor culturale şi tehnologice din ce în ce mai accesibile.
(B) În erele anterioare, răspândirea credinţelor religioase a limitat impactul social al circulaţiei de idei.
(C) Conform modelului actual de globalizare, corporaţiile private au preluat controlul asupra proceselor educative.
(D) Popularitatea produselor precum Nike şi Coca-Cola demonstrează fragilitatea culturilor naţionale şi locale.
(E) Muzica a avut un impact mai profund asupra diverselor culturi decât filosofia sau alte sisteme de opinie.

36. Având în vedere structura şi tonul general al textului, articolul este:

(A) o critică vehementă la adresa susţinătorilor globalizării culturale.
(B) o analiză detaşată a instrumentelor globalizării şi a efectelor acesteia.
(C) o expunere alarmată a celor mai probabile consecinţe ale globalizării.
(D) un studiu comparativ al culturilor naţionale şi al alternativelor cosmopolite.
(E) o descriere laudativă la adresa progreselor tehnologice în societatea postbelică.

37. Pe baza articolului, cu care dintre următoarele afirmaţii ar fi, cel mai probabil, de acord autorul?

(A) Practicile culturale care au însoţit liberalismul şi socialismul şi-au subminat în cele din urmă propria viabilitate ca aplicare politică.
(B) În ciuda influenţei crescânde a corporaţiilor private, statul-naţiune rămâne principalul diseminator de produse culturale.
(C) Imperiile premoderne precum Imperiul Roman au reuşit să menţină controlul asupra teritoriilor lor doar prin mijloace de coerciţie militară.
(D) Identitatea culturilor locale a dobândit substanţă şi stabilitate numai o dată cu apariţia statelor-naţiune.
(E) De-a lungul istoriei, filosofia sau alte sisteme de opinie au fost printre cele mai importante instrumente culturale de globalizare din Vest.

În ultimii ani, a scăzut încrederea odată de nezdruncinat a oamenilor de ştiinţă în valoarea ştiinţei. În parte ca rezultat al unor probleme recente şi mult mediatizate din cadrul comunităţii ştiinţifice, un anumit element de incertitudine a subminat convingerile ferme de până atunci ale savanţilor atât despre valoarea intrinsecă şi cea practică a cunoaşterii ştiinţifice, cât şi despre cercetarea care o generează. De exemplu, descoperirea că un număr mic de savanţi au falsificat rezultatele cercetării lor a generat întrebări asupra credibilităţii cercetării ştiinţifice în general, iar fizicienilor li s-a atribuit cel puţin un dram de vină la punerea în practică a cercetării lor, pe măsură ce mişcarea pentru pace din ultimii douăzeci de ani a mediatizat pe larg ororile războiului nuclear.

O consecinţă majoră a acestor controverse este faptul că savanţii se preocupă acum mai mult de ceea ce se numeşte responsabilitatea ştiinţei. În timp ce înainte simţul de responsabilitate se limita mai ales la aderarea la adevărul ştiinţific, noul simţ de răspundere se extinde la aplicarea practică a cunoaşterii ştiinţifice. Unii oameni de ştiinţă, unindu-şi vocile cu anumiţi filosofi, cercetători în ştiinţe sociale şi alţi experţi pe teme de interes public merg până într-acolo încât să susţină ideea că oamenii de ştiinţă ar trebui să exercite un control total asupra punerii în practică a descoperirilor lor şi că nu ar trebui să întreprindă nicio cercetare care ar putea avea consecinţe sociale dăunătoare. Unii dintre aceşti critici susţin că oamenii de ştiinţă nu ar trebui să facă o cercetare care ar servi în primul rând intereselor celor bogaţi şi puternici; alţi critici merg şi mai departe şi spun că ştiinţa ar trebui să servească doar intereselor oamenilor obişnuiţi.

Dar pentru ca recomandările acestor critici să fie puse în aplicare, oamenii de ştiinţă ar trebui să prevadă consecinţele cercetării lor încă înainte de a ajunge la rezultate şi, bineînţeles, oamenii de ştiinţă nu pot să prevadă aceste lucruri. Mai mult, nu este rezonabil să ne aşteptăm ca oamenii de ştiinţă să poarte întreaga răspundere pentru modul în care sunt puse în practică cercetările lor. Pentru a încerca să practice o astfel de responsabilizare, oamenii de ştiinţă ar trebui să preia puterea legislativă şi cea a funcţionarilor publici, precum şi munca antreprenorilor, a economiştilor, a cercetătorilor de piaţă, a tuturor celor care au împreună sarcina de a determina dacă rezultatul cercetării este un candidat potrivit pentru a fi pus în practică şi dacă da, dacă ar putea fi aplicat în deplină siguranţă, realist şi economic. Aceste roluri depăşesc pregătirea oamenilor de ştiinţă şi se află în afara legitimităţii acordate lor de către societate.

Evident, deci, că oamenii de ştiinţă nu pot să-şi asume întreaga răspundere pentru rezultatul final al cercetării lor. Supraveghetori înveteraţi ca politicienii de profesie nu şi-ar ceda prerogativele oamenilor de ştiinţă, şi ar fi neraţional; oamenii de ştiinţă, ca orice fiinţă umană, nu s-au dovedit a fi suficient de înţelepţi pentru a-şi justifica arogarea unei astfel de puteri.

38. Care dintre propoziţiile de mai jos exprimă cel mai exact ideea principală a articolului?

(A) În lumina dezbaterilor recente referitoare la responsabilitatea ştiinţei, unii critici, cum ar fi politicienii, funcţionarii publici şi antreprenorii, insistă asupra unei responsabilizări mai mari a comunităţii ştiinţifice.
(B) Deşi progresele cercetării recente par a o face invulnerabilă, comunitatea ştiinţifică a fost în ultimii ani ţinta unor critici nejustificate.
(C) Încercările făcute de cercetătorii ştiinţifici de a uzurpa rolurile legislativului, ale funcţionarilor publici şi ale oamenilor de afaceri i-au făcut pe aceşti oameni de ştiinţă vulnerabili la atacuri privind simţul lor de răspundere.
(D) Comunitatea ştiinţifică a fost zdruncinată din interior de o criză de încredere care a avut ca efect încetinirea unor cercetări ştiinţifice extrem de importante.
(E) Deşi au apărut îndoieli fără precedent asupra cercetării ştiinţifice, atât din interiorul cât şi din afara comunităţii ştiinţifice, nu ne putem aştepta ca oamenii de ştiinţă să-şi asume întreaga răspundere pentru aplicaţiile cercetării lor.

39. În articol se menţionează funcţionarii publici ca exemplu de grup angajat în care dintre activităţile de mai jos?

(A) a sancţiona oamenii de ştiinţă pentru lipsa de răspundere faţă de societate
(B) a susţine că oamenii de ştiinţă ar trebui să servească intereselor oamenilor obişnuiţi.
(C) a ajuta la determinarea legitimităţii modului în care cercetările ştiinţifice sunt puse în practică.
(D) a echilibra preocupările politicienilor cu cele ale oamenilor de ştiinţă.
(E) a submina încrederea odată de nezdruncinat a oamenilor de ştiinţă în valoarea muncii lor.

40. Care dintre propoziţiile de mai jos exprimă cel mai exact ceea ce sugerează autorul articolului despre criticii care acum cer o schimbare a rolului pe care oamenii de ştiinţă să-l joace în propria cercetare?

(A) Aceşti critici sunt preocupaţi în primul rând de rolul oamenilor de ştiinţă în dezvoltarea armelor nucleare.
(B) Aceşti critici consideră că unele dintre fondurile guvernamentale cheltuite acum pe cercetarea ştiinţifică ar trebui cheltuite pe programe sociale.
(C) Aceşti critici consideră că birocraţii şi oficialii aleşi ar trebui să-şi asume multe dintre prerogativele de care se bucură acum oamenii de ştiinţă.
(D) Aceşti critici, uluiţi că oamenii de ştiinţă se bucură de atâta vreme de imunitate la critică, sunt hotărâţi să submineze credibilitatea oamenilor de ştiinţă.
(E) Aceşti critici nu înţeleg realitatea capacităţilor şi jurisdicţiei oamenilor de ştiinţă.

41. Autorul articolului se referă la războiul nuclear, cel mai probabil, pentru a:

(A) furniza cititorului o paralelă istorică la situaţia contemporană descrisă.
(B) furniza cititorului un contraexemplu la tendinţa dominantă schiţată mai sus.
(C) cita un exemplu contemporan al unei probleme existente de multă vreme.
(D) specifica un exemplu care să susţină o generalizare făcută anterior.
(E) stârni un răspuns emoţional mai degrabă decât unul intelectual.

42. Propoziţia finală a articolului sugerează că atitudinea autorului faţă de politicienii de profesie, este, cel mai probabil, de:

(A) frustrare.
(B) indignare.
(C) cinism amar.
(D) respect împotriva voinţei.
(E) uşoară ridiculizare.

43. Care dintre cuvintele de mai jos, dacă ar înlocui cuvântul "arogare" din ultima propoziţie a textului, ar schimba cel mai PUŢIN sensul propoziţiei?

(A) uzurpare.
(B) negare.
(C) delegare.
(D) subminare.
(E) abuzare.

Ca o democraţie să funcţioneze, e nevoie de un anumit nivel de competenţă politică din partea cetăţenilor ei. Ce standarde trebuie să îndeplinească cetăţenii ca să fie consideraţi competenţi din punct de vedere politic? Într-un stat funcţional, cetăţenii ar trebui atât să ştie ce înseamnă binele public, cât şi să aibă o dorinţă susţinută de a-l realiza, cu alte cuvinte, ar trebui să deţină „virtute civică”.

Şi totuşi, această formulare indică imediat o problemă. Cum ne putem aştepta ca cetăţenii să ştie ce anume constituie binele public? Răspunsurile se încadrează de obicei în două categorii, care pot fi numite perspectiva clasică şi cea modernă. Din perspectiva clasică, cetăţenii trebuie să se străduiască pentru binele unei colectivităţi mai mari din care fac parte. Astăzi, însă, există nenumărate entităţi colective cu care se poate identifica un cetăţean, de la propriul oraş până la întreaga omenire. Ca atare, perspectiva clasică nu mai oferă niciun sfat despre binele cui trebuie căutat de către cetăţean.

Abordarea modernă începe cu presupunerea că fiecare cetăţean este motivat de propriul interes. Utilizând această formulare, binele public constituie atunci suma tuturor intereselor individuale, care trebuie combinate sau integrate conform unor principii acceptabile, precum regula majorităţii. Perspectiva modernă simplifică problema competenţei politice, asigurându-se că dorinţa susţinută de a realiza binele public se va regăsi în ultimă instanţă în competiţia şi compromisul dintre interesele individuale.

Susţinând această perspectivă nu înseamnă neapărat că neg faptul că indivizii vor fi în vreun fel interesaţi de protejarea sau promovarea scopurilor unei comunităţi mai mari din care fac parte; de bună seamă, uneori chiar vor face acest lucru. Cu toate acestea, perspectiva modernă are, într-adevăr, pretenţii morale mai mici de la cetăţeni. Dacă presupunem că pentru cetăţeni este mai uşor să dobândească o înţelegere adecvată a propriilor interese, decât a intereselor celorlalţi şi, ca atare, că motivaţia de a acţiona pentru a-şi atinge interesele este probabil mai puternică decât motivaţia de a atinge interesele celorlalţi, atunci perspectiva modernă necesită o formă sau alta de educaţie civică, pentru a crea cetăţeni cu adevărat competenţi, capabili să integreze interese uneori aflate în conflict.

Problema competenţei politice este astfel redusă la problema educării oamenilor pentru a cunoaşte şi a înţelege nevoile celorlalţi. Dar amploarea şi diversitatea societăţii moderne par să împiedice înţelegerea de tip empatic a acelor mulţi anonimi care alcătuiesc restul comunităţii unui individ. În absenţa unei asemenea empatii, virtutea civică ar necesita un tip de obedienţă produsă de o înţelegere pur abstractă a binelui. Dacă democraţia are nevoie de un asemenea tip de înţelegere, cu siguranţă că viitorul ei în societatea modernă este sumbru. Ca atare, dobândirea competenţei politice devine o chestiune de dacă şi cum ar fi posibilă promovarea unei mult mai răspândite capacităţi de empatie în rândul cetăţenilor.

44. Care dintre afirmaţiile următoare descrie cel mai corect ideea principală a articolului?

(A) Pentru a dobândi competenţă politică reală, cetăţenii trebuie atât să înţeleagă ce înseamnă binele public, cât şi să îşi dorească susţinut să îl realizeze.
(B) Răspunsurile la întrebarea cum pot ajunge cetăţenii să ştie ce înseamnă binele public se împart în două categorii, o viziune clasică bazată pe noţiunea de comunitate şi una modernă bazată pe ideea de interes individual.
(C) Ca democraţia să aibă un viitor în societatea modernă, trebuie să dezvolte cetăţeni competenţi din punct de vedere politic, prin promovarea unei mai mari empatii în rândul acestora.
(D) Deşi viziunea modernă despre cum ajung cetăţenii să înţeleagă binele public se bazează pe ideea de interes individual, există totuşi şi situaţii când cetăţenii ar putea acţiona în interesul comunităţii în ansamblu.
(E) În societatea modernă, realizarea binelui public presupune că cetăţenii îşi pun în balanţă propriile interese cu ale celorlalţi, prin aderarea la un principiu integrant, precum regula majorităţii.

45. Conform articolului, perspectiva clasică şi cea modernă diferă în primul rând în ceea ce priveşte:

(A) modul în care definesc statul funcţional.
(B) valoarea pe care o acordă virtuţii politice.
(C) concepţia lor despre binele public.
(D) numărul cetăţenilor în stat.
(E) măsura în care cetăţenii cred în democraţie.

46. Care dintre următoarele păreri poate fi cel mai rezonabil atribuită autorului articolului?

(A) Defectul esenţial al ambelor perspective, şi clasică şi modernă, este că niciuna nu indică o cale directă către virtutea civică.
(B) Atât empatia, cât şi interesul individual sunt importante pentru buna funcţionare a democraţiilor moderne.
(C) Viziunea clasică este superioară celei moderne pentru că are pretenţii morale mai mari de la cetăţeni.
(D) Cetăţenii moderni nu posedă capacitatea de competenţă politică.
(E) Interesul individual generează un obstacol aproape insurmontabil în atingerea consensului politic.

47. Pornind de la informaţia din articol, atitudinea autorului faţă de democraţie în era modernă poate fi cel mai corect descrisă ca:

(A) încredere că nu este cu adevărat supusă riscului.
(B) speranţă că poate supravieţui.
(C) scepticism la adresa principiilor sale fundamentale.
(D) îndoială că trebuie menţinută.
(E) certitudine că în cele din urmă se va prăbuşi.

48. Cu care dintre următoarele caracterizări ale cetăţeanului modern ar fi, cel mai probabil, de acord autorul?

(A) o persoană nu complet egoistă, dar care ştie foarte puţin despre interesele celorlalţi.
(B) o persoană cu un caracter moral mai slab decât al celor din erele anterioare.
(C) o persoană care se opune cu tărie acţiunilor în beneficiul comunităţii în ansamblu.
(D) o persoană care susţine constant promovarea intereselor comunităţii în ansamblu.
(E) o persoană incapabilă de a dezvolta o înţelegere a intereselor celorlalţi.

49. Care dintre următoarele afirmaţii, dacă ar fi adevărată, ar pune cel mai mult sub semnul întrebării modul în care autorul caracterizează şansele de reuşită a democraţiei în societatea modernă?

(A) Nu este posibil ca o persoană să fie motivată în acţiuni politice de idei abstracte.
(B) Multe democraţii au prosperat, în ciuda lipsei de competenţă politică a cetăţenilor lor.
(C) Capacitatea umană de empatie va rămâne latentă, dacă nu este cultivată prin educaţie.
(D) Cetăţeanul modern se poate simţi loial mai multor comunităţi din societatea modernă în acelaşi timp.
(E) Cu cât este mai diversă o societate, cu atât este mai dificil pentru cetăţenii ei să înţeleagă natura binelui public.

50. Scopul principal al articolului este de a:

(A) compara metodele democraţiilor din vechime prin care se obţine competenţa politică cu cele utilizate astăzi.
(B) susţine că nici viziunea clasică, nici cea modernă nu pot rezolva eficient problema competenţei politice.
(C) avertiza că sfârşitul democraţiei este inevitabil, pentru că cetăţenii moderni nu îi pot înţelege cu adevărat pe semenii lor.
(D) demonstra că viziunea modernă este superioară, arătând că aceasta asigură dorinţa susţinută de a realiza binele public.
(E) identifica ce anume trebuie făcut ca viziunea modernă să poată găsi o soluţie satisfăcătoare pentru problema competenţei politice.

Secţiunea a 3-a – Gândire logică, setul 1 – 25 de întrebări

Funcţia etapelor de somn cu Mişcare Rapidă a Ochilor (MRO) în timpul cărora se produce visul este de a ne ajuta să asimilăm ceea ce am învăţat în timpul zilei.

1. Care dintre următoarele enunţuri, dacă este adevărat, sprijină cel mai bine susţinerea de mai sus?

(A) Cu cât cineva învaţă mai mult când e treaz, cu atât mai multe reprize de MRO va tinde să aibă.
(B) Persoanele care îşi petrec ziua învăţând lucruri noi îşi amintesc visele mai frecvent decât cei care nu învaţă lucruri noi.
(C) Cu cât oamenii au mai multe perioade de somn MRO, cu atât vor învăţa mai uşor a doua zi.
(D) Persoanelor care nu visează mult le trebuie tot atâta timp să înveţe lucruri noi ca şi celor care visează frecvent.
(E) Persoanele cu memorie slabă tind să ţină minte mai bine când au parte de mai mult somn non-MRO.

Angajatul: Regulamentul pentru angajaţi prevede că aceştia trebuie să depună un raport de cheltuieli la sfârşitul unei călătorii în interes de serviciu, şi că nicio cheltuială nu va fi rambursată de companie dacă nu se ataşează la raport şi chitanţa. Cred că pentru călătoria pe care tocmai am făcut-o nu mi se va rambursa nici nota de plată de la hotel, nici costul biletului de avion, nici parcarea la aeroport deoarece nu am reuşit să obţin chitanţă pentru parcarea la aeroport.

2. Părerea angajatului este cel mai bine justificată de asumpţia că el a interpretat regulamentul în sensul căreia dintre variantele de mai jos?

(A) Nu se va rambursa nicio cheltuială pentru care nu se ataşează o chitanţă.
(B) Parcarea la aeroport nu este considerată de către companie ca o cheltuială legitimă în interes de serviciu.
(C) Toate cheltuielile pentru care se prezintă chitanţe vor fi rambursate de către companie.
(D) Compania nu va rambursa nicio cheltuială dacă nu se ataşează chitanţă pentru fiecare cheltuială.
(E) Angajatul care nu depune un raport de cheltuieli nu va primi rambursări pentru o călătorie în interes de serviciu.

Un echipaj de pe o barcă de pescuit consulta întotdeauna previziunile serviciului meteorologic local înainte de a ieşi pe mare. Săptămâna trecută, când serviciul meteorologic a prevăzut vreme bună, membrii echipajului au ieşit în larg la pescuit. După ce au ieşit pe mare însă, o furtună puternică i-a lovit şi a răsturnat barca. Deşi membrii echipajului au fost salvaţi, barca le-a fost distrusă. Când s-a descoperit mai târziu că o baliză folosită de serviciul meteorologic pentru a aduna date referitoare la vânt fusese defectă, echipajul de pescari a acuzat serviciul meteorologic de pierderea bărcii, argumentând că, dacă serviciul meteorologic şi-ar fi întreţinut echipamentul cum se cuvine nu ar fi anunţat vreme bună, şi astfel echipajul nu ar fi ieşit în larg.

3. Care dintre enunţuri de mai jos este asumat ca o premisă în argumentul echipajului de pescari?

(A) Baliza defectă a funcţionat bine până săptămâna trecută.
(B) Previziunile serviciului meteorologic au fost corecte în trecut.
(C) Cu toate că nici alte servicii meteorologice nu au prezis furtună, echipajul de pescari nu a consultat aceste alte servicii meteorologice.
(D) În trecut, barca de pescuit a fost scoasă în larg şi adusă în port cu succes.
(E) Dacă baliza ar fi funcţionat corect, includerea datelor referitoare la vânt ar fi schimbat previziunile serviciului meteorologic.

În cadrul unui experiment, 4 porumbei sălbatici au fost antrenaţi să deschidă cutii de seminţe străpungând cutiile cu ciocul. După încheierea perioadei de antrenament, cele 4 păsări au fost readuse în stolul de păsări sălbatice. Au fost apoi aduse în habitatul păsărilor cutii de seminţe şi într-o lună s-a descoperit că cel puţin 24 de porumbei îşi însuşiseră abilitatea de a străpunge cutiile de seminţe. Astfel, alţi porumbei sălbatici şi-au însuşit, probabil, abilitatea de a deschide cutiile de la cei 4 porumbei care fuseseră antrenaţi în cadrul experimentului.

4. Care dintre enunţurile de mai jos, dacă este adevărat, întăreşte cel mai mult argumentul?

(A) Porumbeii din acest stol erau obişnuiţi să mănânce hrana lăsată de oameni pentru ei.
(B) Porumbeii sălbatici sunt cunoscuţi pentru folosirea numeroaselor strategii inventive în găsirea de noi surse de hrană.
(C) Un grup de control de porumbei care au primit cutii cu seminţe, dar fără antrenament, nu au căpătat deprinderea de a deschide cutiile.
(D) Alţi cercetători din domeniu au experimentat, de asemenea, antrenarea porumbeilor şi lăsarea lor în libertate.
(E) Încercarea de a străpunge obiecte, în special potenţiale surse de hrană, este instinctivă la orice pasăre, inclusiv la porumbei.

Eseistul: Monitorizarea electronică a angajaţilor nu ar trebui să fie interzisă prin lege. Mulţi angajatori o consideră un instrument util pentru productivitate. Lucrătorii, temându-se că angajatorii îi vor da o întrebuinţare greşită, nu sunt de acord cu monitorizarea electronică. Faptul că un instrument poate fi întrebuinţat greşit nu este însă un motiv pentru a-l interzice, ci doar unul pentru a reglementa şi controla utilizarea lui.

5. Ce rol joacă în argumentarea eseistului afirmaţia că un instrument ar putea fi greşit utilizat?

(A) Este concluzia principală a eseistului.
(B) Este menţionată ca temei inadecvat pentru respingerea concluziei principale a eseistului.
(C) Este susţinerea pe care încearcă să o contracareze argumentarea eseistului.
(D) Este generalizarea pe baza căreia concluzia principală este derivată ca un caz particular.
(E) Este un caz particular pornind de la care concluzia principală este formulată ca o generalizare.

După ce a deplâns faptul că nu putem şti ce era în mintea celor care acum 20 000 de ani au făcut picturile din peştera de curând descoperită în Franţa, un ziarist a lăudat frumuseţea şi expresivitatea acestor picturi şi s-a minunat de abilitatea acestor artişti din Epoca de Piatră de a împărtăşi cu noi asemenea daruri incredibile. Dar, dacă cineva poate trăi experienţa picturilor – adică, poate „împărtăşi darurile" – atunci cum poate acea persoană să susţină că nu ştie ce este în mintea artistului? Picturile exprimă acest lucru.

6. În argumentare, ziaristul este criticat pentru că:

(A) susţine că picturile din Epoca de Piatră nu exprimă, în mod real, nimic.
(B) se abţine să laude operele de artă pentru că nu sunt cunoscute intenţiile artistului.
(C) prezintă o comparaţie irelevantă între modul de gândire al oamenilor din Epoca de Piatră şi al fiinţelor umane moderne.
(D) separă ceea ce exprimă o pictură de ceea ce este în mintea artistului.
(E) foloseşte un standard de expresivitate pentru picturile rupestre străvechi care nu se aplică operelor moderne de artă.

Şansele de a câştiga alegerile cresc pentru un candidat politic, dacă acesta se manifestă spontan. O guvernare de succes necesită planificare şi reflecţie. Totuşi, candidaţii care au succes devin adesea lideri naţionali de succes.

7. Care dintre enunţurile de mai jos ajută cel mai mult la soluţionarea paradoxului aparent descris mai sus?

(A) Candidaţii care nu se manifestă spontan ajung adeseori la putere prin manevre politice de culise.
(B) Este mai uşor să îţi impui voinţa asupra personalului de campanie electorală decât asupra unei întregi populaţii.
(C) Liderii naţionali îşi subminează rivalii înainte ca aceştia să atingă succesul politic.
(D) Conducerea unei naţiuni necesită o planificare şi reflecţie mai atente decât conducerea unei campanii politice.
(E) Manifestarea spontană a candidaţilor politici este adeseori realizată printr-o planificare atentă.

După ce în ţara Z a crescut dramatic taxa pe litrul de benzină, s-a stabilit că impactul financiar al acestei creşteri, măsurat în procent din venitul mediu al locuitorilor, a fost substanţial mai mic pentru locuitorii din regiunea nord-estică decât pentru cei din celelalte regiuni. Cel mai probabil, deci, locuitorii regiunii nord-estice conduc maşina în medie mai puţini kilometri decât locuitorii altor regiuni din ţara Z.

8. Fiecare dintre enunţurile de mai jos, dacă este adevărat, întăreşte argumentarea CU EXCEPŢIA:

(A) Venitul mediu al locuitorilor din regiunea nord-estică este aproximativ egal cu al celor din alte regiuni.
(B) Automobilele pe care le conduc locuitorii din regiunea nord-estică nu sunt în medie mai eficiente la consumul de carburant decât cele din celelalte regiuni.
(C) Transportul public în regiunea nord-estică este mai convenabil şi mai ieftin decât în alte regiuni ale ţării.
(D) Muncitorii din regiunea nord-estică locuiesc în general mai aproape de locul de muncă decât cei din celelalte regiuni.
(E) Clima regiunii nord-estice permite conducătorilor auto să utilizeze un tip de benzină mai ieftină decât tipurile de benzină utilizate în celelalte regiuni.

Un cumpărător: La colţul străzii noastre s-a deschis de o săptămână un magazin de produse alimentare. Am făcut cumpărături de acolo de două ori până acum, o dată am cumpărat o cutie de lapte, iar altă dată un ketch-up şi o conservă de peşte. Toate aceste produse achiziţionate de mine până acum au avut termenul de garanţie depăşit. Astfel, nu se poate spune decât un singur lucru: produsele din acest magazin nou sunt toate expirate.

9. Ce rol joacă în argumentul cumpărătorului afirmaţia „produsele din acest magazin nou sunt toate expirate”?

(A) Este o premisă care susţine afirmaţia că produsele achiziţionate până atunci au fost expirate.
(B) Este o concluzie sprijinită de susţinerea că laptele, ketch-up-ul şi conserva de peşte cumpărate au fost expirate.
(C) Este o premisă oferită în sprijinul susţinerii tacite că nu trebuie făcute cumpărături de la magazinul cel nou.
(D) Este o ilustrare semnificativă a ceva ce se întâmplă câteodată într-un magazin nou.
(E) Este o premisă oferită în sprijinul susţinerii că, în magazinul cel nou, laptele, ketch-up-ul şi conservele de peşte sunt expirate.

10. Care dintre următoarele enunţuri arată cel mai bine eroarea din raţionarea cumpărătorului?

(A) Este o generalizare pripită, nepermisă, ce porneşte de la doar trei cazuri de produse expirate.
(B) Nu explică de ce a făcut doar de două ori cumpărături de la magazinul cel nou.
(C) Nu spune cu câte zile era depăşit termenul de garanţie la produsele cumpărate.
(D) Ignoră posibilitatea ca produsele achiziţionate să fi fost comestibile, deşi aveau termenul de garanţie depăşit.
(E) Lasă să se înţeleagă că alte cutii de lapte, de ketch-up şi de conserve să nu fi fost expirate.

Economistul: Ţara noastră nu-şi poate permite să reducă rapid deficitul comercial. Dacă deficitul comercial s-ar reduce brusc, ar scădea în egală măsură şi fluxul împrumuturilor străine şi ar fi o lipsă imediată de capital. Ca reacţie, fie inflaţia, fie dobânzile vor trebui să crească. Dacă ar creşte oricare dintre ele, ar fi recesiune.

11. Care dintre următoarele enunţuri poate fi dedus logic din argumentarea economistului?

(A) Dacă scade brusc fluxul împrumuturilor străine, asta se întâmplă pentru că deficitul comercial a scăzut brusc.
(B) Dacă nu este o lipsă imediată de capital, atunci nici inflaţia nici dobânzile nu o să crească.
(C) Dacă este recesiune, atunci fie au crescut dobânzile, fie a crescut inflaţia.
(D) Dacă deficitul comercial nu scade brusc, atunci nu va scădea nici fluxul împrumuturilor străine.
(E) Dacă scade brusc deficitul comercial, atunci va fi recesiune.

Ţine de natura umană ca la agresiune să răspunzi la fel, tot aşa cum ţine de natura ursoaicei mamă să-şi iubească şi să-şi protejeze puii. Aşa că e imposibil să te conformezi principiului susţinut de unii că la ură şi agresiune ar trebui răspuns cu iubire faţă de agresor.

12. Raţionamentul de mai sus este îndoielnic pentru că:

(A) trage concluzii despre agresiunea umană din fapte ale comportamentului animal.
(B) confundă actele de agresiune cu actele de ură.
(C) consideră de la sine înţeles că oamenii nu pot să acţioneze altfel decât din instinct.
(D) în mod eronat foloseşte termenul "natură" în două sensuri diferite.
(E) încearcă să contrazică o asumpţie despre natură pe baza unor fapte din domeniul moralităţii.

Ziaristul: În stabilirea cu exactitate a vechimii vestigiilor descoperite de arheologi, datarea cu C14 este demult considerată o metodă suficient de precisă. De exemplu, cu ajutorul acestei metode s-a reuşit stabilirea exactă a faptului că dispariţia Culturii Gumelniţa s-a produs în jurul anului 4000 î.Hr.
Arheologul: Până nu demult datarea vârstei vestigiilor arheologice se făcea cu ajutorul C14, dar cu destulă aproximaţie. Recent, mai exact din 2007, vechimea respectivelor vestigii este analizată şi evaluată mult mai precis în laboratoare cu instrumente electronice speciale, care ne-au permis să stabilim că Cultura Gumelniţa a dispărut de fapt prin 4250 î. Hr.

13. Care dintre următoarele enunţuri redă cel mai fidel ideea formulată de ziarist şi pe care o contestă arheologul?

(A) Dispariţia Culturii Gumelniţa s-a produs mai târziu decât se credea.
(B) Datarea cu C14 a vârstei vestigiilor arheologice este o metodă larg folosită.
(C) Datarea cu C14 a vârstei vestigiilor arheologice este îndeajuns de exactă.
(D) Datarea cu C14 a vârstei vestigiilor arheologice este incomodă şi dificil de folosit.
(E) Stabilirea vârstei vestigiilor arheologice cu C14 se face cu mare aproximaţie.

Iulia: Democraţiile moderne suferă de un declin al standardelor de moralitate ale funcţionarilor publici. Am avut ocazia să vedem o scădere a moralităţii la politicieni. Cei mai mulţi politicieni îşi servesc propriile interese mai degrabă decât interesul public. Se concentrează pe răsplătirea grupurilor de interes care i-au sprijinit şi îşi propun să facă bani din clientelism politic după terminarea mandatului.
Matei: Eşti o victimă a propagandei mediatice. În ultimii zece ani nu s-a înregistrat o creştere a numărului de politicieni condamnaţi pentru infracţiuni. Aşa că standardul de moralitate al politicienilor probabil că nu a scăzut.

14. Răspunsul dat Iuliei de către Matei este criticabil mai ales pe motiv că:

(A) fără vreo justificare, face asumpţia că statisticile privind politicienii condamnaţi pentru infracţiuni sunt absolut corecte.
(B) ignoră posibilitatea ca numărul total al politicienilor să fie mai mare în ultimii zece ani.
(C) pierde din vedere faptul că nivelul scăzut al moralităţii la care se referă argumentarea Iuliei nu este în general ilegal.
(D) presupune, fără a oferi vreo justificare, că orice comportament interzis de lege este imoral.
(E) ignoră posibilitatea că, în democraţiile moderne, ar putea fi în interesul public ca media să critice standardul de moralitate al funcţionarilor publici.

Multe feluri de ciuperci trăiesc pe copacii bătrâni, însă foarte puţine pe copacii tineri. Insectele mănâncă frunzele şi coaja copacilor tineri mai des decât frunzele şi coaja copacilor bătrâni. Când o echipă de ecologişti a descoperit că unele ciuperci produc compuşi letali pentru insecte, ei au tras concluzia că acele ciuperci erau probabil responsabile pentru rezistenţa copacilor bătrâni la insecte.

15. Care dintre enunţurile de mai jos, dacă ar fi adevărat, ar întări cel mai mult raţionamentul ecologiştilor?

(A) Copacii bătrâni care găzduiesc un număr relativ mare de ciuperci tind să fie mai puţin rezistenţi la insectele dăunătoare decât copacii care găzduiesc un număr relativ mic de ciuperci.
(B) Copacii tineri sunt stropiţi regulat cu pesticide despre care se ştie că fac unele insecte mai rezistente.
(C) Copacii bătrâni stropiţi cu fungicide au fost mai puternic atacaţi de insecte decât copacii tineri stropiţi cu aceleaşi fungicide.
(D) Copacii tineri sunt adesea tăiaţi înainte să fie suficient de maturi pentru a găzdui multe tipuri de ciuperci.
(E) Ciupercile care trăiesc pe copacii tineri constituie hrana de bază a unor specii de insecte.

Ziaristul: Guvernul trebuie să continue să impună reguli televiziunii. Dacă nu o face, iniţial se va constata o creştere economică datorită unui număr mai mare de posturi şi o creştere a audienţei, dar cu preţul unei scăderi mai mari a alfabetizării decât cea de acum. Acest lucru, la rândul său, va duce la continua deteriorare a capacităţii de raţionare a electoratului, iar în cele din urmă va submina stabilitatea politică necesară unei creşteri economice de lungă durată.

16. Care dintre principiile de mai jos, dacă ar fi valabil, ar sprijini cel mai mult raţionamentul ziaristului?

(A) Creşterea economică pe termen lung nu este mai importantă decât alfabetizarea şi alte obiective cu valoare socială.
(B) Stabilitatea politică are valoare numai în măsura în care este necesară pentru o creştere economică pe termen lung.
(C) Electoratul ar trebui să decidă cum ar fi cel mai bine să se împiedice deteriorarea continuă a capacităţii lui de raţionare.
(D) Scopul oricărei schimbări în politica guvernului ar trebui să fie scăderea ariei de reglementare guvernamentală.
(E) Politicile guvernamentale care ajută la menţinerea unei creşteri economice pe termen lung ar trebui să aibă prioritate faţă de cele care produc o creştere doar pe termen scurt.

Agenţia Naţională a Producătorilor de Sisteme Informatice (ANPSI) informează că în ultima vreme sistemele antivirus au o popularitate crescută. Totuşi, un recent studiu de piaţă, pus la dispoziţie de o societate specializată în studii de piaţă din nordul ţării, arată că vânzările de sisteme anti-virus au scăzut în ultimii 2 ani, ca şi vânzările de alte sisteme informatice precum cele de prelucrare a textului şi a imaginii, sau cele de stocare şi manipulare a datelor. Prin urmare, sistemele antivirus nu sunt mai căutate azi faţă de acum 3 ani.

17. Care dintre următoarele enunţuri, dacă este adevărat, slăbeşte cel mai mult forţa argumentului de mai sus?

(A) Studiul de piaţă este irelevant deoarece a folosit date colectate doar de la firme din nordul extrem al ţării.
(B) ANPSI va organiza în viitorul apropiat un studiu de piaţă independent.
(C) Societatea din nordul ţării este sprijinită de ANPSI.
(D) Un sondaj de opinie arată că publicul este foarte interesat de protejarea sistemelor informatice faţă de atacurile viruşilor.
(E) Publicul este de obicei mai mare consumator de produse informatice de uz general.

Persoanele bolnave de viroză respiratorie se pot vindeca rapid apelând la medicamentul antigripal prezentat la TV, care se eliberează din farmacii fără reţetă. Bolnavii hipertensivi trebuie însă să ştie că administrarea acestui medicament antigripal are şi o serie de efecte secundare negative, aşa cum ar fi: dureri de cap temporare, o senzaţie trecătoare de moleşeală şi o creştere a tensiunii arteriale. Deşi recuperarea nu este la fel de rapidă, tratarea virozei respiratorii cu ceaiuri şi preparate specifice din plante medicinale este total lipsită de efectele secundare negative menţionate, dar este la fel de eficientă. Prin urmare, ...

18. Care dintre următoarele variante de răspuns este continuarea logică a relatării de mai sus?

(A) bolnavii hipertensivi trebuie să-şi verifice tensiunea arterială înainte de a se trata de viroză respiratorie cu medicamente antigripale.
(B) bolnavii hipertensivi nu trebuie să se trateze de viroză respiratorie cu medicamente antigripale prezentate în reclamele TV.
(C) bolnavii hipertensivi nu trebuie să se trateze de viroză respiratorie cu medicamente eliberate din farmacie fără reţetă.
(D) bolnavii hipertensivi de viroză respiratorie trebuie să respecte sfatul altor hipertensivi care s-au vindecat de viroză respiratorie.
(E) bolnavii hipertensivi trebuie să se trateze de viroză respiratorie cu ceaiuri şi preparate specifice din plante medicinale.

Potrivit doctorilor, toxemia, o stare care poate afecta o femeie însărcinată, este asociată, în forma sa cea mai uşoară, cu creşterea rapidă în greutate. În trecut, deşi cauzele toxemiei erau necunoscute, doctorii susţineau că femeile însărcinate trebuie să îşi limiteze creşterea în greutate pentru că aceasta poate fi controlată şi ar putea fi una dintre cauzele toxemiei.

19. Care dintre schemele de raţionare de mai jos se aseamănă cel mai mult cu cea din argumentarea doctorilor?

(A) Copiii care sunt excesiv de rebeli au de obicei părinţi permisivi. Deşi nu se ştie ce provoacă nesupunerea la copii, părinţii ar trebui să evite să fie permisivi pentru că ei îşi pot controla comportamentul permisiv şi permisivitatea ar putea fi o cauză a nesupunerii.
(B) Exerciţiul fizic arde caloriile. Persoanele care sunt preocupate de creşterea excesivă în greutate ar trebui să facă regulat exerciţii fizice deoarece caloriile arse nu pot produce creşterea în greutate.
(C) Creşterea infracţionalităţii este asociată cu creşterea populaţiei de adolescenţi şi adulţi tineri. Se poate trage concluzia că, deşi alţi factori influenţează infracţionalitatea, nu trebuie să se atribuie niciunuia dintre aceşti factori creşterea infracţionalităţii, fără să se ia în considerare schimbările în cadrul populaţiei tinere.
(D) Cele mai multe probleme de relaţii umane sunt asociate cu erori de comunicare; prin urmare, cursurile de pregătire maritală, pentru a împiedica transmiterea de mesaje neintenţionate de către soţi, ar trebui să abordeze modurile în care comunicarea eşuează.
(E) Copiii care au probleme legate de mişcarea ochilor pot avea dificultăţi în a învăţa să citească; prin urmare, ar trebui verificat dacă copiii au probleme de vedere înainte a fi învăţaţi să citească pentru că problemele legate de mişcarea ochilor pot fi cauzate şi de factori care produc şi alte probleme de vedere.

În timpul orei de dirigenţie, după un zgomot puternic auzit din direcţia cancelariei, dirigintele părăseşte sala de clasă. Peste un timp, după ce zgomotul nu s-a mai auzit şi atmosfera în liceu s-a calmat, a reapărut şi dirigintele. Deoarece el nu a dat nici la plecare, nici la întoarcere, vreo explicaţie elevilor referitoare la motivele plecării lui, elevii au înţeles că dirigintele a contribuit la dispariţia zgomotului.

20. Raţionamentul elevilor este vulnerabil pentru că nu ia în considerare mai ales următoarea posibilitate:

(A) Directorul liceului a îndepărtat, de fapt, sursa zgomotului din direcţia cancelariei.
(B) Elevii au întotdeauna încredere în dirigintele lor.
(C) Dirigintele rezolvă uneori problemele administrative.
(D) În liceu au loc zilnic lucrări de reamenajare.
(E) Zgomotul nu a fost într-atât de puternic încât să îl deranjeze pe diriginte.

Profesorul: Această universitate ar trebui să evalueze succesul anual al fiecărui departament de limbă străină pe baza numărului de studenţi care absolvă specialitatea principală în cadrul fiecăruia dintre ele. Asta pentru că fiecare departament are oportunităţi egale de a-şi demonstra succesul prin atragerea studenţilor. Numărul absolvenţilor cu specialitatea principală la fiecare departament este indicatorul cel mai exact al calităţii predării oferite acolo; cu cât numărul este mai mare, cu atât mai bună este calitatea predării. Un departament de limbă străină care atrage de două ori mai mulţi studenţi decât altul trebuie considerat ca având un succes de două ori mai mare.

21. Care dintre următoarele este o premisă asumată în argumentul profesorului?

(A) Niciun departament de limbi străine nu este forţat de raţiuni de spaţiu să refuze vreun potenţial absolvent.
(B) Restricţiile bugetare pentru personalul auxiliar poate face dificilă recrutarea unor potenţiali absolvenţi pentru unele departamente.
(C) Cercetarea ştiinţifică făcută de personalul didactic de la departamentele de limbi străine influenţează calitatea predării de acolo.
(D) Acelaşi număr şi varietate de cursuri se oferă în fiecare departament de limbi străine de la un an la altul.
(E) Studenţi diferiţi care urmează un curs de limbă străină nu evaluează niciodată în mod diferit calitatea predării acelui curs.

Dan: Cu mai mult timp în urmă, Uniunea Astronomică Internaţională i-a contestat lui Pluto caracterul de planetă a sistemului solar, idee care a fost de îndată acceptată de astronomi, dar şi de ziariştii avizi după ştiri senzaţionale. Drept urmare a faptului că are un diametru de numai 13.600 Km., că se află la extremitatea sistemului solar şi că are o atmosferă extrem de rarefiată compusă din neon, putem conchide că Pluto este doar un asteroid, dar sub niciun aspect nu poate fi considerat o planetă a sistemului nostru solar.
Radu: Recent, folosind metode de investigaţie de ultimă oră care s-au bazat inclusiv pe valorificarea datelor culese cu ajutorul sondelor spaţiale şi a sateliţilor artificiali, oamenii de ştiinţă au dovedit că definirea lui Pluto ca asteroid face imposibilă clasificarea exactă a planetelor din interiorul şi din afara sistemului nostru solar. Ca atare, statutul lui Pluto trebuie reconsiderat şi acest corp astronomic trebuie să-şi redobândească statutul de planetă.

22. Care din următoarele enunţuri redă cel mai exact ideea lui Dan contestată de spusele lui Radu?

(A) Pluto are un diametru de numai 13.600 Km., prea mic în raport cu alte planetele din sistemul nostru solar.
(B) Pluto se află tocmai la extremitatea sistemului nostru solar.
(C) Definiţia dată lui Pluto de Uniunea Astronomică Internaţională nu este prea precisă.
(D) Pluto are o atmosfera prea rarefiată pentru a face parte din sistemul nostru planetar.
(E) Pluto nu ar trebui considerată planetă a sistemului nostru solar.

Zoologul: Vulpea polară şi iepurele polar au urechi mici, pe când rudele lor din deşert au urechi ce par mult prea mari faţă de corpurile lor. Urechile mici sunt esenţiale la pol, căci unele mai mari ar risca să degere. În deşert, urechile exagerat de mari ajută la eliminarea căldurii corporale, pentru că sunt puternic vascularizate la suprafaţa pielii şi, astfel, căldura sângelui se evaporă. Aşadar, dimensiunea urechilor poate indica locul unde trăieşte o vulpe sau un iepure.

23. Care dintre următoarele enunţuri este cel mai bine susţinut de argumentaţia zoologului?

(A) Dimensiunea urechilor nu este principalul criteriu după care vulpile şi iepurii se pot clasifica în animale polare şi animale deşertice.
(B) Dimensiunea urechilor este expresia modului de adaptare a vulpii şi a iepurelui la condiţiile de mediu.
(C) Dimensiunea urechilor este decisivă pentru identificarea locului unde trăiesc vulpile şi iepurii.
(D) Dimensiunea urechilor vulpii şi iepurelui este cea care ne ajută să ne dăm seama dacă ne aflăm la pol sau în deşert.
(E) Dimensiunea urechilor explică doar parţial diferenţierile corporale dintre vulpile si iepurii care trăiesc la pol şi vulpile şi iepurii care trăiesc în deşert.

Încă de la înfiinţare, ziarul nostru a refuzat să publice ştiri şocante, senzaţionale, care atrag un public mai larg, deşi ele nu sunt ştiri serioase şi relevante pentru viaţa socială. Prin urmare, ziarul nostru nu poate fi inclus sub nicio formă în categoria tabloidelor, a ziarelor neserioase.

24. Care dintre următoarele enunţuri reprezintă o premisă asumată în argumentul de mai sus?

(A) Orice tabloid publică ştiri neserioase şi irelevante pentru viaţa socială.
(B) Orice tabloid atrage un public mai larg.
(C) Ştirile şocante, senzaţionale vând mai bine ziarele.
(D) Niciun ziar nu ar trebui să publice ştiri şocante, senzaţionale.
(E) Orice ziar ar trebui să se adapteze cerinţelor publicului larg.

Majoritatea speciilor de şopârle a dezvoltat de-a lungul timpului o capacitate uluitoare de a scăpa de urmăritorii nedoriţi: cedarea unei părţi din propriul corp. În situaţii fără ieşire, micile vieţuitoare îşi pot desprinde coada care, zvârcolindu-se, atrage atenţia prădătorului lăsând liberă calea celui atacat. În felul acesta, atacatorul distras se alege cu o mică gustare, în timp ce şopârla scapă cu viaţă. Astfel, supravieţuirea este pentru majoritatea şopârlelor o chestiune de adaptare ingenioasă la provocările mediului în care trăiesc.

25. Ce rol joacă, în cadrul argumentării de mai sus, afirmaţia că supravieţuirea este pentru majoritatea şopârlelor o chestiune de adaptare ingenioasă la provocările mediului în care trăiesc?

(A) Este o ipoteză care, deşi aparent ţine locul concluziei, verifică afirmaţia că şopârlele şi-au dezvoltat în timp capacitatea de a scăpa de prădători prin cedarea unei părţi din propriul corp.
(B) Este o reformulare a principiului potrivit căruia adaptarea la mediu joacă rolul cel mai important în evoluţia speciilor animale.
(C) Este o generalizare pornind de la analiza modului în care orice şopârlă scapă cu viaţă în faţa atacatorilor.
(D) Este o concluzie trasă pe baza observaţiilor privind comportamentul majorităţii şopârlelor atunci când sunt agresate.
(E) Este o observaţie nefondată privind ingeniozitatea cu care şopârlele s-au adaptat de-a lungul timpului la provocările mediului în care trăiesc.

Secţiunea a 4-a – Gândire logică, setul 2 – 25 de întrebări

Purtătorul de cuvânt: Compania noastră a fost criticată pentru reclamele cu jucători profesionişti de hochei care sunt consideraţi a fi printre cei mai violenţi pe gheaţă. Se consideră că aceste reclame transformă persoane violente în modele pentru copiii uşor impresionabili. Dar aceste critici scapă din vedere scopul reclamelor, care nu este de a crea modele, ci de a promova produse, iar prezenţa acestor staruri în reclamele noastre ne ajută să facem acest lucru.

26. Raţionamentul din argumentarea purtătorului de cuvânt este eronat deoarece:

(A) schimbă subiectul de la presupusele efecte ale reclamelor la efectele scontate ale acestora.
(B) recurge la o falsă autoritate menţionând faptul că jucătorii din reclame sunt staruri.
(C) atacă caracterul jucătorilor menţionând că se presupune că sunt violenţi.
(D) contrazice concluzia pe care îşi propune iniţial să o demonstreze.
(E) nu susţine afirmaţia potrivit căreia criticii îi acuză pe jucătorii din reclame că sunt dintre cei mai violenţi pe gheaţă.

Recenta răspândire a unei boli rare de sânge este îngrijorătoare, mai ales deoarece nu i se cunosc cauzele. Majoritatea cercetătorilor bănuiesc că scăderea nivelului hormonului tiroxină din creier contribuie la contractarea bolii, deşi în acest moment este greu de stabilit natura exactă a relaţiei dintre scăderea tiroxinei şi boală. Este important de remarcat totuşi că majoritatea oamenilor care au un nivel foarte scăzut al tiroxinei nu contractează boala.

27. Care dintre afirmaţiile următoare este susţinută cel mai bine de informaţiile de mai sus?

(A) Scăderea nivelului tiroxinei este cunoscută a contribui la contractarea bolilor de sânge obişnuite.
(B) Scăderea nivelului tiroxinei nu este singurul factor răspunzător de contractarea acestei boli rare de sânge.
(C) Cu cât este mai scăzut nivelul tiroxinei cu atâta scade probabilitatea ca persoana să contracteze această boală rară de sânge.
(D) Scăderea nivelului tiroxinei a avut loc mai frecvent în ultima perioadă decât în trecut.
(E) Scăderea nivelului tiroxinei nu contribuie la majoritatea cazurilor acestei boli rare de sânge.

Carmen: Adulţii îşi neglijează părinţii. Dintre adulţii care au părinţi în viaţă, 97% nu locuiesc cu părinţii, iar din acest procent numai 3% au oferit recent îngrijire unui părinte.

Luca: Dacă 97% nu locuiesc cu părinţii, înseamnă ca 3% locuiesc cu ei, şi acesta este un fel de îngrijire, deci această cifră trebuie adăugată la cei care au oferit îngrijire unui părinte. Această cifră nu este deranjant de mică de vreme ce majoritatea adulţilor au nevoie de îngrijire numai în ultimii ani de viaţă. În plus, mulţi părinţi au mai mulţi copii, iar dacă unul le oferă îngrijire, s-ar putea să nu fie nevoie şi de ajutorul celorlalţi.

28. Luca îşi construieşte argumentul:

(A) punând dovezile lui Carmen într-o nouă perspectivă.
(B) punând sub semnul întrebării metodele lui Carmen de a aduna date.
(C) redefinind limitele de vârstă.
(D) contrazicând presupunerea lui Carmen că există o obligaţie morală.
(E) arătând că se poate ajunge la aceeaşi concluzie indiferent dacă premisa este adevărată sau falsă.

29. Argumentaţia lui Luca ajunge la concluzia că:

(A) adulţii care au părinţi în viaţă le oferă acestora suficient sprijin material şi emoţional.
(B) condiţiile vieţii moderne au dus la neglijarea obligaţiilor copiilor adulţi faţă de părinţii lor.
(C) majoritatea copiilor cu părinţi în vârstă interacţionează puţin cu aceştia, fie pentru a da, fie pentru a primi ajutor.
(D) cifrele prezentate de Carmen nu arată că adulţii neglijează nevoile de îngrijire ale părinţilor lor.
(E) datele menţionate de Carmen arată că părinţii cu copii adulţi le acordă mai mult ajutor propriilor copii, decât primesc de la ei.

Maria: În mod ireversibil, natura devine din ce în ce mai imprevizibilă din cauza intervenţiei oamenilor. Ploile, temperaturile, inundaţiile, ciclicitatea anotimpurilor, conţinutul aerului şi al apei în cele mai îndepărtate colţuri ale planetei – toate au fost schimbate de intervenţia umană. Natura şi umanitatea au fost întotdeauna lucruri distincte. Acum tot pământul este o fermă, o mină, o groapă de gunoi. Natura a ajuns la capătul puterilor.

Tudor: Dar oamenii fac parte din natură, deci orice fac este natural.

30. Respingerea ideilor Mariei de către Tudor se bazează pe:

(A) o auto contrazicere.
(B) o apelare la date concrete.
(C) o respingere a unei analogii.
(D) o definiţie alternativă a unui termen.
(E) o lipsă de înţelegere a puterii dovezilor.

Oamenii care au un nivel crescut de toleranţă faţă de autoritate acceptă ordinele mai uşor decât cei care nu tolerează bine autoritatea. De exemplu, sunt mai dispuşi să îndeplinească un ordin fără să li se explice motivele acestuia. Cu toate acestea, astfel de persoane au în general calităţi de lider mediocre. Deşi se ştie asta, în armată încă se încearcă, pe cât posibil, să se recruteze oameni cu un nivel ridicat de toleranţă faţă de autoritate, deoarece aceştia acceptă mai uşor ordinele.

31. Care dintre enunţurile de mai jos este cel mai bine susţinut de afirmaţiile din text, dacă acestea sunt adevărate?

(A) Armata apreciază capacitatea de a tolera ordinele mai mult decât calităţile de lider.
(B) Armata nu ia în considerare calităţile de lider ale posibililor recruţi.
(C) Oamenii cu un nivel ridicat de toleranţă faţă de autoritate sunt mai predispuşi la a-şi asuma poziţii de lider în armată.
(D) Cei care recrutează pentru armată au în general un nivel crescut al toleranţei pentru autoritate.
(E) Oamenii cu calităţi de lider peste medie vor refuza să ducă la îndeplinire un ordin fără să ştie motivul acestuia.

Funcţionarea normală a genei longevităţii diminuează activitatea enzimei care încetineşte funcţionarea creierului şi, ca atare, la cei care nu îmbătrânesc prematur această enzimă care încetineşte activitatea creierului nu funcţionează la capacitate maximă.

32. Care din următoarele enunţuri redă cel mai exact o premisă asumată în argumentul de mai sus?

(A) Longevitatea unui om depinde de calitatea mediului în care trăieşte şi lucrează, de hrana consumată şi de comportamentul său în general.
(B) Funcţionarea normală a genei longevităţii depinde de felul în care funcţionează structura genetică a fiecărei persoane.
(C) Enzima care influenţează nivelul activităţii creierului determină producerea şi stocarea de energie din creier.
(D) Enzima care încetineşte activitatea creierului este un compus organic care nu accelerează sau frânează procesele biologice din creier.
(E) Funcţionarea normală a genei longevităţii previne îmbătrânirea prematură.

Rezultatele unui studiu comportamental privitor la particularităţile de personalitate ale adolescenţilor din familii temporar dezintegrate arată că aceştia sunt prudenţi, timizi, au o slabă capacitate de contact social, tendinţe de rivalitate, egocentrism, iar cei din familii complete sunt mai comunicabili şi amabili, posedă un spirit de rivalitate scăzut şi o dezvoltare medie a încrederii şi suspiciunii. Deoarece activitatea reprezentanţilor zonali de vânzări presupune frecvente deplasări de lungă durată, rezultă că adolescenţii din asemenea familii ....

33. Care dintre următoarele variante de răspuns reprezintă continuarea logică a textului de mai sus?

(A) au o reţea socială foarte bine dezvoltată.
(B) sunt comunicativi şi lipsiţi de egoism.
(C) sunt precauţi în relaţiile sociale.
(D) sunt amabili cu adolescenţi din familii complete.
(E) nu sunt suspicioşi sau temători.

Banca Naţională din Ravonia, o ţară în care inflaţia este foarte puternică, a emis o bancnotă de o sută de miliarde de dolari ravonieni, cu care nu se poate cumpăra decât o singură pâine în Ravonia. Cu toate acestea, bancnota de o sută de miliarde de dolari ravonieni a ajuns să fie vândută pe Internet cu optzeci de dolari americani, echivalentul a câteva sute de pâini în SUA.

34. Care dintre următoarele explică cel mai bine paradoxul de mai sus?

(A) Bancnota de o sută de miliarde de dolari ravonieni este atractivă pentru că este intens colorată, conţinând peisaje exotice.
(B) Bancnota este atractivă pentru că are imprimat chipul preşedintelui Ravoniei, care este un dictator temut.
(C) Bancnota este cumpărată în SUA, care are o monedă cu aceeaşi denumire, iar unii cetăţeni o achiziţionează ca pe un suvenir pentru ineditul ei.
(D) În Ravonia este posibilă schimbarea valutei folosind Internetul.
(E) În situaţii de inflaţie puternică este frecventă apariţia unor bancnote de valori aparent mari.

Multe tipuri de ochelari de soare, deşi filtrează lumina solară vizibilă, nu reuşesc să blocheze razele ultraviolete care sunt invizibile şi pot afecta ochiul. Dintre aceste tipuri de ochelari, cei cu lentile foarte închise la culoare nu protejează la fel de bine ochii de efectele negative ale razelor ultraviolete ca şi ochelarii cu lentile mai deschise la culoare.

35. Care dintre enunţurile următoare, dacă este adevărat, ajută cel mai mult la explicarea diferenţei de protecţie împotriva razelor ultraviolete?

(A) Efectele negative ale razelor ultraviolete apar de obicei numai după mulţi ani de expunere la lumina solară.
(B) Mulţi dintre cei care aleg să poarte ochelari cu lentile foarte închise la culoare fac acest lucru pentru că ochii lor sunt foarte sensibili la lumina solară.
(C) Acum este posibil să fabrici ochelari de soare care blochează aproape complet razele ultraviolete, acoperind lentila cu substanţe care blochează aceste raze şi care sunt aproape incolore.
(D) Mulţi oameni îşi aleg ochelarii de soare în funcţie de modă mai degrabă decât de puterea lor de protecţie împotriva razelor solare.
(E) Lentilele foarte închise la culoare filtrează mai mult lumina decât lentilele mai deschise la culoare, provocând mărirea pupilelor şi permiţând razelor ultraviolete să pătrundă mai bine în ochi decât atunci când pupilele nu sunt mărite.

În ultimii 30 de ani, compania Flan a fost lăudată pentru atitudinea progresistă din punct de vedere social faţă de angajaţi şi pentru comportamentul etic atât faţă de clienţi, cât şi faţă de furnizori. Până recent, compania a înregistrat o dezvoltare remarcabilă şi profituri importante. Totuşi, în ultimii 5 până la 10 ani piaţa de desfacere a companiei
s-a diminuat semnificativ, compania a înregistrat pierderi majore şi pentru prima dată a trebuit să disponibilizeze mulţi angajaţi.

36. Care dintre următoarele enunţuri este cel mai bine susţinut de informaţiile de mai sus?

(A) Comportamentul etic şi progresist din punct de vedere social al companiilor încurajează de obicei creşterea şi profitul.
(B) Comportamentul etic şi progresist din punct de vedere social al companiilor creşte riscul oricărei companii de a-şi pierde o parte din piaţa de desfacere.
(C) Comportamentul etic şi progresist din punct de vedere social al companiilor nu garantează creşterea şi profitul.
(D) Este foarte greu ca o companie să îşi menţină creşterea şi profitul pe o perioadă de 30 de ani.
(E) În cazul scăderii pieţei de desfacere şi a înregistrării unor pierderi, o companie nu poate face altceva decât să disponibilizeze mulţi angajaţi.

Deşi astronomii din Asia au făcut însemnări despre supernova din anul 1054, cei din Europa nu au făcut nicio asemenea însemnare. Unii istorici susţin că acest lucru se datorează unei erupţii vulcanice în Islanda, care a creat atât de mult praf şi fum încât supernova nu s-a putut vedea din Europa. Ca dovadă a acestui lucru, istoricii scot în evidenţă foametea accentuată din Europa în acel an; foametea extinsă poate fi determinată de exploziile vulcanice prin diminuarea luminii solare provocată de cenuşă.

37. Care dintre următoarele enunţuri exprimă o premisă cerută de argumentul istoricului?

(A) Nu a existat activitate vulcanică în Asia în anul 1054.
(B) Astronomii din Europa erau la fel de sofisticaţi ca cei din Asia în acea vreme.
(C) Foametea extinsă a fost cauzată deseori de exploziile vulcanice.
(D) Islanda este unul dintre puţinele locuri din lume cu vulcani suficient de mari pentru a diminua lumina solară prin erupţiile lor.
(E) Astronomii din Europa ar fi făcut însemnări despre supernovă dacă aceasta ar fi fost vizibilă de aici.

Progresul tehnologic în precizia ceasurilor şi a altor mijloace de măsurare a timpului a ajutat în mod repetat la creşterea productivităţii, îmbunătăţind sincronizarea între lucrători. Acum avem dispozitive capabile să măsoare timpul mai precis ca înainte. Cu toate acestea, precizia crescută în măsurarea timpului cu ajutorul acestor dispozitive nu va duce probabil la creşterea productivităţii, deoarece creşterea preciziei are loc la niveluri mult prea mici ca să poată fi percepută de oameni.

38. Ce rol are, în argumentul de mai sus, expresia "deoarece creşterea preciziei are loc la niveluri mult prea mici ca să poată fi percepută de oameni" ?

(A) Sugerează fenomene alternative la care se aplică concluzia.
(B) Oferă un criteriu conform căruia societăţile umane pot fi diferenţiate una de cealaltă.
(C) Oferă un motiv pentru care o previziune bazată pe condiţii anterioare nu se va dovedi adevărată în viitor.
(D) Invocă o explicaţie istorică pentru un curent contemporan.
(E) Înlătură o preocupare pentru un termen tehnic folosit în argument.

39. Care dintre enunţurile următoare, dacă este adevărat, ajută cel mai mult la subminarea argumentului?

(A) Alţi factori în afară de îmbunătăţirile aduse ceasurilor au fost necesari pentru creşterea recentă a productivităţii industriale.
(B) Computerele din viitor vor fi capabile să măsoare timpul şi mai precis decât modelele actuale.
(C) Societăţile umane îşi pot spori productivitatea fără să îşi îmbunătăţească mijloacele de a măsura timpul.
(D) Nu toate progresele tehnologice duc la o precizie sporită a măsurării timpului.
(E) Dispozitivele moderne de a măsura timpul pot creşte şi mai mult productivitatea, îmbunătăţind sincronizarea maşinăriilor computerizate.

Un scriitor SF: Cea mai bună explicaţie pentru apariţia vieţii pe Pământ este aceea care presupune că anumite microorganisme au aterizat aici purtate de meteoriţi sau alte corpuri cereşti mai mici sau mai mari, deoarece viaţa nu putea apărea din nimic. Aceasta înseamnă că orice formă de viaţă de pe planeta noastră este, în cele din urmă, de origine extraterestră. Cum omul este o formă de viaţă apărută ca urmare a evoluţiei din acele microorganisme primordiale, se poate conchide că...

40. Care dintre următoarele enunţuri exprimă cel mai bine concluzia celor de mai sus?

(A) Microorganismele sunt forme de viaţă extraterestră.
(B) Aterizarea microorganismelor purtate de anumite corpuri cereşti reprezintă originea vieţii pe Pământ.
(C) Viaţa pe Pământ este de origine extraterestră.
(D) Omul, la rândul său, este de origine extraterestră.
(E) Omul este rezultatul evoluţiei din microorganismele primordiale.

Celebrul astrofizician, profesorul H., nu a susţinut niciodată că există alte planete locuite de fiinţe inteligente. Prin urmare, putem să îl considerăm pe profesorul H. ca fiind un om de ştiinţă remarcabil, care respinge ipoteza conform căreia ar exista inteligenţă pe alte planete.

41. Care dintre argumentele de mai jos conţine o eroare de raţionament similară celei din argumentul din text?

(A) Niciunul dintre psihologii numiţi de tribunal nu au fost dispuşi să depună mărturie că, la momentul împuşcăturilor, clientul meu ar fi avut discernământ. Prin urmare, ar trebui să ajungeţi la concluzia că, la momentul împuşcăturilor, clientul meu nu a avut discernământ.
(B) Un biolog celebru, după ani de studiu atent, a ajuns la concluzia că dovezile în legătură cu existenţa monstrului din Loch Ness nu sunt convingătoare. Prin urmare, ar trebui să fim rezervaţi în privinţa existenţei unui astfel de animal.
(C) Frunzaru, care urmăreşte îndeaproape cursele de cai, nu mi-a spus nimic nici mie nici altcuiva în legătură cu câştigarea următoarei curse de către calul prietenului său. Rezultă că Frunzaru crede că acest cal nu va câştiga următoarea cursă.
(D) Un psiholog celebru a analizat atent ceea ce se consideră a fi cele mai bune dovezi pentru percepţia extrasenzorială şi a descoperit că niciuna dintre acestea nu demonstrează existenţa percepţiei extrasenzoriale. Prin urmare, suntem îndreptăţiţi să credem că percepţia extrasenzorială este imposibilă.
(E) Nicoleta nu a zis niciodată că ar fi interesată de obţinerea unei diplome de antropologie. Dar şi-a manifestat interesul faţă de obţinerea unei diplome de chimie. Prin urmare, Nicoleta se va înscrie probabil la un curs de chimie.

Dacă niciun număr prim nu are divizori proprii şi unele numere impare au divizori proprii, atunci unele numere impare nu sunt numere prime.

42. Care dintre următoarele argumente are aceeaşi structură de raţionare ca şi cel de mai sus?

(A) Dacă niciun mamifer nu respiră prin branhii, iar balena este mamifer, atunci ea nu respiră prin branhii.
(B) Niciun aparat electronic nu este vieţuitor, însă unele aparate electronice pot gândi, prin urmare, unele obiecte care pot gândi nu sunt vieţuitoare.
(C) Dacă unele reptile nu au picioare şi toate reptilele sunt vertebrate, atunci unele vertebrate nu au picioare.
(D) Dacă niciun savant nu se mărgineşte cu totul într-un domeniu ştiinţific şi unii erudiţi se mărginesc într-un singur domeniu ştiinţific, atunci unii erudiţi nu sunt savanţi.
(E) Dacă niciun clovn nu este serios, iar unii clovni sunt actori, înseamnă că unii actori nu sunt serioşi.

Psihologul: Ştiinţa psihologică actuală nu poate întotdeauna explica adecvat fenomene aparente precum clarviziunea, reîncarnarea sau chiar hipnoza. Din moment ce nu pot fi explicate cu ajutorul unor ştiinţe precum psihologia, psihiatria sau neurofiziologia, aceste fenomene nu sunt fenomene strict fizice, iar studiul lor revine filosofiei.

43. Care dintre următoarele enunţuri exprimă o premisă necesară pentru concluzia psihologului?

(A) Filosofia studiază doar fenomene ce nu pot fi abordate strict ştiinţific.
(B) Tot ce nu poate fi explicat de ştiinţă nu este fenomen strict fizic.
(C) Psihologia, psihiatria şi neurofiziologia folosesc tipare explicative similare.
(D) Tot ce nu este fenomen fizic este un fenomen paranormal.
(E) Orice fenomen fizic poate primi o explicaţie strict ştiinţifică.

Eticianul: Interzicerea minciunii se bazează pe efectele negative pe care le are aceasta asupra celorlalţi şi tendinţa mărturiilor false de a scădea încrederea pe care ne dorim să o avem în vorbele celorlalţi. Când cineva minte cu privire la felul în care a votat la alegeri prin vot secret, totuşi, nu există efecte negative asupra celui care este înşelat şi, de vreme ce falsitatea afirmaţiei tinde să ducă la o lipsă de încredere generală în afirmaţiile legate de modul în care a votat o persoană, acest lucru sprijină scopul cu care a fost introdus votul secret. Prin urmare, când cineva este întrebat de către cei care efectuează sondaje cum a votat, îi este permis să mintă.

44. Care dintre următoarele enunţuri, dacă este adevărat, susţine cel mai bine argumentul expertului în etică?

(A) Să minţi în legătură cu felul în care ai votat are efecte negative asupra organizaţiei care face sondajul, dar nu şi a altcuiva.
(B) Să îi minţi pe ceilalţi nu îi afectează fizic în acelaşi mod în care o face un act de agresiune.
(C) Să minţi despre politică nu îi afectează decât pe politicieni.
(D) Votul secret are ca scop să împiedice orice persoană să afle cum a votat o altă persoană.
(E) Votul secret are ca scop să facă imposibil de stabilit de ce a votat populaţia în felul în care a făcut-o.

Dulceaţa de trandafir, vinurile şi ceaiurile din flori şi plante sunt deosebit de sănătoase, vindecă multe afecţiuni digestive sau hepatice, stări gripale sau diferite infecţii cutanate. Florile şi plantele ar trebui să fie cel mai uşor procurate din florării, întrucât acestea sunt mult mai răspândite decât farmaciile sau unităţile plafar, iar în florării găsim cea mai mare varietate de flori şi plante.

45. Care din următoarele enunţuri, dacă este adevărat, diminuează cel mai mult credibilitatea celor susţinute mai sus?

(A) În florării se găsesc mai multe feluri de flori şi plante din care pot fi preparate dulceaţă, vinuri şi ceaiuri medicinale.
(B) Pentru a părea proaspete, florile şi plantele din florării sunt tratate cu substanţe periculoase pentru organismul uman.
(C) Florile şi plantele din care se prepară dulceaţă, vinuri şi ceaiuri medicinale se găsesc adesea şi în farmacii sau unităţi plafar.
(D) Florile şi plantele din care se prepară dulceaţă, vinuri şi ceaiuri medicinale sunt numite de medici „produse naturiste”.
(E) În unităţile plafar sunt comercializate cele mai multe dulciuri, vinuri şi ceaiuri preparate din plante sau flori.

Nutriţionistul: Ciocolata neagră este plăcută la gust şi conţine multe flavonoide, substanţe care previn depunerile de colesterol pe pereţii vaselor de sânge şi favorizează astfel circulaţia sanguină cu toate că are un conţinut substanţial de lapte, care favorizează apariţia colesterolului. Prin urmare, indiferent de vârstă, consumul zilnic al acestui tip de ciocolată este plăcut şi are un efect cu adevărat benefic pentru o circulaţie sangvină normală.

46. Care din următoarele enunţuri, dacă este adevărat, diminuează cel mai mult credibilitatea celor susţinute de nutriţionist?

(A) Flavonoidele sunt substanţe organice extrase din florile unor plante şi sunt folosite în industria alimentară şi în cea de medicamente.
(B) Consumul de ciocolată neagră cu conţinut substanţial de lapte poate conduce la creşterea greutăţii corporale.
(C) Colesterolul este acea substanţă care reglementează permeabilitatea membranelor celulare la lichide.
(D) Laptele care este conţinut din belşug în ciocolata neagră blochează acţiunea benefică a flavonoidelor.
(E) Colesterolul este prezent în ţesuturile organismului şi în membrana celulară de unde este transportat în sânge.

Maria: Legile care impun folosirea obligatorie a centurii de siguranţă sunt un atac la intimitate. Ar trebui să fie la latitudinea fiecăruia dacă vrea sau nu vrea să poarte centură de siguranţă, de vreme ce numai acea persoană suportă consecinţele propriei decizii. Un şofer care nu poartă centura de siguranţă nu este o ameninţare mai mare în trafic decât un şofer care o poartă.

Paul: Este clar că centurile de siguranţă salvează vieţi şi previn rănirile şi societatea în ansamblu are o răspundere de fiecare dată când o acţiune poate duce la rănirea unuia dintre membri. De asemenea, un accident are consecinţe pentru mai mulţi oameni decât cei implicaţi direct; mulţi alţii sunt afectaţi indirect, cum ar fi rudele sau colegii de serviciu.

47. În privinţa adevărului căruia dintre enunţuri de mai jos nu cad de acord Maria şi Paul?

(A) Este mai puţin probabil ca un şofer care poartă centura de siguranţă să fie rănit decât unul care nu o poartă.
(B) Este mai puţin probabil ca un şofer care poartă centura de siguranţă să rănească alte persoane în trafic decât unul care nu o poartă.
(C) Într-o societate, oamenii au dreptul la intimitate.
(D) Societatea în ansamblu poate în mod legitim să interzică acţiuni care îi afectează şi pe ceilalţi oameni în afara celor implicaţi direct în acea acţiune.
(E) Consecinţele negative ale deciziei de a nu purta centura de siguranţă afectează mai mult decât o singură persoană.

Am dezbătut îndelung planul propus. Cei care au participat la discuţie au avut ocazia să-şi spună părerea. Cei care nu au participat nu ar trebui să aibă de obiectat acum, pentru că au avut mai multe ocazii să facă acest lucru în trecut. Prin urmare, ar trebui să aprobăm planul fără să mai aibă loc alte discuţii.

48. Care dintre enunţurile următoare descrie cel mai corect greşeala de raţionament din argumentul din text?

(A) Acelaşi argument ar putea fi folosit pentru a pune capăt unei discuţii pe orice temă.
(B) Argumentul trece cu vederea posibilitatea ca cineva care nu a participat în trecut la discuţii să vrea să facă acest lucru acum.
(C) Argumentul nu menţionează cât timp au durat dezbaterile legate de plan.
(D) Argumentul pune la îndoială caracterul celor care nu au participat la discuţii, insinuând că aceştia ar fi în general apatici.
(E) Argumentul oferă motive pentru care discuţiile ar trebui oprite, dar nu şi motive pentru aprobarea planului.

Nutriţioniştii au dovedit că prăjiturile şi îngheţata din cofetării sau magazine conţin din belşug aditivi alimentari şi zahăr rafinat care sunt un adevărat pericol pentru sănătate, în timp ce perele dulci şi zemoase conţin substanţe benefice sănătăţii, cum ar fi zahărul natural, fibrele vegetale şi antioxidanţii naturali. Ca atare, nutriţioniştii recomandă ca, în locul prăjiturilor şi al îngheţatei din cofetării sau magazine, să consumăm între mese sau ca desert pere dulci şi zemoase care contribuie decisiv la o foarte bună funcţionare a organismului, la menţinerea şi la consolidarea sănătăţii.

49. Următoarele enunţuri susţin recomandarea nutriţioniştilor, CU EXCEPŢIA:

(A) Perele dulci şi zemoase conţin cel puţin 2-3 g. de fibre vegetale care favorizează menţinerea colesterolului în limite normale.
(B) Perele dulci şi zemoase conţin multe substanţe naturale cu proprietăţi remineralizante, diuretice şi depurative.
(C) Perele dulci şi zemoase conţin fibre vegetale care împiedică acumularea şi asimilarea grăsimilor de către organism.
(D) Perele dulci şi zemoase conţin multe calorii ceea ce îi face pe unii să creadă că ar fi capabili de un efort deosebit.
(E) Perele dulci şi zemoase conţin între 100 şi 200 mg. de potasiu care este necesar bunei funcţionări a sistemului cardiovascular.

Diferite persoane folosesc mini-căştile cu care ascultă muzică în mijloacele de transport sau în alte spaţii publice. Pe mini-căşti se află cu mult peste 1.500 de bacterii, care devin însă extrem de nocive pentru sănătatea celor ce împrumută mini-căşti de la altcineva pentru a asculta şi ei muzică în mijloacele de transport.

50. Care din următoarele enunţuri redă cel mai fidel concluzia celor de mai sus?

(A) Mini-căştile cu care se ascultă muzică în mijloacele de transport nu trebuie împrumutate de la altcineva.
(B) Bacteriile aflate pe mini-căştile folosite pentru a asculta muzică în mijloacele de transport afectează sănătatea utilizatorului.
(C) Cei care folosesc mini-căşti pentru a asculta muzică în mijloacele de transport fac asta pentru a se odihni.
(D) Ascultătorii de muzică la mini-căşti în mijloacele de transport manifestă respect faţă de ceilalţi pasageri.
(E) Ascultătorii de muzică la mini-căşti în mijloacele de transport sunt extrem de pasionaţi de muzică.

SECŢIUNEA 1

1	C	8	B	15	C	22	A
2	E	9	C	16	C		
3	C	10	A	17	E		
4	D	11	B	18	D		
5	A	12	E	19	D		
6	E	13	A	20	B		
7	D	14	D	21	E		

SECŢIUNEA a 2-a

23	E	30	A	37	E	44	C
24	D	31	C	38	E	45	C
25	B	32	D	39	C	46	B
26	A	33	A	40	E	47	B
27	C	34	B	41	D	48	A
28	E	35	A	42	E	49	B
29	B	36	B	43	A	50	E

SECŢIUNEA a 3-a

1	A	8	E	15	C	22	E
2	D	9	B	16	E	23	B
3	E	10	A	17	A	24	A
4	C	11	E	18	E	25	D
5	B	12	C	19	A		
6	D	13	C	20	A		
7	E	14	C	21	A		

SECŢIUNEA a 4-a

26	A	33	C	40	D	47	E
27	B	34	C	41	C	48	E
28	A	35	E	42	D	49	D
29	D	36	C	43	B	50	A
30	D	37	E	44	D		
31	A	38	C	45	B		
32	E	39	E	46	D		

Precizare privind nivelul de dificultate:

Categoriile de dificultate se bazează pe un instrument de măsurare destinat să indice cât de dificil este să rezolvi subiectele fără a ghici răspunsurile. Pentru fiecare dintre cele trei tipuri de întrebări (Gândire analitică, Înţelegerea unui text scris şi Gândire logică), întrebările au fost împărţite în cinci grupe, în funcţie de nivelul lor de dificultate în cadrul tipului respectiv, de la 1 (cele mai uşoare) la 5 (cele mai dificile).

Gândire analitică - EXPLICAŢII

Întrebările 1-7

Ce spune cerinţa

Acest set de întrebări este despre şase participanţi la o conferinţă care vor susţine fiecare câte o prezentare. Fiecare prezentare va dura 18, 19, 20, 21 sau 22 de minute. Prin urmare, cel puţin doi participanţi vor susţine prezentări de aceeaşi durată. Din condiţia a patra, aflăm că aceşti doi participanţi cu prezentări egale ca durată sunt Frâncu şi Jianu şi, mai mult, sunt singurii aflaţi în această situaţie. Prin urmare, distribuţia timpilor celor şase prezentări va arăta astfel: două prezentări cu aceeaşi durată (Frâncu şi Jianu), şi alte patru prezentări de durate diferite atât faţă de cele ale lui Frâncu şi Jianu cât şi între ele. Toate cele cinci durate posibile vor fi acoperite, deci, de cel puţin o prezentare.

Prima condiţie ne spune că Kelemen va avea o prezentare mai scurtă decât cea a lui Gheorghiu. Prin urmare, putem deduce de aici atât că prezentarea lui Kelemen nu poate fi de 22 de minute, cât şi că cea a lui Gheorghiu nu poate fi de 18 minute, deoarece în ambele situaţii prima condiţie nu ar mai putea fi respectată.

A doua condiţie ne spune că Frâncu va avea o prezentare mai scurtă decât cea a lui Hanganu, iar din a patra condiţie ştim că Frâncu şi Jianu vor avea prezentări de durată egală. Din aceste două condiţii, împreună cu condiţia a treia, potrivit căreia Hanganu nu va avea o prezentare mai lungă de 20 de minute (altfel spus, prezentarea lui va fi *mai mică sau egală cu 20 de minute*), putem face alte deducţii. În primul rând, cele două prezentări de durată egală ale lui Frâncu şi Jianu trebuie să fie *mai scurte de 20 de minute*, pentru a putea fi mai scurte decât cea a lui Hanganu – deci vor fi fie ambele de 18 minute, fie ambele de 19 minute. În al doilea rând, prezentarea lui Hanganu trebuie să fie mai lungă de 18 minute, pentru a putea fi mai lungă decât cele ale lui Frâncu şi Jianu, şi mai mică sau egală cu 20 de minute – deci va fi fie de 19 minute, fie de 20 de minute.

Observaţi că cele patru condiţii nu impun nicio restricţie asupra participantului Lefter, prin urmare acesta poate avea o prezentare de orice durată atâta timp cât ea nu contravine altor restricţii legate de ceilalţi participanţi.

O sugestie euristică în abordarea întrebărilor din acest set: trasaţi o scală cu cinci locuri, de la 18 la 22 (de la stânga la dreapta), iar atunci când analizaţi o posibilitate – de exemplu, ca Hanganu să aibă o prezentare de 20 de minute – scrieţi iniţiala numelui respectiv (H) sub numărul corespunzător, ca în figura de mai jos. Acest lucru vă va ajuta să vizualizaţi mai uşor şi mai rapid ce decurge din condiţiile iniţiale şi eventualele informaţii suplimentare cu privire la configuraţia celor şase prezentări.

18	19	20	21	22
F şi J?	F şi J?	H		

Întrebarea 1

Descriere

Această întrebare vă cere să selectaţi acea configuraţie sau aranjare a duratei prezentărilor, dintre cele cinci variante oferite, care respectă toate condiţiile iniţiale. Aşa cum am spus deja în prezentarea generală a întrebărilor de Gândire Analitică, strategia cea mai eficientă este, de obicei, să luaţi fiecare condiţie la rând şi să cercetaţi dacă este încălcată în vreuna dintre variante. Acesta este cazul şi aici. În momentul care aţi eliminat patru dintre variante prin această metodă, varianta rămasă este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A Prima condiţie cere ca prezentarea lui Kelemen să fie mai scurtă decât cea a lui Gheorghiu. Or, în varianta (A) prezentarea lui Kelemen are 21 de minute, iar cea a lui Gheorghiu, 19 minute. Deci prima condiţie este încălcată.

B Condiţia a patra spune că Frâncu şi Jianu sunt *singurii* participanţi cu prezentări de durată egală. Or, în varianta (B) Gheorghiu şi Lefter au şi ei prezentări cu aceeaşi durată (21 de minute), încălcându-se condiţia menţionată.

D Condiţia a treia cere ca Hanganu să nu aibă o prezentare mai lungă de 20 de minute, fiind încălcată deci de varianta (D), în care prezentarea lui Hanganu are 21 de minute.

E Condiţia a doua cere ca Frâncu să aibă o prezentare mai scurtă decât cea a lui Hanganu, deci este încălcată de varianta (E), unde Hanganu are prezentarea cea mai scurtă (18 minute) iar Frâncu o prezentare de 20 de minute.

Răspunsul corect

C Varianta (C) este singura care respectă toate cele patru condiţii. Prezentarea lui Kelemen (18 minute) este mai scurtă decât cea a lui Gheorghiu (22 de minute), deci prima condiţie e respectată. Prezentarea lui Frâncu (19 minute) este mai scurtă decât cea a lui Hanganu, care are 20 de minute, deci atât condiţia a doua cât şi a treia sunt respectate. În fine, prezentările lui Frâncu şi Jianu au aceeaşi durată (19 minute), deci şi a patra condiţie este respectată.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 2

Descriere

Nici această întrebare nu presupune luarea în considerare a unor informaţii suplimentare faţă de cele din cerinţă. Vi se cere să selectaţi exact un participant care poate avea o prezentare de 22 de minute. Cea mai bună strategie este să vă folosiţi de condiţiile iniţiale pentru a stabili care dintre participanţi trebuie să aibă o prezentare de altă durată, adică mai scurtă de 22 de minute. De exemplu, am arătat

deja în prezentarea generală a condiţiilor că Frâncu trebuie să aibă o prezentare mai scurtă de 20 de minute. O dată ce aţi eliminat în felul acesta patru variante, varianta rămasă trebuie să fie cea corectă.

Răspunsurile incorecte

A Frâncu nu poate avea o prezentare de 22 de minute, deoarece astfel s-ar încălca condiţia a doua, care cere ca prezentarea lui să fie mai scurtă decât cea a lui Hanganu. Deci varianta (A) este greşită.

B Condiţia a treia cere explicit ca prezentarea lui Hanganu să nu fie mai lungă de 20 de minute, deci şi varianta (B) este incorectă.

C Din condiţia a patra, ştim că prezentarea lui Jianu trebuie să fie de aceeaşi durată cu cea a lui Frâncu, iar aceasta din urmă nu poate fi de 22 de minute, după cum am stabilit deja. Deci varianta (C) este şi ea incorectă.

D Prezentarea lui Kelemen nu poate avea 22 de minute, deoarece astfel s-ar încălca prima condiţie, care cere ca ea să fie mai scurtă decât cea a lui Gheorghiu. Eliminăm deci şi varianta (D)

Răspunsul corect

E Într-adevăr, Lefter poate avea o prezentare de 22 de minute, deci varianta (E) este cea corectă. O configuraţie în care se întâmplă acest lucru şi care respectă toate condiţiile este următoarea:

18	19	20	21	22
K	F, J	H	G	L

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 3

Descriere:
Această întrebare ne cere să calculăm, pe baza a ceea ce ne spun condiţiile, care este numărul maxim de participanţi care pot avea prezentări mai scurte decât Hanganu. Atenţie! Nu este vorba despre numărul maxim de **durate de prezentări** mai mici decât durata prezentării lui Hanganu, ci despre numărul maxim de **persoane** care pot avea prezentări mai scurte decât Hanganu.

Răspunsul corect:

C După cum am văzut la **Ce spune cerinţa**, Hanganu va avea o prezentare mai mică sau egală cu 20 de minute. Presupunem că Hanganu are prezentarea cea mai lungă pe care o poate avea, adică 20 de minute. Înaintea acesteia, sunt posibile prezentările care durează 18 minute şi 19 minute: acestea sunt toate **duratele** posibile de prezentări mai scurte decât cea a lui Hanganu. Prezentările lui Frâncu şi Jianu trebuie să fie mai scurte de 20 de minute, pentru a putea fi mai scurte decât cea a lui Hanganu. Deci, înaintea lui Hanganu sunt cel puţin două persoane cu prezentări mai scurte. Frâncu şi Jianu au prezentări egale, fie de 18 fie de 19 minute (oricare variantă este posibilă). Astfel, mai rămâne o prezentare pe care o putem atribui unui participant (ar putea fi Kelemen sau Lefter) fără să încălcăm nicio condiţie. Prin urmare, numărul maxim de persoane care ar putea avea prezentări mai scurte decât Hanganu este de trei.

Atenţie! La acest tip de întrebări nu este necesar să luaţi fiecare variantă în parte şi să o verificaţi. După cum observaţi, din calculele pe care le realizaţi de la începutul rezolvării întrebării, atunci când o abordaţi, obţineţi direct răspunsul corect. Nu este nevoie să mai verificaţi incorectitudinea celorlalte patru variante.

Răspunsuri incorecte:

A B D E Toate aceste variante oferă ca răspuns fie un număr prea mic, fie un număr prea mare de persoane.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 4

Descriere:
Se pune problema să determinăm care este durata cea mai mică pe care ar putea-o avea prezentarea lui Lefter, în condiţiile în care presupunem că prezentarea lui Kelemen este mai scurtă decât cea a lui Hanganu.

Răspunsul corect:

D Ştim deja de la **Ce spune cerinţa** că Hanganu poate avea o prezentare de maxim 20 de minute. De asemenea, ştim că prezentările lui Frâncu şi Jianu sunt mai scurte decât cea a lui Hanganu şi de asemenea că sunt egale ca durată între ele. Deci, pentru ca prezentarea lui Kelemen să fie mai scurtă decât cea a lui Hanganu, ea trebuie să aibă fie 18, fie 19 minute. Mai exact, avem două situaţii posibile:

18	19	20	21	22
F, J	K	H		

18	19	20	21	22
K	F, J	H		

După cum observăm, prezentarea imediat următoare ca durată este cea de 21 de minute. Deci, durata cea mai mică pe care ar putea-o avea prezentarea lui Lefter este de 21 de minute.

Răspunsuri incorecte:

A, B Dacă Lefter ar avea o prezentare de 18 minute, ar trebui ca prezentarea lui Kelemen să fie de 19 minute, iar a lui Hanganu de 20 de minute, pentru a respecta condiţia a treia, care impune ca Hanganu să nu aibă o prezentare mai lungă de 20 de minute, precum şi informaţia suplimentară presupusă de această întrebare. Rezultă că nu mai este posibil să-i atribuim lui Frâncu o prezentare mai scurtă decât cea a lui Hanganu, aşa cum cere condiţia a doua. Acelaşi lucru se întâmplă şi dacă Lefter ar avea o prezentare de 19 minute.

C Dacă Lefter ar avea o prezentare de 20 de minute, atunci Hanganu ar trebui să aibă o prezentare de 19 minute, iar Kelemen una de 18 minute, pentru a respecta condiţia a treia şi informaţia suplimentară. Astfel, nu mai putem respecta condiţia a doua, care cere ca Frâncu să aibă o prezentare mai scurtă decât cea a lui Hanganu.

E Nici varianta de răspuns care atribuie o prezentare de 22 de minute lui Lefter nu este corectă pentru că întrebarea ne solicită durata cea mai mică pe care o poate avea prezentarea lui Lefter. Aşa după cum am văzut la demonstrarea răspunsului corect, durata cea mai mică pe care o putem atribui prezentării lui Lefter, fără să încălcăm nicio condiţie, este de 21 de minute.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 5

Descriere:
Această întrebare ne cere să alegem dintre cele cinci variante de răspuns pe aceea care ne indică o relaţie necesară (care nu numai că poate să fie adevărată, ci **trebuie** să fie adevărată). Ca să rezolvăm această cerinţă trebuie să luăm fiecare variantă în parte şi să verificăm dacă relaţia descrisă este în mod necesar adevărată. Mai exact, trebuie să încercăm în fiecare caz să construim o combinaţie în care relaţia nu este adevărată. Dacă reuşim acest lucru, varianta respectivă poate fi eliminată ca fiind incorectă.

Răspunsuri incorecte:

B Putem realiza o combinaţie posibilă în care Lefter să aibă o prezentare mai scurtă decât Hanganu. Spre exemplu:

18	19	20	21	22
L	F, J	**H**	K	G

Kelemen trebuie să ţină prezentarea de 21 de minute pentru a nu încălca condiţia care ne spune că prezentarea lui Kelemen este mai scurtă decât ce a lui Gheorghiu.
Deci nu este necesar ca Hanganu să aibă o prezentare mai scurtă decât Lefter, astfel încât această opţiune nu este cea corectă.

C Procedăm la fel ca la punctul anterior: construim un contraexemplu. Este perfect posibil să găsim o combinaţie în care prezentarea lui Kelemen sa fie mai scurtă decât cea a lui Jianu (opusul a ceea ce ne spune varianta C). Iat-o:

18	19	20	21	22
K	F, **J**	H	G sau L	G sau L

Deci nu este necesar ca prezentarea lui Jianu să fie mai scurtă decât cea lui Kelemen. Respingem această variantă.

D Nici varianta care susţine că prezentarea lui Jianu este mai scurtă decât ce a lui Lefter nu este necesar adevărată. Iată un exemplu în care prezentarea lui Lefter este mai scurtă decât cea a lui Jianu şi care nu încalcă nicio condiţie:

18	19	20	21	22
L	F şi **J**	H	K	G

Respingem şi această variantă.

E Nu este necesar nici ca prezentarea lui Kelemen să fie mai scurtă decât cea a lui Hanganu. Iată un contraexemplu în care prezentarea lui Kelemen este mai lungă decât cea a lui Hanganu.

18	19	20	21	22
L	F şi J	**H**	**K**	G

Această combinaţie respectă toate condiţiile şi demonstrează că este posibil ca prezentarea lui Kelemen să fie lungă decât cea a lui Hanganu.

Răspunsul corect:

A Putem deduce din condiţii că Frâncu trebuie să aibă o prezentare mai scurtă decât cea a lui Gheorghiu. Frâncu, ne amintim, poate susţine doar o prezentare de 18 sau 19 minute, pentru a respecta condiţia ca el să aibă o prezentare mai scurtă decât Hanganu; după cum ştim, Hanganu nu poate avea decât o prezentare de 19 sau 20 de minute. Dacă alegem prezentarea cea mai lungă pe care o poate susţine Hanganu, cea de 20 de minute, îi putem atribui lui

Frâncu o prezentare de 19 minute (durata maximă în cazul lui), putând astfel să-l plasăm pe Gheorghiu la prezentarea de 18 minute, mai scurtă decât cea a lui Frâncu. Dar încălcăm astfel prima condiţie, care ne cere ca prezentarea lui Kelemen să fie mai scurtă decât cea a lui Gheorghiu. Nu există nicio altă prezentare mai scurtă decât cea de 18 minute, pe care i-am atribuit-o lui Gheorghiu.

Nu există deci nicio combinaţie posibilă în care Gheorghiu să aibă o prezentare mai scurtă decât Frâncu, prin urmare Frâncu are întotdeauna o prezentare mai scurtă decât Gheorghiu. (A) este răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 6

Descriere:
Această întrebare ne solicită să aflăm care dintre cele cinci variante prezentate este singura care NU POATE fi adevărată, în condiţiile în care prezentarea lui Jianu durează 19 minute.

În primul rând, putem stabili că prezentarea lui Frâncu durează tot 19 minute, din moment ce condiţia a patra ne spune că Frâncu şi Jianu au prezentări egale ca durată. Decurge de aici că Hanganu are o prezentare de 20 de minute, deoarece condiţia a doua ne spune că prezentarea lui Frâncu este mai scurtă decât cea a lui Hanganu, iar din condiţia a treia ştim că Hanganu nu poate avea o prezentare mai lungă de 20 de minute. Să scriem în tabel ceea ştim până acum.

18	19	20	21	22
	F, J	H		

Ţineţi minte că trebuie să căutăm acea variantă care NU POATE fi adevărată. Nu este suficient să găsim o variantă care poate fi falsă, ci trebuie să ne asigurăm că nu există nicio combinaţie posibilă în care ea să fie adevărată. Mai putem face un lucru în acest punct: putem arunca o privire la toate variantele de răspuns, căutând una care contrazice direct ceea ce am stabilit până acum ca fiind necesar adevărat conform supoziţiei suplimentare. Dacă există o astfel de variantă, ea este răspunsul corect şi nu mai este nevoie să verificăm celelalte opţiuni.

Răspunsul corect:

E Prezentarea lui Lefter nu poate fi de 20 de minute, deoarece, aşa cum am explicat la **Descriere**, Hanganu trebuie să aibă prezentarea de 20 de minute, în condiţiile în care Jianu (şi Frâncu) au prezentări de 19 minute. Deci (E) este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

A Gheorghiu poate avea o prezentare de 21 de minute, deoarece putem respecta prima condiţie care spune că prezentarea lui Kelemen este mai scurtă decât a sa. Astfel, putem să-i atribuim

lui Kelemen o prezentare de 18 minute, fără să încălcăm vreo condiţie. Varianta este posibilă, deci respingem această opţiune.

B Prezentarea lui Gheorghiu poate dura şi 22 de minute, prezentarea lui Kelemen putând fi de 18 sau de 21 de minute. Deci şi această variantă este posibilă. O respingem.

C Prezentarea lui Kelemen poate dura 18 minute – vezi explicaţiile de la (A) şi (B). Se respectă condiţia de a fi mai scurtă decât cea a lui Gheorghiu (care poate avea o prezentare de 21 sau 22 de minute).

D Prezentarea lui Kelemen poate dura şi 21 de minute, deoarece îi putem atribui lui Gheorghiu o prezentare de 22 de minute, fiind astfel respectată condiţia care ne cere ca prezentarea lui Gheorghiu să fie mai lungă decât ce a lui Kelemen.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 7

Descriere:
Această întrebare ne solicită să aflăm acea variantă care descrie o relaţie necesar adevărată în condiţiile în care presupunem că prezentarea lui Lefter este mai scurtă decât durata limită sugerată de 20 de minute. Lefter poate avea astfel o prezentare de 18 sau de 19 minute. Dacă Lefter are o prezentare de 18 minute, decurge că Frâncu şi Jianu au prezentări de 19 minute. Dacă are o prezentare de 19 minute, atunci Frâncu şi Jianu au prezentări de 18 minute. Aceasta pentru a respecta condiţia ca prezentările lor (Frâncu şi Jianu) să fie mai scurte decât prezentarea lui Hanganu, care nu poate fi mai lungă de 20 de minute. Acestea fiind spuse, putem trage concluzia că Hanganu nu mai poate avea decât o prezentare de 20 de minute. Avem deci două combinaţii posibile până acum:

18	19	20	21	22
F, J	L	H		

18	19	20	21	22
L	F, J	H		

Răspunsurile incorecte:

A Această variantă este incorectă, deoarece prezentarea lui Frâncu poate dura şi 18 minute, după cum am arătat mai sus, deci nu este necesar ca Frâncu să aibă o prezentare de 19 minute.

B Prezentarea lui Gheorghiu nu poate dura 21 de minute: pentru a se respecta prima condiţie, Kelemen trebuie să aibă o prezentare mai scurtă decât el. Or, nu mai este nicio prezentare mai

scurtă de 21 de minute disponibilă pentru a fi atribuită lui Kelemen, potrivit celor stabilite în **Descriere.**

C După cum am arătat mai sus, prezentarea lui Hanganu nu poate fi de 19 minute, pentru că acest interval este ocupat fie de Lefter, fie de Frâncu şi Jianu.

E Prezentarea lui Lefter poate dura 18 minute, dar poate dura şi 19 minute, fără a încălca nicio regulă. Este mai scurtă decât durata recomandată, iar Frâncu şi Jianu pot avea prezentări mai scurte decât Hanganu, fără a se suprapune cu Lefter. Deci nu este necesar ca Lefter să aibă o prezentare de 18 minute.

Răspunsul corect:

D Este necesar ca prezentarea lui Kelemen să aibă 21 de minute. Dacă prezentările de 18, 19 şi de 20 de minute sunt deja atribuite în urma deducţiilor făcute, decurge că mai sunt neatribuite prezentările de 21 şi de 22 de minute. Prima condiţie ne spune că prezentarea lui Kelemen este mai scurtă decât prezentarea lui Gheorghiu, aşa încât Kelemen trebuie să aibă prezentarea de 21 de minute (după cum este necesar ca Gheorghiu să aibă prezentarea de 22 de minute).

Nivel de dificultate: 3

Întrebările 8-12

Ce spune cerinţa

Acest set de întrebări este despre desemnarea a cinci profesori pentru a fi membri într-o comisie. Cei cinci sunt desemnaţi din rândul a nouă profesori de la trei facultăţi, fiecare facultate dând trei potenţiali membri.
Prima condiţie spune că cel puţin un profesor de la Psihologie trebuie să facă parte din comisie. Altfel spus, cel puţin unul dintre F, G şi H trebuie să facă parte din orice componenţă acceptabilă a membrilor comisiei.
A doua condiţie spune că desemnarea lui G este incompatibilă cu desemnarea lui H. Prin urmare, orice componenţă a comisiei nu poate include decât cel mult pe unul dintre G şi H, niciodată pe amândoi. De aici putem deja infera că nu este posibil ca toţi profesorii de la Psihologie să facă parte din comisie.
A treia şi a patra condiţie sunt strâns legate: dacă J face parte din comisie, atunci şi L face parte din comisie, iar dacă L face parte din comisie, atunci şi M face parte din comisie. Prin urmare, J nu poate fi desemnat decât împreună cu L şi M; reciproc, dacă M nu este desemnat, atunci nici J şi nici L nu sunt desemnaţi. Aceste două condiţii vor interacţiona adesea cu condiţia a cincea pe parcursul întrebărilor şi al raţionamentelor aferente lor, deoarece condiţia a cincea interzice ca M şi P să facă parte ambii din comisie. Prin urmare, dacă J sau L fac parte din comisie, atunci P nu poate face parte din comisie, pentru a se respecta condiţia a cincea, şi reciproc, dacă P face parte din comisie, atunci nici M, nici L şi nici J nu pot face parte din comisie.
De notat că despre profesorii F, K şi N nu se spune nimic în condiţii, deci oricare dintre ei poate fi selectat, în orice combinaţie, atâta vreme cât există locuri libere pentru ei în comisie după ocuparea altor locuri conform condiţiilor. De fapt, despre F se spune ceva indirect în prima condiţie, dat fiind că

este profesor la Psihologie: dacă eventuale date suplimentare au drept consecinţă că nici G şi nici H nu fac parte din comisie, atunci F trebuie să facă parte din ea.

Întrebarea 8

Descriere

Această întrebare cere selectarea unei singure liste sau componenţe posibile a comisiei dintre cele cinci variante. Aşa cum s-a mai spus, cea mai bună strategie pentru acest tip de întrebare este, de obicei, să luaţi fiecare condiţie pe rând şi să verificaţi dacă este încălcată într-una dintre variante. După eliminarea în acest fel a patru variante, cea rămasă este varianta corectă.

Răspunsurile incorecte

A Varianta (A) încalcă condiţia a treia, deoarece J face parte din comisie, iar L nu face parte.

C În mod similar, varianta (C) încalcă condiţia a patra, care cere ca, dacă L face parte din comisie, şi M să facă parte din ea, or în această variantă doar L este prezent în listă.

D Condiţia a doua spune că, dacă G face parte din comisie, H nu poate face parte, iar varianta (D) îi include şi pe G şi pe H, deci este incorectă.

E Varianta (E) încalcă ultima condiţie, care interzice ca M şi P să facă parte ambii din comisie.

Răspunsul corect

B Această variantă este singura care respectă toate cele cinci condiţii. F şi H fac parte din comisie, deci cel puţin un profesor de la Psihologie face parte din comisie, respectându-se prima condiţie. G nu face parte din comisie, deci condiţia a doua nu poate fi încălcată. La fel şi în cazul condiţiei a treia, dat fiind că J nu face parte din comisie. Condiţia a patra este respectată, deoarece atât L cât şi M fac parte din comisie. Iar a cincea condiţie este respectată, pentru că P nu face parte din comisie.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 9

Descriere

Această întrebare nu adaugă nimic la informaţiile şi condiţiile iniţiale. Ni se cere să alegem acei doi profesori, dintre cele cinci variante de perechi, care nu pot face parte împreună din comisie. Cea mai bună modalitate de abordare a acestei întrebări este să încercăm să derivăm din condiţiile iniţiale una sau mai multe concluzii de forma: Dacă X face parte din comisie, atunci Y nu face parte din comisie. Dacă una dintre variante contrazice o astfel de concluzie, acea variantă va fi răspunsul corect, fiind incompatibilă cu condiţiile iniţiale şi cu ceea ce decurge din ele. În momentul în care aţi găsit varianta corectă, NU mai este nevoie să verificaţi dacă celelalte variante rămase pot fi adevărate.

Răspunsul corect

C Aşa cum am observat deja în descrierea generală a acestui set de întrebări, putem face o serie de inferenţe pe baza interacţiunii dintre condiţiile a treia, a patra şi a cincea. Folosindu-ne numai de condiţiile a patra şi a cincea, putem deduce că, dacă L face parte din comisie, atunci M face parte şi el din comisie, deci P nu poate face parte din comisie. Aşadar, L şi P nu pot face parte ambii din comisie, deci (C) este varianta corectă.

Răspunsurile incorecte

A F şi H pot face parte amândoi din comisie, deci (A) este incorectă. O componenţă posibilă a comisiei cu F şi H printre membri este, de pildă, următoarea: F, H, J, L, M.

B G şi J pot face parte şi ei amândoi din comisie, deci (B) este incorectă. O componenţă posibilă a comisiei în această variantă ar fi: F, G, J, L, M.

D La fel, M şi N pot face ambii parte din comisie. Nu există printre condiţiile iniţiale nicio restricţie asupra combinaţiei dintre cei doi, aşa că nu trebuie decât să vă asiguraţi că există o componenţă completă a comisiei care îi conţine pe amândoi şi care nu încalcă nicio condiţie. O astfel de componenţă este următoarea: F, J, L, M, N.

E În fine, nici în privinţa combinaţiei lui N şi P nu se poate deriva în mod direct nicio incompatibilitate din condiţiile iniţiale. O componenţă completă a comisiei care respectă toate condiţiile şi îi include pe cei doi ar fi: F, G, K, N, P. Deci (E) este incorectă.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 10

Descriere

Nici această întrebare nu adaugă nimic la informaţiile din cerinţă. Vi se cere să stabiliţi care dintre cele cinci afirmaţii este compatibilă cu condiţiile iniţiale, deci **poate** fi adevărată. Există două strategii generale de abordare a acestui tip de întrebări. Pe de o parte, puteţi încerca să derivaţi direct din condiţiile iniţiale concluzii cu privire la ce **nu poate** fi adevărat. Dacă unele dintre aceste concluzii se vor suprapune cu unele dintre variantele de răspuns, veţi putea elimina variantele respective ca fiind incorecte. Pe de altă parte, puteţi presupune, pentru fiecare variantă, că afirmaţia respectivă este adevărată şi apoi să încercaţi să construiţi o configuraţie completă care să respecte toate condiţiile. În momentul în care aţi găsit o astfel de variantă pornind de la adevărul căreia se poate construi o configuraţie completă, acea variantă va fi răspunsul corect.

În cazul întrebării de faţă, o simplă inspectare a condiţiilor şi a variantelor ne arată că, pentru variantele (D) şi (E) pare să fie utilă prima strategie, mai exact folosirea condiţiilor a treia, a patra şi a cincea, iar pentru variantele (A), (B) şi (C), a doua strategie, deoarece condiţiile nu spun nimic în mod explicit despre conţinutul acestora.

Răspunsurile incorecte

B Să presupunem că niciun profesor de la Litere nu face parte din comisie. Rezultă că cei cinci membri ai comisiei vor fi selectaţi dintre cei şase profesori de la Psihologie şi Sociologie. Prin urmare, fie toţi cei trei profesori de la Psihologie şi doi de la Sociologie, fie doi profesori de la Psihologie şi toţi cei trei profesori de la Sociologie vor alcătui comisia. Dar prima condiţie ne spune că profesorii G şi H de la Psihologie nu pot face parte amândoi din comisie, deci prima opţiune cade. Iar condiţia a cincea ne spune că profesorii M şi P de la Sociologie nu pot face parte nici ei împreună din comisie, deci şi a doua opţiune este imposibilă. Prin urmare, nu poate exista nicio componenţă acceptabilă a comisiei din care să nu facă parte cel puţin un profesor de la Litere. Deci varianta (B) este incorectă.

C Să presupunem că niciun profesor de la Sociologie nu face parte din comisie. Aceasta înseamnă că cei cinci membri ai comisiei vor fi selectaţi dintre cei şase profesori de la Psihologie şi Litere. Dar cum am arătat deja, cei trei profesori de la Psihologie nu pot face parte împreună din comisie, pentru a nu se încălca condiţia a doua. Aşadar, din presupunerea iniţială decurge că comisia va fi alcătuită din doi profesori de la Psihologie şi cei trei profesori de la Litere – J, K şi L. Dar, din condiţia a patra ştim că, dacă L face parte din comisie, atunci şi M face parte din comisie, iar aceasta ar contrazice presupunerea de la care am pornit (M fiind de la Sociologie). Prin urmare, nici varianta (C) nu poate fi adevărată.

D Aşa cum am arătat încă din descrierea introductivă a acestui set de întrebări, condiţiile a treia şi a patra implică împreună că, dacă J face parte din comisie, atunci M trebuie să facă parte şi el din comisie. Deci varianta (D) poate fi eliminată drept incorectă.

E În mod similar, din condiţiile a treia, a patra şi a cincea (după cum am arătat şi în descrierea introductivă), rezultă că J şi P nu pot face parte amândoi din comisie, deci şi varianta (E) este incorectă.

Răspunsul corect

A Să presupunem că nici G şi nici H nu fac parte din comisie. Putem găsi o componenţă acceptabilă a comisiei compatibilă cu această ipoteză? O variantă posibilă este următoarea: F, J, L, M, N. Sunt respectate toate cele cinci condiţii: un profesor de la Psihologie face parte din comisie, condiţia a doua nu are obiect (G nefăcând parte din comisie), condiţiile a treia şi a patra sunt respectate dat fiind că J, L şi M sunt împreună membri ai comisiei, iar P nu face parte din comisie, deci condiţia a cincea este şi ea respectată.

Ţinând cont că varianta (A) este probabil prima pe care o veţi aborda, este important de spus iarăşi că, o dată ce aţi stabilit că o variantă este corectă, **nu** mai este nevoie să verificaţi incorectitudinea celorlalte variante de răspuns, pierzând timp inutil.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 11

Descriere

Această întrebare ne cere să presupunem că profesorii G şi K fac amândoi parte din comisie şi să stabilim care dintre cele cinci variante este compatibilă cu această presupunere şi cu condiţiile iniţiale, deci poate fi adevărată. Un raţionament imediat pe care-l puteţi face este că, dacă G face parte din comisie, atunci H nu face parte din comisie, potrivit condiţiei a doua. De asemenea, dacă G şi K fac parte din comisie, înseamnă că mai există alţi trei membri ai comisiei în afară de ei.

Cea mai bună strategie de abordare a acestei întrebări este să luaţi fiecare variantă, să presupuneţi că este adevărată şi să adăugaţi informaţia din ea la ce ştim deja (G şi K fac parte din comisie, H nu face parte) şi să verificaţi dacă se poate completa configuraţia rezultată într-o manieră care să respecte toate condiţiile iniţiale.

Răspunsurile incorecte

A Să presupunem că F şi J fac parte din comisie. Dacă J face parte din comisie, atunci şi L şi M trebuie să facă parte din comisie, potrivit condiţiilor a treia şi a patra. Dar aceasta ar însemna că avem deja **şase** membri ai comisiei: F, G, J, K, L şi M, iar numărul maxim este de cinci. Deci varianta (A) este incorectă.

C În mod similar, dacă J şi N fac parte din comisie, putem deduce că şi L şi M fac parte din comisie, deci vom avea iarăşi o depăşire a numărului maxim de membri, pentru că ştim deja că G şi K fac parte din comisie. Aşadar, şi varianta (C) este incorectă.

D Să presupunem că F nu face parte din comisie, iar P face parte din comisie. Din condiţia a cincea, rezultă că M nu poate face parte din comisie. Iar de aici rezultă, conform condiţiilor a treia şi a patra, că nici J şi nici L nu pot face parte din comisie. De asemenea, am stabilit deja că nici H nu face parte din comisie, pentru a se respecta condiţia a doua. Prin urmare, avem deja **cinci** profesori care **nu pot** face parte din comisie conform cu ipoteza de la care am pornit: F, H, J, L şi M. Dar aceasta înseamnă că nu se poate alcătui o comisie de cinci membri, deoarece au mai rămas numai patru profesori disponibili: G, K, N, P. Deci varianta (D) este incorectă.

E În mod asemănător, din presupunerea că M şi N nu fac parte din comisie, putem deduce, pe baza condiţiilor a treia şi a patra, că nici L şi nici J nu fac parte din comisie. Ţinând cont că nici H nu poate face parte din comisie, după cum am arătat mai sus, rezultă că am eliminat deja cinci membri potenţiali ai comisiei şi că nici în acest caz nu se poate alcătui o comisie completă, din cinci membri. Deci varianta (E) este incorectă.

Răspunsul corect

B Să presupunem că F şi L fac parte din comisie. Prin urmare, dată fiind presupunerea suplimentară că G şi K fac parte din comisie, ar trebui să avem o comisie alcătuită din F, G, K şi L şi încă un membru. Conform condiţiei a patra, acest membru trebuie să fie M. Celelalte condiţii sunt respectate în această configuraţie: un profesor de la Psihologie (F) face parte din comisie, G face parte din comisie fără ca H să facă parte din ea, condiţia a treia nu are obiect

(pentru că J nu face parte din comisie), iar condiţia a cincea este respectată, dat fiind că P nu face parte din comisie. Aşadar, varianta (B) este cea corectă. Iarăşi, ţineţi minte că, o dată ce aţi găsit varianta (B) ca fiind cea corectă, puteţi să vă opriţi aici şi să treceţi la întrebarea următoare, fără a mai pierde timp cu verificarea variantelor rămase.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 12

Descriere

Această întrebare vă cere să stabiliţi care dintre cei cinci profesori listaţi ca variante de răspuns **trebuie** să facă parte din comisie în cazul în care M **nu face** parte din comisie. Este important de reţinut că un profesor care **doar poate** să facă parte din comisie în această situaţie, fără ca prezenţa lui să fie obligatorie, nu constituie o variantă corectă de răspuns. Trebuie găsit acel profesor care **nu poate lipsi** din nicio componenţă acceptabilă a comisiei, atunci când M nu face parte din comisie.

În primul rând, din faptul că M nu face parte din comisie puteţi deduce iarăşi, pe baza condiţiilor a treia şi a patra, că nici J şi nici L nu pot face parte din comisie. Prin urmare, puteţi elimina deja două variante de răspuns: (C) şi (D). Pentru fiecare dintre celelalte trei variante, va trebui să încercaţi să găsiţi o componenţă acceptabilă a comisiei care nu include profesorul în cauză. Dacă reuşiţi să găsiţi o astfel de alcătuire a comisiei, atunci şi acea variantă poate fi eliminată. Dacă ajungeţi la o contradicţie, atunci varianta respectivă este cea corectă.

Răspunsurile incorecte

A Deşi G **poate** face parte din comisie, putem găsi o alcătuire acceptabilă a comisiei care respectă condiţiile iniţiale şi ceea ce am stabilit deja (J, L şi M sunt absenţi) şi din care lipseşte G, şi anume: F, H, K, N, P. Deci varianta (A) este incorectă.

B La fel, deşi H **poate** face parte din comisie, simpla înlocuire a lui H cu G în componenţa dată ca exemplu la varianta (A) ne oferă o alcătuire acceptabilă a comisiei din care lipseşte H: F, G, K, N, P. Deci şi varianta (B) este incorectă.

C, D Aşa cum am arătat deja în descrierea introductivă a acestei întrebări, dacă M nu face parte din comisie, atunci nici J şi nici L nu pot face parte din comisie, conform condiţiilor a treia şi a patra. Prin urmare, cu atât mai mult ei **nu trebuie** să facă parte din comisie. Deci variantele (C) şi (D) sunt incorecte.

Răspunsul corect

E Să presupunem că N nu face parte din comisie. Prin urmare, avem patru profesori despre care ştim că nu fac parte din comisie, conform presupunerilor făcute: J, L, M şi N. Aşadar, ceilalţi cinci profesori rămaşi trebuie să facă parte toţi din comisie: F, G, H, K şi P. Dar G şi H nu pot face parte amândoi din comisie, deoarece astfel s-ar încălca condiţia a doua. Prin urmare, N

trebuie să facă parte din comisie, dacă M nu face parte din comisie. Deci varianta (E) este cea corectă.

Nivel de dificultate: 3

Întrebările 13-17

Ce spune cerinţa:

Acest set formulează o serie de întrebări despre şase paznici ai unui depozit, al căror program trebuie să respecte trei condiţii care creează diferite structuri şi relaţii de ordine între paznici.

Prima condiţie stabileşte ordinea în care trebuie programaţi G şi M comparativ cu L. Este important să subliniem că această condiţie stipulează că atât G cât şi M sunt programaţi înaintea lui L, dar nu există nicio implicaţie că G sau M trebuie programaţi cu exact o lună înaintea lui L.

Să se compare această condiţie cu cea de-a doua condiţie care spune în mod explicit că H trebuie să fie programat în luna care precede imediat luna în care este programat K.

Cea de-a treia condiţie este mai complicată. Ea spune că între luna în care este programat G şi luna în care este programat K trebuie să existe exact o lună şi lasă deschise două posibilităţi: sau G este programat înaintea lui K sau G este programat după K (în mod echivalent, K este programat înaintea lui G).

Este util să vizualizăm informaţia din problemă, folosind un gen de instrument simbolic. Putem reprezenta relaţiile cerute de ordine - "înaintea lui" ($<$) şi "înainte cu o lună" ($<_1$) - între elemente, în concordanţă cu condiţiile din problemă, în felul următor:

1. $G < L$.

2. $M < L$.

[Aceasta lasă deschise două opţiuni: $G < M$ sau $M < G$.]

3. $H <_1 K$.

4. G _ K sau K _ G.

Întrebarea 13

Descriere

Întrebarea 18 ne cere să aflăm care dintre cele cinci scheme de programare care sunt listate corespunde celor trei condiţii stipulate în problemă că se obţin între elemente.

Răspunsul corect

A Acest răspuns satisface fiecare condiţie din problemă; anume G, H, K, M, J, L. Astfel, prin inspectare, putem verifica faptul că G şi M sunt programaţi înaintea lunii în care este

programat L (condiţia 1); că H este programat cu exact o lună înainte de luna în care este programat K (condiţia 2); şi că există exact o lună între luna în care este programat G şi luna în care este programat K (condiţia 3).

Răspunsurile incorecte

B nu satisface condiţia 1: L este programat înaintea lui M.

C nu satisface condiţia 3: între G şi K sunt programaţi doi paznici.

D nu satisface condiţia 2: K este programat cu exact o lună înaintea lui H.

E nu satisface condiţia 1: L este programat înaintea lui G.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 14

Descriere

Întrebarea ne cere să determinăm ce poate fi adevărat în acord cu condiţiile stipulate în problemă, condiţii la care se adaugă o nouă asumpţie. Presupunem că H este programat în prima lună şi verificăm dacă răspunsurile sunt sau nu consistente cu condiţiile din problemă plus noua asumpţie. Răspunsul corect respectă toate cerinţele din problemă plus noua asumpţie. Răspunsurile incorecte încalcă cel puţin pe una dintre condiţiile din problemă.

Răspunsul corect

D L este programat în luna a cincea.

Presupunem că **H este programat în prima lună**. Din condiţia 2 a problemei decurge: **K este programat în luna a doua**. Condiţia 3 ne spune că între luna în care este programat K şi luna în care este programat G există exact o lună. Decurge că **G este programat în luna a patra**. Cealaltă opţiune în care G este programat înaintea lui K este eliminată de către faptul că în acel caz G trebuie să fie programat înaintea primei luni, ceea ce nu este posibil, deoarece programarea începe de la prima lună. Atunci, pentru a respecta condiţia 1, G trebuie programat înaintea lui L. Astfel, **L poate fi programat în luna a cincea**. Pentru a satisface condiţia 1, **M trebuie programat în luna a treia**. Ajungem, în felul acesta, la următoarea relaţie de ordine între elemente:

1	2	3	4	5	6
H	K	M	G	L	J

Răspunsurile incorecte

A G nu poate fi programat în luna a treia. Dat fiind că H este programat în prima lună, decurge că paznicul K este programat în luna a doua (condiţia 2) şi că G este programat în luna a patra (condiţia 3).

B J nu poate fi programat în luna a doua. Deoarece H este programat în prima lună, K trebuie să fie programat în luna a doua (condiţia 2) şi doi paznici diferiţi oarecare nu pot să fie programaţi în aceeaşi lună.

C K nu poate să fie programat în luna a treia. Se presupune că H este programat în prima lună. Deci, potrivit condiţiei 2, K trebuie să fie programat în luna a doua şi niciun paznic nu poate să fie programat în două luni diferite.

E M nu poate să fie programat în luna a patra. H este programat în prima lună, prin asumpţie. Aşadar, K este programat în luna a doua (condiţia 2). Potrivit condiţiei 3, G trebuie să fie programat în luna a patra şi doi paznici diferiţi oarecare nu pot să fie programaţi în aceeaşi lună.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 15

Descriere

Întrebarea aceasta ne cere să aflăm care este luna cea mai târzie în care poate să fie programat H, fără să se încalce niciuna dintre cele trei condiţii din problemă. Specificul întrebării este acela că de îndată ce găsim răspunsul corect, adică luna cea mai târzie în care poate să fie programat un paznic, toate celelalte răspunsuri, în care se spune că este posibil să programăm paznicul **după** acea lună cea mai târzie, vor contrazice cel puţin una dintre condiţiile din problemă.

Răspunsul corect

C Trebuie să arătăm că H poate să fie programat într-un mod consistent cu condiţiile din problemă în luna a patra şi că H nu poate să fie programat în niciuna dintre lunile care este ulterioară lunii a patra. În felul acesta, eliminăm pe **A** sau pe **B** drept răspunsul corect.

Aşadar, H poate să fie programat în luna a patra. Să programăm pe H în luna a patra. Atunci K trebuie să fie programat în luna a cincea (condiţia 2). Potrivit condiţiei 3, G trebuie să fie programat în luna a treia (din motive evidente, nu poate să fie programat în luna a şaptea, deoarece toţi paznicii trebuie să fie programaţi într-un interval de şase luni). Pentru a satisface condiţia 1, L trebuie să fie programat în luna a şasea. Pentru a completa programarea în acord cu condiţiile care rămân, avem mai multe opţiuni:

1	2	3	4	5	6
M	J	G	H	K	L

sau

J	M	G	H	K	L

Aşadar, H poate să fie programat în mod consistent în luna a patra. Deci, chiar dacă H poate să fie programat în luna a doua sau în luna a treia, deoarece H poate să fie programat – aşa cum am arătat – în luna a patra, **aceasta este luna cea mai târzie** în care H poate să fie programat, **dacă** putem arăta, de asemenea, că H nu poate să fie programat nici în luna a cincea şi nici în luna a şasea. Astfel, **A** şi **B** sunt răspunsuri incorecte. Ne mai rămâne să arătăm că H nu poate să fie programat nici în luna a cincea şi nici în luna a şasea şi, astfel, **D** şi **E** sunt, de asemenea, răspunsuri incorecte.

Răspunsurile incorecte

D H nu poate să fie programat în luna a cincea. Să presupunem că H poate să fie programat în luna a cincea şi să arătăm că în felul acesta ajungem la o contradicţie. Dacă H este programat în luna a cincea, atunci K este programat în luna a şasea (condiţia 2) şi G trebuie să fie programat în luna a patra (condiţia 3). Atunci L poate să fie programat cel mai târziu în luna a treia (înaintea lui G), ceea ce va contrazice condiţia 1, adică G este programat înaintea lui L.

E H nu poate să fie programat în luna a şasea. Să presupunem, urmărind să obţinem o contradicţie, că H poate să fie programat în luna a şasea. Atunci K trebuie să fie programat în luna a şaptea (condiţia 2), ceea ce este imposibil, deoarece există numai şase luni în care paznicii pot să fie programaţi.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 16

Descriere

Această întrebare ne cere să identificăm care dintre răspunsuri, dacă ar fi adevărat, ar permite numai o singură programare. Ideea generală, aici, este că asumăm, pe rând, pe fiecare răspuns de la (A) până la (E), ceea ce înseamnă că presupunem că este adevărat. Apoi, folosim informaţia din problemă şi verificăm dacă este posibil sau nu să obţinem mai mult decât o programare. În cazul în care poate fi făcută mai mult decât o singură programare, fără a încălca niciuna dintre condiţiile de programare, răspunsul despre care am presupus că este adevărat este, de fapt, un răspuns incorect. Dacă, pe de altă parte, asumpţia că răspunsul este adevărat elimină orice posibilitate de a realiza mai mult decât o singură programare, ceea ce înseamnă că există numai o singură programare care poate să fie făcută în mod consistent cu condiţiile din problemă, atunci răspunsul acela este cel corect.

Răspunsul corect

C Astfel, H este programat în prima lună şi J este programat în luna a treia. Singura programare, care este consistentă cu condiţiile din problemă şi cu cele două asumpţii suplimentare din răspuns, este următoarea: K este programat în luna a doua (condiţia 2); G este programat în luna a patra (condiţia 3); L trebuie să fie programat după G (condiţia 1); aşadar, L este programat sau în luna a cincea sau în luna a şasea. Dar dacă L este programat în luna a

cincea, atunci M trebuie să fie programat în luna a şasea, ceea ce va contrazice condiţia 1. Prin urmare, L trebuie să fie programat în luna a şasea, iar M în luna a cincea şi singura programare posibilă, în asumpţia suplimentară că H este programat în prima luna şi J este programat în luna a treia, este următoarea:

1 2 3 4 5 6

H K J G M L

Răspunsuri incorecte

A Să presupunem, cu scopul de a obţine o contradicţie, că A este adevărat. G este programat în luna a treia şi L este programat în luna a şasea. Atunci K poate să fie programat (potrivit condiţiei 3) sau în prima lună sau în luna a cincea. Dar K nu poate să fie programat în prima lună, deoarece H trebuie să fie programat cu o lună înaintea lui K, ceea ce este imposibil, deoarece H nu poate să fie programat într-o lună care precede prima lună. Aşadar, K trebuie să fie programat în luna a cincea. Prin urmare, H trebuie să fie programat în luna a patra (condiţia 2). Avem acum o pereche de posibilităţi, care sunt consistente cu condiţia 1. Astfel,

1 2 3 4 5 6

M J G H K L

sau

J M G H K L.

B Să presupunem că B este adevărat: G este programat în luna a patra şi L este programat în luna a şasea. Rămâne o singură posibilitate pentru K, care trebuie să fie programat în luna a doua (condiţia 3), deoarece K nu poate să fie programat în luna a şasea, care este ocupată de către L (asumpţie). Deci, H trebuie să fie programat în prima lună (condiţia 2). Pentru a satisface condiţia 1, avem două opţiuni posibile:

1 2 3 4 5 6

H K M G J L

sau

H K J G M L.

D Să presupunem că (D) este adevărat: H este programat în prima lună şi G este programat în luna a patra. Atunci K trebuie programat în luna a doua (oricare dintre condiţiile 2 şi 3). Aceasta este compatibilă cu cel puţin două opţiuni consistente posibile pentru a completa programarea:

1 2 3 4 5 6

H K M G L J

sau

H K M G J L.

E Să presupunem că (E) este adevărat: K este programat în luna a treia şi J este programat în luna a patra. Pentru a satisface condiţia 2, H trebuie să fie programat în luna a doua. Pentru a satisface condiţia 3, G trebuie programat sau în prima lună sau în luna a cincea. Putem obţine un aranjament consistent cu oricare dintre aceste două opţiuni. Astfel,

1	2	3	4	5	6
G	H	K	J	M	L

sau

M	H	K	J	G	L.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 17

Descriere

Aici ideea este să adăugăm asumpţia că **M este programat în prima lună** la condiţiile din problemă. Apoi, pentru a arăta care anume dintre cele cinci răspunsuri **nu poate** să fie adevărat, considerăm pe rând pe fiecare răspuns şi **presupunem** că **este adevărat**. Dacă nu apare nicio contradicţie din această supoziţie suplimentară plus condiţiile din problemă, atunci supoziţia pe care am făcut-o poate fi susţinută şi acel răspuns **poate să fie** adevărat şi, prin urmare, nu acesta este răspunsul corect. Dimpotrivă, dacă răspunsul pe care l-am presupus că este adevărat este inconsistent cu condiţiile din problemă şi cu noua asumpţie, atunci răspunsul **nu poate să fie** adevărat şi este răspunsul corect la întrebare.

Cu alte cuvinte, ideea generală este aceea că un răspuns şi numai unul (răspunsul corect) nu poate să fie adevărat, dată fiind problema şi asumpţia suplimentară că M este programat în prima lună. Aşadar, presupunem pe rând că fiecare răspuns este adevărat. Dacă nu se obţine nicio contradicţie, atunci acel răspuns este consistent cu problema şi cu noua asumpţie, iar răspunsul respectiv este un răspuns incorect. Dacă, pe de altă parte, presupunând, sub asumpţia adiţională că M este programat în prima lună, că răspunsul este adevărat obţinem o contradicţie cu informaţiile din problemă, atunci răspunsul nu poate să fie adevărat şi, prin urmare acel răspuns este răspunsul corect.

Răspunsul corect

E Să presupunem că (E) este adevărat: L este programat în luna a treia. Ştim (condiţia 1) că G şi M îl preced pe L. Deci, sau G este programat în prima lună şi M este programat în luna a doua, sau G este programat în luna a doua şi M este programat în prima lună. Să presupunem că G este programat în prima lună. Atunci, conform condiţiei 3, K trebuie să fie programat în luna a treia, ceea ce este imposibil, deoarece doi paznici distincţi oarecare nu pot să fie programaţi în aceeaşi lună şi s-a presupus deja că L este programat în luna a treia. Aşadar, G este programat în luna a doua şi M este programat în prima lună. Deci, până acum, am obţinut

1	2	3	4	5	6
M	G	L			

K trebuie programat în luna a patra (condiţia 3).

1	2	3	4	5	6
M	G	L	K		

Dar atunci, H trebuie să fie programat în luna a treia (condiţia 2).

1	2	3	4	5	6
M	G	H	K		

Imposibil: doi paznici diferiţi oarecare nu pot să fie programaţi în aceeaşi lună, dar ceea ce am obţinut aici este că atât L cât şi H trebuie să fie programaţi în luna a treia. Deci, dacă presupunem că L este programat în luna a treia, obţinem o contradicţie. Aşadar, L nu poate să fie programat în luna a treia şi, prin urmare, răspunsul (E) nu poate să fie adevărat, ceea ce face ca (E) să fie răspunsul corect, dacă arătăm, de asemenea, că toate celelalte răspunsuri sunt incorecte.

Răspunsurile incorecte

A Să presupunem că (A) este adevărat, adică G este programat în luna a doua. Atunci, K este programat în luna a patra (condiţia 3) şi H este programat în luna a treia (condiţia 2).

1	2	3	4	5	6
M	G	H	K		

Pentru a încheia programarea într-un mod consistent, programăm pe M în luna a cincea şi pe L în luna a şasea (satisfăcând condiţia 1).

1	2	3	4	5	6
M	G	H	K	L	J

Aşadar, răspunsul (A) poate să fie adevărat.

B Să presupunem că J este programat în luna a cincea. Următorul aranjament satisface programarea lui M în prima lună (aşa cum cere asumpţia adiţională) şi cu toate celelalte condiţii din problemă.

1	2	3	4	5	6
M	G	H	K	J	L

Aşadar, (B) poate să fie adevărat.

C Să presupunem că J este programat în luna a şasea. Următorul aranjament nu contrazice nici problema şi nici asumpţia suplimentară că M este programat în prima lună:

1	2	3	4	5	6
M	G	H	K	L	J

Aşadar, (C) poate fi adevărat.

D Să presupunem că paznicul K este programat în luna a patra. Aranjamentul precedent (care arată că (C) este un răspuns incorect) funcţionează şi în acest caz. Astfel, aranjamentul

1 2 3 4 5 6

M G H K L J

satisface toate condiţiile din problemă, cu M fiind programat primul şi K fiind programat al patrulea. Aşadar, şi (D) poate să fie adevărat.

Nivel de dificultate: 3

Întrebările 18-22

Ce spune cerinţa

Acest set formulează o serie de întrebări despre trei nave şi ceea ce transportă ele. Fiecare navă va efectua trei curse, iar la fiecare cursă fiecare navă poate să transporte un singur tip de fructe din trei: portocale, struguri sau vişine. Programarea după care navele efectuează transporturile trebuie să ţină seama de nişte condiţii. Să decodificăm ce ne spun aceste condiţii:

Prima este foarte simplă; ne spune că nu este posibil ca acelaşi tip de fructe să fie transportat de o aceeaşi navă în două curse consecutive. De exemplu, dacă nava G transportă portocale atât în prima, cât şi în a doua cursă, aceasta constituie o încălcare a primei condiţii.

A doua condiţie este, de asemenea, foarte clară: pentru fiecare cursă, există exact o navă care transportă vişine.

A treia condiţie spune că nava F nu transportă portocale, deci nava F poate transporta doar struguri sau vişine.

Condiţiile fiind clare, următorul pas este să calculaţi posibilităţile care se formează odată coroborate toate condiţiile. Dat fiind că vi se cere atât să ordonaţi cronologic ceea ce transportă fiecare navă, cât şi să potriviţi elementele din cele două grupuri (nave şi fructe) conform condiţiilor, vă va fi foarte util să desenaţi un tabel cu două intrări: curse şi nave.

Nave Curse	F	G	H
Cursa 1			
Cursa 2			
Cursa 3			

Notaţi fructele cu iniţiale, pentru a putea opera mai uşor cu ele: portocale - P, struguri – S, vişine – V.

Începem să inferăm posibilităţile pe care le au navele în funcţie de condiţiile prezentate. Cele mai substanţiale inferenţe le putem face cu privire la nava F. Nava F poate transporta doar două dintre cele trei tipuri de fructe, şi anume vişine şi struguri. Pentru că nu le poate transporta consecutiv, aceste două tipuri alternează. Avem astfel două posibilităţi de aranjare, în funcţie de posibilităţile de transport pe care le are nava F:

1. Dacă nava F transportă **vişine în prima cursă**, atunci trebuie să transporte struguri la a doua cursă şi iarăşi vişine la a treia cursă, pentru că nu poate transporta decât aceste două tipuri şi niciunul nu poate fi transportat consecutiv.

Nave **Curse**	F	G	H
Cursa 1	V		
Cursa 2	S		
Cursa 3	V		

Ştim că la fiecare cursă vişinele sunt transportate de către o singură navă, aşa că pentru cursele 1 şi 2, nicio navă nu va mai transporta vişine. Doar pentru cursa 2, fie nava G fie nava H va transporta vişine. Tabelul posibilităţilor arată, prin urmare, astfel:

Nave **Curse**	F	G	H
Cursa 1	V	S sau P	S sau P
Cursa 2	S	V sau S sau P	V sau S sau P
Cursa 3	V	S sau P	S sau P

2. Dacă nava F transportă **vişine în a doua cursă**, atunci în cursele 1 şi 3 va transporta struguri. Aşadar, atât în cursa 1, cât şi în cursa 3, vişinele vor fi transportate fie de nava G, fie de nava H. Tabelul posibilităţilor arată astfel:

Nave **Curse**	F	G	H
Cursa 1	S	S sau P sau V	S sau P sau V
Cursa 2	V	S sau P	S sau P
Cursa 3	S	S sau P sau V	S sau P sau V

La selectarea unei variante posibile trebuie să ţineţi seama întotdeauna de faptul că o navă nu poate transporta acelaşi tip de fruct în două curse consecutive, precum şi că vişinele sunt transportate de o singură navă la o cursă, aşa cum am mai spus. Iată un exemplu selectat dintre cele foarte multe posibile care nu încalcă nicio condiţie:

Nave **Curse**	F	G	H
Cursa 1	S	S	V
Cursa 2	V	P	P
Cursa 3	S	V	S

Este doar un exemplu!

Să ne reamintim concluzia cea mai puternică pe care o putem trage până în acest punct: există doar două aranjări posibile ale curselor şi fructelor pentru nava F:

Curse	F
Cursa 1	S
Cursa 2	V
Cursa 3	S

SAU

F
V
S
V

Întrebarea 18

Descriere

Această întrebare vă cere să selectaţi acea aranjare a navelor şi fructelor în cele trei curse, dintre cele cinci variante oferite, care respectă toate condiţiile iniţiale. Aşa cum am spus deja în prezentarea generală a întrebărilor de Gândire Analitică, strategia cea mai eficientă este să luaţi fiecare condiţie la rând şi să cercetaţi dacă este încălcată în vreuna dintre variante. Acesta este cazul şi aici. În momentul care aţi eliminat patru dintre variante prin această metodă, varianta rămasă este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

A Ultima condiţie ne spune că nava F nu transportă portocale la nicio cursă, iar la cursa 2 observăm că lui F îi corespunde un transport de portocale.

B Prima condiţie ne spune nicio navă nu transportă acelaşi tip de fructe în curse consecutive. Observăm că nava G transportă portocale şi în cursa 1 şi în cursa 2.

C A doua condiţie ne spune că exact o navă transportă vişine la o singură cursă. Observăm că aceasta este încălcată la cursa 2, unde şi nava F şi nava H transportă vişine.

E Această variantă încalcă tot condiţia a doua, care spune că la fiecare cursă exact o navă transportă vişine. Observăm că la cursa 1 nicio navă nu transportă vişine.

Răspunsul corect:

D Această variantă respectă toate cele trei condiţii. La fiecare cursă exact o navă transportă vişine, F nu transportă la nicio cursă portocale şi nicio navă nu transportă acelaşi tip de fructe în curse consecutive.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 19

Descriere

Presupunem mai întâi că nava F transportă struguri în cursa 3, pentru ca mai apoi să alegem acea variantă care poate fi adevărată fără a încălca nicio condiţie.

Aşa cum am arătat la început, la **Ce spune cerinţa**, dacă F transportă struguri în cursa 3, atunci trebuie să transporte vişine în cursa 2 şi tot struguri în cursa 1. Prin urmare, în cursele 1 şi 3, una dintre navele G sau H va transporta vişine, în timp ce în cursa 2 navele G şi H nu transportă vişine. Construim din nou tabelul posibilităţilor:

Nave **Curse**	F	G	H
Cursa 1	S	S sau P sau V	S sau P sau V
Cursa 2	V	S sau P	S sau P
Cursa 3	S	S sau P sau V	S sau P sau V

Răspunsuri incorecte:

A Nava G nu poate transporta vişine în cursa 2, deoarece ar încălca condiţia a doua, care spune că o singură navă transportă vişine la o cursă, or ştim deja că F transportă vişine în cursa 2.

B Nici nava H nu poate transporta vişine în cursa 2, conform aceluiaşi raţionament ca în cazul navei G – vezi explicaţia pentru (A).

C Dacă nava G transportă portocale în cursa 1, atunci poate transporta doar struguri în cursa 2: vişine nu poate să transporte în această cursă, deoarece acestea sunt transportate de nava F în cursa 2. Prin urmare, G nu poate transporta iarăşi struguri în cursa 3, pentru că s-ar încălca prima condiţie. (C) este deci incorectă.

E Această variantă poate fi uşor respinsă, deoarece încalcă direct condiţia a doua, care spune că la fiecare cursă exact o singură navă transportă vişine.

Răspunsul corect:

D Aceasta este singura variantă, dintre cele cinci prezentate, care nu încalcă nicio condiţie. Este posibil ca nava H să transporte vişine în cursele 1 şi 3. Iată un aranjament posibil în care se întâmplă acest lucru:

Nave / **Curse**	F	G	H
Cursa 1	S	S	V
Cursa 2	V	P	S
Cursa 3	S	S	V

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 20

Descriere:

Am stabilit răspunsul la această întrebare încă de la început, când am calculat posibilităţile ce pot fi derivate din **Ce spune cerinţa**. Spuneam atunci că, nava F neputând transporta portocale şi nici acelaşi tip de fructe consecutiv, rămân două posibilităţi pentru transporturile pe care le efectuează.

Răspunsul corect:

B Nava F are două posibilităţi de aranjare a transporturilor. Cele două posibilităţi sunt următoarele:

Curse	F
Cursa 1	S
Cursa 2	V
Cursa 3	S

SAU

F
V
S
V

Răspunsuri incorecte:

A, C, D, E Nu mai sunt necesare alte explicaţii, motivul pentru care aceste variante sunt incorecte reieşind în mod evident din explicaţia răspunsului corect.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 21

Descriere:

Se pune problema să identificăm acea variantă care nu încalcă nicio condiţie, dacă presupunem că nava H transportă portocale în cursa 2 şi vişine în cursa 3. Dacă H transportă portocale în cursa 2, decurge că în cursa 1 poate să transporte struguri sau vişine. Programul acestei nave arată aşa:

Curse	H
Cursa 1	S / V
Cursa 2	P
Cursa 3	V

Răspunsuri incorecte:

A Dacă F transportă vişine în cursa 1, atunci va transporta struguri în cursa 2 şi tot vişine în cursa 3, aşa cum am mai arătat. Însă întrebarea ne cere să presupunem că nava H transportă vişine în cursa 3. Deci condiţia a doua este încălcată. Eliminăm varianta (A) ca fiind incorectă.

B, C Acelaşi raţionament ca la (A) ne ajută să respingem şi aceste variante de răspuns. Condiţia a doua este încălcată în ambele variante de răspuns, deoarece ştim deja că H transportă vişine în cursa 3, deci nicio altă navă nu ar mai trebui să transporte vişine în această cursă.

D Dacă presupunem că G transportă vişine în cursa 2, atunci decurge că F nu mai poate transporta vişine în cursa 2 şi va trebui să transporte acest tip de fructe în cursele 1 şi 3. Adăugăm şi ceea ce presupunea întrebarea (că nava H transportă portocale în cursa 2 şi vişine în cursa 3) şi completăm tabelul posibilităţilor:

Nave **Curse**	F	G	H
Cursa 1	V		
Cursa 2	S	V	P
Cursa 3	V		V

Observăm iarăşi incompatibilitatea cu restricţia impusă de condiţia a doua, care cere ca o singură navă să transporte vişine la o cursă.

Răspunsul corect:

E Dacă nava H transportă vişine în cursa 1, atunci nicio navă nu mai poate transporta vişine la acea cursă. Prin urmare, nava F va trebui să transporte struguri la cursa 1. La cursa 2, va transporta vişine, iar la cursa 3, iarăşi struguri. Putem completa tabelul posibilităţilor cu ceea ce ştim până acum:

Nave / **Curse**	F	G	H
Cursa 1	S		V
Cursa 2	V		P
Cursa 3	S		V

Putem completa tabelul atribuind o combinaţie posibilă şi navei G.

Nave / **Curse**	F	G	H
Cursa 1	S	P	V
Cursa 2	V	S	P
Cursa 3	S	P	V

Am construit o combinaţie completă pornind de la varianta (E), fără a încălca nicio condiţie. Deci (E) este corectă.

Nivel de dificultate: 5

Întrebarea 22

Descriere:

Această întrebare ne cere să identificăm care dintre variante **trebuie** să fie adevărată, în condiţiile în care presupunem că nava G transportă vişine în cursa 2. Altfel spus, nu este suficient să găsim o variantă care nu încalcă condiţiile, ci trebuie găsită acea variantă care nu poate fi falsă.

Respectând condiţiile, putem infera că în cursa 2 nicio navă în afară de G nu mai transportă vişine, deci F va trebui să transporte struguri în această cursă. De aici decurge mai departe că în cursele 1 şi

3 nava F va trebui să transporte vişine, conform raţionamentului pe care l-am mai făcut până acum. Completăm tabelul posibilităţilor:

Nave **Curse**	F	G	H
Cursa 1	V		
Cursa 2	S	V	
Cursa 3	V		

Răspunsul corect:

A Putem identifica deja (A) ca fiind răspunsul corect, după raţionamentele făcute în **Descriere**. Din moment ce nava F nu poate transporta decât struguri şi vişine, dar niciunul dintre aceste tipuri de fructe în două curse consecutive, iar în cursa 2 nu poate transporta vişine, pentru a se respecta condiţia a doua (deoarece întrebarea stipulează că acestea sunt transportate de nava G în cursa 2), decurge cu necesitate că nava F va transporta vişine în cursa 1 (ca şi în cursa 3).

Răspunsuri incorecte:

B, C Ambele variante sunt doar posibil adevărate; nu este obligatoriu ca ele să fie adevărate pentru a se respecta condiţiile. G poate transporta portocale atât în cursa 1, cât şi în cursa 3, dar poate transporta struguri, de asemenea, în aceste curse.

D, E Din informaţia suplimentară stipulată pentru această întrebare şi raţionamentele făcute deja în privinţa navei F, ştim că vişinele sunt transportate fie de F, fie de G în oricare dintre cele trei curse. Prin urmare, ele nu pot fi luate în calcul în stabilirea programului navei H, conform condiţiei a doua. (D) şi (E) nu pot fi adevărate, deci cu atât mai mult nu este obligatoriu ca ele să fie adevărate.

Nivel de dificultate: 4

Înţelegerea unui text scris - EXPLICAŢII

Întrebările 23-30

Sinopsis: Acest text prezintă legenda regelui Artur care, în ciuda sărăciei datelor istorice cu privire la existenţa sa reală, s-a transmis de-a lungul secolelor în multiple variante, făcând astfel să supravieţuiască personalitatea regelui. Textul începe cu un scurt paragraf introductiv în care se afirmă că legenda regelui Artur s-a dezvoltat independent de istorie, dar că realitatea mitologică a personajului nu este umbrită de punerea sub semnul îndoielii a existenţei sale istorice. Paragrafele următoare descriu succint cum numele regelui apare în cronici din secolul al VI-lea ca şef al războinicilor britanici care i-a învins pe saxoni şi explică faptul că acesta a supravieţuit iniţial prin tradiţia orală, devenind populară în secolul al XII-lea.

Paragraful al patrulea prezintă pe scurt atât sursa legendei – „Istoria regilor Britaniei" scrisă de Jeoffrey din Monmouth – cât şi esenţa epică a poveştii. Paragraful al cincilea aduce în discuţie anonimatul majorităţii versiunilor existente ale legendei. Autorul articolului menţionează o autoritate în literatura medievală, profesorul Christine Ferlampin-Archer, care explică faptul că aceste texte sunt anonime datorită convingerii medievale că anonimatul auctorial garantează universalitatea adevărului. Concluzia profesorului este că, în cazul regelui Artur istoria continuă să se confunde cu literatura.
În continuare, autorul aduce noi informaţii care sprijină ideea
importanţei regelui Artur ca personaj, arătând că acest personaj nu a avut semnificaţie doar în conştiinţa populară, ci i s-a acordat aceeaşi importanţă şi de către clasa conducătoare. Astfel, autorul menţionează că regii s-au grăbit să-şi demonstreze descendenţa arturiană şi dă drept exemplu dinastia Plantagenet; în timpurile moderne, idealul cavaleresc a fost apropriat de aviatorii din armata germană în timpul Primului Război Mondial, care s-au intitulat „cavaleri ai văzduhului".
Autorul articolului punctează multiplicitatea posibilelor interpretări ale poveştii regelui Artur şi a cavalerilor Mesei Rotunde care merge până la posibilitatea de a-l adapta fiecăruia şi de a învăţa din experienţa celuilalt.

Întrebarea 23

Răspunsul corect

E Autorul afirmă chiar de la începutul articolului că legenda regelui Artur este independentă de istorie şi pare să formuleze o întrebare retorică: "Dar ce importanţă are faptul că Artur este rezultatul imaginaţiei poeţilor, atâta timp cât realitatea mitologică a personajului depăşeşte cu mult problema posibilei sale existenţe istorice?" Întrebarea încetează să fie retorică pentru că, pe parcursul articolului, autorul formulează răspunsuri la această întrebare; aceste răspunsuri reliefează valorile multiple ale legendei care au menţinut vie personalitatea regelui Artur, în ciuda faptului că existenţa sa reală este susţinută de foarte puţine date istorice. Aşa că E exprimă cel mai corect ideea principală a textului.

Răspunsurile incorecte

A La începutul articolului, autorul afirmă faptul că legenda regelui Artur nu este susţinută de date istorice, apoi întrebarea cvasi-retorică cu care se încheie primul paragraf pune sub semnul îndoielii relevanţa susţinerii cu date istorice în comparaţie cu perenitatea legendei. În continuare, pe parcursul articolului, autorul prezintă elemente care susţin viabilitatea personalităţii regelui de-a lungul istoriei. În contextul articolului, credibilitatea personajului arturian nu se bazează pe justificarea sa istorică. Deoarece articolul tratează demonstrarea multiplicităţii interpretărilor care au condus la viabilitatea eroului, A nu este ideea principală a articolului.

B În articolul nu se afirmă în mod explicit că Artur este strămoşul familiilor regale care au guvernat Anglia. În paragraful al şaselea, autorul spune că „dinastia Plantagenet şi urmaşii acestora încearcă să stabilească o legătură de sânge cu regele Artur în urma descoperirii unui fals mormânt al acestuia.”, însă numeşte **falsă** singura dovadă adusă de Plantageneţi în sprijinul presupusei legături de sânge. În plus, pretenţia dinastiei Plantagenet că Artur era strămoşul lor este discutată doar într-un singur paragraf. Acest lucru este doar un exemplu care ilustrează semnificaţia personajului Artur, dar nu este punctul central al textului. Pentru aceste motive, B nu redă corect ideea principală a articolului.

C Autorul articolului citează o autoritate în literatură medievală, profesorul Catherine Ferlampin-Archer, care evidenţiază faptul că perspectiva medievală susţine exact contrariul celor exprimate în (C), şi anume că, în perioada medievală anonimatul dădea mai mare credibilitate faptelor prezentate. Mai mult,, acest aspect este discutat doar în paragraful al cincilea. Întregul articol discută tocmai separarea legendei de istorie şi conchide că popularitatea dovedită a legendei face irelevantă susţinerea sau nesusţinerea ei cu surse istorice. Ca atare, C nu poate reda corect ideea principală a articolului.

D Autorul articolului menţionează atât existenţa mai multor variante ale *legendei,* cât şi multiplicitatea interpretărilor şi subliniază că sunt foarte puţine date istorice care să susţină existenţa sa reală, deci nu este recunoscută importanţa sa *ca rege*, ci doar ca personaj. De asemenea, nu există nicăieri în text o comparaţie între Artur şi alţi regi ai Marii Britanii, care să conducă la concluzia că Artur este cel mai însemnat dintre aceştia, la fel cum nu se menţionează nicio statistică privind numărul de legende atribuit unui rege sau altuia. Aşa că D nu exprimă ideea principală a textului.

Nivel de dificultate:1

Întrebarea 24

Răspunsul corect

D Deoarece autorul a menţionat în repetate rânduri sărăcia datelor istorice care să susţină existenţa reală a regelui Artur, „personaj *neconturat* istoric" se referă cel mai probabil la o identitate care nu este suficient de clară din punct de vedere istoric..Ca atare, „vag" este cel mai apropiat ca sens de ideea unui personaj neconturat.

Răspunsurile incorecte

A, E Având în vedere că articolul vorbeşte despre multiplele variante cât şi diversitatea interpretărilor, este imposibil ca autorul articolului să fi considerat personalitatea regelui Artur neinteresantă sau neimportantă. De asemenea, atât „neinteresant", cât şi „neimportant" sugerează o judecată de valoare a autorului despre calitatea personajului istoric numit Artur, pe când cuvântul „neconturat", aşa cum apare în paragraful al treilea, exprimă un fapt, nu o concluzie personală, şi anume că există puţine dovezi istorice care să dea contur personajului. Deci, nici A, nici E nu pot fi răspunsul corect.

B Articolul face referire la cel puţin două documente istorice – cronicile în limba latină din secolul al VI-lea şi „Istoria regilor Britaniei" scrisă de Jeoffrey din Monmouth la jumătatea secolului al XII-lea – care îl menţionează pe Artur ca rege al războinicilor britanici. Aceste documente, deci, sprijină teza *existenţei* la un moment dat în istorie a unui conducător numit Artur. Deci B nu poate fi răspunsul corect.

C Nicăieri pe parcursul articolului nu se discută curajul, sau lipsa de curaj a lui Artur. Mai mult, aşa cum menţionează articolul în paragraful al treilea, Artur a ajuns să fie privit ca „salvatorul Britaniei, cel care rezistă invaziilor saxone", deci este improbabil ca sensul lui „neconturat" să fie laş. C nu este, deci, răspunsul corect.

Nivel de dificultate:1

Întrebarea 25

Răspunsul corect

B În ultimul paragraf, autorul articolului enumeră multiplele interpretări care au fost făcute de-a lungul timpului (politice, sociologice, marxiste, teologice, antropologice, folclorice, poetice, feministe) pe marginea ciclului arturian şi afirmă că textul este „adaptabil fiecăruia, cu ajutorul căruia putem să ne dezvoltăm, învăţând din experienţa celuilalt". Cu alte cuvinte, ciclul arturian oferă perspective diverse la care oamenii se pot raporta şi acestea constituie o explicaţie pentru faptul că legendele regelui Artur au supravieţuit. Deci B este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A Aşa cum arată articolul în general, lipsa susţinerii cu date istorice nu incumbă asupra supravieţuirii personajului. Mai mult chiar, în paragraful al treilea, autorul afirmă că „deşi regele Artur este un personaj neconturat din punct de vedere istoric, acesta a trăit prin tradiţia orală, devenind celebru în secolul al XII-lea." Faptul acesta sugerează că oricare ar fi fost statutul persoanei lui Artur din punct de vedere istoric, este cu siguranţă foarte bine cunoscut ca personaj literar. Deci A nu este răspunsul corect.

C Paragrafele 3 şi 4 menţionează că regele Artur a avut reputaţia de războinic neînfricat care i-a învins pe saxoni şi care a creat conceptul Mesei Rotunde pentru a evita certurile legate de rang între cavalerii de la curtea sa, fapte care ar putea fi privite drept remarcabile. Însă aceste informaţii sunt folosite în articol pentru a descrie naşterea şi natura mitului lui Artur în sine, nu pentru a explica supravieţuirea lui de-a lungul atâtor secole. Deşi generat de aceste fapte remarcabile, atâta vreme cât autorul nu precizează explicit contrariul, mitul ar fi putut la fel de bine dispărea. Aşa cum se menţionează în ultimul paragraf, acest mit a supravieţuit pentru că este unul adaptabil fiecărui om.

D Este adevărat că regele Artur este cunoscut şi pentru că a creat Masa Rotundă, dar articolul nu afirmă nicăieri că acest lucru ar fi motivul pentru care regele Artur a rezistat de-a lungul timpului. Mai mult, Masa Rotundă nu este individualizată , ci este menţionată într-o listă de alte realizări care l-au făcut celebru pe regele Artur, şi care, ca şi în discuţia de la (C), au generat mitul, nu şi longevitatea lui. Deci D nu reprezintă răspunsul corect.

E Deşi articolul afirmă în paragraful al cincilea că majoritatea textelor referitoare la Artur „sunt texte anonime" , autorul nu leagă faima perenă a personajului de anonimitatea textului.

Nivel de dificultate:2

Întrebarea 26

Răspunsul corect

A În paragraful al cincilea, autorul afirmă că cititorul modern este obişnuit „cu texte terminate şi semnate", deci se aşteaptă să ştie cine este autorul unei creaţii finalizate. De aceea, o creaţie „în permanentă mişcare, ... care se modifică cum doreşte povestitorul" (rândurile 26-28), este „o curiozitate pentru lumea modernă" (rândul 30). Deci A descrie corect aşteptările cititorilor moderni.

Răspunsurile incorecte

B Articolul face dese referiri la lipsa susţinerii cu date istorice a regelui Artur, dar nu spune nicăieri dacă cititorul modern preferă povestiri despre evenimente istorice reale. Mai mult, faptul că ciclul arturian rezistă în timp şi stă la baza unor interpretări moderne (rândurile 46-

47) infirmă ideea că cititorul modern ar prefera povestirile bazate pe evenimente istorice în dauna unor legende ca cea a regelui Artur. Deci, B nu poate fi răspunsul corect.

C Faptul că cititorul modern este obişnuit cu o literatură în formă finită şi cu autor cunoscut nu înseamnă că nu poate înţelege multitudinea de variante ale legendelor despre Artur. Aşa cum se afirmă în ultimul paragraf, multiplicitatea interpretărilor şi adaptabilitatea textului la fiecare cititor sunt o dovadă că cititorul modern înţelege povestirile arturiene, deci C nu exprimă aşteptările cititorului modern şi nu este răspunsul corect.

D Textul articolului menţionează ca element fantastic în ciclul arturian scoaterea sabiei înfiptă în stâncă, dar nu se face nicio referire la abilitatea de înţelegere a cititorului modern, aşa că (D) nu este răspunsul corect.

E Apetenţa cititorului modern pentru ciclul arturian, aşa cum reiese din ultimul paragraf, dovedeşte că cititorul modern e pasionat de legendele regelui Artur, indiferent dacă ele se bazează sau nu pe un adevăr istoric. Textul nu menţionează nimic referitor la dorinţa cititorului modern de a afla adevărul istoric. Aşa că E nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate:2

Întrebarea 27

Răspunsul corect

C Autorul articolului, după ce face observaţia că legenda regelui Artur cunoaşte nenumărate versiuni şi că aproape toate sunt anonime, citează o autoritate în materie de literatură medievală pentru a explica acest fenomen oarecum neaşteptat de anonimitate a unui număr mare de versiuni scrise ale legendei**.** Potrivit citatului din rândurile 35-37, autorii medievali se fereau să îşi asume proprietatea literară a unei poveşti pentru a focaliza atenţia cititorului sau ascultătorului asupra celor povestite mai degrabă decât asupra autorului. Credinţa timpului, potrivit citatului expertului în literatură medievală Christine Ferlampin-Archer, era că anonimatul autorului garantează universalitatea adevărului din poveste şi, deci, asigură credibilitatea ei. De aceea, C este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A,D Autorul articolului face observaţia rândurile 26-27 că legenda regelui Artur este o „creaţie colectivă”, un text în permanentă mişcare care „se modifică şi se îmbogăţeşte după cum doreşte povestitorul”, dar nu leagă aceste modificări de teama unor critici. Nu se menţionează în articol nici vreo cutumă legată de pedepsirea celor care nu respectau exactitatea datelor istorice într-o poveste. Deci nici A, nici D nu pot fi un răspunsul corect.

B În articol se spune în repetate rânduri (rândurile 6-8 şi rândurile 12-13) că legenda regelui Artur are o foarte mică susţinere cu date istorice reale, povestitorii inspirându-se din mitologia celtă, cât şi alte surse. Dar nu se spune că inventau date istorice, la fel cum nu există nicio

discuţie în text despre veridicitatea datelor utilizate sau despre vreo legătură între veridicitatea datelor şi anonimat. . Deci B nu poate fi răspunsul corect.

E Citatul la care face referire întrebarea afirmă doar că autorii medievali considerau că anonimatul garanta doar o mai mare credibilitate povestirii („Adevărul este universal şi anonimatul este cel care garantează acest adevăr." rândurile 35-36). Nu se face nicio afirmaţie legată de faptul că anonimatul ar fi mai nobil decât asumarea auctoriatului. Deci, E nu este o soluţie corectă la întrebarea formulată.

Nivel de dificultate:2

Întrebarea 28

Descriere: Întrebarea vă cere să faceţi o deducţie pe baza textului, adică, având în vedere informaţia pe care articolul o oferă, să faceţi o presupunere despre un anumit fapt care nu este exprimat explicit în text. La acest tip de întrebare este necesar să analizaţi cu atenţie informaţia din text pentru ca deducţia făcută să fie în perfectă consonanţă cu acea informaţie.

Răspunsul corect

E În deschiderea ultimului paragraf se face o enumerare a multiplelor interpretări posibile pe care le-a avut legenda de-a lungul timpului, ceea ce sugerează, între altele, o multiplicitate de perspective şi deci un anumit caracter de universalitate al legendei. **La fel,** ultima propoziţie a articolului afirmă că legenda regelui Artur este un text din care fiecare cititor poate să ia ceva („Este un text adaptabil fiecăruia, cu ajutorul căruia putem să ne dezvoltăm, învăţând din experienţa celuilalt." – rândurile 49-50") ceea ce întăreşte ideea că legendele regelui Artur sunt universal acceptate. Din aceste două propoziţii, putem deduce şi că legenda se bucură de o apreciere generală datorită universalităţii sale. De aceea, E este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A Ultima propoziţie a textului („Este un text adaptabil fiecăruia, cu ajutorul căruia putem să ne dezvoltăm, învăţând din experienţa celuilalt." – rândurile 49-50) ne spune că legenda regelui Artur este o sursă de învăţăminte şi că, învăţând din experienţa personajului, ne putem dezvolta. Cu toate acestea, textul nu conţine nicio formulare limitativă care să sugereze că variantele legendei regelui Artur ar fi singura sursă de învăţăminte sau că aceste învăţăminte ar avea un efect anume asupra personalităţii cititorilor. De asemenea, textul nu face referire la gradul de complexitate ce poate fi atins de cel care citeşte legenda. De aceea, A nu poate fi răspunsul corect.

B Articolul ne spune în ultimul paragraf că legenda regelui Artur este un text adaptabil fiecăruia din care putem învăţa, (rândul 49), însă nu menţionează dacă aceste învăţăminte iau sau nu forma unor sfaturi practice şi, cu atât mai puţin, nu limitează aplicabilitatea lor exclusiv la situaţiile de viaţă modernă. Astfel, B nu poate fi soluţia corectă.

C Ultimul paragraf începe cu o enumerare a diferitelor interpretări posibile ale legendei („politice, sociologice, marxiste, teologice, antropologice, folclorice, poetice, feministe") (rândurile 46-47). De asemenea, în rândurile 49-50, articolul ne spune că legenda regelui Artur este un text adaptabil. Autorul articolului nu face nicio afirmaţie care să sugereze că unele dintre aceste interpretări ar putea fi greşite şi, de asemenea, nu discută în ce măsură calitatea interpretărilor are legătură cu natura adaptabilă a legendelor. Ca atare, (C) nu este răspunsul corect.

D Autorul articolului afirmă că regele Artur apare în primele cronici din secolul al VI-lea ca „şef al războinicilor britanici care i-a învins pe saxoni" (rândurile 8-9), în cele din secolul al XII-lea este privit drept „salvatorul Britaniei" (rândurile 16-17), ceea ce probabil presupune şi fapte de vitejie. În articol se vorbeşte despre posibile perspective asupra legendei (rândurile 46-48). Cu toate acestea, nicăieri în articol nu se menţionează că faptele de vitejie ale lui Artur şi ale cavalerilor săi ar fi subiectul principal al diferitelor interpretări şi, de asemenea, nu se precizează dacă perspectivele sunt noi sau vechi. D nu este, deci, răspunsul corect.

Nivel de dificultate:5

Întrebarea 29

Descriere: Întrebarea nu vă cere să faceţi o deducţie pe baza textului, nu vă cere să interpretaţi textul, ci doar să identificaţi între opţiunile oferite formularea care exprimă cel mai exact ceea ce spune textul despre avantajul Mesei Rotunde, aşa cum este prezentat în rândul 24.

Răspunsul corect

B În paragraful al patrulea autorul articolului arată că, pentru a-şi reuni cavalerii, Artur a creat Masa Rotundă, „evitând astfel certurile legate de rang" (rândul 24). Cu alte cuvinte, cavalerii aşezaţi în jurul Mesei Rotunde pentru discuţii erau parteneri egali în discuţiile care se desfăşurau acolo . Deci, B este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A,D Textul ne spune că, prin aşezarea cavalerilor în jurul Mesei Rotunde, Artur a reuşit să evite „certuri legate de rang"**,** făcând astfel participanţii egali la discuţii. Deci conceptul Mesei Rotunde conferă participanţilor drepturi egale în discuţie; dacă ei vorbesc liber sau au reţineri, dacă sunt cinstiţi în ceea ce spun sau nu, aceste lucruri nu sunt discutate. Textul nu spune nimic despre conţinutul discuţiilor sau despre modul în care aranjamentul Mesei Rotunde afecta sau nu libertatea de exprimare. Aşa că A nu poate fi un răspuns corect.

C În rândul 24, textul ne spune că prin crearea Mesei Rotunde, Artur a reuşit să evite „certurile legate de rang", însă nu generalizează eficienţa Mesei Rotunde în rezolvarea tuturor divergenţelor dintre participanţi. Nu se poate spune, deci, că avantajul Mesei Rotunde este că elimină neînţelegerile dintre cei aşezaţi în jurul ei, aşa că C nu este răspunsul corect.

E Textul nu menţionează nicăieri rolul jucat de gazdă sau modul în care participanţii privesc gazda. Totuşi, în măsura în care una dintre persoanele aşezate în jurul mesei rotunde putea fi considerată „gazdă", este de presupus că acea persoană era însuşi Artur dar textul, cu certitudine, nu spune că Masa Rotundă demonstrează că Artur era lipsit de autoritate. Aşa că E nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate:2

Întrebarea 30

Răspunsul corect

A Penultimul paragraf arată că legenda a făcut din regele Artur probabil un ideal şi mai mulţi regi atestaţi istoric au încercat să îşi dovedească descendenţa arturiană. Textul ne spune că dinastia Plantageneţilor a încercat acest lucru în urma descoperirii unui fals mormânt al acestuia. În acest context se poate spune, deci, că un anumit regim politic a încercat să îşi fundamenteze existenţa în idealul cavaleresc al legendei arturiene. Potrivit textului, totuşi, sorgintea arturiană a Plantageneţilor nu este dovedită („în urma descoperirii unui *fals* mormânt al acestuia" – rândul 41). Prin urmare, pare să fi fost vorba despre o tentativă de consolidare a puterii prin stabilirea unei apropieri, într-o formă sau alta, de regele Artur. De aceea, A este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

B În penultimul paragraf textul ne spune că „regii se grăbesc să-şi demonstreze legătura cu regele Artur" (rândul38) şi oferă exemplul dinastiei Plantagenet şi al urmaşilor acestora, care „**încearcă** să stabilească o legătură de sânge cu regele Artur în urma descoperirii unui **fals** mormânt al acestuia."(rândurile 38-40) Ca atare, paragraful indică faptul că încercarea Plantageneţilor a eşuat şi nu se poate dovedi că aceştia sunt descendenţi ai lui Artur. În plus, nu există nicio dovadă în text că măcar un rege este descendent al lui Artur, cu atât mai puţin că majoritatea suveranilor britanici ar avea această calitate. Astfel, B nu este răspunsul corect.

C Articolul arată în repetate rânduri că nu există date istorice suficiente pentru a trage o concluzie fermă referitoare la existenţa reală a regelui Artur. Nu se discută despre presupuneri referitoare la perioada istorică când s-ar fi putut ca Artur să fi trăit sau despre dovezi care ar putea să răstoarne acele presupuneri Deci C nu poate fi răspunsul corect.

D În articol nu se precizează dacă monarhii din dinastia Plantageneţilor au folosit Masa Rotunda pentru consiliile de coroană, aşa că D nu este răspuns corect.

E Preferinţa pentru anonimat a autorilor medievali nu este explicată în articol în legătură cu dinastia Plantageneţilor, aşa că E nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 2

Întrebările 31-47

Sinopsis: Articolul tratează globalizarea culturală şi mecanismele care o însoţesc, atât prin prisma trecutului, cât şi a prezentului, lăsând deschisă discuţia despre potenţialele ei efecte în viitor. Primul paragraf afirmă că globalizarea nu este în niciun caz un fenomen nou şi dă exemple istorice precum marile religii sau imperiile premoderne, care au traversat graniţe şi au avut impact asupra altor culturi în moduri similare. Paragraful al doilea urmează cronologic argumentarea autorului, discutând specificitatea globalizării culturale în secolul al XVIII-lea când, deşi statul a preluat controlul produselor culturale, odată cu inovaţiile tehnologice şi apariţia imperiilor europene, globalizarea a cunoscut noi forme, în special sisteme de opinie, care au traversat şi au schimbat culturile vremii.

Perioada postbelică, însă, explică autorul în paragraful următor, a marcat o etapă specială în istoria globalizării, datorită volumului şi vitezei de răspândire a diverselor produse culturale. Noile tehnologii, precum televiziunea şi internetul, au deschis drumul fără bariere al promovării diferitelor produse şi valori culturale, cunoscând un public consumator fără precedent. În penultimul paragraf, autorul aminteşte de semnificaţia dominanţei limbii engleze, care se concretizează într-o adevărată infrastructură a globalizării.

În continuare, el subliniază diferenţa majoră între diversele tipuri de globalizare din trecut şi cele actuale, şi anume puterea impactului de masă. Autorul afirmă că acest lucru se datorează şi schimbării majore în ceea ce priveşte producătorul şi distribuitorul acestor produse ale globalizare, mai precis tranziţia din trecut, când acesta era statul, în prezent, când a fost înlocuit de corporaţii. Ultimul paragraf pune în discuţie întrebarea dacă globalizarea este o formă de imperialism cultural, la care autorul răspunde negativ, subliniind rezistenţa culturilor locale şi modurile specifice în care consumatorii reinterpretează constant valorile şi produsele pe care le importă, fără a le lua de-a gata. Articolul propune, în loc de concluzie, o temă de meditaţie privind impactul viitor al comunicării şi al schimburilor culturale atât asupra culturilor locale în sine, cât şi asupra percepţiei noastre asupra propriei identităţi naţionale.

Întrebarea 31

Răspunsul corect

C Aşa cum este explicat în Sinopsis, articolul este construit ca o descriere succintă cronologică a globalizării de-a lungul istoriei. Deşi paragrafele textului se referă la ere diferite ale istoriei, există o structură pe care autorul o ia în considerare indiferent de contextul istoric, şi anume efectele produse de globalizare: de la „impactul social decisiv" al marilor religii (rândul 3), la modul în care sistemele de opinie din secolul al XVIII-lea „au transformat culturile dominante ale aproape oricărei societăţi de pe glob" (rândurile 17-18), la „impactul de masă" al instituţiilor internaţionale postbelice (rândul 37). Având suportul acestei demonstraţii cronologice, concluzia textului aduce în discuţie, „viitorul impact al comunicării şi schimburilor culturale asupra culturilor naţionale şi locale, precum şi asupra percepţiei noastre în ceea ce priveşte politica şi identitatea noastră personală şi naţională" (rândurile 46-48). Ca atare, modul în care globalizarea afectează relaţia noastră cu propria cultură este preocuparea

recurentă a autorului textului, iar investigarea acestuia este scopul cu care a fost scris articolul.

Răspunsurile incorecte

A Autorul textului nu menţionează niciun fel de pericole ale globalizării sau de efecte pe care să le considere negative şi, ca atare, nu există motive pentru a trage un semnal de alarmă. De asemenea, schimbările actuale sunt menţionate cu precădere din punct de vedere al noilor tehnologii de comunicare şi nu al celor politice sau economice. De aceea, (A) nu reprezintă corect scopul cu care autorul a scris articolul.

B Cultura americană este menţionată în ultimul paragraf ca producător al majorităţii produselor culturale ale globalizării actuale, însă, după cum arată autorul, „asta nu reprezintă un simplu caz de "imperialism cultural" (rândul 42), dată fiind rezistenţa culturilor locale. Deşi noţiunea de „imperialism cultural" poate fi atribuită unor teorii tradiţionale şi, deşi autorul susţine un punct de vedere care o contrazice, această discuţie este specifică doar unui singur paragraf şi nu face obiectul întregului text. (B) nu descrie corect scopul cu care autorul a scris articolul.

D Aşa cum se explică în Sinopsis, autorul textului prezintă globalizarea în mai multe etape istorice, însă nu face comparaţii între acestea cu scopul de a stabili similitudini. De fapt, în rândurile 22-23, punctează faptul că instrumentul principal de propagare a globalizării, şi anume actualele tehnologii de comunicare, cunosc o dezvoltare fără precedent în istorie. De asemenea, în paragraful al patrulea, autorul menţionează ca diferenţă semnificativă de trecut un alt mecanism esenţial: producătorii şi distribuitorii de produse culturale. „Spre deosebire de perioadele anterioare, când statele şi teocraţiile erau elementele centrale ale globalizării culturale, epoca actuală este una în care marile corporaţii sunt principalii producători şi distribuitori de produse culturale." (rândurile 33-35). Aşadar, autorul nu demonstrează că mecanismele globalizării funcţionează în acelaşi mod de la apariţia acestora. (D) este un răspuns incorect.

E Singurele referiri la tipul de impact pe care îl are globalizarea se găsesc în rândul 37, „impactul de masă" şi rândurile 46-48: „viitorul impact al comunicării şi schimburilor culturale asupra culturilor naţionale şi locale, precum şi asupra percepţiei noastre în ceea ce priveşte politica şi identitatea noastră personală şi naţională". Impactul economic nu este discutat punctual nicăieri în text, iar impactul de tip politic este doar menţionat, nu explicat în vreun fel de autor. Deci (E) nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate:2

Întrebarea 32

Răspunsul corect

D În paragraful al treilea, autorul subliniază că dezvoltarea tehnologiilor de comunicare actuale face posibilă distribuirea de produse culturale către un „număr enorm de consumatori" (rândul 26) şi dă exemplu cele 2 milioane de telespectatori care urmăresc în acelaşi timp acelaşi episod dintr-un anumit serial. De asemenea, în paragraful al patrulea, autorul explică transferul puterii de producere şi distribuire de produse şi valori culturale de la stat (în perioadele anterioare), la instituţii şi corporaţii internaţionale (în prezent). Concluzia paragrafului este că „instituţiile internaţionale private nu reprezintă nimic nou, impactul lor de masă, însă, da". De aceea, aşa cum apare în text, diferenţa esenţială dintre vechile tipuri de globalizare şi cea actuală constă în forţa impactului de masă. (D) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A În text se menţionează diverse exemple de produse culturale ca fiind „noi", atât pentru epocile anterioare („s-au cristalizat noi forme de globalizare culturală", rândul 14), cât şi pentru cea actuală („Nike, Coca-Cola şi o mulţime de grupuri pop", rândul 19). Aşadar, diferenţa esenţială între cele două nu constă în noutatea produselor. (A) este un răspuns incorect.

B Instituţiile culturale nu sunt aduse în discuţie în textul de faţă ca potenţială diferenţă dintre tipul de globalizare din epocile anterioare şi cea actuală. (B) nu poate fi răspunsul corect.

C Deşi textul menţionează în paragraful al patrulea că statul a fost înlocuit de corporaţiile private ca principal producător şi distribuitor de produse culturale, textul nu precizează şi nici nu sugerează că implicarea în sine a statului în cultură este o diferenţă între tipul actual de globalizare şi cele anterioare. Cu alte cuvinte, statul (şi teocraţiile) au fost în trecut principalii producători şi distribuitori culturali, acum acest rol este preluat de corporaţii. Însă formularea „**principali** producători şi distribuitori" sugerează că statul (şi alte instituţii) pot rămâne implicate, chiar dacă într-o măsură mai mică. Textul nu spune că instituţiile şi corporaţiile private sunt unicii producători sau distribuitori. De aceea, implicarea statului în cultură într-o oarecare măsură este o caracteristică atât a modelelor anterioare de globalizare, cât şi a celui actual, iar (C) nu poate fi răspunsul corect.

E Textul menţionează internetul ca nou vehicul de transmitere a informaţiei şi comunicării, însă nicăieri în text nu se vorbeşte despre traducerile instantanee ,şi cu atât mai puţin sunt discutate ca diferenţă între epocile anterioare şi contemporaneitate. (E) nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate:3

Întrebarea 33

Descriere: Această întrebare vă cere să identificaţi ce este afirmat în text. Însă este important să observaţi că precizează că „toate afirmaţiile de mai sus sunt, conform textului, adevărate, CU EXCEPŢIA". Asta înseamnă că răspunsurile incorecte sunt cele menţionate sau susţinute de text, iar răspunsul corect va fi o afirmaţie care nu este deloc susţinută de articol.

Răspunsul corect

A Textul se referă la mărci de tipul Nike sau Coca-Cola în al doilea paragraf, pentru a sublinia ideea că produse culturale din epocile anterioare, precum sistemele de opinie din secolul al XVIII-lea, „au avut cu siguranţă un impact mult mai considerabil asupra culturilor naţionale şi locale" decât acestea (rândurile 18-19). De asemenea, în ultimul paragraf, autorul afirmă că publicul culturilor locale „reinterpretează constant produsele importate" (rândul 45). Nicăieri în text nu se menţionează sau nici măcar nu se sugerează că acest gen de produse pot înlocui producţia autohtonă sau că pot prelua controlul asupra economiilor locale, dimpotrivă, impactul lor este prezentat ca unul limitat. Deci (A) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

B Textul începe cu afirmaţia că „globalizarea culturală are o istorie îndelungată" (rândul 1) şi o susţine în paragrafele următoare dând exemple precum marile religii, imperiile premoderne, secolul al XVIII-lea etc. Ca atare, textul avansează ideea că globalizarea culturală este un fenomen care a avut loc din cele mai vechi timpuri. Deci (B) este un răspuns incorect.

C În rândurile 12-16, autorul ne spune că în secolul al XVII-lea, „când imperiile europene au început să se extindă", „s-au cristalizat noi forme de globalizare culturală" şi dă exemplu „ştiinţa, liberalismul şi socialismul". Ca atare, (C) este susţinut de text, deci nu poate fi răspunsul corect.

D În rândurile 23-25, se spune că „răspândirea globală a radioului, televiziunii, internetului, sateliţilor şi tehnologiilor digitale au făcut posibilă comunicarea instantanee, au făcut inutile graniţele şi controlul asupra informaţiei". Deci faptul că aceste sisteme mass-media devin din ce în ce mai răspândite limitează controlul asupra informaţiei şi comunicării. (D) este un răspuns incorect.

E În rândurile 35-36, autorul precizează că, în contextul globalizării actuale, „corporaţiile au înlocuit statele şi teocraţiile, devenind elementul-cheie în producerea şi distribuirea produselor culturale." Aşadar (E) este o afirmaţie adevărată existentă în text, deci nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate:3

Întrebarea 34

Descriere: Pentru a răspunde corect acestei întrebări, trebuie mai întâi să identificaţi în text cum combate autorul ideea că globalizarea actuală este o formă de imperialism cultural. Această discuţie apare în ultimul paragraf, deci aceasta este secţiunea de text asupra căreia trebuie să vă concentraţi. În rândul 41, autorul, referindu-se la faptul că cea mai mare parte a produselor provin din SUA, spune că „asta nu reprezintă un simplu caz de « imperialism cultural »." El susţine această poziţie argumentând că: „Una dintre caracteristicile surprinzătoare ale acestei epoci a globalizării este robusteţea dovedită a culturilor naţionale şi locale. Instituţiile naţionale rămân un element central în viaţa publică, în timp ce publicul naţional reinterpretează constant produsele importate în moduri inedite." (rândurile 42-45). Astfel, argumentul major al autorului se referă la rezistenţa culturilor locale şi a valorilor la care se raportează membrii acestora. Trebuie, aşadar, să alegeţi dintre variantele de răspuns pe aceea care slăbeşte cel mai mult acest argument.

Răspunsul corect

B Atâta vreme cât consumatorii locali preiau fără discernământ valori cale le alterează sistemele de referinţă cunoscute, este foarte probabil ca rezistenţa culturilor locale să scadă, ceea ce ar slăbi forţa argumentului autorului. Amintiţi-vă că autorul nu este de acord cu ideea că răspândirea produselor din Statele Unite ar fi o formă de imperialism cultural, aducând ca argument „robusteţea dovedită a culturilor naţionale şi locale" şi faptul că culturile naţionale interpretează în moduri originale produsele importate. De aceea, (B) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A Faptul că instituţiile naţionale pot ajunge să nu mai servească scopului pentru care au fost create iniţial nu depinde în special de influenţele globalizării şi de aceea, nu determină în mod automat slăbirea rezistenţei culturilor locale. Această afirmaţie nu este direct relevantă argumentului propus de autor pentru a combate ideea imperialismului cultural.

C Noile tehnologii de comunicare apar în text ca instrumentele cele mai importante ale globalizării culturale contemporane. Cu toate acestea, afirmaţia din (C) se referă la un tip nou de nevoi ale consumatorilor, care reprezintă o problemă universală, indiferent de cultura din care aceştia provin. Aşadar, această afirmaţie nu schimbă şi nu slăbeşte în niciun fel poziţia autorului faţă de ideea imperialismului cultural. (C) este un răspuns incorect.

D Tipul de schimburi descris de această variantă de răspuns nu se aplică imperialismului cultural. Acuzaţia că globalizarea conduce la imperialism cultural se bazează pe faptul că, în procesul globalizării, majoritatea produselor culturale sunt importate din Statele Unite de către alte ţări. Ideea este că aceste produse culturale importate vor anihila în cele din urmă culturile locale şi le vor înlocui cu cultura americană. În **schimburi** culturale şi educaţionale, produsele culturale şi educaţionale ar merge în ambele direcţii, atât dinspre cultura americană înspre cea locală, cât şi invers. De aceea, această variantă de răspuns nu este relevantă discuţiei despre imperialismul cultural şi nu poate fi răspunsul corect.

E Autorul nu neagă existenţa tendinţei menţionate în (E), deci faptul că ea a existat dintotdeauna în istorie nu are nicio valoare din punct de vedere al demonstraţiei. Argumentul autorului nu se referă la cultura dominantă, ci la rezistenţa culturii locale în faţa acesteia; mai mult,putem spune că el chiar presupune existenţa acestei tendinţe, dar o contracarează demonstrând cum cultura locală îi poate rezista. Deci (E) nu slăbeşte în niciun fel argumentul autorului şi, de aceea, nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate:4

Întrebarea 35

Răspunsul corect

A Limba engleză este menţionată în paragraful al patrulea. Autorul admite că diferenţele lingvistice încă sunt un obstacol în calea globalizării, dar observă că limba engleză „generează o infrastructură lingvistică, paralelă cu infrastructurile tehnologice contemporane" (rândurile 31-33). Paragraful anterior stabilise faptul că diverse tehnologii de comunicare au dobândit „răspândire globală" şi că au făcut posibilă comunicarea instantanee. Când afirmă că limba engleză se răspândeşte în paralel cu aceste tehnologii, autorul sugerează faptul că limba engleză cunoaşte o „răspândire globală" similară. Cu alte cuvinte, limba engleză devine dominantă în lume, împreună cu dezvoltarea tehnologiei. (A) este afirmaţia cu care, potrivit textului, autorul ar fi probabil de acord.

Răspunsurile incorecte

B În primul paragraf, autorul ne spune că marile religii sunt o dovadă a „capacităţii ideilor şi credinţelor de a traversa distanţe mari" şi, de aceea, au avut un „impact social decisiv" (rândurile 1-2). Afirmaţia din (B) contravine unei idei formulate de autor în text, deci nu poate fi răspunsul corect.

C Autorul se referă la marile corporaţii în penultimul paragraf, unde afirmă că acestea au devenit principalii producători şi distribuitori de produse culturale. Nicăieri în text, însă, nu se face referire şi nu se sugerează care este relaţia dintre acestea şi procesele educative. (C) nu se referă la nicio informaţie din text, deci este un răspuns incorect.

D În ultimul paragraf, autorul combate ideea că produsele globalizării pot transforma culturile locale în victime ale unui tip de imperialism cultural, tocmai pentru că aceste culturi naţionale se dovedesc extrem de rezistente: „Una dintre caracteristicile surprinzătoare ale acestei epoci a globalizării este robusteţea dovedită a culturilor naţionale şi locale." (rândurile 42-43) De aceea, afirmaţia din (D) contravine părerii autorului, aşa cum este ea exprimată în text,, deci nu poate fi răspunsul corect.

E Singura menţiune despre grupuri muzicale apare în paragraful al doilea, unde autorul compară produse culturale precum sistemele de opinie din secolul al XVIII-lea cu produse contemporane precum Nike sau Coca-Cola sau grupuri pop şi afirmă că primele „au avut cu siguranţă un impact mult mai considerabil asupra culturilor naţionale şi locale decât Nike, Coca Cola, McDonald's sau o mulţime de grupuri pop." (rândurile 18-20). Mai mult, autorul nu se referă la

alt tip de muzică decât cel produs de grupurile pop, nu la muzică în general. (E) contrazice părerea autorului, aşa cum este ea exprimată în text, deci nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate:4

Întrebarea 36

Răspunsul corect

B Autorul examinează instrumentele şi mecanismele globalizării în ere diferite de-a lungul istoriei şi menţionează tipurile de impact atât în trecut şi prezent, cât şi în viitor. Din stilul şi limbajul utilizat, expunerea autorului este una obiectivă, bazată pe date şi exemple. Autorul nu foloseşte un limbaj emoţional, iar tonul este unul extrem de reţinut. Ca atare, (B) descrie cel mai corect atitudinea autorului şi tipul articolului.

Răspunsurile incorecte

A Autorul nu menţionează în articol susţinătorii globalizării culturale şi nici opiniile acestora, deci nu expune păreri critice, cu atât mai puţin vehemente, la adresa lor. (A) este un răspuns incorect.

C Autorul vorbeşte despre posibilele consecinţe ale globalizării doar în concluzia textului şi o formulează ca pe o „întrebare fundamentală" (rândul 46) pe care o adresează astfel şi cititorului. El nu expune pe larg aceste consecinţe, iar modul în care le aminteşte este neutru, în niciun caz alarmat. (C) nu descrie corect articolul.

D Textul menţionează culturile naţionale, însă nu vorbeşte nicăieri despre alternativele cosmopolite, astfel că nu le poate compara. (D) este un răspuns incorect.

E Progresele tehnologice postbelice sunt menţionate în paragrafele 3 şi 4, însă nu sunt descrise, iar stilul utilizat nu indică o atitudine laudativă din partea autorului. (E) este un răspuns incorect.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 37

Răspunsul corect

E Autorul vorbeşte despre sistemele de opinie ca forme de globalizare în paragraful al doilea, dând exemplu secolul al XVIII-lea, şi menţionează impactul extrem de puternic pe care le-au avut asupra diverselor societăţi. „Cele mai importante idei şi dispute vestice generate de această epocă au fost: ştiinţa, liberalismul şi socialismul. Fiecare dintre aceste sisteme de

opinie (şi practicile ce le-au însoţit) au transformat culturile dominante ale aproape oricărei societăţi de pe glob." (rândurile 15-18). Faptul că aceste sisteme de opinii au fost printre cele mai importante mijloace vestice de globalizare este confirmate de ultima propoziţie a paragrafului, care compară impactul acestora cu cel al unor mijloace de globalizare probabil mai bine cunoscute: „Ele au avut cu siguranţă un impact mult mai considerabil asupra culturilor naţionale şi locale decât Nike, Coca Cola, McDonald's sau o mulţime de grupuri pop." (rândurile 18-20). Astfel, (E) este susţinut de diverse afirmaţii ale autorului. Se poate deduce că autorul ar fi de acord cu această idee şi, prin urmare, (E) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A Autorul precizează că, atât sistemele de opinie în sine, cât şi practicile care le-au însoţit, au avut un impact la fel de semnificativ asupra celorlalte culturi. Nu există nicio referire în text care să susţină ideea insuccesului aplicării lor politice. Deci nu este rezonabil să atribuim ideea (A) autorului.

B În paragraful 4, autorul aminteşte de transferul care a avut loc în epoca postbelică, de la stat, ca element central al globalizării în epocile anterioare, la corporaţii şi instituţii internaţionale, ca principal distribuitor de produse culturale. Ca atare, (B) contravine informaţiilor prezentate în text şi nu poate fi răspunsul corect.

C În rândurile 4-5 se vorbeşte despre modul în care Imperiul Roman a reuşit să menţină controlul asupra teritoriilor sale „în absenţa unui control militar şi politic direct". Aşadar, afirmaţia din (C) contrazice informaţiile prezente în text şi nu poate fi răspunsul corect.

D În primul paragraf, se discută despre identitate culturală pornind de la succesul Imperiului Roman de a-şi păstra teritoriile „în absenţa unui control militar şi politic direct (...) datorită culturii comune şi extinse a clasei cu putere de decizie" (rândurile 4-6), autorul ajungând la concluzia că, doar cu apariţia statelor-naţiune, s-a cristalizat o identitate culturală „care să fuzioneze între aceşti doi poli" (rândul 8). Această afirmaţie se referă la dificultatea de a cristaliza o identitate culturală care să unească polii opuşi ai culturii clasei conducătoare şi culturile teritoriile periferice. Acest lucru pare asemănător afirmaţiei din (D), însă nu susţine acea afirmaţie. Textul se referă doar la acest tip particular de identitate, despre care spune că a fost posibilă doar odată cu apariţia statelor-naţiune. Răspunsul (D) merge mult mai departe de afirmaţia din text, vorbind despre identitate culturală în general, ceea ce înseamnă că textul nu susţine deducţia din (D).

Nivel de dificultate: 5

Întrebările 38-43

Sinopsis: Acest fragment analizează poziţia pe care ar trebui să o aibă oamenii de ştiinţă faţă de descoperirile pe care le fac şi implicaţiile practice în viaţa reală ale acestora. De asemenea, textul discută nivelul de răspundere pe care ar trebui să şi-o asume oamenii de ştiinţă pentru modul în care ajung să fie folosite rezultatele cercetărilor lor.

Primul paragraf prezintă originea problemei discutate ulterior în text: falsificarea rezultatelor unor cercetări ştiinţifice care a dus la scăderea încrederii oamenilor de ştiinţă în valoarea intrinsecă şi practică a descoperirilor ştiinţifice. Se prezintă şi exemplul fizicienilor care, după părerea autorului acestui text, ar trebui traşi la răspundere pentru pericolul războiului nuclear.

Textul continuă cu o enumerare a abordărilor faţă de responsabilitatea ştiinţei pe care ar trebui să le aibă oamenii de ştiinţă, în opinia unor critici, ca rezultat al controverselor recente. Dacă în trecut respectarea adevărului ştiinţific era scopul principal al oamenilor de ştiinţă, se pare că, în prezent, este mai importantă modalitatea de aplicare a cunoaşterii ştiinţifice. Astfel, există în lumea unor oameni de ştiinţă, dar şi a filosofilor şi cercetătorilor în ştiinţe sociale, două abordări diferite referitoare la descoperirile ştiinţifice. Prima este aceea că oamenii de ştiinţă ar trebui să aibă controlul total asupra consecinţelor potenţial dăunătoare ale propriilor cercetări. A doua abordare susţine că nu ar trebui să se întreprindă niciun fel de cercetare care să servească intereselor celor bogaţi şi puternici, autorul menţionând că există critici care ar merge atât de departe încât să susţină că descoperirile ştiinţifice ar trebui servească numai oamenilor obişnuiţi.

Paragraful al treilea al textului analizează abordările discutate mai sus prezentând totodată părerea autorului. Autorul observă două lucruri cu privire la modul în care este privită responsabilitatea asupra descoperirilor ştiinţifice prezentat anterior. În primul rând, autorul susţine că oamenii de ştiinţă ar trebui să ştie care sunt rezultatele cercetării lor înainte de a o întreprinde propriu-zis, ceea ce este imposibil. În al doilea rând, oamenii de ştiinţă nu pot avea întreaga răspundere pentru descoperirile şi aplicaţiile acestora deoarece în punerea lor în practică sunt implicaţi şi alţi factori sociali şi economici, care ar depăşi pregătirea oamenilor de ştiinţă.

Concluzia textului este că oamenii de ştiinţă nu îşi pot asuma toată răspunderea pentru cercetarea pe care o întreprind şi modul în care este folosită aceasta, autorul menţionând şi exemplul politicienilor care, crede acesta, nu vor accepta ca oamenii de ştiinţă să îşi auto-atribuie o astfel de putere.

Întrebarea 38

Răspunsul corect

E Textul prezintă diferite păreri ale comunităţii ştiinţifice, şi nu numai, cu privire la atitudinea pe care ar trebui să o aibă oamenii de ştiinţă faţă de rezultatele descoperirilor şi cercetărilor pe care le fac. Deşi unii critici şi chiar unii dintre oamenii de ştiinţă susţin faptul că oamenii de ştiinţă ar trebui să fie unicii responsabili pentru rezultatele muncii lor, în paragraful al treilea autorul textului îşi afirmă propria poziţie faţă de aceste opinii şi anume că nu ne putem aştepta ca oamenii de ştiinţă să fie capabili să îşi asume singuri responsabilitatea pentru aplicaţiile cercetărilor lor. Această problemă, împreună cu poziţia susţinută de autor, constituie ideea centrală a textului. Deci (E) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A Deşi articolul menţionează funcţionarii publici, politicienii şi antreprenorii în paragraful al treilea, aceştia nu sunt menţionaţi ca exemple de oameni care insistă asupra responsabilizării comunităţii ştiinţifice, ci ca exemplu de persoane care sunt implicate în luarea deciziilor cu privire la folosirea rezultatelor cercetărilor ştiinţifice. Deci (A) nu este o idee exprimată în text şi, ca atare, nu poate fi nici ideea principală a acestuia.

B Potrivit textului, comunitatea ştiinţifică a fost ţinta unor critici, dar acestea sunt poate justificate de descoperirea că nişte oameni de ştiinţă au falsificat date şi de consecinţele negative care au apărut cu ocazia aplicării descoperirilor ştiinţifice. Aşa cum am menţionat în explicaţia variantei corecte de răspuns, textul discută în principal schimbările propuse de anumiţi critici vehemenţi şi prezintă poziţia autorului faţă de aceste recomandări. Deci (B) nu este o variantă corectă de răspuns.

C Textul nu susţine şi nici nu sugerează faptul că oamenii de ştiinţă ar fi încercat să uzurpeze rolurile legislativului, ale funcţionarilor publici şi ale oamenilor de afaceri. Din primul paragraf reiese că nu acesta este motivul invocat în text pentru faptul că simţul de răspundere al oamenilor de ştiinţă este ţinta unor atacuri. În acelaşi timp, paragraful al treilea şi al patrulea sugerează ideea că oamenii de ştiinţă ar trebui să îşi asume şi rolul legiuitorilor, al funcţionarilor publici sau al oamenilor de afaceri*, dacă* s-ar respecta recomandările cele mai vehemente ale criticilor. Astfel, (C) nu poate fi răspunsul corect.

D Deşi comunitatea ştiinţifică a fost zdruncinată din interior de o criză de încredere, autorul nu menţionează că aceasta ar fi generat încetinirea unor cercetări ştiinţifice. Deci (D) nu este o idee susţinută de conţinutul textului.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 39

Răspunsul corect

C În paragraful al treilea, autorul îi enumeră pe funcţionarii publici împreună cu antreprenorii, economiştii şi cei cu putere legislativă ca persoane „care au împreună sarcina de a determina dacă rezultatul cercetării este un candidat potrivit pentru a fi pus în practică şi dacă da, dacă ar putea fi aplicat în deplină siguranţă, realist şi economic” (rândurile 30-33). Prin urmare textul îi prezintă pe funcţionarii publici ca un grup care contribuie la determinarea legitimităţii modului în care cercetările ştiinţifice sunt puse în practică. Deci (C) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A Criticii, care pot fi consideraţi a fi cei care susţin că oamenii de ştiinţă ar trebui sancţionaţi pentru lipsa de răspundere faţă de societate, sunt „filosofi, cercetători în ştiinţe sociale şi alţi experţi pe teme de interes public" (rândurile 15-16) prezentaţi în paragraful al doilea. Cel de-al doilea paragraf menţionează, de asemenea, că şi unii dintre oamenii de ştiinţă sunt de acord cu aceste critici. Funcţionarii publici nu sunt menţionaţi decât în paragraful al treilea, nefiind astfel printre grupurile care îi critică pe oamenii de ştiinţă. Deci (A) nu este un răspuns corect.

B Afirmaţia conform căreia cercetările ştiinţifice ar trebui să servească intereselor oamenilor obişnuiţi este atribuită, în paragraful al doilea, numai unor „alţi critici" (rândul 21). Funcţionarii publici nu sunt menţionaţi decât în paragraful al treilea, deci nu se află printre criticii descrişi în text ca având această poziţie. Astfel (B) nu este un răspuns corect.

D Deşi se poate deduce din text că autorul ar putea fi adeptul echilibrării preocupărilor politicienilor cu cele ale oamenilor de ştiinţă, nu reiese din text că funcţionarii publici sunt prezentaţi ca fiind un grup care îşi echilibrează interesele astfel. De fapt, ideea de a menţiona îngrijorările acestor două grupuri nu este menţionată deloc în text. Deci (D) nu este un răspuns corect.

E În prima propoziţie a textului, autorul afirmă că oamenii de ştiinţă înşişi şi-au pierdut încrederea în valoarea ştiinţei din cauza unor evenimente cu impact negativ legate de aplicarea cercetărilor ştiinţifice. Nicio informaţie din text nu sugerează că alt grup ar fi responsabil de zdruncinarea acestei încrederi, deci nu poate fi scopul cu care sunt menţionaţi funcţionarii publici. Astfel (E) nu este un răspuns corect.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 40

Descriere: Această întrebare vă cere să deduceţi care este poziţia autorului faţă de cei care critică nivelul de răspundere al oamenilor de ştiinţă faţă de descoperirile ştiinţifice pe care le fac, aşa cum reiese din paragraful al treilea al textului. În paragraful al doilea, autorul susţine că oamenii de ştiinţă, şi nu alţi critici, consideră că oamenii de ştiinţă ar trebui să aibă control total asupra modului de punere în aplicare a descoperirilor lor.

Răspunsul corect

E Autorul sugerează că oamenii de ştiinţă nu au puterea legislativă, nici pe cea a funcţionarilor publici, a antreprenorilor sau a economiştilor, aceştia toţi având „împreună sarcina de a determina dacă rezultatul cercetării este un candidat potrivit pentru a fi pus în practică şi dacă da, dacă ar putea fi aplicat în deplină siguranţă, realist şi economic" (rândurile 30-33). Autorul adaugă că „Aceste roluri depăşesc pregătirea oamenilor de ştiinţă şi se află în afara legitimităţii acordate lor de către societate" (rândurile 33-34). De

aici putem deduce că autorul consideră că cei care au propus această idee nu înţeleg faptul că nu numai oamenii de ştiinţă sunt, şi nici nu ar trebui să fie, implicaţi în modul în care sunt puse în practică descoperirile ştiinţifice. Deci (E) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A În primul paragraf autorul menţionează războiul nuclear ca exemplu de folosire dăunătoare a unei descoperiri ştiinţifice. Dar cei care cer o schimbare a rolului oamenilor de ştiinţă în propria lor cercetare nu îşi limitează îngrijorarea la războiul nuclear. De exemplul, în paragraful al doilea se susţine că „Unii dintre aceşti critici susţin că oamenii de ştiinţă nu ar trebui să facă o cercetare care ar servi în primul rând intereselor celor bogaţi şi puternici; alţi critici merg şi mai departe şi spun că ştiinţa ar trebui să servească doar intereselor oamenilor obişnuiţi" (rândurile 19-22). Deoarece egalitatea economică şi dreptatea sunt printre preocupările acestor critici, (A) nu poate fi un răspuns corect.

B Textul nu face referire la modul în care sunt folosite fondurile guvernamentale şi nici nu sugerează nevoia de programe sociale care să se dezvolte cu ajutorul fondurilor guvernamentale. Astfel (B) este un răspuns care nu are legătură cu textul.

C Potrivit textului, cei care susţin părerea că oamenii de ştiinţă trebuie să îşi asume răspunderea totală pentru rezultatele cercetărilor întreprinse nu iau deloc în considerare faptul că există şi birocraţi şi oficiali implicaţi în răspunderea pentru folosirea descoperirilor ştiinţifice. Textul ne spune în penultimul paragraf, rândurile 27-33, că „Pentru a încerca să practice o astfel de responsabilizare, oamenii de ştiinţă ar trebui să preia puterea legislativă şi cea a funcţionarilor publici, precum şi munca antreprenorilor, a economiştilor, a cercetătorilor de piaţă, a tuturor celor care au împreună sarcina de a determina dacă rezultatul cercetării este un candidat potrivit pentru a fi pus în practică şi dacă da, dacă ar putea fi aplicat în deplină siguranţă, realist şi economic." Răspunsul (C) exprimă opusul ideilor exprimate în text, deci nu poate fi un răspuns corect.

D Textul enumeră mai multe motive pentru care oamenii de ştiinţă sunt supuşi criticilor. Autorul nu menţionează faptul că aceştia ar fi fost imuni la critică. Deşi îi acuză pe oamenii de ştiinţă de lipsă de răspundere, niciunii dintre criticii menţionaţi în text nu doresc să submineze credibilitatea oamenilor de ştiinţă, ci doar să îi tragă la răspundere pentru efectele adesea dăunătoare ale cercetării ştiinţifice. Deci (D) este un răspuns incorect.

Nivel de dificultate:2

Întrebarea 41

Răspunsul corect

D Autorul menţionează războiul nuclear cel mai probabil deoarece este exemplul cel mai cunoscut de descoperire ştiinţifică care a avut efecte tragice asupra oamenilor. Acest exemplu face mai uşoară înţelegerea ideii generale prezentate de autor potrivit căreia oamenii de ştiinţă poartă o parte din vină pentru rezultatul cercetării lor. Deci (D) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A Autorul nu îşi propune să facă o paralelă între rezultatele cercetării ştiinţifice din trecut şi cele din prezent. În primul paragraf, autorul face referire la diferite elemente „recente şi mult mediatizate" (rândurile 2-3) care au dus la scăderea încrederii oamenilor de ştiinţă în rezultatele descoperirilor ştiinţifice, războiul nuclear fiind unul dintre acestea. Deci nu există în text informaţii privitoare la evenimente similare din trecut şi, de aceea, nu se poate stabili o paralelă istorică. (A) nu poate fi răspunsul corect.

B Exemplul războiului nuclear nu este un contraexemplu la tendinţa dominantă prezentată, ci întăreşte această tendinţă. Încă din primul paragraf al textului în care se afirmă tendinţa de scădere a încrederii oamenilor de ştiinţă în valoarea ştiinţei, autorul prezintă motivele care au dus la subminarea încrederii odată de nezdruncinat şi dă chiar două exemple. „De exemplu, descoperirea că un număr mic de savanţi au falsificat rezultatele cercetării lor a generat întrebări asupra credibilităţii cercetării ştiinţifice în general, iar fizicienilor li s-a atribuit cel puţin un dram de vină la punerea în practică a cercetării lor" (rândurile 6-9). Deci (B) este un răspuns incorect.

C Războiul nuclear nu este un exemplu de problemă contemporană persistentă, iar autorul nu încearcă să sugereze acest lucru. În plus, problema prezentată în text pare să fie mai degrabă recentă decât una care să existe de multă vreme. La începutul textului, autorul menţionează ca problema discutată a apărut „în ultimii ani" (rândul 1).

E Autorul face referire la războiul nuclear într-o manieră obiectivă, el este dat drept exemplu într-o afirmaţie care se construieşte pe informaţii. Nu există indicii în text, contextuale sau de limbaj, care să sugereze că acest exemplu are ca scop provocarea unei reacţii emoţionale.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 42

Descriere: Referinţa la „politicienii de profesie" nu apare decât în ultimul paragraf al textului, ceea ce înseamnă că acesta este paragraful care trebuie analizat pentru a găsi răspunsul la această întrebare.

Răspunsul corect

E Unul din indiciile care susţin alegerea acestui răspuns este folosirea expresiei „supraveghetori înveteraţi". Faptul că politicienii sunt numiţi „supraveghetori" sugerează că autorul ar putea considera că aceştia au un simt exacerbat al propriei lor importanţe. În al doilea rând, cuvântul „înveteraţi" sugerează că politicienii sunt supraveghetori „cronici" sau că fac acest lucru dintr-o rutină. Cu alte cuvinte, exercitarea autorităţii se face mai degrabă din obişnuinţă şi aroganţă decât într-un mod logic. Autorul adaugă că politicienii „nu şi-ar ceda prerogativele oamenilor de ştiinţă", şi, din nou, autorul sugerează că refuzul arogant de a ceda puterea se face mai degrabă din obişnuinţă decât printr-o alegere

deliberată. Pentru toate aceste motive, descrierea pe care o face autorul politicienilor sugerează că autorul are o atitudine de uşoară ridiculizare faţă de aceştia. De aceea, (E) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A Frustrarea presupune o reacţie emoţională puternică generată de lipsirea de un drept sau de un bun sau de neputinţa proprie de a face ce îţi propui. Dar, dacă autorul ar simţi frustrare faţă de politicieni, ar fi, cel mai probabil, pentru că aceştia împiedică nişte schimbări pe care autorul şi le doreşte. Dar, de vreme ce autorul consideră că oamenii de ştiinţă nu sunt „suficient de înţelepţi pentru a-şi justifica arogarea unei astfel de puteri" (rândurile 38-39), cea a politicienilor, refuzul politicienilor de a-şi ceda puterea nu este o sursă de frustrare pentru autor. Pe scurt, nu există dovezi în ultimul paragraf care să susţină varianta (A). Autorul nu se simte frustrat de „politicienii de profesie".

B Sensul cuvântului „indignare", acela de revoltă, scandalizare nu se regăseşte în atitudinea autorului faţă de „politicienii de profesie". Limbajul utilizat în ultima propoziţie, cât şi stilul în ansamblu, nu este unul violent sau scandalizat. (B) nu este un răspuns corect.

C Cinismul este ignorarea ostentativă a moralei şi a convenienţelor sociale general acceptate. Autorul nu discută din punct de vedere moral şi social puterea „politicienilor de profesie". De asemenea, adjectivul „amar" presupune un soi de dezamăgire din partea autorului, însă nu există nicăieri în text indicii că autorul ar fi avut anumite aşteptări de la politicieni, care nu i-au fost confirmate şi care îl fac, aşadar, să-i privească cu amărăciune.

D Autorul nu menţionează faptul că îi respectă pe „politicienii de profesie" şi cu atât mai puţin faptul că ar fi obligat să facă acest lucru. Deci (D) nu poate fi un răspuns corect.

Nivel de dificultate:3

Întrebarea 43

Răspunsul corect

A Cuvântul care înlocuieşte cel mai bine cuvântul „arogare" este „uzurpare", cu sensul de atribuire abuzivă a unui drept.

Răspunsurile incorecte

B „Negare" este opusul cuvântului „arogare", deoarece se referă la eliminarea unui lucru nu la atribuirea abuzivă acestuia, deci nu poate înlocui acest cuvânt în text. (B) nu este un răspuns corect.

C Sensul cuvântului „delegare” este acela de transmitere a dreptului de a acţiona ca reprezentant al unei persoane sau al unei instituţii. „Arogarea” este o auto-însuşire, deci (C) nu îl poate înlocui.

D A submina înseamnă a ataca sau zădărnici o acţiune. Nu aceasta este ceea ce se sugerează despre oamenii de ştiinţă în ultimul paragraf al textului, deci (D) nu poate fi răspunsul corect.

E Autorul nu sugerează că oamenii de ştiinţă doresc să facă abuz de puterea pe care o au. Atâta timp cât oamenii de ştiinţă nu au puterea descrisă în text, nu pot abuza de aceasta înainte de a şi-o aroga. Astfel (E) nu este un răspuns logic.

Nivel de dificultate: 5

Întrebările 44-50

Sinopsis: Articolul discută condiţiile de funcţionare a unei democraţii, pornind de la premisa că o democraţie operantă depinde de competenţa politică a cetăţenilor ei, definită de către autorul textului drept abilitatea acestora de a înţelege conceptul de bine public şi dorinţa lor de a-l realiza. În continuare, textul prezintă două perspective diferite asupra ideii de bine public, respectiv cea clasică şi cea modernă. Conform abordării clasice, binele public presupune că cetăţenii unei democraţii trebuie să se preocupe şi să acţioneze pentru binele comunităţii din care fac parte. Autorul menţionează şi punctul slab al acestei perspective şi anume inadecvarea ei la contextul actual, în care cetăţenii aparţin mai multor grupuri sau comunităţi în acelaşi timp şi, ca atare, apare dificultatea de a recunoaşte pentru binele căruia dintre aceste grupuri trebuie să se străduiască. Viziunea modernă, aşa cum este descrisă de autor, se bazează pe prezumţia că fiecare om este motivat de propriul interes şi, ca atare, atingerea binelui public înseamnă armonizarea intereselor tuturor indivizilor dintr-o comunitate, pe baza unor reguli sau principii general acceptate, dând exemplu regula majorităţii.

După ce descrie aceste două abordări, autorul indică faptul că o susţine pe cea din urmă şi apoi îşi expune propriul punct de vedere privind condiţiile de bună funcţionare a unei democraţii moderne şi propune o soluţie eficientă ca aceasta să reuşească. Autorul acceptă ideea că, într-o democraţie modernă, deşi indivizii pot fi preocupaţi într-o oarecare măsură de binele comunităţii lărgite, ceea ce pune în mişcare individul este interesul personal. Ca atare, cetăţenii unei democraţii moderne au nevoie de o educaţie civică pentru a reuşi să armonizeze interesul personal cu interesele individuale ale celorlalţi membri ai aceleiaşi comunităţi şi, prin urmare, pentru a reuşi atingerea binelui public. Autorul consideră însă că specificitatea societăţii moderne nu facilitează o înţelegere empatică a celor care formează comunitatea respectivului individ. Dacă acest lucru nu se întâmplă, racordarea la interesele comunităţii s-ar realiza doar pe baza unui tip de supunere generată de acceptarea unui bine în sens abstract, ceea ce, în opinia autorului, va conduce la degradarea democraţiei. Soluţia acestuia pentru viitorul democraţiei în societatea modernă este găsirea acelor modalităţi de dezvoltare a capacităţii empatice a cetăţenilor.

Întrebarea 44

Răspunsul corect

C Textul în ansamblu discută despre condiţia esenţială de bună funcţionare a unei democraţii, pe care o stabileşte încă din prima propoziţie ca fiind dobândirea de către cetăţenii acesteia a competenţei politice, definită ca înţelegerea şi dorinţa de realizare a binelui public. În paragraful al doilea, autorul prezintă viziunea clasică asupra democraţiei, care, după cum ne explică, nu mai funcţionează în contextul actual. Abordarea modernă, descrisă în următoarele două paragrafe, presupune compatibilizarea dorinţei de realizare a binelui public cu atingerea intereselor personale. Această abilitate de armonizare a interesului individual cu cele ale comunităţii în ansamblu depinde, în concepţia autorului, de dezvoltarea capacităţii empatice de înţelegere a celorlalţi şi devine, după cum menţionează concluzia textului, condiţia ca democraţia să funcţioneze în viitor. Ca atare, (C) descrie corect ideea principală a textului.

Răspunsurile incorecte

A În primul paragraf al articolului, autorul stabileşte o legătură între funcţionalitatea democraţiei şi competenţa politică a cetăţenilor ei şi defineşte competenţa politică drept abilitatea de a înţelege conceptul de bine public şi dorinţa de a-l realiza. Însă această definiţie este doar premisa pe care se bazează argumentaţia autorului din restul textului, privind condiţiile în care o democraţie poate să funcţioneze atât în contextul actual, cât şi în viitor. Ca atare, (A) descrie doar ideea principală a primului paragraf şi nu a textului în ansamblu şi, de aceea, nu este răspunsul corect.

B Autorul leagă ideea înţelegerii conceptului de bine public cu funcţionarea în bune condiţii a unei democraţii şi discută, într-adevăr, două perspective diferite asupra binelui public, una clasică şi una modernă. Însă prezentarea acestor două abordări reprezintă doar etape în întreaga argumentare din text, care menţionează trecutul şi prezentul democraţiei, pentru a explica logic condiţiile de reuşită în viitor. De aceea, (B) nu exprimă complet şi corect ideea principală a întregului articol.

D Aşa cum este prezentată în paragrafele 3 şi 4, viziunea modernă se bazează pe prezumţia că fiecare om este motivat de propriul interes şi, ca atare, atingerea binelui public înseamnă armonizarea intereselor tuturor indivizilor dintr-o comunitate. Autorul acceptă şi faptul că, într-o democraţie modernă, cetăţenii pot fi preocupaţi de „protejarea sau promovarea scopurilor unei comunităţi mai mari din care fac parte” (rândurile 25-26). Cu toate acestea, diferenţa dintre cele două este discutată specific numai în cele două paragrafe şi este o componentă minoră a argumentului din text. Ca atare, (D) nu exprimă ideea principală a articolului.

E Conform paragrafului al treilea, în democraţiile moderne, realizarea binelui public „constituie suma tuturor intereselor individuale, care trebuie combinate sau integrate conform unor principii acceptabile, precum regula majorităţii”(rândurile 18-20). (E) descrie, deci, corect, concluzia acestui paragraf. Însă această afirmaţie nu include şi discuţia semnificativă despre

modalităţile de dobândire a acestei competenţe de armonizare a intereselor, care conduce spre concluzia întregului text. De aceea, (E) nu descrie corect ideea principală a articolului.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 45

Răspunsul corect

C Textul începe prin a defini un stat democratic funcţional ca fiind (nu se mai înţelegea dacă statul e drept sau ce e drept) cel ai cărui cetăţeni au competenţă politică, definită ca înţelegerea şi dorinţa de realizare a binelui public. Autorul ridică problema clarificării conceptului de bine public, pe care o formulează ca pe o întrebare, precizând că răspunsul acesteia se încadrează în două perspective, cea clasică şi cea modernă (rândurile 8-10).

Conform abordării clasice, explică autorul, binele public presupune că cetăţenii unei democraţii trebuie să se preocupe şi să acţioneze pentru binele comunităţii din care fac parte. Pe de altă parte, viziunea modernă se bazează pe prezumţia că fiecare om este motivat de propriul interes şi, ca atare, atingerea binelui public înseamnă armonizarea intereselor individuale ale membrilor unei comunităţi, pe baza unor reguli sau principii general acceptate. Prin urmare, diferenţa dintre cele două perspective constă în modul în care percep conceptul de bine public. (C) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A În introducere, statul funcţional este definit de către autorul textului drept statul în care „cetăţenii ar trebui atât să ştie ce înseamnă binele public, cât şi să aibă o dorinţă susţinută de a-l realiza". Cele două perspective discutate ulterior în text înţeleg diferit binele public, însă ambele îl discută ca pe un lucru pe care cetăţenii trebuie să îl înţeleagă şi pe care să vrea să îl realizeze. Cu alte cuvinte, ambele perspective înţeleg că binele public este condiţia esenţială a unui stat funcţional, deci (A) reprezintă o asemănare, nu o diferenţă.

B Textul precizează că „virtutea civică" a cetăţenilor dintr-un stat democratic este esenţială pentru buna funcţionare acestuia şi o defineşte drept înţelegerea de către aceştia a binelui public şi dorinţa lor de a-l realiza (rândurile 3-5). Nicăieri în text, însă, nu se discută despre virtutea de tip politic. Ca atare, (B) nu este răspunsul corect.

D Textul descrie perspectiva clasică asupra binelui public drept democraţia ai cărei cetăţeni trebuie să se preocupe şi să acţioneze pentru binele comunităţii din care fac parte. În viziunea modernă, atingerea binelui public înseamnă armonizarea intereselor individuale ale membrilor unei comunităţi, pe baza unor reguli sau principii general acceptate. Cu alte cuvinte, ambele perspective definesc binele public independent de numărul cetăţenilor. Este adevărat că autorul aduce în discuţie numărul grupurilor cu care indivizii se pot identifica în contextul

modern, însă acest lucru nu înseamnă că cele două abordări privesc diferit numărul de cetăţeni în sine. De aceea, (D) nu poate fi răspunsul corect.

E Textul afirmă încă de la început că, într-o democraţie funcţională, cetăţenii trebuie să aibă o anume competenţă politică şi continuă definind această competenţă drept înţelegerea binelui public şi dorinţa de a-l realiza. În text nu se discută nicăieri măsura în care cetăţenii unui stat democratic cred sau nu în acea democraţie însă, chiar şi dacă presupunem că această încredere în democraţie poate determina în vreun fel competenţa politică menţionată mai sus, acest aspect, la fel cum s-a discutat şi la (A), reprezintă un punct comun al celor două perspective, nu o diferenţă. De aceea, (E) nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate:2

Întrebarea 46

Răspunsul corect

B Autorul începe să descrie perspectiva modernă asupra democraţiei cu afirmaţia că „abordarea modernă începe cu presupunerea că fiecare cetăţean este motivat de propriul interes.” (rândul 15) şi continuă explicând că, în consecinţă, binele public reprezintă armonizarea intereselor tuturor indivizilor dintr-o comunitate, pe baza unor reguli sau principii general acceptate (rândurile 15-16). În deschiderea următorului paragraf, autorul menţionează faptul că susţine această perspectivă (rândul 21), deci putem spune că i se poate atribui rezonabil ideea că într-o democraţie modernă, interesul individual este important. De asemenea, ultimul paragraf discută în întregime însemnătatea dobândirii empatiei pentru buna funcţionare a unei democraţii moderne, concluzia textului fiind că „dobândirea competenţei politice devine o chestiune de dacă şi cum ar fi posibilă promovarea unei mult mai răspândite capacităţi de empatie în rândul cetăţenilor.” (rândurile 37-39). Ca atare, (B) descrie corect o idee care poate fi atribuită autorului.

Răspunsurile incorecte

A Autorul identifică ce poate fi privit drept puncte slabe în ambele abordări asupra binelui public, însă ele nu sunt aceleaşi. Punctul slab al perspectivei clasice este că nu ia în considerare grupurile diferite cu care cetăţenii se pot identifica şi „nu mai oferă niciun sfat despre binele cui trebuie căutat de către cetăţean” (rândul 12). În ceea ce priveşte perspectiva modernă, autorul menţionează că aceasta are „pretenţii morale mai mici de la cetăţeni” (rândul 24). În orice caz, punctele slabe ale celor două nu sunt comune şi, cu atât mai puţin au legătură cu drumul către virtutea civică. De aceea, (A) nu poate fi răspunsul corect.

C Chiar dacă admite că, având în vedere că interesul individual primează în democraţiile moderne, se poate spune că abordarea modernă are „pretenţii morale mai mici de la cetăţeni”, autorul propune imediat o soluţie, şi anume, dezvoltarea capacităţii empatice a cetăţenilor.(rândurile 25-30). Pe de altă parte, autorul identifică punctul slab al perspectivei clasice, dar nu indică faptul că ar exista o soluţie pentru acesta. Mai mult, la începutul

paragrafului al patrulea, autorul îşi declară susţinerea pentru abordarea modernă. De aceea, ideea exprimată de (C) nu poate fi în mod rezonabil atribuită autorului.

D Autorul stabileşte încă din primul paragraf că, pentru buna funcţionare a unei democraţii, cetăţenii acesteia trebuie să dobândească competenţă politică. În ceea ce priveşte perspectiva modernă, autorul explică cum aceasta „simplifică problema competenţei politice, asigurându-se că dorinţa susţinută de a realiza binele public se va regăsi în ultimă instanţă în competiţia şi compromisul dintre interesele individuale" (rândurile 18-20). De asemenea, părerea autorului este că, în democraţiile moderne competenţa politică înseamnă şi educarea „oamenilor pentru a cunoaşte şi a înţelege nevoile celorlalţi." (rândurile 31-32). Deşi acest tip de educaţie poate fi una dificilă, autorul nu sugerează în niciun caz că ar fi imposibilă. Ca atare, (D) nu exprimă o părere care poate fi rezonabil atribuită autorului.

E Autorul menţionează interesul individual ca principală forţă motrice a democraţiilor moderne şi explică de ce cetăţenii unei democraţii moderne au nevoie de o educaţie civică pentru a reuşi să armonizeze interesul personal cu interesele individuale ale celorlalţi membri ai aceleiaşi comunităţi şi, prin urmare, pentru a reuşi atingerea binelui public. Ca atare, nicăieri în text nu se sugerează că interesul individual ar putea fi un obstacol insurmontabil, din contră. De asemenea, nu există nicio referire la consensul de tip politic. Ca atare, (E) nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 47

Răspunsul corect

B Autorul consideră că, pentru buna funcţionare a democraţiilor moderne, cetăţenii acestora au nevoie de o înţelegere empatică a celorlalţi membri ai comunităţii din care fac parte. Însă admite că specificitatea societăţii moderne pare să nu fie propice acestui tip de înţelegere şi, ca atare, racordarea la interesele comunităţii s-ar realiza doar pe baza unui tip de supunere generată de acceptarea unui bine în sens abstract, ceea ce, în opinia autorului, va conduce la degradarea democraţiei (rândurile 36-37). Însă soluţia propusă de autor, şi anume „promovarea unei mult mai răspândite capacităţi de empatie în rândul cetăţenilor" (rândurile 38-39) sugerează că acesta speră în continuare că democraţiile moderne pot supravieţui şi, ca atare, indică modalităţi de bună funcţionare în viitor. De aceea, (B) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A Autorul explică de ce dobândirea competenţei politice într-o democraţie modernă depinde de înţelegerea de tip empatic, iar apoi precizează că societăţile moderne în sine nu facilitează această înţelegere. Ca atare, dacă nu se vor găsi alte modalităţi de educare a cetăţenilor în

acest sens, viitorul democraţiei ”este unul sumbru” (rândul 37) În această formulare, autorul prezintă un risc la care este supusă democraţia, deci răspunsul (A) nu poate fi corect.

C,D Autorul afirmă că susţine perspectiva modernă asupra democraţiei şi propune o soluţie proprie de bună funcţionare a acesteia în viitor. Ca atare, nu se poate vorbi de scepticism faţă de principiile democraţiei moderne şi cu atât mai puţin de îndoială că democraţia trebuie menţinută, ci din contră. De aceea, nici (C), nici (D) nu poate fi răspunsul corect.

E Aşa cum a fost explicat la (A), autorul prezintă un risc de degradare a democraţiei moderne, însă apoi propune o soluţie pentru îndepărtarea lui şi, ca atare, pentru funcţionarea acesteia în viitor. De aceea, în primul rând, autorul nu enunţă o certitudine în niciun sens. În al doilea rând, propunând o soluţie proprie, autorul nu poate crede în prăbuşirea democraţiei, din contră. Aşa că (E) nu reprezintă răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 48

Descriere: Această întrebare vă cere să faceţi o deducţie despre profilul cetăţeanului modern pe baza informaţiilor din text, care poate fi atribuită autorului. Trebuie deci să identificaţi în articol toate informaţiile relevante despre democraţiile moderne care sugerează ceva despre membrii acestora, cât şi despre părerea autorului despre ele. În rândul 14 ni se spune că, din perspectiva modernă, ” fiecare cetăţean este motivat de propriul interes.” De asemenea, părerea autorului din rândurile 25-28 este că „pentru cetăţeni este mai uşor să dobândească o înţelegere adecvată a propriilor interese decât a intereselor celorlalţi şi,(...) că motivaţia de a acţiona pentru a-şi atinge interesele este probabil mai puternică decât motivaţia de a atinge interesele celorlalţi”. Ca atare, pentru a fi cu adevărat competenţi politic, autorul crede că cetăţenii moderni au nevoie de educaţie civică.

Răspunsul corect

A După cum ne arată citatele de mai sus, cetăţeanul modern ştie foarte multe despre propriul interes şi foarte puţine despre interesele celorlalţi. Însă autorul spune, de asemenea, că „a susţine această perspectivă nu înseamnă neapărat că neg faptul că indivizii vor fi în vreun fel interesaţi de protejarea sau promovarea scopurilor unei comunităţi mai mari din care fac parte; de bună seamă, uneori chiar vor face acest lucru.” (rândurile 21-23). Acest lucru sugerează că, în viziunea autorului, cetăţeanul modern nu este în totalitate egoist. De aceea, (A) este răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

B Atâta vreme cât, din perspectiva modernă, cetăţeanul pare mai preocupat de propriul interes decât de interesul comunităţii, autorul admite că aceasta „are, într-adevăr, pretenţii morale mai mici de la cetăţeni”(rândul 24). Ca atare, pretenţiile morale sunt atribuite perspectivei; nu se pune în discuţie moralitatea sau imoralitatea caracterului cetăţenilor înşişi. De asemenea,

nu există niciun termen de comparaţie în text privind moralitatea cetăţenilor din epocile anterioare. De aceea (B) nu este răspunsul corect.

C Conform perspectivei moderne, forţa motrice a democraţiei este interesul individual, iar realizarea binelui public constă în „competiţia şi compromisul dintre interesele individuale." (rândul 19). Autorul însuşi admite că susţine acest punct de vedere, însă explică cum asta „nu înseamnă neapărat că neg faptul că indivizii vor fi în vreun fel interesaţi de protejarea sau promovarea scopurilor unei comunităţi mai mari din care fac parte; de bună seamă, uneori chiar vor face acest lucru."(rândurile 21-23). De aceea, faptul că cetăţenii se concentrează asupra propriului interes nu înseamnă în mod automat că exclud interesele comunităţii în ansamblu, şi cu atât mai puţin că se opun acţiunilor de orice fel în beneficiul comunităţii. (C) nu poate fi răspunsul corect.

D Deşi, după cum precizează autorul în rândul 23, cetăţenii moderni vor fi interesaţi de promovarea intereselor comunităţii în ansamblu, ei vor face asta „uneori„. Ca atare, acest lucru nu se întâmplă constant şi nu înlocuieşte faptul că interesul individual primează.

E Autorul explică în ce constă dobândirea competenţei politice în democraţiile moderne şi anume, în dobândirea unei înţelegeri de tip empatic a celorlalţi. De asemenea, punctul de vedere al autorului este că „perspectiva modernă necesită o formă sau alta de educaţie civică, pentru a crea cetăţeni cu adevărat competenţi, capabili să integreze interese uneori aflate în conflict" (rândurile 28-30). Din moment ce autorul propune această soluţie pentru democraţia modernă, nu i se poate atribui opinia că cetăţeanul modern este incapabil de a dezvolta o înţelegere a intereselor celorlalţi. De aceea, (E) nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 49

Descriere: Pentru a răspunde corect acestei întrebări, trebuie mai întâi să găsiţi în text informaţii care să sugereze sau să afirme direct părerea autorului privind şansele de reuşită a democraţiei, iar apoi să alegeţi dintre variantele date pe aceea care clatină cel mai serios această părere. În rândurile 1-3, autorul afirmă că pentru „ca o democraţie să funcţioneze, e nevoie de un anumit nivel de competenţă politică din partea cetăţenilor ei." Restul textului discută ce înseamnă competenţa politică din două perspective, clasică şi modernă, iar concluzia textului se referă la şansele de reuşită a democraţiei în viitor. În privinţa acestora, autorul crede că „dobândirea competenţei politice devine o chestiune de dacă şi cum ar fi posibilă promovarea unei mult mai răspândite capacităţi de empatie în rândul cetăţenilor."

Răspunsul corect

B Aşa cum este explicat mai sus, întreaga demonstraţie a autorului se bazează pe ideea că o democraţie funcţională necesită un anume grad de competenţă politică din partea cetăţenilor lor. Dacă ar exista un număr relevant de democraţii care să prospere fără ca cetăţenii acestora

să fie competenţi din punct de vedere politic, întregul fundament al demonstraţiei autorului ar fi infirmat. Ca atare, (B) reprezintă răspunsul corect.

Răspunsurile incorecte

A În ultimul paragraf, autorul spune, într-adevăr, că, în absenţa empatiei, virtutea civică ar însemna pur şi simplu o supunere generată de o înţelegere abstractă a binelui, însă această idee nu se referă la acţiuni politice. Faptul că o persoană poate fi motivată sau nu de idei abstracte în întreprinderea de acţiuni politice este nerelevant din punct de vedere al tezei susţinute de autor, ca atare nu o poate pune sub semnul întrebării.

C Pentru ca democraţia să reuşească în viitor, autorul propune tocmai educarea capacităţilor empatice a cetăţenilor acesteia. Deci (C) nu infirmă teza autorului.

D (D) enunţă un fapt prezentat şi de către autor, ca motiv de inactualitate a perspectivei clasice, susţinând că, în societatea modernă „există nenumărate entităţi colective cu care se poate identifica un cetăţean" (rândul 10) şi, ca atare, „perspectiva clasică nu mai oferă niciun sfat despre binele cui trebuie căutat de către cetăţean." Acest fapt este o etapă în argumentarea autorului şi ea nu infirmă faptul că democraţia are nevoie de cetăţeni competenţi din punct de vedere politic.

E Dificultatea înţelegerii binelui public de către cetăţenii unei democraţii nu pune sub semnul întrebării părerea autorului, conform căreia cetăţenii trebuie să fie competenţi din punct de vedere politic, adică „să ştie ce înseamnă binele public, cât şi să aibă o dorinţă susţinută de a-l realiza."(rândurile 4-5). Deşi binele public poate fi mai dificil de înţeles, reuşita democraţiei poate depinde în continuare de competenţa politică a cetăţenilor ei. Deci (E) nu poate fi răspunsul corect

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 50

Răspunsul corect

E Aşa cum se arată în sinopsis, autorul textului discută condiţiile de bună funcţionare a democraţiilor în general, apoi prezintă două perspective diferite asupra conceptului de bine public, iar în final îşi expune propria părere despre democraţiile moderne şi propune o soluţie de bună funcţionare a democraţiei în viitor. De aceea, aşa cum este construit textul, scopul acestuia este de a identifica o soluţie satisfăcătoare care să rezolve problema competenţei politice în democraţiile moderne.

Răspunsurile incorecte

A Autorul compară două puncte de vedere despre ce anume constituie binele public, o perspectivă clasică şi una modernă. Însă autorul nu discută metodele în sine de dobândire a

competenţei politice din perioada clasică sau în perioada modernă. Deci (A) nu descrie corect scopul textului.

B Viziunea clasică nu poate rezolva eficient problema competenţei politice pentru că nu mai este aplicabilă societăţilor de astăzi. În ceea ce priveşte viziunea modernă, însă, autorul textului propune propria soluţie pentru reuşita democraţiei în viitor fără a o contrazice pe aceasta şi fără a sugera că este ineficientă. Soluţia propusă de autor, şi anume educarea cetăţenilor pentru dobândirea înţelegerii empatice a celorlalţi, sugerează faptul că autorul crede că perspectiva modernă are potenţialul de a reuşi. Deci (B) nu exprimă corect scopul textului.

C Autorul crede că viitorul democraţiei este „sumbru" dacă înţelegerea celorlalţi rămâne una de tip abstract şi nu este una empatică. Însă el propune educarea cetăţenilor în acest scop, deci nu poate crede că sfârşitul democraţiei este inevitabil. (C) nu exprimă corect scopul textului.

D În primul rând, dorinţa de realizare a binelui public este prezentă atât în perspectiva clasică, cât şi în cea modernă. În al doilea rând, nu există nimic în text care să susţină concluzia că viziunea modern asigură dorinţa susţinută de realizare a binelui public. De fapt, autorul susţine că, în abordarea modernă, problema competenţei politice se reduce la „problema educării oamenilor pentru a cunoaşte şi a înţelege nevoile celorlalţi." (rândul 31). El adaugă că diversitatea şi amploarea societăţii moderne au împiedicat un tip empatic de înţelegere a intereselor celorlalţi şi, prin urmare, promovarea unei mai mari empatii este absolut necesară. Cu alte cuvinte, autorul crede că viziunea modernă oferă o cale spre competenţa politică, însă nu şi că ea garantează dorinţa continuă de realizare a binelui public. Deci (D) nu reprezintă scopul textului.

Nivel de dificultate: 3

Gândire logică, setul 1 - EXPLICAŢII

Întrebarea 1

Descriere: Paragraful arată că visele se produc în timpul acelor perioade de somn în care se manifestă o Mişcare Rapidă a Ochilor (MRO). Aceste reprize de somn apar după procesele de învăţare de peste zi, depinzând de numărul acestora, şi ajută la asimilarea celor învăţate în ziua precedentă. Visele apar, aşadar, după procesele de învăţare şi stimulează memorarea celor învăţate. Această dependenţă (funcţie) este mai degrabă subînţeleasă în text, deci se cere tocmai identificarea afirmaţiei care ar sprijini cel mai bine susţinerea paragrafului.

Răspunsul corect:

A După cum se arată în **Descriere**, reprizele de somn cu MRO apar după procesele de învăţare din ziua precedentă. Cum varianta (A) arată că dacă perioadele de învăţare sunt mai multe peste zi, atunci şi reprizele de MRO vor tinde să crească ca număr, se observă că astfel este sprijinită susţinerea din paragraf conform căreia etapele de somn MRO "ne ajută să asimilăm ceea ce am învăţat în ziua precedentă". Aşadar varianta (A) este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

B Această variantă de răspuns face din amintirea viselor o legătură între persoanele care de-a lungul zilei învaţă lucruri noi şi cele care nu învaţă lucruri noi, ceea ce nu reprezintă funcţia etapelor MRO. Astfel, varianta (B) este irelevantă ca răspuns la întrebare.

C Dependenţa indicată în paragraf şi explicată în **Descriere** este de la perioadele de învăţare spre etapele de somn cu MRO din aceeaşi noapte, învăţarea stimulând reprizele de MRO. Ori varianta (C) de răspuns indică dependenţa inversă, de la etapele de MRO la procesele de învăţare din ziua următoare.

D Paragraful arată că memorarea este realizată în timpul viselor, fiind dependentă de numărul acestora; aşadar este eronat ceea ce varianta (D) susţine, anume că memorarea este aceeaşi la persoanele care visează frecvent şi la cele care nu visează mult.

E Varianta arată că persoanele cu memorie slabă ar memora mai bine dacă ar avea un somn fără reprize cu MRO, ceea ce poate cel mult slăbi susţinerea argumentului, dar în niciun caz nu o sprijină.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 2

Descriere: Paragraful ilustrează prevederile regulamentului unei companii în ceea ce priveşte deplasările în interes de serviciu: la sfârşitul unei asemenea deplasări, orice angajat, dacă doreşte să îi fie rambursate toate cheltuielile, este obligat să depună un raport al acestora, la care trebuie să ataşeze chitanţele aferente.
Angajatul care îşi expune părerile în paragraf tocmai a revenit dintr-o călătorie de serviciu unde a achitat - în interesul deplasării – nota de plată la hotel, biletul de avion, parcarea la aeroport. Angajatul consideră *eronat* că lipsa unei chitanţe (cea de la parcarea la aeroport) atrage după sine suportarea de către el a tuturor cheltuielilor, deoarece el interpretează *greşit* regulamentul companiei

în sensul că lipsa unei chitanţe atrage după sine neconsiderarea niciunei alte chitanţe pentru a fi decontată de către companie. Practic, angajatul interpretează că decontarea se face fie pentru toate cheltuielile, fie pentru niciuna.

În fond, întrebarea cere descoperirea interpretării *greşite* a regulamentului companiei, care a condus la părerea pe care şi-a format-o angajatul.

Răspunsul corect:

D După cum se arată în **Descriere**, angajatul consideră că lipsa unei chitanţe atrage după sine nerambursarea de către companie nici a celorlalte cheltuieli în interesul serviciului, pentru care există chitanţe. Este exact ceea ce arată şi răspunsul (D): compania rambursează toate cheltuielile dacă angajatul prezintă chitanţă pentru fiecare cheltuială.

Răspunsuri incorecte:

A Conform cu această variantă de răspuns, angajatul care prezintă chitanţe, chiar dacă nu pentru toate cheltuielile de serviciu, va fi rambursat de către companie doar pentru acele cheltuieli pentru care ataşează chitanţe. De fapt, după cum se arată în paragraf, părerea angajatului este diferită: dacă îi lipseşte o chitanţă, atunci el nu va fi rambursat nici măcar pentru acele cheltuieli pentru care are chitanţe. Prin urmare, varianta (A) este greşită.

B În ceea ce priveşte regulamentul companiei, paragraful nu menţionează condiţiile în care aceasta consideră sau nu parcarea la aeroport ca o cheltuială legitimă în interesul serviciului. Angajatul interpretează *greşit* afirmaţia din regulament conform căreia "nicio cheltuială nu va fi rambursată de companie dacă nu se ataşează la raport şi chitanţa", şi nu dacă parcarea la aeroport este sau nu considerată legitimă în interesul serviciului de către companie. Aşadar, varianta (B) este greşită.

C Varianta (C) de răspuns arată *corect* ceea ce menţionează şi regulamentul, anume că „nicio cheltuială nu va fi rambursată de companie dacă nu se ataşează la raport şi chitanţa". Dacă angajatul ar fi interpretat în acest sens regulamentul, el nu ar fi ajuns la concluzia *greşită* că lipsa unei chitanţe conduce la nerambursarea niciunei alte cheltuieli. Deci varianta (C) nu justifică părerea angajatului

E Ca şi varianta (C), această variantă indică o interpretare *corectă* a regulamentului, în speţă a primei propoziţii, „angajaţii trebuie să depună un raport de cheltuieli la sfârşitul unei călătorii în interes de serviciu". Prin urmare, varianta (E) nu justifică interpretarea *greşită* a angajatului, deci nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 3

Descriere: Paragraful conţine, în prima parte, informaţii referitoare la accidentul pe care o echipă de pescari l-a suferit la una dintre ieşirile ei pe mare. Accidentul, soldat doar cu distrugerea bărcii, a avut loc din cauza unei furtuni neprognosticate de serviciul meteorologic local, serviciu la datele căruia echipajul făcea întotdeauna apel înainte de a ieşi la pescuit.
În a doua parte, paragraful oferă motivul pentru care serviciul meteorologic local a greşit prognoza şi pornind de la care echipajul l-a acuzat după aceea de pierderea bărcii: defectarea balizei folosite pentru culegerea datelor referitoare la vânt. Argumentul pe care se bazează acuzaţia pescarilor asumă tacit că defectarea balizei se datorează proastei întreţineri a echipamentului.

Răspunsul corect:

E Dacă serviciul meteorologic local şi-ar fi întreţinut cum se cuvine echipamentul (în cazul nostru, baliza), prognoza ar fi anunţat vreme rea, iar echipajul nu ar mai fi ieşit în larg şi, implicit, nu ar fi pierdut barca. Aşadar, (E) funcţionează ca premisă tacită în argumentul echipajului pentru că oferă motivul care i-ar putea ajuta pe pescari să aibă câştig de cauză potrivit argumentului: dacă baliza ar fi funcţionat bine, prognoza meteo ar fi fost corectă, ei nu ar fi ieşi pe mare, iar barca nu le-ar fi fost distrusă de furtună.

Răspunsuri incorecte:

A, B, D Niciuna dintre aceste variante de răspuns nu poate fi asumată ca o premisă în argumentul echipajului, întrucât se referă la stări de lucruri dinainte de producerea accidentului, adică din trecut (funcţionarea normală a balizei, previziunile corecte ale serviciului meteorologic şi ieşirile în larg, fără incidente, ale bărcii), în vreme ce accidentul se datorează stării actuale a balizei, adică cea din momentul accidentului. Aşa că, nu susţinerile din (A), (B) şi (D) sunt preluate acuzativ de pescari, ci funcţionarea defectuoasă a balizei în momentul accidentului este asumată ca premisă tacită în argumentul lor: deoarece o consideră cauza principală a accidentului.

C Această variantă de răspuns nu poate fi premisă în argumentul echipajului pentru că nu prezintă şi motivul datorită căruia barca nu s-a mai întors întreagă la mal. În plus, faptul că echipajul de pescari nu a consultat şi serviciile meteorologice care preziseseră furtună este nerelevant atât pentru producerea accidentului, cât şi pentru acuzaţia pescarilor.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 4

Descriere: Argumentul prezintă rezultatele unui experiment cu porumbei sălbatici: după (1) antrenarea a 4 dintre ei pentru a deschide cutii de seminţe cu ciocul şi (2) repunerea acestora în stolul mai multor porumbei sălbatici, s-a observat că (3) după o lună, cel puţin alţi 24 de porumbei aveau abilitatea de a străpunge cutiile cu seminţe. Pe baza acestor 3 observaţii, concluzia argumentului, indicată textual de prezenţa indicatorului de concluzie „astfel", este că abilitatea de a deschide cutiile de seminţe a fost probabil dobândită de la cei 4 porumbei special antrenaţi pentru aceasta.

Dintre variantele de răspuns, întrebarea cere identificarea afirmaţiei care întăreşte cel mai mult această concluzie, despre deprinderea abilităţii de a deschide cutiile de seminţe de către porumbeii sălbatici aflaţi în contact cu porumbei special antrenaţi pentru a face acest lucru.

Răspunsul corect:

C Varianta aceasta de răspuns arată că lipsa antrenamentului porumbeilor pentru a deschide cutiile cu seminţe (deci observaţia (1)), face ca porumbeii să nu capete această deprindere. În acest fel, varianta (C) subminează punctul slab al argumentului, anume afirmaţia "probabilă", dar nu certă, din finalul paragrafului, „alţi porumbei sălbatici şi-au însuşit probabil abilitatea de a deschide cutiile de la cei 4 porumbei care fuseseră antrenaţi în cadrul experimentului". Prin urmare, varianta (C) este cea corectă.

Răspunsuri incorecte:

A Varianta aceasta de răspuns, chiar dacă adevărată, nu are legătură cu porumbeii antrenaţi pentru a deschide cutiile cu seminţe, întrucât face referire la obişnuinţa porumbeilor de a mânca *hrana*, în general, şi nu *hrana lăsată în cutii*. Prin urmare varianta (A) nu întăreşte argumentul, neaducând în discuţie elementele specifice ale acestuia, deci este greşită.

B Varianta (B) slăbeşte argumentul, deoarece arată că nu este necesar antrenamentul pentru dobândirea unei abilităţi speciale şi consideră această abilitate, pe lângă alte strategii, ca fiind una practic înnăscută. Dar observaţia (3) arată că a fost necesară o lună pentru ca porumbeii, în contact cu cei antrenaţi, să dobândească această abilitate, ceea ce contrazice existenţa unor strategii inventive native şi nu dobândite prin antrenament. Prin urmare, varianta (B) este greşită

D, E Aceste două variante nu fac referiri specifice la elementele distincte ale argumentului, ci sunt mai degrabă cu un caracter general. Prin conţinutul lor, chiar dacă general, ambele variante ar putea doar să slăbească forţa argumentului, prin aceea că subminează dovezile aduse în argument pentru a sprijini concluzia că porumbeii sălbatici au învăţat de la cei special antrenaţi. Prin urmare variantele (D) şi (E) sunt greşite.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 5

Descriere: Teza eseistului este că supravegherea angajaţilor nu trebuie interzisă prin lege, întrucât mulţi angajatori consideră că este utilă din punct de vedere al productivităţii: simţindu-se supravegheaţi permanent, lucrătorii şi-ar face întotdeauna treaba la locul de muncă.
Eseistul ia în considerare şi punctul de vedere al lucrătorilor, pe care îl şi respinge: angajaţii nu sunt de acord cu supravegherea electronică şi se tem că ea ar putea avea şi alte utilizări nelegate direct de monitorizarea lucrului şi considerate „greşite"; această posibilitate, de a da monitorizării o utilizare greşită de către angajatori, nu reprezintă un temei pentru a respinge noul mijloc de supraveghere, ci mai degrabă un temei pentru a controla şi reglementa folosirea lui.
Se cere să precizăm, în contextul argumentării, rolul afirmaţiei că un instrument ar putea fi greşit utilizat.

Răspunsul corect:

B Afirmaţia că un instrument ar putea fi greşit utilizat atacă direct susţinerea eseistului că „monitorizarea electronică a angajaţilor nu ar trebui să fie interzisă prin lege". Aceasta este, de altfel, şi concluzia principală a argumentării. Astfel, eseistul vrea să arate că, pentru a-i respinge concluzia, afirmaţia că un instrument ar putea fi greşit utilizat este inadecvată. Degeaba ar putea susţine cineva (angajaţii) că instrumentul poate fi greşit utilizat, căci această

susţinere nu e un temei pentru a demonta concluzia lui, ci doar temei pentru a cere să fie reglementat şi controlat. Deci, (B) reprezintă răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

A După cum am arătat mai sus, concluzia principală a eseistului, enunţul care se vrea întemeiat de toate informaţiile din paragraf, este „Monitorizarea electronică a angajaţilor nu ar trebui să fie interzisă prin lege". Prin urmare, (A) nu poate fi răspunsul corect.

C Susţinerea că un instrument ar putea fi greşit utilizat este cea care vrea să contracareze argumentarea eseistului, conform desfăşurării ideatice a paragrafului, şi nu invers. Eseistul invocă afirmaţia în discuţie ca pe o posibilă contracarare sau punct de vedere opus tezei sale. El nu urmăreşte să demonteze o eventuală teză opusă a angajaţilor, ci doar să-şi demonstreze cât mai convingător propriul punct de vedere. Astfel, (C) nu reprezintă răspunsul corect.

D Din enunţul „Un instrument ar putea fi greşit utilizat", chiar luat ca o generalizare, nu putem deduce ca un caz particular că „Monitorizarea electronică a angajaţilor nu ar trebui să fie interzisă prin lege". Se observă că în contextul nostru concluzia ar fi în opoziţie cu premisa. Cel mult s-ar putea deduce din enunţul „Un instrument ar putea fi greşit utilizat" un enunţ de forma „Monitorizarea electronică a angajaţilor *ar trebui* interzisă prin lege". Varianta (D) nu este deci răspunsul corect.

E Nici situaţia în care afirmaţia în cauză ar fi privită ca un caz particular de la care concluzia principală este formulată ca o generalizare, adică invers decât indica varianta de răspuns (D), nu poate fi luată în considerare ca răspuns corect. Câtă vreme cele două enunţuri se află într-un fel de opoziţie, ele nu se pot susţine unul pe altul în niciun tip de aranjament. Astfel, nici (E) nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 6

Descriere: În paragraf se relatează că o persoană critică declaraţia unui ziarist care pretinde că este entuziasmat de calităţile artistice incredibile ale picturilor rupestre descoperite recent în Franţa şi susţine totodată că artiştii care le-au produs reuşesc să ne impresioneze tocmai prin calităţile acestor picturi, fără ca noi să putem şti ce era în mintea artiştilor care le-au produs.
Vi se cere să stabiliţi motivul pentru care este criticat ziaristul.

Răspunsul corect:

D Ziaristul este criticat pentru susţinerea că există o distincţie clară între ceea ce exprimă pictura şi ceea ce era în mintea artistului în momentul producerii ei.

Răspunsuri incorecte:

A Ziaristul nu este criticat pentru faptul că ar pretinde că picturile rupestre ar fi expresive.

B Această variantă de răspuns este incorectă, deoarece, conform ei, reiese că ziaristul ar fi susţinut că acela care a creat picturile rupestre ar fi fost animat de intenţii necunoscute, ceea ce însă lipseşte din paragraf. Mai mult, în paragraf se spune că ziaristul a lăudat picturile în cauză, iar această opţiune declară explicit că ziaristul nu le-a lăudat. Ca atare, această variantă de răspuns nu redă ideea pentru care este criticat ziaristul.

C Şi această variantă de răspuns se referă la o idee care este total străină paragrafului în care este prezentată opinia ziaristului. Mai exact, în acest paragraf nu apare nicăieri vreo menţiune referitoare la o eventuală comparaţie făcută de ziarist între modalitatea de gândire a oamenilor din Epoca de Piatră şi cea specifică oamenilor moderni. În fond, ziaristul nu poate fi criticat pentru o idee pe care el nu a exprimat-o.

E Această variantă de răspuns ne spune că ziaristul ar apela în cazul picturilor rupestre la un standard de expresivitate inaplicabil artei moderne, dar această idee nu are niciun fel de legătură cu relatările din paragraful dat şi cu întrebarea referitoare la viziunea criticabilă a ziaristului, deoarece o asemenea aserţiune nu poate fi găsită în acest paragraf.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 7

Descriere: Paragraful de mai sus prezintă o situaţie aparent paradoxală: spontaneitatea este o caracteristică ce este apreciată de public, ceea ce garantează într-o mare măsură succesul unui candidat politic; pe de altă parte, într-o guvernare ulterioară este necesară planificarea, demersul bine chibzuit dinainte, şi nu decizia de moment; cu toate acestea, candidaţii de succes, care au arătat spontaneitate în campania electorală, devin deseori conducători de succes, capabili de planificare şi organizare în activitatea politică.

Răspunsul corect:

E Răspunsul corect trebuie să arate, deci, cum este posibil ca deseori candidaţii ce s-au arătat spontani în campanie sunt totuşi deseori lideri bine organizaţi. Întrebarea ne cere, altfel spus, să trecem cumva peste dilema: un candidat este fie spontan (dar atunci e probabil să nu fie un lider bun), fie organizat (dar atunci nu are mari şanse de succes la public în campanie).
Desigur, răspunsul se intuieşte oarecum şi fără a vedea opţiunile de răspuns: un candidat politic este capabil să se manifeste atât spontan, cât şi organizat şi reflexiv.
Varianta (E) oferă o situaţie ce reflectă motivul pentru care un candidat (în realitate un om organizat) se poate manifesta spontan în faţa publicului alegător: chiar şi spontaneitatea lui este planificată (cum se întâmplă în cele mai multe cazuri în viaţa politică). Prin urmare, nu avem de a face cu niciun paradox în textul nostru.

Răspunsuri incorecte:

A Opţiunea de răspuns (A) încearcă să ne convingă că acei candidaţi care nu se manifestă spontan pot ajunge la putere prin manevre politice de culise. Însă noi trebuie să vedem de ce candidaţii spontani devin adesea lideri de succes organizaţi, şi nu cum ajung cei nespontani uneori la putere. Prin urmare, (A) nu are relevanţă pentru chestiunea în discuţie.

B Faptul că este mai uşor să îţi impui voinţa în faţa staffului de campanie decât în faţa naţiunii nu poate explica în niciun caz de ce candidaţii spontani devin deseori lideri capabili de organizare. Impunerea voinţei în faţa unui grup mai mic şi mai familiar nu garantează şi impunerea voinţei

în faţa unui grup mai mare precum naţiunea, cu atât mai puţin nu garantează o mai bună organizare a naţiunii. Astfel, (B) nu poate fi răspunsul corect.

C Este adevărat că liderii naţionali se subminează unii pe alţii în campanie, chiar dacă sunt sau nu spontani, deci cu un posibil succes de public. În acelaşi timp este adevărat şi că un candidat care a fost atacat în campanie poate ajunge conducător. Exerciţiul se referă totuşi la candidaţii spontani care au după aceea abilităţi organizatorice, şi nu la cei atacaţi în campanie şi reduşi la tăcere încă de la primele manifestări, deci înainte de a gusta în vreun fel din mierea succesului politic.

D Varianta (D) se referă doar la planificarea şi reflecţia mai intense şi mai atente de care trebuie să dea dovadă un politician în conducerea ţării, în comparaţie cu ceea ce se întâmplă pe acelaşi plan în campania politică. Varianta (D) nu spune nimic despre candidaţii spontani din campanie care reuşesc pe urmă să arate planificare şi reflecţie în conducerea ţării. Prin urmare, nici (D) nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 8

Descriere: Paragraful arată că în ţara Z, după creşterea mare a taxei per litrul de benzină, a fost măsurat impactul financiar al acestei creşteri, ca procent din venitul mediu al locuitorilor. Deoarece acest impact s-a dovedit mult mai mic pentru locuitorii din regiunea nord-estică faţă de cei din toate celelalte regiuni, concluzia argumentării, semnalată prin indicatorul „deci" este că cel mai probabil locuitorii acestei regiuni conduc maşina în medie mai puţini kilometri decât locuitorii celorlalte regiuni. Explicaţia care stă la baza acestei concluzii poate consta în mai multe variante. Întrebarea cere identificarea tuturor afirmaţiilor care sprijină, întăresc această concluzie şi selectarea, ca răspuns corect, a acelei afirmaţii care nu face acest lucru. Se cere, aşadar, o afirmaţie care *nu* întăreşte, ci fie slăbeşte argumentarea, fie chiar nu are legătură clară cu aceasta.

Răspunsul corect:

E Este menţionat impactul climei regiunii nord-estice asupra tipului de benzină utilizat de locuitorii acelei regiuni, şi anume că benzina este mai ieftină datorită climei. Astfel, această variantă oferă o explicaţie alternativă a faptului că şoferii din regiunea nord-estică au fost afectaţi de creşterea taxei pe litrul de benzină mai puţin decât şoferii din alte regiuni, deoarece ei folosesc mai puţină benzină. Prin urmare, varianta (E) nu întăreşte argumentarea, deci este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

A Din varianta (A) se înţelege clar că venitul locuitorilor din regiunea nord-estică *nu* este în medie mai mare decât cel al locuitorilor altor regiuni. În acest fel, varianta (A) slăbeşte o explicaţie *alternativă* a unei premise a argumentării (salariile mai mari ale locuitorilor din regiunea nord-estică nu pot explica de ce impactul creşterii taxei per litru de benzină este mai mic în regiunea nord-estică). Prin urmare, varianta (A) întăreşte concluzia argumentării, deci nu este răspunsul corect.

B Ca şi în cazul variantei (A), această variantă întăreşte argumentarea deoarece slăbeşte o explicaţie alternativă a premisei: nu consumul de carburant este cel care poate justifica diferenţa impactului creşterii taxei pe litrul de carburant Deci, varianta (B) nu este răspunsul corect.

C Datorită faptului că folosirea transportului în comun mai mult decât a maşinii personale întăreşte faptul că locuitorii regiunii nord-estice conduc maşina în medie mai puţini kilometri, urmează că varianta (C) întăreşte direct concluzia argumentării, deci nu este răspunsul corect.

D Apropierea muncitorilor de locul de muncă este o explicaţie a faptului că aceştia, ca locuitori ai regiunii nord-estică, folosesc maşina în medie mai puţini kilometri decât locuitorii altor regiuni. Prin urmare, varianta (D) întăreşte direct concluzia argumentării, deci nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 4

Întrebările 9-10

Descriere: Cumpărătorul trage concluzia că toate produsele din magazinul cel nou sunt expirate. El se bazează în argumentarea sa pe două considerente: mai întâi, că a făcut de două ori cumpărături la acel magazin, achiziţionând o cutie de lapte, un ketch-up şi o conservă de peşte, apoi că toate aceste produse cumpărate de acolo de el au avut termenul de garanţie depăşit.

Se cere *identificarea unei părţi a argumentului prezentat* şi a *rolului jucat* de un anumit enunţ în argument, în acest caz fiind vorba de concluzie.

Întrebarea 9

Răspunsul corect:

B Afirmaţia „produsele din acest magazin nou sunt toate expirate” este concluzia argumentului. În primul rând, se observă că enunţul de la varianta (B) de răspuns este introdus de un indicator de concluzie: „astfel”. (Reamintim că şi în gândirea obişnuită concluziile pot fi introduse de indicatori specifici, uşor de recunoscut într-un text: aşadar, prin urmare, astfel că, deci, atunci, rezultă că, în consecinţă, în concluzie etc.; pot exista însă cazuri când indicatorul nu apare explicit, ca în cazul de faţă.) În al doilea rând, se vede că toate informaţiile oferite de cumpărător mai înainte încearcă să susţină ultima sa afirmaţie.

Cumpărătorul face o generalizare inductivă pe baza a două premise:

„Am făcut cumpărături de acolo de două ori până acum, o dată am cumpărat o cutie de lapte, iar altă dată un ketch-up şi o conservă de peşte.”

„Toate aceste produse achiziţionate de mine până acum au avut termenul de garanţie expirat”.

Concluzia lui este că „produsele din acest magazin nou sunt toate expirate”.

Răspunsuri incorecte:

A (A) reprezintă varianta de răspuns cea mai atractivă dintre opţiunile de răspuns incorecte. Aceasta, întrucât dacă afirmăm că „toate produsele din magazinul cel nou sunt expirate”, înţelegând prin aceasta că ne referim la produsele cumpărate în trecut, prezent şi viitor, putem conchide că „şi cele cumpărate până atunci au fost expirate”, conform principiului „dacă toţi, atunci şi unii”. Astfel, într-o altă aranjare a argumentului ar putea fi o premisă (de pildă, dacă

am spune „Toate produsele din acest magazin sunt expirate. Am cumpărat în trecut produse din acest magazin. Deci, am cumpărat produse expirate"), dar se observă că i-am schimbat şi sensul şi l-am transformat şi într-un argument deductiv (nu mai este o generalizare, ci o particularizare).
Numai că am stabilit deja că enunţul „produsele din acest magazin nou sunt toate expirate" reprezintă concluzia argumentului inductiv de mai sus şi nu poate fi o premisă pentru un alt enunţ (ceea ce este valabil şi pentru opţiunile de răspuns (C) şi (E)).

C Am stabilit că nu este vorba despre o premisă. În plus, nicio altă informaţie din text nu ne ajută să tragem concluzia că „că nu trebuie făcute cumpărături de la magazinul cel nou" (fiind vorba acum de o cu totul altă concluzie decât cea explicită, oferită deja de cumpărător). Astfel, varianta (C) reprezintă doar o posibilă implicaţie, nerelevantă în raport cu premisele argumentului. Cumpărătorul intenţionează să arate explicit numai că „toate produsele din magazinul cel nou sunt expirate".

D Nu a fost în intenţia cumpărătorului să vorbească sau să ilustreze ceea ce se întâmplă câteodată într-un magazin nou (în orice magazin nou). El discută strict despre magazinul deschis la colţul străzii sale şi în legătură cu acel magazin formulează o concluzie.
De asemenea, ca şi mai sus, la punctul (C), nu avem alte informaţii în text care să confirme ipoteza de la punctul (D).

E Aşa cum am spus mai sus, afirmaţia în discuţie - „toate produsele din magazinul cel nou sunt expirate" - reprezintă concluzia argumentului. De asemenea, afirmaţia „laptele, ketch-up-ul şi conservele de peşte sunt expirate în magazinul cel nou" susţine ea însăşi concluzia, după cum se vede din descriere. Mai mult, o concluzie nu poate susţine o premisă. Astfel, varianta de răspuns (E) nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 10

Răspunsul corect:

A Aşa cum am spus în explicaţiile de mai sus, avem de a face cu un argument inductiv, unde concluzia reprezintă o generalizare. Numai că argumentul tocmai din această cauză este eronat, întrucât se operează o generalizare fără ca în premise să se ofere suficiente informaţii. În general, în argumentele inductive nu găsim concluzii sigure ca în cele deductive, însă uneori informaţiile bogate prezente în premise pot sta ca temeiuri pentru concluzii destul de probabile.
Nu este şi cazul argumentului cumpărătorului; el este greşit tocmai pentru că se pleacă de la prea puţine informaţii şi se conchide în mod general. *Răspunsul corect* (cheia) este deci varianta (A). Cumpărătorul porneşte de la trei cazuri de produse expirate (o cutie de lapte, un ketch-up şi o conservă de peşte) şi generalizează pentru toate produsele din magazinul de pe colţul străzii sale.

Răspunsuri incorecte:

B Numărul vizitelor la magazinul cel nou ar fi fost într-adevăr relevant pentru a conchide în legătură cu cantitatea de produse expirate, gândindu-ne că vizitând mai des magazinul ar fi cumpărat şi mai multe produse, considerent ce face ca această variantă de răspuns să fie destul de puternică.

Însă, legat de datele oferite de cumpărător în prima premisă, anume că nu a cumpărat decât trei tipuri de produse din multitudinea de sortimente aflate la vânzare, varianta (B) de răspuns rămâne mult mai slabă decât (A). Argumentul ar fi devenit puternic mai degrabă ţinând cont de numărul produselor cumpărate, nu de numărul vizitelor la magazin. El putea merge şi o singură dată la magazin şi putea cumpăra o gamă foarte largă de produse (aproape toate, dacă era posibil), ceea ce i-ar fi îndreptăţit mai mult concluzia pe care a tras-o (în condiţiile în care tot aşa de multe produse aveau termenul de garanţie depăşit).

C Este irelevant pentru concluzia cumpărătorului ca el să spună cu câte zile era depăşit termenul de garanţie. Important este că acest termen a fost depăşit şi această informaţie este utilizată pentru extragerea concluziei. Prin urmare, (C) nu este varianta de răspuns corectă.

D Desigur, unele produse pot fi comestibile şi după ce depăşesc termenul de garanţie (deşi sunt oricum periculos de consumat). Posibilitatea ca acele produse achiziţionate să fi fost încă bune de mâncat este însă din nou irelevantă pentru a demonta argumentul cumpărătorului. Practic, enunţul de la opţiunea (D) nu explică de ce cumpărătorul a operat generalizarea în cauză.

E Varianta (E) este în vădită contradicţie cu concluzia argumentului. Cumpărătorul vrea să arate sentenţios că „toate" produsele sunt expirate, în niciun caz nu doreşte să lase teren de dubii măcar, şi cu atât mai puţin să ne lase să credem că alte cutii de lapte, ketch-up sau conserve să nu fi fost expirate. Ceea ce înseamnă că (E) se îndepărtează foarte mult de ceea ce spune sau intenţionează să demonstreze cumpărătorul.
Astfel stând lucrurile, prin contrazicerea logică a concluziei, nu obţinem acel enunţ ce arată că argumentul cumpărătorului este eronat.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 11

Descriere: Paragraful redă previziunea sumbră a unui economist cu privire la o succesiune de evenimente economice negative cărora ţara sa nu le va putea face faţă. Astfel, el susţine că întrucât ea nu-şi va permite o reducere rapidă a deficitului comercial, se va declanşa un întreg lanţ de fenomene economice negative care vor duce în cele din urmă la recesiune economică.
Vi se cere să identificaţi ce anume se poate **infera** din argumentarea economistului.

Răspunsul corect:

E Această variantă de răspuns redă tocmai ceea ce poate fi inferat din înlănţuirea de fenomene economice negative prezentată de economist. Mai exact, din moment ce reducerea bruscă a deficitului economic este urmată de scăderea împrumuturilor externe şi de lipsa de capital care, la rândul lor, vor duce la creşterea inflaţiei sau a dobânzilor, rezultă cu necesitate, prin tranzitivitate, că reducerea bruscă a deficitului comercial conduce inevitabil la recesiune. Tocmai acest lucru este susţinut de varianta de răspuns (E), iar aserţiunea redată de ea rezultă logic-deductiv din susţinerea sumbră a economistului.

Răspunsuri incorecte:

A Varianta (A) e greşită deoarece nu exprimă ceva ce poate fi dedus din argumentele economistului. Din punct de vedere economic, ea exprimă relaţia cauzală între reducerea bruscă a deficitului comercial şi scăderea în aceeaşi măsură a fluxului împrumuturilor străine.

Din punct de vedere logic, e de observat că ceea ce ea exprimă este doar una dintre verigile lanţului inferenţial prin care economistul trage concluzia, neputând fi în acelaşi timp şi consecinţa logică a întregii lui argumentări.

B Conform acestei variante de răspuns, absenţa creşterii inflaţiei sau a dobânzilor ar fi doar o urmare logică a absenţei lipsei de capital dar, din cele susţinute de economist, ea este consecinţă logică a conjuncţiei dintre două fenomene negative: scăderea fluxului împrumuturilor externe şi lipsa de capital. Aceasta nu reprezintă însă decât o simplă interpretare a uneia dintre premisele economistului şi nu este consecinţa logică a celor susţinute de el.

C Ceea ce este enunţat în (C) este exact inversul a ceea ce se enunţă în ultima parte a paragrafului. Or, acesta este deja un motiv suficient ca (C) să nu poată fi răspunsul corect.

D Varianta susţine că absenţa diminuării rapide a deficitului comercial ar fi urmată logic de absenţa scăderii fluxului împrumuturilor străine, ceea ce reprezintă tot un fel de comentariu a uneia din premisele argumentării în care însă se neglijează faptul că, aşa cum se spune în paragraf, reducerea deficitului comercial ar putea fi urmată şi de lipsa de capital. Oricum, prin componenţa sa, această variantă de răspuns nu redă ceva din premisele argumentului şi nu coincide deloc cu concluzia ce se desprinde logic din cele susţinute de economist.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 12

Descriere: Paragraful porneşte de la două premise asupra comportamentului oamenilor şi al unei părţi a animalelor: 1) stă în firea omenească ca omul să răspundă la agresiune prin agresiune, 2) stă în instinctul firesc al unei ursoaice mame să răspundă prin agresivitate la agresiunile asupra puilor săi, pe care îi iubeşte şi îi protejează. Plecând doar de la aceste două premise, argumentul conchide în mod dubitabil, *eronat*, că „e imposibil să te conformezi principiului susţinut de unii că la ură şi agresiune ar trebui răspuns cu iubire faţă de agresor". Semnul de întrebare asupra concluziei, deci practic greşeala, provine din aceea că argumentul nu stabileşte clar că ceea ce „ţine de natura umană" sau a ursoaicei mamă nu poate fi evitat. Adăugând premiselor această informaţie, că tot ce ţine de legile firii (umane sau animale) este inevitabil, concluzia argumentului ar deveni corectă.
Se cere identificarea între variantele de răspuns a celei care arată motivul pentru care raţionamentul din paragraful prezentat este îndoielnic.

Răspunsul corect:

C Varianta (C) exprimă exact lipsa indicată în **Descriere**, anume că argumentul nu arată că tot ce ţine de instinct, de legile firii umane se consideră ca fiind inevitabil . Aşadar (C) este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

A După cum am precizat în **Descriere**, raţionamentul nu este îndoielnic datorită manierei de relaţionare a premiselor şi concluziei, ceea ce varianta varianta (A) de răspuns. Deci (A) nu arată de ce este îndoielnic raţionamentul, fiind aşadar un răspuns greşit.

B Luând în discuţie poziţia celor care susţin că "la ură şi agresiune ar trebui răspuns cu iubire" şi detaşându-se de ea, e evident că raţionamentul nu face confuzie între actele de ură şi actele

de agresiune, deşi le detaşează de cele de iubire faţă de agresor. Din această cauză şi deoarece nu indică motivul pentru care raţionamentul este greşit, rezultă că (B) nu este răspunsul corect.

D Chiar dacă termenul de „natură umană" face referire la comportamentul şi firea omenească (să răspunzi la agresiune prin agresiune), pe când „natura ursoaicei mame" se referă la manifestările mai degrabă instinctive ale acesteia (să-şi iubească şi să-şi protejeze puii), aplicarea aceluiaşi termen la două realităţi diferite nu poate motiva caracterul îndoielnic al raţionamentului atâta vreme cât termenul este folosit cu acelaşi înţeles, adică cu consecvenţă, pentru fiecare realitate la care se referă. Deoarece varianta (D) este consecventă cu argumentul şi nu arată de ce este îndoielnic raţionamentul, urmează că (D) nu este răspunsul corect.

E Concluzia paragrafului respinge un principiu moral (*La ură şi agresiune să răspunzi prin iubire!*), pornind de la asumarea explicită (sub forma premisei: *Ţine de natura umană ca la agresiune să răspunzi la fel*) tot a unui principiu moral (de genul: *Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte!*), dar şi a unei generalizări privind comportamentul ursoaicei mamă (premisa: *Ţine de natura ursoaicei mamă să-şi iubească şi să-şi protejeze puii*). Aşadar, paragraful nici nu se referă la fapte din domeniul moralităţii, nici nu respinge o asumpţie despre natură (umană sau animală) pe baza lor, după cum susţine (E), motiv pentru care (E) nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 13

Descriere: Paragraful dezvăluie dialogul dintre un ziarist şi un arheolog despre eficienţa unei metode de stabilire a vechimii vestigiilor arheologice. Astfel, ziaristul susţine că metoda de datare cu C_{14} a vechimii vestigiilor arheologice este considerată de multă vreme suficient de precisă, întrucât ea a permis stabilirea cu exactitate că dispariţia Culturii Gumelniţa s-a produs în jurul anului 4000 î.Hr.; arheologul consideră că datarea vestigiilor arheologice cu metoda susţinută de ziarist este imprecisă şi susţine că, de fapt, Cultura Gumelniţa a dispărut cu 250 de ani mai devreme.
Vi se solicită să indicaţi ce idee a ziaristului este respinsă de arheolog.

Răspunsul corect:

C Aceasta este opţiunea corectă pentru că ea ne spune că arheologul respinge tocmai susţinerea ziaristului după care metoda datării vestigiilor arheologice cu C_{14} este suficient de precisă şi a condus la rezultate exacte.

Răspunsuri incorecte:

A Această variantă de răspuns este incorectă întrucât ea nu spune nimic despre exactitatea şi precizia metodei C_{14}, în testarea vechimii vestigiilor arheologice susţinută de ziarist şi contestată de arheolog, iar ea nu poate fi legată nici de cele spuse de cei doi şi nici de solicitarea emisă cu privire la disputa lor.

B Prin această variantă de răspuns arheologul nu contestă că în trecut se apela la metoda datării vestigiilor arheologice cu C_{14},. Într-adevăr, conform paragrafului, ziaristul precizează că

folosirea lui C_{14}, pentru datarea vestigiilor arheologice se practică de multă vreme. Aşadar, de fapt, arheologul nu respinge această opinie avansată de ziarist.

D Această variantă de răspuns este o opţiune incorectă, întrucât ziaristul nu discută nimic despre dificultăţile şi lipsa de facilităţi pe care le-ar presupune folosirea metodei cu C_{14} pentru datarea vechimii vestigiilor arheologice. Acest detaliu ne convinge că şi această variantă este un răspuns incorect la solicitarea de mai sus, cu atât mai mult cu cât arheologul nu poate contesta o idee pe care ziaristul n-ar fi formulat-o cât de cât explicit.

E Această opţiune este incorectă, deoarece arheologul nu respinge ideea jurnalistului conform căruia dispariţia Culturii Gumelniţa s-a produs î.Hr.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 14

Descriere: Este prezentat dialogul parţial contradictoriu dintre Iulia şi Matei. Pornind de la o remarcă generală, anume un declin al standardelor de moralitate în democraţiile zilelor noastre, Iulia o particularizează de la ”funcţionarii publici” la politicieni. Iulia justifică această remarcă despre scăderea moralităţii la politicieni apelând la două consideraţii, vizând mai ales servirea propriului interes: 1) răsplătirea grupurilor de interes care i-au sprijinit în dobândirea mandatului; 2) obţinerea de bani din clientelism politic după încheierea mandatului. Prin replica sa, Matei încearcă să arate Iuliei că părerea ei este greşit formată, întrucât s-ar baza doar pe consideraţiile mass-mediei. Pe de o parte, el susţine că standardul de moralitate al politicienilor probabil nu a scăzut, bazându-şi această susţinere pe observaţia (aserţiunea) că „În ultimii zece ani nu s-a înregistrat o creştere a numărului de politicieni condamnaţi pentru infracţiuni”. Ori tocmai această observaţie este *criticabilă*: prin ea, Matei consideră că nerespectarea unui standard de moralitate este echivalentă cu o infracţiune, deci ar fi un lucru ilegal. Aşadar, conexiunea pe care o face Matei între moralitate şi legalitate/ilegalitate este eronată. Pe de altă parte, revenind la spusele Iuliei, ea nici măcar nu încearcă discutarea legalităţii respectării standardelor de moralitate de către politicieni: ea doar constată că aceştia nu le mai respectă.
Se cere determinarea motivului pentru care răspunsul lui Matei este criticabil.

Răspunsul corect:

C După cum s-a arătat în **Descriere**, răspunsul lui Matei este criticabil tocmai deoarece el consideră că nerespectarea standardelor de moralitate de către politicieni ar fi un lucru ilegal. Or (C) afirmă exact acest lucru, motiv pentru care este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

A Partea din răspunsul lui Matei care ar putea face referire la cele susţinute de această variantă de răspuns este ”În ultimii zece ani nu s-a înregistrat o creştere a numărului de politicieni condamnaţi pentru infracţiuni”. Nu numai că această susţinere a lui Matei nu este rezultatul vreunui studiu statistic şi nici nu conţine o presupunere asupra statisticilor, ci este - pur şi simplu - o observaţie (aserţiune). Aşadar varianta (A) nu poate fi răspunsul corect.

B Creşterea numărului de politicieni, corelată cu păstrarea constantă a numărului de politicieni condamnaţi pentru infracţiuni, ar permite, cel mult, să tragem concluzia că de fapt procentul politicienilor condamnaţi pentru infracţiuni s-a redus. Ori aceasta nu are relevanţă pentru

discuţia dintre Iulia şi Matei, mai precis pentru răspunsul pe care Matei îl dă. Varianta (B) este, prin urmare, greşită.

D Asumpţia lui Matei că *orice lucru nesancţionat de lege este moral* este opusă celei indicate în varianta (D) de răspuns, anume că *un lucru ilegal este imoral* . Prin urmare varianta (D) de răspuns este greşită.

E Dacă Matei ar avea în vedere că este în interesul public ca media să critice standardul de moralitate al funcţionarilor publici, atunci el nu ar mai considera că Iulia este o victimă influenţată de mass-media. Ignorarea acestui fapt nu este, aşadar, motivul datorită căruia răspunsul lui Matei este criticabil. Deci şi această variantă de răspuns este greşită.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 15

Descriere: Folosind două informaţii despre copacii bătrâni şi cei tineri, anume că: 1) pe copacii bătrâni trăiesc multe feluri de ciuperci, iar pe cei tineri puţine; 2) insectele mănâncă frunzele şi coaja copacilor tineri mai des decât frunzele şi coaja copacilor bătrâni, ecologiştii ajung să susţină tacit că copacii bătrâni sunt mai rar atacaţi de insecte decât cei tineri. Adăugând la această susţinere descoperirea că „unele ciuperci produc compuşi letali pentru insecte", ecologiştii trag concluzia că „acele ciuperci erau *probabil* responsabile pentru rezistenţa copacilor bătrâni la insecte". Întrucât, pe baza celor două informaţii şi a unei asemenea descoperiri, concluzia nu este decât „probabilă", întrebarea cere identificarea unei afirmaţii care, prin informaţia adiţională adusă, ar întări această concluzie despre comportamentul insectelor faţă de anumite ciuperci.

Răspunsul corect:

C Această variantă de răspuns face o comparaţie între copacii bătrâni şi cei tineri, în sensul că - după o aceeaşi stropire cu fungicide – copacii bătrâni au fost mai puternic atacaţi de insecte decât cei tineri, ceea ce întăreşte faptul că *probabil* ciupercile erau „responsabile pentru rezistenţa copacilor bătrâni la insecte". Astfel, (C) clarifică şi întăreşte concluzia ecologiştilor.

Răspunsuri incorecte:

A Prin conţinutul său, varianta (A) de răspuns pune în discuţie doar copacii bătrâni, făcând o comparaţie între cei cu mai multe tipuri de ciuperci şi cei cu mai puţine. Dar varianta nu dă nicio informaţie despre „ciupercile *responsabile* pentru rezistenţa copacilor bătrâni la insecte" şi cu atât mai puţin despre o eventuală legătură dintre justificările aduse în paragraf şi concluzia ecologiştilor. Deci (A) nu este răspunsul corect.

B Din varianta (B) de răspuns se înţelege că stropirea cu pesticide a copacilor tineri permite creşterea rezistenţei insectelor, ceea ce, din nou, nu are legătură cu mortalitatea provocată de ciuperci insectelor. Prin urmare, acesta nu este răspunsul corect.

D Varianta (D), ca şi (B) şi (E), vorbeşte doar despre copacii tineri, fără a aduce informaţie adiţională fie despre copacii bătrâni şi ciupercile acestora, fie despre ciupercile care produc compuşi letali pentru insecte. Deci (D) nu este răspunsul corect.

E Ca şi (B) şi (D), varianta (E) de răspuns aduce informaţie adiţională despre copacii tineri, dând o posibilă explicaţie a faptului că aceştia sunt mai atacaţi de insecte (datorită ciupercilor care le atrag); însă în acest fel nu este întărit raţionamentul ecologiştilor despre rezistenţa copacilor bătrâni şi ciupercile letale insectelor. Aşadar (E) nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 5

Întrebarea 16

Descriere: Ziaristul concluzionează că guvernul trebuie să-şi continue politica de a impune reguli televiziunii. La început, el afirmă că a nu admite o politică de reglementare a activităţii televiziunii poate conduce la efecte benefice imediate (un număr mai mare de posturi şi o audienţă sporită, deci o creştere economică), dar care se vor transforma cu timpul în efecte negative pe termen lung (reducerea alfabetizării şi, datorită acestui fapt, scăderea capacităţii de raţionare a electoratului, precum şi reducerea stabilităţii politice). La final, pe baza unor asemenea consideraţii, ziaristul ajunge să susţină că efectele benefice pe termen scurt vor submina, în ultimă instanţă, creşterea economică de lungă durată, ceea ce îi îndreptăţeşte concluzia în favoarea nevoii politicii de reglementare a activităţii televiziunii.

Răspunsul corect:

E Concluzionând necesitatea unei politici de reglementare a activităţii televiziunii, ziaristul consideră că această politică nu poate fi decât una realizabilă în condiţiile unei stabilităţi politice, adică una pe termen lung, garantată de capacitatea de raţionare a electoratului. Numai prin această politică se menţine creşterea economică de lungă durată şi nu doar o creştere pe termen scurt. Ori acesta este chiar principiul pe care ziaristul îşi bazează raţionamentul, principiu exprimat aproape în termeni similari de (E). Prin urmare, (E) este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

A, B Ziaristul nu îşi propune şi nici nu face o ierarhizare a elementelor pe care le consideră necesare în susţinerea concluziei sale, precum alfabetizarea, stabilitatea politică şi alte obiective cu valoare socială. Dacă el face totuşi o ierarhizare, aceasta vizează primatul creşterii pe termen lung în raport cu creşterea de scurtă durată şi prioritatea politicilor care fac posibile aceste două tipuri de creştere. De aceea (A) şi (B), care se referă la primul gen de ierarhizare, nu pot fi răspunsurile corecte.

C Potrivit ziaristului, ca urmare a politicilor pe termen scurt privind televiziunea, deteriorarea capacităţii de raţionare a electoratului este determinată în mod direct de scăderea alfabetizării. Odată redusă capacitatea de raţionare a electoratului prin programele de televiziune, alegerile acestuia nu mai pot oferi stabilitatea politică necesară unei creşteri economice de lungă durată. Aşa stând lucrurile, e greu de susţinut că un astfel de electorat ar putea lua o decizie care să oprească declinul propriei capacităţi de raţionare. Deci (C) nu poate veni în sprijinul raţionamentului ziaristului.

D Problema pusă de ziarist este cea a continuării reglementării activităţii televiziunii de către guvern, nu a reducerii ariei reglementărilor guvernamentale, ceea ce este în evidentă contradicţie cu conţinutul lui (D) (Schimbările în politica guvernamentală ar trebui să vizeze scăderea ariei de reglementare guvernamentală şi nu extinderea acesteia). Altfel spus,

ziaristul susţine o asemenea reglementare şi nu argumentează împotriva ei. Dar cum prin conţinutul său (D) susţine contrariul, (D) subminează raţionamentului ziaristului.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 17

Descriere: Argumentul arată că deşi o autoritate, Agenţia Naţională a Producătorilor de Sisteme Informatice (ANPSI), informează despre o creştere a popularităţii sistemelor anti-virus, o societate de studii de piaţă din nordul ţării a obţinut concluzii cumva contradictorii: vânzările de produse informatice, inclusiv de sisteme anti-virus, au scăzut în ultimii doi ani. Concluzia studiului este că „sistemele anti-virus nu sunt mai căutate azi faţă de acum 3 ani", deci au fie aceeaşi popularitate, fie chiar una scăzută, contrar creşterii popularităţii menţionată de ANPSI pentru „ultima vreme".
Se cere identificarea acelei informaţii adiţionale care slăbeşte argumentul, deci care explică de unde provine discrepanţa dintre datele ANPSI şi cele ale societăţii din nordul ţării, sau care arată motivele pentru care datele societăţii din nordul ţării pot fi considerate mai puţin credibile.

Răspunsul corect:

A Răspunsul (A) slăbeşte forţa argumentului întrucât susţine că datele culese de societatea respectivă de la firme din nordul extrem al ţării ar fi irelevante la nivel naţional întrucât sunt mai puţin credibile din punct de vedere statistic şi calitativ, ceea ce explică discrepanţa dintre datele pe care le oferă şi cele ale ANPSI. Deci (A) este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

B Această variantă de răspuns nu se referă la informaţiile din argument, ci, plecând de la acestea, arată o acţiune planificată de ANPSI pentru viitor. Informaţia din (A) ar putea cel mult întări forţa argumentului, deoarece acţiunea planificată de ANPSI denotă o încredere a acestei autorităţi naţionale în rezultatele studiului de piaţă din nordul ţării oferite de societate. Prin urmare, varianta (B) nu este răspunsul corect.

C Ca şi varianta (B), această variantă de răspuns întăreşte forţa întregului argument, dând o mare credibilitate datelor oferite de societatea specializată în studii de piaţă din nordul ţării, deoarece menţionează sprijinul ANPSI faţă de aceasta. Aşadar nici varianta (C) nu este răspunsul corect.

D Varianta (D) de răspuns, arătând popularitatea sistemelor anti-virus, întăreşte o parte a argumentului, anume prima, cea în care sunt prezentate observaţiile ANPSI. Deci nu poate slăbi forţa întregului argument, ceea ce face ca (D) să nu fie răspunsul corect.

E Această variantă de răspuns dă o informaţie generală despre piaţa de produse software în general, şi nu despre piaţa produselor anti-virus – subiectul concluziei argumentului. Aşadar, (E) nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 18

Descriere: Paragraful oferă informaţia că medicamentul antigripal prezentat la TV ar fi accesibil fără reţetă şi că el este eficient pentru vindecarea de gripă. În paragraf se precizează însă că folosirea acestui medicament de către hipertensivi ar fi totuşi riscantă datorită efectelor lui secundare. În schimb, se susţine că hipertensivii afectaţi de gripă pot recurge fără risc la medicamente naturiste, care nu au deloc efecte secundare.
Vi se cere să indicaţi continuarea logică a celor relatate în paragraf.

Răspunsul corect:

E Paragraful arată că remediul antigripal prezentat la televiziune poate fi cumpărat din farmacii fără reţetă, dar susţine totodată că folosirea lui de hipertensivii afectaţi de gripă produce creşterea tensiunii lor arteriale. Paragraful susţine de asemenea că hipertensivii pot folosi în schimb diferite ceaiuri şi plante medicinale pentru a se vindeca de gripă, întrucât acestea nu au niciuna din urmările negative ale medicamentului antigripal prezentat la TV. Această variantă le recomandă hipertensivilor bolnavi de gripă să recurgă la tratamente naturiste şi, prin urmare, ea este continuarea logică a celor expuse în paragraf.

Răspunsuri incorecte:

A Această variantă de răspuns pare firească, fiind de la sine înţeles că persoanele hipertensive care au contractat o viroză respiratorie nu trebuie să-şi trateze gripa în mod necritic, adică este normal ca ele să-şi verifice tensiunea arterială înainte de a-şi trata viroza respiratorie. Această recomandare este perfect firească, dar ea nu este deloc o continuare logică a textului din paragraf.

B Această variantă de răspuns nu se referă deloc la tratarea gripei de care ar suferi o persoană hipertensivă cu medicamente naturiste. Cu alte cuvinte, această variantă de răspuns preia o parte din textul paragrafului şi eventual o accentuează, fără a fi însă o continuare logică a paragrafului. Prin urmare, această opţiune nu poate fi o completare a celor spuse în paragraf.

C La rândul său, această variantă de răspuns este o recomandare pentru hipertensivii bolnavi de gripă, dar prin informaţia redată de ea se referă la un aspect nesemnificativ faţă de solicitarea întrebării asociată celor susţinute în paragraf. Esenţial nu este faptul că hipertensivii nu trebuie să se trateze cu medicamentul antigripal ce poate fi procurat din farmacii fără reţetă, ci acela că medicamentul în cauză conduce la creşterea tensiunii lor arteriale. Prin urmare, ceea ce susţine această variantă de răspuns este doar un suport, o premisă menită să justifice continuarea logică a paragrafului.

D Această variantă de răspuns exprimă o recomandare adresată hipertensivilor afectaţi de gripă, respectiv, că ei ar trebui să se trateze de gripă pe baza sfaturilor primite de la alţi hipertensivi care s-au vindecat de aceeaşi afecţiune, dar un asemenea sfat este greşit. Tocmai aceasta este motivul pentru care putem susţine fără ezitare că această variantă de răspuns nu este o consecinţă logică a paragrafului şi că nimic din cele redate în paragraf nu o justifică.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 19

Descriere: Argumentul din paragraf relevă faptul că în prezent toxemia este pusă de către doctori în legătură cu creşterea rapidă în greutate. Şi în trecut, doctorii asociau creşterea în greutate cu toxemia (chiar dacă nu se cunoşteau cauzele toxemiei), crezând însă că prima ar putea fi una din cauzele celei de a doua. Pe baza acestei asocieri, ei recomandau limitarea creşterii în greutate.
Un argument ca cel descris mai sus subliniază faptul că dacă un corelat cunoscut al unei relaţii *poate* fi o cauză, acest lucru este suficient pentru a justifica încercarea de a controla corelatul respectiv (în cazul de mai sus, creşterea în greutate). Ni se cere să identificăm argumentul care se foloseşte de o schemă de raţionare asemănătoare cu cea din argumentarea doctorilor.

Răspunsul corect

A Argumentul face o legătură între copiii excesivi de rebeli şi părinţii permisivi. Chiar dacă nu se ştie care sunt cauzele nesupunerii la copii, se susţine în mod explicit că părinţii ar trebui să evite să fie permisivi pentru că ei îşi pot controla comportamentul permisiv, iar permisivitatea ar putea fi o cauză a nesupunerii. Se observă că argumentul de la varianta (A) urmează o schemă de raţionare foarte asemănătoare cu cea din argumentarea doctorilor, motiv pentru care este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte

B Elementele corelate de (B) sunt exerciţiul fizic şi arderea caloriilor, exerciţiului fizic datorându-se arderea caloriilor. Aşadar, exerciţiul fizic este cauza arderii caloriilor, astfel că persoanele care sunt preocupate de creşterea excesivă în greutate ar trebui să facă regulat exerciţii fizice. Dar corelatul al cărui control este urmărit prin B nu este nici exerciţiul fizic, nici arderea caloriilor, ci creşterea în greutate. Având o schemă de raţionare diferită de cea a argumentului din paragraf, (B) nu este răspunsul corect.

C Această variantă de răspuns asociază creşterea infracţionalităţii cu creşterea populaţiei de adolescenţi şi adulţi tineri, dar nu sub forma unei relaţii cauzale. Cauza creşterii infracţionalităţii o constituie alţi factori decât cel al creşterii populaţiei de adolescenţi şi adulţi tineri. Propriu-zis, (C) susţine că relaţia cauzală dintre acei alţi factori şi creşterea infracţionalităţii este funcţională numai dacă se iau în considerare schimbările în cadrul populaţiei tinere. Folosindu-se de o altă schemă de raţionare decât cea din argumentarea medicilor, (C) nu este răspunsul corect.

D Această variantă de răspuns nu este cea corectă întrucât, deşi consideră că erorile de comunicare ar fi cauza problemelor ce intervin în relaţiile dintre oameni, particularizează această relaţie cauzală la problema controlării eşecului comunicării în cuplurile maritale: în sensul că, pentru a se împiedica transmiterea de mesaje neintenţionate de către viitorii soţi, aceştia ar trebui să urmeze cursurile de pregătire maritală axate pe modurile în care comunicarea eşuează.

E Varianta de răspuns (E) relaţionează problemele copiilor legate de mişcarea ochilor cu dificultăţile pe care ei le au în a învăţa să citească. Într-un prim pas, ea consideră că problemele legate de mişcarea ochilor sunt probleme de vedere, iar apoi susţine că ar trebui verificat dacă copiii au probleme de vedere înainte a fi învăţaţi să citească, motivând că problemele legate de mişcarea ochilor pot fi cauzate şi de factori care produc şi alte probleme de vedere. După cum se poate observa, această schemă de raţionare este diferită de cea din paragraf, aşa că (E) nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 20

Descriere: Paragraful descrie un şir de întâmplări în timpul unei ore de dirigenţie: se aude un zgomot puternic dinspre cancelarie, dirigintele iese din clasă, zgomotul dispare, atmosfera în liceu se calmează, dirigintele reapare în clasă. Fără a primi alte explicaţii referitoare la motivul plecării dirigintelui, elevii clasei conchid că acesta a plecat pentru a contribui „la dispariţia zgomotului". Deşi pare plauzibilă explicaţia elevilor, raţionamentul lor este, totuşi, eronat: dirigintele poate să fi plecat şi din alte motive, nelegate de îndepărtarea sursei zgomotului dinspre cancelarie.

Dintre toate posibilităţile oferite, se cere identificarea aceleia care explică cel mai bine de ce raţionamentul elevilor este vulnerabil.

Răspunsul corect:

A Dacă, aşa cum arată varianta (A), directorul liceului (deci nu dirigintele) este cel care a îndepărtat sursa zgomotului dinspre cancelarie, atunci dirigintele a plecat din cu totul alte motive din clasă, fără legătură cu dispariţia zgomotului. Prin urmare varianta (A) arată cel mai bine de ce este vulnerabil raţionamentul elevilor: ei au utilizat faptul că un eveniment (dispariţia zgomotului) este precedat de un altul (ieşirea dirigintelui din clasă) ca o probă suficientă pentru susţinerea concluziei că primul îl cauzează pe al doilea, neluând în seamă şi o altă posibilă cauză (intervenţia directorului).

Răspunsuri incorecte:

B Încrederea elevilor în dirigintele lor, menţionată la varianta (B), nu poate explica de ce dirigintele lor rezolvă problema creată de apariţia zgomotului dinspre cancelarie. Varianta (B) nu arată de ce raţionamentul elevilor este vulnerabil, deci nu este răspunsul corect.

C Varianta (C) face raţionamentul elevilor mai plauzibil, deoarece faptul că dirigintele rezolvă uneori probleme administrative îi poate conduce pe elevi să conchidă că şi acum, în problema zgomotului dinspre cancelarie, dirigintele a fost cel care a plecat şi a rezolvat problema. Deci (C) nu este răspunsul corect.

D Lucrările de reamenajare care au loc zilnic în liceu, menţionate la varianta (D), indiferent dacă au fost sau nu cauza zgomotului, nu sunt relevante pentru a determina ce anume a făcut ca zgomotul să dispară. Aşadar nici această variantă de răspuns nu este cea corectă, deoarece nu arată de ce este vulnerabil raţionamentul elevilor.

E Dacă, aşa cum spune varianta (E), zgomotul nu l-a deranjat pe diriginte, înseamnă că el nu ar fi avut un motiv să contribuie la îndepărtarea acestuia. Prin urmare, varianta (E) nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 21

Descriere: Profesorul îşi expune concluzia chiar de la început: numărul studenţilor care absolvă specialitatea principală a fiecărui departament de limbi străine dintr-o universitate trebuie luat ca fiind criteriul de evaluare a succesului fiecărui departament de acest fel.
Premisele pe care profesorul îşi bazează argumentarea sunt următoarele: (1) Fiecare departament de limbi străine are aceleaşi oportunităţi de a atrage studenţi şi, prin urmare, de a-şi demonstra succesul. (2) Numărul de studenţi absolvenţi ai specializări principale dintr-un astfel de departament este indicatorul cel mai exact al calităţii predării pe care departamentul o oferă, aflându-se în raport direct proporţional cu aceasta. (3) Succesul unui departament de limbi străine se află tot într-un raport direct proporţional cu numărul studenţilor pe care departamentul reuşeşte să-i atragă.
Aşadar, premisele de la care pleacă profesorul susţin că, în raport cu oricare alt factor, numărul studenţilor absolvenţi indică cel mai bine succesul unui departament de limbi străine, permiţând totodată şi evaluarea precisă a acestuia.

Răspunsul corect:

A Concluzia profesorului ne spune că numărul de studenţi absolvenţi ai specializării principale este cel mai important criteriu de evaluare a succesului anual al fiecărui departament de limbi străine. Conform premiselor (1), (2) şi (3), explicit enunţate, numărul absolvenţilor este şi factorul care indică cel mai exact succesul unui departament de limbi străine. De aceea, niciun alt factor, nici măcar cel de spaţiu, nu poate justifica reducerea numărul de studenţi. Aceasta este o premisă asumată tacit de profesor şi pe care (A) o enunţă atunci când susţine că niciun departament de limbi străine nu e forţat nici măcar din raţiuni de spaţiu să refuze un potenţial absolvent. Deci (A) redă răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

B Niciuna dintre premisele (1), (2) şi (3) nu lasă să se înţeleagă faptul că recrutarea unor potenţiali absolvenţi ai departamentelor de limbi străine ar depinde de vreo restricţie, cu atât mai puţin de restricţiile bugetare pentru personalul auxiliar, aşa cum spune (B). Dimpotrivă, cele trei premise explicite prezintă departamentele de limbi străine ca având oportunităţi egale în atragerea studenţilor şi în obţinerea unui succes anual bazat pe numărul de studenţi absolvenţi. Prin urmare, (B) nu exprimă răspunsul corect.

C, E Profesorul nu leagă în mod direct problema succesului departamentelor de limbi străine de calitatea predării, aşa cum lasă să se înţeleagă (C) şi (E). Mai precis, (C) vorbeşte despre rolul cercetării ştiinţifice a personalului didactic dintr-un departament de limbi străine în influenţarea calităţii predării, în timp ce profesorul raportează calitatea predării la numărul absolvenţilor cu specialitatea principală dintr-un asemenea departament, considerând că acest număr indică mai exact calitatea predării şi nu cercetarea ştiinţifică. Din această cauză (C) nu poate fi o premisă asumată de profesor. De asemenea, profesorul nu se bazează pe ceea ce se susţine în (E): nici pe evaluarea calităţii cursurilor de către studenţi, nici pe utilizarea acestei evaluări ca un criteriu de succes al departamentelor de limbi străine. Aşadar, varianta de răspuns (E) nu are cum fi asumată nici ea ca premisă de către profesor.

D Varianta de răspuns (D) nu exprimă o premisă asumată tacit, ci particularizează una dintre premisele explicite – premisa (1) – de la care pleacă profesorul în argumentarea sa: departamentele de limbi străine oferă fiecare aceleaşi oportunităţi de şcolarizare atunci când propun acelaşi număr şi aceeaşi varietate de cursuri de la un an la altul. Prin urmare, (D) nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 5

Întrebarea 22

Descriere: În acest paragraf este redat un dialog între Dan şi Radu, care avansează concluzii distincte cu privire la rolul şi statutul lui Pluto în cadrul Sistemului nostru Solar, iar fiecare dintre ei apelează la temeiuri diferite în sprijinul concluziei sale. Astfel, în timp ce Dan invocă pentru susţinerea sa opinia avansată de o instituţie ştiinţifică specializată în probleme de astronomie, Radu apelează la rezultate obţinute cu ajutorul unor instrumente şi metode noi de investigare a statutului diferitelor corpuri cosmice care fac parte din Sistemul Solar.

Vi se solicită să indicaţi ce idee a lui Dan este contestată de Radu.

Răspunsul corect:

E În expunerea punctului său de vedere redat în acest paragraf, Dan îşi încheia expunerea prin a susţine că Pluto trebuie considerat un simplu asteroid şi sub niciun aspect planetă a Sistemului nostru Solar, în timp ce Radu îşi încheie propria replică la cele afirmate de Dan promovând concluzia că statutul lui Pluto trebuie reconsiderat şi că acest corp astronomic trebuie să fie considerat planetă a Sistemului nostru Solar, pentru că altfel, ne spune Radu, ar deveni imposibilă clasificarea planetelor din Sistemul Solar şi din afara lui. Prin urmare, Radu respinge tocmai ideea susţinută de Dan conform căreia Pluto ar fi doar un asteroid.

Răspunsuri incorecte:

A Varianta de răspuns oferită precizează că diametrul lui Pluto este prea mic în raport cu celelalte planete ale Sistemului Solar, iar Dan afirmă că el este de numai 13.600 de Km. În ceea ce priveşte replica dată de Radu nu apare nicăieri vreo referinţă la diametrul lui Pluto şi nici la mărimea acestui diametru în raport cu celelalte planete ale Sistemului Solar. Ca atare, conţinutul declaraţiei lui Radu ne permite să considerăm că el nu contestă faptul că diametrul lui Pluto este mai mic decât al celorlalte planete din Sistemul nostru Solar.

B Conform acestei variante de răspuns, ni se spune că Pluto se află la marginea exterioară a Sistemului Solar. Desigur, această idee este prezentă printre cele aflate în expunerea datorată lui Dan şi pe care el îşi întemeiază propria concluzie. Ideea lui Dan cu privirea la locul din Sistemul Solar la care s-ar afla Pluto nu apare însă niciunde printre cele susţinute de Radu şi, ca atare, ea nu poate fi considerată ca o idee a lui Dan care este respinsă de Radu.

C Informaţia redată de această variantă de răspuns nu apare nici explicit şi nici implicit în expunerea lui Dan, dar nici în cea datorată lui Radu. Cei doi participanţi la dialogul consemnat în paragraf nu vizează sub vreun aspect cât de mic posibil certitudinea sau incertitudinea opiniei formulată cu mult timp înainte de Asociaţia Astronomică Internaţională după care Pluto n-ar fi una dintre planetele sistemului nostru solar.

D Se poate constata că această variantă de răspuns preia o idee care apare şi în componenţa celor susţinute de Dan, mai exact este vorba de o idee folosită de Dan drept un al treilea temei, adică o a treia premisă pe care el se bazează pentru a ne dovedi că Pluto este un simplu asteroid aflat la extremitatea exterioară a sistemului nostru solar. Radu, însă, nu se referă deloc, nici explicit şi nici tacit, la această susţinere a lui Dan care pretinde că atmosfera lui Pluto ar fi alcătuită din neon şi ar fi extrem de rarefiată. Este deci firesc ca ideea criticată de Radu să nu fie identică cu această afirmaţie făcută de Dan.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 23

Descriere: Consideraţiile zoologului se referă la una dintre trăsăturile pe care el le apreciază ca definitorii pentru vulpi şi iepuri, indiferent dacă aceste animale trăiesc la pol sau în deşert. Această trăsătură este dimensiunea urechilor: la animalele polare ea este mai mică, iar la cele deşertice ea este mai mare. În fond, zoologul ia în discuţie una dintre trăsăturile care dovedesc adaptarea vulpilor şi iepurilor la condiţiile de mediu şi care îi permit să tragă concluzia că dimensiunea urechilor ne poate indica dacă aceste animale trăiesc la pol sau în deşert.

Vi se cere să identificaţi enunţul spre care conduc atât premisele de la care pleacă zoologul în argumentarea sa, cât şi concluzia la care el ajunge.

Răspunsul corect:

B Zoologul ia în considerare, sub formă de premise, două tipuri de informaţii: unele care se referă la dimensiunea diferită a urechilor de vulpe şi iepure – în funcţie de locul unde aceste animale trăiesc, altele care oferă explicaţii pentru respectivele diferenţe de dimensiune – în funcţie de rolul pe care îl joacă urechile vulpilor şi iepurilor în adaptarea la mediul lor de viaţă. Drept concluzie, zoologul afirmă că dimensiunea urechilor poate indica locul unde trăiesc aceste animale, adică fie zona polară, fie zona deşertică.
În mod explicit, (B) susţine că dimensiunea urechilor este expresia modului de adaptare a vulpii şi a iepurelui la condiţiile de mediu, idee care poate fi trasă – aşa cum se poate observa mai sus – atât din concluzia zoologului, cât şi din cele două tipuri de informaţii (premise) de la care el pleacă.

Răspunsuri incorecte:

A, E Aceste variante de răspuns sunt nerelevante pentru argumentaţia zoologului întrucât fiecare pune în discuţie o problemă la care zoologul nu se referă. Astfel, argumentaţia zoologului nu se referă nicidecum la o clasificare a vulpilor şi iepurilor în animale polare şi animale deşertice, aşa cum susţine (A), deşi se foloseşte de ea în mod tacit. Cu atât mai puţin şi-ar putea propune să ofere un criteriu pentru această clasificare. Or (A) ne spune că dimensiunea urechilor ar fi un astfel de criteriu.
La fel, (E) ne vorbeşte despre diferenţele corporale dintre vulpile şi iepurii care trăiesc la pol sau în deşert, diferenţe asumate deja de zoolog înainte de a-şi începe argumentarea. În plus, (E) afirmă că dimensiunea urechilor ar putea explica doar parţial aceste diferenţe, ori zoologul consideră că dimensiunea urechilor e un element corporal esenţial pentru adaptarea vulpilor şi iepurilor la mediul sau zona în care trăiesc.

C Această variantă de răspuns nu este corectă deoarece reproduce, în alţi termeni, concluzia pe care o trage zoologul, în vreme ce nouă ni se cere să identificăm enunţul care poate fi susţinut pe baza întregii argumentaţii, adică pornind de la premisele şi concluzia zoologului.

D Vorbind despre dimensiunea urechilor vulpii şi iepurelui, această variantă de răspuns ne arată calea înspre ceea ce putem determina plecând de la informaţiile din premise şi nicidecum ceea ce putem infera plecând de la argumentaţia zoologului. Prin urmare, (D) nu conţine răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 24

Descriere: Textul oferă două informaţii: mai întâi, ziarul respectiv a refuzat să publice ştiri senzaţionale, nerelevante pentru viaţa socială, fiind neserioase, chiar dacă în felul acesta nu atrage mai mulţi cititori; în al doilea rând, ziarul nu poate fi considerat din această cauză un tabloid sau un ziar neserios. Se observă cu uşurinţă, cu ajutorul indicatorului „prin urmare", că ultimul enunţ reprezintă concluzia argumentului din text. Considerând primul enunţ o premisă a unui argument eliptic (căruia îi lipseşte o premisă sau este subînţeleasă), rămâne să găsim cealaltă premisă cu ajutorul căreia putem trage concluzia şi care se află printre opţiunile de răspuns.

Răspunsul corect:

A Concluzia argumentului spune că ziarul nu poate fi inclus în categoria tabloidelor. Motivul este că în conţinutul ştirilor sale nu se găsesc ştiri şocante, senzaţionale, aşa cum se întâmplă în cazul tabloidelor. Astfel, premisa ascunsă, presupusă, trebuie să spună că tabloidele publică ştiri senzaţionale, neserioase, irelevante pentru viaţa socială. Răspunsul corect este deci (A).

Răspunsuri incorecte:

B Varianta (B), care spune că tabloidele atrag un public mai larg, nu poate susţine concluzia argumentului, întrucât numărul cititorilor sau dimensiunea masei de cititori este irelevantă pentru pretenţia de a scoate ziarul respectiv din categoria tabloidelor aşa cum spune concluzia. Deci, din această perspectivă, (B) nu poate fi răspunsul corect.

C Opţiunea de răspuns (C) nu este o premisă ce poate fi asumată pentru argumentul de mai sus, deoarece, legat tot de concluzie, care exclude ziarul din tagma tabloidelor, faptul că ştirile şocante, senzaţionale vând mai bine ziarele nu este relevant. De altfel, argumentul tocmai acest lucru are în vedere: să arate că ziarul nu este un tabloid cu ştiri senzaţionale, chiar dacă prin aceasta nu se vinde mai bine. Vânzările masive prin intermediul ştirilor şocante nu sunt pe primul plan pentru profilul ziarului.

D Argumentarea din text vrea să arate doar că ziarul respectiv nu face parte din categoria tabloidelor şi nu îşi propune să meargă aşa de departe încât să conteste din punct de vedere moral orice ziar care publică ştiri senzaţionale, deşi în subtext se poate întrevedea desconsiderarea acelor ziare care editează astfel de ştiri. Repetăm, pretenţia argumentării este totuşi ceva mai modestă.

E Varianta (E) vine cumva în opoziţie cu intenţia argumentării din text. Ziarul în cauză refuză tocmai să publice ştiri senzaţionale pentru publicul larg, de dragul seriozităţii şi al importanţei informaţiilor pentru viaţa socială. Prin urmare, (E) nu poate fi cheia.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 25

Descriere: Paragraful conţine observaţii despre comportamentul ingenios al şopârlelor atunci când sunt urmărite, atacate sau când viaţa le este pusă în pericol. Ni se spune că ele reuşesc să supravieţuiască în faţa atacatorilor prin cedarea unei părţi din propriul corp: putându-şi desprinde coada de propriul corp, prin zvârcolirile ei, şopârlele distrag atenţia atacatorului şi scapă cu viaţă. Pe baza acestor informaţii se conchide că, pentru şopârle, supravieţuirea este o problemă de adaptare la provocările mediului în care trăiesc.
Ni se cere să identificăm rolul jucat de acest ultim enunţ în paragraf.

Răspunsul corect:

D Potrivit **Descrierii**, supravieţuirea şopârlelor prin adaptare la provocările mediului în care trăiesc este concluzia spre care conduc toate informaţiile ce rezultă din observarea comportamentului ingenios al şopârlelor atunci când sunt agresate. Ori, tocmai acest lucru este exprimat în (D), motiv pentru care această variantă de răspuns este cea corectă.

Răspunsuri incorecte:

A Potrivit **Descrierii**, concluzia paragrafului se referă la supravieţuirea şopârlelor ca problemă de adaptare ingenioasă la mediu, iar nu la capacitatea lor de a scăpa de prădători prin cedarea unei părţi din propriul corp, aşa cum afirmă (A). Dacă ar fi o ipoteză, (A) ar trebui să se verifice prin concluzia paragrafului (ceea ce nu se întâmplă), nu printr-o premisă şi nici verificând o afirmaţie dintr-o premisă (cum se înţelege din text), aşa că (A) nu este răspunsul corect.

B Cum (B) se referă, ca principiu, la rolul jucat de adaptarea la mediu în evoluţia speciilor în general şi nu la cazul concret de adaptare la mediu al majorităţii speciilor de şopârle, singurul despre care se vorbeşte în paragraf, e evident că această variantă de răspuns nu poate fi cea corectă.

C Paragraful vorbeşte despre comportamentul şopârlelor în general, atunci când se află în diverse situaţii, nu despre comportamentul propriu fiecărei şopârle în faţa atacatorilor şi doar în situaţii fără ieşire, cum procedează (C). Mai mult, paragraful nu generalizează cazuri particulare, cum face (C), ci trage o concluzie pornind de la informaţii dobândite prin observaţie. Deci (C) nu este răspunsul corect.

E Aşa cum deja am arătat, afirmaţia că supravieţuirea este pentru majoritatea şopârlelor o chestiune de adaptare ingenioasă la provocările mediului în care trăiesc exprimă concluzia paragrafului şi nu o premisă sau observaţie de la care se pleacă. Fiind o afirmaţie concluzivă, cu atât mai puţin se poate spune despre ea că ar fi nefondată (că e fundamentată greşit sau nu, aceasta e o altă problemă, care nu interesează aici), motive pentru care (E) nu este varianta corectă de răspuns.

Nivel de dificultate: 3

Gândire logică, setul 2 - EXPLICAŢII

Întrebarea 26

Descriere: Sunt prezentate două puncte de vedere diferite: pe de o parte, criticii consideră că reclamele cu jucători profesionişti de hochei, datorită violenţei manifestate de aceştia pe gheaţă, au ca efect transformarea acestor „persoane violente în modele pentru copiii uşor impresionabili". Criticii arată astfel posibilitatea unui presupus efect nedorit al acestor reclame. Pe de altă parte, purtătorul de cuvânt al companiei care se ocupă de aceste reclame, evidenţiază obiectivul lor, anume: acela de a vinde produse şi nicidecum de a crea modele de un anumit fel pentru copii. Purtătorul de cuvânt nu ia în seamă obiecţia criticilor privind efectele posibile ale reclamelor, ci trece de la aceste efecte posibile la obiectivele scontate ale reclamelor, ca şi cum dacă obiectivele scontate au o anumită calitate, atunci aceeaşi calitate o vor avea şi consecinţele îndeplinirii lor (efectele reale). Raţionamentul purtătorului de cuvânt este, deci, eronat şi la aceasta se referă întrebarea: se cere identificarea motivului erorii de raţionament.

Răspunsul corect:

A Se observă cu uşurinţă că (A) este răspunsul corect deoarece redă aproape exact motivul erorii din raţionamentul purtătorului de cuvânt: acesta schimbă subiectul de la efectele presupuse ale reclamelor, aşa cum sunt arătate de către critici, la efectele (obiectivele) scontate ale reclamelor.

Răspunsuri incorecte:

B Faptul că purtătorul de cuvânt îi consideră pe jucătorii profesionişti de hochei că sunt staruri nu este o eroare în raţionamentul acestuia faţă de observaţiile aduse de critici. Eroarea raţionamentului are altă motivaţie, după cum s-a arătat în **Descriere**, deci (B) nu este răspunsul corect.

C Nu purtătorul de cuvânt este cel care „atacă caracterul jucătorilor menţionând că se presupune că sunt violenţi", ci criticii sunt cei care îi consideră astfel pe hocheişti. Deci varianta (C) de răspuns nu poate fi o eroare în raţionamentul purtătorului de cuvânt, ceea ce înseamnă că (C) nu este răspunsul corect.

D Purtătorul de cuvânt nu contrazice o concluzie, ci mai degrabă accentuează obiectivele scontate în detrimentul efectelor observate. Prin urmare, această variantă nu este răspunsul corect.

E Deşi argumentul nu oferă dovezi pentru ceea ce se susţine că ar pretinde criticii, faptul că nu se susţine această afirmaţie nu este o eroare. Aşa cum rezultă din **Descriere**, eroarea de raţionare are altă motivaţie. Aşadar (E) nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 27

Descriere: Paragraful ne oferă, sub formă de premise, câteva informaţii cu privire la statutul actual al unei boli rare de sânge. Un prim gen de informaţii se referă la spectrul răspândirii bolii şi au o tentă evaluativă: recenta răspândire a bolii este îngrijorătoare întrucât nu i se cunosc cauzele. Un alt gen de informaţii redă părerea dominantă în rândul cercetătorilor cu privire la cauzele acestei boli, exprimând în acelaşi timp şi o atitudine de distanţare faţă de poziţia lor: majoritatea cercetătorilor bănuiesc că scăderea nivelului hormonului tiroxină din creier contribuie la contractarea bolii, deşi natura exactă a relaţiei dintre scăderea tiroxinei şi boală e greu de stabilit. În fine, ultimul gen de informaţii infirmă părerea majorităţii cercetătorilor cu privire la presupusa – de către ei – cauză a bolii: majoritatea oamenilor care au un nivel foarte scăzut al tiroxinei nu contractează boala.

Cerinţa este de a identifica afirmaţia care e cel mai bine sprijinită de informaţiile din paragraf, altfel spus de a trage concluzia ce decurge din aceste informaţii.

Răspunsul corect:

B Al treilea gen de informaţii infirmă părerea majorităţii cercetătorilor privind contractarea bolii, la fel cum lăsa să se înţeleagă şi distanţarea de poziţia cercetătorilor prezentă în cel de-al doilea gen de informaţii. Dar cum, potrivit majorităţii cercetătorilor, nivelul scăzut al tiroxinei ar fi responsabil de contractarea bolii, luând în considerare toate cele trei genuri de informaţii se poate concluziona că există probabil şi alţi factori răspunzători de contractarea acestei boli rare de sânge, ceea ce (B) şi face. Deci (B) este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

A Paragraful nu vorbeşte despre boli de sânge obişnuite, ci despre o boală rară de sânge. Deşi scăderea tiroxinei poate fi un factor determinant al bolilor de sânge, totuşi (A) nu este varianta corectă de răspuns: (A) se referă la altă formă de boală decât cea vizată în paragraf.

C Această variantă de răspuns nu este corectă întrucât stipulează o relaţie de directă proporţionalitate între scăderea nivelului tiroxinei şi scăderea probabilităţii de a contracta amintita boală rară de sânge, ceea ce nu decurge în mod logic nici măcar din acel de-al treilea gen de informaţii din paragraf, nici din cel de-al doilea, cu atât mai puţin din primul gen.

D, E Sunt variante de răspuns care nu pot fi inferate, fiecare, din toate cele trei genuri de informaţii ale paragrafului. Astfel, ceea ce ne spune (D) nu poate fi inferat din niciunul dintre genurile de informaţii specificate în **Descriere** întrucât nu are nicio legătură cu ele. La rândul său, (E) poate fi inferat doar din cel de-al treilea gen de informaţii, nu şi din primele două. De aceea, (D) şi (E) nu sunt variante corecte de răspuns.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 28

Descriere: Paragraful ne propune un dialog între două persoane, Carmen şi Luca, care au păreri diferite despre felul în care ar trebui se comporte descendenţii ajunşi la maturitate cu părinţii lor, indiferent dacă ei locuiesc sau nu împreună cu aceştia. Pentru a-şi justifica propriul punct de vedere, participanţii la dialog recurg la procente, cu scopul de a specifica proporţia în care copiii se îngrijesc de părinţii lor şi pentru a-şi întemeia pe această bază concluzia pe care o susţine fiecare dintre ei.
Vi se solicită să identificaţi modul în care Luca îşi construieşte argumentul.

Răspunsul corect:

A Dovezile pe care Carmen le aduce în sprijinul afirmaţiei că adulţii îşi neglijează părinţii sunt de două feluri: 1) dovezi statistice: în mod explicit, Carmen prezintă o situaţie procentuală în care 97% dintre adulţii care au părinţi în viaţă nu locuiesc cu aceştia, iar din procentul de 97% doar 3% sunt adulţi care, deşi nu locuiesc cu părinţii lor, recent le-au oferit totuşi îngrijire; 2) dovezi de ordin moral: în mod implicit, Carmen admite că adulţii cu părinţi în viaţă au obligaţia de a le oferi îngrijire atâta timp cât trăiesc.
Luca preia dovezile oferite de Carmen, dar în maniere diferite. În timp ce asumpţia că există o obligaţie morală de a-ţi ajuta părinţii este preluată necondiţionat, dovezile de ordin statistic sunt acceptate parţial din moment ce sunt îmbogăţite: pe lângă cei 97% dintre adulţii care nu locuiesc cu părinţii (dintre care doar 3% le-au oferit recent îngrijire), Luca ia în considerare şi pe cei 3% care rezultă că locuiesc în mod curent cu părinţii (acordându-le şi numai în acest fel un minimum de îngrijire), astfel că – procentual – numărul adulţilor care se îngrijesc de părinţi este mai mare decât cei 3% din 97% cu care atât Carmen, cât şi Luca sunt de acord. În plus, Luca dă o interpretare calitativă noilor date statistice: procentul nou obţinut de Luca - mai mare decât cel de 3% din 97% cu care atât Carmen, cât şi Luca sunt de acord - nu este lipsit de relevanţă ţinând cont de faptul că majoritatea părinţilor au nevoie de îngrijire numai în ultimii ani de viaţă, iar dintre copii, dacă unul le oferă îngrijire, părinţii nu mai au nevoie de ceilalţi ca să-i îngrijească.
După cum se poate observa, Luca preia şi interpretează dintr-o nouă perspectivă ambele tipuri de dovezi ale lui Carmen. Aşadar, varianta (A) de răspuns este cea corectă.

Răspunsuri incorecte:

B Nu rezultă de niciunde din text că Luca ar pune sub semnul îndoielii metodele lui Carmen de a aduna date. El amendează doar faptul că nu a luat în calcul şi pe cei 3% dintre adulţi care locuiesc cu părinţii şi care, astfel, le oferă îngrijire. Deci (B) nu poate fi răspunsul corect.

C Nici Carmen, nici Luca nu se referă la limitele de vârstă, cu atât mai puţin nici nu îşi pot pune problema definirii sau redefinirii lor, aşa că varianta de răspuns (C) este inadecvată.

D Aşa cum am arătat în justificarea lui (A), Luca împărtăşeşte asumpţia lui Carmen că există o obligaţie morală a adulţilor de a-şi îngriji părinţii. Întrucât nu contrazice această asumpţie, (D) este o variantă de răspuns greşită.

E Datele oferite de Carmen conduc, în interpretarea lui Luca, la concluzia că „Adulţii nu îşi neglijează părinţii”, contrară concluziei apărată de Carmen („Adulţii îşi neglijează părinţii”). Mai mult, Luca nu susţine şi nici nu lasă să se înţeleagă că premisele de la care pleacă Carmen ar fi false. El le consideră doar insuficiente. Prin urmare, (E) nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 29

Descriere: Ţinând cont de **Descrierea** de la întrebarea 28, vi se solicită să stabiliţi concluzia la care ajunge Luca.

Răspunsul corect:

D În primul rând, să notăm că informaţia oferită de această variantă de răspuns este perfect compatibilă cu cele susţinute de Luca. Pe de o parte, Luca susţine că majoritatea părinţilor au nevoie de îngrijire, de sprijin, de ajutor etc. din partea copiilor lor doar în partea finală a vieţii. Pe de altă parte, în cazul părinţilor cu mai mulţi copii nu s-ar impune ajutorarea tuturor acestora. În acelaşi timp, aceste două idei susţinute de Luca, arată că nu este relevantă ideea susţinută de Carmen că din cei 97% copii deveniţi adulţi şi care nu locuiesc cu părinţii lor, numai 3% au oferit recent îngrijire unuia din părinţi. Devine deci indubitabil că Luca arată astfel că procentele prezentate de Carmen nu pot fi luate în considerare pentru a susţine că adulţii neglijează să-şi sprijine părinţii.

Răspunsuri incorecte:

A Această variantă de răspuns se referă la o idee care evident nu apare explicit în ceea ce susţine Carmen. În acelaşi timp, această variantă de răspuns nu poate fi o concluzie la care ajunge Luca, mai ales dacă luăm în considerare cele susţinute de el. Pe de altă parte, prin generalitatea ei, prin faptul că informaţia exprimată de această variantă de răspuns vizează întreaga clasă a adulţilor cu părinţi în viaţă, ea este străină, deopotrivă, spuselor lui Carmen şi celor exprimate de Luca. Amândoi participanţii la discuţie se referă la faptul că doar 3% dintre adulţi oferă destul sprijin material şi spiritual părinţilor lor.

B Lucrurile sunt şi mai clare în cazul acestei variante de răspuns conform căreia ni se spune că în zilele noastre copiii îşi neglijează obligaţiile ce le revin faţă de părinţii lor. Această informaţie nu se regăseşte printre susţinerile promovate de Luca şi prin urmare, ea nu poate fi considerată concluzia la care ajunge acesta.

C Această variantă de răspuns redă o idee care nu apare nici la Carmen şi nici la Luca. În fond, ea conţine o precizare ce nu poate fi descoperită în susţinerile celor doi participanţi la dialog, mai exact, pentru că varianta în discuţie ne spune că majoritatea copiilor interacţionează cu părinţii lor în vârstă pentru a le oferi ajutor sau pentru a primi ei ajutorul părinţilor. O asemenea afirmaţie nu poate fi, deci, concluzia la care ajunge Luca în disputa lui cu Carmen.

E Dată fiind informaţia pe care o exprimă, această variantă de răspuns nu apare direct sau indirect nici în ceea ce susţine Carmen şi nici în declaraţia datorată lui Luca. De pildă, în expunerea lui Carmen nu există niciun fel de comparaţie între sprijinul acordat de copiii deveniţi adulţi părinţilor lor şi cel oferit de adulţi propriilor copii. Mai mult decât atât, despre informaţia redată de această variantă de răspuns nu se poate spune că ea ar fi cumva implicată de susţinerile lui Luca ca un fel de consecinţă care să fi fost presupusă tacit de acesta.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 30

Descriere: În esenţă, Maria susţine că natura şi umanitatea sunt lucruri distincte şi că intervenţia omului măreşte necontenit distanţa dintre ele. Dimpotrivă, Tudor consideră că oamenii fac parte din natură şi că, drept urmare, rezultatele intervenţiei sau acţiunii umane sunt unul şi acelaşi lucru cu natura, adică ipostazieri umane ale acesteia.
Se cere identificarea manierei în care Tudor respinge susţinerea Mariei şi dovezile pe care el se bazează.

Răspunsul corect:

D Diferenţa de opinie dintre Maria şi Tudor este determinată de modul în care fiecare dintre ei înţelege termenul „natură". În vreme ce Maria îl înţelege ca fiind opus termenului „umanitate", Tudor foloseşte cei doi termeni ca având acelaşi înţeles. Procedând astfel, Tudor se foloseşte de o definiţie alternativă a termenului „natură".
O altă expresie pentru care Tudor se foloseşte de o definiţie alternativă este redată de verbul „a face": în prima parte a enunţului lui Tudor acest verb este utilizat cu sensul de a face parte din ceva (a fi conţinut în ceva), pe când în cea de a doua parte a enunţului verbul are înţelesul de a face o acţiune (a acţiona sau a produce ceva).
Drept urmare a consideraţiilor de mai sus şi întrucât (D) susţine că respingerea ideilor Mariei de către Tudor se bazează pe o definiţie alternativă a unui termen, (D) este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

A Singura interpretare care ar justifica corectitudinea răspunsului (A) este cea referitoare la înţelesurile cu care este utilizat verbul „a face" de către Tudor. Dar cum această utilizare nu joacă un rol deosebit în respingerea ideilor Mariei, Tudor nu se auto contrazice folosind-o. Cât priveşte utilizarea termenului „natură" de către Tudor, aceasta e una consecventă şi diferită de cea a Mariei. De aceea, (A) este un răspuns greşit.

B Se observă fără greutate că Tudor respinge ideile Mariei printr-un enunţ în care nu face apel la date concrete, ci trece de la o judecată cu un grad mare de generalitate (*oamenii fac parte din natură*), la o judecată cu un grad de generalitate asemănător (*orice fac oamenii este natural*). Deci (B) nu poate fi răspunsul corect.

C Nu întâlnim nicio analogie în susţinerea Mariei, drept urmare Tudor nu are ce respinge ca analogie. Aşadar (C), care vorbeşte de o asemenea respingere, nu este răspunsul corect.

E Din moment ce se foloseşte de un enunţ cu grad mare de generalitate, Tudor ignoră dovezile aduse de Maria, aşa că nu îşi mai pune problema puterii acestora. Ori (E) vorbeşte de o lipsă de înţelegere a puterii acelor dovezi, ceea ce-l face să devină un răspuns inadecvat.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 31

Descriere: Pasajul vorbeşte despre oamenii care au un nivel crescut de toleranţă faţă de autoritate. Aceştia acceptă ordinele mai uşor şi nu cer explicaţii cu privire la aceste ordine, spre deosebire de cei care au un nivel scăzut de toleranţă faţă de autoritate. De asemenea, persoanele care au un grad de toleranţă mare faţă de autoritate sunt, totuşi, lideri mediocri de obicei. Aceste persoane sunt preferate pentru recrutarea în rândurile armatei, cu toate că armata cunoaşte şi faptul că, odată promovate în grad, asemenea persoane vor fi lideri mediocri. Întrebarea cere să identificăm acel enunţ care poate reprezenta o concluzie a informaţiilor prezentate în text.

Răspunsul corect:

A De vreme ce armata recrutează, pe măsura posibilităţilor, oameni cu toleranţă mare faţă de autoritate, în virtutea faptului că ei acceptă mai uşor ordinele, este clar că această instituţie apreciază mai mult capacitatea de a tolera ordinele decât calităţile de lider. Armata apreciază încă mai mult disciplina. Răspunsul corect este deci varianta (A).

Răspunsuri incorecte:

B Pasajul spune explicit doar că armata *preferă* să recruteze oameni cu grad mare de toleranţă faţă de autoritate, chiar dacă nu au şi calităţi de lider. Nu se poate deduce că armata ignoră eventualele calităţi de lider ale unor recruţi. Armata este interesată în primul rând sau în mare măsură de persoanele dispuse la disciplină şi abia în al doilea rând de persoanele înzestrate cu calităţi de conducător. (B) nu poate fi deci răspunsul corect.

C Enunţul de la varianta (C) vine cumva în opoziţie cu informaţiile din text. Cei cu toleranţă mare faţă de autoritate, ni se spune, nu au în general calităţi de lider. Cum am putea deduce astfel că aceştia au o predispoziţie la a-şi asuma poziţii de lider în armată? În plus, dacă am vorbi strict despre o predispoziţie la a-şi *asuma doar* poziţii de lider, nu am găsi temeiuri în pasajul prezentat care să susţină o asemenea variantă; pasajul vorbeşte numai despre preferinţa armatei pentru oamenii cu toleranţă mare la autoritate în detrimentul celor cu toleranţă scăzută. (C) nu poate fi deci răspunsul corect.

D În pasajul nostru nu se spune nimic despre cei care fac recrutările pentru armată, cu atât mai puţin despre nivelul lor de toleranţă faţă de autoritate, ci doar despre preferinţa armatei pentru oamenii cu toleranţă mare faţă de autoritate. Astfel, nu putem face legătura între informaţiile din pasaj şi enunţul de la varianta (D). Prin urmare, (D) nu este susţinut de informaţiile din pasaj.

E Varianta (E) este o premisă tacită pentru argument, ce ar putea fi pusă în continuarea afirmaţiei că oamenii cu nivel ridicat de toleranţă sunt mai dispuşi să execute ordinele fără să lise explice motivele acestora – tot aşa, oamenii cu calităţi de lider ridicate (peste medie) vor refuza să îndeplinească ordinele fără să ştie motivul. Prin urmare, (E) nu se poate infera din textul propus şi nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 32

Descriere: Paragraful redă un argument incomplet (entimematic) în care se susţine că gena longevităţii reduce indirect, adică prin intermediul unei enzime, funcţionarea creierului la nivel normal şi, drept urmare, diminuează capacităţile de prelucrare a creierului la cei care îmbătrânesc prematur. Se cere să indicaţi o premisă care este asumată în acest argument.

Răspuns corect:

E Conform acestei variante de răspuns reiese că în condiţiile funcţionării normale a creierului, adică la capacitate maximă, gena longevităţii poate împiedica o îmbătrânire prematură. Această informaţie sprijină concluzia argumentului redat în paragraf şi este o asumpţie pe care se întemeiază tacit acest argument, fapt sugerat de aceea că, aşa cum se precizează în paragraf, funcţionarea normală a genei longevităţii va împiedica activitatea enzimei care încetineşte buna funcţionare a creierului.

Răspunsuri incorecte:

A Se referă la faptul că durata de viaţă a unui om este influenţată de contextul natural, economic şi social în care îşi desfăşoară activitatea, de hrana consumată şi de felul în care el se comportă. Argumentul din paragraf nu face însă niciun fel de referinţă la vreunul din aceşti factori.

B Deşi prin referinţa la structura genetică a fiecărei persoane, informaţia redată de această variantă de răspuns pare a fi legată de o posibilă asumpţie pe care s-ar baza argumentul din paragraf, ea este prea generală. În plus, faptul că ea conţine unii dintre termenii implicaţi în textul paragrafului, aşa cum ar fi cel de „genă a longevităţii", această variantă de răspuns nu are vreo legătură cu ideile susţinute în acest argument şi, ca atare, informaţia redată de ea nu poate sprijini tacit concluzia argumentului.

C Dacă în argument se susţine că o funcţionare normală a genei longevităţii ar reduce activitatea prin care enzima diminuează funcţionarea creierului, aici se pretinde că enzima care influenţează, fără a preciza cum, nivelul de activitate al creierului, determină creierul să producă şi să stocheze energie, deci ea ar creşte astfel activitatea din creier. Această ultimă idee în loc să sprijine cele susţinute în textul paragrafului, intră în opoziţie cu cele susţinute acolo.

D Informaţia redată de această variantă de răspuns este total străină celor din argument şi nu satisface deloc cerinţa impusă cu privire la acesta. Mai întâi, această informaţie insistă asupra componenţei enzimei la care se referă argumentul, iar în al doilea rând, declară despre această enzimă că ar acţiona contradictoriu asupra creierului: pe de o parte, enzima în cauză accelerează, pe de alta, ea frânează procesele biologice din creier. Oricum, în argument nu apar referinţe la procesele biologice din creier.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 33

Descriere: Paragraful prezintă pe larg rezultatele unui studiu comparativ al comportamentului şi trăsăturilor de personalitate la adolescenţii din familii temporar dezintegrate faţă de cei din familiile complete; astfel, dacă adolescenţii din familii temporar dezintegrate sunt prudenţi, timizi, au o slabă capacitate de contact social, tendinţe de rivalitate, egocentrism, cei din familiile complete au trăsături aproape opuse: sunt mai comunicabili şi amabili, posedă un spirit de rivalitate scăzut şi o dezvoltare medie a încrederii şi suspiciunii.
Pornind de la aceste informaţii, paragraful ne cere să identificăm - dintre toate trăsăturile oferite de variantele de răspuns - trăsăturile adolescenţilor din familiile reprezentanţilor zonali de vânzări. Datorită faptului că adulţii (ambii sau măcar unul dintre ei) din familiile reprezentanţilor zonali de vânzări au frecvente deplasări de lungă durată, se poate uşor înţelege că aceste familii sunt temporar dezintegrate. Aceasta este o informaţie nu este concret menţionată, dar este asumată. Întrebarea paragrafului a fost formulată pornind de la această asumpţie.

Răspunsul corect:

C Din particularităţile de personalitate menţionate în text, mai exact din faptul că adolescenţii din familiile temporar dezintegrate sunt „prudenţi, […], cu o slabă capacitate de contact social", rezultă uşor că aceştia sunt „precauţi în relaţiile sociale". Cum aceasta afirmă varianta (C), rezultă că acesta este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

A Cei care au „o reţea socială foarte bine dezvoltată" sunt adolescenţii din familiile complete, deoarece sunt mai comunicativi faţă de cei din familiile temporar dezintegrate, care au „o slabă capacitate de contact social". Prin urmare, varianta (A) nu indică o trăsătură a adolescenţilor din familiile temporar dezintegrate, aşa cum sunt cele ale reprezentanţilor zonali de vânzări, deci nu poate fi răspunsul corect.

B Ca şi în cazul variantei (A), varianta (B) menţionează o trăsătură a adolescenţilor din familiile complete: în text se arată explicit că aceştia sunt comunicativi, iar lipsa de egoism, deci altruismul acestora, rezultă din amabilitatea şi spiritul scăzut de rivalitate al lor. Cum întrebarea cere, aşa cum s-a arătat în **Descriere**, o trăsătură a adolescenţilor din familiile temporar dezintegrate, rezultă că nici (B) nu poate fi răspunsul corect.

D Amabilitatea, se arată în text, este o trăsătură a adolescenţilor din familiile complete, şi nu a celor din familii temporar dezintegrate, aşa cum cere întrebarea. Deci, varianta (D) nu este răspunsul corect.

E Aşa cum s-a arătat în **Descriere**, trebuie identificată o trăsătură a adolescenţilor din familii temporar dezintegrate. Ori textul spune explicit despre aceştia că sunt prudenţi, deci, într-un anumit fel, şi suspicioşi şi temători. Cum varianta (E) indică exact contrarul (adolescenţii NU sunt suspicioşi sau temători), urmează că această variantă nu este răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 34

Descriere: Textul cuprinde două informaţii: mai întâi, bancnota de o sută de miliarde de dolari ravonieni emisă în perioadă de inflaţie de Banca Naţională a Ravoniei este foarte slabă din punct de vedere valoric, cu ea nu se poate achiziţiona decât o pâine în ţara respectivă; apoi, bancnota de o sută de miliarde de dolari ravonieni valorează în tranzacţiile de pe Internet optzeci de dolari americani, sumă cu care se pot cumpăra în SUA câteva sute de pâini. Se pune problema aici de a identifica o posibilă explicaţie a acestei situaţii stranii: cum se face că în Ravonia, o ţară săracă, distrusă de inflaţie, bancnota este aşa de slabă valoric, iar în SUA, o ţară foarte bogată, bancnota ravoniană are o aşa de mare valoare?

Răspunsul corect:

C Bancnota de o sută de miliarde de dolari ravonieni nu are în sine, desigur, o valoare prea mare, având o putere mică de cumpărare în ţara de origine. Bancnota a creat însă o situaţie aparent paradoxală, când a devenit valoroasă într-o altă ţară. Ea a devenit atractivă ca suvenir sau curiozitate într-o ţară care are aceeaşi denumire pentru moneda naţională (dolarul) şi a început să fie cumpărată de cetăţenii SUA prin intermediul Internetului. Astfel, ea nu poate fi găsită cu uşurinţă pe piaţa americană, deci conform legii cererii şi ofertei, preţul ei a crescut pentru americani, ajungând să fie mai valoroasă în SUA decât în Ravonia.

Răspunsuri incorecte:

A, B Variantele (A) şi (B) sugerează că bancnota este atractivă datorită aspectului său exterior: (A), pentru că are o înfăţişare intens colorată, cu peisaje exotice, (B), pentru că are imprimat chipul preşedintelui Ravoniei, care este un dictator temut. Deşi sunt variante de răspuns puternice, (A) şi (B) nu explică de ce bancnota are mare succes în SUA, ţara cu a cărei monedă (dolarul) este vândută în tranzacţii pe Internet, aşa cum se precizează în textul exerciţiului.

D Varianta (D) oferă o simplă informaţie despre posibilitatea schimbării valutei în Ravonia folosind Internetul. Informaţia nu poate explica însă de ce bancnota ravoniană, slabă valoric în ţara ei, este destul de valoroasă în altă ţară.

E Varianta (E) descrie o situaţie ce are loc deseori în perioade de crize economice: când este inflaţie, pot apărea pe piaţă bancnote cu valori aparent mari. Varianta de răspuns (E) nu spune însă de ce asemenea bancnote de valori doar aparent mari sunt realmente valoroase în anumite tranzacţii pe Internet.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 35

Descriere: Paragraful oferă două informaţii: mai întâi, multe tipuri de ochelari de soare reuşesc să oprească lumina puternică solară vizibilă, dar nu pot filtra sau opri de a pătrunde spre ochi razele ultraviolete care sunt realmente mai periculoase pentru ochi decât lumina puternică; în al doilea rând, ochelarii de soare cu lentile foarte închise la culoare sunt mai periculoşi pentru ochi decât cei cu lentile mai deschise la culoare, din punctul de vedere al penetrării către ochi a razelor ultraviolete, deşi aparent ei ar trebui să protejeze ochiul mai bine. Trebuie să identificăm, conform întrebării, care

este explicaţia pentru care cei cu lentile mai închise la culoare sunt mai periculoşi decât cei cu lentile mai deschise.

Răspunsul corect:

E Cu cât sunt mai închişi la culoare, ochelarii opresc mai bine pătrunderea luminii solare spre ochi. Însă ochiul îşi măreşte pupila pe măsură ce luminozitatea scade. O pupilă mărită înseamnă şi o expunere mai mare în faţa razelor ultraviolete. Ochelarii cu lentile foarte închise măresc deci pupila şi o fac vulnerabilă în faţa razelor ultraviolete. Răspunsul corect este aşadar (E).

Răspunsuri incorecte:

A Varianta (A) arată că efectele negative ale razelor ultraviolete apar după mai mult timp de expunere a ochiului. Însă (A) confirmă doar ce spune primul enunţ, adică faptul că ochelarii de soare de anumite tipuri nu pot opri razele ultraviolete să afecteze negativ ochiul, fără a explica diferenţa de periculozitate dintre ochelarii cu lentile mai închise şi cei cu lentile mai deschise. (A) nu poate fi deci răspunsul corect.

B Varianta (B) vorbeşte despre acea categorie de oameni care poartă ochelari de culoare închisă pentru că sunt sensibili la lumina solară. Într-adevăr, există oameni care suportă cu greu la nivel vizual lumina solară puternică şi poartă ochelari închişi la culoare cu riscul (ştiut sau neştiut) de a expune ochiul la razele ultraviolete. Însă (B), în afară de menţionarea acestei categorii de oameni, nu dă nicio explicaţie cu privire la diferenţa de protecţie dintre ochelarii închişi la culoare şi cei deschişi la culoare. Deci, (B) nu este răspunsul corect.

C Varianta (C) arată doar posibilitatea tehnică actuală de a fabrica astăzi ochelari care să oprească razele ultraviolete să pătrundă spre ochi. Existenţa lor era deja presupusă în text, când se vorbea de anumite tipuri de ochelari care nu reuşesc să oprească razele ultraviolete, ci doar pe cele ale luminii solare. (C) nu răspunde astfel la cerinţa de explicare a diferenţei de periculozitate dintre ochelarii (fără protecţie UV) închişi la culoare şi ochelarii (tot fără protecţie UV) deschişi la culoare, fiind un răspuns nerelevant din acest punct de vedere.

D Aici este menţionată o altă categorie de oameni, cea care îşi alege ochelarii doar în funcţie de modă şi nu de posibilităţile de protecţie ale acestora. Nici (D) nu poate explica în vreun fel diferenţa de protecţie dintre ochelarii închişi şi cei deschişi la culoare (ambele fără protecţie UV) prin evidenţierea preferinţei de a fi la modă a unor oameni. De altfel, această categorie de oameni ar putea fi la modă alegând dintre ochelarii cu protecţie UV modele care respectă moda.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 36

Descriere: În text se porneşte de la următoarele premise: compania Flan a avut o atitudine progresistă socială faţă de angajaţi, cu un comportament etic de lăudat atât în privinţa clienţilor, cât şi a furnizorilor; mult timp, compania a avut rezultate economice bune; însă în ultimii 5-10 ani, compania a început să înregistreze scăderi economice şi să disponibilizeze angajaţi. Se cere să identificăm dintre cele cinci opţiuni de răspuns care este enunţul susţinut de aceste informaţii, adică concluzia.

Răspunsul corect:

C Singura variantă de răspuns spre care conduc *toate* informaţiile din text este (C). Compania a avut un comportament etic şi progresist din punct de vedere social şi multă vreme i-a mers bine, dar în ultimii ani a înregistrat şi pierderi, însoţite de disponibilizări ale angajaţilor. Deci, comportamentul etic şi progresist din punct de vedere social nu garantează în timp creşterea şi profitul. Chiar şi intuitiv ne putem da seama că nu doar un comportament etic şi progresist poate garanta dezvoltarea şi profitul, piaţa având şi alţi factori care determină buna funcţionare a unei companii.

Răspunsuri incorecte:

A Varianta (A) este legată mai ales de primele două enunţuri ale textului. Un comportament etic şi progresist din punct de vedere social poate încuraja creşterea şi profitul, dar, aşa cum vedem şi din ultimul enunţ prezentat, există situaţii când nu este suficient, nu garantează cele două obiective. Astfel, (A) nu ţine cont de toate informaţiile din text şi nu poate fi răspunsul corect.

B Paragraful nu oferă suficiente date pentru a face o legătură directă între comportamentul etic şi progresist din punct de vedere social al companiilor şi riscul acestora de a pierde o parte din piaţa de desfacere. În plus, (B) reformulează ultima premisă, aşa că nu poate fi concluzia. Prin urmare, varianta (B) nu reprezintă răspunsul corect.

D Varianta (D) reprezintă o variantă de răspuns destul de atractivă. Însă (D), ca şi (A), nu ţine cont de toate informaţiile prezentate în text; mai precis, (D) nu ia în calcul mai ales primul enunţ, cel care spune că firma Flan a fost lăudată pentru atitudinea progresistă din punct de vedere social faţă de angajaţi şi pentru comportamentul etic atât faţă de clienţi, cât şi faţă de furnizori. Or, concluzia trebuie să ţină seama de toate premisele argumentării.

E Într-o situaţie similară cu (D) se află şi (E); nici (E) nu ţine cont de primul enunţ al textului. (E) se află într-o legătură directă doar cu ultima parte a textului, cea în care se spune că în ultimii ani piaţa de desfacere a companiei a scăzut semnificativ, compania a înregistrat pierderi mari şi pentru prima dată a trebuit să disponibilizeze mulţi angajaţi. Ca atare, nici (E) nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 37

Descriere: Concluzia argumentului istoricilor afirmă că astronomii din Europa nu au făcut nicio însemnare despre supernova din anul 1054, observată însă de astronomii din Asia acelei vremi şi consemnată în scris.
Pentru a-şi susţine concluzia, istoricii care susţin argumentul se folosesc de câteva date (şi interpretări ale acestora) preluate ca premise de la alţi istorici: 1) o erupţie vulcanică din Islanda anului 1054 a creat atât de mult praf şi fum încât supernova nu s-a putut vedea din Europa; 2) exploziile vulcanice ale acelei erupţii din Islanda au determinat în acel an o foamete accentuată şi extinsă în Europa întrucât, ca urmare a diminuării luminii solare provocată de cenuşă, au compromis producţia agricolă.
Ni se cere să identificăm premisa cerută de argumentul istoricilor, adică premisa tacită care împreună cu premisele de mai sus le-a permis istoricilor să-şi formuleze concluzia. De remarcat că cea de a

doua premisă conţine o parte tacită, cea referitoare la compromiterea producţiei agricole, subînţeleasă şi de ceilalţi istorici, dar aceasta nu face obiectul cerinţei din întrebare întrucât nu afectează concluzia.

Răspunsul corect:

E Problema pe care şi-o pun istoricii este de ce astronomii din Europa, spre deosebire de cei din Asia, nu au făcut nicio însemnare despre supernova din anul 1054. Încercând să soluţioneze această problemă, ei ajung să susţină că supernova nu a putut fi observată din Europa din cauza prafului şi fumului cenuşii vulcanice din Islanda. Ori dacă astronomii europeni nu au putut observa evenimentul din 1054, nu au avut cum să-l consemneze odată cu producerea lui. L-ar fi putut eventual consemna ulterior, pe baza însemnărilor făcute de astronomii din Asia, dar această problemă nu se pune în paragraful nostru.

Răspunsuri incorecte:

A Nu activitatea vulcanică din Asia a făcut invizibilă pentru astronomii europeni supernova din 1054, ci cea din Islanda. Eventual, activitatea vulcanică din Asia ar fi trebuit să facă invizibilă observarea supernovei de către astronomii asiatici, ceea ce, conform datelor istorice, nu s-a întâmplat. Aşadar, (A)nu poate fi răspunsul corect.

B Niciunul dintre istorici nu a luat în discuţie faptul că astronomii din Europa anului 1054 ar fi fost la fel de sofisticaţi ca omologii lor din Asia. Drept urmare, afirmaţia din (B) este nerelevantă pentru soluţionarea problemei în cauză, aşa că (B) nu poate fi răspunsul corect.

C Această variantă de răspuns reformulează sintetic şi generalizează cea de-a doua premisă explicită de la care pleacă istoricii în argumentarea lor, motiv pentru care (C) nu oferă răspunsul cerut prin întrebare. De fapt, întrebarea ne cerea să identificăm o premisă tacită, nu una explicită.

D A susţine că Islanda este unul dintre puţinele locuri din lume cu vulcani suficient de mari pentru a diminua lumina solară prin erupţiile lor înseamnă a admite că, de fapt, există în lume şi alte locuri cu erupţii vulcanice de aceeaşi amploare care s-ar fi putut manifesta în anul 1054. Dar, ca şi în cazul lui (B), o astfel de susţinere este nerelevantă pentru soluţionarea problemei în discuţie. Deci nici (D) nu poate fi răspunsul corect.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 38

Descriere: Argumentul oferă o prognoză cu privire la creşterea viitoare a productivităţii pornind de la o serie de condiţii pe care, anterior, progresul tehnologic le-a făcut posibile în domeniul dispozitivelor de măsurare a timpului. Conform prognozei, creşterea preciziei în măsurarea timpului cu ajutorul acestor dispozitive nu va duce probabil la creşterea productivităţii. De fapt, această predicţie reprezintă conţinutul concluziei argumentului, iar condiţiile anterioare luate în discuţie sunt redate în argument ca premise pe baza cărora se trage concluzia.
Aşadar, în concluzie argumentul susţine că, deşi progresul tehnologic a sporit considerabil precizia dispozitivelor de măsurare a timpului, totuşi productivitatea nu va înregistra creşteri la fel de semnificative ca şi cele anterioare. Premisele pe care argumentul îşi întemeiază concluzia afirmă că: 1) anterior, creşterea preciziei ceasurilor şi a altor mijloace de măsurare a timpului, determinată de progresul tehnologic, a ajutat în mod repetat la creşterea productivităţii întrucât a îmbunătăţit

sincronizarea dintre lucrători; 2) astăzi, oamenii dispun de dispozitive capabile să măsoare timpul mai precis ca înainte; 3) în perspectivă, creşterea preciziei dispozitivelor de măsurare a timpului va avea loc la niveluri mult prea mici ca să poată fi percepută de oameni.

Răspunsul corect:

C Observaţi că expresia „deoarece creşterea preciziei are loc la niveluri mult prea mici ca să poată fi percepută de oameni" este una dintre premisele argumentului şi că, în raport cu celelalte două premise, premise care se referă la perioade anterioare, deci la condiţii anterioare, ea se referă la o perioadă viitoare, oferind în fond motivaţia pentru care previziunea din concluzie bazată pe condiţii anterioare nu se va dovedi adevărată în viitor. De aceea, (C) este varianta de răspuns corectă.

Răspunsuri incorecte:

A Concluzia se referă la probabilitatea că creşterea preciziei dispozitivelor de măsurare a timpului nu va determina creşterea productivităţii muncii. Aşadar, concluzia se aplică la productivitatea muncii. Expresia „deoarece creşterea preciziei are loc la niveluri mult prea mici ca să poată fi percepută de oameni" nu sugerează că concluzia s-ar aplica la un fenomen alternativ, ci tot la productivitatea muncii, dar în mod tacit: nivelurile mult prea mici la care va ajunge precizia dispozitivelor de măsurare a timpului o vor face imperceptibilă pentru oameni, deci nu-i vor ajuta pe lucrători să se sincronizeze mai bine şi, astfel, să aibă o productivitate mai mare. Prin urmare, (A) nu poate fi varianta de răspuns corectă.

B, D Aceste variante de răspuns sunt nerelevante pentru problema ridicată în argument, cea dacă productivitatea muncii va spori în urma creşterii preciziei dispozitivelor de măsurare a timpului (determinată de progresul tehnologic). Referindu-se la probleme pe care argumentul nu şi le pune, (B) şi (D) sunt variante de răspuns inadecvate: (B) consideră că expresia se referă la un criteriu de diferenţiere a societăţilor umane, iar (C) că s-ar referi la o explicaţie istorică pentru un fenomen contemporan. Ca urmare, ambele variante de răspuns sunt incorecte.

E În argument nu se întrezăreşte nicio preocupare specială pentru vreunul din termenii tehnici folosiţi. Ei nu sunt explicitaţi niciunde, ci sunt folosiţi deopotrivă cu înţelesul lor obişnuit. Această constatare este valabilă şi pentru termenul „creşterea preciziei dispozitivelor de măsurare a timpului" vizat de expresia noastră, aşa că (E) nu poate fi varianta de răspuns corectă.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 39

Descriere: Paragraful redă un argument în care se susţine că perfecţionarea instrumentelor de măsurare a timpului a influenţat frecvent creşterea productivităţii, dar că perfecţionarea lor în continuare nu va mai produce probabil creşterea productivităţii, întrucât se va ajunge la trepte de timp atât de mici încât acestea vor fi imperceptibile.

Se solicită informaţia care subminează argumentul din paragraf.

Răspunsul corect:

E În timp ce argumentul susţine că este nesigur faptul că viitoarea perfecţionare a instrumentelor de măsurare a timpului va conduce şi la creşterea productivităţii, această variantă de răspuns susţine că viitoarele instrumente de măsurare a timpului vor dispune de capacitatea de a creşte productivitatea, pentru că ele vor îmbunătăţi sincronizarea maşinilor computerizate. Ca atare, informaţia oferită de această variantă de răspuns infirmă sau cel puţin diminuează serios susţinerea din argumentul redat în paragraf.

Răspunsuri incorecte:

A Informaţia exprimată de această variantă de răspuns pare tentantă din perspectiva cerinţei care vizează subminarea argumentului din paragraf, prin aceea că s-ar referi la factori suplimentare care n-ar fi fost luaţi în considerare în construcţia argumentului şi ar fi pus în cumpănă cele susţinute de el. În fond însă, informaţia din această variantă de răspuns nu reduce forţa acestui argument, ci dimpotrivă ea sprijină concluzia argumentului.

B Această variantă de răspuns nu intră în opoziţie logică cu cele relatate în argumentul din paragraf. Această afirmaţie se bazează pe faptul că informaţia exprimată de varianta de răspuns nu are de a face cu cele susţinute în argument, pentru că ea se referă la computerele din viitor şi la capacitatea lor de a măsura timpul din ce în ce mai exact, dar în textul paragrafului nu se fac deloc referinţe la instrumentele electronice de calcul.

C Această variantă de răspuns exprimă o informaţie care, la rândul său, nu vizează niciuna din aserţiunile aflate în textul paragrafului. Pe de o parte, în această variantă se susţine că societatea umană a viitorului ar putea progresa pe linia productivităţii, dar se spune că acest progres va fi independent de perfecţionarea instrumentelor de măsurare a timpului. Pe de altă parte, tocmai această informaţie este substanţial străină celor susţinute în argument şi, prin urmare, nu satisface cerinţa de a submina forţa argumentului.

D Această variantă de răspuns nu este cea corectă deoarece se ocupă de inovaţiile tehnologice care nu sunt deloc relevante pentru sporul preciziei în măsurarea timpului. Ca atare, ea nu oferă informaţie semnificativă pentru argumentul din paragraf.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 40

Descriere: Sunt prezentate trei idei: 1) explicaţia apariţiei vieţii pe Pământ constă considerarea faptului că anumite microorganisme au aterizat aici purtate de diferite corpuri cereşti „călătoare"; 2) viaţa pe Pământ este astfel de origine extraterestră; 3) omul este rezultatul evoluţiei din acele microorganisme care au aterizat cu multă vreme în urmă pe Pământ. Finalul argumentului lipseşte, astfel că întrebarea reclamă să se găsească tocmai această parte lipsă, anume concluzia.

Răspunsul corect:

D Făcând abstracţie de adevărul ipotezei de la care porneşte scriitorul SF (sau de probarea ei ştiinţifică – ne interesează deci doar ce concluzie se poate desprinde din cele spuse de el), vom conchide că omul este, în cele din urmă, de origine extraterestră, dacă orice formă de viaţă de pe Pământ a evoluat din acele microorganisme primordiale, iar omul este şi el un rezultat a evoluţiei pe Pământ. Astfel, răspunsul corect este (D), toate informaţiile din text conducând spre această variantă.

Răspunsuri incorecte:

A Textul spune clar că toate formele de viaţă de pe Pământ sunt de origine extraterestră, chiar dacă indirect, evoluând cumva unele din altele. Desigur, şi microorganismele sunt astfel forme de viaţă extraterestre. Dar pentru rezolvarea corectă a exerciţiului, pentru a trage concluzia potrivită, trebuie luată în calcul şi ultima premisă, cea care spune că omul este o formă de viaţă rezultată din evoluţia de la microorganismele primordiale. Or, varianta (A) se opreşte doar la microorganisme, neluând în calcul ceea ce indică ultimul enunţ.

B, C, E În ceea ce priveşte variantele de răspuns (B), (C) şi (E), ele redau lucruri spuse deja în text, prezente deci în premise. S-a stabilit deja că momentul aterizării microorganismelor reprezintă originea vieţii pe Terra; de asemenea, că viaţa pe Pământ este de origine extraterestră; şi că omul este rezultatul evoluţiei din microorganismele primordiale. Deci, nu putem avea în concluzie ceva deja prezent în premise şi nu are sens să identificăm drept răspuns corect ceva ce ne este deja dat.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 41

Descriere: Deşi se referă la un celebru astrofizician, profesorul H., argumentul nu suferă de eroarea apelului la autoritate întrucât numele astrofizicianului nu este invocat pentru a susţine o idee sau o teză aflată în dispută.
Celebritatea astrofizicianului este susţinută pornind de la una dintre tezele respinse de el, aceea că există fiinţe inteligente pe alte planete. Eroarea de raţionament constă în inferenţa că profesorul H. ar respinge această teză numai pe baza faptului că el nu a afirmat niciodată că teza este corectă.

Răspunsul corect:

C Argumentul din (C) are o structură similară celei din argumentul referitor la profesorul H.: Frunzaru nu ar crede că, în următoarea cursă de cai, calul prietenului său va ieşi câştigător întrucât el nu a crezut niciodată că acest lucru va fi posibil. Aşadar (C) este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

A, B, D Argumentele din aceste trei variante de răspuns fac şi ele referire la o autoritate atunci când îşi întemeiază concluziile, dar în mod diferit de argumentul referitor la profesorul H. Întrucât îşi bazează efectiv concluziile pe dovezi oferite de o autoritate în domeniu, nu pe credibilitatea dovezilor sau pe o întemeiere logică, argumentele din aceste trei variante de răspuns suferă de aşa-zisa eroare a apelului la autoritate, nu de cea comisă în raţionamentul din paragraf.

E Argumentul din (E) nu este unul greşit, aşa că neconţinând vreo eroare de raţionare el îi conferă lui (E) calitatea de a fi un răspuns incorect.

Nivel de dificultate: 4

Întrebarea 42

Descriere: Paragraful exerciţiului redă un argument simplu silogistic, cu două premise şi o concluzie. Primele două enunţuri exprimă premisele, iar ultimul concluzia.
Pentru a răspunde corect la întrebare, trebuie să găsiţi care dintre argumentele prezentate are aceeaşi schemă de raţionare ca şi cel de mai sus. Argumentul din paragraf are următoarea schemă formală:

„Niciun P nu este M
Unii S sunt M
Deci, Unii S nu sunt P.”

Se cere identificarea structurii asemănătoare cu cea a argumentului. Dificultatea evidenţierii structurilor asemănătoare constă, aici, mai ales în observarea enunţurilor care conţin negaţii. În funcţie de poziţia negaţiilor în cele două premise şi în concluzie se poate identifica paralelismul. O altă cale, mai facilă, este reducerea acestor enunţuri (premisele şi concluzia) la scheme formale tradiţionale, cu urmărirea poziţiei termenului ce apare în ambele premise, termenul mediu, pe care îl vom nota cu M.

Răspunsul corect:

D Cheia este aici opţiunea (D), care prezintă singurul argument cu aceeaşi structură ca şi cel propus în paragraf.
Toate argumentele de mai sus au organizări simple ce pot fi reduse cu uşurinţă la argumente silogistice clasice. Este, de fapt, pentru exerciţiul nostru, şi cea mai facilă cale de ilustrare a structurilor acestor argumente şi nu este nevoie de cunoştinţe de logică pentru a urmări aceste scheme simple.
Argumentul din paragraf şi cel din varianta (D) de răspuns au următoarea schemă formală:
„Niciun P nu este M
Unii S sunt M
Deci, Unii S nu sunt P”

Trebuie să urmăriţi în argumentele noastre poziţia termenului ce apare în ambele premise, M, cel care face legătura între premise.
Pentru mai multă informare, vom putea să spunem, chiar dacă intrăm în detalii de natură logică, că ambele argumente sunt valide (logic-corecte).

Răspunsuri incorecte:

A Argumentul de la varianta (A) are, de pildă, o altă schemă formală:
„Niciun M nu este P
S este M
Deci, S nu este P”
După poziţia termenului ce apare în ambele premise (M – „mamifer”, o dată fiind subiect – în prima premisă, a doua oară fiind predicat – în a doua premisă), argumentul expus la opţiunea de răspuns (A) nu are aceeaşi structură de raţionare cu cel dat iniţial.

B Argumentul de la varianta (B) are o altă schemă:
„Niciun M nu este P
Unii M sunt S
Deci, Unii S nu sunt P”
Argumentul are termenul ce apare în ambele premise („aparat electronic”) subiect în ambele premise, ceea ce îl descalifică de asemenea pentru răspunsul corect.

C Argumentul de la opţiunea (C) de răspuns are următoarea schemă (tot diferită de cea a argumentului iniţial şi cu termenul ce apare în ambele premise – „reptilă” - în poziţia celui de la (B)):
„Unii M nu sunt P
Toţi M sunt S
Deci, Unii S nu sunt P”.

E Argumentul de la (E) are următoarea schemă (din nou diferită de cea a argumentului din paragraful iniţial; termenul ce apare în ambele premise – „clovn” – este din nou subiect în ambele premise):
„Niciun M nu este P
Unii M sunt S
Deci, Unii S nu sunt P”.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 43

Descriere: Un psiholog constată că fenomene precum clarviziunea, reîncarnarea sau chiar hipnoza nu pot fi explicate ştiinţific de psihologie, psihiatrie şi neurofiziologie. El ajunge la concluzia că, nefiind fenomene strict fizice, ele trebuie studiate de filosofie.
Întrucât ni se cere să identificăm premisa necesară de care avut nevoie psihologul pentru a putea concluziona aşa cum a făcut-o, este firesc să arătăm care sunt premisele explicite de la care pleacă. Premisa necesară va fi una implicită, cea care i-a permis psihologului nu numai să relaţioneze premisele explicite şi concluzia, ci şi să justifice alegerea lor tacită. Altfel spus, premisa de identificat este chiar presupoziţia (asumpţia necesară şi suficientă) de la care porneşte psihologul în argumentarea sa.

Răspunsul corect:

B Premisele explicite ale psihologului se referă la fenomene aparente precum clarviziunea, reîncarnarea sau chiar hipnoza: aceste fenomene nu pot fi explicate ştiinţific de psihologie, iar studiul lor revine filosofiei. Concluzia la care ajunge psihologul pornind de la aceste premise este că fenomenele respective nu sunt fenomene strict fizice. Pentru a putea trage această concluzie el a trebuit să facă presupunerea că tot ce nu poate fi explicat din punct de vedere ştiinţific nu este fenomen strict fizic. Totodată, această presupunere i-a permis să aleagă şi să utilizeze adecvat cele două premise explicite pe care îşi întemeiază concluzia. Astfel, (B) redă presupoziţia psihologului, aşa că este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

A Clarviziunea, reîncarnarea şi hipnoza sunt fenomene despre care psihologul spune că nu pot fi studiate de către ştiinţe precum psihologia, psihiatria sau neurofiziologia. El ajunge să susţină că pot fi studiate de filosofie, dar această susţinere funcţionează ca o concluzie intermediară cu rol de premisă în argumentul său. (A) exprimă o premisă tacită pentru această concluzie intermediară a psihologului, nu pentru concluzia lui finală (aşa cum cere întrebarea), motiv pentru care nu poate fi răspunsul corect.

C Faptul că psihologia, psihiatria şi neurofiziologia folosesc tipare explicative similare nu îi permite psihologului să concluzioneze asupra fenomenelor de clarviziune, reîncarnare şi hipnoză cum că nu ar fi fenomene strict fizice. (C) nici nu relaţionează premisele explicite cu concluzia, nici nu justifică alegerea lor, deci nu redă presupoziţia psihologului. Din această cauză, (C) nu poate fi răspunsul corect.

D Psihologul susţine explicit că fenomene precum clarviziunea, reîncarnarea sau hipnoza nu sunt fenomene strict fizice, dar nu spune că ar fi fenomene paranormale şi nici nu lasă să se înţeleagă acest lucru. Prin urmare (D) nu exprimă presupoziţia psihologului, aşa că nu este răspunsul corect.

E Răspunsul (E) pare cel mai atractiv întrucât susţine că orice fenomen fizic poate primi o explicaţie strict ştiinţifică. Dar el admite numai o relaţie de posibilitate între fenomenele fizice şi explicaţia lor *strict ştiinţifică*, pe când presupoziţia psihologului – cea cerută prin întrebare – stipulează o relaţie de necesitate între fenomenele *strict fizice* şi explicaţia lor ştiinţifică. De aceea, (B) este răspunsul corect şi nu (E).

Nivel de dificultate: 5

Întrebarea 44

Descriere: Paragraful redă argumentaţia unui expert în etică bazată pe se acreditarea ideii că îi este permis unei persoane să mintă asupra opţiunii sale prin vot, inclusiv în situaţia în care o instituţie specializată în sondarea opiniei publice i-ar cere să spună cum a votat. Expertul în etică pretinde însă că ar fi de la sine înţeles că în alte situaţii decât votul, minciuna nu este permisă, deoarece ea îi înşeală pe alţii şi diminuează încrederea acestora asupra celui care a minţit.
Se cere ideea care susţine cel mai bine argumentul eticianului

Răspunsul corect:

D În pledoaria expertului în etică se precizează că a minţi în cazul opţiunii adoptate prin vot secret nu are asupra persoanei către care s-a făcut această declaraţie falsă niciun efect negativ. Cu alte cuvinte, o declaraţie falsă cu privire la votul dat nu conduce la lipsă de încredere faţă de cel care a făcut această declaraţie, ceea ce justifică introducerea votului secret.

Răspunsuri incorecte:

A Informaţia dată de această variantă de răspuns nu vizează în mod exact afirmaţiile eticianului. În argumentaţia sa nu apare nicăieri vreo referinţă la efectele unei declaraţii false referitoare la opţiunea adoptată prin vot de cineva asupra instituţiei care întreprinde sondajul. Faptul că în alte situaţii o declaraţie falsă nu ar avea implicaţii negative asupra autorului ei, contravine celor susţinute de etician la începutul argumentaţiei sale.

B Principalul deziderat al argumentului produs de expertul în etică este calitatea declaraţiilor referitoare la opţiunile adoptate prin vot secret şi efectul lor asupra celui care le-a făcut. Ca atare, în argumentaţia lui nu întâlnim nicăieri vreo aserţiune despre producerea de agresiuni asupra celor minţiţi şi nici asupra afecţiunilor fizice suferite de aceştia.

C Informaţia oferită de această variantă nu apare nici explicit şi nici implicit în argumentaţia expertului în etică. În cele susţinute de el nu există nicăieri vreo precizare referitoare la faptul că minciuna în politică îi afectează doar pe politicieni, aşa cum reiese din informaţia exprimată de actuala variantă de răspuns.

E În argumentaţia eticianului se aduc dovezi menite să justifice raţiunea votului secret, iar informaţia redată de această variantă de răspuns are cu totul altă destinaţie: ea ne spune că scopul urmărit prin vot secret este de a ascunde rezultatul votului dat de populaţie într-o situaţie oarecare. Argumentul expertului în etică nu are însă o asemenea finalitate.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 45

Descriere: Textul arată că florile şi plantele din care se prepară dulceaţa de trandafiri, ceaiurile sau vinul cu efecte benefice în cazul unor afecţiuni digestive sau cutanate pot fi procurate mai uşor din florării unde se găsesc într-o mai mare diversitate decât în farmacii sau unităţi plafar. În sprijinul acestei recomandări se susţine că florăriile ar fi mult mai răspândite decât farmaciile ori unităţile plafar.
Se cere un enunţ adevărat care ar reduce cel mai mult credibilitatea susţinerii din paragraf.

Răspunsul corect:

B Prin informaţia pe care o exprimă, această variantă de răspuns ne avertizează asupra pericolului la care ne expunem dacă procurăm florile şi plantele din care se prepară remediile menţionate în text din florării, întrucât aici florile şi plantele sunt tratate cu substanţe nocive sănătăţii noastre pentru ca ele să pară proaspete.

Răspunsuri incorecte:

A Prin faptul că afirmă clar că în florării se află mai multe flori şi plante din care s-ar prepara remediile specificate în textul paragrafului, această variantă de răspuns repetă o idee din acest text sau cel mult susţine cele afirmate acolo într-o altă formă.

C Dat fiind înţelesul său, această variantă de răspuns consemnează o informaţie despre care se poate spune că este implicată tacit ori indirect în textul recomandării. Tocmai de aceea, această variantă de răspuns, nu poate diminua credibilitatea celor susţinute în paragraf.

D Informaţia exprimată de această variantă de răspuns şi anume, aceea că medicii numesc remediile menţionate în text „produse naturiste" nu are niciun fel de legătură cu cele susţinute în text şi, ca atare, nu poate fi pusă în legătură cu solicitarea. În fond, susţinerea din paragraf nu face referinţe la vocabularul medicilor.

E Această variantă de răspuns redă o informaţie ce pare tentantă din perspectiva solicitării referitoare la recomandarea exprimată în textul paragrafului. Chiar dacă ea ar putea fi considerată o explicitare suplimentară a textului, să reţinem totuşi că ea nu are decât o legătură indirectă cu acesta şi, fapt esenţial, nu corespunde cerinţei referitoare la conţinutul acestui text.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 46

Descriere: Textul redă susţinerea unui nutriţionist care arată că ciocolata neagră are un gust plăcut şi că, datorită conţinutului său în flavonoide previne depunerea colesterolului pe vasele de sânge. Deşi recunoaşte că acest tip de ciocolată conţine şi mult lapte care favorizează apariţia colesterolului, nutriţionistul pretinde că indiferent de vârstă consumul cotidian de ciocolată neagră este benefic pentru o circulaţie normală a sângelui.
Se cere un enunţ adevărat care reduce cel mai mult credibilitatea susţinerii nutriţionistului.

Răspunsul corect:

D Informaţia redată de această variantă de răspuns reduce cel mai bine credibilitatea susţinerii nutriţionistului, întrucât ea afirmă că ciocolata neagră conţine o mare cantitate de lapte ce împiedică într-adevăr acţiunea anti-colesterol a flavonoidelor.

Răspunsuri incorecte

A Redă o informaţie care nu are nicio legătură cu susţinerea nutriţionistului. Textul din paragraf nu face deloc referiri la faptul că flavonoidele sunt substanţe naturale derivate din flori şi plante şi nici la faptul că ele sunt utilizate în industria alimentară sau în cea a medicamentelor.

B Informaţia exprimată de această variantă de răspuns pare tentantă din perspectiva celor susţinute de nutriţionist, dar ea nu are deloc legătură cu cele susţinute de acesta. Mai exact, nutriţionistul susţine că laptele aflat în mare cantitate în ciocolata neagră favorizează apariţia colesterolului, dar înţelesul acestei variante de răspuns este cu totul altul: se pretinde că laptele conduce la creşterea ponderabilităţii.

C Această variantă de răspuns se referă la rolul colesterolului în organism de a permite circulaţia lichidelor prin membranele celulare. Prin urmare, cum susţinerea nutriţionistului nu vizează acest aspect şi nici ceea ce se spune aici, o asemenea informaţie nu poate diminua sau întări cele susţinute de el.

E Conform înţelesului său, această variantă de răspuns se referă la locurile din organism în care se află colesterolul şi la aspecte ce nu apar deloc în susţinerea nutriţionistului. În consecinţă, se poate afirma cu deplină certitudine că informaţia redată de această variantă de răspuns cade undeva în afara susţinerii nutriţionistului.

Nivel de dificultate: 1

Întrebarea 47

Descriere: În acest paragraf este vorba de o divergenţă între două persoane, Maria şi Paul, cu privire la obligativitatea şi oportunitatea purtării centurilor de siguranţă de toţi cei care participă în calitate de şoferi sau de pasageri la traficul auto. Mai exact, în paragraf este vorba şi despre consecinţele purtării acestor centuri de siguranţă pentru persoanele implicate nemijlocit în traficul auto, dar şi pentru cele cu care participanţii la trafic au relaţii de rudenie sau de serviciu.
Se cere ideea asupra adevărului căreia Maria şi Paul se află în dezacord.

Răspunsul corect

E În finalul declaraţiei Mariei ni se spune textual că un conducător auto care nu poartă centura de siguranţă nu ar reprezenta o ameninţare destul de mare pentru ceilalţi participanţi la trafic, în timp ce prin declaraţia sa Paul susţine faptul că o accidentare datorată nepurtării centurii de siguranţă poate afecta nu doar pe conducătorul auto şi pe eventualii pasageri aflaţi în automobilul implicat nemijlocit în traficul auto, ci poate produce totodată neplăceri rudelor şi colegilor de serviciu ai celui accidentat. Maria şi Paul se află în dezacord asupra efectelor utilizării sau neutilizării centurilor de siguranţă.

Răspunsuri incorecte:

A Din analiza declaraţiilor celor doi participanţi la dialogul din paragraf, adică a celor susţinute de Maria şi Paul, reiese că informaţia pe care o exprimă această variantă de răspuns nu apare la niciunul dintre ei. Prin urmare, această variantă de răspuns nu corespunde deloc solicitării din întrebarea referitoare la dialogul purtat de Maria şi Paul, motiv pentru care această informaţie nu poate coincide cu ideea asupra căreia cei doi se află în dezacord că ar fi adevărată.

B Se poate constata că informaţia redată de această variantă de răspuns ar putea fi pusă în legătură cu afirmaţia din finalul declaraţiei Mariei, conform căreia, în mod categoric, „un şofer care nu poartă centura de siguranţă nu este o ameninţare mai mare în trafic decât unul care o poartă”, numai că această variantă de răspuns asertează ceva diferit pentru că spune „este mai puţin probabil”. Astfel, pe de o parte, informaţia redată de această variantă de răspuns modifică cumva declaraţia categorică a Mariei şi, pe de altă parte, ea nu apare nicicum, explicit sau tacit, în cele susţinute de Paul: prin urmare, este evident că adevărul ei nu poate fi contestat de Paul.

C Informaţia oferită de această variantă de răspuns coincide indirect cu o idee exprimată de Maria în prima parte a declaraţiei sale, mai exact, în acea parte a declaraţiei sale în care ea

susţine că obligativitatea purtării centurii de siguranţă violează intimitatea şoferilor sau a pasagerilor unui automobil. În declaraţia lui Paul, însă, nu apare nicăieri o contestare a adevărului acestei aserţiuni formulată de Maria.

D Din informaţia consemnată în această variantă de răspuns se observă relativ uşor că este destul de generală şi oarecum evazivă. Este desigur neîndoielnic că Paul face apel în declaraţia sa la termenul *societate*, dar el foloseşte acest termen doar pentru a preciza că societăţii îi revine obligaţia de a-şi proteja cetăţenii ca ei să nu fie răniţi. Această susţinere a lui Paul nu are însă alt rol decât pe acela de a oferi o justificare ideii că purtarea centurilor de siguranţă este deosebit de importantă; mai mult, ea nu apare nicicum printre ideile susţinute de Maria în declaraţia sa.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 48

Descriere: Paragraful prezintă o serie de întâmplări şi comentarii pe marginea acestora: (1) s-a propus un plan; (2) au avut loc discuţii la care toţi cei interesaţi au avut ocazia să îşi spună părerea. Cu alte cuvinte, planul a fost dezbătut în discuţii la care ar fi putut participa oricine ar fi avut (chiar) ceva de obiectat.
Pe baza acestor informaţii, se conchide că la momentul actual, al supunerii spre aprobare a planului, acesta ar trebui aprobat, fără alte discuţii. Cum informaţiile aduse în sprijinul concluziei se referă la motivarea inutilităţii discuţiilor la momentul aprobării planului, această concluzie – practic, referitoare la obligativitatea aprobării planului - este *eronat* inferată din informaţiile referitoare la discuţii.
Întrebarea cere să se identifice enunţul care descrie *cel mai corect* greşeala de raţionare din paragraf.

Răspunsul corect:

E Aşa cum arată **Descrierea**, este eronat ca din motivaţii pentru oprirea discuţiilor să se infereze faptul că planul ar trebui aprobat. Varianta (E) descrie exact această greşeală, deci este răspunsul corect.

Răspunsuri incorecte:

A Deşi este adevărat ceea se arată în varianta (A) de răspuns, aceasta nu constituie neapărat o problemă şi în niciun caz nu descrie de ce este greşit raţionamentul din argument; aşadar varianta (A) nu poate fi răspunsul corect.

B Deoarece argumentul menţionează că „cei care nu au participat nu ar trebui să aibă de obiectat acum, pentru că au avut mai multe ocazii să facă acest lucru în trecut”, se înţelege că argumentul nu-i trece cu vederea, aşa cum arată varianta (B), pe cei care nu au participat în trecut dar ar vrea să o facă acum, ci argumentul consideră că nu e normal să li se mai acorde această posibilitate. Oricum, nu aceasta este descrierea greşelii de raţionare, deci varianta (B) nu este răspunsul corect.

C Varianta (C) intră în contradicţie cu cele arătate în argument: „Am dezbătut *îndelung* planul propus”. Prin urmare varianta (C) este greşită, deoarece nu reprezintă o descriere a erorii de raţionament din argument.

D Insinuarea propusă în varianta (D) de răspuns poate fi considerată, într-adevăr, greşită. Dar această insinuare nu are legătură cu concluzia argumentului, „ar trebui să aprobăm planul", aşa că (D) este o variantă greşită de răspuns.

Nivel de dificultate: 3

Întrebarea 49

Descriere: În acest paragraf se spune că nutriţioniştii au căutat să justifice două concluzii. Prima ar fi aceea că prin conţinutul lor în aditivi şi zahăr rafinat prăjiturile şi îngheţata din cofetării şi magazine periclitează sănătatea, iar cea de a doua afirmă că zahărul natural, fibrele vegetale şi antioxidanţii naturali care se află în perele dulci şi zemoase fac din acestea un desert întrutotul benefic consolidării şi menţinerii sănătăţii.
Vi se cere să indicaţi o idee care nu sprijină ceea ce susţin nutriţioniştii.

Răspunsul corect:

D Întrucât informaţia oferită de această variantă de răspuns adaugă faptul că perele dulci şi zemoase conţin multe calorii, ceea ce le permite consumatorilor numai să creadă că acestea îi fac capabili de eforturi deosebite, reiese că tocmai o asemenea informaţie nu este deloc în măsură să sprijine cele susţinute de nutriţionişti. Prin urmare, informaţia redată de această variantă de răspuns reprezintă o excepţie de la cele spuse de nutriţionişti.

<u>Răspunsuri incorecte</u>:

A Din moment ce informaţia redată de această variantă de răspuns pretinde că fibrele din conţinutul perelor dulci şi zemoase favorizează menţinerea colesterolului din organism în limite normale, reiese că ea este perfect compatibilă cu cele susţinute de nutriţionişti. Mai mult, o asemenea informaţie poate fi gândită chiar ca o adăugare favorabilă la spusele nutriţioniştilor.

B Informaţia exprimată de această variantă de răspuns susţine că perele dulci şi zemoase conţin multe substanţe naturale care sunt benefice sănătăţii pe mai multe planuri. Prin urmare, în loc să apară ca o excepţie în raport cu susţinerile nutriţioniştilor, această informaţie întăreşte spusele lor.

C Întrucât, prin înţelesul său, această variantă de răspuns ne declară că fibrele conţinute de perele dulci şi zemoase blochează acumularea de grăsimi în organism, ea întăreşte cumva susţinerea nutriţioniştilor. În consecinţă, cele pretinse de această variantă de răspuns nu reprezintă o excepţie de la cele susţinute de nutriţionişti.

E În această variantă de răspuns se spune că perele dulci şi zemoase conţin o cantitate de potasiu necesară funcţionării în condiţii optime a sistemului cardio-vascular. Prin urmare, ideea exprimată de această variantă de răspuns poate cel mult întări sau completa susţinerea nutriţioniştilor, dar ea nu poate fi nici pe departe o excepţie vizavi de cele susţinute de ei.

Nivel de dificultate: 2

Întrebarea 50

Descriere: Paragraful descrie o situaţie argumentativă. Ideile conţinute în textul său ar putea fi considerate ca fiind premisele unui argument a cărui concluzie este însă subînţeleasă. Astfel, în text se afirmă că pe mini-căştile folosite pentru ascultarea muzicii se găsesc cu mult peste 1.500 de bacterii extrem de nocive sănătăţii celui care le-a împrumutat de la proprietarul lor pentru a asculta şi el cu ajutorul lor muzică. Se consideră însă, tacit, că asemenea informaţii ar coincide doar cu premisele unei inferenţe.
Vi se cere să specificaţi concluzia ce poate fi derivată din aceste premise.

Răspunsul corect:

A Se poate constata că ideea conform căreia folosirea mini-căştilor care aparţin altei persoane afectează grav sănătatea celui care le-a împrumutat nu poate fi decât o premisă din argumentul entimematic redat în paragraf. Ca atare, pentru a-şi conserva sănătatea, nimeni nu trebuie să împrumute de la altcineva mini-căştile pentru a asculta cu ajutorul lor muzică. Aceasta este o recomandare sau un sfat care coincide cu concluzia derivată din premisele redate explicit în paragraf şi este totodată identică cu informaţia consemnată de prima variantă de răspuns.

Răspunsuri incorecte:

B Este prea generală şi nu corespunde celor susţinute în paragraf. Acolo se afirmă că folosirea mini-căştilor pune în pericol doar sănătatea celui care le-a împrumutat de la altcineva, iar această variantă de răspuns susţine că bacteriile aflate pe mini-căşti afectează sănătatea celui care le utilizează indiferent cine ar fi acesta, deci afectează şi sănătatea proprietarului mini-căştilor. O astfel de informaţie este prea generală şi chiar imprecisă şi nu poate fi considerată o concluzie a textului din paragraf.

C Varianta se referă la un aspect care nu apare deloc în paragraf şi este oarecum incorect, pentru că informaţia redată de ea ar putea fi interpretată în sensul că cei care nu sunt obosiţi nu folosesc, de regulă, mini-căştile atunci când se deplasează cu mijloacele de transport. Însă indiferent de felul în care am interpreta cele susţinute de această variantă de răspuns, ea este atât de îndepărtată de cele menţionate în text, încât nu poate fi considerată deloc o concluzie a celor susţinute în paragraf.

D Varianta ne vorbeşte despre respectul manifestat faţă de restul pasagerilor de aceia care folosesc mini-căşti pentru a asculta muzică în mijloacele de transport, dar această informaţie nu poate fi derivată din cele susţinute în paragraf. În plus, o asemenea informaţie nu apare nici măcar tacit în textul paragrafului. Acesta conţine exclusiv informaţii cu privire la pericolul la care se expun cei ce împrumută mini-căşti.

E Informaţia redată de această variantă de răspuns este, la rândul său, în totalitate străină celor susţinute în paragraf. În textul paragrafului nu întâlnim nicăieri referinţe la pasiunea pentru muzică a celor care folosesc mini-căşti pentru a asculta cu ajutorul lor muzică atunci când recurg la mijloace de transport pentru a se deplasa. Prin urmare, informaţia redată de această variantă de răspuns nu poate fi o concluzie a celor asertate în paragraf.

Nivel de dificultate:2

Institutul Naţional al Magistraturii şi autorii:

- **Adriana ŢEPELEA, Ana-Maria RAMPELT, Ioana ŞERBĂNESCU (Înţelegerea unui text scris)**
- **Petre BIELTZ, Gheorghe CLITAN, Marius DOBRE, Corina FORĂSCU (Gândire logică)**
- **Mircea DUMITRU, Camil GOLUB, Daniela NIŢĂ (Gândire analitică)**

mulţumesc echipei Law School Admission Council (LSAC): James Vaseleck, Lily KNEZEVICH, Lori DAVIS si James LORIÉ pentru sprijinul acordat în realizarea acestei lucrări.

Ghid pentru rezolvarea testelor de verificare a raționamentului logic

Autori: Adriana ȚEPELEA, Petre BIELTZ, Mircea DUMITRU, Ana-Maria RAMPELT, Gheorghe CLITAN, Camil GOLUB, Ioana ŞERBĂNESCU, Marius DOBRE, Daniela NIȚĂ, Corina FORĂSCU

ISBN 978-973-0-08257-9

Institutul Național al Magistraturii

B-dul Regina Elisabeta 53
Sector 5
București

www.inm-lex.ro